BRIETII
ANNALES
MUNDI
T. VI

PARS TERTIA
TOMI SECUNDI,

Ab expeditione prima

FRANCORUM

IN ORIENTEM,

Ad captam à Turcis

CONSTANTINOPOLIN

SEU

Ab Anno CHRISTI 1095. ad 1453.

AUTORE

PHILIPPO BRIETIO

ABBAVILLÆO

Societatis JESU *Sacerdote.*

VENETIIS;

Sumptibus Hæredum Cosmi Fioravanti

Bibliopolæ Neapolitani.

MDCXCII.

Superiorum Licentia, & Privilegio.

PARTIS TERTIÆ

PROEMIUM.

QVam partis hujus initia læta fuerunt Ecclesiæ Orientali, tam eidem tristis exitus fuit; Turcis in Græcia sic defixis, ut jam Occidentales cogitent potius quomodo hos Barbaros à suis ditionibus rejiciant, quàm ut ab Oriente repellant, quem occuparunt fortiter, prudentiùs conservarunt. Hujus mali causa si quæratur, ab ipsis Græcis repetenda est; qui Latinos exosi, nec eorum auxiliis, nec armis ad sanam mentem revocari potuerunt. Concedendi ergo fuere crudelibus Dominis, qui fratres oderant suos, & impotentiæ Barbarorum relinquendi, qui Christianos nec auxiliatores, nec Dominos ferre voluerant. Nova Roma in veterem eò usque processit odium, ut illa ad Ottomanos transire maluerit, quàm ad matrem redire, & Mahumeti ferre potiùs immite jugum, quàm suave Christi atque Ecclesiæ, ab utroque priùs schismate, deinde etiam hæretica pravitate divulsa. Erumpentes hu-

hujus discordiæ scintillas videbimus, cùm Francorum virtus & pietas eas maximè sopire debuisset: sed in perfidis hominibus, & ad invidiam natis, atque factis, prævaluit æmulatio; quæ sanctis auxiliatoribus etiam tetendit insidias, & societatem cum Saracenis inire maluit, quàm eorum exscindere Tyrannidem suis cervicibus imminentem. Hanc etiamnum ferunt, illam servant Græci, nondum tot malis edomiti, & atrocibus calamitatibus invidia prævalente; qui subesse malunt Turcis, quàm per Latinos consequi libertatem, Francosque timent, & dona ferentes.

LIBRI XI.

PARTICVLA

AB ANNO CHRISTI 1094.

Ad annum 1100.

DECADIS VLTIMÆ

PARS EXTREMA.

MVNDI 5148. CHRISTI 1095.

PLacentia egreſſus Vrbanus II. vbi Synodum celebrarat, Cremonam venit; cui obuiam occurrens Carolus Henrici filius, ſtratoris officium peregit. Inde hic profectus Piſas, filiam Rogerii Ducis Siciliæ, adhuc paruulam, accepit ſponſam cum ingenti dote pecuniariâ. Pontifex autem nauibus tranſiit in Gallias, & diem Virginis Aſſumptæ Anicij ſeu Podij celebrauit, vbi indixit in Octauâ S. Martini Claromontanam Synodum, quâ nulla fuit rebus Orientalibus ſi non celebratior, ſaltem vtilior. *Vrbanus II tranſit in Gallias*

Conuenerunt ergo Claromontem ad condictam diem 13. Archiepiſcopi, & 205. Epiſcopi, *Concilium Claromontanum.*

Philippus Augustus excommunicatus.

qui Philippum Francorum Regem, propter nuptias cum Bertradâ, fortiter excommunicarunt: quod anathema tam accuratè seruatum, vt hoc tempore in plerisque diplomatis, non *regnante Philippo*, sed *regnante Iesu* scriberetur. Tum de Expeditione Hierosolymitana actum est; quam tum suscipiendam esse tribus luculentis orationibus probauit Vrbanus, in hoc Patrum consessu. Negotium quoque promouit plurimùm Petrus Eremita Ambianensis, qui non tantùm attulit litteras à Patriarchâ Hierosolymitano aptissimas ad permouendum Christianos Occidentales; sed & ipse oratione suâ fungi hac Legatione jussus à Deo; non tamèn per Epistolam, vt aliqui fabulantur. Addidit & suo nomine litteras Orientis Imperator Alexius Comnenus, quem Saraceni grauiter vrgebant; multa, sed fide Græcâ pollicitus.

Petri Eremitæ Legatio.

Cruce signati.

Dimissi ergo Patres à Concilio, sacrum hoc negotium diligenter promouerunt; ac tum profitentibus hanc Christianam militiam adhibita crux pro tesserâ, oblatis pro stipendio Indulgentiis. Tantâque alacritate hoc susceptum est bellum, quasi non de repetendâ Palæstinâ, sed adeundo cœlesti regno ageretur.

Officium B. Virgin.

Sed vti feliciùs res cederet, Officium B. Virginis Clericis indictum est, quod jam suis monachis Petrus Damiani commendarat: vsurpauere deinceps Carthusiani potentissimum ad fouendum ardorem suum incentiuum. Quo tempore S. Bruno Ordinis huius conditor, missionem obtinuit ab Vrbano: & ne eum sequi cogeretur, profectus est in Calabriam ad Squilacum monasterium, quod statuit ex liberalitate Rogerij Siciliæ Ducis. Sed hoc pietatis opus sibi multùm profuisse demùm Rogerius intellexit, liberatus per virum sanctum ab insidiis Sergij Græcorum Ducis. Sic Deus addictos sibi pios homines, egenos licèt, nunquam patitur etiam à viris Principibus liberalitate superari.

S. Bruno in Calabriâ secedit.

Hoc

MVNDI CHRISTI
5149. 1096.

Hoc anno Philippus Francorum Rex, rejectâ pellice suâ, atque obitâ pœnitentiâ, absolutus est ab Vrbano, qui mox in Italiam rediit, & ingressus est Romam, licèt Guiberti fautores turrem Crescentij possiderent: verùm satis illum publicus amor tutum præstabat. *Philippus absolvitur*

Expeditio sacra hoc anno suscepta, variis temporibus à variis Ducibus inchoata est; quorum primus Gualterus ineunte Martio viam reliquis sternere conatus est; hunc paulò pòst secutus est Petrus Eremita, ambo ad pietatem, quàm ad arma magis idonei. His peritior copias explicuit Godefridus Bullionius, qui & in eam causam Ducatum suum Bullionensem vendidit Episcopo Leodiensi, *maiori* tamen *vendentis, quàm ementis gloria*; eum & multi secuti sunt Duces, ac Comites, quos tantum virum sequi, huicque parere non puduit. Denique proximo anno transiit in Orientem Apuliæ Comes Bohamundus, & aliquot Episcopi, cum exercitu trecentorum millium armatorum; quos tamen pietas & religio, quàm arma & ars militaris, Arabibus magis metuendos efficiebat. *Expeditionis sanctæ varij Duces.* *Godefridus Bullionius.*

Initium expeditionis huius ductum est à Iudæis; qui omnes aut trucidati sunt, aut Christi fidem sunt professi, aut sibi violentas intulere manus, fidelibus hoc bellum majori ardore, quàm consilio inchoantibus. *Iudæi malè habiti.*

MVNDI CHRISTI
5150. 1097.

Pertinet ad hunc annum diploma, quod creditur concessum ab Vrbano II. Pontificatus sui anno x. Salerni tum commoranti, *in gratiam Rogerij Comitis Calabriæ, & Siciliæ, & filij Simonis, & alterius quietius legitimus hæres existeret*, quo putatur Princeps Siciliæ Legatus à latere natus summi Pontificis, ideoque sibi jus arrogat puniendi, absolvendi, excommunicandi *Initium Monarchiæ Sicul.*

Clericos, etiam Cardinales; vno verbo sibi tribuit omnia quæ inuasit Henricus VIII. in Angliâ, nisi quòd se id habere à summo Pontifice profiteatur. Vide quæ habet Baronius ad hunc annum Christi Tom. xj. Annalium, vbi doctissimè confutat *Monarchiam* illam, quam Hispani *Spiritualem* appellant, & Magistratum illum Clerico-laicum, quem dicunt Siculi *Monarchiæ Spiritualis Iudicem*, *seu Inquisitorem*; à quo grande nefas prouocare ad Pontificem, & cui, licèt homini laico, oblati libelli inscribuntur, *Beatissimo Patri*. Ostendit autem doctissimus Cardinalis hoc instrumentum mutilatum esse, datum duntaxat Rogerio, eiusque filiis, toties reuocatum esse, quoties Siciliæ Regnum in nouam familiam transiit. Sed & Tomi huius Baroniani lectio seuerè prohibita est in vtroque Siciliæ regno; hæc quæstio ex Antuerpiensi Annalium Ecclesiasticorum editione sublata; nihil non factum, aut præteritum, vt quod Priuilegium eruditi viri concessum Principibus Siculis putant à Pseudo-Pontifice Petro Leonis, seu Anacleto, legitimum habeatur: vsque adeò sui qualiscumque juris sæculares Principes, quantumuis pij, solent esse retinentes.

MVNDI 5151. CHRISTI 1098.

Godefridus Bullionius creatus Dux Crucesignatorum.

Christiani Occidentales, compresso priùs Alexio Comneno perfidisque Græcis, Hellespontum transmittunt, præposito sibi Godefrido Bullionio, quo hæc ætas nec fortiorem militem vidit, nec meliorem Imperatorem. Erant in hoc exercitu centum equitum millia, peditum quâ militum, quâ peregrinorum, sexcenta millia; à quibus obsessa Nicæa Bithyniæ, profligato eius Principe Solymano, dedita est, atque Imperatori Græco ex pactis reddita. Inde versùs Syriam progressi Christiani, iterum delent obuium sibi Solymanum, cum trecentis equitum millibus; quo in prælio tria millia nobilium Saracenorum desiderata

rata

rata sunt. Obsessa insuper Antiochia, cui præerat Corbanus potens Sultanus; defensa fortiter, generosiùs oppugnata, tandem proditione capta est, atque concessa Bohamondo, cuius potissimùm industriâ venerat in Cruce-signatorum manus. Ibidem inuenta diuinitus lancea, quâ compunctum est Cristi Domini de cruce pendentis latus, piis peregrinis animos fecit, quibus tum maximè indigebant: adfuerunt enim cum innumerabilibus copiis Solymanus & Corbanus, qui sic deleti sunt ambo, vt etiam perderent castra rebus omnibus refertissima, quibus victores ingenti penuriâ pressi sic refecti sunt, vt alacres ad occupandam Hierosolymam pergerent, peregrinationis sanctæ, atque militiæ terminum. Hunc tamen attigere pauci, vix quadraginta millibus ex tanto exercitu superstitibus. *Antiochia capta.*

Aliunde impius Comnenus Imperator sibi relictas vrbes ab Occidentalibus aut incendit, aut restituit Saracenis, & quominus socij venirent iis in auxilium modis omnibus impediit, iis hostis, quàm ipsi Arabes, infestior & truculentior. *Alexij Imperat. perfidia.*

Cadunt in hunc annum Cisterciensis Ordinis exordia, à S. Roberto Abbate Molismensi, operâ Odonis Ducis Burgundiæ, in diœcesi Cabilonensi; quod Cœnobium fuit sanctissimorum & doctissimorum virorum seminarium. *Exordium Ordinis Cisterciensis.*

MVNDI 5152. CHRISTI 1099.

Capta est hoc anno vi à Godefrido Bullionio Hierosolymorum ciuitas, cuius in murum primus conscendit Raimbaldus Cretonius nobilis Picardus: Saraceni omnes jugulati, vrbs purgata tradita est incolenda Christianis. Inde distributæ præfecturæ; Rex omnium suffragiis electus Godefridus. Selecti quoque Patriarchæ duo, Daybertus Hierosolymitanus, & Bernardus Antiochenus, ambo doctrinâ, virtuteque spectabiles; omnia sic constituta, vt Hierosolyma jam Sancta Ciuitas meritò nuncupanda censeretur. *Hierosolyma occupata.* *Primus Rex eius Godefridus Bullion.*

Vrbanus II mori-tur.

Mortuus est hoc anno sacri belli promotor Vrbanus II. 4. Kal. Aug. Romæ sedatis tumultibus, vt æternâ ipse pace frueretur. Sederat annos xj. menses 4. dies 18. eique prid. Id. Augusti suffectus est Reinerius seu Raginerius Abbas SS. Laurenti & Stephani, dictusque Paschalis II. natione Etruscus, excultus olim à S. Hugone Cluniacensi Abbate, & tali sede omnium judicio dignissimus.

Succedit ei Paschalis II.

MVNDI 5153. CHRISTI 1100.

Guibertus Pseudopapa moritur.

Obiit hoc anno impius Guibertus Pseudopapa, ex animi mœrore, expulsus ab omnibus, omnibus odiosus, etiam post obitum dissipatis ossibus, & projectis in aquas, ne communis parentis gremio, etiam mortuus, tegeretur. Huic autem ab Henrico tres suffecti sunt deinceps, Albertus, Theodoricus, & Maginulphus, omnes eiusdem cum Guiberto & Henrico furfuris, digni qui schismaticis à Principe schismatico præficerentur.

Iterum Philippus excommunicatus.

Paschalis II. in Italiâ Tyrannos domuit, multasque ciuitates & castra recepit, non tantùm dignitate suâ, sed & armis metuendus; quando & Philippum Franciæ Regem, denuò Bertradæ suæ turpibus complexibus implicitum, iterum excommunicauit, Orienti & Germaniæ prouidit; non tantùm primæ Sedis prærogatiuâ, sed & ingenio, ac prudentiâ maximus.

Guillelmus Anglus moritur.

Guillelmus Angliæ Rex frustra deterritus ostentis à Deo, in venatione sagittâ vulneratus interiit; quem triduo ante mortem S. Hugo Cluniacensis Abbas coram Deo accusatum, judicatum, & damnatum viderat, si qua Monachis fides. Successit ei Henricus Germanus eius, qui statim S. Anselmum Cantuariensem exulem perhonorificè reuocauit; hunc tamen mox turbauit; sed ei fortiter vir sanctus restitit, nec ei cessit, nisi quantùm in Petri successorem obsequium sineret, factus excladibus & exilio generosior.

Mor-

Mortuus est hoc anno, cùm vix 13. mensibus imperasset, Rex Hierosolymorum Godefridus Bullionius 15. Kal Aug. vir quo fortiorem & robustiorem hoc sæculum vidit neminem; qui camelis colla vno gladij ictu facilè demeteret, armatum loricâ ferreâ Saracenum in transuersum secaret medium, vrsum Syriacam conficeret solus, aliaque eiusdemmodi roboris sæpe ederet monimenta, quæ ipse suæ adscribebat castimoniæ. Cæterum in eo pietas fortitudini responde- bat; neque enim vnquam Rex auro coronari voluit, aut in throno sedere, vbi Deus suus spinis redimitus, atque in fœno jacuisset, sed semper sedit in stramine; Regno parto magnus, administrato major, sanctissimè relicto maximus, ipsisque adeo Cæsaribus & Alexandris anteferendus. *Moritur Godefrid. Bullion.* *Eius robur, & pietas.*

Omnium Principum consensu mox suffectus est ei Balduinus frater, Comes vel Princeps Edessenus; qui statim cum mille & quadringentis equitibus venit Hierosolymam, disjectis vbique Saracenis transitum occupantibus. Vir quidem fortis; sed dum litigat de juribus suis cum Patriarchâ, neque satis regno suo, neque satis Ecclesiæ, multo minùs sibi visus est consulere. *Succedit ei Balduinus.*

LIBER XII.

Ab anno Christi 1100. *ad* 1200.

CAPVT I.

DECAS PRIMA.

Ab anno Christi 1100. *ad* 1110.

MVNDI	CHRISTI
5154.	1101.

Altera expeditio in Palæstinam infelix.

SEcunda contigit hoc anno Christianorum in Syriam expeditio, ducibus Hugone Philippi Regis Francici germano, Guillelmo Aquitaniæ Comite, & aliis proceribus, cum tantis copiis, vt vnus Guillelmus sexaginta equitum millia duxisse perhibeatur, neque minorem peditatum. Tum trecenta Christianorum millia simul confluxisse ferunt; quæ multitudo ab Alexio prodita Saracenis, quinquaginta millia suorum perdidit, cum omnibus impedimentis; ac variis itineribus in Syriam tandem rerum omnium egena peruenit. In hâc viâ Tarsi mortuus est Hugo ex morbo, ibique Hierosolymam cœlestem, non terrenam, citiùs quàm sperabat inuenit.

Christianorum res præclarè gestæ.

Tum autem Balduinus bene vsus nouorum hospitum alacritate progressus est aduersùs Saracenos, qui ad eum obruendum trigesies centies armatorum millia confecerant, spe insuper additâ à suis Sacrificulis de certâ exploratâque victoriâ. Nihi-

Nihilominus, licet initio victores, ad crucis aspectum (quæ præferebatur Regi) ingenti cæde deleti sunt. Ioppe pariter ab iisdem Arabibus obsessa eiusdem signi virtute liberata est. Appulerunt denique cum suâ classe Genuenses, quorum operâ Antipatris & Cæsarea maritima captæ sũt; Christianis Orientalibus lætis hic annus infaustisq; permixtus, quibus tamen læta præualuere.

Obiit hoc anno Carthusiani Ordinis conditor S. Bruno prid Non. Octobr. vir cœlo, atque terris acceptissimus, qui idem quoque bonum filiis suis impetrauit à Deo. Hic Ordo multùm, & nondum satis, à plerisque laudatus est, inter quos excelluere Petrus Cluniacensis, & S. Bernardus Claræuallensis Abbas: à quibus laudari tum, fuit excellentissimæ virtutis testimonium. *Moritur S. Bruno.*

MVNDI 5155. CHRISTI 1102.

Henricus III. Imperator, hactenus impius & schismaticus, factus est hoc anno hæreticus, docens esse nihili faciendam excommunicationem. Interea Robertus Flandriæ Comes redux ex Hierosolymitanâ peregrinatione schismaticos exagitauit, & Comitissa Mathildis donationem factam Gregorio VII. cuius instrumentum perierat, nouo Diplomate confirmauit; Ecclesia in Oriente & Occidente floruit, licèt vtrobique inter bellicos tumultus. *Henricus III. fit hæreticus.*

MVNDI 5156. CHRISTI 1103.

Christianorum centũ quinquaginta millia hoc anno in Occidentem trecentis nauibus renauigantes, tempestate correpti magnâ ex parte perierũt; reliqui à Turcis intercepti in durissimam seruitutem adducti sunt. Hoc eis terram sanctam reliquisse, & nimio patriæ arsisse desiderio profuit. *Christianorum reditus infelix.*

S. Anselmus Romam missus, vt Angliæ Regi inuestituras obtineret, cùm id ne tentare quidem summâ animi fortitudine voluisset, jussus est à Rege suo Lugduni in exilio subsistere, bonis eius *S. Anselmus vexatur.*

Eccle-

Ecclesiæ proscriptis. Sed non erat is Anselmus, qui his terreretur, Deo ac suâ virtute subnixus.

MVNDI 5157. CHRISTI 1104.

Bohamundus in Galliam venit. Bohamondus Antiochiæ Princeps carcere Saracenico diu detentus, ac dimissus tandem, persoluto ingenti pretio, rediit in Italiam, & secu adduxit Daibertum Patriarcham Hierosolymitanum, à Rege Balduino artibus impiissimi Arnulphi Archidiaconi eiectû, substituto ei Ebremaro. Perrexit autem in Galliam Bohamundus, ei etiam additis Legatis a Pontifice, vt à Philippo peteret sibi conjugem Constantiam filiam Regis legitimã, & Tancredo nepoti suo Cæciliã alterã filiã natã ex pellice; quò ambo tanto freti socero, non Saracenis modò, sed & schismaticis essent metuendi.

MVNDI 5158. CHRISTI 1105.

Balduini victoria. Circa hoc tempus appulere in Palæstinam, Anglorum, Danorum, & Flandrorum decem millia, neque multò pòst Noruegiæ Rex cum decem aliis millibus armatorum: qui omnes egregiam Balduino, ac Christo, nauarunt operam, non fortes modò, sed & piissimi bellatores. Quare mox Rex Balduinus insignem de Saracenis, *Raymundi Tholosani mors.* præuio S. Crucis ligno, victoriam retulit: cuius tamen retusa est lætitia, auditâ morte Raymundi Comitis Tholosani, cuius magna fuerat gloria militaris, sed & laus pietatis illustrior.

Henricus filius insurgit in patrem. Hoc anno mouit in Patrem Henricum III. Imperatorem filius Henricus, qui à proceribus Rex creatus coacto Concilio, se summo Pontifici submisit, Catholicam vbique fidem, & Episcopos restituit: professus tamen se obsecuturum patri, simul atque Rom. Pontifici ille paruisset; idque promisit parenti in colloquio apud Bingam. Mittit itaque Imperator ad Pontificem, sibi fidum hominem, qui de concordiâ & pace cum ipso ageret. Interim habita est Synodus Moguntiæ, & ad locum vicinum Ingelheim, ad vitandum tumul-

tumultum, venit Henricus pater, vbi promisit plura quam postulabantur; nec tantum, sed quia id res suas videbat exigere, deposuit insignia Imperij Crucem, Lanceam, Sceptrum, Globum, & Coronam, quæ suo filio tradidit; submissusque in omnibus Pontifici, ipse quasi priuatus in priuatum locum secessit. Schismatici tamen fautores eius aiunt compactum fuisse in carcerem; quod & ipse rebus suis restitutis asseruit; sed eâ fide, quâ schismatici & scelerati valent.

Tum autem iussu Paschalis II. ossa Guiberti Pseudo pontificis, Rauennæ sepulta, exhumata sunt, & in profluentem conjecta, vt pœnas saltem exsolueret mortuus, quas viuus promeruisset. *Guibertus exhumatur*

MVNDI 5159. CHRISTI 1106.

Henricus senior fugit Coloniam, inde Leodiū, vbi de Pontifice & filio grauiter conqueritur, ac copias in Germaniâ conficit. Idem quoque præstat VVernerus ad Aquinum, & corruptis pecuniâ nonnullis Romanorum, dum ageret Paschalis Beneuenti, Pseudo Abbatem de Farsâ intrudit in sedem Petri, sub nomine Syluestri; qui tamen mox à Catholicis turpiter eiectus, agnouit quantùm viris bonis ac sui dissimilibus placeret. *Syluester Pseudopapa.*

Aliunde Henricus Imperator, dum cogit exercitum, miris artibus Paschalem ludificabat, mira pollicitus, donec in tuto res eius essent, ac copiæ conuenissent. Verùm Deum ludere non potuit, qui hominis perjuri supplicio nequaquam defuit 7. enim Id. Aug. Henricus Imp. repentinâ sublatus morte, pœnas ei graues dependit, quia sēpiternas: obiit enim schismaticus, hæreticus, apostata; quare cadauer eius ex loco sacro prope Spiram exhumatū, & in prophanum translatū est. Huius Principis impij morte toti Ecclesiæ pax reddita est, Henrico filio eius tam pio, subditoq; Pontificibus quā pater eius sceleratus, & refractarius extiterat. *Moritur Henricus III. Imp.*

Philippus Francorum Rex, ætatis ann. 60. regni duodequinquagesimo, mœrore confectus 4. Kal. Aug. *Philippus Rex Frācia moritur.*

Aug. obiit ex morbo Meloduni; sepultus, vti statuerat, in monasterio S. Benedicti ad Ligerim, propter eius diffidia cum Monachis Sandionysianis. Huic statim suffectus est Ludouicus cognomento Crassus, vir pius & fortis, cui tamen seditiosi aliqui & rebelles obstiterunt; quare 3. Non. Aug Aureliis Rex inunctus est ab Archiepiscop. Senonensi. Quod factum cùm vehementer improbaret Rhemensis Antistes, Yuo Carnotensis defendit, & tanti Præsulis sententiam mox Paschalis Pontifex, atq; vniuersa Gallia comprobauit.

Succedit ei Ludouicus Crassus.

MVNDI	CHRISTI
5160.	1107.

Paschalis vt turbas Hierosolymis exortas de Patriarchatu sopiret, eò misit Gibelinum Archiepiscopum Arelatensem. Hic Ebremarum intrusum à Balduino Rege depòsuit: quia tamen vir mitis & simplex erat, atque inuitus & ingratis electus, datus est Præsul Ecclesiæ Cæsariensi tum vacanti. Cùmque magna esset exorta Clerum inter & populum disceptatio, communibus votis vtriusque partis postulatus Gibellinus sedauit litem. Quod tamen fraude Arnulphi Archidiaconi contigisse suspicari licet; oblato seniori Patriarchâ, cuius in locum ipse successurus erat.

Hierosol. turbæ placantur.

Anglorum Rex Henricus reconciliatus S. Anselmo, eius precibus, vti creditur, vicit fratrem suum Robertum Normanniæ Ducem, ex Palæstinâ jamdudum reducem; eiusque ditionem totam occupauit. Mox tamen ad ingenium rediit, & abire compulit ad Romanum Pontificem Heribertum Cenomanensem Episcopum, virum fortem, & qui vnum reformidaret Deum; genus hominum viris Principibus improbis metuendũ.

Henr. Anglus vexat viros sanctos.

MVNDI	CHRISTI
5161.	1108.

In Oriente lis exorta de limitibus Patriarchatuum Hierosolymitani & Antiocheni inter Bernardum, & Gibelinum, dirempta est vtcumque à summo Pontifice; ita tamen, vt ex hoc judicio nouæ lites orirentur.

Lites de Patriarchatibus Hierosol. & Antioch.

Pa-

Paschalis in Italiâ compressit Tyrannos, hoc est, qui Ecclesiæ bona sibi addicerent; quales erãt Ptolemæus Comes Tusculanus, & Petrus Columna Farfensis Abbas: quibus oppositi Petrus Leo, & Leo Frangipanis, rem Ecclesiæ fortiter defenderunt; dum Pontifex Beneuenti eam per Synodum ordinaret, ex æquo prudens & fortis. *Paschalis in Italia res ordinat.*

MVNDI 5162. CHRISTI 1109.

Hoc anno Burdinus Episcopus Braccarensis, quis esset detexit: Is probitatem simulans, Lemouicibus abstractus est à Bernardo Archiepiscopo Toletano, à quo factus Archidiaconus, postea ad Conimbricensem, deinde ad Braccarensem, eius operâ promotus est. Cùm autem exorta esset persecutio ab Alphonso Rege, & Bernardus exulare compulsus esset, venit Romam Burdinus, & se Mauritium appellauit. Hic Paschali pecuniam obtulit, vt in locum Bernardi benefactoris sui collocaretur. Verum reiectus â Pontifice vti Simoniacus, & ingratus, postea adhesit Henrico Germaniç Regi, cuius in amicitiam se modis omnibus insinuauit; nec quieuit nisi cùm in Petri Sedem Pseudo-pontifex irrepsit, malitiâ sicut ætate prouectior & corroboratior. *Initia Burdini, Braccarensis Archiep.* Alphonsus autem Aragoniæ Rex, acceptâ Vracâ Reginâ, filiâ Alphonsi Castellæ Regis nuper defuncti, suis illegitimis & incæstis nuptiis prima mali huius causa fuit. Iussus est enim Paschalis nomine à Bernardo consanguineam illam suam dimittere: at cùm rebelles in Ecclesiam extitissent ambo, mox vindicem sensere Deum. Vraca enim morte subitâ media crepuit; Alphonsus à Saracenis cæsus: nuptiæ fatales vtriusque crudeli morte dissolutæ sunt. *Alphonsi Aragonis illicitæ nuptiæ.*

Obiere hoc anno duo viri sanctissimi, Anselmus Archiepiscopus Cantuariensis XI. kal. Maij, & Hugo Cluniacensis Abbas 3 kal. eiusdem mensis; ambo ætate prouecti, ambo multis laboribus pro Ecclesiâ obitis illustres; quorum diem natalem eadem recolit, vtrique grata simul & iusta. *Mors S. Anselmi, & Hugonis Cluniacensis.*

Bet-

MVNDI 5163. CRISTI 1110.

Betlehem fit Episcopalis. Betlehemum ciuitas erecta est in sedem Episcopalem authoritate Paschalis per Legatum suum: cui Balduinus assignauit dotem, vt se pium in Christum nascentem profiteretur.

Henr. IV. Imp venit in Italiã. Henricus IV. Germaniæ Rex, cum ingenti exercitu venit in Italiam, vt coronam Imperij Romæ de manu Pontificis exciperet. Cùm itaq; Paschalis ab eo armato sibi veretur pacta iniit quæ nec Imperio nec Ecclesiæ nocuissent, si ea seruasset Henricus, hæreditario jure perfidiosus.

CAPVT II.

DECAS SECVNDA.

Ab anno Christi 1110. ad 1120.

MVNDI 5164. CHRISTI 1111.

Moritur Bohamundus victoria Christianorum. Obiit hoc anno Bohamondus vir fortissimus, sepultus Canusiæ in Apuliâ; successit ei filius nomine similis, sed non fortitudine. Eodem quoque anno a Balduino Rege capta Berytus, & paulò pôst Sidon; sed auxilio Danorum, & Noruegorum, quos pietas in Orientem pertraxerat, hic etiam quàm in patriâ generosiores.

Henricus IV. Paschalem detinet. Henricus ingressus vrbem, pactis stare recusauit, ac Pontificem multosque Cardinales vinctos detinuit: quare Romani aliquot ex Germanis interemere. Pontifex cum suis deductus ad Sabinos, in arctissimâ custodiâ, spoliatus insignibus detentus est. Tandem non tam suâ, quàm comitum calamitate permotus acquieuit Henri-*Improba Pontif. cum Imp. pacta.* ci petitioni de Inuestituris; sicque coronatus in æde S. Petri, sed januis clausis, Henricus IV. Imperator, sicque Paschalis dimissus liber impro-

probauit Henrici sacrilegium Pontifex, sed festinandum lentè in eo emendando judicauit: quod dum ardentiùs damnare volunt Cardinales quidam, alioqui viri boni, nihil propiùs factum est, quàm vt Ecclesia schismate discinderetur; viris etiam sanctis in duas factiones diuisis.

MVNDI 5165. CRHISTI 1112.

Alexius Comnenus misit Romam Legatos, vt Romæ consecraretur Imperator: quare ferè sexcenti Romani ad eum deducendum perrexere Constantinopolim. Sed id negotium euanuit, quia Græci Principis fide subnixum erat. *Alexius Romæ coronari cupit.*

Hierosolymis mortuo Gibelino Patriarchæ successit Arnulphus Archidiaconus, carcere quàm hâc sede dignior. Obiit, & Tancredus Princeps Antiochiæ, vir fortissimus atque piissimus; cuius hæres Rogerius ita degenerauit ab eius moribus, vt eius filius esse nequaquam crederetur. *Moritur Gibelinus Patriarcha.*

Celebratum est Concilium Romæ in Palatio Lateranensi, de causâ Henrici IV. in quo combustum est priuilegium huic à Pontifice concessum, & lata in fautores eius excommunicatio: quod iterum factum in Concilio Viennensi sub Guidone vrbis huius Episcopo. Vt tamen in eum libraret anathema Paschalis adduci non potuit; quare vt mollior habitus est à viris sanctis, nec satis retinens Pontificiæ dignitatis, qui tamen eum arguere contenti, cum eo vixere, magno Ecclesiæ bono, coniunctissimi. *Irritantur pacta cum Henr.*

MVNDI 5166. CHRISTI 1113.

Turcæ depulsi Hierosolymâ, quam obsederant, in montem Itaburium seu Thaborem, eiusque incolas monachos Cluniacenses, furorem conuertêre, quos glorioso Christi vultu potituros inseruerunt cœlo. Exinde tamen res Christianorum in deterius ire cœperunt, cùm hoc tempore, suadente impio Arnulpho, Bal- *Res Christianorum in Palæst. ruunt.*

dui-

duinus incæstas nuptias contraxisset, ductâ Siciliæ Comitissâ relictâ Rogerij, priori suâ vxore superstite. Iratus enim Deus huic adesse desiit, cuius tantùm auxilio victor, & incolumis extiterat.

Initia S. Bernardi Clareuallensis. Hoc anno S. Bernardus nobilis Burgundus annos natus 22. cum sociis plusquam 30. Cistertium venit, vt sub Stephano Abbate viueret, vbi virtutis ea fundamenta fecit, vt fieret propemodum arbiter Ecclesiarum atque Regnorum.

MVNDI 5167. CHRISTI 1114.

Moritur Yuo Carnotensis. Mortuus esse putatur hoc anno Yuo Carnotensis Episcopus, vir eruditus, & fortis, magnum Ecclesiæ lumen, quod etiamnum in eius lucubrationibus elucet.

MVNDI 5168. CHRISTI. 1115.

Arnulphus deponitur, & restituitur. Expulsus est ex Hierosolymitanâ sede Arnulphus Patriarcha per Legatum Pontificium in Orientem missum. At ille nauigans Romam, tam blandè Paschalem affatus est, tam multa munera in eius comites & famulos effudit, vt in sedem remitteretur suam; hoc est, ad pristinam viuendi licentiam, & contaminatissimos mores.

Adalbertus Moguntinus soluitur. In Germaniâ Moguntini compellunt Henricum dimittere Archiepiscopum suum Adalbertum, quem habebat in dirissimâ custodiâ, adeo vt huic essent tantùm pellis & ossa præ miserâ macritudine. Hic Adalbertus quondam Cancellarius Henrici, & præcipua causa sacrilegij, factus Archiepiscopus ad se redit, & insurrexit in Imperatorem; quare ab eo crudeliter habitus est. Tunc autem in Synodo Coloniensi consecratus, & laudatus ab omnibus, ab hominibus & à Deo, præmium constantiæ suæ virtutisque retulit.

Moritur Mathildis Comit. Mortua est hoc anno Mathildis Comitissa, de Romanâ sede optimè merita, cui non tantùm

tum bona sua, sed & se totam addixit; virilis animi fœmina, ideoque par Imperatoribus, ac sæpe superior.

MVNDI CHRISTI
5169. 1116.

Chrysolanus Mediolanensis Archiep. missus in Orientem à Paschali, hoc anno egregiè disputauit aduersùs Græcos de processione Spiritus Sancti, nullo alio opere pretio, quàm vt ille se eruditissimum, hi se in hæresi contumaces præstarent. Habuit autem aduersantes sibi Ioannem Monachum, Nicolaum Methonensem, Eustratium, Nicænum, & Blemmidem, cognomento Sapientem, omnes discipulos Photij, omnes Marci Ephesini doctores, & mali germinis malos propagatores. *Disputatio de Spiritu S. inter Græcos & Latinos.*

Hoc anno tandem in Concilio Lateranensi Paschalis Papa, publicè confessus errorem suum, priuilegium concessum Henrico de inuestituris rescidit, & Laicas inuestituras sub anathemate dantis & accipientis damnauit. Approbauit item facta à Legatis suis Conone Episcopo Prænestino & Guidone Viennensi Archiepiscopo: verùm vt Henricum ore suo damnaret impelli nunquam potuit; tam altè extortum per vim juramentum ejus animo insederat. *Priuilegium Henrici IV. irritatur.*

MVNDI CHRISTI.
5170. 1117.

Rediit tum in Italiam Henricus IV. quasi amicè impetraturus, quod per vim extorserat à Paschali: sed obsistentes Catholicos impugnabat armis. Itaque Paschalis se contulit Beneuentum, vnde ab Henrico rogatus absolutionem, eam denegauit; maxime cùm Imperator in æde S Petri per Burdinum nefarium illum Braccarensem Episcopum se inaugurandum curasset. Quâ de causâ idem Burdinus in Synodo mox excommunicatus est, qui jampridem fidem omnem & religionem perdiderat, Imperatoris & gloriæ vile mancipium. *Excommunicatur Burdinus.*

Obiit

Roberti de Abrufcellis obitus.

Obiit hoc anno cum magnâ fanctitatis opinione Robertus de Abrufcellis conditor illuftriffimi Cœnobii Fontis-Ebraldi. Hunc Ebraldum nobilem juuenem infeftantem vias cum manu grafsatorum ad meliorem reuocauit frugem, ibidemque monafterium condidit, in quo viros à virginibus diftinctos collocauit, ac fanctiffimis legibus inftituit, fub vnâ & eâdem Abbatifsâ, quæ fummum jus etiam in viros haberet, in honorem B. Virginis, quam S. Ioannes Euangelii fcriptor piè creditur Dominam fuam coluiffe. Probatum eft id inftitutum à fummis Pontificibus; quare fine causâ id conuellere turbulenti quidem conati funt.

Improbatus à quibufdam.

Quòd autem hunc Robertum grauiter increpuerint Gaufridus Vindocinenfis Abbas, atque eius Epifcopus Rhedonenfis Marbaudus, quorum Epiftolæ typis excufæ funt, & Monachus quidam Salmurienfis, cujus adhuc fcripta latere dicuntur; de his mihi ftatuere, & pronunciare non licet. Hoc affero, Robertum hunc charum S. Bernardo fuiffe, laudatum à Petro Venerabili Abbate Cluniacenfi, ac multis in vitâ, & poft obitum miraculis illuftratum effe; quantumuis in quibufdam vifus fit imprudentior à nonnullis, at ex judicio potiùs, quàm voluntate peccaffe, quæ fola obftit fanctimoniæ atque pietati.

Ordo Equitum S. Ioan. Hierofolymitani.

Spectare videtur ad hunc annum Ordo Equitum S. Ioannis Hierofolymitani; cuius creatus eft magifter (mortuo Rogerio, qui Girardo fuccefferat) Raymundus de Puteo Delphinas. Hic enim cùm antea eius religiofi curarent tantùm ægros, atque peregrinos, eos etiam ad arma capeffenda incitauit, & in tres diuifit claffes, Equites, Seruientes, & Ecclefiafticos. Dicti funt autem S. Ioannis, vel Baptiftæ, vel Eleemofynarii, quòd eorum Nofocomium alterutri fanctorum iftorum confecratum effet, prope Bafilicam S. Mariæ Latinæ, quæ condita fuerat, antequam Chriftiani Occidentales Palæftinam occuparent, à Mel-

à Melphitanis mercatoribus, impetratâ ab Ægyptio Sultano potestate. Ex quo autem armatra-ctare cœperunt hi Equites, antea pij atque liberales, facti sunt exemplar veræ atque Christianæ generositatis.

MVNDI 5171. CHRISTI 1118.

Hoc anno exortus est Ordo Templariorum, initio ducto à nouem viris nobilibus, quorum præcipui fuerunt Hugo de Paganis & Gaufredus de S. Ademaro. Dicti sunt porrò Templarij, quòd eis Balduinus partem sui Palatij juxta Templum, & Canonici Templi eis plateam vicinam concessissent. Eorum autem prima cura fuit, vias ad Sanctam Ciuitatem tutas reddere, & peregrinos omni ope auxilioque tueri. His postea vestis candida fuit assignata cum Cruce, & scripta regula, quam satis accuratè seruarunt, donec facti sunt dictissimi atque potentissimi; ipsisque adeo Principibus ac Regibus metuendi; quæ eorum ruinæ præcipua causa fuit. *Ordo Templariorum.*

Mortuus est hoc anno Balduinus Rex Hierosolymitanus, sed pœnitens, ob nouam vxorem superinductam, quam & remisit in Siciliam: Successit ei Balduinus de Burgo affinis eius, vir fortissimus, & egregiè pius: cui cùm opponeretur à quibusdam Eustachius Bonomensis Comes, Regis defuncti frater, sponte hic jure suo cessit, plurisque fecit tranquillitatem publicam, quàm propriam dignitatem. Elatus quoque eodem ferè tempore impius Arnulphus Patriarcha; cui successit Guarimundus Ambianensis; vir dissimilis antecessori suo, electusque vt eius perperam facta religiosiùs emendaret. *B. Balduinus Rex Hierosol. moritur.*

Obiit tum & Alexius Comnenus, 18. kal sept. cùm imperasset annis 37. mensibus 4. vir Catholicus, vti testatur Euthymius Zigabenus, qui eius jussu Panopliam scripsit aduersùs omnes hæreses. Certè Basilium quendam authorem hæresis Bongomilorum publicè flammis viuum *Alexius Comnenus moritur.*

exu-

Succedit Calo-Ioannes.

exuri iussit: cæterùm sceleratus fuit, & inuidus gloriæ Francorum, & rem Christianam in Occidente pessundare conatus. Successit ei primogenitus filius Calo-Ioannes, hæres Imperii, & paterni in Latinos odii, atque æmulationis.

Paschali II. succedit Gelasius II.

Mortuus est & Paschalis II. Romæ, ac sepultus XI. Kal. Febr. cùm sedisset annos duodeuiginti, menses 5. dies 4. cui successit Gelasius II. Monachus Cassinensis, Ioannes olim dictus; & inuitus atque reclamans inductus est in Petri sedem. Verùm statim adfuit Centius Frangipanis, à quo Pontifex pugnis & calcibus malè mulctatus est, dissipati atque spoliati Cardinales. Verùm Catholicis accurrentibus, retractus est ex vinculis, & in Lateranense Palatium magnâ pompâ reductus. Vix respirabat, cùm Henricus adesse nunciatur: itaque Ostiam fugit Pontifex secundò Tiberi; vbi cùm nihil propius factum esset, quam vt aut raperetur, aut cæderetur à Germanis tela venenata spargentibus, neque tempestas eum se committere mari concitato pateretur, eum senem humeris suis impositum Hugo de Alatro Cardinalis Ardeam detulit nocte concubiâ, atque in castro S. Pauli deposuit. Inde paulò pòst, discedentibus Germanis, Caietam in patriam suam nauigauit; vbi Kal. Mart. coram multis proceribus & Antistitibus consecratus est, fuso sanguine suo Pontificatum auspicatus.

Hugonis Cardin. in Papam pietas.

Burdinus fit Pseudo-Papa.

Intrusus in Gelasii locum nefarius ille Burdinus, curante Henrico, dictusque Gregorius; qui & relictus est in Vrbe, dum recessit in Germaniam Imperator. Hîc enim Conon Legatus Pontificius aduersùs eum procerum conuentum indixerat. Rediit quoque, aut potiùs irrepsit in Vrbem Gelasius, sed latens; deprehensus autem à Frangipanis tantùm non est captus, ægrèque impositus equo cum sacris vestibus fugit; ac demum se recepit in Gallias, tutum semper ac patens miseris & afflictis Pontificibus Asylum.

Gelasius fugit in Galliam.

Ge-

MVNDI CHRISTI
5172. 1119.

Gelasij II. successor Callistus II.

Gelasius II. Pontifex in monasterio Cluniacensi obiit 4. Kal. Feb. admonitis Cardinalibus vt eligerent sibi successorem Cononem Episcopum Prænestinum, vel Guidonem Archiepiscopum Viennensem. Cùm ille recusasset dignitatem obstinatiùs, hic absens electus est: cùmque aduenisset, & constanter detrectaret onus, victus tandem precibus & lacrymis omnium acquieuit, dictusque Callistus II. eiusque electio omnium consensu Romæ approbata. Germani autem Triburium conuenientes aduersus Henricum, eò reum venire perpulerunt; qui & tum pollicitus est se venturum Rhemos ad Synodum Callisti iussu collectam. Adfuit huic Concilio 424. Episcoporum, Rex Francorum: Henricus ex vicino Legatos misit: sed sententiâ excommunicatus ostendit se nihil aliud egisse demissione suâ, & falsâ pœnitentiâ, quam vt superbior, & scelestior existeret.

Henricus excommunicatus.

MVNDI CHRISTI
5173. 1120.

Res in Oriente gesta.

Mortuus est hoc anno in Oriente Rogerius, qui Antiochenum Principatum vsurparat, vulneratus in prælio; quod malè Christianis cessit: melius tamen obiit, quàm vixerat, sic tamen vt à peccatis suis tantùm desertus fuisse videatur. Balduinus autem, cum Comite Tripolitano, obuiam Turcis progressus, præuio signo S. Crucis, insignem de iis retulit victoriam. Mox celebratum Concilium Neapoli, seu Samariæ, *Naplouse*, ad corrigendos Ecclesiasticorum mores, immo Christianorum omnium Palæstinorum; quorum ex pietate pendere victorias suas iampridem Principes intellexerant.

Archiepiscopi Viennensis iura.

Callistus II. Viennensem Archiepiscopum præficit tribus Aquitaniis, Narbonensi, Aquensi, Ebredunensi, & fortè Tarentasiensi; quibus gestis repetit Italiam, recipiturque Romæ 3. Non.

 Iunij.

Iunij. Burdinus se in arcem Sutrinam recipit, expectaturus Imperatorem. Callistus benè mereri de Normannis conatur, vt per eos munitionem Sutrinam expugnaret; quorum Dux Guillelmus Pontificem non tantùm vti dominum, sed vt Christi Vicarium suscepit, functus apud eum officio Stratoris.

Exordia Ordinis Præmonstratensis. S. Norbertus Ordinis sui fundamenta iecit, sub regulâ S. Augustini sociis collectis, atque in Præmonstrato collocatis in Diœcesi Laudunensi; hinc Ordo Præmonstratensis audiit. Vir verbo potens fuit, quod vitæ sanctitate, ac miraculis condiebat; atque hoc tempore fuit vtile aduersus Schismaticos Principes Pontificis instrumentum.

CAPVT III.

DECAS TERTIA.

Ab anno Christi 1120. ad 1130.

MVNDI	CHRISTI
5174.	1121.

Henricus exagitatur. Callistus II. exercitu Romanorum & Normannorum collecto, Burdinum Pseudo-Pontificem obsidet in arce Sutrinâ, ac tandem capit: huic milites illusere turpiter, ægrè huic à Callisto vita impetrata, ducto in Campaniam ad perpetuum carcerem. Nec ferè melior Henrici conditio fuit, quem sic exagitauit Adalbertus Moguntinus Archiepiscopus, vt missâ Legatione, quâ penitùs submittebatur Concilio, se ad vltimas angustias redactum homo superbissimus fateretur.

Cele-

MVNDI CHRISTI
5175. 1122.

Celebris est hic annus pace redditâ Ecclesiæ per celebratum generale.

CONCILIVM LATERANENSE PRIMVM.

Cui interfuere trecenti & ampliùs Episcopi, atque in eo actum de vnitate Ecclesiæ, ac peregrinationibus Syriacâ & Compostellanâ, quas Callistus multis priuilegiis exornauit. Missi inde Legati ad res Germaniæ componendas cum ipsis Legatis Germanicis, à quibus coacta est Vormatiensis Synodus. In eâ porrò diuinitus immutatus Henricus, ex animo reddidit obsequium Pontifici, eiurato iure inuestituræ, de quo tantopere Antecessores eius disceptarant, & redditis bonis omnibus ereptis; sicque cum omnibus fautoribus suis absolutus est. Concessum ei tamen, vt eo præsente electiones Episcoporum & Abbatum regni Germanici sine vi ac simoniâ fierent, electique in eius regno, & Imperio, ab eo per Sceptrum Regalia sumerent, iis exceptis, quæ Iuris Pontificii esse cognoscerentur. Ita pax inexpectata coaluit, quæ firma atque syncera nunquam ab hominibus, semper è cœlo venit. *Concilium I. Lateranense.* *Henricus ad se redit.*

MVNDI CHRISTI
5176. 1123.

Pellectus in insidias à Balacho potentissimo Turcarum Rege Balduinus II. captus est, & detentus in custodiâ duodeuiginti mensibus, tandem grandi pecuniâ redemptus est. Neque tamen Christiani desponderunt animos, maximè cùm Venetorum adfuisset classis, quæ Ægyptiacam, numero licèt maiorem, superauit. Venetorum quoque auxilio capta Tyrus, hactenus credita inexpugnabilis; ideoque magno honore suscepti fortes illi auxiliatores, dictique Terræ Sanctæ Seruatores. *Captus Balduinus II.*

Ioa. Comneni de Scythis victoria. Ioannes Cómnenus Imperii sui anno 5, innumerabiles Scytharum copias Thraciam inuadentes cum aliis Barbaris, repetito sæpe prælio, deuicit ope Dei Genitricis, cuius imaginem impósitam curru Constantinopoli triumphare voluit, quam pedes ipse præcedebat; hâc demissione, & grati animi significatione, meritus sæpe triumphare.

Compostellana sedes. Callistus Galliciam totam subiecit Archiepiscopo Compostellano, quem & Metropolitam creauit. Fuit enim hic Pontifex addictissimus S. Iacobo, & ad eius corpus peregrinationes omni ope promouit, non peregrinis tantùm, sed & Hispanis eorum operâ defensis salutares.

MVNDI 5177. CHRISTI 1124.

Christianorum à cœlo victoria. Christiani Syriæ tum in magnas angustias redacti, capto Rege suo, & quadraginta Turcarum millibus in eos irruentibus, Niniuitarum more ieiunarunt. Hoc freti præsidio, ter mille processerunt obuiam hosti cum Cruce ac Lanceâ Christi, itemque cum lacte B. Virginis. Victi hostes, cœlesti lumine territi multa suorum millia perdidere; Christianorum periit prorsùs nemo, ne de victoriâ diuinâ dubitaretur.

Callisto II. succedit Honorius II. Obiit hoc anno Callistus II., 14. Kal. Ian. cùm sedisset annos 5. menses 10. & dies aliquot. Statim conuenientes Cardinales elegère Theobaldum Presbyterum Cardinalem S. Anastasiæ, reclamantem licèt, ac Cœlestinum appellauere. At dum Hymnus in gratiarum actionem occineretur, Robertus Frangipanis, cum suis fautoribus, Lambertum Cardinalem Episcopum Ostiensem, Hymnum pro Theobaldi electione canentem, Pontificem dixit; vnde magnus est tumultus exortus; qui tamen paulò pòst mirabiliter est repressus, conuenientibus omnium suffragiis in Lambertum, qui dictus est Honorius II. humili loco natus, sed eruditus, & sanctus; quod statim ostendit. Nam post dies 7. coram omnibus Cardi-

Cardinalibus 5. Kal. Ian. depositis mitrâ & manto, dignitati summæ renunciauit; iussus tamen illico abiecta Pontificatus insignia recipere, & ab omnibus vno consensu iterum Pontifex acclamatus, eo dignior quòd se sponte tanto honore spoliasset, magno suo totiusque Ecclesiæ bono

Electus est hoc anno S Malachias Conneretensis Episcopus, disciplinæ Ecclesiasticæ in Hiberniâ restitutor; vir illustrissimus, & sanctimoniæ suæ Bernardum nactus sanctum laudatorem. *S. Malachias fit Episcopus.*

MVNDI CHRISTI.
5178. 1125.

Henricus I V. Imperii sui anno 15. collecto grandi exercitu, mouet in Ludouicum Crassum Francorum Regem, & Rhemos ciuitatem parat exscindere, in quâ fuerat aliàs excommunicatus. Expedit aliunde copias Ludouicus, accersitque S.S. Dionysii ac sociorum eius patrocinium, ex quorum arâ Vexillum accipit. Quo apparatu territus Henricus, aut potiùs iniecto diuinitus terrore, fugienti similis rediit in Germaniam suam, vbi mox ex mœrore rei malè susceptæ, ac peiùs gestæ, creditur interiisse. *Henric IV i fausta expeditio*

Enim-verò hoc anno 10. Kal. Iunias expirauit Henricus IV. Imperator, nullo relicto hærede masculo; vnde tum ad Saxonas Germaniæ regnum, mox etiam Imperium translatum est. Lotharius enim Dux Saxonum Moguntiæ Rex electus est 3. Kal. Sept. maximè rem promouente Adalberto; & Idibus Sept. coronatus Aquisgrani. Ab eo Henrici progenies exagitata est, atque eius affines vexati, vt vir impius in se mulctatus sæpe, in suis etiam post obitum castigaretur. *Ejus obitus.* *Succedit ei Lotarius.*

MVNDI CHRISTI
5179. 1126.

Petrus venerabilis nobilis Aquitanus, patriâ Aruernus, ex militiâ, in quâ sanctè vixerat cum gloriâ, factus monachus, Cluuiacensi præpositus *Petri Venerabilis initia.*

Aug. obiit ex morbo Meloduni; sepultus, vti statuerat, in monasterio S. Benedicti ad Ligerim, propter eius diffidia cum Monachis Sandionysianis. Huic statim suffectus est Ludouicus cognomento Crassus, vir pius & fortis, cui tamen seditiosi aliqui & rebelles obstiterunt; quare 3. Non. Aug Aureliis Rex inunctus est ab Archiepiscop. Senonensi. Quod factum cùm vehementer improbaret Rhemensis Antistes, Yuo Carnotensis defendit, & tanti Præsulis sententiam mox Paschalis Pontifex, atq; vniuersa Gallia comprobauit.

Succedit ei Ludouicus Crassus.

MVNDI 5160. CHRISTI 1107.

Paschalis vt turbas Hierosolymis exortas de Patriarchatu sopiret, eò misit Gibelinum Archiepiscopum Arelatensem. Hic Ebremarum intrusum à Balduino Rege depòsuit: quia tamen vir mitis & simplex erat, atque inuitus & ingratis electus, datus est Præsul Ecclesiæ Cæsariensi tum vacanti. Cùmque magna esset exorta Clerum inter & populum disceptatio, communibus votis vtriusque partis postulatus Gibellinus sedauit litem. Quod tamen fraude Arnulphi Archidiaconi contigisse suspicari licet; oblato seniori Patriarchâ, cuius in locum ipse successurus erat.

Hierosol. turbæ placantur.

Anglorum Rex Henricus reconciliatus S. Anselmo, eius precibus, vti creditur, vicit fratrem suum Robertum Normanniæ Ducem, ex Palæstinâ jamdudum reducem; eiusque ditionem totam occupauit. Mox tamen ad ingenium rediit, & abire compulit ad Romanum Pontificem Heribertum Cenomanensem Episcopum, virum fortem, & qui vnum reformidaret Deum; genus hominum viris Principibus improbis metuendũ.

Henr. Anglus vexat viros sanctos.

MVNDI 5161. CHRISTI 1108.

In Oriente lis exorta de limitibus Patriarchatuum Hierosolymitani & Antiocheni inter Bernardum, & Gibelinum, dirempta est vtcumque à summo Pontifice; ita tamen, vt ex hoc judicio nouæ lites orirentur.

Lites de Patriarchatibus Hierosol. & Antioch.

Paschalis in Italiâ compressit Tyrannos, hoc est, qui Ecclesiæ bona sibi addicerent; quales erāt Ptolemæus Comes Tusculanus, & Petrus Columna Farfensis Abbas: quibus oppositi Petrus Leo, & Leo Frangipanis, rem Ecclesiæ fortiter defenderunt; dum Pontifex Beneuenti eam per Synodum ordinaret, ex æquo prudens & fortis. *Paschalis in Italia res ordinat.*

MVNDI 5162. CHRISTI 1109.

Hoc anno Burdinus Episcopus Braccarensis, quis esset detexit: Is probitatem simulans, Lemouicibus abstractus est à Bernardo Archiepiscopo Toletano, à quo factus Archidiaconus, postea ad Conimbricensem, deinde ad Braccarensem, eius operâ promotus est. Cùm autem exorta esset persecutio ab Alphonso Rege, & Bernardus exulare compulsus esset, venit Romam Burdinus, & se Mauritium appellauit. Hic Paschali pecuniam obtulit, vt in locum Bernardi benefactoris sui collocaretur. Verum reiectus â Pontifice vti Simoniacus, & ingratus, postea adhesit Henrico Germaniæ Regi, cuius in amicitiam se modis omnibus insinuauit; nec quieuit nisi cùm in Petri Sedem Pseudo-pontifex irrepsit, malitiâ sicut ætate prouectior & corroboratior. Alphonsus autem Aragoniæ Rex, acceptâ Vracâ Reginâ, filiâ Alphonsi Castellæ Regis nuper defuncti suis illegitimis & incæstis nuptiis prima mali huius causa fuit. Iussus est enim Paschalis nomine à Bernardo consanguineam illam suam dimittere: at cùm rebelles in Ecclesiam extitissent ambo, mox vindicem sensere Deum. Vraca enim morte subitâ media crepuit; Alphonsus à Saracenis cæsus: nuptiæ fatales vtriusque crudeli morte dissolutæ sunt. *Initia Burdini, Braccarensis Archiep.* *Alphonsi Aragonis illicitæ nuptiæ.*

Obiere hoc anno duo viri sanctissimi, Anselmus Archiepiscopus Cantuariensis xi. kal. Maij, & Hugo Cluniacensis Abbas 3 kal. eiusdem mensis; ambo ætate prouecti, ambo multis laboribus pro Ecclesiâ obitis illustres; quorum diem natalem eadem recolit, vtrique grata simul & iusta. *Mors S. Anselmi, & Hugonis Cluniacensis.*

MVNDI 5163. CRISTI 1110.

Betlehem fit Episcopalis. Betlehemum ciuitas erecta est in sedem Episcopalem authoritate Paschalis per Legatum suum: cui Balduinus assignauit dotem, vt se pium in Christum nascentem profiteretur.

Henr. IV. Imp venit in Italiã. Henricus IV. Germaniæ Rex, cum ingenti exercitu venit in Italiam, vt coronam Imperij Romæ de manu Pontificis exciperet. Cùm itaq; Paschalis ab eo armato sibi veretur pacta iniit quæ nec Imperio nec Ecclesiæ nocuissent, si ea seruasset Henricus, hæreditario jure perfidiosus.

CAPVT II.

DECAS SECVNDA.

Ab anno Christi 1110. *ad* 1120.

MVNDI 5164. CHRISTI 1111.

Moritur Bohamundus victoria Christianorum. Obiit hoc anno Bohamondus vir fortissimus, sepultus Canusiæ in Apuliâ; successit ei filius nomine similis, sed non fortitudine. Eodem quoque anno a Balduino Rege capta Berytus, & paulò pòst Sidon; sed auxilio Danorum, & Noruegorum, quos pietas in Orientem pertraxerat, hic etiam quàm in patriâ generosiores.

Henricus IV. Paschalem detinet. Henricus ingressus vrbem, pactis stare recusauit, ac Pontificem multosque Cardinales vinctos detinuit: quare Romani aliquot ex Germanis interemere. Pontifex cum suis deductus ad Sabinos, in arctissimâ custodiâ, spoliatus insignibus detentus est. Tandem non tam suâ, quàm comitum calamitate permotus acquieuit Henrici petitioni de Inuestituris; sicque coronatus in æde S. Petri, sed januis clausis, Henricus IV. *Improba Pontif. cum Imp. pacta.* Imperator, sicque Paschalis dimissus liber impro-

probauit Henrici sacrilegium Pontifex, sed festinandum lentè in eo emendando judicauit: quod dum ardentiùs damnare volunt Cardinales quidam, alioqui viri boni, nihil propiùs factum est, quàm vt Ecclesia schismate discinderetur; viris etiam sanctis in duas factiones diuisis.

MVNDI 5165. CHRISTI 1112.

Alexius Comnenus misit Romam Legatos, vt Romæ consecraretur Imperator: quare ferè sexcenti Romani ad eum deducendum perrexere Constantinopolim. Sed id negotium euanuit, quia Græci Principis fide fubnixum erat.

Alexius Romæ coronari cupit.

Hierosolymis mortuo Gibelino Patriarchæ successit Arnulphus Archidiaconus, carcere quàm hâc sede dignior. Obiit, & Tancredus Princeps Antiochiæ, vir fortissimus atque piissimus; cuius hæres Rogerius ita degenerauit ab eius moribus, vt eius filius esse nequaquam crederetur.

Moritur Gibelinus Patriarcha.

Celebratum est Concilium Romæ in Palatio Lateranensi, de causâ Henrici IV. in quo combustum est priuilegium huic à Pontifice concessum, & lata in fautores eius excommunicatio: quod iterum factum in Concilio Viennensi sub Guidone vrbis huius Episcopo. Vt tamen in eum libraret anathema Paschalis adduci non potuit; quare vt mollior habitus est à viris sanctis, nec satis retinens Pontificiæ dignitatis, qui tamen eum arguere contenti, cum eo vixere, magno Ecclesiæ bono, coniunctissimi.

Irritantur pacta cum Henr.

MVNDI 5166. CHRISTI 1113.

Turcæ depulsi Hierosolymâ, quam obsederant, in montem Itaburium seu Thaborem, eiusque incolas monachos Cluniacenses, furorem conuertêre, quos glorioso Christi vultu potituros inseruerunt cœlo. Exinde tamen res Christianorum in deterius ire cœperunt, cùm hoc tempore, suadente impio Arnulpho, Bal-

Res Christianorum in Palæst. ruit.

duy-

duinus incæstas nuptias contraxisset, ductâ Siciliæ Comitissâ relictâ Rogerij, priori suâ vxore superstite. Iratus enim Deus huic adesse desiit, cuius tantùm auxilio victor, & incolumis extiterat.

Initia S. Bernardi Clareuallensis. Hoc anno S. Bernardus nobilis Burgundus annos natus 22. cum sociis plusquam 30. Cistertium venit, vt sub Stephano Abbate viueret, vbi virtutis ea fundamenta fecit, vt fieret propemodum arbiter Ecclesiarum atque Regnorum.

MVNDI 5167. CHRISTI 1114.

Moritur Yuo Carnotensis. Mortuus esse putatur hoc anno Yuo Carnotensis Episcopus, vir eruditus, & fortis, magnum Ecclesiæ lumen, quod etiamnum in eius lucubrationibus elucet.

MVNDI 5168. CHRISTI. 1115.

Arnulphus deponitur, & restituitur. Expulsus est ex Hierosolymitanâ sede Arnulphus Patriarcha per Legatum Pontificium in Orientem missum. At ille nauigans Romam, tam blandè Paschalem affatus est, tam multa munera in eius comites & famulos effudit, vt in sedem remitteretur suam; hoc est, ad pristinam viuendi licentiam, & contaminatissimos mores.

Adalbertus Moguntinus soluitur. In Germaniâ Moguntini compellunt Henricum dimittere Archiepiscopum suum Adalbertum, quem habebat in dirissimâ custodiâ, adeo vt huic essent tantùm pellis & ossa præ miserâ macritudine. Hic Adalbertus quondam Cancellarius Henrici, & præcipua causa sacrilegij, factus Archiepiscopus ad se redit, & insurrexit in Imperatorem; quare ab eo crudeliter habitus est. Tunc autem in Synodo Coloniensi consecratus, & laudatus ab omnibus, ab hominibus & à Deo, præmium constantiæ suæ virtutisque retulit.

Moritur Mathildis Comit. Mortua est hoc anno Mathildis Comitissa, de Romanâ sede optimè merita, cui non tantùm

tum bona sua, sed & se totam addixit; virilis animi fœmina, ideoque par Imperatoribus, ac sæpe superior.

MVMDI CHRISTI
5169. 1116.

Chrysolanus Mediolanensis Archiep. missus in Orientem à Paschali, hoc anno egregiè disputauit aduersùs Græcos de processione Spiritus Sancti, nullo alio opere pretio, quàm vt ille se eruditissimum, hi se in hæresi contumaces præstarent. Habuit autem aduersantes sibi Ioannem Monachum, Nicolaum Methonensem, Eustratium, Nicænum, & Blemmidem, cognomento Sapientem, omnes discipulos Photij, omnes Marci Ephesini doctores, & mali germinis malos propagatores. *Disputatio de Spiritu S. inter Græcos & Latinos.*

Hoc anno tandem in Concilio Lateranensi Paschalis Papa, publicè confessus errorem suum, priuilegium concessum Henrico de inuestituris rescidit, & Laicas inuestituras sub anathemate dantis & accipientis damnauit. Approbauit item facta à Legatis suis Conone Episcopo Prænestino & Guidone Viennensi Archiepiscopo: verùm vt Henricum ore suo damnaret impelli nunquam potuit; tam altè extortum per vim juramentum ejus animo insederat. *Priuilegium Henrici IV. irritatur.*

MVNDI CHRISTI.
5170. 1117.

Rediit tum in Italiam Henricus IV. quasi amicè impetraturus, quod per vim extorserat à Paschali: sed obsistentes Catholicos impugnabat armis. Itaque Paschalis se contulit Beneuentum, vnde ab Henrico rogatus absolutionem, eam denegauit; maxime cùm Imperator in æde S Petri per Burdinum nefarium illum Braccarensem Episcopum se inaugurandum curasset. Quâ de causâ idem Burdinus in Synodo mox excommunicatus est, qui jampridem fidem omnem & religionem perdiderat, Imperatoris & gloriæ vile mancipium. *Excommunicatur Burdinus.*

Obiit

Roberti de Abrufcellis obitus.

Obiit hoc anno cum magnâ ſanctitatis opinione Robertus de Abruſcellis conditor illuſtriſſimi Cœnobii Fontis-Ebraldi. Hunc Ebraldum nobilem iuuenem infeſtantem vias cum manu graſsatorum ad meliorem reuocauit frugem, ibidemque monaſterium condidit, in quo viros à virginibus diſtinctos collocauit, ac ſanctiſſimis legibus inſtituit, ſub vnâ & eâdem Abbatiſsâ, quæ ſummum jus etiam in viros habeat, in honorem B. Virginis, quam S. Ioannes Euangelii ſcriptor piè creditur Dominam ſuam coluiſſe. Probatum eſt id inſtitutum à ſummis Pontificibus; quare ſine causâ id conuellere turbulenti quidem conati ſunt. Quòd autem hunc Robertum grauiter increpuerint Gaufridus Vindocinenſis Abbas, atque eius Epiſcopus Rhedonenſis Marbaudus, quorum Epiſtolæ typis excuſæ ſunt, & Monachus quidam Salmurienſis, cuius adhuc ſcripta latere dicuntur; de his mihi ſtatuere, & pronunciare non licet. Hoc aſſero, Robertum hunc charum S. Bernardo fuiſſe, laudatum à Petro Venerabili Abbate Cluniacenſi, ac multis in vitâ, & poſt obitum miraculis illuſtratum eſſe; quantumuis in quibuſdam viſus ſit imprudentior à nonnullis, at ex judicio potiùs, quàm voluntate peccaſſe, quæ ſola obſtit ſanctimoniæ atque pietatī.

Improbatus à quibuſdam.

Ordo Equitum S. Ioan. Hieroſolymitani.

Spectare videtur ad hunc annum Ordo Equitum S. Ioannis Hieroſolymitani; cuius creatus eſt magiſter (mortuo Rogerio, qui Girardo ſucceſſerat) Raymundus de Puteo Delphinas. Hic enim cùm antea eius religioſi curarenttantùm ægros, atque peregrinos, eos etiam ad arma capeſſenda incitauit, & in tres diuiſit claſſes, Equites, Seruientes, & Eccleſiaſticos. Dicti ſunt autem S. Ioannis, vel Baptiſtæ, vel Eleemoſynarii, quòd eorum Noſocomium alterutri ſanctorum iſtorum conſecratum eſſet, prope Baſilicam S. Mariæ Latinæ, quæ condita fuerat, antequam Chriſtiani Occidentales Palæſtinam occuparent, à Mel-

à Melphitanis mercatoribus, impetratâ ab Ægyptio Sultano poteſtate. Ex quo autem armatractare cæperunt hi Equites, antea pij atque liberales, facti ſunt exemplar veræ atque Chriſtianæ generoſitatis.

MVNDI 5171. CHRISTI 1118.

Hoc anno exortus eſt Ordo Templariorum, initio ducto à nouem viris nobilibus, quorum præcipui fuerunt Hugo de Paganis & Gaufredus de S. Ademaro. Dicti ſunt porrò Templarij, quòd eis Balduinus partem ſui Palatij juxta Templum, & Canonici Templi eis plateam vicinam conceſſiſſent. Eorum autem prima cura fuit, vias ad Sanctam Ciuitatem tutas reddere, & peregrinos omni ope auxilioque tueri. His poſtea veſtis candida fuit aſſignata cum Cruce, & ſcripta regula, quam ſatis accuratè ſeruarunt, donec facti ſunt dictiſſimi atque potentiſſimi; ipſiſque adeò Principibus ac Regibus metuendi; quæ eorum ruinæ præcipua cauſa fuit. *Ordo Templariorum.*

Mortuus eſt hoc anno Balduinus Rex Hieroſolymitanus, ſed pœnitens, ob nouam vxorem ſuperinductam, quam & remiſit in Siciliam. Succeſſit ei Balduinus de Burgo affinis eius, vir fortiſſimus, & egregiè pius: cui cùm opponeretur à quibuſdam Euſtachius Bonomenſis Comes, Regis defuncti frater, ſponte hic jure ſuo ceſſit, pluriſque fecit tranquillitatem publicam, quàm propriam dignitatem. Elatus quoque eodem ferè tempore impius Arnulphus Patriarcha; cui ſucceſſit Guarimundus Ambianenſis; vir diſſimilis anteceſſori ſuo, electuſque vt eius perperam facta religioſiùs emendaret. *B. Balduinus R. ex Hieroſ. moritur.*

Obiit tum & Alexius Comnenus, 18. kal Sept. cùm imperaſſet annis 37. menſibus 4. vir Catholicus, vti teſtatur Euthymius Zigabenus, qui eius juſſu Panopliam ſcripſit aduersùs omnes hæreſes. Certè Baſilium quendam authorem hæreſis Bongomilorum publicè flammis viuum *Alexius Comnenus moritur.*

exu-

MVNDI CHRISTI
5172. 1119.

Gelasij II. successor Callistus II.

Gelasius II. Pontifex in monasterio Cluniacensi obiit 4. Kal. Feb. admonitis Cardinalibus vt eligerent sibi successorem Cononem Episcopum Prænestinum, vel Guidonem Archiepiscopum Viennensem. Cùm ille recusasset dignitatem obstinatiùs, hic absens electus est: cùmque aduenisset, & constanter detrectaret onus, victus tandem precibus & lacrymis omnium acquieuit, dictusque Callistus II. eiusque electio omnium consensu Romæ approbata. Germani autem Triburium conuenientes aduersus Henricum, eó reum venire perpulerunt; qui & tum pollicitus est se venturum Rhemos ad Synodum Callisti iussu collectam. Adfuit huic Concilio 424. Episcoporum, Rex Francorum; Henricus ex vicino Legatos misit: sed sententiâ excommunicatus ostendit se nihil aliud egisse demissione suâ, & falsâ pœnitentiâ, quam vt superbior, & scelestior existeret.

Henricus excommunicatus.

MVNDI CHRISTI
5173. 1120.

Res in Oriente gesta.

Mortuus est hoc anno in Oriente Rogerius, qui Antiochenum Principatum vsurparat, vulneratus in prælio; quod malè Christianis cessit: melius tamen obiit, quàm vixerat, sic tamen vt à peccatis suis tantùm desertus fuisse videatur. Balduinus autem, cum Comite Tripolitano, obuiam Turcis progressus, præuio signo S. Crucis, insignem de iis retulit victoriam. Mox celebratum Concilium Neapoli, seu Samariæ, *Naplouse*, ad corrigendos Ecclesiasticorum mores, immo Christianorum omnium Palæstinorum; quorum ex pietate pendere victorias suas iampridem Principes intellexerant.

Archiepiscopi Viennensis iura.

Callistus II. Viennensem Archiepiscopum præficit tribus Aquitaniis, Narbonensi, Aquensi, Ebredunensi, & fortè Tarentasiensi; quibus gestis repetit Italiam, recipiturque Romæ 3. Non. Iunij.

Iunij. Burdinus se in arcem Sutrinam recipit, expectaturus Imperatorem. Callistus benè mereri de Normannis conatur, vt per eos munitionem Sutrinam expugnaret; quorum Dux Guillelmus Pontificem non tantùm vti dominum, sed vt Christi Vicarium suscepit, functus apud eum officio Stratoris.

Exordia Ordinis Præmonstratensis. S. Norbertus Ordinis sui fundamenta iecit, sub regulâ S. Augustini sociis collectis, atque in Præmonstrato collocatis in Diœcesi Laudunensi; hinc Ordo Præmonstratensis audiit. Vir verbo potens fuit, quod vitæ sanctitate, ac miraculis condiebat; atque hoc tempore fuit vtile aduersus Schismaticos Principes Pontificis instrumentum.

CAPVT III.

DECAS TERTIA.

Ab anno Christi 1120. ad 1130.

MVNDI	CHRISTI
5174.	1121.

Henricus exagitatur. Callistus II. exercitu Romanorum & Normannorum collecto, Burdinum Pseudo-Pontificem obsidet in arce Sutrinâ, ac tandem capit: huic milites illusere turpiter, ægrè huic à Callisto vita impetrata, ducto in Campaniam ad perpetuum carcerem. Nec ferè melior Henrici conditio fuit, quem sic exagitauit Adalbertus Moguntinus Archiepiscopus, vt missâ Legatione, quâ penitùs submittebatur Concilio, se ad vltimas angustias redactum homo superbissimus fateretur.

Cele-

MVNDI CHRISTI
5175. 1122.

Celebris est hic annus pace redditâ Ecclesiæ per celebratum generale.

CONCILIVM LATERANENSE PRIMVM.

Cui interfuere trecenti & ampliùs Episcopi, atque in eo actum de vnitate Ecclesiæ, ac peregrinationibus Syriacâ & Compostellanâ, quas Callistus multis priuilegiis exornauit. Missi inde Legati ad res Germaniæ componendas cum ipsis Legatis Germanicis, à quibus coacta est Vormatiensis Synodus. In eâ porrò diuinitus immutatus Henricus, ex animo reddidit obsequium Pontifici, eiurato iure inuestituræ, de quo tantopere Antecessores eius disceptarant, & redditis bonis omnibus ereptis; sicque cum omnibus fautoribus suis absolutus est. Concessum ei tamen, vt eo præsente electiones Episcoporum & Abbatum regni Germanici sine vi ac simoniâ fierent, electique in eius regno, & Imperio, ab eo per Sceptrum Regalia sumerent, iis exceptis, quæ Iuris Pontificii esse cognoscerentur. Ita pax inexpectata coaluit, quæ firma atque syncera nunquam ab hominibus, semper è cœlo venit.

Concilium I. Lateranense.

Henricus ad se redit.

MVNDI CHRISTI
5176. 1123.

Pellectus in insidias á Balacho potentissimo Turcarum Rege Balduinus I I. captus est, & detentus in custodiâ duodeuiginti mensibus, tandem grandi pecuniâ redemptus est. Neque tamen Christiani despondeuunt animos, maximè cùm Venetorum adfuisset classis, quæ Ægyptiacam, numero licèt maiorem, superauit. Venetorum quoque auxilio capta Tyrus, hactenus credita inexpugnabilis; ideoque magno honore suscepti fortes illi auxiliatores, dictique Terræ Sanctæ Seruatores.

Captus Balduinus II.

Ioa. Comneni de Scythis victoria. Ioannes Comnenus Imperii sui anno 5, innumerabiles Scytharum copias Thraciam inuadentes cum aliis Barbaris, repetito sæpe prælio, deuicit ope Dei Genitricis, cuius imaginem impositam curru Constantinopoli triumphare voluit, quam pedes ipse præcedebat; hâc demissione, & grati animi significatione, meritus sæpe triumphare.

Compostellana sedes. Callistus Galliciam totam subiecit Archiepiscopo Compostellano, quem & Metropolitam creauit. Fuit enim hic Pontifex addictissimus S. Iacobo, & ad eius corpus peregrinationes omni ope promouit, non peregrinis tantùm, sed & Hispanis eorum operâ defensis salutares.

MVNDI	CHRISTI
5177.	1124.

Christianorum à cælo victoria. Christiani Syriæ tum in magnas angustias redacti, capto Rege suo, & quadraginta Turcarum millibus in eos irruentibus, Niniuitarum more ieiunarunt. Hoc freti præsidio, ter mille processerunt obuiam hosti cum Cruce ac Lanceâ Christi, itemque cum lacte B. Virginis. Victi hostes, cælesti lumine territi multa suorum millia perdidere; Christianorum periit prorsùs nemo, ne de victoriâ diuinâ dubitaretur.

Callisto II. succedit Honorius II. Obiit hoc anno Callistus II. 14. Kal. Ian. cùm sedisset annos 5. menses 10. & dies aliquot. Statim conuenientes Cardinales elegere Theobaldum Presbyterum Cardinalem S. Anastasiæ, reclamantem licèt, ac Cœlestinum appellauere. At dum Hymnus in gratiarum actionem occineretur, Robertus Frangipanis, cum suis fautoribus, Lambertum Cardinalem Episcopum Ostiensem, Hymnum pro Theobaldi electione canentem, Pontificem dixit; vnde magnus est tumultus exortus; qui tamen paulò pòst mirabiliter est repressus, conuenientibus omnium suffragiis in Lambertum, qui dictus est Honorius II. humili loco natus, sed eruditus, & sanctus; quod statim ostendit. Nam post dies 7. coram omnibus Cardi-

Cardinalibus 5. Kal. Ian. depositis mitrâ & manto, dignitati summæ renunciauit; iussus tamen illico abiecta Pontificatus insignia recipere, & ab omnibus vno consensu iterum Pontifex acclamatus, eo dignior quòd se sponte tanto honore spoliasset, magno suo totiusque Ecclesiæ bono

Electus est hoc anno S. Malachias Conneretensis Episcopus, disciplinæ Ecclesiasticæ in Hiberniâ restitutor; vir illustrissimus, & sanctimoniæ suæ Bernardum nactus sanctum laudatorem. *S. Malachias fit Episcopus.*

MVNDI CHRISTI.
5178. 1125.

Henricus IV. Imperii sui anno 15. collecto grandi exercitu, mouet in Ludouicum Crassum Francorum Regem, & Rhemos ciuitatem parat exscindere, in quâ fuerat aliàs excommunicatus. Expedit aliunde copias Ludouicus, accersitque S.S. Dionysij ac sociorum eius patrocinium, ex quorum arâ Vexillum accipit. Quo apparatu territus Henricus, aut potiùs iniecto diuinitus terrore, fugienti similis rediit in Germaniam suam, vbi mox ex mœrore rei malè susceptæ, ac peiùs gestæ, creditur interiisse. *Henrici IV infausta expeditio.*

Enim-verò hoc anno 10. Kal. Iunias expirauit Henricus IV. Imperator, nullo relicto hærede masculo; vnde tum ad Saxonas Germaniæ regnum, mox etiam Imperium translatum est. Lotharius enim Dux Saxonum Moguntiæ Rex electus est 3. Kal. Sept. maximè rem promouente Adalberto; & Idibus Sept. coronatus Aquisgrani. Ab eo Henrici progenies exagitata est, atque eius affines vexati, vt vir impius in se mulctatus sæpe, in suis etiam post obitum castigaretur. *Eius obitus.* *Succedit ei Lotarius.*

MVNDI CHRISTI
5179. 1126.

Petrus venerabilis nobilis Aquitanus, patriâ Aruernus, ex militiâ, in quâ sanctè vixerat cum gloriâ, factus monachus, Cluuiacensi præpositus *Petri Venerabilis initia.*

est monasterio, mortuo Hugone Iuniori, qui Pontio successerat, ob crudelitatem & sacrilegia Romæ excommunicato, atque exautorato. Petrus autem ab hoc Cœnobio deinceps accepit nomen cui vicissim reddidit gloriam, ac venerationem.

Tanchelinus & Bruisius hæretici. S. Norbertus egregiam hoc anno nauauit operam aduersus Tanchelinum, Antuerpiæ & in Brabantiâ suas hæreses disseminantem, cum tribus millibus armatorum, quibus metum omnibus incutiebat. Cæterùm hoc hypocritâ nemo turpior, nemo insolentior fuit; atque in eius fastu retundendo plus fuit S. Norberto, quàm refutandis eius erroribus, laborandum. Tamchelino quoque σύγχρονος fuit Petrus Bruisius, viuus exustus ob sparsas hæreses ad fanum S. Ægydii, in quem meritò Nouatores nostri sectæ suæ primordia possint refundere.

Ordo Grandimontensis. Obiit hoc anno S. Stephanus Aruernus, conditor & parens Ordinis Grandimontensis, Idib. Febr. octuagenarius, multis miraculis clarus; quem etiam Legati Pontificii inuisendum in eremo suâ putauerunt.

MVNDI 5180. CHRISTI 1127.

Guillel. Tyrius Archiep. Tyri creatur. Hoc anno Guillelmus Anglus, belli Sacri Scriptor accuratissimus, creatus est primus Archiepiscopus Tyrius; in quâ sede ex æquo bene vixit, ac scripsit.

Rogerius Siciliæ Comes. Rogerius Siciliæ Comes, hoc anno Guillelmo Duci Apuliæ atque Calabriæ mortuo Salerni sine liberis, patruus successit; contemptoque Honorio, eius etiam agris intulit vastitatem. Sed armis domitus, eidem se submittere coactus est, factus non tantùm ex iure, sed ex necessitate Clientelaris.

Templariis datæ leges. S. Bernardus hoc anno certam Templariis viuendi formam præscripsit: laborauit & apud Ludouicum Franciæ Regem pro Episcopis, jam melioribus, & officii sui sollicitis magis, quos Rex

ad of-

ad officia Palatina, immo & ad militiam aduocabat, atque compellebat; mirante Galliâ, egentem Monachum arbitrum fieri Regis, atque Pontificum.

Creatus est denique hoc anno Archiepiscopus Parthenopolitanus seu Magdeburgensis S. Norbertus; cui electioni non est ausus vir sanctus resistere, admonitus iam ante biennium à Deo multùm sibi laboris imminere; cuius potiùs in hâc dignitate, quàm pompæ sollicitus erat. *S. Norbertus Archiep. Magdeburgensis.*

MVNDI 5181. CHRISTI 1128.

Hoc anno Guarimundo Patriarchæ Hierosolymitano, Sidone mortuo, suffectus est Stephanus Abbas S. Ioannis Carnotensis, affinis Balduini, & moribus adhuc quàm claritate generis illustrior. Is Hierosolymam peregrinatus dum cogitat de reditu, in hanc sedem reclamans inductus est. Sed quòd obsisteret Regi constantiùs pro iuribus Ecclesiasticis, creditur intra biennium veneno sublatus esse, Martyr occultus Ecclesiæ. *Stephanus Hierosf. Patriarcha.*

MVNDI 5182. CHRISTI 1129.

S. Bernardus hoc quoque anno egregiam Ecclesiæ nauauit operam, Catalaunensi Ecclesiæ curans Episcopum piissimum, quam Henricus quidam Virdunensis depositus ambiebat; neutrâ dignus, qui vel vnam prensaret. *S. Bernardus laborat pro Ecclesia Catalaunensi.*

MVNDI 5183. CHRISTI 1130.

Christiani Orientales nouis aucti viribus, iisque magis quàm Deo præfidentes, magno apparatu Damascum obsedere; ex quâ depulsi ventis, imbribus, pestilentiâ, autorem victoriarum suarum Deum agnoscere compulsi sunt. Tum quoque Stephano successit Patriarcha Hierosolymitanus Guillelmus, patriâ Mechliniensis, vir optimus, vt geminatum mœrorem pietate ac virtute suâ demulceret. *Christiani rem malè gerunt.* *Guill. Patriarcha Hierosol.*

Innocent. II. Succedit Honorio II. & schisma Petri Leonis.

Celebris est hic annus schismate Innocentij II. & Anacleti Antipapæ. Mortuus est enim tum Honorius II. Romæ 16. Kal. Mart. cùm sedisset annos 5. mensem vnum, ac dies 17. eâdemque die electus est Gregorius Cardinalis S. Angeli ex nobili Romanâ familiâ, & olim Monachus, dictusque Innocentius. At oppositus ei statim Petrus Leonis Cardinalis, dictusque Anacletus II. olim Monachus Cluniacensis, sed qui ex claustro nihil pietatis, nihil religionis extulerat. Hic enim mox Basilicas Romanas diripuit, & pecuniam in ciues sibi addictos effudit: quare cum suis in Galliam fugere coactus est Innocentius, communem miserorum Pontificum sedem. Huic fauerunt Germaniæ, Franciæ, Angliæ, Scotiæ, Hispaniæ, Hierosolymorum Reges, & qui maioris momenti & autoritatis his Regibus fuit, S. Bernardus, qui & se opposuit Anacleto, & causam Innocentii confirmauit. Eam & generosè fouit Petrus Pictauiensis Episcopus aduersùs Guillelmum Aquitaniæ Ducem, tùm atrocibus factis, postea virtute suâ ac pœnitentiâ celebratiorem.

Fugit in Galliam Innocent.

Anacletus dat multa Rogerio.

Anacletus seu Petrus Leonis, vt Rogerium Siculum sibi demereretur, huic parere jussit Episcopos & Abbates Regni sui, in omnibus; vnde suspicio est, ortam esse Monarchiam spiritualem, quam boni omnes tam demirantur & timent, quàm oderunt atque detestantur.

C A-

CAPVT IV.

DECAS QVARTA.

Ab anno Christi 1130. ad 1140.

MVNDI	CHRISTI
5184.	1131.

HOc anno Balduinus II. Rex Hierosolymorum, liberatâ fortiter ac feliciter Antiochiâ, ex morbo obiit XI. Kal. Sept. assumpto priùs habitu Religionis, & voto professus religiosam vitam, si superesset. Huic suffectus est Fulco Comes Turonensis, Cenomanus, & Andegauensis gener eius, 18. Kal. Octobr. fortitudinis eiusdem cum socero, sed non felicitatis. Et ne pios Reges morientes diuidamus, eodem ferme tempore Stephanus Hungariæ Rex, moriens in habitu Religioso, sceptrum suum reliquit Belæ, vir quoque pietate, magno Ecclesiæ Hungaricæ commodo, illustris atque celebratus. *Balduino 2. succedit Fulco.*

Hoc item anno indictum est Rhemense Concilium, vbi Francorum Rex coronatus est Ludouicus Iunior, seu VII Ludouici Crassi jussu, cùm eius filius Philippus, jam inauguratus, fato miserabili elatus esset. Nam in suburbio Parisino sus inter eius equi pedes sese implicans hunc excussit, qui suo pondere regium sessorem obtriuit; nec tot eius Comites impediuere casum, ne quis Princeps satellitibus confidat. *Ludouicus Iunior seu septimus coronatus.* *Philippi mors miserabilis.*

Profectò Rhemis Leodium Innocentio Lotharius Germaniæ Rex occurrit, qui tum Pontifici functus est officio Stratoris. Huic autem inuestituras, Henrico Imperatori tanto labore ablatas, repetenti à Pontifice obstitit S. Bernardus, eloquentiâ ac pietate suâ Rege atque Pontifice potentior. *Lotharij pietas in Innocent.*

MVNDI 5185. CHRISTI 1132.

Redit in Italiam Innocent. Reuertitur in Italiam Innocentius, indictâ pro suo reditu collectâ; atque in itinere Genuenses & Pisanos, jam ad arma paratos, reconciliauit; sicque vtrumque Populum Sanctæ deuinxit Sedi. Interea furebat Rogerius Siciliæ Rex, repulsus primùm à Beneuentanis, mox à Principibus Catholicis conuenientibus victus. At postea idem maioribus copiis auctus, & Beneuentum, & Apuliam, & Campaniam occupauit, addictissimus Anacleto, cuius omni ope tuebatur partes; Tyrannus Antipapæ.

MVNDI 5186. CHRISTI 1133.

Coronatur Imp. Lotharius ab Innoc. Reducit Innocentium Lotharius Romam, hicque vicissim ab illo in Basilicâ Lateranensi coronatur Imperator, non tamen in æde S. Petri, quam tum occupabat Anacletus. Tum autem Lothario dedit Innocentius Allodium Comitissæ Mathildis, vt & Henrico Duci Bauaro, Imperatoris genero, ob præstitum auxilium S. Sedi, cum censûs & reuersionis conditionibus. Sed & Pontifex & Imperator ab Vrbe recessere, quam rerum omnium penuriâ vexabat, verùm longè magis *Innocent. venit Pisas.* suis armis atque grassationibus Anacletus. Innocentius autem repetiit Pisas, vrbem addictissimam S. Petro, & ita validam copiis, vt metueretur ab omnibus Principibus, ipsa reformidaret neminem.

MVNDI 5187. CHRISTI 1134.

Concilium Pisanum. Concilium Pisanum hoc anno celebratum est à multis Episcopis & Abbatibus, qui redeuntes in Galliam pessimè sunt accepti à Schismaticis. Hanc cladem vitauit S. Bernardus Clareuallensis Abbas, tum missus ad Mediolanenses, qui oppressi à Conrado, suffecto tyrannicè regno Italiæ, sanctæ Sedi nolebant reconciliari; hos tamen vir sanctissimus, & eloquentissimus, miraculis &

ora-

oratione suâ retraxit à Schismate, dominis suis temporalibus atque spiritualibus Lothario atque Innocentio restituit.

Obiit hocquoque anno 8. Id. Iunij S. Norbertus Archiepiscopus Magdeburgensis, & Præmonstratensis Ordinis conditor, in quo eloquentia, sanctitas, prudentia contendebant; dignus qui duorum Sanctorum, Bernardi & Petri Cluniacensis, calamo laudaretur. *Moritur S. Norbertus.*

MVNDI 5183. CHRISTI 1135.

S. Bernardus Guillelmum Aquitaniæ Ducem, tergiuersantem transire in partes Innocentij, vbi verba nihil prodesse videt, eum potentiori aggreditur machinâ, Christi corpore; cuius aspectu, sanctique viri minacibus verbis territus, prolapsus in terram, quasi Epilepticus, spopondit omnia; &, quod erat caput, promissis stetit. Qui eum hactenus detinuerat in Anacleti schismate Gerardus Engolismensis, impœnitens in lectulo inuentus est mortuus; eius cadauer exhumatum, proiectumque; nepotes eius atque prosapia omnis exterminata; Deo atque hominibus in eius perniciem conspirantibus. *S. Bernardus Guillel. Aquit. Ducem vincit.*

Obiit hoc anno Kal. Decembr. Henricus Angliæ Rex, cùm regnasset annis 35. ac ferè mensibus 4. Successit ei nepos Stephanus, ope fratris sui Henrici Vvintoniensis Episcopi, in Angliâ Legati sedis Apostolicæ, qui ab eo sperabat omnia, sed maluit ille consiliariorum suorum monitis, quã patrui placitis & pactis acquiescere; neque satis piè, neque satis prudenter. *Henrico Angl. Regi succedit Stephanus.*

MVNDI 5189. CHRISTI 1136.

Mortuus est hoc anno Ludouicus Crassus Franciæ Rex ex dyssenteriâ, cùm regnasset annis 30. vixisset ferè 60. cuius mors, quàm vita religiosior fuit. Verè enim pœnitens obiit, pollicitus se habitum S. Benedicti suscepturum, deposito regno, distributisque inter inopes, & Ecclesias, *Lud. Crassus Franciæ Rex moritur.*

facultatibus suis, & in cineribus decussatis Crucis formâ humiliter expirans. Quare qui eum viuentem perstrinxerat Bernardus, ob religiosos belli tempore vexatos, mortuum laudauit, sicut & Petrus Cluniacensis; homines veritatis & obsequii diuini quàm Principum amantiores. Successit huic filius Ludouicus Iunior siue VII. quem patris mors jam regnantem inuenit.

Succedit ei Lud. Iunior seu VII.

Est quoque hic annus morte Guillelmi Aquitaniæ Ducis memorabilis, qui susceptâ ad S. Iacobum in Hispaniam peregrinatione mortuus est in viâ, reliquitque filiam Eleonoram, ac totam ditionem suam genero suo Regi Francorum. Ita scriptores huic σύγχρονοι. Quare deridendi qui eum in Tusciam ad stabulum Rhodis, (hodie *Malual* in agro Senensi) eum armatum loricâ, atque pœnitentem, deducunt. Quomodo enim id ignorare potuit Theobaldus Episcopus, qui asserit primordia eius conuersionis se ab eius discipulo didicisse, qui tamen de hâc re ne γρῦ quidem? Quomodo non prouidit tumultibus excitatis à filia? Sed cum alio Guillelmo viro sancto à semieruditis confusus, vberem viris doctis disputandi materiam sufficit.

Moritur S. Guill. Aquitan. Dux.

S. Bernardus grauiter increpuit Canonicos Lugdunenses, cùm cœpissent celebrare festum Conceptionis Immaculatæ B. Virginis, cùm id nondum fecisset, aut indixisset Ecclesia. Quod cùm ea postmodum præstiterit, minimùm imprudentes sunt, qui eam pietatem contemnunt; sed studio partium potiùs, quàm veritatis.

Festum Conceptionis Lugd.

MVNDI CHRISTI
5190. 1137.

Lotharius Imperator, veniens in Italiam cum Henrico Bauariæ Duce, Rogerium repressit: Sed hic, Lothario recedente, mox recepit omnia, sacrilegè in Ecclesias, turpiter in virgines sacras iram effundens. Misit ad eum Innocentius S. Bernardum; sed hic induratum sacrilegi hominis, & efferati, animum emollire non potuit,

Rogerium flectere S. Bernardus non potest.

vtens-

vtéſque tergiuerſationibus & dolis vir nefarius, vt aliquid impetraret ab Innocentio, maluit diues & potens eſſe, quàm pius & religioſus.

MVNDI CHRISTI.
5191. 1138.

Mortuus eſt hoc anno Anacletus Pſeudo-Pontifex, impœnitens; multorumque criminum ſuorum & aliorum reus, impiam Dœmonibus animam ſuam euomuit. Huic ſtatim ſuffecere Cardinales Schiſmatici, ex conſenſu Rogerij Siculi, Gregorium Cardinalem Presbyterum, quem Victorem appellauere. Sed mox tam electores, quam electus ſeſe ſubmiſerunt Innocentio: vnus perſtitit in ſchiſmate Rogerius, efferatus in Catholicos, quos dirè vbique vexauit; quia numquam diuellitur ab Hæreſi & ſchiſmate crudelitas.

Petrus, Leonis seu Anacletus moritur.

Sufficitur ei Victor Antipapa.

Lotharius Imperator 3. Non. Decembr. obiit in montibus Tridentinis, in vili casâ, conſtituto ſibi herede Duce Bauariæ, vir egregiè pius, & omnibus Imperatoribus præferendus, ſi eius pietati fortitudo reſpondiſſet. Quotidie enim, etiam in exercitu, tribus Miſſis intererat; ſæpe cum Auguſtâ pauperum abluebat pedes, quos eadem Richiza vxor ſuis crinibus extergebat & exſiccabat: colebat Sacerdotes vt patres, pauperes vt filios, viduas vt matres, lacrymis orationés ſuas omnes rigabat, Monacho, aut Cœnobitæ, quàm Imperatori & Principi ſimilior.

Lotharij Imper. mors.

Et virtutes.

MVNDI. CHRISTI.
5192. 1139.

Creatus eſt hoc anno Rex Romanorum Conradus, Imperatoris Henrici ſororius, & Aquiſgrani inunctus à Legato ſummi Pontificis. Henricus autem Bauarus, Lotharij gener, quæ regni aſſumpſerat inſignia deponere coactus eſt Ratiſponæ, ac paulò pòſt obiit ex mœrore; ſpretus, quia electores ſpreuerat; neque dictus Cæſar, quia hanc ſibi debitam jam arrogarat dignitatem.

Conradus Roman. Rex.

Ce-

Celebrata est hoc anno Romæ ab Innocentio II. mille Episcoporum.

CONCILIVM LATERANENSE SECVNDVM.

Concilium II. Lateranense.

In quo damnati fautores Petri Leonis, seu Anacleti, nominatim excommunicatus Rogerius Siculus, multaque vtiliter in commodum Ecclesiæ statuta. Damnatus quoque Arnaldus Brixiensis Lector, discipulus Petri Abailardi, magnus adulator Principum ac Præsulum, & Monachorum hostis, cis & trans Alpes hæreticus obstinatissimus, dignusque qui hoc communi, ac multiplici fulmine feriretur.

Innocentius captus à Rogerio.

Innocentius Pontifex hoc anno captus perfidiosè à Rogerij filio, atque deductus ad patrem, non vti captiuus, sed vt Pontifex amicè receptus est. Ambo enim, pater & filius, ad eius acciderunt pedes, erratorumque veniam supplices postularunt, & impetrarunt. Rogerio enim Pontifex 7. Kal. Aug. Regnum Siciliæ, per vexillum, concessit; sicut & Ducatum Apuliæ, ac Principatum Capuæ, ex feudo tamen summi Pontificis. Atque ex eo tempore Rogerius mutatus in melius, pietati se dedidit, dignus etiam qui à viris sanctissimis coleretur, atque laudaretur; nulli magis, quàm huic Principi, indulgentia profuit.

Rogerius immutatur.

MVNDI 5193. CHRISTI 1140.

Petrus Abailardus damnatus.

Petrus Abailardus, ausus prouocare sanctum Bernardum, procacissimus licèt, & verbosus, ab eo mutus & elinguis redditus est in Concilio Rhemensi; vbi damnati eius errores, & sententia Romæ confirmata. Sed Romam dum pergeret, à Petro Venerabili retentus Cluniaci, bonus effectus Monachus ex errone, omnes errores suos, eo authore, damnauit. Aloisia quoque Abbatissa Paracleti, quam aliàs virginem vitiarat dum

Aloisia eius amica.

eam

eam erudiret, ideoque ab eius fratribus ita tractatus erat, vt cum eâ castè agere posset, de Magistri sui, ac propè conjugis honore sollicita, absolutionem eius tumulo inscribi voluit; vt quæ eius dedecoris causa fuerat, esset quoque receptæ existimationis.

CAPVT V.

DECAS QVINTA.

Ab anno Christi 1140. ad 1150.

MVNDI 5194. CHRISTI 1141.

INcoatum est hoc anno bellum Tiburtinum, cùm Tiburtes schismatici ausi sunt obsistere Innocentio, & grassationibus Romanum agrum deuastare. Suscepta igitur in eos à Senatu populoque Romano expeditio; infelix tamen, aggredientibus versis in turpissimam fugam, & antiquæ fortitudinis penitùs oblitis. Quare eiusmodi in eos Romanorum exarsit odium, vt licèt ex animo Pontifici sese dedere cuperent, non reciperentur tamen, nisi mœnia diruerent, ac verterent solum. Cùm huic peruicaciæ sapienter obsisteret Innocentius, concitatâ seditione Romani Veteris Romæ regimen instaurarunt; constitutoque Senatu, distributoque in classes Populo bellum Tiburtibus indixerunt. Insani, qui inter Sanctam & Bellatricem Romam discrimen nō agnoscerent; cùm hæc ferro, illa plumbo plus possit.

Bellum Tiburtinum.

MVNDI 5195. CHRISTI 1142.

Fulco Rex Hierosolymitanus equo lapsus obiit, relicto filio Balduino III. annorum tredecim, sub tutelâ matris Melesentis. Hæc regnum administrauit sapientiùs, atque feliciùs, quàm ab eius sexu, atque hisce deploratis temporibus, expectabatur.

Fulco moritur, ei succedit Balduinus III.

Orta

Ludouicus & Pontifex dissident.

Orta est controuersia grauis inter Ludouicum Francorum Regem, & Innocentium, propter Archiepiscopum Bituricensem, cùm eo electo per Clerum, ac de more à Rege probato, Pontifex alium superinduxisset. Pontificium Præsulem tuebatur Comes Theobaldus, Regium Ludouicus ipse, & armatâ manu, quâ Comitis regionem ferro, flammisque vastauit, nec ipsis pepercit Ecclesiis. Iuuenilem Principis furorem compressit S. Bernardus, effecitque singulari prudentiâ suâ, vt Rex perperam factorum veniam peteret, Innocentius aliquid indulgeret primogenito Ecclesiæ filio, & minùs se posse vellet eius causâ, per quem tum in Occidente tantùm posset.

S. Bernardus Lud. repressit.

MVNDI. CHRISTI.
5196. 1143.

Moritur Ioann. Imp. ei succedit Manuel.

Mortuus est hoc anno Ioannes Comnenus, seu Calo-Ioannes, Aprili mense, cùm imperasset annos 24. menses 8. & diuinitus, vti creditur, mulctatus est, ob pertentatam Antiochiam, vexatos Latinos, sanctosque Eremitas exagitatos. Nam priùs extinctis duobus liberis, ipse in venatione læsus sagittâ suâ venenatâ, ex pharetrâ defluente, sibi necem intulit. Huic statim successit filius Manuel, seu Emmanuel, qui mox vxorem duxit sororem conjugis Conradi Imperatoris; quibus nuptiis pax inter Latinos & Græcos tam necessaria, quàm optanda, sperabatur.

Innocen. II succedit Cælestinus II.

Innocentius II. grauiter afflictus ex Romanorum conspiratione, decubuit primò æger, deinde sanctè obiit 8. Kal. Octobr. cùm sedisset annos 13. menses 7. statimque, omnium consensu, datus est ei successor Guido de Castello, dictus Cœlestinus II. charissimus SS. Bernardo, & Petro Cluniacensi, ex quorum amicitiâ eius sanctitas colligi potest, cùm illa semper inter pares efflorescat.

MVNDI CHRISTI
5197. 1144.

Christiani diuinitus serua-

Christiani Orientales, dum vrbem Bostram, metro-

tropolin Arabum, obsident, in insidias ruentes incautè, virtute S. Crucis, quam præferebat Robertus Nazareus Antistes, excepti sunt periculo: mox iterum internecione delendi reducti sunt Hierosolymam incolumes, à præuio quodam ignoto duce; quem bonum fuisse Palæstinæ genium omnes, actis Deo splendidè gratijs, agnouerunt.

Mortuus est hoc anno Cælestinus II. sedis suæ mense 5. cum diebus 13. 8. Id. Mart. cui datus est successor Gerardus, ex ordine Canonicorum Regularium, Cardinalis, Cancellarius, & Bibliothecarius S.R.E. dictus Lucius II. Sub huius Pontificatu Alphonsus Portugalliæ Dux ditionem suam Romanæ Sedis fecit vectigalem, sperauitq; Ducatum suum sub tutelâ S. Petri fore tutiorem. *Cælestino II. succedit Lucius II.*

Romani tum apertè in Pontificem rebellarunt, eumque decimis & oblationibus contentum esse jusserunt, præposito sibi Patritio quasi Principe, qui administraret Vrbem. Quare Romani Politici hæretici dicti, atque Arnaldistæ, quòd ab hoc impuro veteratore fanaticam hanc doctrinam accepissent, & reuocassent in praxim. *Arnaldistæ seu Politici Hæretici.*

MVNDI	CHRISTI
5198.	1145.

Obiit hoc anno Lucius II. Pontifex 5. Kal Mar. cùm sedisset menses xi. dies 14. Vtrùm autem ex lapidis ictu, dum seditionem comprimere nititur, an ex mœrore interierit, incertum. Huic mox suffectus Bernardus, Abbas S. Anastasij trium Fontium à S. Bernardo Claræuallensi constitutus, dictusq; Eugenius III. Qui veritus ne à Romanis ad aliquid contra fas in auguratione suâ cogeretur, Româ nocte concubiâ profugit, & apud Farfense monasterium in Sabinis est consecratus. At Politici, recepto Arnaldo, infami illo Heresiarchâ, cuncta Romæ miscuerunt, & coëgerunt ciues vt vni suo Patricio obsequerentur, domibus eorum compilatis qui reclamarent; adeo vt Vrbs sancta in castra, ciues in milites côuersi esse viderentur. *Lucio II. succedit Eugenius III.* *Arnaldus Romam vocatus.*

Sed

Armeni se Rom. Pontif. submittunt.

Sed tum ad Eugenium accesserunt Armeni, Rom. Pontifici, nomine sui Catholici (ita summum suum Antistitem vocant) obsequium pollicentes. Confirmati sunt & diuinâ visione, quâ Rom. Præsulis dignitatem & sanctimoniam agnouere. Nunciauerunt hi gentem sibi vicinam, à natiuitate fœtentem, tetrum hunc odorem recepto semper Baptismate perdere. Videntur Baronio hi fuisse Agareni; quibus tamen aquæ illæ sacræ negatæ sunt plerumque, quòd eas vt pharmacum corporis, non animi disquirerent.

Vis Baptismi.

Expedit. in Syriam promouet S. Bernardus.

Legatio quoque hoc anno ex Syriâ in Occidentem venit, vt expeditio noua in Palæstinam institueretur, sine quâ vetus consistere non poterat. Eam autem in primis promouit S. Bernardus, perniciosam sibi, Orientalibus parum salutarem.

Eugenius III Vrbem repetit.

Romani cum Patricio suo perculsi Anathemate, & præterea Pontificis exercitu atque Tiburtium pressi, sese Eugenio submisere, recepto Præfecto, suo Patricio exautorato. Subiit igitur Vrbem Papa cum omnium plausu; sed mox importunè sollicitatus de Tiburis excidio, secessit in Arcem S. Angeli, ne fanaticis seditiosorum conatibus acquiescere cogeretur.

MVNDI 5199. CHRISTI 1146.

Expeditio Christ. duplex.

Celebris est hic annus multiplici in Barbaros expeditione; quarum celeberrima, cui S. Bernardus classicum occinuit, & cui dedere nomen Ludouicus VII. Franciæ, atque Conradus Romanorum Reges, cùm innumeris populis. Ac primùm prudenter impediit S. Bernardus quominùs Iudæi necarentur, Petrus Cluniacêsis eos ob vsuras spoliandos bonis sapienter censuit, vt milites Christiani sceleratorum furtis alerentur. Alia quoque expeditio in populos Boreales paganos suscepta; alia in Saracenos Hispanos; vniuersa Europa visa est ad arma pro Christo conuolare; vtinam tam prudenter, quàm religiosè.

Con-

MVNDI 5200. CHRISTI 1147.

Conradus in Orientem festinat; quem secutus est Ludouicus, suscepto priùs magnificè Eugenio ad se veniente. Conradi autem exercitus à Græcis proditus, lacessitus à Turcis, pæne totus interiit. Iussu enim Manuelis calx Latinorum farinæ admiscebatur, & Turcis omnia aperiebantur eorum consilia: quare Germanicus iste dissipatus est exercitus; Conradus redire Constantinopolim compulsus; vbi tamen benignè susceptus est à Manuele, qui eum infelicem, quàm victorem, videre ac recreare maluit.

Conradus in Syriam pergit infeliciter.

Ludouicus autem Iunior, relicto regni sui administro Sugerio Abbate San-Dionysiano, acceptâque Auriflammâ diuinò vexillo perrexit in Syriam, cum magnis copiis & egregiè instructis, ac quibus nihil præter felicitatem defuit. Hic cùm excepisset Conradum pænè desperatum, ac Constantinopolim securum remisisset, Turcas ingenti clade affecisset, ipse ad Laodiceam Phrygiæ, vnius hominis imprudentiâ pæne est in vltimas redactus angustias. Vexillifer enim maximus subsistere jussus in monte, in quo castrorum locus delectus erat, quia Sol adhuc altior videbatur, vlteriùs perrexit; agmen igitur vltimum nox occupauit, quod aggressi Turcæ, & parati, & locorum periti, penitùs deleuere; ac nihil propius factum, quàm vt Rex ipse caperetur. Restitutis nihilominus fortitudine, captoque in rem præsentem consilio, negotiis, Rex peruenit Attaliam in Pamphiliam, regionem fertilem; vbi Franci vires difficili longoque itinere fessas, & crebris Saracenorum assultibus attritas reparauere; hosti deinceps tam metuendas, quàm à Christianis Orientalibus, omni ope destitutis, expetitas.

Ludouicus VII. in Syriam vadit.

A Turcis ferè opprimitur.

Tum quoque emersere tres hæreses, quas S. Bernardus afflixit ingenio suo, vt suo quoque modo in Occidente pugnaret. Gilbertum enim

Por-

Gilberti Porretani Henrici, & Apostolicorum errores. Porretanum Pictauiensem Episcopum, meliorem Philosophum quàm Theologum, ac de Trinitate malè sentientem, atque locutum, confutauit: conuicit deinde Henricum Petrobrusianum, eruditum quidem monachum, sed impurum Apostatam, hæredemque nequitiæ atque doctrinæ Petri Bruisij, qui non tantùm verbo, sed & miraculis retundendus fuit. Denique opposuit sese Apostolicis, Manichæorum surculis, magnis hypocritis, & virtutis laruâ grandia scelera contegentibus; ex quibus si exortos nostri temporis Nouatores putaueris, non vehementer repugnabo.

MVNDI 5201. CHRISTI 1148.

Ludouicus & Cõradus in Palæst. veniunt. Appulere hoc anno in Palæstinam Ludouicus & Conradus; hic Ptolemaidem, benignè susceptus à Balduino III. Rege Hierosolymorum; ille Antiochiam, magnificè exceptus à Raymundo Principe, qui ab eo auxilum expectabat. Sed mox Rex huic iratus, propter Eleonoram vxorem eius affinem, impudicam fœminam, perrexit Hierosolymam terminum suæ peregrinationis. Ambo itaque Damascum obsidere parant, impellentibus Syris, quorum maximè intererat hanc vrbem venire in Christianorum manus. Et *Damascũ frustra tētans.* verò primus Occidentalium impetus eam breui oppugnandam pollicebatur: verùm ab Orientalibus proditi, soluerunt duo Reges obsidionem, & plus apud eos potuit in proditores furor, quàm in Christianos mox atterendos beneuolentia.

Rogerius mouet in Græcos. Interea Rogerius Siciliæ Rex ingentem parauit in Græcos proditores classem, vt illatas Latinis à Manuele vlcisceretur iniurias. Quæ tamen magis eosdem Latinos iuuit, quàm Græcos afflixit; quos Occidentalium calamitas tum tutos & illæsos præstitit.

In Concilio Rhemensi damnatus est Brito quidam, Eon nomine, multa de se dicta credens in

Euan-

Euangelio, cui nullum meliùs conueniebat, quàm illud Matthæi, *Et assumpsit eum Diabolus*; hic Patribus oblatus, & dedoctus, paulò pòst obiit; discipuli eius obstinati traditi sunt ignibus. In eodem quoque Concilio damnatus Gilbertus Porretanus, adnitente S. Bernardo, qui tamen ob egregiam nauatam operam passus est calumniam. Neque tamen Gilbertus vt hæreticus habitus est, quia se Patribus submisit, nec error, sed pertinacia hæreticum faciat. *Concilii Rhemēse.*

Eugenius III. probauit reuelationes aliquas S. Hildegardis, de se expertus veras; cæteras quoque laudauere eruditi viri, ac nominatim S. Bernardus; qui hoc anno S. Malachiam Episcopum in Cœnobio Claræuallensi demortuum oratione funebri laudauit, & se tanto viro dignum encomiasten ostendit. *S. Hildegardis Reuelationes. S. Malachias moritur.*

MVNDI 5202. CHRISTI 1149.

Rediit hoc hanno sine exercitu, vt sine gloriâ, Conradus Rex Romanorum, dignus quem suis litteris Eugenius Pontifex consolaretur. Rediit & Ludouicus Francorum Rex; ac interceptus à nauibus Græcorum, vel Turcarum, liberatus est à Rogerij classe, cui dux Georgius præerat. Hic progressus vsque Constantinopolin, sagittas aureas in Palatium Imperatoris proiecit, incendit suburbia: remisit tamen captiuos Græcos in gratiam Ludouici, vt tantum Regem captum non esse Orientales intelligerent, cuius precibus libertatem populares sui consequerentur. *Redeunt in occid. Corradus & Ludouicus.*

Multæ calumniæ in S. Bernardum actæ sunt, multæ oblocutiones ob infelicem exitum expeditionis: quare cùm de nouâ iterandâ cogitaretur, huic obstitere Cistercienses & Claræuallenses, de famâ Abbatis sui, quā Christianitate sollicitiores. Huic tamen in solatium persecutionis magnæ dedit Deus magni nominis Monachum, Henricum Ludouici Regis fratrem, qui tamen mox ex SS. Bernardi & Petri Cluniacensis consi- *S. Bernardus exagitatur.* *Henricus Reg. Lud. frater fit Monachus*

lio

lio accepit Episcopatum Bellouacensem, quia viri sancti plus res Ecclesiæ, quàm suas curare debent.

MVNDI 5203. CHRISTI 1150.

Rogerius Græcos vexat. Rogerio jam Græcis satis infenso calcar addidit Petrus Cluniacensis in Manuelem Imperatorem, vt ab eo pœnas exigeret ob demessum Germanicæ & Francicæ nobilitatis florem. Ille ergo proditores Græcos hoc anno multis cladibus affecit, Corinthum cepit atque spoliauit, Corcyram insulam diripuit; ostenditque Manueli Græcos callidiores esse, Latinos fortiores.

CAPVT VI.

DECAS SEXTA.

Ab anno Christi 1150. *ad* 1160.

MVNDI 5204. CHRISTI 1151.

Matrimonium Lud. & Eleonoræ dissoluitur. Balgentiaci in Synodo dissolutum est matrimonium inter Ludouicum Iuniorem & Eleonoram, sanguine, quàm fas esset, conjunctiores; vtroque id postulante: vir, ob impudicitiam conjugis; vxor, quia maritum suum Monachum appellabat. Sed malum! restituit huic imprudenter Aquitaniam, quam ad nouum conjugem Henricum Normaniæ Ducem, designatum Angliæ Regem, detulit. Cur enim dotem illa referret, quæ caput perdere debuerat? Sed hæc Regis incauti generositas, magno postea Franciæ constabit.

Gratianus author Decreti. Hoc anno Gratianus, patriâ Clusinus, monachus S. Benedicti Classensis, in monasterio S. Felicis Bononiæ absoluit opus suum, inscriptum, *Decretum, seu Concordia, & discordantia* Ca-

Canonum. Qui autem in annum 1127. id rejiciunt, annum quo inchoatum est appellant. Emendatum est jussu Gregorij XIII. anno 1580. ita tamen, vt in eo multi errores relinquerentur: liber majoris laboris, quàm eruditionis, & seruatus tantùm, quia id exoptauere Doctores Iuris, & Romani Leguleij: quamquam multi eruditi atque graues de corpore Iuris Canonici opus Jeuidense censerent expungendum.

MVNDI 5205. CHRISTI 1152.

S. Bernardus hoc anno libros scripsit de Consideratione ad Eugenium Papam, à Summis Pontificibus, atque præsulibus omnibus, semper euoluendos. In his porrò non tantùm se scriptorem bonum, sed vatem exhibuit; cùm hoc eodem anno, sicuti vir Sanctus præcinuerat, Romani ad obsequium Eugenij redierint. *S. Bern. libri de Consideratione.*

15. Kal. Mart. obiit Conradus Romanorum Rex, non sine suspicione veneni sibi propinati à medicis, quos in Siciliâ receperat à Rogerio. Reliquit ditionem suam non filio suo Friderico, tum juniori, sed fratris filio, item Friderico Sueuorum Duci, cognomine Ænobarbo; qui in Archiepiscopatu Magdeburgensi ostendit, qualis deinceps futurus esset, hoc est, Henricis quàm Patruo suo similior. *Conrado Reg. Ro. succedit frater Fridericus Ænobarbus.*

Secutus est mox Conradum Robertus Siciliæ Rex, successore relicto filio Guillelmo: de quo dici potest quod pronunciarat olim Prophetes de ficubus; bono, meliorem non fuisse; nec malo, deteriorem. *Roberto Siculo succedit Guillelmus*

MVNDI 5206. CHRISTI 1153.

Eugenius III. 8. Id. Iul. post annos 8. sedis, & menses 4. diesque 13. reliquit statim locum suum Conrado Canonico Regulari, Cardinali Episcopo Sabinensi, qui vocatus est Anastasius IV. Filium mox secutus est pater S. Bernardus Claræuallensis Abbas 13. Kal. Sept. anno ætatis Cli- *Eugenij III. successor Anastasius IV.*

Climaterico, erectis ordinis sui 160. Monasteriis; Pontificibus, Imperatoribus, Regibus charus, ac magnum non tantùm Ecclesiæ lumen, sed & præsidium.

MVNDI 5207. CHRISTI 1154.

Balduinus III. capitur. Reginaldus, seu Raynaldus, Princeps Antiochenus Almaricum Patriarcham crudeliter excepit, quem Balduinus III. Rex Hierosol. ægrè ex eius manibus eripuit; cùm ad vltionem exigendam Rex par non esset, Deus eum tradidit hostibus suis, subditis inuisum, quos tum ingens penuria diuinitus immissa vexabat; sic cœlo atque terris abominandum.

Anastasiũ IV excipit Hadr. IV Obiit hoc anno Anastasius IV. 4. Non. Decembr. nimiæ facilitatis deprehensus in Fridericum, quâ hic postea abusus est. Post diem vnum huic successor datus est Nicolaus Anglus, dictus Hadrianus IV. olim Monachus, & qui præclaris Legationibus ad hanc dignitatem prælușerat.

Steph. Angl. Regi succedit Henricus. Eodem quoque anno mortuus est Rex Anglorum Stephanus, cui successit Henricus Normaniæ Dux, & Aquitaniæ, ductâ Eleonorâ, gratulatus mox Pontificatum populari suo Hadriano litteris egregiis, & manu Petri Blesensis dignissimis.

Fred. Ænobarbus venit in Italia. Descendit denique tum in Italiam cum exercitu Fridericus Rex Romanorum, indictâ militibus suis collectâ, ob illatas in transitu Italiæ, ex penuriâ, colonis injurias. Sed id ex metu potiùs, ne perderet Imperatoriam Coronam, quàm ex æquitatis amore præstabat.

MVNDI 5208. CHRISTI 1155.

Arnaldus Brixiensis exustus. Arnaldus Brixiensis ingressus Vrbem, secum quoque tumultus induxit; cùm tamen fautores eius Gerardum Cardinalem vulnerassent, eiectus est. Nec ita multò pòst ab Vrbis Præfecto, quod jampridem meruerat, exustus est viuus. Fridericus

ricus

ricus diu tergiuersatus functus officio Stratoris Pontifici, sicque amicè receptus, & coronatus Romæ Imperator; vnde verbo amicus, animo capitalis hostis recessit.

Guillelmus rebellis in Ecclesiam excommunicatus est; cùmque multos deficere videret ad Pontificem, immo & huic offerri à Manuele pecunias, cum eo reconciliari voluit conditionibus honestis. Sed hanc pacem euertêre Cardinales Friderici fautores; quibus erat Imperatoris potentia, quàm gratia Pontificis, & vtilitas Ecclesiæ, potior. *Guill. Sicul. excommunicatur.*

MVNDI 5209. CHRISTI 1156.

Anno 14. Balduini III. Christianorum exercitus grandi affectus est clade, quòd datam Saracenis fidêm non seruasset; noluitque Deus addictos sibi Fide, in perfidos esse infideles. *Balduinus III. parum fidelis punitur.*

Guillelmus Siciliæ Rex, grandi coacto exercitu, Pontificem obsedit Beneuenti, ac se dedere cogit iniquissimis conditionibus. Quare hoc fœdus postea rescissum sub Innocentio III. & ab eo tempore Guillelmus tam infortunatus fuit in se, in subditis, in filio, vt nisi sceleribus excæcatus esset, satis intelligeret vnde sibi tot mala prouenirent. *Guill. Siculus capit Pontificem.*

Fridericus Imperator, legitimâ coniuge repudiatâ, aliam superinducit, Agnetem filiam Ducis Burgundiæ; vnde exortum est in Ecclesiâ schisma, eò grauius, quòd a Principe amente, potiùs quàm amante, fouebatur. *Friderici nouæ nuptiæ illegitimæ.*

MVNDI 5210. CHRISTI 1157.

Grauis est hoc anno controuersia inter Hadrianum Papam & Fridericum exorta, ob Londinensem Episcopum malè acceptum in Germaniâ. Cùm enim scripsisset aliquid ad Fridericum, quod neque huic, neque Germanis placeret, remisit Imperator Legatos Pontificis ignominiosè, Romam suos peregrinari vetuit, atque *Hadrianus & Fridericus dissident.*

ita se gessit, vt Hadriano inimicitias capitales denunciasse videretur; Germanis Episcopis interea mussantibus, plùs hominem quàm Deum reformidantibus.

MVNDI 5211. CHRISTI 1158.

Conuentus Roncaliæ. Hadrianus misit litteras mitiores per Legatos suos, prudentes viros, ad Fridericum; quibus eum ita demulcebat, vt iram omnem posuisse videretur. Aduocauit autem Conuentum Roncaliam, inter Placentiam & Cremonam, ad quem adsciti omnes Consules ciuitatum Longobardiæ, cum 4. Iurisperitis Bononiensibus, inter quos eminebat Martinus insignis adulator, qui & *Martinus Leguleius pertinax.* Equum Imperatoris adulationis suæ præmium retulit, quia non dixisset *Æquum*, vt ingeniosè socius eius Bulgarus cauillatus est; vir aliunde pertinacissimus, quamcumque se dedisset in partem. Quare inter Leguleios pro pertinace *Martini* nomen vsurpatum est, & quod proprium fuerat, cœpit esse appellatiuum.

MVNDI 5212. CHRISTI 1159.

Moritur Hadrianus IV. Rixa iterum inter Fridericum & Hadrianum exorta; quam hic sopire conatus est, ille ventilare. Dum tumultuandi materiam quærit, mortuus est Hadrianus IV. Anagniæ Kal. Sept. cùm sedisset menses 8. dies 24 vir eximiæ pietatis, vt qui nec obolum suis parentibus aut affinibus dederit, & matrem suam inopem eleemosynis Ecclesiæ Cantuariensis alendam reliquerit. Obiit autem ex Anginâ; vnde data occasio fabulandi nescio cui Schismatico, eum muscâ in os subeunte suffocatum esse, cùm diceret Anathema Friderico. *Virtus eius.* Nec enim vnquam hunc rebellem sacro fulmine perculit, quamquam id propter illegitimas nuptias promeritus esset, & ab omnibus eo dignissimus iudicaretur.

Hadriano substitutus est Rolandus, natione Tuscus, Presbyter Cardiualis, ab vniuerso pæ-

ne Clero, populoque Romano, sub nomine Alexandri III. cui Pontificatum præcinuerat S. Bernardus, quo propter prudentiam & virtutes dignissimus erat.

Succedit ei Alexander III.

At Imperii Cardinales duo, ipsi opponunt Octauianum diuitem, ortum ex Comitibus Tusculanis, auidissimum dignitatis huius; qui paratis satellitibus, & quibusdam Romanis auro corruptis, verum Pontificem & Cardinales obsedit. At illi à populo liberati secessere Nymphas, vbi consecratus est Pontifex ab Episcopo Ostiensi, dum Romæ à nescio quibus cariosis præsulibus, sub nomine Victoris, prophanaretur Octauianus; verè mox excommunicatus à legitimo Pontifice, qui & intruso, & eius fautori Friderico præualuit.

Opponitur ei Victor Antipapa.

MVNDI 5213. CHRISTI 1160.

Fridericus modis omnibus suum Pseudo Pontificem tueri nititur; anathema in Alexandrum librandum curat Papiæ, quod in eius caput & Octauiani rediit. Conatus est & in suas partes abducere Franciæ atque Angliæ Reges, quos inuenit tam addictos Romanæ sedi, quantùm ipse alienus erat. Venetos quoque, Veronenses, & Longobardos sibi obsistentes appetiit bello; in quo se plus pedibus, valere quàm manibus ostendit, fugâ antè prælium initâ, & rebus ita gestis, vt se suscepisse stolidè bellum, ignauiter confecisse profiteretur.

Fridericus Antipapam defendit.

CAPVT VII.

DECAS SEPTIMA;

Ab anno Christi 1160, ad 1170.

MVNDI 5214. CHRISTI 1161.

Declaratur Pontifex Alexander. Regibus Franciæ & Angliæ operâ S. Petri Tarentasiensis Archiepiscopi reconciliatis, vtriusque regni præsules, auditis vtriusque partis Cardinalibus, Pontificatum adiudicant Alexandro, Victorem excommunicatum declarant. *Guill. Sicul. fauet Alexandro.* Quia tamen ille tutus esse non poterat in Italiâ, impositus triremibus Guillelmi Regis Siciliæ in Galliam deportatus est. Hic Princeps, licèt re atque cognomine *Malus*, in hâc causâ & Pontifici, quem diligebat, *Bonus* fuit: magno tamen commodo suo; cùm sæpe deinceps tentatus sit Alexander Maionem Tyrannum aduersus eum creare Siciliæ Regem: quod si præstitisset, perierat Guillelmo Sicilia, Maio sine dubio in eâ præualuisset.

MVNDI 5215. CHRISTI 1162.

Appellit Magalonam Alexander III. & magnificè vbique excipitur. In villâ Montis-pessullani Saracenorum Princeps eius osculatus est pedes, eumque à Rege suo Mahumetano salutauit. *Aueniaensis Conuentus de vero Pontifice.* Exinde congressus indictus apud Auenionem inter Fridericum & Ludouicum, in quo de vero Pontifice statueretur. Fridericus adduxit Victorem suum; Alexander adesse recusauit, nisi per Legatos. Sed cùm venisset paratior ab exercitu Fridericus, & carcerem intentaret Ludouico, nisi repræsentaret Alexandrum, superueniens cum copiis Henricus Anglus negotium discussit, &

Ale-

Alexandrum atque Ludouicum periculo liberauit. Venit quoque & in partem huius libertatis Deus, immissâ graui Germanis fame; quare irrisus cum suo Pseudo-Pontifice, recedere compulsus est Fridericus; Alexander medius inter duos Reges Franciæ & Angliæ, Stratorum officio defungentes, se verum Christi Vicarium ex tanto honore intellexit.

Valdemarus Daniæ Rex pientissimus delusus à Friderico, & malè tractatus, vt interesset damnationi Alexandri, & Anathemati quod librauit Victor, adduci nunquam potuit; sed constanter repetiit Daniam suam, relictâ sui Principibus Germanis admiratione. *Valdemarus Rex Daniæ.*

Creatus est hoc anno Londini, præsente Henrico, in locum Theobaldi Cantuariensis Archiepiscopi, ex regni Cancellario S. Thomas, multùm tergiuersatus, & afferens Regi hanc electionem neutri profuturam. Statim autem induit Monasticum habitum, atque ad Ecclesiæ suæ regimen virtutes omnes, sed maximè constantiam attulit; per quam Martyribus meruit annumerari. *S. Thomas fit Arch. Cantuariensis.*

MVNDI 5216. CHRISTI 1163.

Balduino III. Regi Hierosolymorum defuncto succeffit frater Amalricus; coactus tamen priùs dimittere vxorem suam, quam in quarto gradu consanguinitatis duxerat. Filii tamen ex eâ suscepti legitimi iudicati sunt; quibus omnibus Legatus Pontificius adfuit, & præfuit, ne res in dubium reuocaretur. *Balduino III. succedit Amalricus.*

Celebratum est in Galliâ ab Alexandro Turonense Concilium, cui S. Thomas Cantuariensis interfuit, honorificentissimè susceptus à Pontifice, missis ei obuiam Cardinalibus omnibus, præter duos, sibi de more perpetuos comites. Paulò pòst exortæ sunt inter Henricum & S. Thomam discordiæ; quòd hic repeteret Ecclesiæ prædia à laicis vsurpata; quòd fructus *S. Thomas se opponit Henrico.*

Ecclesiarum vacantium addicerentur fisco, ideoque nonnumquam hæ diu Præsules expectarent; quòd Cancellarii munus abiudicasset, vt liberiùs suæ vacaret Ecclesiæ; denique quòd nollet Clericos ad laicorum tribunalia pertrahi. Aduocatos ergo Rex Episcopos Angliæ cum S. Thomâ interrogauit de fidelitate sibi præstandâ, quàm polliciti sunt omnes, additâ voce hâc; *Saluo ordine suo*; quâ auditâ, ita Rex excanduit, vt præceps abiret è Conuentu, eo etiam malè verbis excepto; qui emollitâ sententiâ, eum demulcere nitebatur. Eo enim Principe sedato, nullus mitior; eo irato nemo ferocior fuit atque truculentior.

MVNDI 5217. CHRISTI 1164.

S. Thomas dolet se de constantia aliquid remisisse. S. Thomas, multis suadentibus vt Regem Henricum flecteret, eidem pollicitus est, pro his vocibus *Saluo officio*, suppositurum se istas, *Bona fide*: cuius promissi postea pœnitens, accessit ad Regem, appellatoque Pontifice, nauigauit in Belgium, irrisus ab aulicis, ab inopibus & populo instar cœlestis Genii salutatus. Venit ergo ad Alexandrum, & coram eo causam suam agit, deponitque Pontificatum; sed statim ab eodem restituitur, damnatis Henrici constitutionibus; vnde in vtrumque Regis impotentissimi furor. *Pergit Pontiniacum.* Intereà S. Thomas commendatus à Pontifice pergit Pontiniacum, nobile Cistertiensis Ordinis Monasterium; vbi sic vixit, ita se gessit, vt qui in Angliâ fuerat idea constantiæ, hîc esset exemplar religiosæ pietatis.

Moritur Victor Antipapa, succedit ei Paschalis III. Obiit hoc anno Lucæ impius Antipapa Octauianus, dictus Victor, sepultus extra ciuitatem, negantibus ei tumulum, maioris Ecclesiæ Canonicis. Statim ei suffectus est Guido Cremensis Cardinalis, vocatus Paschalis III. quem cum suis Schismaticis comprobauit

Fride-

Fridericus. Quo tempore accersitus est Romam Alexander, eo suis gratior, quò ab iis Religionis causâ diutiùs absuerat.

Mortuus est & hoc anno Parisiensis Episcopus Petrus Lombardus, patriâ Nouariensis, clarus quatuor libris sententiarum; in quibus tamen damnatum est, quod dixerat, *Christum vt hominem non esse aliquid*. Passus est etiam aduersarium Abbatem Ioachimum; à cuius tamen calumniis sub Innocentio III. vindicatus est. Quòd autem aliqui nothos huic addunt fratres, Petrum Comestorem, Gallum Trecensem, & Gratianum Tuscum, digni sunt illi qui ad discipulorum cathedras ploraturi dimittantur. *Mors Petri Lombardi Episc. Paris.*

MVNDI 5218. CHRISTI 1165.

Pax frustra tentata est inter Alexandrum & Henricum: immo indictus locus, vt eò ambo conuenirent. Sed cùm ab eo colloquio Rex S. Thomam excluderet, Pontifex eum interesse cuperet, abruptum negotium, Alexandro in Italiam festinante, fremente Rege in S. Thomam; cuius & propinquos omnes expulit, miserabili cultu, vt eorum aspectu squallido vir sanctus aliquid de suâ sententiâ remitteret; quam boni constantiam, improbi pertinaciam appellabant. *S. Thomæ propinquos Henricus eijcit.*

Pontifex autem crebris Romanorum litteris sollicitatus, etiam interminantium se Guidonem recepturos nisi suam ipse repeteret sedem; priuatis ergo nauibus Magalonâ soluens, inter tempestates, atque insidias à Friderico paratas, Messanam appellit; vbi tanquam dominus receptus à Guillelmo, quem ad prodendum Pontificem Imperator frustra prouocauit. Itaque Siculis triremibus deductus Ostiam susceptus est à Senatu populoque Ro. tantâ alacritate, vt ad eos rediisse de cœlo S. ipse Petrus putaretur. *Alexander Romam venit.*

MVNDI 5219. CHRISTI 1166.

Frider. venit armatus in Ital.

Fridericus, confirmato Guidone in Pseudo-synodo Herbipolensi, (cui tamen obstitere Antistes Moguntinus & Saltzburgensis, etiam pietate & constantiâ, quàm genere ac sanguine illustriores) cum exercitu venit in Italiam vt Pseudo-pontificem collocaret in Petri Sede, verum aut perderet aut expelleret. Apellit ergo Anconam, vt eam Græcis eriperet, ab iisdem nuper occupatam; vnde & auxilia in Tusciam mittit ad Guidonem. At Imperator Græcorum Manuel Alexandrum rogauit per Legatos, vt sibi rederet Imperium Occidentale, pecuniæ tantum pollicitus, quantùm opus esset ad Italiam vni Pontifici subjugandam. Quod licèt difficile videretur, ac prope ἀδύνατον, non est repudiatum tamen, vt hoc metu Fridericus in officio contineretur.

Guillelmo Malo Siculo succedit Bonus.

Obiit hoc anno prid. Kal. Maij Regni 13. cum 2. mensibus, ac diebus 3. vitæ 46. Guillelmus Siciliæ Rex, cognomento *Malus*; cui successit filius item Guillelmus, sed cognomine *Bonus*; cuius vim nominis statim expertus est Alexander, ab eo, patris nomine, atque suo, recipiens ingentem pecuniæ vim, quâ miser Pontifex turbulentis hisce temporibus plurimùm indigebat.

MVNDI 5220. CHRISTI 1167.

Ro. à Tusculanis cæs.

Hoc anno Romani pro Alexandro III. aduersùs Tusculanos eorumque Principem Raimonem mouerunt. Hi impetratis ab Imperatore copiis, illis occurrit, tantamque eorum edidit stragem, vt prope par Cannensi videretur. Igitur relictâ Anconâ accurrit ad Vrbem Fridericus; vbi tamen ab Arce S. Angeli depulsus est; sicut & ab Ecclesiâ S. Petri; cui flammas injici jussit: at sese piè dedentes præsidiarij incendium prohibuere. Quare suasit Imperator Romanis callidè, vt deponeretur vterque Pontifex, tertius eligeretur:

in

in quod dum inclinare viderentur miseriis fracti ciues; veritus ne dederetur Alexander, depositis insignibus Caietam fugit; vbi resumptis iisdem, Beneuentum peruenit incolumis. Exercitus autem Imperatorius peste afflictus totus interiit, cum viris principibus, & Episcopis; itaque miser Imperator fugere compulsus est, exagitatus à Longobardis, in eius perniciem coniuratis; atque ita pressus, vt solis moutibus & locis inaccessis suam deberet incolumitatem. *Fugit Alexander Roma.* *Recedit turpiter Frider.*

Natus est hoc anno Ludouico VII. Regi Franciæ ex Adelâ, seu Adelaide, tertiâ eius conjuge, filiâ Theobaldi Comitis Campaniæ, Philippus dictus Adeodatus, & Augustus, quem vidit in somnio pater, antequam nasceretur, in aureo poculo vicinis Principibus sanguinem propinare; quod indicium fuit atrocissimorum bellorum quæ cum iisdem gessit. In gratiam autem tanti beneficij Rex condidit Abbatiam Barbellam *de Barbeaux*, quæ aliter dicitur Sanctus, Sacer, & Sequanæ portus, magnoque beneficio certè respondit munus. *Philippus Augustus nascitur.*

Cùm videret Alexander Henricum S. Thomam exautorare velle, ipse hunc Legatum suum à Latere in Angliâ creat; qui statim armatus Pontificiâ autoritate, & Regem, & suos inimicos terret, vir alioquin intrepidus, eisque interminatur anathema. Incertus Rex infelix quid ageret, appellat ad Papam; sed statim excidit appellatione suâ, jussus Legato parere. Itaque minatur excidium Monasteriorum Cisterciensium in Angliâ & Neustriâ, nisi præceps ejiciatur Pontiniaco S. Thomas. Vbi Sanctus videt Monachos Regi parere paratos, abit sponte; timorem eorum parum religiosum, & qui sæculares saperet, detestatur. Susceptus est tamen humaniter à Ludouico VII. Rege Francorum, eique Agendicum vrbs Senonum adjudicata. Inde dum S. Thomas expedit Ecclesiastica fulmina, nonnihil *S. Th. fit Legatus Pont.* *Exit Pontiniaco, & suscipitur à Ludo. VII.*

repressus est Legatione Romam missâ, cui præerat Ioannes Oxenefordiensis, homo malitiosè nequam; à quo delusus Pontifex, auroque corrupti sunt venales quidam Cardinales; Alexander ægerrimè conjectam in se calumniam nonnisi tempore ac multis Epistolis diluit.

MVNDI 5221. CHRISTI 1168.

Colloquium inter S. Th. & Henricum.

Cùm S. Thomas meritò de Romanâ Curiâ queri videretur, Ludouicus effecit vt Henricus cum illo colloqueretur. Hic Sanctus abjicit se ad Regis sui pedes, pollicitus acturum se, quidquid posset, *Saluo honore Dei*: sed cùm vrgeret Henricus, vt faceret saltèm quod à suis Antecessoribus præstitum esset, idque Ludouicus, & adstantes omnes æquum esse judicarent, restitit S. Thomas, & gratas asseruit fore sibi ærumnas omnes, quas Antecessores sui pro Fidei defensione tolerassent. Quare deinceps alimenta huicà Rege Franciæ suffici solita, parum piè negata sunt, adeo vt in miserrimam, & indignam tali tantoque viro deuolueretur inopiam. Mox tamen Ludouicus ad se rediit, petitâque flexis genibus à sancto viro veniâ, huic de more liberaliter omnia suggerenda curauit; atque ita respondit Henrico S. Thomam ejici flagitanti, vt piissimus Princeps cum scelerato disceptare videretur.

Ludouicus improbauit S. Thomæ constantiã, mox probat.

Fridericus victus abit ex Ital.

Fridericus ab Alexandro non tantùm excommunicatus est, sed & depositus, absolutis eius subditis à fidei sacramento. Ille autem aggressus Mediolanenses cum nouis copiis, suorum viginti quinque millia perdidit, ne caperetur per castella latitare compulsus. Tandem finxit se pacem exoptare cum Pontifice: sed cùm obtinuisset exeundi potestatem à Comite Mauriacensi, euocatos religiosos viros pacis sequestros irrisit, & nobilem Brixiensem suspendit prope Segusium. Hîc enimuerò irruerunt in illum Segusiani, eique obsides Italos omnes eripuerunt, ipsum-

ſumque ſumpto habitu famuli abire compulerunt, furoris & ignominiæ pleniſſimum.

Eodem anno ad villam Roueretam à Cremonenſibus, Placentinis, & Mediolanenſibus, intra tres fluuios condita eſt ciuitas, in agro peramœno aduersùs Papienſes, & Fridericum Marchionem Montis Ferrati, Friderici Imperatoris fautores. Hæc in honorem S. Petri, atque eius ſucceſſoris dicta eſt Alexandria, facta S. Sedis tributaria, & magnum diuini Numinis Pontifices tuentis monimentum. *Alexandria vrbs condita.*

MVNDI 5222. CHRISTI 1169.

Hoc anno ſacris aquis Baptiſmi tinctus eſt Sultanus Iconij, à matre occultâ Chriſtianâ inſtitutus; quæ eidem juſſerat, vt demortuæ ſepulchro, ſuper pyramidem figeret Crucem. Eam cùm euertere Saraceni conarentur, qui id tentarunt concidêre mortui; reliqui accurentes fulminibus afflati periere; Angelo, juuenis ſpecie, Pyramidi Crucem affigente; cuius aſpectu multi ſunt ad Fidem conuerſi, atque inter cæteros Sultanus, lectis inſuper Codicibus ſacris. Is hoc anno Legationem miſit ad Alexandrum, vt ab eo virum obtineret, per quem pleniùs erudiretur, & clam baptizaretur; cùm id fieri publicè circumpoſitâ Saracenorum Principum multitudo prohiberet. *Sultanus Iconi Chriſtianus.*

Totus hic annus variis Henrici Angli tergiuerſationibus contritus eſt, ne percelleretur anathemate S. Thomæ Legati Pontificii, refugiente quoque Alexandro ipſo, ne Principem parum compotem ſui in deſperationem agere videretur: quæ tamen mollities improbatur pæne ab omnibus bonis, vix a S. Thomâ tolerabatur, qui ex eâ ſceleratorum audaciam incrementa capere querebatur. *Henricus declinat excommunicationem.*

Contigit hoc anno terribilis in Siciliâ motus, quo penitùs euerſa Catana, in quâ quindecim hominum millia cum Epiſcopo, & maximâ parte Monachorum, perierunt in vigiliâ S. Agathæ. *Terræ motus Siculus*

Emerat Præsul ille Episcopatū suum à Guillelmo cognomine *Bono*; ex quo intelliges qualis pater eius esset, appellatus *Malus*.

MVNDI 5223. CHRISTI 1170.

Alexand. reijcit pecuniam Græci Imper.

Missi sunt hoc anno à Manuele Legati ad Alexandrum, qui ab eo peterent Imperium Occidentale, oblatâ ingenti vi pecuniæ; quam ille respuit, negauitque sibi pacis inter Christianos sequestro licitum esse bellum crudele inter Principes Christianos incendere.

Rex ægrotat; redit in Angliam S. Tho.

Cùm pararet anathema in Henricum Regem S Thomas, illo ægrotante, repressus est, ne animo simul & corpore Princeps infelicissimus interiret. Itaque hic corpore penitùs, & animo vtcumque conualuit, ac magnificè sanctum virum accepit: cùm tamen à Rege sæpe promissa reposceret Episcopus, nec vltra sollicitationes negotia procederent, interpositæ ex Vrbe Romanâ simul & Cantuariensi minæ parere Regem compulerunt. Rediit ergo in Angliam S. Thomas, bonis exultantibus, improbis exanimatis metu; qui omnem mouêre lapidem, vt eum deterrerent à reditu: Sed huic satis erat, ad periculum omne contemnendum, aspicere gregem suum pastore jam septennio destitutum.

S. Tho. mart. coronatur.

Ministri Regij statim ab eo exigunt, quæ nec dare posset, nec vellet; quibus de rebus cùm sæpe querelæ deferrentur ad Regem, hic (vt solebat furiosè & impotenter loqui) maledicit famulis qui de suâ victitarent mensâ, nec dominum de misero sacrificulo vlciscerētur, per quem nec regnare, ne viuere quietus posset. Quatuor ergo aulici, audaciâ quàm sāguine nobiliores, virū sanctū destinant neci, eundēq; in Ecclesiâ conficere destinât. Cùm autem eius Clerici portas Ecclesiæ claudere molirentur, & pararent resistere, negauit ille *defendi Ecclesiam more castrorum*; quare percussoribus collum & caput obtulit, eâdem constantiâ, quâ impio Principi restiterat, etiam post obitum.

& in-

& in ipso funere suis impertitus benedictionem.

Mortuus est hoc anno Guido Antipapa, exesus renes cancro, & putente pulmone cum fœtenti animâ eiecto; cui schismatici suffecere Abbatem Strumensem, Apostatam omnibus sceleribus coopertum, quem Callistum dixere. Fridericus icere fœdus cum Alexandro conatus; sed cùm ille callidissimus esset, hic naris emunctæ, doli nihil profuere.

Guido Antip. moritur et sufficitur Callistus.

Natus est hoc anno Calagorœ in Hispaniâ, ex nobili Gusmanorum familiâ S. Dominicus, quem mater prægnans vidit in somno sub specie canis, face orbem inflammantis: & hoc somnium ex Deo esse euentus docuit, cùm eo nullus hæreticos valentiùs allatrarit, nullus maiori pietate hominum mentes accenderit.

Nascitur S. Dominicus.

CAPVT III.

DECAS OCTAVA.

Ab anno Christi 1170. ad 1180.

MVNDI 5224. CHRISTI 1171.

Legationes duæ hoc anno missæ sunt Romam, vna Ludouici Francorum Regis, & aliorum piorum Principum, Henricum Angliæ Regem de nece S. Thomæ accusantium; alia eiusdem Henrici, & Anglorum Episcoporum, eum excusantium. Huius Legati vix visi, vix auditi sunt; adeò tamen demiserunt sese, vt tantùm damnarentur viri sancti percussores, & qui eius mortis authores extitissent. Ac vicissim remissi in Angliam Legati, qui de Rege inquirerent an sacrilega cædes ad eum vtcumque pertineret, quam faciliùs fuerat imperare, quàm negare.

Causa mortis S. Thomæ excutitur Romæ.

Hoc quoq; anno factus est Henricus Hiberniæ dominus, à 4. Archiepiscopis, & 28. Episcopis hu-

Henricus fit Hiberniæ dominus.

huius insulæ Rex declaratus, cum jure hæreditario; cui tamen cædes S. Thomæ plus terroris, quam incrementum regni voluptatis afferrebat.

MVNDI 5225. CHRISTI 1172.

Purgat se Henricus de nece S. Thomæ.

Henricus coram Legatis Pőtificiis multa pollicitus est, quibus se verè subditum Alexandio profitebatur, & multa opera bona, vt elueret furores suos, quibus causam dedisse tam impiæ necis videbatur. Purgauit se nihilominus de illâ per iuramentum, obstrinxitq; filium suum Henricum, vt hic impleri posset, quidquid pater perficere nequaquam potuisset. Addunt aliqui (quod minùs certum) publicam illum pœnitentiam peregisse, & corpus suum Episcopis permisisse, magnâ animi demissione; sed quam eius scelus, & molitiones in Ecclesiam, exigebant.

Authores necis S. Thomæ conuertuntur, & miserè pereunt.

Qui adhæserant comites viri boni S. Thomæ; omnes prouidente Deo ad magnas Ecclesiæ dignitates promoti sunt, contrâ percussores eius ita facti sunt omnibus odiosi, vt eorum aspectum omnes refugerent, ipsi etiam canes ex eorum manu cibum capere respuerent. Petitâ tamen veniâ, jussi sunt in Palæstinam peregrinari: sed dum eorum primarius Cosentiæ in Italiâ moras nectit, toto corpore ita computruit, vt nerui eius, ossaque viderentur, & in auxilium sanctum Martyrem appellans, inter dolores acerbissimos interierit. Reliqui in loco, quem Montem Nigrum vocant, jussu Pontificis inclusi, pœnitentes vltimum obiere diem, inter lacrymas, ac ibidem donati sepulturâ, cum Epigraphe quæ eorum scelus & pœnitentiam innueret.

Filius Henrici Angli rebellat in patrem

Henricus Angliæ Rex filium suum Henricum iterum inaugurari jubet, vt Franciæ Regi faceret satis, qui huic filiam suam Margaritam vxorem dederat, quam, & optabat cum marito suo Regni insignibus publicè adornari. Hæc cum parente suo Henricum juniorem incitauit ad rebellionẽ aduersus patrem suum, ad quem jam satis pro

pen-

pensus erat, vtpote qui eum jam sperneret, qui primus est filiis ad rebellionem contra parentes gradus.

MVNDI 5226. CHRISTI 1173.

Hoc anno Alexander III. S. Thomam infinitis miraculis illustrem inter Martyres retulit; sicque Ecclesiæ negotium, Christi causa esse judicata est, cuius Principes persecutores possunt esse, dum in eam insurgunt. Tum quoque appetitus est plusquam ciuili bello, hoc est, domestico, miser Henricus, filius Henrico, Richardo, Gofrido, cum vxore suâ Eleonorâ, in eum armatis, quibus plerique regni proceres fauebant. Eorum vt declinaret impetum Princeps infelix confugit ad Alexandrum, vt eam rebellionem sacris Ecclesiæ fulminibus inhiberet; quod & præstitit, plusque Pontifex officij sui, quàm injuriarum memor esse voluit. Hæc ex Petro Blesensi, tum à secretis Henrico Regi; qui cùm vir piissimus, atque religiosissimus extiterit, mirum est tandiu, & tam improbo Principi charum extitisse.

S. Thomas inter Sanctos adscribitur ab Alex. III.

Alexander Henrico fert opem.

MVNDI. 5227. CHRISTI. 1174.

Hoc anno Rex Henricus verè pœnitens transit in Angliam, atque in habitu pauperis, vili lacernâ, & nudis pedibus, ac lacrymans, S. Thomæ tumulum adit. Hîc petitâ publicè criminis sui veniâ, à singulis Episcopis adstantibus se quinquies cædendum, à Monachis plus octoginta se ter flagellis verberandum curat, omnibus ad talem aspectum collacrymantibus, quibus se placatum statim Deus ostendit. Henrici enim hostis capitalis Rex Scotus sine pugnâ captus venit in manus eius; Cismarini, & Transmarini motus bellici quieuêre; reddita regno atque Regi tranquillitas: vera sinceraque de tanto crimine pœnitentia non tantùm Regi, sed & omnibus eius subditis profuit.

Henrici Regis de morte S. Thomæ pænitentia.

MVNDI 5228. CHRISTI 1175.

Frid. Ænobarbus ad Alexandriã malè acceptus.

Fridericus Imperator Alexandriam nullis vallatam mœnibus, grandi exercitu, quatuor mensibus nequicquam obsidet. Cùmque eam vi oppugnare conatus esset, (S. Petro pro suis ex equo pugnare viso) tantam cladem accepit, vt fugere ignominiosè compelleretur. Tum tamen fraude, ac colloquij specie, vitauit auxiliatorum Longobardorum manus; ac denique multis cladibus acceptis visus est spectare pacem, accitis tribus Cardinalibus; sed cùm ille nondum saperet, nec planè domitus esset, hæc abrupta est. Alexandria verò facta est Ciuitas Episcopalis, Sede Aquensi in eam translatâ; vt eam non tantùm defendisse S. Petrus, sed exornasse videretur.

MVNDI 5229. CHRISTI 1176.

Albigensium hæreticorum errores.

Exorti sunt hoc anno Hæretici Albigenses, Manichæorum soboles veriùs quàm Arianorum, licèt Ariani nonnunquam vocitentur; at ipsi se *Bonos homines* appellabant. Admittebant principia duo, bonum & malum: non putabant Sacramenta conferri à malis Sacerdotibus, & eos negabant esse præsules, qui præsulum virtutibus carerent: Baptismum paruulis prodesse non putabant; libidinem verò seruare homines, iis viam ad cœlum aperire; & alia eiusdẽmodi: de quibus conuicti ex Nouo Testamento, quod vnum recipiebant, ore profitebantur veram fidem, ne vitarentur; ouinâ se semper pelle lupi crudeles contexere.

Fridericus victus a Mediolanensibus.

Fridericus tantâ per Mediolanenses affectus est clade, vt ipse aliquot diebus non comparuerit, vxor eius lugubria sumpserit, ipse pro mortuo comploratus sit. Tandem post aliquot dies, Ticinum rerum omnium indigus venit; tumque seriò de pace cum Pontifice tractare decreuit; agnoscens tandem diuina verbera, contra quæ hactenus, ipse ferox equus, & indomitus, recalcitrarat.

Hoc

MVNDI CHRISTI
5230. 1177.

Hoc anno certa Fridericum inter Ænobarbum & Alexandrum III. pax coaluit: sed quomodo hæc contracta sit, non est facilè statuere, scriptoribus in opposita distractis. Si enim Venetis credimus, Fridericus reparato ingenti exercitu venit in Italiam, & in eas angustias Pontificem compulit, vt hic assumptâ coqui sui veste Venetias fugere compelleretur; vbi & hortulo S. Mariæ de Charitate præfuit olitor. Tandemque agnitus à Sebastiano Duce, totoque Senatu, magno cum honore exceptus est. Cùm autem ab Imperatore bello etiam repeteretur; non tantùm Fridericus à Venetis victus, sed & in eorum Vrbem perductus, & accidens ad Alexendri pedes, calcato collo, hæc verba Psaltæ regii audiit: *Super Aspidem, & Basiliscum ambulabis, & conculcabis Leonem, & Draconem.* Quibus ille reposuit, *Non tibi, sed Petro*; cui Pontifex, *Et mihi, & Petro*: quæ magnificè adhuc depicta cernuntur, & Venetis certam rei huius gestæ facere creduntur fidem, colorato saltèm argumento. Ast alii, & plures, & melioris notæ scriptores, tradunt Pontificem & Imperatorem venisse pacificè Venetias, vbique res suas amicè composuisse; absolutum Fridericum cum suis, honores omnes Alexandro exhibuisse, functum stratoris officio, ac non semel eius pedes osculatum esse; quibus gestis ambo ad sua rediere. Antipapa autem Ioannes ab omnibus eiectus, & erro de pace Ecclesiæ atque Imperii vnus ingemuit. Quæ tamen ne statim abrumperetur Friderici malitiâ, vna tantùm Pontificis inhibuit prudentia.

Pax inter Alexandrum & Fridericum.

An Venetis latuerit Alexander, & victus à Venetis Fridericus?

Hoc quoque anno iunctus est Auenionensi ponte Rhodanus à Pastore puerulo, quem Benedictum, vulgò *Benezer* indigenæ vocitant. Hic ex oppido Antiquæ Burgundiæ Almilato monitus est à Christo, confirmatus ab Angelo, vt pontis huius fabricam aggrederetur; quod & præstitit, delato

Pons Auenionensis à puero confectus.

delato lapide, sibi ab vrbis Præposito per jocum oblato, quem triginta homines loco non mouissent. Quo miraculo permoti Episcopus & Auenionenses, ad struendum hunc pontem affatim ei pecunias suffecere, quibus assurrexit opus mirabile, & dignum quod etiam Diplomatis aliquot Pontificiis celebraretur.

Abyssini scribunt ad Alexandrum.

Hoc item anno, quo Hugo Etherianus Etruscus misit librum ad Alexandrum aduersus Græcos *de Processione Spiritus sancti*, magister Philippus Medicus eiusdem Pontificis retulit ex Æthiopiâ litteras nomine Preste-Iani, quibus se sanctissimum Sacerdotum appellabat. Ab eo tempore Abyssini Romæ vtuntur Ecclesiâ S. Stephani Protomartyris cum ædibus adiacentibus, ex S. Sedis beneficio, ac liberalitate.

MVNDI 5231. CHRISTI 1178.

Recipitur ab Alex. benignè Pseudo-papa.

Regressus in Vrbem Alexander, benignè suscepit Ioannem de Strumâ Pseudo-pontificem veniam postulantem, quem mensâ suâ, & hospitio cohonestauit, vt meliùs inita pax inter Ecclesiam & Imperium coalescere, nec vllæ odij fibræ relinquerentur.

Exagitati Albigenses.

Ludouicus Franciæ, & Henricus Angliæ Reges, Hæreticos Albigenses exagitandos suscipiunt, ductis secum Legatis Pontificiis, ne res Ecclesiæ ipsi attigisse viderentur. Eorum celeberrimus Petrus Moranus publicam egit pœnitentiã; alij in hæresi suâ & pertinaces, & procaces luculentam materiam ac diuturnos labores non tantũ viris eruditis, sed & militaribus reliquêre.

MVNDI 5232. CHRISTI 1179.

Hoc anno Pontificatus Alexandri III. trigesimo celebratum est Generale

Concilium III. Lateranense.

CONCILIVM LATERANENSE TERTIVM.

ab Episcopis 300. Ad id etiam inuitati Græci, at-

atque ex iis vnus vicinior Georgius Metropolites Corcyræ, morbo præpeditus Brundusij, non potuit interesse; mox etiam reuocatus est à Manuele Imperatore. In eo multa statuta ad Ecclesias sanctè administrandas; damnati quoque hæretici in agro Albigensi, Tholosano, & Vasconico emergentes, dicti, *Cathari*, *Patarini*, & *Publicani*, ac variis aliis nominibus; atque indulgentiæ iis propositæ, qui aduersus eos ad arma conuolarent, cùm reuocari posse ad sanam mentem monitis desperarentur. In eodem Concilio Nectarius Græcorum Schismaticorum Legatus, Abbas Monasterij Casulorum in Magnâ Græciâ, post multas disputationes peruicax ad suos rediit, triumphantis more susceptus, quòd vnus tot Patribus, perfrictâ fronte, restitisset.

Ludouicus VII. Francorum Rex admonitus à S. Thomâ Cantuariensi, petitâ ab Henrico Rege facultate, sepulchrum eius inuisit, obtinuitque filij sui Philippi jam deploratam sanitatem. Sed rediens incidit in paralysin, quâ vsum dexteræ perdidit; quare non interfuit inaugurationi Philippi, quæ Rhemis ab omnibus Regni Episcopis, ac proceribus celebrata: ita bis tum dicendus fuit Philippus Adeodatus. *Ludouicus VII sepul chrum S. Thomæ inuisit.*

Hoc denique anno auctus est Regis titulo Alphonsus Portugalliæ Dux, ob res fortiter aduersus Saracenos gestas; nec minùs ob pietatem, quâ ditionem suam S. Sedi fecerat vectigalem. *Alphonsus fit Rex Portugaliæ.*

MVNDI 5233. CHRISTI 1180.

Saladinus expeditionem suscepit aduersùs vrbem Hierosolymam; quâ auditâ, in Occidente pariter est suscepta expeditio; & hanc suis litteris promouit Alexander. Huic dedêre nomen Philippus & Henricus Reges; quos tamen plus Manuel Imperator, quàm Saladinus ipse reformidabat. *Saladinus suscipit expeditionem in Hierosolymam.*

Obiit autem hoc anno idem Manuel prid. Non. Octobr. sumpto Monachi habitu, eleemosynis suis *Manueli Im. succe-*

dit Alexius Comnenus. suis quàm aliis rebus gestis illustrior. Successit patri Alexius Comnenus Porphyrogenetus puer, cui ætas nec ipsi nec eius subditis de more salutaris fuit.

Moritur Ludou. VII. succedit ei Philippus Hoc denique anno mortuus est Ludouicus VII. seu Iunior, item & Pius, 14. Kal. Octobr. sepultusque in Abbatiâ Barbello, seu Sacroportu, *Barbeaux*, vbi coniux eius Adelais ei magnificum sepulcrum construxit, ex auro, argento, variisque gemmis, ac lapillis, pari amore ac magnificentiâ. Huic successit Philippus filius, jam coronatus, inter quem & Anglum pacem firmam stabiliit Legatus Apostolicus. Francus

Ab eo Iudæi compressi. autem ab hoste nihil jam sibi metuens, statim Iudæos compressit, vsuris suis jam intolerabiles, quorum nomina, magno multorum inopum bono, nullius ponderis, Rex optimus esse voluit; sicque paucorum sceleratorum damno, multorum innocentium commodis sapienter prospexit.

CAPVT IX.

DECAS NONA.

Ab anno Christi 1180. *ad* 1190.

MVNDI	CHRISTI
5234.	1181.

Initium Ordinis Carmelitarum. HOc anno Carmelitarum Ordo initium habuisse, à viris eruditis creditur, cum Aimericus Antiochenus Patriarcha plerosque monachos in Palestinâ vitam solitariam sanctissimè professos, & patentes incursibus Saracenorum, in monte Carmello tutiùs colocasset, qui aliàs Eliæ Prophetes commoratione nobilitatus erat: inde hic Ordo per Orbem spargi cœpit, multis viris eruditione atque doctrinâ præstantibus

tibus illustris. Quæ autem de Eliâ, sanctisque aliis Veteris Testamenti in suum Ordinem adscitis, boni illi Monachi tradunt, tantùm habere debet fidei, quantùm rebus incertissimis tribui solet, & Monachorum traditis historiis; quæ plus pietatis simplicioris habent, quàm solidæ veritatis.

Mortuus est hoc anno Alexander III. 12. Kal. Octobr. cùm præfuisset Ecclesiæ annis 22. minùs diebus decem; vir piissimus, humanissimus, constantissimus, neque tantùm diuturnitate Pontificatus, sed rebus in eo gestis clarissimus. Successit ei 4. Kal. Sept. Humbaldus Cardinalis Ostiensis, dictus Lucius III. priùs tam Romanis charus, quàm postea inuisus & odiosus. *Alexandro III. succedit Lucius III*

MVNDI 5235. CHRISTI 1182.

Hoc anno Maronitæ, gens Libanotis, accessere ad Aymericum Patriarcham Antiochenum, à quo edocti, quem ante aliquot annos, errorem Monethelitarum, boni Catholici redditi sunt; viri fortes, numero quadraginta millium armatorum, tàm vtiles Christianis, quàm Saracenis metuendi. Nomen autem habent, vel à vico Syriæ Maroniâ; vel, quod est similius verò, à S. Marone Abbate, qui longè ante Maronem Monothelitam vixit: & ad hoc vsque tempus constantissimi vixerunt in fide; semper generosi, semper addicti Romano Pontifici, atque Latinis. *Maronitæ facti Catholici.*

Natus est hoc anno Assisij S. Franciscus, ex patre Bernardone, mercatore; vir austerissimæ paupertatis, & Christi tolerantis tam sedulus imitator, vt eum non tàntùm animo, sed & corpore vtcumque repræsentarit; imago spirans Dei crucifixi. *Nascitur S. Franciscus Assisij.*

MVNDI 5236. CHRISTI 1183.

Andronicus, qui hactenus Imperium pro Ale- *Andronicus Alexium.*

pupil[illegible] necat, & in Latinos insurgit.

Alexio pupillo aduersus inuasores defenderat, jam ab iis securus id sibi adsciuit, puero strangulato, cùm priùs abstulisset absolutionem juramenti fidelitatis à Basilio Camatero Patriarchâ, successore Theodosij. Creatus ergo Imperator teterrimam exercuit in Latinos carnificinam, quòd fauissent Alexio Protosebasto Manuelis Imperatosis patrueli, Imperium aduersus Alexium Comnenum affectanti. Eorum tamen fortissimi quique, raptis conscensisque nauibus, aufugerunt; reliqui trucidati sunt atque combusti, sine discrimine sexus, vel ætatis. Inter reliquos S. Ioannes Legatus Summi Pontificis cæsus est, & tractus cum caue turpiter ac contumeliosè. Neque tamen Latini aut inulti periere, vel fugere: omnia enim littora Mediterranei Maris depopulati, Græcos omnes obuios trucidauere, atque spoliauere, ac prædâ diuites in Occidentem remigrauere; Græcis multùm quidem, sed nondum satis acerbè castigatis.

Lucius Papa auro sibi Romanos deuincit.

Romani hoc anno, atque Lucius Pontifex, infestis armis concurrêre; huius in auxilium venit Archiepiscopus Moguntinus Friderici Cancellarius: sed Romani, infectis veneno fontibus ac puteis, & hunc, & eius copias sustulere, & Pontificem in vltimas angustias compulere. Quare hic ad Principes confugit; à quibus cùm multùm pecuniæ recepisset, cum Romanis pepigit, & cum iis maluit auro certiùs, quàm ferro periculosiùs dimicare.

Henricus Iunior Rex Angliæ moritur religiosè.

Mortuus est tum Henricus Iunior jam Anglorum Rex, ex animi mœrore, quòd patri nocere non posset; veriùs percussus à Deo, quòd Ecclesiæ S. Amatoris manus intulisset. Obiit autem valdè religiose, & in cineres, sicuti jusserat, fune tractus; receptisque Sacramentis piissimè expirauit, in morte quàm in vitâ melior. Pater, quem videre postulauerat (sed is insidiarum metu accedere non erat ausus) ad eius aspectum incidit in λειποτιμίαν, eumque inconsolabiliter

luxit,

duxit, miserum plangens, quo tamen erat ipse miserior.

Celebris est hic annus Constitutione à Friderico Ænobarbo factâ, in iure celeberrimâ, & à loco inscriptâ *de pace Constantiæ*; digna quæ glossematis Baldi Iurisconsultissimi doctissimis illustraretur. *Constitutio de pace Constãtia.*

In agro Bituricensi hæreticorum 7 millia trucidati sunt, *Coterellos* vocabant; hominum genus capitaliter exosum Sacerdotes & Monachos, omniumque scelerum, ac libidinum sentina. In eos cùm exercitum immisisset Philippus, à rusticulis, quos bonis omnibus euerterant, grassatores isti facilè sublati sunt, atque ita disparuerunt, vt ne nominis quidem eorum vestigia superfuerint. *Coterelli extermi. nati.*

MVNDI 5237. CHRISTI. 1184.

Ricardus Cantuariensis Archiepiscopus bona Ecclesiæ turpiter dilapidans, resque sacras incredibili negligentiâ administrans, contemptis etiam Pontificis monitionibus, audiit Christum dominum hæc sibi verba intonantem: *Tu dissipasti Ecclesiæ meæ bona, ego te extirpabo de terra*: quibus ita territus est, vt intra octiduum demortuus ostenderit, non inane Christi fuisse vaticinium, nec dormientis somnium, sed admonitionem vigilantis. *Ricardi Arch. Cãtuar. Mors.*

MVNDI 5238. CHRISTI 1185.

Exautoratus est hoc anno Andronicus ab Isacio Angelo, & ad eum in catenis adductus expertus est à plebe quæ vix crederentur, nisi à Græcis illata esse dicerentur. Nullum fuit contumeliæ genus, quod in eum non sit exprompturn; euulsa barba, dentes excussi, præscisæ manus, ipse nudus scabioso impositus Camelo, per Vrbem traductus, in se omnium manus conuersas vidit, nihil aliud locutus ad Deum, nisi; *Domine miserere*; & ad populum, *Quid calamum* *Andronicus exautoratus ab Isacio Angelo crudeliter necatur.*

mum contritum infringitis? Postea turpiter, & atrociter excarnificatus inter tormenta interiit, etiam jussu Isaaci Angeli abiectus est insepultus; vir aliunde Catholicus, optimè affectus in Apostolum Paulum, & in tempore jussus à Deo pœnas pendere, vt æternum posset esse beatus.

Negat Lucius coronam Filio Friderici. Veronæ conueniunt Fridericus, & Lucius, qui negauit Imperatoriam coronam dare illius filio, nisi eam deponeret pater: cùm Imperium non magis admitteret duos Imperatores, quàm Cœlum duos Soles.

Orientaliũ in Occidentem nobilis Legatio. Orientales Christiani mittunt in Occidentem Legatos, quorum vnus fuit Guillelmus Archiepiscopus Tyri, qui hîc suam claudit historiam. Missa sunt & ad Henricum Anglorum Regem Vexillum Regium, Claues S. Sepulchri, Turris Dauid, & Sanctæ Ciuitatis, quasi Hæredi Regni Hierosolymitani. Promissa quidem expeditio, non suscepta; quam tamen præsentem res Syriacæ flagitabant; quibus omnis mora, erat sine dubio periculosa.

Lucio III succedit Vrbanus III. Mortuus est Veronæ hoc anno 7. Kal. Decembr. Lucius III. Cui statim suffectus Lambertus Archiepiscopus Mediolanensis, dictus Vrbanus III. Pontifex, quem hoc tempus exigebat.

Guill. Siculus Grecos vexat. Guillelmus Siciliæ Rex in vltionem Græcorum, Dyrrachium, & Thessalonicam expugnauit, vbi omnia sacra profanaque compilata sunt; atrociùs etiam in eorum Ecclesias sæuitum, quòd hæ impiorum precibus atque conuenticulis pollutæ crederentur. At mox iisdem Siculis Græci vicem reposuerunt; vnde natum inter Latinos & Græcos odium implacabile, mutuis deinceps damnis & iniuriis accensum.

MVNDI 5239. CHRISTI 1186.

In Vrbanũ Fridericus & Henricus filius insurgunt. Vrbanus III. de multis Fridericum arguit, de quibus meritò reprehendendus erat; aliunde cùm negasset Coronam filio, nisi hanc posuisset Pater,

pater, in odium vtriusque incurrit. Et hic quidem Episcopum professum ter se à Pontifice dignitatem accepisse, per seruos pugnis contundi iussit; ille vias Alpium claudi, ne quis S. Sedem adire posset: quare vtrumque anathemate perculisset Vrbanus, nisi mors ex manibus ei sacra eripuisset fulmina, neque mittenti, neque recipienti profutura.

Henricus filius Friderici hoc anno Mediolani duxit vxorem Constantiam filiam Rogerii Siciliæ regis, amitam tum regnantis Guillelmi. Qui autem hanc Monacham fuisse scripserunt, & se penitùs ignaros Historiæ, & rationis expertes, omnium eruditorum iudicio, demonstrarunt. *Nuptiæ Henrici cum Constantia.*

MVNDI 5240. CHRISTI 1187.

Isaacius Angelus exagitatus ciuilibus bellis, recurrit ad Deum, ac B. Virginem, eorumque patrocinium, inductis etiam in Palatium Monachis, procurauit; quo nullum erat præsentius malis imminentibus remedium. *Isacius Angelus auxilium à Deo postulat.*

Hoc anno 4. Kal. Octobr. à Saladino capta Hierosolyma, cùm priùs bis infeliciter pugnatum esset Kal. Maij, ac Nonis Iulij, ac S. Crux cum Guidone Hierosolymitano, plurimisque ciuitatibus Barbaris cessissent. Tum autem eadem Crux fœdè tractata à Saladino, profanatum templum, ea denique facta quæ in Arabas illos iram Numinis accersiuissent, nisi horum crimina minora fuissent, quàm Christianorum. Tum autem est inita pax Græcos inter, atque Saladinum, qui concessit eis omnes Ecclesias Palæstinæ, eâ lege, vt ritus Latinus ab iis excluderetur, induceretur Græcus; ideo Barbaris acceptior quòd ab illis nihil sibi metuerent, omnia ab his reformidarent. *Saladinus capit Hierosolymam.*

His auditis nuncijs Vrbanus III. ex mœrore incidit in morbum, quo elatus est 13. Kal. Nouembr. apud Ferrariam; ac sequenti die ei *Vrbano III succedit Gregorius VIII.*

suffectus est Albertus Cardinalis Beneuentanus, dictus Gregorius VIII. qui statim vt Deum placaret, atque Orientalibus rebus depositis prouideret, ieiunium quinquennale indixit; videlicet vt toto hoc tempore feriâ 6. fideles omnes obirent Quadragsimale ieiunium, feriâ verò 4. & Sabbatho abstinerent â carnibus; Pontifex verò, atque Cardinales cum familiis suis adderent Feriam 2. qui secus facerent, transgressores haberentur ieiunii Quadragsimalis, nisi fortè aut infirmitas, aut solemnitas magna, aut grauis alia causa intercederet. Statuerunt quoque Cardinales omnes, assentiente Pontifice, abiectis omnibus deliciis mendicantes proficisci ad prædicandam Crucem, ac turmas præcedere Crucigerorum. Denique per septennium inter omnes Principes Christianos decreta pax, in eos Dei atque Pontificis effusa maledictio qui paranda in Dei hostes arma contra fratres suos conuerterent; remedium hoc tempore ad coercendos Dynastas, ac Reges ambitiosos, necessarium.

Ieiunium indictium pro rebus Orientalibus.

Moritur Gregorius VIII.

Sed Gregorius VIII. nondum duobus mensibus in Pontificatu exactis, obiit Pisis 17. Kal. Ian. ne hæc belli moles tanta, eius tantum humeris niti videretur.

MVNDI 5241. CHRISTI 1188.

Succedit ei Clemens III.

Post dies 20. Id. Ian. datus est Gregorio successor Paulinus Cardinalis Prænestinus, dictus Clemens III. qui statim Cruciferis omnium peccatorum indulgentiam concessit, edixitque vt preces, pro Expeditione Sanctâ, totâ Ecclesiâ funderentur. Tum apud Gisortium de manu Guillelmi Tyrii Archiepiscopi Reges Franciæ & Angliæ, Philippus & Henricus, & Comes Flandriæ Philippus, sumpsere crucem cum suis proceribus; Francus purpureas, Anglus albas, Flander virides; atque iniunctæ omnibus, præterquàm iis qui susciperent Expeditionem, bonorum omnium decimæ, dictæ Saladinæ;

Expeditio Sacra suscipitur, Decimæ Saladinæ.

dinæ; quæ, quòd plurimùm grauarent inopes & Ecclesias, à multis improbatæ sunt; sed metu maiore de futuris, quàm præsentibus malis.

Turbauit nonnihil bellum sacrum Ricardus Angli Regis primogenitus, rebellis in patrem, ideo anathemate perculsus à Legato Pontificio. Sed aliunde Fridericus ipse suscepit Crucem de manu Legati, & scripsit ad Saladinum: verùm vltro citroque datæ litteræ nihil præter inanes minas continuere; Epistola Saladini vt Thrasonica magis, magis etiam irrisa est.

Ricardus Anglus rebellat in patrem.

Ventilata est hoc anno in Galliâ quæstio vtrùm aqua cum vino in calice mixta mutaretur in Christi sanguinem, parsque aiens, atque Catholica, dicitur tum magno miraculo in Turingiâ prope Erpisfordium confirmata. Sed cùm hæc disputatio maioris otii sit, satis est duntaxat tempus attigisse.

Quæstio de aqua Calicis, an mutetur in sanguinem Christi.

MVNDI 5242. CHRISTI 1189.

Conuenêre ad Feritatem Bernardi Philippus & Henricus vt plenam componeret pacem, antequàm proficiscerentur in Palæstinam: & cùm conciliari non possent, Ioannes Legatus olfactus Sterlingos Anglicanos, interdictum comminatus est Philippo; quod hic contempsit, & expediuit arma in subditum rebellem; quibus territus Henricus pepigit cum Philippo fœdus, inuitus tamen, quia conditiones non satis honestas admittere cogebatur.

Fœdus Henrici cum Philippo.

Obiit porrò idem Henricus pridie Nonas Iulii, sepultus in Monasterio Fontis-Ebraldi, cum veris pœnitentiæ signis; qui si iracundiam suam frænare potuisset, sibi meliùs, atque subditis consuluisset. Successit ei coronatus 3. Non. Septembr. primogenitus Ricardus, qui mox in Philippum Francum mouit, & petiit ad se pecunias ex Angliâ submitti ab Episcopis. Sed huic petitioni fortiter obstitit S. Hugo Lincolniēsis Episcopus; quare Rex satellites misit, qui eum Sede depel-

Moritur Angliæ Rex Henricus succedit ei filius Ricardus.

S. Hugo Lincolniensis ei resistit.

depellerent. At in vicinis pagis iussit S. Præsul, pulsatis campanis, eos excommunicari qui facinus aggrederentur, & obsequerentur Principi. Itaque deterriti milites illi, & veriti ne malè perirent (quod contigerat excommunicatis à sancto viro) manus continuerunt. Hugo autem ipse perrexit ad Regem, eum grauiter increpuit, atque ab inuito pacem & osculum extorsit, ideo dictus *Malleus Regum*; cui pares erunt Episcopi, Hugoni constantiâ & sanctitate pares.

Fridericus Imp. pergit in Orientem. Dum ergo inter se Francus Anglusque disceptant, Fridericus Imperator naualem atque terrestrem exercitum adornat, & cum centum quinquaginta millibus armatorum pergit in Orientem, maiori tamen animo, quàm felicitate.

Guill. Bonus moritur, succedit ei Tancredus. Mortuus est hoc anno sine liberis Guillelmus *Bonus* Siciliæ Rex, relictâ hærede Constantiâ, Henrici coniuge. Sed Tancredus Guillelmi consanguineus ciuile conflauit bellum; cuius vt conatus deiiceret Henricus, misit in Siciliam copias, quæ post multa damna Siculis illata, re infectâ recesserunt. Pontifex autem Tancredo fauit, eumque Siciliæ creauit Regem, vt sibi atque Ecclesiæ viciniorem, atque animo locoque coniunctiorem.

MVNDI 5244. CHRISTI 1190.

Philippus & Ricar. hyemant in Sicilia. Philippus Augustus cum copiis soluens in Orientem, tempestate coniectus est in Siciliam, & in eâ inuitus hyemauit cum Ricardo, qui eò quoque appulit. Exortas autem inter Francos, Anglos, & Siculos turbas Præsules discussere. Ricardus etiam hîc ad se rediit, & publicam obiit pœnitentiam de vitæ præteritæ sceleribus, exinde mutatus in bonum Principem, atque religiosum. Florebat autem in Siciliâ tum Ioachimus Abbas Cisterciensis, vulgò habitus vt Prophetes; sed inania dixisse compertus est; quod plus cæteris Ricardus expertus est. Vates autem *Ioachimus Abbas.* iste postea cum sui scriptis sub Innocentio III.

dam-

damnatus ostendit, quo spiritu vaticinatus esset, & quæ huic esset adhibenda fides.

Fridericus ob, inconstantiam Isaaci Angeli, nonnisi hoc anno peruenit in Thraciam, vbi & à Græcis multa passus est mala, multa reposuit. Eorum causa fuit præcipua Dositheus Monachus, per quem Angelus abalienatus est à Friderico, quasi hic Græcum affectaret Imperium; ideò postea factus Antistes Constantinopolitanus, pestiferam Cathedram, præmium calumniæ suæ ac præuaricationis, accepit. *Fridericus à Græcis vexatur, eosque vexat.*

Fridericus ergo, superatis difficultatibus immensis, pluribusque aduersus Turcas relatis victoriis, ad Iconium, Sultanum huius tractus, stipatum quadringentis equitum millibus, sexcentis tantùm equitibus deleuit, operâ S. Georgii qui sæpe visus est in equo Germanos præcedere, cùm eorum ferme omnes equi, pabulo deficiente, interiissent. Mox etiam Iconium à Duce Sueuiæ mirabiliter captum; iterumque fugata ab Imperatore equitum ducenta millia: sed eius inexpectata mors harum victoriarum cursum abrupit. Dum enim in Minori Armeniâ post prandium in fluuio Calycadno, seu Calydno, nataret, aquis submersus interiit, reliquitque huic fluuio *Salepho*, triste nomen *Ferri*, quod in eo videlicet res Christianorum cum Imperatore haustæ interiissent. Collegit tamen eius exercitum Sueuiæ Dux Conradus, perrexitque in Palæstinam, vbi in obsidione Ptolemaidis moriens, etiam meliùs quàm speraba virtutis suæ laborumque præmium retulit. *Friderici victoriæ.* *Et mors inter natandum.* *Conradus eius copias ducit in Palæstinam.*

Henricus relictus à patre Friderico in Germaniâ, auditâ eius morte, à Clemente postulauit Imperium, quod & obtinuit, iussus venire Romam ad Pascha, vt hîc inungeretur; omnia pollicitus, quæ à prensantibus Imperia promitti solent. *Henricus petit Imperium.*

CAPVT X.

DECAS DECIMA.

Ab anno Christi 1190. ad 1200.

MVNDI 5244. CHRISTI. 1191.

Clementi III. succedit Cælestinus III.

ANtequam Henricus perueniret Romam, obiit 4. Id. April. Clemens III. electusque in eius locum 17. Kal. Maij, Hiacynthus Cardinalis, ætatis decrepitæ, vtpotè qui annis 60. Diaconatum exercuisset; dictus Cælestinus III. Is statim coronauit Henricum & vxorem eius Augustos, adhibitis tamen cerimoniis, quibus se dare & adimere posse Imperium testaretur.

Henricus Siciliam recuperare conatur.

Statim Henricus conatus recuperare Regnum Siciliæ, etiam vxorem perdidit, quam apud se à marito relictam Salernitani Tancredo tradidêre; quæ tamen anno sequente, curante Pontifice, huic reddita est. Sed exercitum amisit suum peste, quam vix vitauit, Mediolanum fugiens paucis comitibus stipatus, anni huius lætioribus initiis, quàm fine.

Philippus & Ricardus ad Palæstinam appellunt.

Philippus & Ricardus Messanâ soluunt; ille paulò pòst appulit in Palæstinam; hic tempestate delatus est in insulam Cyprum, vnde expulit Isaacium Tyrannum, quem & viuum cepit. Inde in Palæstinam perrexit, vbi cum Philippo Ptolemaidem occupauit. Cùm autem parum inter se conuenirent Angli atq; Franci, Philippus rediit Romã, vbi absolutus à Pontifice, de more palmas & cruces recepit. Ricardus autem subsistit in Palæstinâ, vbi cum Saladino sæpè feliciter pugnauit. Obortis tamen inter Principes discordiis, vbi vidit rem Christianam in Oriente depositam, fedus iniit cum Saladino in triennium, constituitq;

Ambo redeunt.

nepo-

nepotem suum Henricum Regem Hierosolymorum, Conrado eius competitore cæso. Ne autem emissus ab Arabibus Guido ex carcere, res satis in Palæstinâ turbatas pessundaret, assignauit ei Regnum Cypri. Soluit itaque Ptolemaide 8. Id. Octobr. sed naufragium passus in sinu Hadriatico, cum paucis enauit in terram, indeque mutatâ veste per Germaniam redire conatus est in Angliam. Verùm detectus à Leopoldo Duce Austriæ, ei priuatim multis de causis infenso, prope Viennam captus, missus est ad Henricum Imperatorem, ex cuius manibus non nisi difficiliter extractus est. *Ricardus captus à Leopoldo.*

MVNDI 5245. CHRISTI 1192.

S. Vbaldus, Eugubinus Episcopus, hoc anno in Sanctorum numerum relatus est: quare errant qui eum ad annum 1210 eum floruisse volunt, Pontificio huius anni conuicti diplomate. *S. Vbaldus sanctis adscribitur.*

MVNDI 5246. CHRISTI 1193.

Turbæ concitatæ sunt multæ in Ecclesiâ Orientali, ex Præsulum intrusione: Dositheum Imperator Constantinopolitanum Patriarcham optabat, & deluserat Theodorum Balsamonem, qui cùm speraret hanc sedem, responderat quòd esset è re suâ, non Ecclesiæ. Tandem lectus est Vrbis Antistes Georgius Xyphilinus; cui Theodorus Balsamon Nomocanonem suum nuncupauit; vir hostis capitalis Ecclesiæ Latinæ, & flagitiosè nequam, ex quo de eius amicis sine temeritatis suspicione pronunciabis. *Xyphilinus Patriarcha Constant.*

Pseudo-Alexius Tyrannus Persam in auxilium suum euocat, traditis ei Chonis vbi templum S. Michaëlis Ethnici spoliarunt. Sed idem Alexius dormiens, à quodam Sacerdote cæsus, de somno ad mortem traductus est diram & immortalem. *Pseudo-Alexius cæditur.*

Henricus Siculos vexat, atrocissimè Salernitanos vxoris suæ Constantiæ proditores. Mortui *Henricus sæuit in hostes suos.*

sunt hoc quoque anno Tancredus & filius eius Rogerius, superstite Reginâ cum puero ac duabus puellis, quos sibi deditos Henricus inclusit contra datam fidem, puero etiam excœcato. Refodi quoque iussit Henricus Tancredi atque Rogerij corpora, ac mortuis detrahi coronas, ridiculè Tyrannus & in mortuos desæuiens.

Liberatur Ricardus Anglus. Liberatus est denique eodem anno Richardus Angliæ Rex, operâ Pontificis interminati anathema eius hostibus Leopoldo Austriaco, Henrico Imperatori, & Philippo Augusto: huius autem diuortium cum Botildâ filiâ Daniæ Regis improbatum, non tamen vnius Pontificis opus.

MVNDI 5247. CHRISTI 1194.

Henricus Siciliam expilat. Henricus hoc anno Siciliam fœdè totam diripuit; Gazam Tancredi in Germaniam deportauit centum quinquaginta jumentis. Deduxit & secum Reginam, eiusque filium cæcum, ac filias duas, multosque proceres, ac Episcopos, sic, vt huius Regni non hæres, sed Tyrannus esse videretur.

Venator Archiep. accusatur. Gaufredus Archiepiscopus Eboracensis, frater Regis Angliæ, venator potiùs & aulicus, quàm Præsul, oblatus est judicandus S. Hugoni Episcopo Lincolniensi: qui cùm appellasset ad Cælestinum Papam, hoc suo se judicio condemnauit.

MVNDI 5248. CHRISTI 1195.

Palæstinarum spes inanis. Discordiâ inter Saladini filios exortâ, spes affulsit Palæstinæ recuperandæ: missæ igitur circumquâque Legationes, sed irritæ, Christianorum peccatis aliud exigentibus.

Alex. Angelus Isaacium Ang. dejicit. Alexius Angelus Isaacium Angelum Imperatorem, qui præfuerat Orienti annos 9. menses 8. de solio detractum mittit in carcerem, præmium sui sceleris consecutus Imperium.

Leopoldus à Deo castigatur. Cælestinus Pontifex excommunicauit Leopoldum Astriæ ducem, iniustè extortam pecuniam Ricardo restituere detrectantem. Statim eius

om

omnis ditio inundationibus, incendiis, peste ac fame afflicta; quibus non permotus sibi tibiam imprudenter confregit; quare pes ei rescindendus fuit: sed nihilominus in totum corpus lue peruadente, absolutus ab Episcopis inter magnos dolores expirauit. Iacuit diu corpus eius inhumatum vermibus scatens, quia pecuniam restituere filius eius negabat; quod tandem præstitit, ab amicis compulsus. Sic miser ostendit quantoperè sint Ecclesiæ fulmina viuis ac mortuis reformidanda.

Henricus quoque Imperator eodem Ecclesiæ fulmine afflatus est à Cœlestino, quod restituere nollet pecuniæ vim eidem Ricardo extortam; quem tamen Leopoldi exitus ad sanam mentem reuocare debuerat. *Hen. excommunicatur.*

MVNDI 5249. CHRISTI 1196.

Henricus V. Imperator, fingens expeditionem in Palæstinam, cum magnis copiis venit in Siciliam; vbi sæuiit in Normannos, atque eos præcipuè, qui alium à se Regem elegissent; quorum nonnullis diademata clauis affixit capiti, alios raptauit alligatos ad caudas equorum, alios variis modis, sed crudelibus, sustulit. Quare eius vxor Constantia ex Normannis orta coëgit exercitum, quo maritum fugauit, atque in munitionem se recipere compulit, gentis suæ, & sanguinis, quàm Imperij, & conjugis amantior. *Henr. Imper. Siculus vexat, vincitur ab vxore.*

MVNDI 5250. CHRISTI 1197.

Henricus, quibus voluit conditionibus Constantia vxor, cum Siculis depactus est; factaque hæc mulier, vt tuba belli, sic arbitra pacis. Classe autem ille potens petiit ab Alexio Angelo quidquid interiacet inter Epidaurum, & Thessalonicam, quod fuerat quondam Guillelmi soceri sui, aut pro iis tributum. Missa sunt igitur ad eum Constantinopoli Auri talenta sexdecim, idque dictum tributum Alemannicum, ægrè repertum *Henr. pacem ferit cum Siculis, & à Græcis tributum extorquet.*

à Græcis, expillatis Ecclesiis, atque Cœnobiis, adeoque refossis ipsis sepulchris. Sed vt hoc violentum & iniquum, sic breue, atque tantùm anni vnius fuit.

Moritur Henricus V. Imp. satis piè. Obiit enim hoc anno Henricus V. Imperator, *Asper* dictus, 4. Octobr. Messanæ, excommunicatus à Cœlestino, ob pecuniam à Ricardo per vim extortam. Quare Pontifex noluit eum sepeliri, nisi ex consensu Regis Angliæ; verùm ad eum ante mortem pecuniam præmiserat; & moriens testamentum valdè pium condidit, redditque Pontifici, quæ eius iuris erant. Cælestinus ergo dedit regnum Siciliæ eius filio, acceptis duobus millibus marcharum argenti. Legarat & idem Henricus multa Ordini Cisterciensi; sed id acceptare Monachi & Abbates sanctè recusarunt, vt ab impio quæsita & scelere parta; quæ sæpè Principes, & publici grassatores Ecclesiis relinquunt, cùm iis vti veluti saturæ hirudines non possunt.

Suppetiæ missæ ab Henrico vanæ. Classis Henrici Imperatoris appulit Ptolemaidem sub Conrado, Hildesemensi Episcopo, eius Cancellario. Sed audito aduentu filij Saladini, simulque Henrici morte, exercitus turpiter dilapsus est, quanquam mox pugnaturus. Remansere tamen aliqui, inter quos Archiepiscopus Moguntinus Cardinalis Episcopus Sabinensis, missus ad coronandum Armeniæ Regem; cuius operâ idem Rex cum Principe Antiochiæ reconciliatus est, magno Ecclesiæ, maiori rixantium commodo.

MVNDI	CHRISTI
5251.	1198.

Xiphilino succedit Camaterus. Georgio Xiphilino Patriarchæ Constantinopolitano demortuo successit Ioannes Camaterus, qui huic sedi præfuit vsque ad Vrbem à Francis occupatam; vir addictior eloquentiæ, quàm veritati, & cuius dignitas diuturnior, quàm melior fuit.

Teutonic. ordo. Confirmatus est hoc anno per Cælestinum III. Ordo

Ordo Teutonicorum, vti rogarat Henricus Imperator; magni in Oriente primò, deinde in Occidente, nominis ac fortitudinis.

Mortuus est eodem anno Cælestinus III. ex morbo, & senio, 6. Id. Ianuar. cùm sedisset annos 6. menses ferè 9. qui moriens monuit Cardinales, vt sibi sufficerent Ioannem de S. Paulo Cardinalem S. Priscæ, virum in quo nihil ad Pontificatum deesse videbatur; quod vt fieret, voluit moriturus Pontifex se abdicare dignitate suâ; sed reclamauere prudenter Electores. Ergo eodem quo decessit die iidem selegerunt Lotharium Cardinalem annorum 37. dictum Innocentium III. longè Ioanne digniorem, cùm hunc non homo, sed Deus elegerit. *Cælestino III succedit Innocent. III.*

Florebant circa hæc tempora in Hispaniâ Ordines S. Iacobi, & Calatrauæ qui Auisienses in Lusitaniâ dicuntur; & iis Hispanica pietas tutelam debet atque præsidium. In Galliâ autem Innocentius approbauit Ordines SS. Trinitatis, & Redemptionis Captiuorum; item Hospitalariorum S. Spiritus apud Montem Pessulanum; aliaque eiusdemmodi gessit, plena pietatis atque prudentiæ. *Varij Ordines approbati.*

Francia hoc anno subiecta est Interdicto, & Philippus excommunicatus, ob legitimam vxorem repuudiatam; quare Rex in Ecclesiasticos, qui parebant Anathemati, atrociter sæuiit. Tunc igitur aduersùs eum stare Deus visus est; à Ricardo enim ad Gisortium magnam cladem accepit, vbi tantùm captus non est, sed & periculum adiit vitæ, ponte degrauato sub ipso subsidente. Quæ præterea clades attributæ sunt Iudæis olim expulsis, & postea reuocatis; & quia tum indigens pecuniæ Rex pluris faciebat regnum, quàm religionem. *Philippus Augustus excomm.*

Hoc quoque anno fit mentio Vvaldensium, quorum author Petrus Vvaldus, Lugdunensis ciuis; aliter dicti *pauperes de Lugduno*, in varias diuisi sectas; quia mendacium diù esse *Vvaldenses hæretici.*

mum contritum infringitis? Postea turpiter, & atrociter excarnificatus inter tormenta interiit; etiam iussu Isaaci Angeli abiectus est insepultus; vir aliunde Catholicus, optimè affectus in Apostolum Paulum, & in tempore iussus à Deo pœnas pendere, vt æternum posset esse beatus.

Negat Lucius coronam Filio Friderici.

Veronæ conueniunt Fridericus, & Lucius, qui negauit Imperatoriam coronam dare illius filio, nisi eam deponeret pater: cùm Imperium non magis admitteret duos Imperatores, quàm Cœlum duos Soles.

Orientaliũ in Occidentem nobilis Legatio.

Orientales Christiani mittunt in Occidentem Legatos, quorum vnus fuit Guillelmus Archiepiscopus Tyri, qui hîc suam claudit historiam. Missa sunt & ad Henricum Anglorum Regem Vexillum Regium, Claues S. Sepulchri, Turris Dauid, & Sanctæ Ciuitatis, quasi Hæredi Regni Hierosolymitani. Promissa quidem expeditio, non suscepta; quam tamen præsentem res Syriacæ flagitabant; quibus omnis mora, erat sine dubio periculosa.

Lucio III succedit Vrbanus III.

Mortuus est Veronæ hoc anno 7. Kal. Decembr. Lucius III. Cui statim suffectus Lambertus Archiepiscopus Mediolanensis, dictus Vrbanus III. Pontifex, quem hoc tempus exigebat.

Guill. Siculus Græcos vexat.

Guillelmus Siciliæ Rex in vltionem Græcorum, Dyrrachium, & Thessalonicam expugnauit, vbi omnia sacra profanaque compilata sunt; atrociùs etiam in eorum Ecclesias sæuitum, quòd hæ impiorum precibus atque conuenticulis pollutæ crederentur. At mox iisdem Siculis Græci vicem reposuerunt; vnde natum inter Latinos & Græcos odium implacabile, mutuis deinceps damnis & iniuriis accensum.

MVNDI 5239. CHRISTI 1186.

In Vrbanũ Fridericus & Henricus filius insurgunt

Vrbanus III. de multis Fridericum arguit, de quibus meritò reprehendendus erat; aliunde cùm negasset Coronam filio, nisi hanc posuisset Pater,

pater, in odium vtriusque incurrit. Et hic quidem Episcopum professum ter se à Pontifice dignitatem accepisse, per seruos pugnis contundi iussit; ille vias Alpium claudi, ne quis S. Sedem adire posset: quare vtrumque anathemate perculisset Vrbanus, nisi mors ex manibus ei sacra eripuisset fulmina, neque mittenti, neque recipienti profutura.

Henricus filius Friderici hoc anno Mediolani duxit vxorem Constantiam filiam Rogerii Siciliæ regis, amitam tum regnantis Guillelmi. Qui autem hanc Monacham fuisse scripserunt, & se penitùs ignaros Historiæ, & rationis expertes, omnium eruditorum iudicio, demonstrarunt. *Nuptiæ Henrici cum Constantia.*

MVNDI 5240. CHRISTI 1187.

Isaacius Angelus exagitatus ciuilibus bellis, recurrit ad Deum, ac B. Virginem, eorumque patrocinium, inductis etiam in Palatium Monachis, procurauit; quo nullum erat præsentius malis imminentibus remedium. *Isaacius Angelus auxilium à Deo postulat.*

Hoc anno 4. Kal. Octobr. à Saladino capta Hierosolyma, cùm priùs bis infeliciter pugnatum esset Kal. Maij, ac Nonis Iulij, ac S. Crux cum Guidone Hierosolymitano, plurimisque ciuitatibus Barbaris cessissent. Tum autem eadem Crux fœdè tractata à Saladino, profanatum templum; ea denique facta quæ in Arabas illos iram Numinis accersiuissent, nisi horum crimina minora fuissent, quàm Christianorum. Tum autem est inita pax Græcos inter, atque Saladinum, qui concessit eis omnes Ecclesias Palæstinæ, eâ lege, vt ritus Latinus ab iis excluderetur, induceretur Græcus; ideo Barbaris acceptior quòd ab illis nihil sibi metuerent, omnia ab his reformidarent. *Saladinus capit Hierosolymam.*

His auditis nuncijs Vrbanus III. ex mœrore incidit in morbum, quo elatus est 13. Kal. Nouembr. apud Ferrariam; ac sequenti die ei suffe- *Vrbano III succedit Gregorius VIII.*

ſuffectus eſt Albertus Cardinalis Beneuentanus, dictus Gregorius VIII. qui ſtatim vt Deum placaret, atque Orientalibus rebus depoſitis prouideret, ieiunium quinquennale indixit; videlicet vt toto hoc tempore feriâ 6. fideles omnes obirent Quadragſimale ieiunium, feriâ verò 4. & Sabbatho abſtinerent â carnibus; Pontifex verò, atque Cardinales cum familiis ſuis adderent Feriam 2. qui ſecus facerent, transgrſſores haberentur ieiunii Quadragſimalis, niſi fortè aut infirmitas, aut ſolemnitas magna, aut grauis alia cauſa intercederet. Statuerunt quoque Cardinales omnes, aſſentiente Pontifice, abiectis omnibus deliciis mendicantes proficiſci ad prædicandam Crucem, ac turmas præcedere Crucigerorum. Denique per ſeptennium inter omnes Principes Chriſtianos decreta pax, in eos Dei atque Pontificis effuſa maledictio qui paranda in Dei hoſtes arma contra fratres ſuos conuerterent; remedium hoc tempore ad coercendos Dynaſtas, ac Reges ambitioſos, neceſſarium.

Ieiunium indictum pro rebus Orientalibus.

Sed Gregorius VIII. nondum duobus menſibus in Pontificatu exactis, obiit Piſis 17. Kal. Ian. ne hæc belli moles tanta, eius tantum humeris niti videretur.

Moritur Gregorius VIII.

MVNDI 5241. CHRISTI 1188.

Poſt dies 20. Id. Ian. datus eſt Gregorio ſucceſſor Paulinus Cardinalis Præneſtinus, dictus Clemens III. qui ſtatim Cruciferis omnium peccatorum indulgentiam conceſſit, edixitque vt preces, pro Expeditione Sanctâ, totâ Eccleſiâ funderentur. Tum apud Giſortium de manu Guillelmi Tyrii Archiepiſcopi Reges Franciæ & Angliæ, Philippus & Henricus, & Comes Flandriæ Philippus, ſumpſere crucem cum ſuis proceribus; Francus purpureas, Anglus albas, Flander virides; atque iniunctæ omnibus, præterquàm iis qui ſuſciperent Expeditionem, bonorum omnium decimæ, dictæ Saladinæ;

Succedit ei Clemens III.

Expeditio Sacra ſuſcipitur, Decimæ Saladinæ.

dinæ; quæ, quòd plurimùm grauarent inopes & Ecclesias, à multis improbatæ sunt; sed metu maiore de futuris, quàm præsentibus malis.

Ricardus Anglus rebellat in patrem.

Turbauit nonnihil bellum sacrum Ricardus Angli Regis primogenitus, rebellis in patrem, ideo anathemate perculsus à Legato Pontificio. Sed aliunde Fridericus ipse suscepit Crucem de manu Legati, & scripsit ad Saladinum: verùm vltro citroque datæ litteræ nihil præter inanes minas continuere; Epistola Saladini vt Thrasonica magis, magis etiam irrisa est.

Quæstio de aqua Calicis, an mutetur in sanguinem Christi.

Ventilata est hoc anno in Galliâ quæstio vtrùm aqua cum vino in calice mixta mutaretur in Christi sanguinem, parsque aiens, atque Catholica, dicitur tum magno miraculo in Turingiâ prope Erpisfordium confirmata. Sed cùm hæc disputatio maioris otii sit, satis est duntaxat tempus attigisse.

MVNDI 5242. CHRISTI 1189.

Fœdus Henrici cum Philippo.

Conuenêre ad Feritatem Bernardi Philippus & Henricus vt plenam componeret pacem, antequàm proficiscerentur in Palæstinam: & cùm conciliari non possent, Ioannes Legatus olfactus Sterlingos Anglicanos, interdictum comminatus est Philippo; quod hic contempsit, & expediuit arma in subditum rebellem; quibus territus Henricus pepigit cum Philippo fœdus, inuitus tamen, quia conditiones non satis honestas admittere cogebatur.

Moritur Angliæ Rex Henricus succedit ei filius Ricardus. S. Hugo Lincolniensis ei resistit.

Obiit porrò idem Henricus pridie Nonas Iulii, sepultus in Monasterio Fontis-Ebraldi, cum veris pœnitentiæ signis; qui si iracundiam suam frænare potuisset, sibi meliùs, atque subditis consuluisset. Successit ei coronatus 3. Non. Septembr. primogenitus Ricardus, qui mox in Philippum Francum mouit, & petiit ad se pecunias ex Angliâ submitti ab Episcopis. Sed huic petitioni fortiter obstitit S. Hugo Lincolniēsis Episcopus; quare Rex satellites misit, qui eum Sede

damnatus ostendit, quo spiritu vaticinatus esset, & quæ huic esset adhibenda fides.

Fridericus à Græcis vexatur, eosque vexat.

Fridericus ob, inconstantiam Isaaci Angeli, nonnisi hoc anno peruenit in Thraciam, vbi & à Græcis multa passus est mala, multa reposuit. Eorum causa fuit præcipua Dositheus Monachus, per quem Angelus abalienatus est à Friderico, quasi hic Græcum affectaret Imperium; ideò postea factus Antistes Constantinopolitanus, pestiferam Cathedram, præmium calumniæ suæ ac præuaricationis, accepit.

Friderici victoriæ.

Fridericus ergo, superatis difficultatibus immensis, pluribusque aduersus Turcas relatis victoriis, ad Iconium, Sultanum huius tractus, stipatum quadringentis equitum millibus, sexcentis tantùm equitibus deleuit, operâ S. Georgii qui sæpe visus est in equo Germanos præcedere, cùm eorum ferme omnes equi, pabulo deficiente, interiissent. Mox etiam Iconium à Duce Sueuiæ mirabiliter captum; iterumque fugata ab Imperatore equitum ducenta millia: sed eius inexpectata mors harum victoriarum cursum abrupit. Dum enim in Minori Armeniâ post prandium in fluuio Calycadno, seu Calydno, nataret, aquis submersus interiit, reliquitque huic fluuio *Salepho*, triste nomen *Ferri*, quod in eo videlicet res Christianorum cum Imperatore haustæ interiissent. Collegit tamen eius exercitum Sueuiæ Dux Conradus, perrexitque in Palæstinam, vbi in obsidione Ptolemaidis moriens, etiam meliùs quàm sperabat virtutis suæ laborumque præmium retulit.

Et mors inter natandum.

Conradus eius copias ducit in Palæstinam.

Henricus petit Imperium.

Henricus relictus à patre Friderico in Germaniâ, auditâ eius morte, à Clemente postulauit Imperium, quod & obtinuit, iussus venire Romam ad Pascha, vt hic inungeretur; omnia pollicitus, quæ à prensantibus Imperia promitti solent.

CAPVT X.

DECAS DECIMA.

Ab anno Christi 1190. *ad* 1200.

MVNDI 5244. CHRISTI. 1191.

Clementi III. succedit Cælestinus III.

ANtequam Henricus perueniret Romam, obiit 4. Id. April. Clemens III. electusque in eius locum 17. Kal Maij, Hiacynthus Cardinalis, ætatis decrepitæ, vtpote qui annis 60. Diaconatum exercuisset; dictus Cælestinus III. Is statim coronauit Henricum & vxorem eius Augustos, adhibitis tamen cerimoniis, quibus se dare & adimere posse Imperium testaretur.

Henricus Siciliam recuperare conatur.

Statim Henricus conatus recuperare Regnum Siciliæ, etiam vxorem perdidit, quam apud se à marito relictam Salernitani Tancredo tradidêre; quæ tamen anno sequente, curante Pontifice, huic reddita est. Sed exercitum amisit suum peste, quam vix vitauit, Mediolanum fugiens paucis comitibus stipatus, anni huius lætioribus initiis, quàm fine.

Philippus & Ricardus ad Palæstinam appellunt.

Philippus & Ricardus Messanâ soluunt; ille paulò pòst appulit in Palæstinam; hic tempestate delatus est in insulam Cyprum, vnde expulit Isaacium Tyrannum, quem & viuum cepit. Inde in Palæstinam perrexit, vbi cum Philippo Ptolemaidem occupauit. Cùm autem parum inter se conuenirent Angli atq; Franci, Philippus rediit Romã, vbi absolutus à Pontifice, de more palmas

Ambo redeunt.

& cruces recepit. Ricardus autem substitit in Palæstinâ, vbi cum Saladino sæpè feliciter pugnauit. Obortis tamen inter Principes discordiis, vbi vidit rem Christianam in Oriente depositam, fœdus iniit cum Saladino in triennium, constituitq;

nepo-

nepotem suum Henricum Regem Hierosolymorum, Conrado eius competitore cæso. Ne autem emissus ab Arabibus Guido ex carcere, res satis in Palæstinâ turbatas pessundaret, assignauit ei Regnum Cypri. Soluit itaque Ptolemaide 8. Id. Octobr. sed naufragium passus in sinu Hadriatico, cum paucis enauit in terram, indeque mutatâ veste per Germaniam redire conatus est in Angliam. Verùm detectus à Leopoldo Duce Austriæ, ei priuatim multis de causis infenso, prope Viennam captus, missus est ad Henricum Imperatorem, ex cuius manibus non nisi difficiliter extractus est. *Ricardus captus à Leopoldo.*

MVNDI 5245. CHRISTI 1192.

S. Vbaldus, Eugubinus Episcopus, hoc anno in Sanctorum numerum relatus est: quare errant qui eum ad annum 1210 eum floruisse volunt, Pontificio huius anni conuicti diplomate. *S. Vbaldus Sanctis adscribitur.*

MVNDI 5246. CHRISTI 1193.

Turbæ concitatæ sunt multæ in Ecclesiâ Orientali, ex Præsulum intrusione: Dositheum Imperator Constantinopolitanum Patriarcham optabat, & deiiciebat Theodorum Balsamonem, qui cùm speraret hanc sedem, responderat quòd esset è re suâ, non Ecclesiæ. Tandem lectus est Vrbis Antistes Georgius Xyphilinus; cui Theodorus Balsamon Nomocanonem suum nuncupauit; vir hostis capitalis Ecclesiæ Latinæ, & flagitiosè nequam, ex quo de eius amicis sine temeritatis suspicione pronunciabis. *Xyphilinus Patriarcha Constant.*

Pseudo-Alexius Tyrannus Persam in auxilium suum euocat, traditis ei Chonis vbi templum S. Michaëlis Ethnici spoliarunt. Sed idem Alexius dormiens, à quodam Sacerdote cæsus, de somno ad mortem traductus est diram & immortalem. *Pseudo-Alexius ceditur.*

Henricus Siculos vexat, atrocissimè Salernitanos vxoris suæ Constantiæ proditores. Morrui sunt *Henricus sæuit in hostes suos.*

ſunt hoc quoque anno Tancredus & filius eius Rogerius, ſuperſtite Reginâ cum puero ac duabus puellis, quos ſibi deditos Henricus incluſit contra datam fidem, puero etiam excæcato. Refodi quoque juſſit Henricus Tancredi atque Rogerij corpora, ac mortuis detrahi coronas, ridiculè Tyrannus & in mortuos deſæuiens.

Liberatur Ricardus Anglus. Liberatus eſt denique eodem anno Richardus Angliæ Rex, operâ Pontificis interminati anathema eius hoſtibus Leopoldo Auſtriaco, Henrico Imperatori, & Philippo Auguſto: huius autem diuortium cum Botildâ filiâ Daniæ Regis improbatum, non tamen vnius Pontificis opus.

MVNDI 5247. CHRISTI 1194.

Henricus Siciliam expilat. Henricus hoc anno Siciliam fœdè totam diripuit; Gazam Tancredi in Germaniam deportauit centum quinquaginta jumentis. Deduxit & ſecum Reginam, eiuſque filium cæcum, ac filias duas, multoſque proceres, ac Epiſcopos, ſic, vt huius Regni non hæres, ſed Tyrannus eſſe videretur.

Venator Archiep. accuſatur. Gaufredus Archiepiſcopus Eboracenſis, frater Regis Angliæ, venator potiùs & aulicus, quàm Præſul, oblatus eſt judicandus S. Hugoni Epiſcopo Lincolnienſi: qui cùm appellaſſet ad Cæleſtinum Papam, hoc ſuo ſe judicio condemnauit.

MVNDI 5248. CHRISTI 1195.

Palæſtinorum ſpes inanis. Diſcordiâ inter Saladini filios exortâ, ſpes affulſit Palæſtinæ recuperandæ: miſſæ igitur circumquâque Legationes, ſed irritæ, Chriſtianorum peccatis aliud exigentibus.

Alex. Angelus Iſaacium Ang. dejicit. Alexius Angelus Iſaacium Angelum Imperatorem, qui præfuerat Orienti annos 9. menſes 8. de ſolio detractum mittit in carcerem, præmium ſui ſceleris conſecutus Imperium.

Leopoldus à Deo caſtigatur. Cæleſtinus Pontifex excommunicauit Leopoldum Aſtriæ ducem, iniuſtè extortam pecuniam Ricardo reſtituere detrectantem. Statim eius

om-

omnis ditio inundationibus, incendiis, peste ac fame afflicta; quibus non permotus sibi tibiam imprudenter confregit; quare pes ei rescindendus fuit: sed nihilominus in totum corpus lue peruadente, absolutus ab Episcopis inter magnos dolores expirauit. Iacuit diu corpus eius inhumatum vermibus scatens, quia pecuniam restituere filius eius negabat; quod tandem præstitit, ab amicis compulsus. Sic miser ostendit quantoperè sint Ecclesiæ fulmina viuis ac mortuis reformidanda.

Henricus quoque Imperator eodem Ecclesiæ fulmine afflatus est à Cœlestino, quod restituere nollet pecuniæ vim eidem Ricardo extortam; quem tamen Leopoldi exitus ad sanam mentem reuocare debuerat. *Hen. ex-communicatur.*

MVNDI 5249. CHRISTI 1196.

Henricus V. Imperator, fingens expeditionem in Palæstinam, cum magnis copiis venit in Siciliam; vbi sæuiit in Normannos, atque eos præcipuè, qui alium à se Regem elegissent; quorum nonnullis diademata clauis affixit capiti, alios raptauit alligatos ad caudas equorum, alios variis modis, sed crudelibus, sustulit. Quare eius vxor Constantia ex Normannis orta coëgit exercitum, quo maritum fugauit, atque in munitionem se recipere compulit, gentis suæ, & sanguinis, quàm Imperij, & conjugis amantior. *Henr. Imper. Siculos vexat, vincitur ab vxore*

MVNDI 5250. CHRISTI 1197.

Henricus, quibus voluit conditionibus Constantia vxor, cum Siculis depactus est; factaque hæc mulier, vt tuba belli, sic arbitra pacis. Classe autem ille potens petiit ab Alexio Angelo quidquid interiacet inter Epidaurum, & Thessalonicam, quod fuerat quondam Guillelmi soceri sui, aut pro iis tributum. Missa sunt igitur ad eum Constantinopoli Auri talenta sexdecim, idque dictum tributum Alemannicum, ægrè repertum *Henr. pacem ferit cum Siculis, & à Græcis tributum extorquet.*

à Græcis, expillatis Ecclesiis, atque Cœnobiis, adeoque refossis ipsis sepulchris. Sed vt hoc violentum & iniquum, sic breue, atque tantùm anni vnius fuit.

Moritur Henricus V. Imp. satis piè. Obiit enim hoc anno Henricus V. Imperator, *Asper* dictus, 4. Octobr. Messanæ, excommunicatus à Cœlestino, ob pecuniam à Ricardo per vim extortam. Quare Pontifex noluit eum sepeliri, nisi ex consensu Regis Angliæ; verùm ad eum ante mortem pecuniam præmiserat; & moriens testamentum valdè pium condidit, redditque Pontifici, quæ eius iuris erant. Cælestinus ergo dedit regnum Siciliæ eius filio, acceptis duobus millibus marcharum argenti. Legarat & idem Henricus multa Ordini Cisterciensi; sed id acceptare Monachi & Abbates sanctè recusarunt, vt ab impio quæsita & scelere parta; quæ sæpè Principes, & publici grassatores Ecclesiis relinquunt, cùm iis vti veluti saturæ hirudines non possunt.

Suppetiæ missæ ab Henrico vanæ. Classis Henrici Imperatoris appulit Ptolemaidem sub Conrado Hildesemensi Episcopo, eius Cancellario. Sed audito aduentu filij Saladini, simulque Henrici morte, exercitus turpiter dilapsus est, quanquam mox pugnaturus. Remansere tamen aliqui, inter quos Archiepiscopus Moguntinus Cardinalis Episcopus Sabinensis, missus ad coronandum Armeniæ Regem; cuius operâ idem Rex cum Principe Antiochiæ reconciliatus est, magno Ecclesiæ, maiori rixantium commodo.

MVNDI 5251. CHRISTI 1198.

Xiphilino succedit Camaterus. Georgio Xiphilino Patriarchæ Constantinopolitano demortuo successit Ioannes Camaterus, qui huic sedi præfuit vsque ad Vrbem à Francis occupatam; vir addictior eloquentiæ, quàm veritati, & cuius dignitas diuturnior, quàm melior fuit.

Teutonic. ordo. Confirmatus est hoc anno per Cælestinum III. Ordo

Ordo Teutonicorum, vti rogarat Henricus Imperator; magni in Oriente primò, deinde in Occidente, nominis ac fortitudinis.

Mortuus est eodem anno Cælestinus III. ex morbo, & senio, 6. Id. Ianuar. cùm sedisset annos 6. menses ferè 9. qui moriens monuit Cardinales, vt sibi sufficerent Ioannem de S. Paulo Cardinalem S. Priscæ, virum in quo nihil ad Pontificatum deesse videbatur; quod vt fieret, voluit moriturus Pontifex se abdicare dignitate suâ; sed reclamauere prudenter Electores. Ergo eodem quo decessit die iidem selegerunt Lotharium Cardinalem annorum 37. dictum Innocentium III. longè Ioanne digniorem, cùm hunc non homo, sed Deus elegerit. *Cælestino III succedit Innocent. III.*

Florebant circa hæc tempora in Hispaniâ Ordines S. Iacobi, & Calatrauæ qui Auisienses in Lusitaniâ dicuntur; & iis Hispanica pietas tutelam debet atque præsidium. In Galliâ autem Innocentius approbauit Ordines SS. Trinitatis, & Redemptionis Captiuorum; item Hospitalariorum S. Spiritus apud Montem Pessulanum; aliaque eiusdemmodi gessit, plena pietatis atque prudentiæ. *Varij Ordines approbati.*

Francia hoc anno subiecta est Interdicto, & Philippus excommunicatus, ob legitimam vxorem repuudiatam; quare Rex in Ecclesiasticos, qui parebant Anathemati, atrociter sæuiit. Tunc igitur aduersùs eum stare Deus visus est; à Ricardo enim ad Gisortium magnam cladem accepit, vbi tantùm captus non est, sed & periculum adiit vitæ, ponte degrauato sub ipso subsidente. Quæ præterea clades attributæ sunt Iudæis olim expulsis, & postea reuocatis; & quia tum indigens pecuniæ Rex pluris faciebat regnum, quàm religionem. *Philippus Augustus excomm.*

Hoc quoque anno fit mentio Vvaldensium, quorum author Petrus Vvaldus, Lugdunensis ciuis; aliter dicti *pauperes de Lugduno*, in varias diuisi sectas; quia mendacium diù esse *Vvaldenses hæretici.*

D 6 vnum

vnum non poteſt.

Baron. Hic terminat ſuos Annales. Denique hoc anno doctiſſimus Cæſar Cardinalis Baronius aduerſus Centuriatores Magdeburgicos abſoluit Annales ſuos: quos ſi dixeris Eccleſiæ propugnaculum, loqueris cum viris eruditiſſimis, atque omni exceptione maioribus; fruſtra eos allatrantibus ſciolis quibuſdam, & Heterodoxis, qui minùs ei nocuêre, quàm canes Lunæ.

MVNDI	CHRISTI
5252.	1199.

Alex. Angeli periculum duplex. Alexius Angelus duplex euadit periculum, vnum mari, alterum terrâ: hoc, terra in immenſam voraginem iuxta eius cubile dehiſcente, quâ multi vorati ſunt, ægrè euaſit Imperator; illo, cum deprehenſa in mari totâ eius familia, quò ſe contulerat animi relaxandi gratiâ, vix ad littus appulit: quibus admonitus eſt à Deo, immo ab Innocentio Pontifice, melior non euaſit.

Ricardo Anglo ſuccedit Ioa. Mortuus eſt hoc anno 8. Kal. April. Ricardus Angliæ Rex, ex leui vulnere, ſed neglecto, dum in Lemonicibus obſidet caſtrum, in quo latere theſaurum putabat. Sepultus eſt, vt juſſerat, in Monaſterio Fontis Ebraldi ad patris pedes, vt ſic ei vtcumque ſatisfaceret. Succeſſit ei frater Ioannes Moretonius, cognomento *Sine terra*, quòd ei à patre nihil relictum eſſet. Habuit autem hic aduerſarium Arturum Ducem Britanniæ, ex Godofredo, maiore fratre Ioannis genitum; cui etiam Philippus Rex Franciæ fauit, vnde geminum exortum eſt bellum, externum, & ciuile.

Certamen inter Placentinos, & Parmeſes. Placentini atque Parmenſes, exortâ inter eos controuerſiâ de Burgo S. Domnini, adſcitis vtrinque militaribus viris, Conuentum bellicum (Torneamentum vocabant) indixerunt, vetitum licèt ab Eccleſiâ, immo & portentis è Cœlo. Eum autem obierunt 4. Idus Octobr. à mane vſque ad veſperam, certamine tantùm nocte, atque defatigatione dirempto cum multo ſanguine; quod

cer-

certè veriùs furor quàm pugna dicendum fuit.

MVNDI 5253. CHRISTI 1200.

Epistola, vti vulgò jactabatur, de Cœlo delapsa ad altare S. Simeonis in Golgothâ, de celebrandâ die Dominicâ, quæ tum negligebatur, delata est ad Innocentium, atque ab eo publicata, quia saltem nocitura nemini, multis profutura putabatur. *Epistola de die Dominica.*

Innocenius, auditâ controuersiâ Philippi Sueui & Othonis Saxonis (cui aliqui adiungebant Fridericum filium Henrici V. Imperatoris, Siciliæ Regem) de Imperio disceptantium, causam adiudicauit Othoni; vnde magnæ coortæ sunt lites, magno Imperij damno, atque religionis. *Multis de Imperio disceptātibus, id adjudicatur Othoni.*

Obiit hoc anno S. Hugo Lincolniensis Episcopus, quondam Carthusianus, cuius feretro supposuerunt humeros Reges Angliæ, atque Scotiæ, cum suis proceribus; vt quibus fuerat metuendus viuus, post obitum colendus videretur. Postea ab Henrico III. relatus est in Sanctorum album; sicque vtriusque Principis probata pietas, ac prudens judicata. *S. Hugo moritur, & honorificè sepelitur.*

Florebat hoc tempore Helinandus Monachus Frigidi-montis, patriâ Bellouacensis, qui historiam ab initio Mundi ad annum Christi 1212. libris duodequinquaginta deduxit; hoc loco, propter operis similitudinem, nobis non omittendus. *Historia Elinandi monachi.*

LIBER XIII.

Ab anno Christi 1200. *ad* 1300.

CAPVT PRIMVM.

DECAS PRIMA.

Ab Anno Christi 1200. *ad* 1210.

MVNDI 5254. CHRISTI 1201.

Interdictū Francicum soluitur.

INterdictum Francicum hoc anno solutum est, cùm Philippus legitimam vxorem Engelbertam recepisset, ac reiecisset Mariam (alij vocant Agnetem) Meraniæ Ducis ad fluuium Athesin filiam; ex quà tamen suscepti liberi, Philippus & Ioanna, legitimi judicati sunt; quoniam eius cum Philippo coniugium aliquot Episcopi probarant. Maria mox obiit ex mœrore; Engelberta missa Stalioclitam (*Stampas* dicunt) nihil præter nomen & cultum Reginæ accepit, captiuæ quam vxori sim ilior.

Saxonis Grammatici historia.

Obiit hoc anno Absalon Lundensis in Daniâ Archiepiscopus, vir illustris, quo impulsore Saxo Grammaticus Sielandus, præpositus Ros-

Roschildensis, suam scripsit historiam, longè elegantiori stylo, quàm hæc sæcula paterentur; atque etiamnum hodie legitur, maximum Historiæ Borealis promptuarium.

Suscepta est hoc anno à Gallis proceribus in Palæstinam expeditio, hortante Innocentio; quorum præcipui fuere Duces Bonifacius Marchio Montis Ferrati, Balduinus Flandriæ Comes, Henricus eius frater, Hugo siue Henricus S Pauli, Simon Monfortius, Ludouicus Blesensis, & qui descripsit hanc historiam Campaniæ Marescallus Gauffridus Villarduinus. Cùm iis pecuniæ deessent ad naues, pollicitus est illis gratuitum transitum Henricus Dandulus Dux Venetorum, senex fortissimus, olim excæcatus à Manuele Græco Imperatore, si Venetos priùs juuissent aduersus Istros, & Illyrios Piratas. Admisere conditionem Crucesignati; sed insuper coacti sunt, reluctantes licèt, iisdem Venetis Iaderam capere, quæ tamen Hungarici juris erat; quare tam ij, quàm Veneti sunt excommunicati, mox tamen omnes absoluti, quia fortes, & tali gratiâ dignissimi. Ad eos accessit Iaderam Alexius quindecim annorum adolescens, filius Isaaci Angeli Imperatoris, quem frater Alexius excœcarat. Is fugerat ad Philippum Sueuum, à quo commendatus erat proceribus Gallis; quibus cùm mira pollicitus esset, atque inter cætera Ecclesiæ Græcæ cum Latinâ reconciliationem, si eorum armis potiretur Imperio, accepta conditio est tam à Gallis, quàm Venetis. Eam expeditionem primùm damnauit Innocentius, mox probauit tamen, vtpote ad Syriacam non vtilem modò, sed propè necessariam.

Expeditio in Palæstinam.

Crucesignati iuuant Venetos.

Excitantur ad bellum Græcis inferendũ.

MVNDI 5255. CHRISTI 1202.

Terræ motus horribilis concussit Syriam, quo concidère Tyrus, & Archas castrum inexpugnabile, omnesque vrbes maritimæ labefactatæ sunt, in-

Terræ motus ingens in Syria.

integra restitit Antarados seu *Tortosa*, vbi primam Ecclesiam B. Virgini statuerat S. Petrus. Inde secuta lues atrox, & pestem fames tanta, vt omnes operirentur mortem, plurimi exoptarent.

Bellum in Siciliâ.

Bellum in Siciliâ gestum à Gualtero Comite Brennæ, aduersus Marc-Vvardum Tyrannum; ille cæsus est dum obsidet castrum multis relatis victoriis; hic ex calculo, morte quidem dirâ, sed non satis ignominiosâ.

Turba in Gallia & Germania.

Turbatæ quoque sunt hoc anno Gallia & Germania: hæc exorto bello inter Philippum Sueuum, & Ottocharum Bohæmum; illa Britannico bello, immisso per Philippum Augustum aduersus Ioannem Angliæ Regem Britone. Verùm captus Arturus, antequam ei auxilium ferre posset Philippus, immo in carcere necatus est. Multis autem de Anglo querentibus in Conuentu Parium Franciæ, hic damnatus est perduellionis; Rex armis iudicium fortiter exsecutus est, cum magnâ Anglorum pernicie.

Anglos aggreditur Philippus.

Tartarorum nomen auditum.

Circa hæc tempora primùm auditum est nomen Tartarorum; de quibus cùm accuratè agamus in Geographicis, non est cur nos properantes, isti remorentur.

MVNDI 5256. CHRISTI 1203.

Visti à Latinis Græci, capta Constantinopolis.

Capta est hoc anno, mense Iulio, à Francis & Venetis Constantinopolis; ab his grandi classe 150. nauium; ab illis viginti peditum, equitum octo millibus. Victi sæpe Græci, licèt opponerent equitum sexaginta millia, & peditum copias innumerabiles. Vrbs intra octiduum se dedidit; fugit Tyrannus Alexius; eductus è carcere senex & excæcatus Isaacus, cum Alexio filio acclamatus est Imperator; cuncta promissa Cruce-signatis meritò confirmata, cum incredibili gloriâ Latinorum.

Imago B. Virginis Incarnata.

Mirabilis Imago B. Virginis Sardenacena, prope Damascum Incarnata, & oleum perenne emittens, multa tum patrabat miracula. Hoc li-

liquore sacro Sultanus Damascenus, licèt Saracenus, oculis captus recepit visum, & locum illum apud omnes reddidit illustriorem.

Philippus hoc anno Ioanni totam eripuit Normanniam, quæ ex eo tempore ad Francos rediit: eidem quoque rapta Aquitania, aut parum, aut infeliciter repugnanti. *Normannia. Anglis erepta.*

MVNDI 5257. CHRISTI 1204.

Dum Veneti stant in Anchoris, Cruce signati reliqui in Hibernis Ver expectant, in eos excitatur atrox seditio, ob pecunias exactas; cuius præcipuus author fuit Alexius Ducas Murtzuphlus dictus (alias Myrtylus) ob coniuncta, & eminentia supercilia. Is charus erat Alexio, immo & Isaacio; & ab vtroque permotus ad dignitates, iis ingratus malè rependit vicem. Cùm enim populus adolescentem Nicolaüm Canabum creasset Augustum, & ad eum opprimendum Alexius Bonifacium cum copiis euocasset, dum expiraret Isaacius, vt creditum est potatus veneno, Alexium Ducas, quasi eum erepturus ex manu furentis plebis, coniecit in carcerem, sibi arrogauit Imperium, moxque vincto etiam Canabo, Alexium bis veneno frustra tentatum, suâ manu strangulauit. Inde cùm copias in Francos emisisset, præuiâ Imagine B. Virginis, quam νικοποιὸν vocabant Græci, & hanc, & victoriam perdidit. Hæc erat Imago aliàs ab Imperatoribus piis in triumphum ducta, & quæ circumducta per forum, sudo aut pluuio cœlo, imbres aut serenitatem inducebat; tumque Latinis eâ potitis certam spem iniecit victoriæ. Et verò statim Vrbs oppugnata 60. diebus, ac noctibus, tandem capta est, fugiente primùm Murtzuphlo, deinde quoque Theodoro Lascari Alexij Angeli Tyranni genero, & Theodoro Duca, de Principatu in hâc ciuitate decertantibus. Venit autem Vrbs in Latinorum manus pridie idus April. sicuti fuerat Oraculis quibusdam præ- *Constantinopolis à Latinis occcupata.*

prænunciatum, quæ si voles aliunde repetes.

Balduinus eligitur Imperator Constantinopolitanus.

Statim ergo à 12. Electoribus creatus est Imperator Balduinus Flander, annos natus 32. sicut & primus Latinus Patriarcha Thomas Maurocenus. Venetis cessere insulæ maris Ægæi: Bonifacio (præter Cretam, jam sibi ab Alexio Iuniore datam, cum magnâ vi auri) concessa quoque à Balduino Thessalia, ac Peloponnesus, cum Regis titulo. Græci autem fugitiui in Asiâ, & Europâ, ex Imperij reliquis sibi cōfecere Principatus. Theodorus Lascaris Nicææ insignia sumpsit Imperij. Principatus arrogauere sibi tres Comneni; Michaël Epiri, Dauid Heracleæ Ponticæ & Cappadociæ, Alexius frater eius Trapezuntis; vnde ortum est Trapezuntinum Imperium continens ferè Cappadociam, Paphlagoniam, Pontum, & Colchidem, Murtzuphlus verò proditoriè captus à socero Alexio Isaacij fratre Tyrāuo, & oculis orbatus Latinis deditus est; à quibus præcipitatus ex altâ columnâ, gratas Latinis & Græcis pœnas dependit, suis tamen sceleribus mitiores. Alexij verò Tyranni casus variè narratur: id certiùs, eum bonis omnibus suis spoliatum à Bonifacio, confugisse ad Iathatinem Iconij Sultanum, vt eius auxilio in locum Lascaris Imperantis restitueretur: verùm hoc Sultano in acie per Lascarim cæso, captum esse Alexium, & detrusum in monasterium Nicææ, hic fato functum esse, faciliori vtique quàm eius scelera postulabant.

Imperium Trapezuntinum.

Calo-Ioannes Rex Bulgarorum.

Coronatus est hoc anno à Legato Pontificis Calo-Ioannes seu Ioannicius Rex Bulgarorum atque Valachorum; qui tantum Latinis obfuit, quantùm profuturus ab Innocentio credebatur.

Libri Aristotelis Parisijs cremati.

Tum denique Parisijs, Libri Aristotelis delati Cōstantinopoli, publicè cremati sunt, curantibus hos ignes Academicis, quòd eius Philosophia Hæreticis fauere videretur. Eorum tamen Doctorum secundæ curæ fuerunt primis sapientiores.

Bal-

MVNDI 5258. CHRISTI 1205.

Balduinum obſidentem Hadrianopolin Calo-Ioannes cum ſuis Vvalachis aggreditur. Huic reſtitere fortiter Latini: at dum Balduinus hoſtem ſequitur ardentiùs, in paratas decidit inſidias, in quibus ipſe libertatem, & multos ex ſuis amiſit, atq; inter cæteros Ludouicum Bleſenſem Comitem. Cæteri victis ſimiles Conſtantinopolin redierunt; vbi & mortuus eſt Dux Venetorum Dandulus, vel ex morbo, vel ex vulneribus. Quid autem Balduino in Bulgariam abducto contigerit, incertum; probabilius tamen in carcere Calo-Ioannis mortuum eſſe: minùs enim veriſimile quod Græci ſcribunt, eum cruribus brachiiſque truncatum proiectum eſſe in vallem, ibique poſt triduum expirantem volucribus & feris relictum eſſe prædam. Certè crudelis admodum Ioannicius fuit, dictuſque Romanicida; ſed non in talem tantumque virum huic eſt eiuſmodi affingenda immanitas.

Balduinus à Calo-Ioanne capitur, & necatur.

Mortuus eſt eodem anno Almericus Rex Cypri, atque Hieroſolymæ, Ptolemaide, ex nimio Auratarum eſu, vbi hic piſcis & magnus, & exquiſiti ſaporis eſt. Obiit & paulò pòſt filius eius Almericus puer, & pater Iſabella; quare Mariæ filiæ quæſitus gener; ſelectus eſt à Philippo Ioannes Brennenſis Comes, qui dotale hoc recepit regnum, onus veriùs, quàm honorem, & ſine controuerſiá ἔνδοξον δουλείαν.

Almericus Rex Hieroſ. moritur.

Succedit ei Ioan. Brēne ſi., ducta Maria eius filia.

Albertus Patriarcha Hieroſolymitanus dedit hoc anno Carmelitis Regulam, atque veſtem, ex authoritate S. Sedis, poſtea variis temporibus variè mutatas; vnde factum vt deinceps tam verſicolores eſſent, quàm moribus diuerſi.

Albertus dat Carmelitis veſtem ac regulam.

Tum quoq; ab alio Alberto Epiſcopo Rigenſi inſtituti ſunt Equites Liuonici, dicti Militiæ Chriſti, & Cruciferi, aſſutis gladiis duobus decuſſatis ad veſtes ſuas. Eorum primus Magiſter fuit

Milites Liuonici poſtea Fentonicis coniuncti.

fuit Vinno; & postea Equitibus Teutonicis conjuncti egregiam Ecclesiæ Septentrionali nauarunt operam, consilio manuque potentes.

MVNDI 5259.	CHRISTI 1206.

Henricus eligitur Imperat. Constantinopolitanus.

Henricus Balduini frater eligitur Constantinopolitanus Imperator, vbi captiui Principis mors audita est; qui mox Valachos & Scythas Hadrianopolin tentantes fortiter retudit. Eodem quoque anno Bonifacius Marchio Montis-Ferrati, dum fortiùs quàm cautiùs pugnat in Bulgaros, perdidit vitam, & caput, quod delatum est ad Calo-Ioannem, vt eius dolorem de victoriâ Henrici demulceret; sic vtrobique tristia lætis permixta sunt.

Valo cap. S. Io. Bapt. Ambianũ defert.

Hoc anno Valo Picardus Canonicus S. Martini Picquiniacensis, factus Canonicus S. Georgij τῶν Μαγγάνων, quia prope Armamentarium Constantinopolitanum hæc ædes structa erat, dum ambulat in ruderibus Palatij diruti ab Andronico Comneno, annis vndeviginti antequam Vrbs caperetur, in fenestrâ obturatâ fœno inuenit paropsides duas, quas extulit noctu: in vnâ S. Georgij caput, in alterâ S. Ioannis Prodromi condita erant. Majorem autem lancem vnam auream fregit, ac vendidit, sanctè pollicitus huic æqualem se repositurum; moxque conscendit nauem prid. Kal. Octobr. & intra mensem Venetias appulit. Hinc discedit cum Comite, trajicit Alpes, bis in Galliâ à militibus dissipatis redimere se coactus, tandem adiungit se Clerico, qui mittebatur ad Philippum Namurcensem cum pretiosis reliquiis, peruenitque ad vrbem Ambianum. Inde monuit Episcopum Ricardum de Gerberoy, qui ei processit obuiam cum Clero 16. Kal. Ianuar. sicut habetur in Actis huius Ecclesiæ. In paropside autem interiori hæc leguntur verba ὁ ἅγιος ὁ Ἰωάννης Πρόδρομος. Itaque ab eruditis Ambiani credi-

tur asseruari τὸ πρόσωπον S. Ioannis Baptistæ, Angeriaci S. Ioannis Alexandrini Martyris, Romæ S. Ioannis Confessoris, cuius natalis dies cadit in peruigilium S. Ioannis Baptistæ. Quæ innuisse sufficiat totius Mundi Historiam in pauca contrahenti.

S. Dominici Canonici S. Augustini res gestæ.

Pertinet ad hunc annum gesta S. Dominici, tum adscripti à Didaco Episcopo Oxomensi in numerum Canonicorum Ecclesiæ suæ, qui tum sub regulâ S. Augustini viuebant. Deductus est autem comes à Didaco Romam, atque in itinere aliquot Hæreticos conuertit. At redeunte in Episcopatum suum Didaco, ipse relictus in Galliâ Narbonensi egregiam contra Albigenses nauauit operam, ibique Ordinis sui fundamenta jecit, firmissimam aduersùs hæreses arcem, & illustre seminarium pietatis.

S. Franciscus bonis paternis renunciat.

Eodem quoque spectant S. Francisci Assisinatis initia, quando paternis bonis omnibus renunciauit, vt Deum parentem suum verè posset appellare, ac coram Episcopo suo atque patre iisdem cessit, immo & vestibus, vt Christum nudum propiùs sequeretur.

MVNDI 5260. CHRISTI 1207.

Pax inter Philippũ & Othonẽ nuptiis conciliatur.

Germani pertæsi rixarum inter Philippum, & Othonem cuius nutabant partes, eos ad pacem, & nuptias compulerunt, vt Philippus Othoni socero succederet; quod Pontifex probauit. Otho autem transiit in Angliam vbi pecunias accepit à Ioanne, sed extortas ab Ecclesiasticis, neque danti, nec accipienti profuturas.

MVNDI 5261. CHRISTI. 1208.

Otho IV. fit Imperator.

Philippus hoc anno perfidiosè cæditur ab Othone Palatino Vvitelspachij, quem sibi destinatum generum ob magna crimina rejecerat.

Sta-

Statim ergo omnium voce acclamatus est Imperator Otho IV. cuius tamen dignitas & sublatus æmulus mutauere mores, atque ex Principe non malo iniustum Imperatorem effecere.

Excōmunicati Angli, & Comes Tholosanus. Angliâ interdicto suppositâ Ioannes Rex in Ecclesiasticos sæuiit. Excommunicatus est Tholosanus Comes, ob cæsum Petrum de Castronouo primum Inquisitorem, & Hæresin: sed cùm hanc ille eiurasset, publicè pœnitens, & flagellis cæsus, Ecclesiæ restitutus est; in quâ Princeps sceleratus non remansit, mox ex eâ iterum ejiciendus.

S. Franciscus Ordinis sui iacit fundamenta. Tum quoque S. Franciscus anno ætatis 28. audito Euangelio de omnibus relinquendis, adsciuit sibi socios 12. Romamque post biennium accedens, primumque reiectus ab Innocentio, mox benignè receptus ob somnium, Ordinis sui fundamenta posuit; quo nullus pauperior, & fœcundior fuit.

MVNDI 5262. CHRISTI 1209.

Otho IV. coronatur. Imp. Otho IV. hoc anno Romæ coronatus Imperator, Pontifici Stratoris officio functus, priuilegia S. Sedis confirmauit. Mox tamen eius aliquot vrbes occupauit, sicut & Friderici Siculi, quasi consulturus Imperio, quod tamen hac iniquitate concutiebatur.

Expeditio sacra in Albigēses. Tum suscepta est expeditio sacra aduersus Albigenses Hæreticos, quàm professi sunt hominum ferè quingenta millia, cruce ad pectus assutâ, non in humeris, vt in Syriacâ. Duces eius extitere Dux Burgundiæ, & Comites S. Pauli, Niuernensis, atque Monfortij Primo impetu captæ Biterræ in festo S. Mariæ Magdalenæ, quam hi scelerati Christi concubinam appellabant; vrbs incensa, cæsi promiscuè ciuium 60. aut 70. millia. Mox & se dedidit Carcassona munitissima ciuitas, cuius emissi ciues nudi, cum solo linteo. Præpositus est reliquo bello conficiendo Simon Monfortius, ex sanguine Regio *Simon Monfortius præfectus bello sa.*

(erat

(erat enim Roberti Regis nothus filius) vir jam probatæ virtutis in Iaderensi expugnatione & in profectione Syriacâ testatæ pietatis.

MVNDI 5253. CHRISTI 1210.

Henricus Imp. Constantinop. dilatat Imperij sui fines, cohibetque Græcos crudeliter in Latinos sæuientes, inter quos primas tenebat Michaëlicius, seu Michaël Comnenus Angelus Epiri princeps, cui militabant etiam Latini, magnis stipendiis inuitati, & auri, quàm religionis amantiores. *Henricus Imp. Græcos reprimit.*

Otho Imperator sæpe monitus ab Innocentio excommunicatur, atque deponitur, eiusque loco eligitur Fridericus Siciliæ Rex, seu Secundus; renitentibus tamen Siculis, sibi meritò à Germanorum perfidiâ reformidantibus, & optantibus Principem suum esse diuitem Regem potiùs, quàm inopem Imperatorem. *Otho Imp. deponitur, eiusque loco sufficitur Fridericus Siculus.*

Simon Monfortius, acceptis nouis copiis Crucigerorum ex Galliâ atque Germaniâ, multas vrbes eripit Albigensibus, vbi seuerè in pertinaces animaduertit. Non sunt tamen repressi Raimundus Rogerius Comes Fuxi, neque Comes Tholosanus, quòd ille nutaret in hæresi, & spem eius reuocandi ad sanam mentem miracula patrata tum injiciebant. *Simon Monfortius Albigenses exagitat.*

CAPVT II.

DECAS SECVNDA.

Ab anno Christi 1210. ad 1220.

MVNDI	CHRISTI
5264.	1211.

Respirat Palæstina.

IN Oriente Rex Armenus anathemate perculsus est, quòd Templariorum bona retineret. Sed Rex Auogniæ, hoc est, Colchidis Christianus inuitatus est ad tuendam Palæstinam; fauit & Christianis Sultanus Alapiæ: quibus terra sancta vtcumque respirauit.

Fridericus II. venit Cōstantiam.

Fridericus II. venit in Germaniam, & itineribus occultis, quòd majora, & militaria teneret Otho: Sic ingressus est Constantiam, ab omnibus honorificè susceptus, vt noui Principes solent, cùm odiosis succeduut.

Anglia datur Philippo Augusto.

Ioannes Angliæ Rex spoliatur Règno, quod Philippo Augusto contribuitur, Anglis exulibus passim ad eum confugientibus, & maximè Clericis, in quos Rex Apostata furorem conuerterat.

Simon Monfortius fortiter se expedit, & Hæreticos vincit.

Simon Monfortius Raymundum Tholosanum Comitem iterum excommunicatum, atque desperatum, sacro aggreditur bello, ac Tholosam ipsam obsidet; verùm eam relinquere cogitur, ob suorum paucitatem. Immo postea vicissim ad eodem Raymundo Tholosano, Raymundo Rogerio Fuxensi, & Gastone Beneharnensi in arce Castro Nouo, à centum millibus armatorum obsessus est. Relatâ tamen mirabili victoriâ per suos de Raymundo Fuxensi, expediuit sese; nouisque auctus copiis, & Iacobo Victriaco, egregiam ei suis concionibus operā nauante, Comitem

Comitem Tholo sanum omni suâ ditione spoliauit, exceptâ Tholosâ, & Monte Albano. Itaque coactus est miser Comes ad Petrum Aragoniæ Regem confugere, etiam relictus à fratre Balduino, cui ab hæresi reuocato fides potior, quàm frater Hæreticus fuit.

MVNDI 5265. CHRISTI 1212.

Irrupere primùm hoc anno in Europam Tartari, victo Indorum Rege, cui antè seruiebant, ac totam Asiam populati magnam Polouucijs & Russis intulere cladem, cùm ab illis in hos, vtpote hostes suos, essent euocati auxiliatores; ex æquo amicis, & hostibus perniciosi.

Tartari Europam populantur.

Fridericus II. ab omnibus receptus cum Philippo Augusto fœdus inijt: Otho reiectus ab omnibus fugit ad Ioannem Angliæ Regem, socium dementiæ suæ, atque calamitatis.

Otho fugit ad Ioannem Anglum.

Miramolinus Mahomedes, cui à pileo viridi nomen, Africæ & Hispaniæ coniunctis viribus, hanc sibi vindicare parat. Verùm Christiani in suorum auxilium euocati Cruciferi, ei peditum centum millia, equitum decem obiecere, ducibus Alphonso Castellæ, Petro Aragoniæ, & Sanctio Nauarræ Regibus, cum auxilijs Regum Lusitaniæ, atque Legionis. Pugnatum ad montes Marianos Bæticæ, vulgò *Sierra Morena*, Mauri de 180. millibus equitum, & innumeris peditum copijs centum millia perdiderunt, atque ex ijs triginta equitum millia. Ex Christianis viginti tantùm quinque desiderati sunt; aut vt alij volunt centum & quindecim; capta opulentissima castra, in quibus tanta est inuenta telorum copia, vt hæc per duos dies alendis ignibus suffecerint. Adscripta fuit hæc victoria cruci, & imagini B. Virginis, atque insuper pietati militum, qui se meliùs Eucharistiâ tectos, quàm armis credidere. Data Mox Mauris ab Alphonso pax ob suos vulneratos, accipientibus tamen perniciosa; causa videlicet belli domestici, omni externo grauioris.

Mauri à Christ. grandi clade affecti.

MVNDI 5266. CHRISTI 1213.

Puerilis in Palæstinam expeditio.

Contigit hoc anno ridicula puerorum Gallorum atque Germanorum in Terram Sanctam Expeditio, quæ nullis artibus potuit impediri. Sed verè puerilis fuit; eorum magna pars aut cæsi, aut venditi à Saracenis, pauci pudoris & ignominiæ pleni ad sua rediere.

Othonis fautores repressi.

Mediolanenses Friderico inuisi, Cremonenses atque Papienses eius fautores inuadunt; at bis repulsi, magnâ suorum strage, Othonis partes displicere Deo atque hominibus agnouerunt.

Philippus inuadit Flandriam.

Philippus Augustus receptâ vxore suâ Engelbertâ, post 20. dissensionis annos, expeditionem Anglicanam suscipit, multis paratis nauibus. Eâ territus Ioannes coronam capiti suo detractam tradit Legato Pontificis, qui modis omnibus bellum hoc abrumpere conatus est; sed nihil profecit. Conuersum est tamen bellum in Flandriam, eiusque Comitem Ferdinandum; quæ repulsis Anglis tota est facta Francici iuris; obsides imperati, qui tamen ingenti pecuniâ sunt redempti, quâ plus Philippus, quàm vanis fidei assertoribus indigebat.

Petrus Arragon. auxiliator Hæreticorum caditur. Succedit ei Iacobus.

Petrus Arragonius fert suppetias Raymundo Comiti Tholosano, aliisque Comitibus hæreticorum insanis fautoribus. Prælio igitur conserto prid. Id. Sept. ad Murellum, seu Murettum, tribus à Tholosâ leucis, centum millibus armatorum, cum Simonis Monfortii octingentis tantùm equitibus (nam pedites in præsidio reliquerat) miser Petrus & vitam, & suorum quindecim vel viginti millia perdidit. Successit ei filius Iacobus sexcennis, restitutus obses à Simone Arragoniis, iubente Pontifice; qui tamen ab educatore suo animi tantum hausit, vt meritò *Præliatoris*, atque *Expugnatoris* receperit nomen.

Rosarium B. Virgi-

Tum S. Dominicus instituisse dicitur Rosarium

rium B. Virginis, aut sic eius vsum propagasse, vt eius primus author dici posset: cùm id multi ad Petrum Eremitam primæ expeditionis Sacræ procuratorem referant; nunquam satiscitò Christianis indicandum. *nis propagatur.*

Florebat & hoc tempore B. Maria Ogniacensis, sic dicta à loco in quo obiit, patriâ Nigellensis, virgo sanctissima, cuius vitam conscripsit Iacobus de Vitriaco, addiditque nonnulla Thomas Cantipratensis; digna quæ duos authores tantos laudatores nancisceretur. *B. Maria Ogniacensis.*

MVNDI 5267. CHRISTI 1214.

Balduinus Raymundi Tholosani frater, captus ab amicis perfidiosè cùm dormiret, traditus fratri, manibus Comitis Fuxensis suspensus è nuce, martyrio suo eiusque causâ, lethi turpitudinem omnem absterfit. *Balduinus Martyr cadiatur.*

Celeberrimus est hic annus prælio ad Bouinas; quando Otho Imperator, cum Anglo, Ferrando seu Ferdinando, Henrico duce Brabantiæ, & aliis, Philippo Augusto centum peditum millia (nam de equitatu non liquet) victoriæ pænè certus, obiecit. His opposuit Philippus Auriflammam sacrum vexillum, & insuper magnos animos: nam in arâ coronam suam, atque sceptrum collocari iussit, edixitque vt à Francis traderentur viro forti, quem digniorem se omnes arbitrarentur; exclamatum ab omnibus, ijs Philippo digniorem esse neminem. Pugnatum 6. Kal. Aug. die Dominicâ vtrimque fortiter; deiectus est ex equo Philippus; Otho tantùm non est captus; vinctus Ferrandus Lutetiam captiuus vidit, vti prædixerat Dæmon λοξίας; plerique nobiles capti, totus est hostilis dissipatus exercitus: Ideo Rex nobilem Abbatiam victoriam condidit prope Syluanectum, perpetuum huiusce prælij, acceptique beneficij monimentum. *Prelium ad Bouinas.*

MVNDI 5168. CHRISTI 1215.

Simon Monfortius amplam ditionem recipit.

In Concilio Montis-pessulani ditio Comitis Tholosani adiudicata est Simoni Monfortio; cui aduenieñs Ludouicus Philippi Augusti filius cum suis Cruce-signatis dedit authoritatem; dirui enim Tholosæ, Narbonæ, & aliquot vrbium ac castrorum muros iussit; quæ omnia confirmata sunt in 4. Concilio Lateranensi, cui tamen præualuit Ludouici præsentia, & virtus, armis omnia perrumpentis.

Angli se submittunt Ludouico filio Philippi.

Motus in Angliâ ciuilis ingens in Ioannem, etiam in eius ditionem Gallicam transijt, quam ipse rebellem ferro flammisque vastabat; nec Innocentius satis præsens adhibebat remedium. Quare proceres ad Ludouicum Philippi filium confugêre, eumque optauere Regem, cui vxor Blancha Ioannis Neptis, si non causam, certè πρόφασιν offerebat; quæ plerumque ad magna bella suscipienda Principibus sufficit.

Fridericus II. coronatur.

Eodem anno Aquisgrani denuò coronatus est à Siffrido Moguntino Fridericus II. Othone post Bouinensem pugnam sic attrito, vt omnes eius obliuiscerentur, hic pæne sui; cùm Friderico omnia sensim subjicerentur, optimè tum in Ecclesiam animato, ideoque felicissimo.

Tum etiam Nouembri mense celebratum Romæ in Palatio Pontificis, cui ipse præfuit,

CONCILIVM GENERALE IV. LATERANENSE,

Concilium IV. Lateranense.

Cui interfuere cum Patriarchis Latinis, Constantinopolitano, & Hierosolymitano, Legati Antiocheni ægrotantis Alexandrini Saracenis subditi, Archiepiscopi 7. Episcopi 340. præter absentium procuratores, Abbates ac Priores plures octingétis. In eo admissum *Transubstantiationis*, nomen; damnatus Ioachimus Abbas, alijque Hæretici; multaque constituta, quibus Ecclesiæ dignitas atque tranquillitas continebantur.

Confirmatus est hoc anno Ordo S. Dominici ab Innocentio, viso somnio (vt olim in S. Francisci causâ) quo Lateranense Palatium fulciri Sancti humeris videbatur. Confirmatus idem Ordo S. Francisci ab eodem Pontifice, sancto eius conditore adueniente Romam; sicque parata duo lumina, quæ in Ecclesiæ cœlo collucerent. *Ordo Dominicanorum confirmatur.*

Denique hoc anno 8. Kal. Maij natus est Ludouico, qui postea VIII. dictus est, ex vxore Blanchâ S. Ludouicus; cui mater à teneris sic instillauit pietatem, vt huic minùs vitam corporis, quàm animi debuerit. *Nascitur S. Ludouicus Rex.*

MVNDI 5269. CHRISTI. 1216.

Henricus Orientis Imperator 5. Idus Iulij Thessalonicæ obijt, cùm imperasset annis 12. vel 11. à capto, vel mortuo Balduino, vir belli ac pacis artibus clarus. Huic suffectus Petrus Curtiniacus Antissiodorensis Comes, qui sororem Henrici Iolantam duxerat vxorem; Princeps è regio sanguine, nec in Oriente modò, sed & in Occidentes notus; omnium iudicio, minùs turbato dignus Imperio. *Henricus Imp. Orient. moritur, succedit ei Petrus Curtiniacus.*

Ludouicus euocatus ab Anglis, Dubrim seu Doueram obsidet, sed diutiùs quàm eius res paterentur. Interim moritur Ioan. partim mœrore perditi exercitus, quem fluuius hausit cum prædâ, partim ex intemperantiâ, cum miserè ac turpiter supra annos duodeuiginti regnasset. Ei successit filius Henricus, ad quem cùm Angli proceres confugerent, pacem cum eo ferire non satis honestam Ludouicus compulsus est, expeditionis nullo alio opere pretio, quàm vt magna tentasse, etiam neglecto anathemate, diceretur. *Ludouicus Dubrim obsidet.* *Moritur Io. Anglus, succedit ei Henricus.*

Simon Monfortius Philippum Regem adit, magnificè ob res præclarè gestas vbique susceptus; vbi & accepit Comitatum Tholosanum, quem ei virtus, & impietas Raymundi pepererat. *Monfortius magnificè susceptus.*

Obijt hoc anno Innocentius III. Perusij 17. Kal. Aug. dum Expeditionem in Syriam promo- *Innocentio III. succedit Honorius III.*

uet; quem reuelatione quâdam aiunt salutis suæ discrimen adijsse propter occulta peccata, (aliena fortassis) quorum causâ Præsules periclitari solent. Huic datus successor Cencius Sabellus Cardinalis, dictus Honorius III. à quo confirmatus Ordo Prædicatorum, & auctus, concesso huic Palatij Magisterio. Confirmatus quoque Ordo S. Francisci; cùm hic & S. Dominicus, sibi ignoti, in mutuos tamen amplexus ruerunt. Tumque habitum est primum Capitulum Generale Minoritarum; vnde missi fratres in varias Orbis partes; vterque Ordo in multas prouincias propagatus, aliam Christianitati faciem induxit.

Primum Capitulum Minoritarum.

MVNDI 5270. CHRISTI 1217.

Petrus Imperat. Const. coronatus Romæ, captus, & cæsus.

Petrus Imperator Constantinopolitanus Romæ in Basilicâ S. Laurentij extra Vrbem, de manu Pontificis Coronam accepit; quod tamen factum excusauit Honorius apud Patriarcham Constantinopolitanum, quasi hoc necessitas exigeret. Petrus autem postea delusus à Theodoro Comneno Principe Dyrrhachino, captúsque cum Legato Pontificio, postea cæsus est in conuiuio, etiam contemptus quòd non satis cautè cum Græco Principe perfidioso egisset, à quo omnia tuta reformidanda esse videbantur.

Expeditio in Syriam inanis.

Renouatum est hoc anno bellum in Palæstinâ, appulso in eam Rege Hungariæ cum multis proceribus Gallis, atque Germanis; sed eam expeditionem interrupit Bohamundus Tripolitanus Comes; itaque statim redierunt in patriam suam isti Crucigeri, ablutis in Iordane corporibus, quasi eò venisse peregrini, non bellatores viderentur Iustitia autem Andreæ in cæde vxoris suæ Gertrudis, cæsæ tempore expeditionis, fuit quàm eius fortitudo & constantia celebratior.

Henricus Rex Castellæ moritur, succedit ei Berengaria.

Henricus Castellæ Rex puer dum ludit cum æqualibus in æde Episcopi Pallentiæ, casu tegulæ decidentis obijt; cui suffecta est in Comitijs Berengaria soror, præteritâ Blanchâ Ludouici vxore,

vxore, matre S. Ludouici, primogenitâ. Berengaria autem desiderio vitæ tranquillioris, Regnum in filium suum Ferdinandum III. annorum duòdeviginti iuuenem reiecit, fremente, bellumque inferente eius patre Alphonso; qui id iam spe deuorarat: vsque adeo etiam inter sanguine coniunctissimos, regni causâ, naturæ iura violantur.

MVNDI CHRISTI
5271. 1213.

Tentata est hoc anno à Christianis ex Occidente aduenientibus Damiata, nobilis Ægypti ciuitas (olim Tamiathis dicta, vel vt alij vulgò putant, Pelusium, deinde verò Æliopolis, non autem Heliopolis) munita firmissimâ turre in medio Nilo, quæ hoc anno ægerrimè occupata est. Inde tantùm mœroris hausit Sephadinus frater Saladini, tum Orientis dominus, vt ex dolore interiret. Postea Christiani cum Meledino Sultano Babyloniæ, filio Sephadini, sæpe dimicarunt; sed periculosiùs cum Nilo fluuio, extra tempus excrescente, & periculosis morbis; quæ tamen discrimina precibus depulsa sunt; fuitque hic annus sub Henrico Hierosolymorum Rege nouem tantùm mensium infantulo fortunatus. *Tentata à Christianis Damiata.*

Sed hæc gaudia morte Simonis Monfortij obruta sunt. Dum enim hic Tholosam, quæ se Raymundo ex Hispaniâ reduci dediderat, cum paucis obsidet, lapide ex machinâ in capite ictus, & quinque sagittis confixus, mox religiosissimè interijt. Dictus est *Comes fortis*; immo & *Martyr*, sanguine toties pro Ecclesiâ, & hîc etiam cum vitâ profuso. Successit ei filius Amalricus, cui plurimùm excellens parentis virtus obfuit, quem imitando sequi erat operosissimum. *Simon Monfortius cæditur.*

Mortuus est eodem anno Otho IV. Ex imperator, ita pœnitens vt ossa sua ad Pontificem deferri juberet, quò ab excommunicatione soluerentur. Vtrùm autem per latus sacram Eucharistiam sumpserit, cùm eam ob morbum recipere *Moritur Otho IV. pœnitens.*

ore non posset, quod & S. Bonauenturæ contigisse ferunt, non est huius operis inuestigare, multò minùs vtrùm meruerit cœlum, post acerrimas purgantis ignis flammas; cùm eâ de re, non nisi temerè, ab homine quidquam statui possit.

Ordo S. Mariæ de Mercede. A Iacobo Arragonum Rege Barcinone institutus est Ordo S. Mariæ de Mercede, pro Captiuis redimendis, operâ Raymundi de Penna-forte Dominicani. Primus eius Magister Petrus Nolascus Gallus: in quo Ordine alij milites seu Equites, alij monachi sub Regulâ S. Augustini, quorum Magister vnus residet Barcinone, omnes captiuis liberandis intenti, & vinculis Christianorum inter Mauros confringendis.

MVNDI 5272. CHRISTI 1219.

Capitur à Christianis Damiata. Obsidetur à Christianis Damiata, & traijcitur fluuius, iniecto diuinitùs Saracenis terrore, quorum multi cæsi, occupata castra diuitijs refertissima. Hac auditâ clade Coradinus alter Saphadini filius muros Hierosolymitanos destruit, & eum copiis in Christianos proficiscitur, eosque obsidentes Damiatam ipse vicissim obsidet; at sæpe victus, sæpe suorum multos perdidit. In vno autem certamine Gallorum ferocia & innata temeritas eorum multos Saracenis cædendos obiecit, neque tamen reliquos magis cautos reddidit, ac sapientiores. Paulò pòst reiectis conditionibus Meledini ac Coradini, qui Hierosolymitanum offerebant regnum, capta Damiata; in quo 70. aut 80. millia hostium perierunt, & capta nocte admotis muro scalis, Sultano turpiter fugiente, & vrbem nobilissimam deserente, quam mulierculæ infantesque defendissent, si Principi non defuisset animus, atque consilium.

Capitulum Storearum Assisij. Celebratum est hoc anno Assisij Capitulum dictum Storearum, cui fratrum 10. & amplius millia interfuerunt, coacti habitare in casulis ex storeâ compactis, cui S. quoque Dominicus adfuit;

vici-

vicinis vrbibus tantæ multitudini cibaria affatim sufficientibus, quæ Dei prouidentiæ confidebat, & quo nullus vnquam melior & locupletior Oeconomus extitit.

MVNDI 5273. CHRISTI 1220.

Fridericus II. Romanorum Rex hoc anno in æde S. Petri vnctus est Imperator ab Honorio x. Kal. Decembris quando & crucem in Saracenos accepit; indeque anni eius Imperij procedunt. Coronatus item Robertus Imperator Constantinopolitanus, cuius sororem Mariam Theodorus Lascaris Græcorum Imperator duxerat. Denique inauguratus fuit Henricus Anglorum Rex, jam ab annis 5. sub tutoribus regnans; quare hic annus meritò *nouorum Principum* dici potuit. *Fridericus II. Romæ coronatus Imp. Robertus Imperat. Constantinop.*

Socij 5. Sancti Francisci, Sub Miramolino Saraceno Martyres, Marochio Conimbricam translati, Ferdinandum Olysipponensem, dictum Antonium Paduanum, Canonicum Regularem S. Augustini, Ordini S. Francisci pepererunt; fuitque vir tantus Martyrum fœtus illustris. *Franciscani Martyres.*

Celebratum est Bononiæ Capitulum generale primum Dominicanorum: iidemque Parisiis recepti ad portam Aurelianensem seu Narbonensem in Ecclesiâ S. Iacobi, dicti sunt Iacobini, tum sanctitate & doctrinâ illustres; ac per Europam cum Franciscanis sparsi, errores vbique retuderunt, disseminarunt sanctimoniam, cuius ipsi primos fructus messuerunt. *Capitulũ primum Dominicanorum.*

Cumani Hungaris vicini tum quoque ad Christum conuersi sunt, atque ex mitiori cœlo, atque solo non solùm exuêre Barbariem, sed & hausere religionem. *Cumani conuersi.*

CAPVT III.

DECAS TERTIA.

Ab anno Christi 1220. ad 1230.

MVNDI 5274. CHRISTI 1221.

Christiani redduut Damiat à Legati culpa.

ORto Damiatæ inter Christianos dissidio Pelagius Legatus expeditionem suscipit in Ægyptum, reclamante Ioanne Rege Hierosolymitano. Progressi sunt eorum septuaginta millia versus Memphim seu Cayrum: at Sultanus eos ludificauit, donec exundaret Nilus; tunc enim fractis aggeribus in eos fluuium immisit, atque ad turpissimas conditiones compulit, videlicet reddendam Damiatam. I nunc Sacerdotibus committe bellum & copias, quibus Deus sacra, non arma credidit.

Fridericus voti sui prævaricator.

His auditis Pontifex, ne Saraceni fortunâ suâ vterentur, Fridericum impulit ad expeditionem Syriacam; at ille tergiuersatus, neque Deo cui arma vouerat, nec Pontifici à quo inunctus erat, parere voluit, diuini humanique iuris præuaricator.

S. Hiacynthus Polonus.

In Bohæmiâ Christiana res turbata est, exortis inter Premislaüm seu Ottocharum Regem, & Andream Episcopum Pragensem dissidiis. Sed in Septentrione, hoc est, in Daniâ & Sueciâ floruit, in Poloniâ multò magis sub Rege Lesco Albo, Præsulibus optimis, & populo valdè pio, potissimùm operâ S. Hiacynthi Prædicatoris, qui regressus in patriam ostendit quantum ex S. Dominici disciplinâ conuictuque profecisset.

Moritur S. Dominicus: nascuntur SS. Bonaventura, & Thomas.

Hoc anno obiit Bononiæ ex dysenteriâ idem S. Dominicus, elatus funere quod virum sanctum deceret. Sed Deus eodem anno nasci voluit Balneoregij in Tusciâ S. Bonauenturam, sicut & sequen-

quenti S. Thomam Aquinatem, duo magna duarum familiarum lumina, immo totius Ecclesiæ; quibus tanti viri jactura visa est reparari.

MVNDI CHRISTI
5275. 1222.

Mortuus est hoc anno Theodorus Lascaris Græcorum Imperator, cùm vixisset annis duodequinquaginta, imperasset duodeuiginti; cujus virtute & industriâ Imperium Græcis non penitùs periit. Successorem sibi delegit ἄντιχρος Ioannem Ducam, cognomento Batatzem, seu Vatacium, aut Diplobatasium (sic enim eius nomen Latini detorquent) generum suum, quem Manuel Patriarcha tertium huius nominis coronauit, annos natum 27. Hic Imperium suum auxit, retusis primùm fratribus Theodori eius æmulis, qui Latinis adhæserant, aliunde adscitis in societatem suam Bulgaris, atque Turcis. Eodem tempore Theodorus proditor Petri Imperatoris, occupatâ Thessalonicâ, totâque Thessaliâ, adiunctisque sibi partibus Imperij Occidentalibus, & nonnullis etiam ditionibus Bulgarorum, se inaugurandum curauit per Archiepiscopum Bulgarum; vt ancipiti hoste Latini destinerentur. *Theodorus Lascaris moritur. Succedit ei Ioan. Ducas.*

Fridericus II. æmulatus antecessores suos Guillelmos, rebellat in Pontificem; sed adhuc ambobus deterior: cùmque impelleretur ad expeditionem sanctam, vt S. Sedi grauis esse desineret; id subodoratus vir callidissimus, miris tergiuersationibus Pontificis artes elusit, quibus tamen minùs Ecclesiæ, quàm sibi nocuit. *Fridericus rebellat in Pôtificem*

Mortui sunt hoc anno Raymundi duo, Tholosanus & Fuxensis, duæ Albigensis hæreseos columnæ; hic in obsidione Mirapinci, ex putri vlcere; ille Tholosæ subitâ morte elatus est impœnitens: quare diu mansit insepultus, licèt eius pœnitentiam probare vellet Raymundus eius filius; indignus qui sepeliretur in Ecclesiæ visceribus, quam toties bonam matrem impius hæreticus lacerasset. *Mors vtriusque Raymûdi*

MVNDI 5276. CHRISTI 1223.

Expeditio Friderici renouatur.

Appulit hoc anno Romam Ioannes Rex Hierosolymitanus, cum Patriarchâ, & Magistris Templariorum, ac S. Ioannis auxilium à Pontifice petituri. Venit eodem Fridericus, qui & eorum operâ cum Honorio reconciliatus est; ac mortuâ vxore suâ Constantiâ, huic oblata est Iole, seu Rolanda (aliter Isabella dicta) hæres ex matre Regni Hierosolymitani, dispensante ob consanguinitatis gradū Pontifice. Sic sacra renouata est in terram sanctam Expeditio, his nuptiis procurata. Adiit quoque Ioannes Rex Philippum Francum, & Henricum Anglum Reges, à quibus multa munera recepit, ab illo etiam ingentem vim pecuniæ; siquidem testamento suo huic reliquit Philippus centum millia librarum Parisiensium, & totidem Magistro Templariorum, & totidem Magistro Hospitalariorum, vt moriens pietatem suam conjunctam liberalitati Ecclesiæ testatam relinqueret.

Moritur Philippus Augustus.

Et verò hoc anno Philippus Augustus Meduntæ anno ætatis duodesexagesimo, regni quadragesimo tertio, pridie Idus Iulias obiit, cùm toto anno febre quartana laborasset; dictus Adeodatus, quia *Δωρόθεος populi precibus impetratus*, & Augustus ob dignitatem oris, resque præclarè gestas, a Villanio *Bornius*, hoc est, Cocles, quòd altero oculo parum, aut nihil videret, tamen sine oris prauitate; Francorum Regum post Carolum Magnum Maximus, & in quo (si causam vxorum eximas) nihil potuit desiderari. Ei supervixit vxor Engelberta in bonis operibus, annis 13. Corbolij; successit Patri Ludouicus cognomento Leo, annos natus 36. ex priori Philippi conjuge Isabellâ, dictus VIII. cùm vocandus esset XI. si ad Clodouæum vsque procederetur. Is cum vxore Blanchâ coronatus est Rhemis 8. Id. Aug. ex quibus jam natus erat Ludouicus IX. qui sanctitate suâ ac rebus gestis, Patris sui, quamtumuis magni, gloriam obscurauit.

Succedit Ludou. VIII. seu Leo.

Per-

Pertinet etiam ad hunc annum institutio Monialium S. Francisci, seu S. Claræ, quas Damianitas vocant, ad Ecclesiam S. Damiani. Earum prima, & quasi parens fuit S. Clara, mirabilis virgo, & ipsa amantissima paupertatis; vt præclara illa Christi virtus, non ad viros tantùm, sed ad fœminas pertineret.

S. Claræ instituit Clarissas.

MVNDI 5277. CHRISTI 1224.

Ludouicus VIII. hoc anno suscepit expeditionem in Aquitaniam aduersus Anglos, vbi Sauaricum eorum Præfectum fudit, & Rupellam, quò solebant appellere, cepit; Reginis interea Parisiis pro eius incolumitate deprecantibus, quarum precibus est adscripta victoria, quæ sæpiùs & certiùs de cœlo, quàm ex hominibus venit.

Lud. VIII Anglos vincit.

Tum quoque Almaricus Simonis Monfortij filius Regi Ludouico cessit, quidquid pater eius occupabat in Gallijs Aquitaniâ & Narbonensi, vnâ cum Comitatu Tholosano; quoniam hic ea tueri se posse desperabat: vicissim à Rege creatus est Magister Equitum, seu Stabuli Comes; sicque factus à Rege primus, minùs quidem potens, sed securus, & honoratus.

Almaricus cedit Ludo. Patris successionem.

Hoc denique anno, biennio ante mortem, in quodam excelsissimo Tusciæ loco, qui mons Aluerniæ dicitur, circa festum Exaltationis S. Crucis, S. Franciscus sacra Stigmata quinque, in manibus, pedibus, ac latere recepit; de quibus tantùm Heterodoxi dubitant, cùm hæc probata à Pontificibus Ecclesia quotannis recolat 15 Kal. Octobris auditis testibus omni exceptione majoribus.

Stigmata S. Francisci.

MVNDI 5278 CHRISTI 1225.

Fridericus Imperator Yolantem filiam Ioannis Regis Hierosolymitani coram Pontifice ducit vxorem: sed parum gratus in socerum gener fuit, dum eum cogit se abdicare regno, quod ipse quandiu viueret sibi retinere sperauerat. Neque

Fridericus ingratus in socerum & in Papam.

tamen ad iter Palæstinæ accinxit sese, varias subinde causas prætexens, quibus solutis, in eum dictum est anathema, si definito tempore voto suo defuisset; eò compellendus, quò eum Deus hominesque vocabant.

Veterator fingit se Balduinū

Nebulo quidam Campanus aliâs Eremita finxit se Balduinum esse Imperatorem aliàs captum, quem vultu non malè referebat; sicque multis illusit, & Flandriam in vltimam ferè perniciem impulit. Tandem detectus ex responsionibus suis, & fassus imposturam, suspensus è patibulo, elatus est altiùs quàm sibi spoponderat.

MVNDI. CHRISTI.
5279. 1225.

Societas Longobardica renouata.

Renouatur antiquum fœdus Italorum in Fridericum, dictum *Societas Longobardica*, cùm is diceretur cum filio & magnis copiis in Galliam Cisalpinam descendere, quibus aditum sollicitiùs occlusere. Rebellio quoque aduersus eum in Germaniâ nata, conspirantibus in eum Bauariæ duce, ac Bohæmiæ, Poloniæ, Hungariæ, & Daniæ Regibus; quæ tamen formidabilior fuit, quàm diuturnior.

Expeditio II. Ludoc. in Albigēses.

Contigit hoc anno Ludouici VIII. Francorum Regis altera in Albigenses expeditio; cū Auenionenses huius Hæreseos labe infecti huic clausere portas, quas sibi per vim reserauit. Perdidit tamen in hâc obsidione multos è suis, & ferro ciuibus acerrimè muros suos defendentibus, & lue quæ in eius castris atrocissimè sæuiit. Perstitit tamen, & rebelles ad ditionem compulit, muris eorum, & vrbanis turribus euersis. Multas exinde ciuitates eodem impetu cepit, ac toti Prouinciæ Imbertum Belloiocensem consanguineum suum præfecit. Verùm dum redit in suam Galliam ad

Moritur in reditu.

triumphum, Mompenserij 6. Idus Nouemb. obiit; Princeps castissimus, qui nullam ab vxore suâ fœminam cognouit vnquam; oblatamque sibi virginem dum ægrotaret, quâ morbum depelleret, constanter recusauit; sicque purus ex morbo

pro

pro religione contracto *Martyr* occubuit, vt eum Gregorius IX. appellauit; & in hâc parte cum Pontifice sic loquente non erratur.

Succedit ei S. Ludouicus.

Successit ei filius ferè duodennis Ludouicus IX. dicendus XII. sed alio titulo meliùs ad alijs distinguitur, vulgò dictus Sanctus, sub tutelâ Blanchæ matris, cui pater moriens administrationem Regni demandarat, cùm ob prudentiam vsu probatam, tum ob periculum quod à Principibus tutoribus imminebat. Statim ergo inauguratus est de more Rhemis, sicque institutus à matre, adhibitis huic egregiis viris Dominicanis, atque Franciscanis, vt nec hos, nec illam, laboris sui atque magisterij pigeret.

Moritur S. Franciscus.

Mortuus est denique hoc anno S. Franciscus Assisij ad S. Mariam de Portiunculâ, ætatis 45. à primam conuersione suâ 20. ab Ordinis sui Institutione duodeuigesimo, quo paupertatis amantiorem neminem vidit Ecclesia, & forte nullum Christo chariorem.

MVNDI	CHRISTI
5280.	1227.

Fridericus expeditionem abrumpit.

Fridericus II. Imp. omnibus ad Expeditionem sacram paratis, adeoque naue conscensâ, eam turpiter abrumpit, 40. millibus Cruce-signatorum ad propria cum eo redeuntibus. Ferunt hunc tum pepigisse fœdus cum Sultano, à quo promissum ei Hierosolymitanum Regnum, si nubem hanc belli Saracenis imminentem discuteret: ideo omnibus, execrationibus deuotus & à suis, & ab hostibus derisus est. Tum in Calabriâ ex morbo obiit Cruce-signatus Ludouicus Landgrauius Turingiæ, maritus S. Elizabethæ, post obitum miraculis clarus, & pientissimâ atque sanctissimâ hâc vxore dignissimus.

Ludouici Turingiæ Landgrauij obitus.

Honorio III succedit Gregorius IX.

Mortuus est hoc quoque anno Honorius III. sedis suæ anno 10. cum mensibus 8. 13. Kal. Apr. quando magni terræmotus contigere. Huic suffectus 13. Kal. eiusdem mensis Hugolinus patriâ Anagninus dictus Gregorius IX. 5. Kal. April.

co-

coronatus, cui præcinuerat S. Franciscus hanc sedem, quam & sanctissimè rexit sibi à S. viro prænunciatam, ac precibus impetratam.

Bellum ciuile in Francia. Proceres Franci, de more, turbant Reginæ Blanchæ administrationem: quorum tamen conatus hæc prudenter dissipauit, emisso ex carcere Ferdinando Flandro, & Theobaldo Campaniæ Comite inter eos potentissimo, & magis metuendo, ab iis callidè, & fœmineis blanditiis distracto. Conati sunt illi quidem Regem Stampis intercipere perfidiosè, dum Vindocinum pergit ad colloquium: sed disturbatum periculum à Parisinis accurrentibus ad Montem vsque Latericum, ac fortiter Principem periclitantem cingentibus, atque reducentibus. Cæteri faciliùs ad obsequium reuocati sunt: vnus cogendus armis fuit Petrus Armoricus, qui in auxilium suum Anglos euocarat. Paruit ille tamen aliquando vi compulsus, etiam eiurato Anglorum dominio, datâque Franciæ Regi fide clientelari. Hæc cùm & ei ac subditis eius esset perhonorifica, à suis tamen *Petrus Dux Malus Clericus.* assuetis jugo Anglico, ob id vocatus est Malus Clericus, *Mauclerc*, quòd litteratus licèt, passus esset sibi à Francis imponi; quod tamen nomen alij reijciunt in vexationes Clericorum, quos spoliauit sæpe, ideoque Pontificio afflatus anathemate, subditis etiam fidei Sacramento exsolutis; quibus factis se & malum Clericum, & Principem peiorem exhibuit.

Bellum in Occitania. Inter Raymundum Iuniorem Comitem Tholosanum, & Imbertum Belloiocensem sæpe certatum vario marte, neutro aut satis elato, aut satis attrito, & Ludouico atque Blanchâ in factionibus comprimendis vtiliùs occupatis.

MVNDI 5281. CHRISTI 1228.

Fridericus Gregorium Româ expellendum curat, & inuadit Ecclesiæ bona; quare huic obiicit Pontifex Ioannem Regem Hierosolymitanum, cuius filiam sustulerat, quòd eum de stupratâ nepte

nepte suâ reprehendisset. Ab eo igitur viro forti & irato sibi malè metuens Fridericus, relicto cum magnis copiis in Siciliâ Rainaldo duce Spoletino, vt vexaret Ecclesiam, ipse cum paruâ manu in Orientem nauigat; Italiâ omni in duas partes distractâ Guelphorum, Pontifici, & Gibellinorum Imperatori fauentium. Dicti porrò *Guelphi* à Vvelphone Bauariæ duce, olim Pontificis accerrimo tutore: *Gibellini* verò à loco educationis; vel natiuitatis Conradi Imperatoris sub Friderico Ænobarbo; quæ nomina ante compressa, & eliminata, hoc tempore renata sunt, pænæ cum totius Italiæ pernicie; non tantùm vrbibus, sed & familiis, & domibus inturpes illas factiones distractis, & efferatis.

velphi, & Gibellini, dissidia sua renouant.

Fridericus autem appellit in Syriam, vbi turpissimè cum Sultano pacificitur, frementibus Christianis, eumque quasi fautorem Saracenorum detestantibus. Nam Hierosolymam retinuit, sed muris nudatam, vt semper pateret injuriæ, & Saraceni Templum Domini atque Salomonis retinuerunt, vt in iis ritus suos prophanos obirent, atque inde fidelibus insultarent. Spoliauit exinde armis Ptolemaidem, quæ misit ad Sultanum amicum suum; corruptisque triremibus ad tutelam Palæstinæ destinatis, rixatus ipse cum Patriarchâ, & Magistris Ordinum, salutato nemine, à nullo salutatus, cum duabus triremibus non tam abiit, quam fugit è Terrâ Sanctâ, quam suis vestigiis fœdauerat, cum magno opprobrio, contemptuque Christianitatis.

Friderici turpia cũ Sultano pacta, & reditus è Palæstina.

Meliùs in Galliâ res Christiana processit. Raymundus enim veritus Francicum exercitum, turpissimis conditionibus cum Ludouico, & Blanchâ pepigit, & quæ in vltimam Albigensium ruinam spectarent. Sic compressa Hæresis quæ tantum humani sanguinis effuderat, & cum plurimùm Raymundus posset, rebus omnibus abundans; & a puero atque muliere compressa, ex ciuili tumultu emergentibus; vt hoc opus non esse homi-

Albigensium hære sis cõpressa.

hominum, sed supremi Numinis, agnosceretur.

MVNDI CHRISTI
5282. 1229.

Robertus Imp. obiit, succedit ei Balduinus II.

Robertus Imperator Româ rediens obiit in Achaiâ. Successit ei filius, aut frater Balduinus II. cui vtpote juniori præsidium ab vxore quæsitum est. Offerebat filiam suam Comnen Imperator Trapezuntinus; seu Hexagonarum; sed prælatus huic fuit Ioannes Brennensis cum filiâ suâ Marthâ virgine pulcherrimâ, cui commissa est Imperij administratio. Hic tamen se non Augustum, sed Cæsarem dixit; socer jam duorum Imperatorum, Occidentis, & Orientis, atque ex priuato Rex effectus, regnoq; ac duobus Imperio dignissimus. Hinc juncti sunt inter se affinitate Græcorum Imperatores duo: dedit enim filiam suam Trapezuntinus Theodoro filio Batatzis, & conjunctis viribus multa eripuerunt loca Venetis, atque Francis. Theodorus autem Angelus regnans in Thessaliâ cum Bulgaris primùm percussit fœdus, mox abrupit; captusque, dum nouis studet rebus, excœcatus est ab Azane Bulgarorum Rege; qui filiam suam dedit vxorem Angelo Michaëli, fratri Theodori. Michaël tamen postea exautoratus est, operâ Theodori, & Azanis, regnumque restitutum Theodori filio, qui demum à Batatze depositus est. Ita se tum habebat Græcorum Imperium, distractum fraudibus, atque coalescens; quibus supra reliquos mortales Græci valent, atque iis suæ consulunt ignauiæ.

Res Græcorum perturbatæ.

Gregorius Pontifex auxilium postulat ab omnibus Principibus aduersus Fridericum Apostatam, ipsisque adeò Saracenis nequiorem. Sed tumultibus laborabant Septentrionales; nec erant quieti Hispanienses. Tum nihilominus Iacobus Aragoniæ Rex Mauris eripuit Baleares Insulas, bello per biennium gesto, non tamen sine labore, ac procerum cæde, sed capto earum Rege cum filio, qui factus est Christianus, terreni Regni loco cœleste feliciter consecutus.

Mauri in Hispania victi.

Eo-

Eodem anno maximè operâ S. Antonij Patauini conciliatæ sunt ciuitates Longobardicæ. Venit tum quoque Romam ex Hispaniâ Iurisconsultissimus Raymundus de Penna-Forti Barcinonensis Dominicanus, cuius operâ postea compegit Gregorius Libros Decretalium quinque, magnam Canonici Iuris Apothecam. *Raymundus de Pennaforte.*

MVNDI 5283. CHRISTI 1230.

Fridericus Imperator pacem petit à Pontifice, & facilè impetrat, statim solutus anathemate: neque tamen factus est eâ facilitate modestior; multùm enim negotij exhibuit Templariis, & Hospitalariis, iterum feriendus Apostolico fulmine, nisi humanitas Pontificia Imperatoriæ ferociæ præualuisset. *Friderice solutur anathemate.*

Repressi sunt hoc anno Prussi à fide Apostatæ, & Poloniam deuastantes, per Teutonicos milites in Saracenis bellis exercitatissimos repressi sunt; sicut & in Hispaniâ ab Alphonso Legionensi Arabes, de quibus ille nobilem retulit victoriam ope S. Iacobi pro eo depugnantis. Ille pergens Compostellam obiit, & successorem habuit Ferdinandum Regem Castellæ filium, quem exhæredarat ex odio, quod tamen parentis morte feliciter terminatum est. *Prussi repressi in Polonia.* *Item Mauri in Hispania.*

Seditio Parisiis orta inter Academicos, ob lictores immissos à Blancâ, suadente Legato Pontificis, in eosdem, multos ex Scholasticis Andegauum, & Oxonium migrare compulit. At statim nobile illud Athenæum pristinum splendorem recepit; cuius laudes etiam Gregorius ipse cecinit, & laudante, laudatisque dignissimas. *Academia Parisiensis turbata*

CA-

CAPVT IV.

DECAS QVARTA.

Ab anno Christi 1230. *ad* 1240.

MVNDI 5284. CHRISTI 1231.

Expeditio noua in Asiam. Contigit hoc anno ingens seditio Romæ, absente Gregorio, quam Tiberis inundans repressit, Pontifex rediens placauit, idem munificus detersit. Postea indicta est in Asiam noua expeditio, quoniam eodem tempore Persarum Rex de inuadendâ Syriâ cogitabat; in quâ tamen plus Pontificis propensa voluntas, quàm Friderici Imperatoris apparuit; qui tam paucos milites ad eam misit, vt famæ suæ potiùs quàm religioni prouidisse videretur.

Ludouicus Bauarus interficitur. Ludouicus Bauarus interfectus est à sicario; quem miserat Assasinorum Princeps, seu Vetulus Montanus suasione Friderici, cui erat amicitiâ coniunctissimus. De hoc Principe vide quæ diximus in Geographicis, omnibus tum Principibus reformidando, quos tollebat ad libitum per suos immissos, & mori paratos crudeliter, & cadere, vt beatam vitam, quam obiter huius Principis arte degustarant, in æuum sempiternum consequerentur. *Assasini vnde dicti* Ex iis porrò nomen Assasinorum percussoribus & sicariis adhæsit. Vnde autem dicti sint Assasini, non liquet: an à corruptâ voce *Heissesin*, id est hæretico, an ab Essenis Iudæis, an ab Assanitis Saracenis grassatoribus, an ab Assacenis Indiæ populis, an ab Arsacidis: Hoc certum, furorem eorum & amentiam, quàm nomen, in Oriente & Occidente magis innotuisse.

Mors S. Antoni Patauini. Obiit hoc anno S. Antonius Olysipponensis, dictus à longâ commoratione in hâc vrbe Patauinus;

uinus; quem cùm perorantem audiuisset Gregorius Pontifex, *Arcam Testamenti & Sacrarum Scripturarum Armarium* appellauit; vir maximæ eloquentiæ, & majoris sanctitatis; cui addictissimus est hujus operis scriptor, ab eo semper exauditus, & nunquam passus repulsam; quod & experti sunt multi in depositis atque deploratis negotiis.

Hoc anno Marpurgi 13. Kal Dec. è viuis abiit S. Elizabetha Hungarica, seu Landgrauia, cujus corpus inclusum est anno proximè sequenti in Thecâ aureâ coram Friderico Imp. multisque proceribus; ad quam celebritatem supra centum hominum millia conuenerunt. Fuit ei famula virgo Iutta, eius sanctimoniæ & miraculorum imitatrix; ambæ in vitâ aduersis probatæ, ambæ eiusdem in malis patientiæ. *S. Elizabetha Hungarica post obitum honorata.*

MVNDI 5285. CHRISTI 1232.

Fridericus, quia sic res eius postulabant, cum Pontifice, & Magistris Ordinum Templi, & S. Joannis, reconciliari conatus est; finxit & concordiam cum Longobardis, eiusdem dolis inter se diffidentibus. Tum etiam recepit Legatos Sultani Babyloniæ, & Vetuli Montani amicorum suorum; quando & Saracenorum Pascha celebrauit die festo S. Magdalenæ coram multis Episcopis, atque proceribus. Passus est præterea eosdem Saracenos euocatos è Siciliâ ac Luceriæ collocatos Ecclesias diruere, atque ex earum cæmentis sibi conficere domos, ipse nomine Christianus, re Mahumetanus, aut veriùs neuter, & ἄθεος. *Friderici Imp. impietas.*

Ortus est hoc anno Florentiæ Ordo Seruitarum B. Virginis, authoribus 7. viris nobilibus, quorum præcipuus fuit Bonfilius de Monaldis. Hi diuino admonitu secesserunt in montem arduum vicinum dictum Sanarium, ibique positâ ædiculâ Dei eiusque Matris laudes sub veste nigrâ, & regulâ S. Augustini occinuere. Postea hic *Ordo Seruitarum B. Virginis.*

hic Ordo mendicantibus adſcriptus multos magnos viros edidit & eruditos, aliquos tamen majoris doctrinæ, quàm pietatis.

In Anglia Fiſcus exerciſus. In Angliâ ſub Henrico multi qui fiſcum rexerant, exagitati, & Spongiarum inſtar compreſſi ſunt; ſed majori Principis, eiuſque miniſtrorum, quàm ſubditorum vtilitate.

MVNDI 5286. CHRISTI 1233.

Annus Generalis Deuotionis. Celebris eſt hic annus magnâ pietate, quam Dominicani atque Franciſcani ſuis concionibus, & exemplis promouerunt; quare dictus eſt *Generalis deuotionis annus*. Quo item enatus eſt S. Mariæ Glorioſæ Equitum Ordo; quorum erat procurare concordiam, ac viduarum atque Pupillorum ſuſcipere Patrocinium; qui tamen vxores ducebant, dicti vulgò *Fratres Gaudentes*, quorum conditor F. Bartholomæus Vicentinus Dominicanus, vir verbo, exemploque potens. *Ordo S. Mariæ Generoſæ.*

Hæretici Condormientes. Viguere quoque hoc anno in Germaniâ hæretici dicti *Condormientes*; quorum fundamentum, Magia fuit; Magiſter, quidam Toletanus. His fortè adſcribas Guidonem de Lachiâ Brixienſem, poſt mortem exuſtum, cuius oſſa Dæmones in aërem ſuſtulerunt; ſed vi Sacrificij Miſſæ, eadem in rogum coacti ſunt rejicere, & fateri eum fuiſſe hypocritam, atque ſceleratum.

Tumultus in Anglia. Ciuile bellum hoc anno turbauit Angliam Henrici Regis imprudentiâ, dum proceres Anglos ſubmouet, & Pictauienſes atque exteros eorum loco ſubſtituit. Tandem ſedati ſunt hi tumultus, eiecto Petro Vvintonienſi Epiſcopo, prauorum conſiliorum autore, quæ in eius caput recidêre.

MVNDI 5287. CHRISTI 1234.

Friderici noua expeditio. Suſcepit aliam expeditionem in Palæſtinam Fridericus, ſed more ſuo, hoc eſt, vt tergiuerſaretur, & falleret. Contra verò repreſſi ſerio

Albi.

Albigenses, qui rebellarant aduersus Inquisitores; temperata tamen Dominicanorum, inquisitio, quòd seuerior videretur. In Germaniâ quoque deleti internecione Stadingi infames hæretici, quos auaritia fordidissimi sacerdotis, à suo præsule non coërciti, crudeliter efferarat: ferarum ergo more tractati sunt, quos ratio domare non potuerat. *Stadingi hæretici.*

S. Ludouicus Francorum Rex, compressis fortiter ciuilibus externisque bellis, totum se pietati dedidit: duxitque vxorem Margaritam filiam Raymundi Comitis Prouinciæ ditissimi, & quem fecerat locupletem Peregrinus Romæüs, rediens Compostellâ. Hic enim cùm res illius Comitis administrandas suscepisset, ita promouit, vt quatuor eius filias, quatuor Regibus vxores daret, cum Regiâ dote. Idem tamen Oeconomus vocatus in suspicionem, rationibus accuratè, ac sanctè redditis, inops vti venerat abiit, relinquens incertum vnde esset, quò recessisset; certissimis tamen reditibus Domino suo ingrato relictis. *Margarita vxor S. Ludouici.* *Romæus Oeconomus*

Hoc anno denique mortuo Sanctio, cognomento Forti, Nauarræ Regi, successit Theobaldus Campaniæ Comes, non tantùm sanguinis propinquitate, sed etiam regiis virtutibus hoc sceptro, maiorique dignissimus. *Theobaldus Campanus Rex Nauarræ.*

MVNDI	CRISTI
5288.	1235.

Inualuerunt hoc tempore hæretici Patareni, & Bugares corruptè dicti Bulgari, qui ab infami, & præposterâ libidine videntur traxisse nomen. Eorum vnus fuit Robertus *Bugre*, qui conuersus factus Dominicanus ardentissimus, vocatus Hæreticorum malleus; at is demum in perpetuum carcerem retrusus ob crimina, docuit non semper in Viris magnis finem initiis respondere. *Heretici Patareni, & Bugares.*

Fridericus Imp. filium suum Henricum jam ab anno superiori rebellem conjicit in vincula, in quibus eum toto quinquennio detinet, carceribus *Fridericus filium punit.*

ribus sæpe mutatis, quia non erat vno supplicio dignus.

Vvenceslai audacia. Vvenceslaus Bohæmiæ Rex, Othocari successor, audaci facinore se ex manibus Imperatoris vindicauit, huic soli reperto intentatâ nece, nisi eum datâ fide dimitteret; & valuit apud infidum Principem sic extorta fides; & desperationis suæ fructum vir audacissimus non tantùm libertatem tulit, sed & amicitiam Imperatoris.

MVNDI 5289. CHRISTI 1236.

Friderícus fauet Ezelino. Fridericus exercitum parat in Longobardos, excitatus ab Ezelino seu Ecelino *de Romano*. Nomen hic habebat ab oppido Marchæ Taruisanæ, primùm Germanus miles, mox in acerbissimum Tyrannum conuersus. Sed antequam Imperator de Italiâ cogitaret, Fridericum Austriæ ducem omnibus criminibus infamem Ducatu suo exuit, vrbeque Viennâ; quam tamen mox recepit, dùm qui hæc eripuerat plus intentus esset in piis hominibus turpiter inuadendis, quàm improbis justè coërcendis.

S. Lud. periculum ab Assasinis. Iudæi multis in locis ex veteri odio, nouisque criminibus vexati sunt, maximè in Franciâ. Hîc periculum ingens adiit ab Assasinis Ludouicus; quod Deus mirabiliter discussit. In Hispaniâ quoque res Christianorum floruere, Cordubâ & Bintiâ, sedibus Regum Maurorum, captis à Ferdinando Castellæ & Legionis Rege. Periit tum quoque naufragio prope Anconam B. Iordanus Dominicanorum Generalis dum redit ex Palæstinâ, visitatisque fratribus; cui successit Raymundus de Penna Forti, quâ præfecturâ ipse post biennium cessit, non tantùm Ordini suo compilatis Regulis, sed & Decretalibus, & summâ casuum conscientiæ, toti Ecclesiæ vtilissimus.

B. Iordani Naufragium.

MVNDI 5290. CHRISTI 1237.

Patriarcha Iacobitarum. Patriarcha Iacobitarum adueniens Hierosolymam cum multis Archiepiscopis, & Episcopis, ejurauit

eiurauit errores suos, seque submisit Romano Pontifici. Verùm id fecisse metu Tartarorum, & spe auxilij à Christianis, deprehensus est, mox reuersus ad vomitum vbi timere desijt ac sperare.

Venit hoc anno Balduinus II. In Occidentem petiturus auxilia, Ioanne Brennensi demortuo; hic enim tum obierat pientissimè, assumpto etiam habitu S. Francisci, vti Minoritæ scribunt; nec videtur vir eis tantus, tamque eximiæ virtutis denegandus. *Moritur Ioannes Brennensis.*

Fridericus Imp. ad Curtem-Nouam 5. Kal. Dec. magnam de Longobardis victoriam retulit, cæsis eorum decem millibus, & tot captis vt eos Cremona non caperet. Inter reliquos interceptus Teupolus Mediolanensium Prætor, Iacobi Venetiarum Ducis filius, turpiter strangulatus est: in cæteros acerbè sæuit Princeps ex sanguine lutoque concretus. *Victoria Frider. ad Curtem nouam.*

Capta est & hoc anno à Iacobo Aragonum Rege Valentia, quam voto emisso, multisque precibus conciliato Numine cum paucis obsederat; sed statim huic adfuerunt ex Galijs auxilia; Vrbs dedita, eiectis 50. millibus Saracenorum, eorumque loco collocatis Christianis, non tantùm ad eius præsidium, sed & ornamentum. *Valentia capta.*

Hoc denique anno in Cuiauiâ Poloniæ ditione Dux Miesco, seu Miecislaüs, cognomine Cossisco, direptis crudeliter viduarum, pupillorum, ac inopum bonis, in conuiuio ab examine murium appetitus, licèt in castrum fugeret aquis præcinctum, ab ijsdem per aquas enatantibus deuoratus, suis frustra resistentibus, magnum prostitit rapacibus eiuscemodi hominibus diuinæ iustitiæ terriculum. *Miesco à muribus voratus.*

MVNDI 5291. CHRISTI 1238.

Constantinopolis à Græcis iterum obsessa, per Venetos liberata est. Accepere vindices, præmij

 loco,

Pretiosas reliquias S. Lud. suscipit. loco, Lanceam quâ punctum Christi mortui latus, Spongiam quâ potatus, & Sudarium quo inuolutus fuerat, cum parte S. Crucis; quæ S. Ludouicus ab ijs redemit. Accepit dono idem Rex à Balduino Coronam Christi spineam, quam proceres Constantinopolitani vendere statuerant; quæ sunt religiosissimè Parisijs suscepta, & in sanctâ Capellâ magnificè collocata, etiam Diplomate firmata Balduini; ne quis hæc in dubium reuocare queat, petitis ex perfidiâ Græcorum rationibus.

Balduinus II. redit in Orientem. Balduinus II. itinere terrestri cum 60. Francorum millibus progressus est Constantinopolin, benignè susceptus ab Hungaris, immo & à Bulgaris. Sed cùm vrbem Tsurulum in Græcorum finibus cepisset, horum Rex Azanes iterum cum Græcis fœdus inijt, deinceps Latinis infensus, quibus eum conciliarat metus. Eòdem quoque peruenit Theobaldus Rex Nauarræ, qui post aliquas in Græciâ moras in gratiam Balduini, ægrè demùm transijt in Syriam, non solùm cum hostibus, verùm & cum rerum omnium penuriâ, naturâque luctatus.

Henrici Angliæ periculum. Hoc anno, quo Anglia turbata est domesticis discordijs, Henricus Rex eius tantùm non necatus à milite amentiam simulante, qui absentis Principis lectum multis ictibus pugionis transuerberauit, non tamen impunè. *Guill. Paris. Episcopus.* Guillelmus Parisiensis Episcopus, huius nominis II. patriâ Aruernus, habitâ cum viris eruditissimis disquisitione, statuit neminem cum animæ suæ salute posse duo Beneficia possidere, quorum vnum satis esset ad vitam honestè traducendam. Quod etiamnum ab ijs omnibus creditur, qui pluris animam suam, atque cœlum, quàm bona temporalia faciunt.

MVNDI 5292. CHRISTI 1239.

Res in Syria gestæ. Theobaldus Saracenos aggreditur, ac Petrus Britaniæ Comes magnam de ijs victoriam refert;

fert; quam tamen corrupere imprudentiâ suâ Amalricus filius Simonis Monfortij, Comes Francici Stabuli, & Henricus Bariensis Comes; hic nunquam deinceps comparuit, ille captus est à Saracenis. Ferunt quidam huic interfuisse cladi Theobaldum, atque equo pernicissimo diffugisse. Ab hoc tempore, diuisis Sultanis Damasci atque Babylonis, disjuncti sunt quoque Christiani; huic Hospitalarijs, illi Templarijs cum proceribus Regni fauentibus, acceptis duabus arcibus, cum territorio Hierosolymitano. Quibus perspectis Theobaldus & Petrus ad sua rediere. Amalricus redemptus Romam venit, vbi & obijt post biennium, sepultusque nobilem Epigraphen meruit; vir pijssimus & fortissimus, neque dissimilis patri.

Fridericus cum Pontifice certat. Fridericus Sardiniam Pontificij iuris insulam occupat, cuius regem creauit filium suum nothum Henricum, aliàs Hencium, seu Entium: ideoque percellitur anathemate, quod alias ob causas promeruerat. Agebat tum Pataüij Fridericus cum Ecelino Tyranno, digno tali patellâ operculo, vnde Romana fulmina deridebat. Deinceps igitur inter Imperatorem atque Pontificem scriptis, armisque certatum; oblatum quoque Imperium tum Roberto fratri S. Ludouici; quasi verò plus esset Imperator quam Regis Franciæ frater. Veneti autem cum Genuensibus stabant à Pontifice; à quibus victi Imperatorij cum Pisanis eorum fautoribus. Quibus accensus Fridericus in vrbem mouet: huic Gregorius obijcit Cruce-signatos Romanos, quos interceptos Germani, in odium Crucis, crudeliter interemerunt, aut turpiter deformarunt. Quare Pontifex tot malis è cœlo accersens auxilium, statuit, vt post aliquot horas Canonicas *Salue Regina*, hymnus Hermanni Contracti, occineretur, pulsarentur campanæ ad confectionem S. Eucharistiæ, B. Virginis memoria in officio recoleretur; quæ longè plus Friderico, quàm arma nocuere. *Hymnus Salue Regina.*

Regna Murciæ & Granatæ. Hoc denique anno instituta sunt à Mauris in Hispaniâ Murciæ & Granatæ Regna. S. Ludouicus tumultuantes Albigenses misso exercitu compescuit; Adolphus Holsatiæ Comes, rebus fortiter gestis clarus, fit Minorita; demissione sui ac virtutibus, quàm Principatu, ac præclaris belli facinoribus illustrior.

MVNDI 5293. CHRISTI 1240.

Expeditio in Syriam irrita. Expeditionem Syriacam cum 40. hominum millibus, & classe ingenti, suscepit Ricardus Cornubiæ Comes, frater Henrici Regis Angliæ, nullo alio operæ pretio, quàm vt vastatâ Sardiniâ, quam Pisani nomine Entij tenebant, induciæ tantùm cum Arabibus protraherentur; quòd Friderici Præfectus amicos domini sui, Saracenos, bello tentari non sineret, in magnum Ecclesiæ atque Occidentis opprobrium.

Ferrariæ principatus Estensium. Ferraria, ditio Pontificis, ab Imperatorijs occupata, recepta à fœderatis Azoni Marchioni Estensi commissa est; vnde exortus est Estensis familiæ in hâc vrbe Principatus. At Imperator 7. mensibus obsessam Fauentiam fame compulit ad deditionem; quando ex corio monetam, pro aureâ cudit, furore fanatico bona sua, seque ipse consumens.

Darocenses hostiæ. Victi sunt hoc anno Mauri ab Hispanis, quibus compositis 20. cum vno depugnabant: inchoato cèrtamine Sacerdos Missas celebrans hostias inuoluit Sacro Linteo, ac subdidit saxo; post victoriam inuentum est Linteum rubere sanguine; quare hostiæ, cum eodem linteo Darocam religiosè translatæ, hodie etiamnum sanguine rubere videntur, ad perpetuam tantæ victoriæ memoriam.

Hugo de S. Caro. Hoc tempore, quo Pallentina Academia translata est Salmanticam, Hugo de S. Caro, siue de S. Theodorico, ex Ordine S. Dominici, secundus in Academiâ Parisiensi creatus est Magister (primus enim Rolandus Cremonensis fuit) scripsitque laborio-

boriosum opus Concordantiarum Biblicarum; quando & Sacram Scripturam in capita distinctam volunt, saxque prælata cæteris ad Sacrorum codicum accuratam interpretationem.

CAPVT V.

DECAS QVINTA.

Ab anno Christi 1240. *ad* 1250.

MVNDI 5294. CHRISTI 1241.

TErribilis est hic annus irruptione Tartarorum in Poloniam, Hungariam, Silesiam, cum incredibili earum regionum desolatione. Petâ enim Duce omnes Poloniæ vrbes, adeoque ipsa Cracouia, incensæ, cæsis omnibus, aut abductis ciuibus in acerbissimam seruitutem; quare Rex Boleslaüs fugit in arcem ad montem Carpathum, ibique delituit dum tempestas illa deferuesceret. Tum conuersus in Silesiam hostium furor, quibus tamen fortiter obstitit Henricus Pius Vvratislauiæ Dux, filius Henrici Barbati, & S. Heduigis; qui cùm eos Vvratislauiâ generosè depulisset, magicis eorum carminibus victus interijt, cum magnâ parte suæ nobilitatis; hæc tamen inulta non perijt, ac Tartarorum impetum retudit, eorum duce Petâ in obsidione Olomutij interfecto; itaque agminis huius reliquiæ ad suos in Hungariam, ducemque alium Bathum recesserunt. Hic autem interea Hungariam fœdiùs depopulabatur, Cumanis cum Tartaro junctis, quod illorum Regem Cutenem Hungari sustulissent:

Irruptio Tartarorum in Europam.

Cutenes enim à Belâ Hungariæ Rege cum suis admissus non vt socius, sed vt hostis venit; quam ob causam Hungari Regi suo irati, non satis animosè Tartaris restiterunt, ac deinceps ijs & Cumanis impares extiterunt. Quare vrbes omnes Hungaricæ captæ, præter Albam Regalem, Strigonium, & Arcem S. Martini. Neque finem sæuiendi hîc fecere Tartari, nisi auditâ morte Hoccotæ summi sui Chami seu Principis, in patriam suam, prædâ diuites, per Cumaniam & Russiam redierere. Belâ autem ab Agriensi prælio, in quo deletus fuerat, quia sic Hungari voluerant, huic irati propter receptos Cumanos, fugit in Dalmatiam, & inde in insulas, quibus ea prætexitur; nec redijt in Hungariam nisi Tartaris vacuam, & miserum in modum laceratam, atque spoliatam, & veriùs desertum quàm regnum.

Pisanorum victoria. Præsules ex Galliâ ad Concilium proficiscentes intercepti sunt ab Entio & Pisanis, à quibus classis Genuensis, quæ eos vehebat, victa est: durè habiti omnes, quidam etiam cæsi; neque dimissi nisi minacibus S. Ludouici litteris, quem sicut & Francos plus Fridericus reformidabat, quàm Deum & Ecclesiam.

Moritur Gregor. 9. succedit ei Cælestinus 4. Obijt ex mœrore cladis huius Gregorius IX. 11. Kal. Sept. cùm sedisset annis 14. mensibus 5. diebus 3. propè centenarius. Cùmque vacasset Sedes dies 30. 10. Kal. Octob. selectus est Gaufridus Mediolanensis, dictus Cælestinus IV. at is 18. sui Pontificatus die obijt antequam coronaretur, cùm biduo ante eius mortem prid. Non. Oct. magna solis Ecclipsis contigisset, apparentibus stellis, omnique luce disparente. Inde vacauit *Vacat Sedes.* Petri Sedes 20. mensibus, propter Cardinales à Friderico detentos. Quare qui Romæ supererant Electores, edidere votum de procurandâ octauâ Natiuitatis B. Virginis; nec irritum fuisse votum monstrauit euentus: Quòd si apud Bedam eius fiat mentio, respondebis assumentum esse; ac sine temeritatis suspicione loqueris.

Obie-

Obiere hoc anno Reges Daniæ Vvaldemarus, & Noruegiæ Haquinus; qui multas turbas, & tumultus ipsi pacifici suis successoribus reliquêre.

Obitus Regum Daniæ, & Norueg.

MVNDI CHRISTI
5295. 1242.

Fridericus hostis denunciatus Ecclesiæ, ne Pontifex eligeretur impedit; quominùs eam electionem vrgeret S. Ludouicus, turbæ Gallicæ prohibuerunt. Comes enim Marchiæ, incitatus ab vxore suâ ambitiosâ fœminâ, in eum rebellauit, Anglo in belli societatem accito. Tentata quoque veneno Regis eiusque fratrum vita per nequissimam illam mulierculam, quæ res suas defluere videbat: at demum Anglo deuicto per Ludouicum apud oppidum Talleburgum ad fluuium Carentonium, Comes, eius vxor, tresque filij ad pedes Regis acciderunt, aliquâ ditionis suæ parte nudati, vt dedecori damnum adjungeretur: mox quoque Anglus vbique victus, ac semper fugiens, inducias quinquennales obtinuit, Francis plus lues, quàm hostis nocuit.

Francicè motus Comitis Marchiæ, victi Angli.

Bellum mox parauit Ludouicus in Raymundum Tholosanum Albigensium fautorem, in cuius palatio apud Auionettum aliquot religiosi & Ecclesiastici suspensi fuerant. Comes statim se submittere Regi coactus est, & Martyrum carnifices necare suspendio, vt cædes illas sibi displicere testaretur.

Bellum S. Lud. in Tholosanum.

MVNDI CHRISTI
5296. 1243.

Adnitentibus S. Ludouico, & Balduino Imp. remittuntur à Friderico detenti Cardinales, qui cum Romanis Anagniæ 8. Kal. Iulij selegere Sinibaldum Genuensem, dictum *patrem Iuris*, sub nomine Innocentij IV. aliàs amicum Friderici. Is statim ad Imperatorem Legationem honorificam misit, ex quâ tamen hic est efferatus magis. Suspendit enim Monachos, qui Pontificis litteras deferrent, aut ad eum datas. Quare in eum Viterbienses rebellauere, & Romanis coniuncti

Innocentius IV. Pontifex.

ſe huic pares immo ſuperiores oſtendere, quem jam Saraceno quàm Chriſtiano ſimiliorem Deus & homines deteſtabantur.

S. Bonauentura fit Minorita.

S. Bonauentura annos natus 23 Ioannes antea dictus, votum ſuæ parentis impleuit, quod in eius deplorato morbo emiſerat; & ingreſſus Ordinem S. Franciſci, hunc iam deflectentem à priſtinâ ſanctitate reuocauit ad antiquum ſtatum; non tantùm huius familiæ, ſed & magnum Eccleſiæ lumen.

Res Chriſtiana refloreſcit.

Blancha impedijt quominus Balduinus neptem ſuam Iconij Sultano daret vxorem: Tartari Turcos deuictos ſibi pendere vectigal compulerunt: Giennium in Hiſpaniâ Ferdinando Caſtellæ Regi deditum à Mauris Granatenſibus poſt menſes 8. obſidionis, res Chriſtiana vbique viſa eſt refloreſcere.

MVNDI 5297. CHRISTI 1244.

Chorasmini Hieroſolymam occupant.

Choraſmini, ſeu Choraſmij, aut Scythæ aut Arabes, à Tartaris expulſi, nuſquam inuenientes ſedem apud ſuos Saracenos ob improbitatem, in Palæſtinam irruperunt, & Sanctam Ciuitatem fœdauerunt. Bis cum ijs pugnatum à Chriſtianis, in feſto S. Lucæ hoſtes Cadmæam retulere victoriam, Magiſtris tamen Ordinum cæſis ferè cum omnibus ſuis fratribus. Tum captus Gualterus de Briennâ Comes Ioppenſis, ac ductus Ioppen vt huius cruciati aſpectu vrbs dederetur, ſuos contrà vt fortiter reſiſterent adhortatus eſt: vnde ductus in Ægyptum, in fruſtra conciſus nobilem Martyrij palmam retulit, etiam fortior Chriſtianus, quàm miles. Ab hoc tempore Hieroſolyma Chriſtiana eſſe deſijt, dominos experta Saracenos, eoſque omnium turpiſſimos, & à ſanctis moribus magis alienos.

Innocentius fugit in Galliam.

Fridericus mittit Legatos ſuos ad Pontificem, non ſibi tantùm ſed & alijs melior effectus, curauitque pacem inter hunc & Raymundum Tholo-

ſa-

sanum, & alios: mox tamen ad pristinam insaniam rediit, & hunc intercipere conatus est. Ille fugit in Galliam, vbi Cardinales 12. Creauit Lugduni, viros omnes magnos; ex quibus Hugo de S. Caro Dominicanus fuit etiam Purpuræ ornamentum.

S. Ludouicus grauiter ægrotans Pontisaræ, ac depositus Idib. Decemb. ad se rediens postulauit Crucem, & accepit ab Episcopo Parisiensi, mox valetudine recuperatâ precibus SS. Dionysij ac sociorum parauit omnia ad sacram expeditionem, ex quâ plus sanctitatis, quàm terrenæ gloriæ retulit. *S. Ludouicus crucem assumit.*

MVNDI 5298. CHRISTI 1245.

Missi sunt hoc anno ad Tartaros ex Franciscanis Ioan. Planicarpius, ex Dominicanis Anselmus, seu Ascelinus, cum sociis: peruenere illi ad magnum Chamum, benignè accepti; hi in Persidem ingressi eosdem parum beneuolos experti sunt; omnes re infectâ redierunt, nullo alio operepretio, quàm vt multa, & magna pro Christo tolerasse viderentur. *Ad Tartaros missi Concionatores.*

Fridericus Conuentum suum egit Veronæ, cui ipse interfuit cum filio Conrado; adfuit & Balduinus II. Fridericus Dux Austriæ, & Ecelinus Longobardiæ Tyrannus. Hîc decreuit Imperator ire Lugdunum cum filio ad Concilium: verùm audito depositionis suæ nuncio, Duci Austriæ homini turbulento penitùs reconciliatus est, eique potestatem fecit crucis in coronâ ferendæ. Sic eum creauit Archiducem, fecitque hanc dignitatem præmium audaciæ ac temeritatis. *Fridericus deponitur.*

Celebratum est hoc anno indictum primò à Gregorio IX. deinde ab Innocentio IV.

CONCILIVM GENERALE LVGDVNENSE. I.

Cōcilium Lugdunense I.

Cui & ipse interfuit cum Patriarchis Constantino-

tinopolitano & Antiocheno Latinis (abfuerunt enim Græci) Aquileiensi, cum Archiepiscopis & Episcopis 140. Fridericus citatus, adesse finxit, mox resiluit; itaque excommunicatus est, atque depositus, Concilium tribus Sessionibus absolutum. Fridericus, his auditis, in Pontificem ac Sacerdotes furere cœpit, Missas celebrare recusantes pellere, exigere ab Ecclesiasticis tertiam fructuum partem, vnde bello appeteret Innocentium, non se jam Christianum sed Mahumetanum præstare, quasi Legibus humanitatis exsolutum, & prorsus amentem. Sed cladibus aliquot eius repressus est furor: victus est enim à Mediolanensibus, eiusque filius Entius captus; mox tamen redditus sequester pacis Parmensibus, atque Rhegiensibus. Sed nihil æquè hominem pupugit ac fregit, quàm ei substitutus Henricus VII. Langrauius Hassiæ, atque Turingiæ, S. Elisabethæ leuir. Hunc enim multi agnouere Imperatorem. Is tamen nec eius successor Cæsaribus accensiti sunt, quia his inauguratio defuit, vera tessera Christiani ac legitimi Principatus.

Henricus VII. substitus Friderico.

Pax inter Francum & Anglum.

Cluniaci inter Anglos & Francos confirmata pax; quò Innocentius & S. Ludouicus conuenere; concessus Prouinciæ Comitatus Carolo S. Ludouici fratri Comiti jam Cenomanensi, & Andegauensi, cum Beatrice Raymundi Berengarij filiâ, ne Franci atque Arragonij committerentur; sicque non tantùm bellum, sed omnis belli sublatus est metus.

Obitus Roderici Ximenij, & Alexandri Alensis.

Mortuus est hoc anno Rodericus Ximenius Archiepiscopus Toletanus, in itinere ad Innocentium, vt Ecclesiæ suæ jura defenderet; vir magnus, & cui Ecclesia Hispanica plurimùm debet. Obiit & Alexander Alensis Minorita Anglus, in Academiâ Parisiensi Professor, Magister SS. Thomæ, ac Bonauenturæ; ideo *Doctor doctorum* dictus, itemque *Doctor irrefragabilis*; ex quo reliqui deinceps Theologiam, quam Scholasticam vocant, videntur perbibisse.

Ap-

MVNDI 5299. CHRISTI 1246.

Appetiti sunt insidiis hoc anno Fridericus & Innocentius; ille à proceribus suis, in quos vt parricidas animaduertit, quorum & supplicia in quartum aut quintum gradum consanguinitatis extendit, iis minimùm exustis, aut excæcatis; hic immisis à Friderico duobus percussoribus, immo & aliquot aliis ad hoc sacrilegium inductis. Hoc tempore filius eius Conradus victus est ab Henrico electo Cæsare; & eiectus esset ex vniuersâ Germaniâ, nisi eum Otho sacrilegus Bauariæ Dux excepisset; quare hic excommunicatus est, ac paulò pòst morte subitâ elatus grauiores Ecclesiæ pœnas dedit, quàm ipsa postulasset. *Insidiæ in Pont. & Imperat.* *Victus Conradus ab Henrico.*

Fridericus Archidux Austriæ scelratissimus, conserto ad Neapolim Austriæ prælio, victus aut victor, cæsus est dum pugnat in Belam Hungariæ Regem, & fortè à suis laqueo suffocatus. Felicius expirauit 16. Kal. Iul. Aquitiæ in monasterio Brabantiæ S. Lutgardis, Ordinis Cistertiensis, prophetico afflata spiritu, quem multæ virtutes diuinum esse demonstrarunt; *Fridericus Austrius cæsus.*

MVNDI 5300. CHRISTI 1247.

Obiit hoc anno Vlmæ Henricus Landgrauius Romanorum Rex, aut ictus sagittâ, dysenteriâ ad vulnus accedente, aut lapsus ex equo; falsum enim quod scribunt quidam, eum à Conrado victum ex dolore interiisse; quomodo enim Conradus victor ad patrem fugere compulsus esset? Henrico paulò pòst suffectus est Guillelmus Hollandiæ Comes; annorum dumtaxat 20. sed virtute senex, 3. Kal. Octobr. qui in die Epiphaniæ conuiuio exceptus est Coloniæ, in quo Albertus Magnus Dominicanus hyemē in Ver florigerum, & æstatem frugiferam commutauit; quem ideo sæculi huius scriptores quidā ineptè *Henricus Langr. moritur.* *Succedit ei Guill. Holland. Comes.* *Alberti M. hyems mutata in Ver.*

putarunt Magum, Magum certè Dæmonis hostem capitalem.

Fridericus opprimere Lugduni voluit Innocentium, inuitatus, vt putatur, à duce Burgundiæ, & quibusdam proceribus Francis. Sed nothus eius Entius, imprudenter agens, sacrilegum eius abrupit consilium; nam perdidit Parmam, quam Pontificis vitâ improbus Imperator potiorem ducebat. Itaque mox eam obsedit, castraque sic communiit, vt nouam vrbem exhiberent, quã dixit Victoriam, & in his condidit Basilicam S. Victori consecratam, cudique jussit nummos Victorinos; quæ tandem omnia in eius dedecus recidere. Parmenses autem enecare fame decreuit, eorumque captiuos in oculis ciuium immaniter torsit; quibus tamen suppliciis ingessit obsessis desperationem, sibi tandem, rebusque suis fatalem.

Parma obsessa, vrbs Victoria cõdita.

S. Ludouicus ad bellum sacrum profecturus, denunciandum per Concionatores curauit, vt si quis à ministris Regis passus esset injuriam quam probare posset, eam denunciaret, accepturus ex fisco pretium damni; vt non tantùm fortiter sed & justè Expeditionem inchoasse videretur, victor sui priùs, quàm Saracenorum.

S. Ludouici æquitas.

MVNDI. CHRISTI.
5301. 1248.

Fridericus obsidens Parmam ex Victoriâ suâ, dum oblectatur venatione, & aucupio, aberumpentibus Parmensibus, præcedente B. Virginis imagine, profligatus perdidit Victoriam suam, omnesque thesauros suos, quos in eam intulerat, & multos è suis trucidatos, antequam ipse exercitum disponere posset. Itaque spoliatus bonis, exercitu, honore, immo & coronâ Imperiali, quæ tum capta est, Cremonam fugit. Mox tamen ad obsidionem rediit; sed quam soluere compulsus est, Guelphis jam resumentibus animos, quos Gibellini abjecerant.

Friderici cusâ Parmens. Victus.

Guil-

Guillelmus Hollandus retentis aquis capit Aquisgranum, & in hâc vrbe coronatur: dumque accurrit Conradus auxiliator, à Cruciferis grandi repulsus clade, fugit ad patrem, vt eius furorem augeret & ignominiam. *Guill. Holl. coronatur Aquisgr.*

S. Ludouicus Aquis mortuis, *Aygues mortes*, soluit, ac nauigat in Orientem, appellitque Cyprum, vbi litteras accipit à Principe Tartarorum *Ercaltay*, quibus ad inuadendam Ægyptum accendebatur, dum ipse Babylonicum Sultanum impeteret, sicque ambo, & communibus armis sacris (nam se Christianum profitebatur) impiam gentem exterminarent; quæ sunt quoque ab Armenis, magno omnium gaudio, confirmata. Hîc autem Rex sanctissimus dissidia composuit inter Armenos, & Principem Antiochenum, vitatisque insidiis Sultani Babylonici, ea edidit sanctitatis exempla, quibus aliquot captiui Mahumetani conuersi sunt ad Christum, negantes hanc religionem falsam esse posse, quam Princeps tam sanctus profiteretur. *S. Ludouicus soluit è Gallia, eius pietas*

Hoc denique anno Hispalis post 16. mensium obsidionem, vallatâ nouâ vrbe, dedita est Ferdinando Castellæ Regi, ex eâque emissi Maurorum centum millia per Hispaniam sparsi sunt, aut in Africam traiecerunt; sicque prouisum tantæ vrbi, vt nec ei ciues, nec ipsa suis ciuibus deesset. *Hispalis erepta Mauris.*

MVNDI 5302. CHRISTI 1249.

S. Ludouicus ad Damiatam appellit, & coram Saracenis factâ exscensione, Primus ipse ex prætoriâ irruens audaciâ singulari, tantum hosti terroris iniecit, vt vrbem inflammatam relinqueret, quæ belli diuturni mora poterat esse, & quæ tam diu Ioanni Brennensi restiterat. Eadem mox lustrata, atque refecta est: sed dum idoneum tempus ad bellum *Damiatam capit S. Ludouicus.*

op-

opperiuntur Christiani, in eâ vixere luxuriosiùs, quàm expeditio sacra, ac sui Principis exemplum postulabant.

Cùm Nilus defluxisset, ac liberam reliquisset Ægyptum, Cruciferi ad Pharamiam, seu Massoram, perrexere, vbi Saraceni castra sua communierant. Tum obiit Meledinus Sultanus Cayri, relicto tutore Regni Frachardino, Emirorum suorum fortissimo, donec filius suus ex Oriente rediret. Eò enim magnæ spei iuuenis perrexerat, ad contrahenda auxilia, & jungendos Principes Mahumetanos in communes hostes, à quibus tum vltima pernicies sectæ suæ imminere videbatur.

Meledin moritur.

Fridericus Petrum de Vineis, à quo tentatus erat veneno, oculis orbatum, & per vrbes ad ignominiam circumductum, tradit Pisanis eius inimicis, quorum ille metu, capite sibi ad columnam alliso, cerebrum ac vitam perdidit. Vir fuit ingeniosus, & eloquens, & cui tantùm causa, & melior dominus defuit; quem cùm anteposuisset Deo & Ecclesiæ, pœnas vtrique acerbissimas, & æternas dabit. Eodem tempore victus est & captus à Bononiensibus Entius Friderici nothus, sancitâ à victoribus lege ne vnquam dimitteretur; quod & factum, quanquam eius pater circulum offerret aureum, quo vrbs tota cingeretur. Itaque 23. annis in causâ ferreâ nutritus est ad obitum, atque in eo Christi anno 1272. Friderici stirps viperina defecit, magno Imperij, atque Ecclesiæ commodo.

Moritur Petrus de Vineis.

Entius captus à Bononiensibus.

MVNDI 5303. CHRISTI 1250.

S. Ludou. in Ægypto clades.

Luctuosus est hic annus Francorum clade, S. Ludouici captiuitate, & Roberti fratris eius morte. Hic Robertus vado fluuium Taneos transgressus, dum Saracenorum castra fortiùs

in-

inuadit, quàm cautiùs, eorumque magnam stragem edit, & insequitur ardentiùs, ab iis conuertentibus vultum implicitus ad Massoram, cum multis nobilibus interfectus est. Mox tamen repressus furor Barbarorum, sublicio ponte constrato, totoque traiecto exercitu; quando & Saraceni clarissimos duces omnes suos amisere, Ludouico supra hominem depugnante, & quocumque pugnabat, metum, atque cladem inferente. Cùm tamen paulò pòst Meleschala filius Meledini nouus Sultanus cum nouis copiis adfuisset, & Francorum castra lues inuasisset, tum Damiatam fugientibus similes repetere coguntur. At imprudentissimè non rescindunt pontem; quo vsi Barbari eos aggrediuntur, atque concidunt. Post atrocissimum certamen Rex capitur cum fratribus Alphonso Pictauiensi, & Carolo Andegauensi; nihil propiùs factum, quàm vt Damiata Barbaris relinqueretur. Hanc ægrè seruauit Margarita Regis vxor, hîc edito inter magnos dolores filio, quem ideò Tristanum dixit. Dum autem habetur in vinculis Ludouicus, nihil clade suâ deiectus, Mammaluchi Sultanum suum interemerunt, & captiuo suo obtulere Principatum: Sed vbi iis Rex ostendisset, nec id è re suâ, nec eorum esse, cum iis & ab iis electo Principe fœdus iniit: at vt iuramentum ederet Religioni Christianæ iniuriosum nunquam adduci potuit; vnde fabula corruit, de S. Eucharistiâ iis relictâ, pignoris loco. Reddita ergo à Francis Damiata, soluti captiui; at Saraceni non stetere promissis, paucis captiuorum redditis, atque etiam cum pretio, ægris omnibus jugulatis, plerisque ad Christum ejurandum adactis; aut interemptis. Post hæc Rex sanctus liber hæsit in Palæstinâ, ac suis sumptibus refecit vrbes aliquot, ad præsidium Christianorum: neque tamen Hierosolymam, quod multum optabat, adiit; quo-

Nascitur Tristanus.

Redditur Rex & Damiata.

quoniam dedecere tantum Regem, id agere precariò judicatum est. Interea Sultanus Alapiensis mouit in Turquemſinium Ægypti Sultanum, & primo impetu victor, deinde victus turpissimè rediit, irrisus etiam à suis quòd bellum suscepisset, maximè vt S. Regem per vrbes Saracenicas traductum, Calyphæ demum supremo oblatum, aut retineret in perpetuis vinculis; aut Pseudo-Prophetæ suo Mahometi immolaret. Postea Damiata à Barbaris diruta, ne dedecoris sui monimentum staret; ita vixit in Palæstinâ S. Ludouicus, vt pæne plus faueret Christianitati victus liberalitate, quàm victor fortitudine profuisset.

S. Ludouicus in Palæstina remanet.

Fridericus Imp. moritur.

Fridericus dum magnam expeditionem molitur anno ætatis 57. vel ex morbo, vel veneno, vel suffocatus à Manfredo notho, aut Panormi, aut Florentiæ, aut in Apuliâ malè periit. Meritò dubitari potest an Christianè & in habitu Monachi Cisterciensis verè pœnitens interierit: vir magnus profectò, si impotentes animi motus comprimere potuisset, quos tamen Principes in magnâ fortunâ nati, & educati rarò domare solent. Impostor nescio quis postea personam eius satis callidè sustinuit; at tandem captus, & flammis addictus, regnum suum Tragœdiam fuisse miser intellexit.

Pseudo-Fridericus.

C A-

CAPVT VI.

DECAS SEXTA.

Ab anno Christi 1250. ad 1260.

MVNDI 5304. CHRISTI 1251.

INnocentius Regem Romanum Guillelmum confirmat, Conradum excommunicat, eiusque fautores, relictoque Lugduno redit in Italiam, concessis Indulgentiis, omnibus iis qui pro S. Ludouico precarentur. Quominus autem in Vrbem accederet impediit Romanorum peruicacia. Eodem tempore Venetis nauibus appulit cum copiis in Italiam Conradus, ac ditione suâ potitus est, præter Neapolin, Capuam, & Aquinum; quas vrbes in officio Legati Pontificis retinuerunt. *Innocētius redit in Italiam.*

Contigit hoc anno Pastorellorum factio *des Pastoureaux*, veriùs grassatorum, vt suppetias S. Ludouico ferrent, duce Hungaro quodam Circulatore, ac Mago Is promiserat Sultano Babyloniæ, se in eius manus Francicam omnem nobilitatem perducturum: sed eo à Bituricensibus cæso, copiæ eius dissipatæ momento temporis euanuerunt, & populo graues, Clero metuendi esse desierunt. *Factio Pastorellorum.*

Rodolphus Habspurgensis Comes, hoc anno pietate suâ, diuturnum sibi, suisque posteris asseruit Imperium, ob honorem exhibitum SS. Sacramento; dum in venatione, & tempore pluuio, occurrens Sacerdoti id deferenti, illum imposuit equo suo, pedesque equitem deduxit ad ægrum, ac reduxit in Ecclesiam; ideo post annos duos & viginti, sicuti prænunciatum fuerat *Rodolphi Habspurgensis pietas.*

ei

ei ab eodem Sacerdote, consecutus est Imperium.

MVNDI 5305. CHRISTI 1252.

Conradi & Eccelini furor. Conradus deditam sibi Neapolin, post octo mensium obsidionem, contra datam fidem diripit, atque omni genere crudelitatis vexat: ideo eum percellit anathemate Innocentius, & Crucem in eum prædicari jubet. Neque minor Ecelini in Marchiam Taruisanam impotentia, quem Dionysium alterum meritò dixeris. Cùm ergo videret Innocentius nihil esse in Italis præsidij, quòd Veneti in Conradum propenderent, Genuenses misso in Syriam milite exhausti essent, Longobardi Ecelino commissi vix ei resisterent, selegit Carolum Andegauensem, cui regnum vtriusque Siciliæ in Feudum daret, exautorato Conrado: verùm res dilata est absente S. Ludouico, sine cuius licentiâ & consilio res tanta suscipi non poterat, nec debebat.

Rex Angliæ suos expilat. Rex Angliæ Henricus sacram expeditionem suscipere simulauit, non vt S. Ludouicum juuaret, sed vt bona sibi pauperum, & Clericorum adscisceret. Quare laudati Minoritæ, qui ab eo sibi missa munera remisere, atque eleemosynas ex rapinis admittere duxere religioni.

S. Petri Veronensis martyriũ. In Italiâ Hæreticorum pestis noua succreuit, in 4. distributa sectas ex aliis interpolatas; quarum vna *Credentium* dicta est. Huic dum inuigilat S. Petrus Veronensis Dominicanus, eum per sicarium 8. Id. April. Como Mediolanum proficiscentem interemerunt, miraculis clarum, & in sanctorum album relatum 3. Kal. Maias; ne festus eius dies Paschalibus vnquam festis turbaretur.

Alphonsus Rex Castellæ. Obiit hoc anno Ferdinandus Rex Castellæ anno ætatis 52. cùm pararet expeditionem in Mauros, Sanctus à suis habitus, non item ab aliis, cùm Regi Francorum viro sanctissimo debitum regnum retinuisset. Ei successit Alphonsus pri-

primogenitus, magnus Astrologus, Philosophus, & Historicus; cuius Tabulæ sunt Alphonsinæ dictæ, à Iudæis & Arabibus conditæ, pretio tamen quater centenorum millium aureorum. Minùs hic bonus Princeps fuit, quàm eruditus; dictus tamen Sapiens, & laudatus impensè, quoniam viri docti Principum, à quibus culti sunt, nunquam laudibus defuêre.

Denique mortua est Blancha S. Ludouici mater optima, cui sanctitatem à teneris inspirarat, hic semper vti dominam coluerat. Sepulta est in cœnobio ab ipsâ condito ad Pontisaram (Malum-dumum, vel Malodunum vocant *Maubuisson*) egregiè dotato; quod tamen ex eius corpore, quàm diuitiis plus pompæ retulit, atque majestatis. *Moritur Blancha S. Ludou. mater.*

MUNDI 5306. CHRISTI 1252.

Turbarum aliquid inter Romanos, atque Pontificem intercessit, (quare Perusium relinquere, & Assisium transire hic coactus est) quæ tamen eius sapientiâ, ac patientiâ compressa sunt; sicut & eius autoritate sedata lis mota inter Reges Castellæ & Lusitaniæ, de Algarbiis, eius arbitrio judicioque sese Patris publici committentes. *Innocentius prudentissimus.*

In Galliâ edictum nomine S. Ludouici promulgatum est de Iudæis ab eâ depellendis, iis exceptis qui mechanicas profiterentur artes. Tumultus quoque magnus est ibidem inchoatus à Guillelmo de S. Amore Theologo Parisiensi contra Minoritas, & Dominicanos, aduersus quos & dixit, & scripsit; sed egregiè ab iisdem confutatus, posteaque damnatus ab Alexandro IV. se habuisse plus maleuolentiæ, quàm eruditionis ostendit, atque inanem se fuisse vanumque Theologastrum. *Guill. à S. Amore turbat Religiosos.*

Eodem quoque anno conditum est à Roberto Sorbonâ (humili quidem loco nato, sed diuite, & quem S. Ludouicus charum habuit) Collegium *Sorbona condita.*

gium Pauperum Magistrorum, magni postea nominis, & quod Richelius Cardinalis postea ex inopi fecit illustre. Robertus ille scripsit aliqua, etiam in Patrum Bibliothecam intrusa; sed stylo tam abjecto atque rudi, vt plus in eo pietatis & nummorum, quàm ingenij, & doctrinæ, liceat suspicari.

Theobaldus Rex Nauarræ moritur. Obiit hoc anno Theobaldus Rex Nauarræ, relicto sibi successore eiusdem nominis secundo, sub tutelâ Margaritæ matris: Obiit & Otho Bauariæ Dux, morte subitâ elatus, licèt à rusticulo antea præmonitus esset; *Et Otho Bauarus.* & obiit excommunicatus multis de causis, propter quas à Beatorum consortio videtur exclusus, qui Principem impium antepoſuerat Deo. Sed sanctissimè mortua est S. Clara, virgo sanctissima, & S. Francisci in Christo filia, *Et S. Clara.* quam inuisit Summus Pontifex Innocentius ægrotantem, eiusque interfuit funeri, & eodem die inter sanctas eam retulisset, nisi à Cardinali quodam sapienter admonitus esset, hoc opus præposteræ pietatis esse non debere, sed concoctæ, atque prudentis: quare id eius successori Alexandro IV. sapientiùs reseruatum est.

MVNDI 5307. CHRISTI 1254.

Conradi mors & triste funus. Conradus Rex, sublato fratre suo Henrico duodenni Siciliæ Rege, vt eius regno thesaurisque potiretur, operâ Ducis Saraceni, ipse quoque vicissim extinctus est veneno à Manfredo notho. Mortuus est autem excommunicatus, cuius exequiæ dum celebrarentur Messanæ, templum inflammatum est, eiusque cadauer igne consumptum, quo viuus propter atrocia crimina flagrare debuerat. Innocentius itaque Neapolin venit, vbi exceptus est magnificè, etiam à Manfredo, quem & vicissim honorauit. Hic tamen paulò pòst ab illo alienatus, eius etiam exercitum per suos Saracenos Luceriæ degentes deleuit; ne patri atque fratri, eorum ipse interfector,

fector, impietate decessisse videretur.

Innocent. IV. succedit Alex. IV.

Hoc recepto nuncio, non ita multò pòst abiit è viuis Innocentius IV. 7. Id. Dec. cùm sedisset annis XI. mensibus 5. diebus 14. vir eximius sanctimoniâ, & eruditione, quidquid contrà Schismatici Fridericani garriuerint. Successit ei Rainaldus Episcopus Ostiensis, dictus Alexander IV. 19. Kal. Ian. quem sibi immeritò vindicant Cistercienses, pij (vt alij plerique monachi) plagiarij.

S. Ludouicus ex Syria redit.

Rediit hoc anno ex Oriente cum vxore & liberis S. Ludouicus, 14. nauium classe, multis periculis in mari perfunctus, quæ suis precibus auertit; atque ita deinceps vixit, vt ex Terrâ Sanctâ sanctimoniam secum reuexisse videretur. Et verò adduxit secum ex monte Carmelo Religiosos Carmelitas, quos Parisiis collocauit, cùm tamen jam Burdegalæ viuerent, & ibidem Simon Stochius Anglus, Prior eorum Generalis, sanctè obiisset. Verùm huius Ordinis historiâ nulla est obscurior, implicatior nulla, quia eius primi religiosi benè viuere, quàm scribere, olim maluerunt.

Carmelitæ.

S. Lud. ab alijs Regibus honoratus.

Henricus Angliæ Rex inuisit S. Ludouicum ex Palæstinâ reducem; inuisit & Rex Nauarræ Theobaldus II. à quibus eximiè cultus est: quando & ab Anglo vocatus est *Dominus*, primo loco recusato, & *Rex Regum terrestrium* dictus; sic eius pietas, infelix licèt, etiam ab æmulis Principibus honorabatur.

Ejecti Mauri Arragonia.

Ejecti sunt denique hoc anno ex Aragoniâ à Rege Iacobo Mauri, quòd in eum implicitum bello rebellassent. Abiere tum armatorum 60. millia, (præter mulieres, & pueros) in Murciæ & Granatæ regna, vel in Africam: quidam & secesserunt in montes, vbi se operâ Castellanorum tutati sunt; tandem pernicioso onere Hispaniam serius leuauere.

Mor-

MVNDI 5308. CHRISTI 1255.

Moritur Io. Ducas Imperator

Mortuus est hoc anno Io. Ducas, cognomento Batatzes Græcorum Imperator, anno ætatis 60. vel 62. Imperij 33. vir fortis & prudens, sed libidinosus; cui successit ex Irene filius Theodorus Lascaris Ducas, annorum 33. eius nominis III. Hic statim elatus in clypeum, & acclamatus Imperator, inunctus est ab Arsenio Patriarchâ; cùm Nicephorus Blemydes hanc dignitatem recusasset, eâdem fortitudine, quâ Ioannis Imperatoris luxuriem, eiusque conjugis fastum represserat.

Succedit Patri Theodorus Lascaris.

Guill. à S. Amore repressus.

Renouauit hoc anno suam insaniam Guillelmus de Sancto Amore cum suis sociis, aduersus Religiosos, quibus obstitêre sapienter & fortiter SS. Thomas & Bonauentura, qui furentem licèt & armatum Academicorum suorum audaciâ, hominem retudere. Quibus acceptis Alexander, & Guillelmum damnauit, & suo diplomate deinceps religiosis cauit aduersus magistellorum amentiam. Harum quoque turbarum author Galliam relinquere compulsus est, qui & Anagniæ conuictus est coram Pontifice à Bernardo de Baionâ Minoritâ sibi ignoto; sed quem ex ingenio, & acerrimâ disputatione cognouit. Floruit & hoc tempore Ioannes Columna Archiepiscopus Messanensis Dominicanus, author operis quod inscribitur *Mare Magnum*, ad annum 1250. sed in quo sæpe veritas naufragium patitur, propter errores quibus vt scopulis aspergitur.

Liber Mare Magnum.

Alexander IV. Siciliæ regnum concessit Eadmundo filio Henrici Regis Angliæ, cuius & patrem absoluit de voto Hierosolymitano: sed viciniori Princ pe opus erat, ad Manfredum retundendum, & maiori ad inuadendum alacritate.

Siciliæ regnū datur Anglo.

Othocarus Bohæmiæ Rex ditionem suam à mari Hadriano ad Balthicum vsque promouit;

Othocari Bohæmi potentia.

Prutho-

Prûthonosque debellauit & asseruit sibi, atque Christo, statutâ vrbe Kunisbergâ seu Monte Regali, ad Christianitatis, & pacis præsidium. Tum quoque Rhenanæ ciuitates, ob Imperatoris imbecillitatem, iniere societatem, quâ sibi quietem comparauere, destructis castellis, & grassatoribus exterminatis, quos Principum ignauia fouere solet.

MVNDI 5309. CHRISTI. 1256.

Ortum est hoc anno dissidium, ob monasterium S. Sabæ, Ptolemaide (quæ & Acon, vulgò *Acre*) inter Venetos, & Genuenses, quod jam labantes Christianorum res in Oriente in ruinam impulit. Alexander id componere conatus, commune pronunciauit: sed eius consilium discussit pugna ad Tyrum, in quâ Veneti ope Pisanorum præualuere, & occupauere Monasterium, immo & totam Ptolemaidem, maximè cùm ante vrbis portum Genuenses superati, iterum illis cessissent: victi itaque hi discessere Tyrum, quam sui juris effecere; sicque lacerauere rem Latinam, atque Palæstinam, vt hæc neutrius populi fuerit, sed Saracenorum. *Dissidium Venetorũ, & Genuensium.*

Hoc anno cæsus est Guillelmus Rex Romanorum 5. Kal. Febr. dum bellum gerit in Frisios, & Hollandiam vexat, glacie sub equo subsidente, & à nescio quibus confossus jaculis atque contis, sepultusque in magnifico tumulo, qui jam antea Regi Romanorum, ex publicâ famâ, paratus erat. Soror eius fuit Mathildis, seu Margarita, non Hollandica, sed Hennebergensis Comitissa, paratu 365. vel 1514. puerorum famosa, ob injuriam pauperculæ fœminæ illatam, & ab eâ diris deuotam. Ferunt omnes fœtus viuos sacris aquis elutos, mares sub Ioannis nomine, fœminas sub Elizabethæ; quam historiam alij admittunt, alij rident; propositam esse vel ad fidem, vel ad risum, nemo molestè feret. *Guill, Rex Ro, caeditur.* *Partus multiplex & famosus.*

Turbata est hoc anno Roma seueritate Brancaleo-

Ecelini Tyrannis. caleonis judicis acerbissimi: sed longè magis Marchia Taruisana, ob belluinam Ecelini Tyrannidem, quem ob crudelitatem nonnulli ex Dæmone genitum putauere. Tum autem cruce in eum publicatâ, dum Mantuam obsidet, huic ereptum est Patauium; quam cladem morte 12. millium Patauinorum acerbissimâ vltus est. Postea tamen à Legato Pontificis aliquot insuper locis spoliatus est; quibus tamen aduersis casibus minùs repressus est, quàm efferatus.

In Cæsare eligen. Electores distracti. Quominus eligeretur Rex Ro. Conradus filius Conradi, aliter dictus Conradinus, impediit Alexander Pontifex. Itaque distracti Electores creauere Cæsares duos, Ricardum Comitem Cornubiæ, fratrem Regis Angliæ, & Alphonsum Regem Castellæ, multis vt creditum est effusis pecuniis, quæ nec largientibus nec accipientibus profuere.

Vincentius Bellouacensis obit. Obiit hoc anno Vincentius Bellouacensis, Ordinis Prædicatorum; cuius quatuor Specula, Doctrinale, Historiale, Naturale, ac Morale, Magnum opus, & multæ eruditionis conficiunt. Sed Morale viri huius fœtus non creditur, verùm alterius Vincentij, qui longè postea vixit; & id opus ex primâ parte, & Secundâ Secundæ S. Thomæ Aquinatis, non tam confecit; quàm descripsit; ne S. Thomam mortuum anno 1274. insignis plagij, & minùs in tanto viro ferendi accusare parum prudenter & religiosè compellamur.

MVNDI 5310. CHRISTI 1257.

Deleti à Tartaris Assasini. Hoc anno Tartari Assasinorum regionem occuparunt, præter munitissimum eorum castrum Tigadum, quod scribit Haythonius ab iisdem Tartaris obsessum totis 27. annis, & tantùm deditum, vestibus deficientibus. Verùm alii meliùs hos annos 27. in triennium contrahunt, & cibariorum non vestimentorum penuriam, causam probabiliorem assignant.

Ricar-

Ricardus Anglus coronatur Rex Romanorum Aquisgrani; quâ de re grauiter questus est; dumque jus suum armis tueri parat Alphonsus, nouis Maurorum motibus repressus se continuit, ne similis Æsopico cani rideretur. *Ricardus, & Alphonsus de Regno Ro. disceptant.*

MUNDI 5311. CHRISTI 1258.

Haolonus, frater Mangonis magni Chami Tartarorum, occupata Perside hoc anno Baldachum cepit, quod plerique perperam Babylonam vocant, totis decem leucis ab eo disjunctum. In hâc vrbe captus est Calypha successor Mahometis cum multo auro, atque gemmis; quæ huic oblatæ sunt pro ferculis; sicque mori fame compulsus. Inde dirutæ sunt Mesquitæ omnes Saracenorum, excitatæ Christianorum Basilicæ, maiori tamen spe futuri, quàm præsentium fructu. *Tartari Perside potiuntur.*

Mortuus est hoc anno Brancaleo, ex morbo, dum Cornetum obsidet, relatus Romam; cui successit eius auunculus Catellanus, homo eiusdem farinæ, hoc est, inimicus Pontifici. Aliunde Ecelinus, apud Gambaram ad fluuium Ollium, Philippum Legatum Alexandri à suis pugnare compulsum vicit, ac cepit, cum multis proceribus, in quos de more Tyrannus crudeliter sæuijt: sæuijt & in Brixienses, eorum vrbe receptâ, ac duabus arcibus communitâ, quam tamen mox ciuibus exhausit; homo quo tetrior carnifex non potuit Longobardis castigandis etiam diuinitus offerri. *Ecelini victoria & crudelitas.*

S. Ludouicus & Iacobus Aragoniæ Rex inierunt inter se arctissimum fœdus, juraque sibi inuicem remiserunt cis & trans Pyrenæum; in quo tamen plus dedit Ludouicus, quàm accepit; quare pietas eius, à quibusdam non satis pijs hîc reprehenditur, & qui Principes ex magnâ ditione non religione metiuntur. *S. Lud. cum Aragonio fœdus.*

Turbatum aliquid in Angliâ, Proceribus in Regem insurgentibus; qui & tum ijs cedere- *Turbæ Anglicæ.*

compulſus eſt, quoniam in ſuis Comitijs præualebant, atque Conuentibus; qui ſemper pernicioſi Regibus Britannicis, nonnumquam etiam fatales extiterunt.

MVNDI 5312. CHRISTI 1259.

Moritur Theod. Laſcaris Imp. Mortuus eſt hoc anno Græcorum Imperator Theodorus Laſcaris Ducas, cùm regnaſſet annis ferè quatuor, & ſumpto habitu monaſtico paulò ante mortem; quando feriâ 6. ita Sol obſcuratus eſt; vt apparerent ſtellæ. Ab huius morte hiſtoriam ſuam Pachymerius inchoauit, qui & Commentarium edidit in Dionyſium, ipſe Dicæophylax Imperij, atque hoc munere digniſſimus.

Michaël Palæologus ambit Imperium. Reliquit Theodorus filium Ioannem ſexcennem ſub curâ Arſenij Patriarchæ, & Georgij Muzalonis viri egregij, qui mox interfectus eſt, in gratiam Michaëlis Palæologi ambientis Imperium: immo idem Michaël admotus Reip. gubernaculis, donec adoleuiſſet puer, vanis oraculis populum deluſit, Μα'ίπον ſæpe jactatâ voce quâ ſignificari dicebatur Μιχαὴλ ὕγαξ Ρωμαίων Παλαιλόγος ὁ ξ ὡς ἀμηχανήσεται: Alius autem Angelus Michaël, Ætoliæ Epirique Deſpotes, affectans Imperium fugatus eſt à Ioanne *Turbæ in Oriente.* Sebaſtocratore, Michaëlis Palæologi fratre, inſidijs circumuentus cum auxiliatoribus ſuis Guilelmo Vvildino Gallo, & Manfredo, qui Helenam hujus Deſpotæ filiam vxorem duxerat: Sic Angeli huius conſilia disjecta ſunt, graui ſuo & amicorum damno.

Moritur captus Ecelinus. Ecelinus dum Mediolanum capere proditione cupit, fugere compulſus, à fœderatis interclusus, dum eos perrumpere nititur, vulneratus ac captus, Soncinum deductus, impœnitens ex dolore ſimul & ex vulnere obijt, dignus qui omnibus ſupplicijs tortus enecaretur: ſed Deus ea æterna voluit eſſe, dum breuia, & humana ceſſarunt. Albericus ejus frater (nam carebat prole homo ſceleratus) cum theſauris fugit in caſtrum S. Zenonis

nonis munitissimum; vbi sequenti anno obsessus, & se dedere compulsus, cum vxore ac filijs crudelissimè necatus, suo ac fratris nomine pœnas luculentas dedit. Tum autem Mastini Scaligeri initia Principatus sui Veronæ jecerunt, sicque Gibellini eâ potiti sunt, eiectis Guelphis Sanbonifacianis, & nondum obliterato in Pontificios odio. *Mastini Scaligeri Verona potiuntur.*

S. Ludouicus cum Henrico Angliæ Rege de suis omnibus juribus decidit, & in regni sui perniciem, maluitque minùs posse, ne iniustitiæ etiam suspicione laboraret; quare apud suos Princeps sanctior, quàm prudentior audijt. Tunc autem mortuus est eius primogenitus Ludouicus, sepultus in monasterio Regij Montis, cuius exequias Angli Francique proceres cohonestarunt, solatio quo parum indigebat sanctissimus Princeps, & cui satis erat Dei voluntas, ad veram certamque consolationem. *Primogenitus S. Ludouici moritur.*

MVNDI 5313. CHRISTI 1250.

Nicææ Michaël Palæologus Imperij retinendi cupidus pupillum suum Ioannem filium Theodori in Magnesiam relegat sub custodiâ; quare Arsenius Patriarcha fesuo inclusit Monasterio, suffecto Nicephoro II. cùm iniuriam nec impedire posset, nec tolerare. *Michael Paleolo. qui pupillum suum relegat.*

Tartari in Syriâ Saracenis eripuere Alapiam, Damascum, aliasque ciuitates; his tamen Christiani Palæstini eius parum habuere fidei; pars illorum Poloniam infestarunt, captisque vrbibus Cracouiâ, Sandomirâ, & alijs, cum magnâ hominum strage, Boleslaum pudicum Regem cum vxore in Hungariam fugere compulerunt: qui cæsi erant, habiti vt Martyres, superstitum lacrymas vtcumque absterserunt: sed tam incerta hæc Tartarorum Historia, quàm certa ab ijs illata clades. *Tartarica clades Saracenorum, & Polonorum.*

Manfredus redux in Apuliam mittit Comitem Iordanum contra Florentinos, qui hoc anno vi-

Florentia malè excipitur. cti in Tyranni verba jurare compulsi sunt; atque vrbs ferè diruta, occupata à Gibellinis; quominus tota exscinderetur, ciuis Gibellinus causa fuit, qui tam acriter pugnauit pro patriâ, vt huic tota factio acquiesceret.

Flagellantes in Italia. Celebris est hic annus initio sese verberantium in Italiâ, qui in se flagellis acerbissimè sæuiebant, autore Eremitâ quodam Reinerio; de quibus varia fuere variorum judicia: certè demum in superstitionem transijt, immo & turpem sectam; vnde tamen contra primam institutionem non ausim pronunciare.

Accursius Iurisconsult. Obijt hoc denique anno Accursius Iurisconsultus Florentinus, ætatis anno 78. cuius Glossæ in Ius vniuersum celebrantur; sepultus est cum filio Francisco, magno item Iurisconsulto, Bononiæ, in eodem tumulo marmoreo; neque eruditione disjuncti.

CAPVT VII.

DECAS SEPTIMA.

Ab anno Christi 1260. *ad* 1270.

MVNDI 5314. CHRISTI 1261.

Constantinopolis Latinis crepta. ANno 2. Michaëlis Palæologi seruata à Latinis jam annis 56. Constantinopolis, proditione quorumdam rusticorum, immissis per veterem aquæductum 50. viris armatis, occupata est ab Alexio Cæsare, cognomento Strategopulo, dum pergeret aduersus Michaëlem Ætoliæ atque Epiri Despotam. Fugit Balduinus II. Imp. cum Pantaleone Iustiniano Patriarchâ. Aliunde Michaël Palæologus accurrens, eam ingressus est pedes, præcedente B. Virginis imagine *Hodegetria*, sicut & Arsenius recepto jam Patriarchatu

post

post Nicephori mortem. Nec Alexius diu potitus est triumphi sui gaudio, captus mox ab Angelo Michaële, traditus Manfredo, à quo permutatus est cum relictâ Io. Batatzis, sorore suâ. Ioannes autem legitimus hæres Imperij excæcatus est à Michaële; qui ideo excommunicatus est ab Arsenio, hic ab illo depositus; vnde multæ turbæ in Ecclesiâ, & Imperio, quæ demum in vtriusque perniciem redundarunt, populis in Principem rebellantibus, &, quia tributis opprimebantur, Turcis sese perfidiosè dedentibus.

Turbæ Græcorum.

Venetis, Pisanis, atque Genuensibus Latinis artificibus subsistere datum est in Oriente, eâ tantùm lege, vt Galatam, seu Peram, incolerent, in Vrbe non degerent: immo & ijs omnibus immunitas mercium concessa est; qui eò misere Baylos, Potestates, & Consules, vt jus suis dicerent. Veneti tamen, missâ ingenti classe, Constantinopolin recuperassent, nisi Græcis fauissent Genuenses; vnde inter eos recruduerunt odia, & ipsis, & Imperio, & Ecclesiæ perniciosa.

Latini in vrbe Pera remanent.

Alexander IV. Anagniâ relictâ, Viterbium venit, vbi mœrore confectus ex victorijs Tartarorum, Gibellinorum, & Græcorum, obijt 8. kal. Iun. vir doctus, liberalis in pauperes, in eruditos munificus, & in quo nihil præter diuturniorem Pontificatum potuit desiderari. Cùm autem vacasset sedes 3. mensibus, ac diebus totidem, post longam altercationem selectus est Iacobus Pantaleo, aliter de Curto-Palatio, Patriarcha Hierosolymitanus, natione Gallus, patriâ Hierosolymitanus, patre sutore veteramentario, sed apprimè doctus, ac prudentiâ, & moribus illustris, dictus Vrbanus IV. Hic Cardinales creauit Henricum de Segusiâ, dictum *Splendorem Iuris*; & Guidonem Grossum, qui ei successit; omnes & suo, & eligentis nomine dignissimos.

Alex. IV. succedit Vrbanus IV.

MVNDI	CHRISTI
5315.	1262.

Vrbanus Cruce-signatos immittit in Manfre-

 dum,

Manfredus victis vires resumit.

dum, cui eripitur Longobardia, Spoletinus ager, atque Campania: sed cùm stipendia ijs non numerarentur, defluxere copiæ, præualuit Manfredus; fugere compulsus & Vrbanus cum Cardinalibus Vrbem veterem, *Orvieto*, vt se loci munitione tutaretur. Iuncti insuper fœdere Manfredus, & Iacobus Aragoniæ Rex, datâ illius filiâ Constantiâ (nam maribus carebat) huius filio Petro, cum spe regni Siculi; tumque vtilitas apud Iacobum præualuit; nec Pontificis toto conatu repugnantis autoritas, nec Raymundi Pennafortij præsentia quidquam profecere.

Anglicani tumultus, & Hispanici.

Renouatæ sunt in Angliâ turbæ, S. Ludouico Principibus opem ferente, Vrbano eos absoluente à juramento, vi per Barones extorto; quæ tantisper sopitæ sunt, vt atrociùs recrudescerent. Feliciùs repressi sunt in Hispaniâ rebellantes Mauri; quibus cùm auxilia Africana per Merinorum familiam promissa defecissent, pacem petere compulsi, præmij loco duxere agrorum partem perdere, ne omnium jacturam paterentur.

MVNDI 5316. CHRISTI 1263.

Michael Palæolog. cogitat de Concord. Eccles. Lat. cum Græca.

Michaël Palæologus Imp. pressus domesticis tumultibus, & grauiores externos à Latinis metuens, cogitat de Concordiâ Ecclesiæ Latinæ, atque Græcæ: sed cùm eam voluntatem expressisset timor, illa quoque hoc euanescente disparuit.

Bellum Ciuile in Anglia.

S. Ludouicus electus arbiter inter Principes Angliæ, & proceres, ab Henrico Rege pronunciauit. Sed hi non acquieuere judicio, & autore Simone Monfortio arma induerunt; ideo excommunicati à Legato Pontificis, cuius neglexere Anathema, neque tantùm in Principem, sed in Deum atque sanctos rebellauere.

Carolus S. Ludo. frater Et Rex Siciliæ.

Vrbanus IV. Siciliæ regnum offert Carolo S. Ludouici fratri; quod ille recipit, vrgente potissimùm Beatrice, quæ Regina, vt sorores suæ, vole-

volebat esse. Conatus quoque idem Pontifex terminare litem inter Ricardum Anglum, & Alphonsum Castellanum de Imperio: verùm causa tanti momenti maiorem judicem, ac Deum ipsum arbitrum postulabat.

MVNDI 5317. CHRISTI 1264.

Michaël Palæologus expeditionem suscipit in Michaëlem Despotam Ætoliæ,& Epiri; sed viso horribili cometâ(qui tum Iulio,Augusto,& Septembri mensibus feraliter luxit) eam abrupit ex timore cladis. At dum redit Constantinopolin, captus esset à Bulgarorum Rege, nisi per montes fugisset ad maris littus, hîcque inuentis duabus triremibus Latinis sese commisisset, sicque Vrbem plenus ignominiæ repetijsset. Hîc Andronico filio suo dat vxorem Annam filiam Hungariæ Regis,sed Imperij insignibus exornato,& jurare compulso se Imperium ex pectaturum; quod per patrem postulatum esse à filio,& juuene,& Græco,mirum videri non debet. *Michael Palæologus fere captus.*

Boleslaüs Pudicus, Minoris Poloniæ Princeps, Iazygas populos sic deleuit, vt ab eo tempore illorum defecerit nomen; eorumque reliquiæ ad Christum traductæ,se Scythas, aut Sarmatas esse populatores dedidicerint. *Iazyges penitùs deleti.*

Vrbanus IV. ex occasione miraculi de Eucharistiâ in æde S. Christinæ Vulsinij, hostiâ à Sacerdote fractâ reddente sanguinem, Festum Corporis Christi instituit; Feriâ post Octauam Pentecostes, cum solemni supplicatione in quâ Augustissimum Sacramentum, instar Arcæ circumduceretur. Huius Festi Officium scripsit S. Thomas Aquinas: Certè hæc festiuitas sacris virginibus Leodiensibus à Deo fuerat reuelata; exinde autem cœlo, terrâque probantibus, vbique terrarum cum singulari pietate recepta, atque conseruata est. *Institut. Vrbani IV Festum Corporis Christi.*

In Angliâ acriter pugnatum à Rege, ac Simone Monfortio rebellium Procerum ductore. Vi- *Victus Henricus Rex Anglus à rebellibus.*

ctus est Henricus, captusque cum fratre Ricardo; cuius cladis causa fuisse dicitur Eduardus Regis filius, dum victor acriùs persequitur Londinenses, quos capitaliter oderat. Eduardus autem & Henricus filij Regis, sese obsides obtulere Monfortio, vt eorum pater meliùs haberetur; minùs de regno, quàm de patre sollicití, magno exemplo pietatis.

Obit Vrbanus IV. Obijt hoc denique anno Vrbanus IV. 6. Non. Octob. cùm sedisset annos 3. dies 34. vir magni animi, & pietatis, dignusque diuturniori Pontificatu.

MVNDI 5318. CHRISTI 1265.

Succedit ei Clemens IV. veri Pontif. exemplar. Cùm vacasset Petri sedes plus 4. mensibus. Non. Febr. electus est absens in Legatione Anglicanâ Guido Grossus Gallus, peritissimus Iurisconsultorum. Redijt paulò pòst ex Galliâ in habitu mercatoris, vel Religiosi; & 8. Kal. Mart. consecratus Perusij. Clemens IV. dictus est; vir integerrimus, & exemplar oblatum Pontificibus Summis quo animo in propinquos suos debent esse. Nullum enim suorum ad dignitates Ecclesiæ promouit; nullum autem Laicorum euehi passus est altiùs, quàm eorum familia, resque præsentes postularent; ideo bonis omnibus charus, malis metuendus, omnium bonus pater, & judex.

Carolus Andeg. Romam venit. Carolus Prouinciæ Comes, Massiliâ soluens, per varia pericula attingit Ostia Tiberina; ac statim Romæ Siciliæ Rex renunciatur. Exercet Senatoriam Vrbis dignitatem, & parat omnia ad bellum in Manfredum; dumque copias terrestres expectat, hic annus abijt, spei quàm rerum gestarum plenior.

Simon Monfortius in Anglia cæsus. Facta est hoc anno rerum in Angliâ conuersio, proceribus quibusdam à Simone Monfortio abalienatis ob superbiam, & Eduardo è vinculis elapso. Acre certamen commissum est, in quo cecidit Monfortius, vulneratus est Henricus, victo-

victoria penes Eduardum stetit. Corpus ergo Simonis fœdè laceratum, pœnas ipsi viuo debitas exsoluit; cultus nihilominus à quibusdam ineptis vt Martyr, & miracula aniculis narrata; cùm tamen excommunicatus obiisset. Quare & corpus eius jussu Clementis exhumatum; omnia facta; quibus eius fictitia sanctitas, & vana miracula improbarentur.

MVNDI 5319. CHRISTI 1266.

Bendochar Sultanus Ægypti frustra Ptolemaidem tentat: sed deditione recipit castrum Saphet, vbi ciues perfidiosè jugulat Christum negare recusantes. Qui etiam eos ad moriendum fortiter imitarant Minoritæ duo, & prior Templariorum, viui excoriati sunt, & fustibus contusi capite mulctati sunt: hos martyres esse lux de cœlo testata est; & locus vbi passi erant maceriâ circumdatus, Sultani jussu, huius crudelitatem, illorum fortitudinē diu Syris ostentarunt. Circa hoc quoque tempus dum Haytho profectus esset ad Tartaros petiturus auxilium, regnum perdidit suum, ac filios. Horum enim alter à Saracenis cæsus, alter captus, quem ægrè factâ pace redemit; ipse Principatu relicto filio suo Tiuono, seu Thyno, aliter Lieuoni seu Leoni, factus est religiosus sub nomine Macarij, obiitque 1270. relicto regno, quàm administrato longè felicior. *Bendochar Sultanus Ægypti res suas promouet.* *Hyatho perdit Armeniā, & fit monachus.*

Carolus Romæ cum conjuge inauguratus, auctusque pecuniis Clementis, mouet in Lucerinum Sultanum (sic enim tum à Piis Manfredus vocabatur) eumque tandem ad Beneuentum vicit & occidit; licèt in prælio ipse mortuus proclamatus esset. Corpus Tyranni terrâ profanâ, & lapidibus obrutum est, vxor & filij in vinculis interiere. Mox quoque captum Beneuentum, in cuius incolas atrociter sæuitum; quidquid intra Pharum fuit, sese Carolo dedidit; Conradino tamen sibi vtriusque regni titulum arrogante, contra voluntatem Pontificis; cui dum non *Cæsus in prælio Manfredus à Carolo.*

obſequitur, & hunc vanum honorem, & vitam perdidit.

MVNDI 5320. CHRISTI 1267.

Carolus ſit Eccleſiæ Vicarius. Clemens Pontifex ſententiam ſuam de Imperio Alphonſi & Ricardi ſapienter ſuſpendit; creauit & Carolum Imperij Vicarium vt Eccleſiæ proſpiceret rebus, & ne quid Tuſcia detrimenti caperet. Interim Conradinus cum exercitu, & Comite Friderico Auſtriæ, Veronam accedit: at vltrà tendere minis Clementis prohibitus eſt; hìc ergo dum moratur, defluxit eius exercitus, adeo vt ex 10. millibus, vix tria ſupereſſent. *Caroli fortitudo.* Nec melior erat conditio Caroli, ancipiti malo diſtracti inter Siculos & Germanos. Relicta tamen equitatus parte in Etruriâ, quæ obſiſteret Conradino, ipſe cum reliquo exercitu perrexit in Apuliam, ita circumuallauit Luceriam, vt ex eâ Saraceni non poſſent erumpere, paratus cum omnibus marte congredi, vt ſe oblato regno dignum præſtaret.

MVNDI 5321. CHRISTI 1268.

Capitur Antioch. Sultanus Bendochar Antiochiam capit 4. Kal. Iun. abſente Conrado eius Principe, cæſis in eâ 17. millibus, centum millibus abductis, dum Chriſtiani in Syriâ ſeſe mutuis armis impetunt. In hâc vrbe moniales virgines, ne libidini Saracenicæ objicerentur, ſibi omnes, præeunte Antiſtitâ, naſum præciderunt; quare ab impuris oppugnatoribus omnes cæſæ, puræ ad cœleſtis ſponſi complexus caſtiſſimos euolarunt.

Quinſay vrbs maxima capta à Tartaris. Capta hoc anno dicitur à Tartaris Ciuitas *Quinſay*, Orientis maxima, centum milliarium amplitudinis, duce Baian-Chenſam, hoc eſt *centum oculi*, quem Cobila Chamus Tartarorum immiſerat. Rex Mangi (ſic Tartari Sinas vocant) fugit; reſtitit eius vxor animoſior; audito tamen ducis nomine, cùm accepiſſet Oraculo vrbem capi non poſſe niſi

ab

ab ἰ'κατο-φθα'λμῶ, ſeſe dedidit. Cobila ſeu Cublay regionem in 9. regna partitus eſt, quibus impoſuit ſingulos Reges vectigales, vt ipſe Rex Regum diceretur.

Clemens IV. Anathemate percellit Conradinum, qui neglectis hiſce fulminibus pergit in Carolum, cuius equitatum in Tuſciâ diſſipat 7. Kal. Iun. agitque copias ad Viterbiam, ſic vt à Pontifice viderentur. Indoluit Pontifex, eumque ad cædem pergere victimam prænunciauit. Tandem ad Fucinum lacum pugna committitur, in quâ Carolus Rex, induſtriâ Caroli de Valeriaco nobilis Franci, retulit victoriam, cum magnâ hoſtium ſtrage. Henricus Hiſpanus, ab Abbate Caſſinenſi traditus, annis viginti vixit in carcere: Conradinus & Fridericus calonum habitu fugientes, ad Aſturam vrbem Frangipanum, dum annulum magni pretij vendunt, deprehenſi, ad Carolum perducti ſunt. Qui eodem loci monaſterium condidit S. Mariæ victricis, perpetuum victoriæ, & in ſuos demortuos pietatis monimentum. *Victus à Carolo Conradinus, & captus cum Friderico Auſtrio.*

Eodem anno S. Ludouicus Pragmaticam Sanctionem edidit, prouiditque ne Romanæ Curiæ exactionibus Eccleſia Gallicana grauaretur; ex æquo pius; atque juſtus. *Pragmatica Sanctio S. Ludouici.*

Obiit hoc anno Clemens IV. ex morbo ſimul & ſenio 3. Kal. Decemb. cùm ſediſſet 3. annis, menſibus 9. diebus 25. breuiori tempore quàm eius induſtria, atque Eccleſiæ res poſtularent. *Clemens IV. moritur.*

Mortuus eſt denique hoc anno Petrus Dux Sabaudiæ, inſtituto ſibi hærede Philippo fratre Epiſcopo Lugdunenſi, atque Valentino, ſed ſine ordinibus. Miſit itaque annulum S. Mauritij in Thebæâ Legione Ducis, qui Principibus Sabaudis inueſtituræ loco fuit, iique deinceps annulo tanti Martyris conſecrati ſunt. *Annulus S. Mauritij Principi Sabaudiæ addictus.*

MVNDI 5322. CHRISTI 1269.

Paratur magna in Saracenos expeditio.

Paratur magna expeditio in Saracenos, & cæteris præluxit S. Ludouicus, crucemque recepit cum tribus filiis suis Philippo, Ioanne, & Tristano. Eandem quoque suscepit Eduardus, atque ita inter se conuenerunt, vt Anglus rectâ in Syriam, Francus Tunetum pergeret. Equitum 15. millia, peditum 200. millia conscripta esse ferunt. Eodem tempore Alphonsus Arragonius nauigauit in Orientem; sed ventis aduersis repulsus, redire coactus est. Noluit enim Deus ab Rege adultero promoueri res suas, eumque gestare vtiliter crucem, qui criminibus Deum in se crucifixisset.

Carolus Luceriam capit.

Saraceni Lucerini restibus collo insertis sese Carolo dedunt. Hic dum cogitat bellum sacrum cum fratre S. Ludouico, ne quid turbarum se absente oriretur, conuocato Ciuitatum regni sui conuentu Conradinum Sueuum, & Fridericum Austrium, ex juris formulâ necari jubet, & vtrique magnâ pompâ demessum à tortore caput. Conradinus Arragonium hæredem suum dixit, ambo terrâ prophanâ sepulti, quia excommunicati, ita obierunt ambo, vt eorum ferali nece theatra personare queant.

Conradinum, & Fridericũ necari iubet.

MVNDI 5323. CHRISTI 1270.

Eduardus Anglus in Syriam trajicit.

Trajicit in Syriam Eduardus cum multis copiis; par tamen Sultano Bendocharo esse non potuit: Itaque satis habuit Ptolemaidem tueri; excitauit tamen vtiliter Tartaros ex Perside, à quibus grauiter afflicti sunt Saraceni. Tum secutæ sunt intempestiuæ inter Reges Cypri, Hierosolymæ, atque Bendocharum induciæ, & Barbaris, quàm Christianis vtiliores.

S.Lu-

S. Ludouicus Tunetum appellit, & ibi moritur.

S. Ludouicus Carthaginem appellit, eâque, relatis aliquot victoriis, potitur; inde Tunetum Regni caput obsidet; verùm lues inuadit eius castra, quâ Tristanus jam maturus cœlo sublatus est. Afflauit eadem sanctum Regem, juncta dysenteriæ; quare cùm hîc Philippum filium suum sanctissimis monitis instruxisset, religiosissimè (vti vixerat) obiit. Ossa eius vino decocta (nondum enim id ab Ecclesiâ prohibitum erat) translata sunt in Galliam, atque in æde S. Dionysij magnâ pietate seruantur; vir verè sanctus, & dum viueret Sanctis omnium judicio adnumeratus; quo meliùs nemo pietatem cum potentiâ conjunxit, fortitudinem cum demissione, dignitatem Regiam cum Christianitate. Successit ei Philippus III. annorum 25. cognomento Audax, seu Cor Leonis; cui duo supererant fratres, Petrus Comes Alenconius, & Robertus, ex quo Stirps Borbonia defluxit; quæ hodie & S. Ludouici sanguinem, & sceptrum Francicum seruat, hæres eius sanctimoniæ, ac generositatis.

Carolus Siculus & Eduardus ad Tunetum accedunt.

Consternatis sanctissimi Regis morte Christianis Carolus Siciliæ Rex appellens reddidit animos. Superuenit & mox Eduardus Anglus; aliique, à quibus victus est Rex Tunetanus: verùm cùm mox lues vtrumque afflasset exercitum, pax inita est, sed vtilior Carolo, quàm Christianis gloriosa.

CA-

CAPVT VIII.

ÆTAS OCTAVA.

Ab anno Christi 1270. ad 1280.

MVNDI 5324. CHRISTI 1271.

M. Paulus Venetus.

HOc anno Marcus Paulus Venetus annos natus 15. cum patre Nicolao, & Matthæo patruo Paulis, perrexit in Tartariam ad magnum Chamum Cobilam filium Mangonis, cui charissimus fuit, & sub cuius auspiciis multas prouincias Orientis perlustrauit; vir cui multa debemus de his regionibus, ante hoc tempus incognitis Occidenti.

Philippus III dictus hæres S. Ludouici.

Philippus Franciæ Rex, vtiliter nauatâ Ecclesiæ operâ in Italiâ, redit in Franciam, inunctusque Rhemis ab Episcopo Suessionensi 18. aut 3. Kal. Septemb. se Regis sanctissimi filium præbuit. Toto enim quadriennio ex pietate cœlebs vixit, & cilicio continenter vsus, etiam sub loricâ, & totâ vitâ prope abstinentior monacho; hoc ei patris innocentissimi conuictus profuit. Neque tamen ipse regno, reique publicæ defuit: Comitatum enim Tholosanum, morte Alphonsi patrui ad se deuolutum, adjunxit regno, iis fortiter repressis qui eum legitimum hæredem negarent esse; quos aut cepit, vt Comitem Fuxensem; aut petere veniam compulit, vt Gastonem Beneharnensem; tam suis charus, quàm hostibus reformidandus.

Fratres Monfortij sacri legi.

Monfortij fratres; Simon & Guido, Henricum Comitem Cornubiæ Viterbij in Ecclesiâ interimunt, & patris sui Simonis mortem impiè & flagitiose vlciscuntur. Eos punitus est vt potuit Carolus, Guidoni ademptis quas ei concesserat in Apuliâ terris: sed magnorum virorum magna

gria scelera, à Deo potiùs, quàm ab hominibus castigari solent.

Cardinales demum, facto compromisso, adnitente potissimùm S. Bonauenturâ, Thealdum, seu Theobaldum Archidiaconum olim Leodiensem eligunt Kal. Septemb. cùm 30. mensibus vacasset Sedes, & is versaretur Ptolemaide. Huius electione respirauit vtraque Ecclesia, Orientalis & Occidentalis, quo exoptare non poterat meliorem, atque digniorem. *Post 30. menses creatur Pontifex.*

MVNDI 5325. CHRISTI 1272.

Thealdus 6 Kal. April. Romæ in Basilicâ S. Petri coronatus, dictus est Gregorius X. plurimùm intentus in res Palestinæ, vti promiserat his verbis; *Si oblitus fuero tui Hierusalem, obliuioni detur dextera mea, &c.* Statimque indixit Generale Concilium, ad quem etiam Græcos inuitauit; atque ita se gessit, vt meritò diu expectatus, & serò datus à Deo videretur, vt pluris fieret. *Gregorius X. Pontifex.*

Mortuus est Londini 16. Kal Decemb. Henricus Angliæ Rex pientissimus, & Missis audiendis addictissimus, cùm regnasset supra sex & quinquaginta annos. Successit ei filius Eduardus, tum Ptolemaide degens, vbi tantùm non est interfectus à sicario Amirato, quem ipsi Sultanus Bondogaris immiserat: vix curatus, relatus est in Siciliam, vbi mortem patris accepit; ac post duos annos Londini coronatus, subditorum de patre lacrymas abstersit, & suas. *Henrico Anglo succedit Eduardus.*

MVNDI 5326. CHRISTI 1273.

Gregorius X. locum Generalis Concilij Lugdunum assignat, & Florentiæ Guelphos Gibellinis reconciliare nititur; at vtrisque renitentibus contumaciter, vrbem supponit interdicto. Lugdunum cùm peruenisset, cum Philippus Franciæ *Florentia supponitur interdicto.*

Rex

Rex inuisit, eique restituit Comitatum Venesinum; eodem opere, & iustus, & pius.

Rodolphus Habspurgensis Rex Rom eligitur. Electores; Ricardo mortuo, & Alphonsi Castellani iure non satis aperto, compulsi à Pontifice, post multas altercationes, Francofurti eligunt Romanorum Regem Rodolphum Habspurgensem Comitem absentem, prid. Kal. Octobris. Huic cùm fidelitatis sacramentum recusarent Electores, quòd Sceptrum Imperii non adesset, acceptâ ille cruce vsus pro sceptro, eamque deosculatus, cæteros vt idem facerent inuitauit; quod vno consensu præstitere omnes, edito simul fidei iuramento. Ab eo Austriaca profluxit domus, cùm is, Othocaro Rege Bohæmiæ mortuo, Austriam Adalberto filio suo concessisset: eaque demum sensim ex tenuibus initiis deuenit ad tantam potentiam, vt vix vllam familiam superiorem agnoscere velit, aut possit. *Austriacæ famus exordia.*

MVNDI 5327. CHRISTI 1274.

Celebratum est hoc anno à Gregorio X. præsente cum Cardinalibus quindecim,

CONCILIVM GENERALE LVGDVNENSE, II.

Concilium Lugdunense II. Cui interfuere præsules 360. aut 570. Abbates, aliiq; Prælati, mille quingenti cum Patriarchis Latinis Constantinopolitano Pantaleone; & Antiocheno Opizione. Huic non interfuit, licèt euocatus, S. Thomas Dominicanus, tum mortuus, dum eò proficiscitur, in monasterio Fossæ Nouæ Ordinis Cistercienfis in Latio, anno ætatis quinquagesimo Nonis Martij, ex morbo, non ex veneno ei iussu Caroli Siciliæ Regis propinato, vt Itali quidam impudenter mentiti sunt. Angelicus Doctor audit, vtpote supra hominem doctus, & beatis geniis castitate suppar. Porrò Concilium hoc sex Sessionibus terminatum est, *Moritur S. Thomas.*

& in

& in eo inita Græcorum, Latinorumque concordia, bis vocibus hisce à Patriarchâ decantatis, *qui ex Patre, Filioque procedit*. Verùm antequam finiretur Concilium, inter quartam, & quintam Sessionem, mortuus est pridie Idus Iulij ætatis suæ anno 53. S. Bonauentura, à Græcis Ευτύχιος Cardinalis Minorita, Seraphicus dictus, amicissimus S. Thomæ; cuius etiam exequias ipse Summus Pontifex celebrauit; *vir in quo peccare visus non erat Adam* (inquiebat magister eius Halensis) & paris eruditionis ac innocentiæ. *& S. Bonauentura.*

Qui interfuerant Concilio Græci, affecti muneribus remissi sunt Constantinopolin cum Abbate Cassinensi, dum celebris adornaretur Legatio. Sed Iosephi impij Patriarchæ malitiâ populus à concordiâ cum Latinis reuocatus est, nequicquam Imperatore eam confirmante; quare ille depositâ dignitate secessit in monasterium. Sacerdotes quoque eius exemplum secuti seduxere plebem; & quamquam Michaël Imperator minis, relegationibus, verberibus, excæcationibus in plerosque sæuiret, nihil profecit; immo natæ sectæ Arsenij atque Iosephi, quibus tamen fortiter obstitit Ioannes Beccus, conuictus scriptis Nicephori Blemmydæ, sub Ioanne Ducâ: quare hic Beccus Latinæ fidei propugnator acerrimus, fortitudinis & constantiæ suæ præmium retulit Patriarchatum. *Turbæ in Ecclesiæ Cõstantinopolitana.*

MVNDI 5328. CHRISTI 1275.

Bendochar Sultanus Ægypti Armeniam hoc anno fœdè populatus est, captiuis ad 10. millia, pecore & jumentis abductis ad 300. millia. Moriens quoque 5. Id. Mart. Bohæmundus Princeps Antiochiæ hoc anno turbauit Syriam, relicto filio sibi cognomine, de cuius tutelâ Episcopus Tortosæ, & Hugo Lusinianus Rex Cypri, pueri consanguineûs, disceptantes, Templarios, Hospi- *Armenia vexata, turbata Syria per Ægyptios.*

Hospitalarios, vrbesque Ptolemaidis, Tyri, & Tripolis commisere, atque jam præcipitantem in exitium rem Christianam impulere.

Item & Hispania per Mauris. Turbata est hoc anno Hispania per Mauros, gemina victoria elatos, & morte Ferdinandi primogeniti Castellani Principis, atque Henrici Nauarræ Regis jam anno superiore elati. Ioannæ enim huius filiæ nuptias Arragonius & Castellanus pensabant, neutrius tamen fuit, & Philippi Franci potentia præualuit, à quo timor duos alios in officio continuit.

Gregorius Florentiæ transit. Gregorius Pontifex transit in Italiam, cui Lausanæ Romanorum Rex Rodolphus occurrit, incitatus ad bellum sacrum magnâ pecuniâ ex decimis Germanicis. Coactus Pontifex, Florentiæ benedixit quidem ciuibus; sed vt in vrbe consisteret, & solueret Interdictum, adduci non potuit, adhuc ciuitati contumaci necessarium.

Moritur S. Raymundus de Penna. forti. Mortuus est denique hoc anno Raymundus de Penna Forti Dominicanus Barcinone in patriâ suâ, cuius funeri Reges Arragoniæ & Castellæ cum Regiis liberis, & Principibus interfuere. Nostrâ tandem ætate, & quo nati sumus anno 1601. à Clemente VIII. relatus est inter Sanctos, vir scriptis suis, & exemplis de Ecclesiâ optimè meritus.

MVNDI 5329. | CHRISTI 1276.

Turci in Natolia sedes defigunt. Michaël Palæologus Imp. confirmat omnia à suis probata in Concilio II. Lugdunensi, iisque subscribit filius eius Andronicus. Indigebat enim Latinorum auxilio, quoniam premebatur à Turcis, qui expulsi à Tartaris, in plures satrapias distincti, Græcorum ditionem in Natoliâ inuaserunt, ac regionibus potiti sunt à Ponto Euxino ad mare Lycium, deinceps Græcis Latinisque terribiles, & illorum tandem domini.

Obiit

Obiit hoc anno Aretij in Tusciâ 4. Id. Ian. Gregorius X. cùm sedisset ab electione suâ annos 4. menses totidem, dies 10. à consecratione annos 3. menses 9. dies 15. post mortem miraculis clarus, & corpore integro diu seruato; quare de eo referendo inter Sanctos sub Pio V. deliberatum est. Successit ei post dies 10. Petrus de Tarentasiâ Dominicanus 12. Kal. Febr. qui restitutis Ecclesiæ Florentinis, dum magna molitetur pace Ecclesiæ, post menses 5. ac dies duos obiit; vir doctissimus, in cuius tamen scriptis reprehensæ propositiones centum propugnatæ sunt à D. Thomâ, maiori tamen defendentis, quàm defensi gloriâ. Successit ei post dies 19. Othobonus Fliscus Genuensis, dictus Adrianus V. sed sedit tantùm diebus 37. mortuus Viterbij, relinquens citò Pontificatum, quem nimis grauem, malè jam affecto corpore, sibi arbitrabatur. Euolutis autem diebus 25. Ioannes Petrus, natione Lusitanus, creatus est, olim medicus doctissimus, vt testatur eius opus, inscriptum *Thesaurus pauperum*, dictusque Ioan. XXI. aliis XXII. aliis XX. quem doctiorem, quàm gerendarum rerum peritiorem fuisse scribunt, ac proinde meliorem medicum fuisse volunt, quàm Pontificem. *Gregorius X. succedit Hadrianus V. & huic Ioan. XXI.*

Hoc anno Iacobus Aragoniæ Rex, cognomento *Præliator*, seu *Expugnator*, vt pote qui trigesies cum Mauris conflixit, mortuus est ex mœrore de clade à suis ad Luxenum acceptâ, sepultus in habitu Cistertiensi Valentiæ, vitæ 70. regni 63. Neque tantùm vir fortis, sed & pius fuit, qui templorum duo millia vel excitauit, vel Mauris erepta consecrauit. Successit ei Petrus III. cognomento Magnus, qui ex patris sui testamento fratri Iacobo Balearicum regnum, cum Principatibus Ruscinonensi & Montis Pessulani, concessit; quibus tamen odia in fratrem minus repressa sunt. *Iacobo Arragoniæ Regi succedit Petrus III.*

Alphonsus Castellæ Rex Sanctium, prætermissis

Alphonso Castellæ Regi succedit Sanctius. missis nepotibus suis, sibi succedere potiùs passus est, quàm voluit. Tum contigit Magnopolitanum Ducem, in Syriâ annis 26. captiuum, aut arte, aut sponte, dimitti à Sultano, origine Germano, & qui sub eius patre militarat; sicque tandiu perditam, & optatam, dum minùs sperat, libertatem recuperare.

Brossij supplicium. Contigit hoc anno Brossij, *la Brosse*, Turonensis supplicium; qui S. Ludouici Chirurgus, Philippi cubicularius fuerat, vtrique percharus. Accusauit ille Mariam vxorem Regis, quasi Ludouicum primogenitum Principis veneno sustulisset, corruptâ etiam Nigellanâ Pseudoprophetissâ, vt idem assereret; quæ tamen postea innocentem Reginam dixit. Is cùm postea detectus esset litteras ad Castellæ Regem dare, & ab eo recipere, aulicis omnibus aliunde infensissimus, suspensus è patibulo docuit, illiusmodi terræ filijs, potissimùm superbis, malum exitum reformidandum esse, & efferri nonnunquam altiùs quàm eorum honor patiatur.

MVNDI 5330. CHRISTI 1277.

Syriacæ Res Christianorum restitui possunt. Bendocharis Sultanus Babyloniæ hoc anno vulneratus à Tartaris rediit Damascum, vbi ex ventris profluuio, addito insuper veneno, miser obiit, ex mortis triplici causâ, qui sæpe mori debuerat. Successit ei Melech-Saytus longè dissimilis patri, ideo exauthoratus ab Elsi quodam, qui ei substitutus est. Certè si tum, vti promiserat Rodolphus, in Syriam traiecisset, rem Christianam hîc restituisset: verùm maluit bonus esse pater-familias, quàm Princeps, plus liberorum causâ, quàm Imperij laborare: tribus enim filiis & nouem filiabus egregiè prouidit; atque singulis ita consuluit, vt paucos habuisse videretur.

Ioannes XXI. Pontifex Viterbij, corruente camerâ, inter ligna & lapides oppressus, ægrè retractus post sex dies expirauit Idib. Maij, vel 13. Kal. Iunii, cùm sedisset mensibus 8 & diebus

tri-

tribus. Huic suffectus est ibidem 7. Kal. Dec. Ioannes Caietanus, coronatus Romæ 7. Kal. Ian. dictusque Nicolaüs III. cui puero S. Franciscus Pontificatum prænuntiarat, atque Ordinem commendarat suum, ab omnibus propter æquabilitatem morum *Compositus* nuncupatus, & curiam Romanam gnarus ordinare, si hæc componi potuisset.

Ioan. XXI. succedit Nicolaus III.

Rodolphus Ro. Rex ire Romam negligit, & concessas sibi à Gregorio pecunias in alios vsus impendit: Othocarum Bohæmiæ Regem fallit, eique illudit non inscitè, Austriâ emunctâ; quamuis ille huic antea seruiisset. Hæc tamen atrocissimi belli extitere semina, quod vxor Othocari ambitiosa & impotens mulier concitauit, multo vtrimque sanguine restinguendi.

Rodolphus negligit ire Romam.

Maria Hierosolymorum Regina, à multis petita, jus omne suum in regnum concessit Carolo Siculo, simulque inanem titulum, & magnam odii, bellique materiam.

Carolus Siculus Rex Hierosol.

MVNDI 5321. CHRISTI 1278.

Carolus Siciliæ Rex deponit sponte Senatoriam Romæ dignitatem, & Vicariatum Etruriæ, in manibus Pontificis, cùm vt Rodolpho faceret satis Nicolaus, tum vt Carolum nimis potentem in Italiâ deprimeret. His adjungas vltionem, quòd Carolus Pontificis ambitioni non satis velificatus esset; quem erga suos nimis propensum extitisse tantùm negant, qui in historiâ Pontificum sponte cœcutire volunt.

Nicolaus deprimit Carolum.

Othocarus mouet in Rodolphum, à quo victus ille ac cæsus est in prælio, magno gaudio Ladislai Regis Hungariæ, clades suas, eius morte vltas existimantis. Morauia quoque Rodolpho victoriæ præmium fuit, quam hic pessimè accepit, & quasi non illius possessor, sed hostis fœdè deuastauit.

Othocarus a Rodolpho cæditur.

Martinus Polonus Ordinis Prædicatorum, qui Summam Iuris Canonici, & famosissimum Chro-

Martinus Polon. Gnesnensis Episc.

Chronicon scripsit, hoc anno creatus est Gnesnensis Archiepiscopus. Hunc quidam Italum, aut Scotum malè putant, omnes meritò scriptorem parum accuratum, & multarum nugarum interpolatorem.

MVNDI 5332. CHRISTI 1279.

Dissidium de Prouincia tollitur. Dissidium inter Margaritam S. Ludouici vxorem, & Carolum Siculum de Comitatu Prouinciæ, & Fori Neronis, seu Folcarquerii, Nicolai III. authoritate & industriâ sopitum est, magni belli alioqui seminarium.

Alphonso Lusit. succedit Dionysius. Alphonso III. Lusitaniæ Regi vitiosissimo successit haud melior filius Dionysius annos natus duodeuiginti, qui post biennium duxit vxorem S. Elizabetham primogenitam Petri Regis Aragoniæ, imparibus nuptiis, & quibus virtus cum scelere copulata est.

Boleslaus, & Kunegundis. Obiit hoc anno Boleslaüs Dux Cassiliensium, *pius* à bonis operibus cognominatus: obiit & Boleslaüs *Pudicus*, religiosissimus Princeps, cùm ipse virgo Kingam seu Kunegundem vxorem virginem reliquisset. Vixit illa deinceps quoque piissimè, cum sorore suâ Iolentâ conjuge Boleslai Pii, ambæ moniales S. Claræ, sanctimoniâ quàm sanguine conjunctiores.

MVNDI 5333. CHRISTI 1280.

Initia coniurationis Siculæ per Io. procidam. Inita est hoc anno coniuratio de Carolo, & Francis è Siciliâ depellendis, inter Petrum Aragoniæ Regem, Palæologum Imperatorem, & Nicolaum III. autore quodam Ioanne Procidâ seu Prochytâ viro sceleratissimo, ob Francorum mores impudicos, & Siculorum insanam zelotypiam: hanc autem texuit Ioannes ille veterator sub habitu Minoritæ, vt perduellionem sacrilegio tegeret.

Mors Nicol. III. XI. Kal. Sept. obiit in agro Viterbiensi Nicolaus III. ex apoplexiâ, cùm sedisset duobus annis, ac ferè mensibus 9. vir pius, ac inter sacra

myste-

mysteria semper lacrymari solitus; sed suis affinibus addictior quàm tanta pietas illa publica postulabat. Vacauit sedes mensibus sex, Cardinalibus in diuersa distractis; quæ dissensio tantùm Vrsinorum carcere sublata est.

Maioricæ insulæ Iudæi hoc anno plurimi conuersi sunt ad Fidem operâ Inghetii mercatoris Genuensis viri illiterati, qui eorum Rabbinos doctissimos, etiam ex Arragoniâ euocatos, disputando conuicit, negantes se diuino Spiritui ex eius ore loquenti pares esse, & Deum in homuncione ignaro victorem agnoscentes. *Iudæi in Insula Maiorica conuersi.*

CAPVT IX.

DECAS NONA.

Ab anno Christi 1280. *ad* 1290.

MVNDI	CHRISTI
5334	1281.

VRsinis Cardinalibus detrusis in custodiam, & fautoribus Caroli Siculi præualentibus statim electus est 8. kal. Mart. Simon de Briâ Gallus, qui in gratiam S. Martini Turonensis, in cuius Ecclesiâ fuerat Gazophylax, dici voluit Martinus II. à quibusdam IV. sed qui Marinos Pontifices duos cum Martinis confundunt, coronatus 10. kal. April. Hic tum Senonas misit costam S. Mariæ Magdalenæ, quam seposuerat dum interfuit eius translationi Vezeliaci cum S. Ludouico Rege cuius etiam testimonium præstat, sicut & diploma hoc anno datum, quo asseueratur corpus S. Mariæ Magdalenæ quiescere Vezeliaci, consonum diplomatis Lucij II. Vrbani III. Clementis III. Innocentij III. de quibus inter Vezeliacenses Monachos & Maximinenses Dominicanos ingens certamen, *Martinus II. Papa.*

tamen,

tamen, cui se immiscere vir vndecumque doctissimus Ioannes Lanoyus amicus noster cognouit esse periculosum.

Vrgetur Sicula proditio. Ioannes Procyda conspirationem Siculam vrget, & triginta millia vnciarum auri ad Petrum Arragonium defert nomine Imperatoris Palæologi. Martinus Carolo Vicariatum reddit; quo facto magis accensus est Petrus, magis timuit Palæologus; sed longè magis cùm se excommunicatum à Pontifice ob occupatum Imperium audiit, & Carolum in se terrâ marique exercitus immittere. Turbauit aliquid immissus in Italiam à Rodolpho Romanorum rege Vicarius, qui sacramentum eius nomine exigeret: sed à plerisque repulsus, à paucis susceptus, re infectâ redire compulsus est. Interim tradunt Græci, copias terrestres & nauales Caroli, dum Græciam adoriuntur, dissipatas esse; de quibus cum Latini scriptores taceant, sinamus Græcos in sinu suo de confictis aut confectis à se victoriis gloriari.

MVNDI	CHRISTI
5335.	1282.

Vespera Sicula. Contigit hoc anno Sicula Gallorum cædes, quam piscis monstrum planctus edens prænunciasse videbatur. Peracta est die sacro Paschæ 4. Kal. April. signo per campanas Vesperarum tempore dato; (quare & *Vesperæ Siculæ* dictæ) quando Franci inermes promiscuè cæsi sunt à Siculis, in partem quoque cædis venientibus monachis. Octo millia Gallorum intra duas horas cæsi perhibentur, exenteratæ etiam Siculæ mulieres quæ de Francis conceperant, ne quid Francici seminis superesset: nunquam fœdiùs & impunè magis in gentem nostram sæuitum.

Carolus Siciliam perdit. Statim ac cędem hanc audiuere Carolus & Petrus Arragonius, ille auxilia ex Galliis à nepote & filio accersiit, hic paratam classem quasi ad inuadendos Africæ Saracenos, quorum & Hipponensem vastabat oram, immisit in Siciliam,

fibi

ſibi jam Gallorum cæde oppugnatam; atque effecit artibus, ſuis operâ maximè doloſi Procidæ, vt Carolus, cuius in poteſtate adhuc erat Meſſana, vanâ prouocatione & litteris inanibus deluſus totam inſulam relinquere compelleretur.

Enimuerò Petrus Aragonius videns ſe imparem Carolo, & ſibi longiùs eſſe petenda auxilia, rem agere dolo parat, & prouocat ad ſingulare certamen æmulum, eâ lege vt victoris præmium eſſet Sicilia, infamia pugnam detrectantis: ſed pluris faciebat Petrus Siciliam, quàm honorem ſuum, quem totum pro vnicâ vrbe vendidiſſet: generoſior Carolus, vt eam prouocationem defugeret. Aſſignatus ergo certamini locus Burdegala, in quâ centeni equites centenis commiſſi totam dirimerent litem: eam pugnam vehementer improbauit Martinus, impedire non potuit, cùm eam vnius fortitudo, alterius fraus exigeret.

Petrus Arragonius deludit Carolum specie ſingularis certaminis.

In Caſtellâ Alphonſum patrem filius Sanctius expulit regno, quem contra jus ſibi ſucceſſorem deſtinarat, reiectis nepotibus ſuis, hæredibus legitimis. Exceptus eſt miſer ab Hiſpalenſibus, qui penè ſoli in eius fide permanſere; ipſe poſtulare pecuniàm, & auxilium compulſus eſt à rege Marochi, & Mauro, qui generoſior extitit Chriſtianis, & juuit hoſtem ſuum, vt factam humano generi contumeliam vlciſceretur. His geſtis pater in filium ſententiam tulit, atrocem quidem, ſed eius ſceleribus dignam, qui nihilominus apud ſuos *Fortis* audijt, qui *Impius* cognominandus eſſet. Et verò quis eſſet poſtea oſtendit, junctus Granatenſibus Mauris, quibus erat ſcelere ac moribus ſimillimus.

Sanctius Alphonſum patrem regno depellit.

Bellum inter Piſanos atque Genuenſes renouatum: illi victi eodem ferè loco, quo Præſules ad Concilium euntes ceperant; hi victores ad ſua rediere ſine pompâ, eamque oratio-

Victi Piſani à Genuenſibus.

nibus tantùm ac ſupplicationibus publicis celebrarunt; ſicque de Impijs Pij religiosè ac ſanctè triumpharunt.

MVNDI 5336. CHRISTI 1283.

Mich. Palæologus moritur: ſuccedit ei filius Andronicus.

Mortuus eſt hoc anno Michaël Palæologus Imperator dum pugnat in Ioannem Sebaſtocratorem prope Lyſimachiam ad vicum Parhomium, ſicut oraculo prænunciatum erat. Succeſſit ei filius Andronicus, annos natus 23 exorſus Imperium ab impietate, videlicet reſciſſis omnibus quæ facta erant in Concilio Lugdunenſi, & patre propemodum ſepulturâ priuato, Ad hæc perſecutionem aduerſus Catholicos inchoauit: quare Ioannes Beccus ſponte dignitate ceſſit, mox in teterrimum exilium deportatus: eam autem reſumpſit Ioſephus morbo, ſenio, ac criminibus grauis. Eo mortuo electus eſt Gregorius Cyprius, cui etiam Schiſmatici multùm exhibuere negotij, quòd inter Latinos adoleuiſſet; tantâ apud eos Latinum nomen, & amor flagrabant inuidiâ.

Itinerarium Brocardi.

Circa hoc tempus Brocardus Dominicanus luſtrauit Palæſtinam, & conſcripſit Hodæporicon; atque hoc anno in monte Gelboë probè pluuijs elutus, ac madidus agnouit maledictionem olim à Dauide pronunciatam, ad hæc tempora nequaquam perueniſſe.

Certamen inter Carolum, & Petrum euaneſcit.

Celebris eſt hic annus meditato certamine Petri Aragonij, & Caroli Siculi: quando Carolus cum centum equitibus ſuis à mane ad Veſperam aduerſarium ſuum opperuit: quo recedente, & jam concubiâ nocte, Petrus coram vrbis Prætore adſtitit, cui & ſua arma tradidit, atque incitatiſſimis equis fugit in Arragoniam; dum eius vxor Siciliam ordinabat, atque confirmabat. Sic dolus virtuti præualuit, perdidit Siciliam Carolus fortitudine, eâ potitus Petrus

minùs

minùs famæ suæ, quam insulæ sollicitus, & ex malo bellatore factus bonus vitiligator.

Furebat interim in Alphonsum patrem Sanctius filius: ille fretus Saracenis, & Pontifice, repugnabat: gemebat Hispania in Castellâ & Arragoniâ, gemino perculsa anathemate, quòd filius in patrem, perfidiosius in generosum depugnaret; eò miserior quòd nacta esset Principes in suis criminibus fortunatos. *Misera Hispaniæ Ecclesiæ status.*

MVNDI 5337. CHRISTI 1284.

Mortuus est hoc anno Hugo Lusinianus Rex Cypri, & Hierosolymorum; cui successit filius Ioannes, & huic post annum defuncto Henricus frater, quo tempore res Christianorum in Syriâ vergebant ad exitium. Tum enim Hospitalarij Margatum, ductis per fossores vndecumquè accitos caniculis, perdiderunt, oppidum munitissimum, & bonis omnibus circumfluens, ex quo indicato periculo Equites descesserunt. Aliunde tenebatur Ptolemais à Rege, Legato Pontificio, Patriarchâ Hierosolymitano, Præfectis Regum Franciæ, Angliæ, Siciliæ, Principe Antiocheno, Comite Tripolitano, Hospitalarijs, Templarijs, Teutonicis, Venetis, Genuensibus, Florentinis, Pisanis, Armenis, Tartaris, quorum singuli sua habebant iura, immo & regiones suas; vnde discordiæ plerumque enatæ, armis dirimebantur, & scelera dimittebantur impunita, dum rei ab vnâ in alteram regionem demigrarent. Quid mirum igitur si tot propugnatores tàm discordes venerint in manus Saracenorum, qui concordes, & animis armisque conjunctissimi, in eorum perniciem incumbebant. *Hugo Lusinianus Rex Cypri moritur. Succedit ei filius Ioannes.* *Ptolemaidis vrbis deploratus status.*

Obijt hoc anno Alphonsus Castellæ Rex, annos natus 63. Hispali, condito testamento, quo hæredes instituit suos, ac sibi inuicem Alphonsum, *Alphonso succedit Sanctius exhæredatus.*

ſum, & Ferdinandum nepotes ſuos, & his ἀτίχνοις Philippum Franciæ Regem, ex matre legitimum & verum hæredem. Huic nihilominùs ſucceſſit exhæredatus Sanctius, cognomento *Fortis*, meliùs *Ferox*; qui regnum ſcelere partum, ſcelere conſeruauit, dictâ hærede priùs filiâ ſuâ nothâ, deinde filio ſuo Ferdinando, Proceribus huic reſiſtere aut nolentibus, aut non audentibus, propter Tyranni potentiam, & ſpoliatorum imbecillitatem.

Rogerius Lauria rem Francicam euertit in regno Neapolitano.

Hoc anno Rogerius Lauria, Arragonicæ claſſis præfectus, natione Calaber, relictis Francis, Hiſpano junctus eſt, quòd huic antepoſitus eſſet Henrichiuius Genuenſis; atque induſtriâ ſuâ rem Francicam in regno Neapolitano prorſus euertit. Cùm enim intercepiſſet litteras Caroli Siciliæ Regis, quibus ſignificabat aduentum ſuum, vetabatque Carolum Claudum filium ſuum pugnare; eum probris, ſubſannationibus, jactis etiam ſagittis in vrbem Neapolin, ad certamen euocauit, vicit, & cepit prid. Non. Iunij. Tertio pòſt die cum ſuis copijs Carolus adfuit, Lauriam vtique profligaturus aut expulſurus, ſi filio ſuo mens non fuiſſet læua. Et verò hic temeritatis ſuæ, & contumaciæ graues pœnas dependit; ſtatim enim à Siculis damnatus eſt capitis, vt Conradini manibus, eius ſanguine ſupplicioque litaretur. Sed Conſtantia Petri vxor eum morte ſubduxit, ac miſit ad virum ſuum in Catalauniam, maluitque coniugis ſui rebus, quàm Siculorum odio & furori velificari.

Philippus Bellus ducit vxorem Ioannam Nauarram.

Philippus cognomento *Pulcher*, ſiue *Bellus*, filius Philippi Francorum Regis annos 15. natus vxorem duxit Ioannam Nauarræ Reginam, annorum tredecim, pari Francorum gaudio, & indignatione Hiſpanorum.

MVNDI 5338. CHRISTI 1285.

Carolus Si

Mortuus eſt hoc anno Carolus Siciliæ Rex 7. Idus

Idus Ianuarij, ætatis anno *66.* regni Siculi 20. Hierosolymitani 8. rectè *Magnus* à suis appellatus, seu bellandi artem spectes, siue pietatem; quem sub vitæ finem calamitates effecere maiorem, atque puriorem. Margarita eius vxor Comes Tronodori *de Tonerre* in domo hospitalis, à se conditâ, pietatis operibus reliquam vitam impendit in Burgundiâ. Successit patri Carolus Claudus, Princeps Salernitanus captiuus; missusque à Pontifice Legatus, Balliui nomine, à Franciæ Rege, cum pecunijs, Robertus Comes Atrebatensis, qui vnà cum Margaritâ Hungaricâ Claudi vxore regnum administrarent, eiusque ad Arragonium inclinationem, quocumque possent modo prohiberent. *...tulus moritur, succedit ei Carolus Claudus.*

Obijt eodem quoque anno Martinus IV. 8. Kal. April. in die festo Paschæ, & B. Virginis Annunciatæ, cùm sedisset annos 4. mensem vnum, dies 7. à morte miraculis claruit, Perusij sepultus, vbi hactenus vti sanctus colitur. Post dies 4. ibidem electus est Iacobus Sabellus, coronatus apud S. Petrum 17. Kal. Maij dictus Honorius IV. cui frater fuit Pandulfus æquissimus judex, & malorum terror, dum ille bonorum decus, atque præsidium vocaretur. *Martino IV. succedit Honorius IV.*

Petrum Arragonium de auxilijs à Rodolpho passum repulsam aggrediuntur Franci; à quibus dum ille sibi metueret, fallendi quàm pugnandi peritior, bellum dolo gerebat, & insidijs, in quibus tamen Gallorum fortitudine pænè cæsus, ac interceptus est. Cùm enim collocasset in aptissimo ad fraudem loco quingentos equites, & peditum duo millia, Rodolphus de Nellâ Comes Stabuli, & Ioannes Haricurius cum trecentis tantùm equitibus selectissimis huic occurrerunt, ne multitudine territus ille diffugeret. Pugnatum vtrimque acriter, victi, cæsique Arragonij. Petrus tantùm non captus est, Gerunda huius victoriæ præmium fuit. Hæc tamen clades mox à Roberto Lauriâ vindicata est, à quo Gallorum *Petrus Arragonius victus à Francis*

 classis,

classis, ab his improuidè imminuta, atque combusta, vt itinere terrestri copiæ reportarentur, deuicta est, capto etiam eius Præfecto: Quibus auditis Philippus Rex, quamuis æger, se Ruscinonem seu Perpinianum deportandum curauit, vbi ex agitatione aucto morbo expirauit prid. Non. Octobr. ætatis anno 40. regni 15. hæres regni paterni, atque sanctitatis. Successit ei statim jam ab vxore, Nauarræ Rex Philippus Pulcher, omnium sui temporis mortalium formosissimus, & decentissimâ totius corporis specie, atque palæstrâ, altero maiorique regno dignissimus.

Moritur Philippus III. succedit ei filius Philippus IV. seu Bellus.

Mortua est & Margarita, relicta S. Ludouici, in monasterio Clarissarum S. Marcelli in suburbio Parisiensi, pauperum mater; quibus in nosocomio legauit supellectilem omnem suam, & animo coniuncta post obitum marito suo, vt in vitâ corporel fuerat.

Margaritæ S. Ludouici vxoris obitus.

Interijt & hoc anno Petrus Rex Arragonum dum in fratrem suum Iacobum Balearidum Regem, qui Francis fauerat, bellum parat, ex vulnere, vti cred tum est, in insidijs recepto. Absolutus est moriens ab Anathemate per Archiepiscopum Tarraconensem: verùm relinquens filio suo Anathematis causam, dubiam quoque salutem suam reliquit.

Petrus Rex Arragonius moritur.

Huic etiam morte junctus est, sed sanctiori, Philippus Sabaudiæ VII. Comes; qui paulò antequàm obiret, præconis voce significari jussit, vt si cui nocuisset, aut non fecisset satis, ad eum securus accederet, cum suo Principe disceptaturus. Distribuit & supellectilem suam pauperibus, & monasterium Altacumbæ, vbi sepultus est, exornauit; viuens bonus; moriens melior.

Philippi Sabaudi pius obitus.

Vvenceslaüs hoc anno in Bohæmiâ regnare cœpit, multis perfunctus malis antequam securè regnaret; & assumptâ Iuthâ, seu Iudithâ Rodolphi Cæsaris filiâ vxore, Electoribus adnumeratus

Vvenceslaus Rex Bohæmiæ pius.

ratus est, vir pijssimus, & Monacho quàm Regi similior.

MVNDI 5339. CHRISTI 1286.

Henricus Rex Cypri, hoc anno Hierosolymorum, pulso præsidio Siciliæ Regis, coronatus est Ptolemaide; quare Robertus Atrebatensis bona Templariorum, & Hospitaliorum occupauit; qui innocentes fratrum suorum luêre crimen, vt non sibi tantùm, sed & suis prouidere discerent.

Henricus Rex Cypri fit Rex Hierosolymorum.

Honorius IV. filium Petri Arragonis excommunicat, Rodolphum ad Imperij coronam inuitat; at ille pecuniæ, quàm honoris cupidior libertatem Italiæ ciuitatibus vendit, sicque Imperij jura dilapidat. Ladislaüs autem Hungariæ Rex, pagano quàm Christiano similior, ob improbos mores Anathemate percellitur: Philippus autem Rhemis sacro delibutus oleo, non tantùm *Pulcher* ex corpore, sed ex animo *Magnus* est nuncupatus.

Rodolphus Rex Romanorum pecuniæ cupidus.

Florebat hoc tempore Ægidius Romanus Eremita Augustinianus, S. Thomæ discipulus, nec inferior magistro, charus Philippo Pulchro, & factus Archiepiscopus Bituricensis, dictus *Fundamentarius*, siue *Fundatissimus Doctor*, aliter *Prora, & Puppis Theologorum*; & tot acceptis nominibus, & tantâ dignitate maior.

Ægidius Romanus Theologus.

MVNDI 5340. CHRISTI 1287.

Contigit hoc anno crudelis Tartarorum in Poloniam irruptio, quâ vnum & viginti millia virginum ad libidinem abductæ sunt, reliquis trucidatis, Lesco Principe cum vxore, & regni proceribus, in Hungariam diffugiente. Nihilominus hîc aliquot monasteria fœminarum diuinitùs

Tartarorum in Poloniam turpis irruptio.

seruata sunt, Deo pro sacris Virginibus fulmine, imbribus, grandine aduersus impios depugnante. Recessere tandem in Russiam sibi sociam isti prædones, vbi aquas infecere veneno, non hostibus tantùm, sed socijs crudeliter perniciosi.

Moritur Honorius IV. Mortuus est hoc anno Romæ Honorius IV. cùm sedisset duobus annis; cui successorem quominus Cardinales darent, morbi impediere, valetudinis suæ, quàm Ecclesiæ sollicitiores.

Victi iterum Franci Lauria. Hoc anno iterum victa à Rogerio Lauriâ classis Francica, deserta flagitiosè à præfecto suo Genuensi Henriquino, viro peritiore belli maritimi, quam fortiore. Capti multi proceres, atque nobiles, pretio redempti dimissique, præter Guidonem Simonis Monfortij nepotem, qui obijt in carcere Siculo, & maluit mori, quàm indulgere illicitæ veneri, quæ morbo eius vnicum remedium judicabatur à medicis; martyr illustris castimoniæ, & virtutis.

MVNDI 5341. CHRISTI 1288.

Nicolaus IV. Papa. In locum Honorij IV. suffectus est F. Hieronymus Asculanus Minorita Cardinalis Prænestinus, cùm sedes vacasset mensibus x. diebus 18. primus ex Ordine S. Francisci Pontifex, dictus Nicolaus IV. quo curante, Carolus Claudus durissimis conditionibus dimissus est liber. Quæ autem congeruntur hîc miracula de Mariâ Magdalenâ, ei vincula eximente, & aperiente ipsi carcerem, somnia sunt aut figmenta bonorum monachorum, qui credi volunt quæ ipsi aut putarunt ineptè, aut subdolè confinxerunt.

Turbæ in Hispania. Fœdus inter Philippum Franciæ, & Sanctium Castellæ initum est; regnum Murciæ traditum Alphonso Cerdæ, substituto ei Ferdinando: quod vt faceret, impulit in eum coniuratio, ob Lupum Harum, à quo in regnum prouectus erat, ex inuidiâ interfectum. Quare Alphonsus Arragonius, qui Cerdæ fratres habebat in vinculis, eos exsoluit; Alphonsus autē Cerda à proceribus

qui-

quibusdam Castellæ Rex salutatus est; sicque hâc coactâ liberalitate, & facilitate, conatus est Arragonius imminentem capiti suo calamitatem, in hostem suum sapienter refundere.

MVNDI 5342. CHRISTI 1289.

Elpis seu Elsi, qui & Melec-Meser, Soldanus Ægypti & Babyloniæ, Tripolin obsidens, dum abire simulat, improuisâ irruptione cepit, ac diruit, cæsis 7 millibus Christianorum: quæ tum venerant à Pontifice copiæ, vti tardiores inutiles fuerunt; & iis plus Christianis, quàm Saracenis potentiam suam ostentauit Nicolaus. *Tripolis in Syria capta.*

Carolus Claudus coronatur Siciliæ Rex, & Apuliæ, Reate 3. Kal. Julias die Pentecostes, irritatis omnibus quæ cum Arragonio coactus pepigerat. Iacobus ex Siciliâ progressus, Catanzanum Calabriæ vt à Carolo deficeret impulit, & hanc vrbem præsidio firmauit; quod tamen statim obsedit Comes Atrebatensis. Eum dum aggreditur Lauria cum Iacobo, turpissimè victus agnouit, quantùm certamine terrestri Francus præualeret. Pactæ induciæ biennales inter Carolum & Iacobum, restituto Catanzano; Carolus vt bonus pater-familias regnū ordinare cepit prudentissimè, ideo *Cunctator* dictus, expertus damno suo quantùm sibi Francicus ardor obfuisset. *Carolus Claudus coronatur Siciliæ Rex. Victor regnum suū ordinat.*

MVNDI 5343. CHRISTI 1290.

Constantinus Porphyrogenetus, minor frater Andronici Imperatoris, vultu ac moribus elegantissimus, ideoque acceptissimus patri, cui & Thessaliæ parabat regnum, nisi morte præuentus esset, à fratre hoc anno ex calumniâ missus est in carcerem, cum amico suo & fautore Michaële Strategopolo. Quare destitutum his duobus magnis ducibus Imperium, à Turcis labefactatum est, quorum impetus illi fortitudine suâ repressérant, & quantùm sibi profuissent, Græci his orbati seriùs intellexere. *Andronicus fratrem in carcerem conijcit.*

Bulletarum monasterium. Contigit hoc anno miraculum Lutetiæ, quod Bulletarum monasterio, *des Billetes*, dedit initium, sic dicto ab aquâ Bulliente, in quam Iudæus sacrosanctam hostiam à mulierculâ emptam, percussamque cultello, ac sanguinolentam immiserat. Tum Iudæi huius domus in templum conuersa est, vbi adhuc omnia miraculi huius instrumenta seruantur, in opprobrium Iudæorum, & Sacramentariorum.

CAPVT X.

DECAS VLTIMA.

Ab anno Christi 1290. *ad* 1300.

MVNDI 5344. CHRISTI 1291.

Ptolemais obsessa & capta. HOc anno Acon seu Acra, aliter Ptolemais, non jam Christianorum, sed grassatorum, atque sceleratorum receptaculum, obsessa est, ob violatos mercatores Saracenos, à Sultano Melec-Messer sexaginta equitum, peditum centum sexaginta millibus, Nonis April. In hâc vrbe numerabantur armatorum supra triginta millia, incolarum plus quadragies millibus. Is omnibus præfectus erat Petrus vel Guillelmus Beliusius Templariorum magister, vir fortissimus, & cuius virtute vrbs fortiter defensa est: verùm eo cæso, multisque in Cyprum dilapsis, vrbs tandem generali impressione à Saracenis occupata est, direpta, æquata solo kal. Augusti. Fugit Henricus Rex Cypri, cum multis; plurimi dum fugere conantur, depressis lintribus, hausti sunt mari: abducti captiuorum 60. millia. Moniales Clarissæ omnes sibi præscidêre nasum nonaculis, sicque deformatæ à Barbaris jugulatæ sunt.

ſunt. His auditis Sidone, Beryti, & Tyri, Chriſtiani naues conſcendêre, penitùs eſt amiſſa Syria, cùm centum nonaginta duodus annis fuiſſet in poteſtate Europæorum; & ſic in eâ vixiſſent Chriſtiani, vt maluerit Deus eam ab inimicis ſuis hominibus turpiſſimis incoli, quàm à viris ſibi addictis, atque conſecratis prophanari. *Syria Christianis perit.*

Nicolaus IV. Ordines Templariorum & Hoſpitalariorum diſſidentes in vnum redigere conatus eſt; cui negotio perficiendo multùm laborauit Raymundus Lullus; ſed difficilius erat hanc perficere concordiam, quàm ſperare. *Templarij & Hospitalarij discordes.*

Cùm bellum maximum inter Francos & Arragonios pararetur, pax minùs expectata, ſatis honeſtis vtrimque conditionibus inita eſt, quarum tamen nullam hi ſeruauere, ſeu ex gentis indole, ſeu obſiſtentibus Siculis, ſeu Alphonſi morte; qui natus annos 27. obiit 14. kal. Iulij Barcinone, vbi Eleonoram Regis Angliæ filiam expectabat vxorem, & in veſte Minoritarum ſepultus; habitu & veſte, quam vitâ & moribus melior. *Alphonso Arragoni succedit frater Iacob I.*

Succeſſit ei Iacobus frater Siciliæ Rex, fratre ſuo Friderico inſulæ relicto Prorege; vnde tamen enatæ graues diſcordiæ, tam Hiſpanis ingratæ, quam Francis ſalutares.

Obiit hoc anno Rodolphus Romanorum Rex in oppido *Gemersheim* ad Spiram, ſenio ac laboribus fractus, prid. kal. Octob. cùm vixiſſet annis 73. regnaſſet duodeuiginti, de totâ Germaniâ, ſed longè magis de familiâ ſuâ benè meritus; & qui hanc eò prouexit, vnde facilè dejici nequeat. *Rodolphus Rex Romanorum moritur.*

Hoc anno factus eſt Minorita Nicolaus de Lyra, ſeu Lyranus, ſic dictus à pago *Lyre*, diœceſis Ebroicenſis, olim Iudæus, qui obiit 1349. edíditque *poſtilla in Gloſſam Ordinariam* Vvalafridi Strabonis Fuldenſis ſcriptam circa annum 840. & *interlinearem* Anſelmi Laudunenſis Scholaſtici Monachi Benedictini emiſſam 1110. *Nicolaus de Lyra & Glossa*

ad cuius postilla adjunxit *Additiones* anno 1430. Paulus à S. Mariâ Burgensis Episcopus, quibus denique anno 1440. *Replicas* obiecit Matthæus Tornigus, seu *Dornich* acerrimus Saxo Franciscanus; quæ simul hoc loco congerenda fuerunt, vt de Glossis in Sacram Scripturam semel diceretur; quas sæpe quidam citant, sæpe confundunt, vtpote jam in vnum corpus, & multa volumina conjectas.

Nazarethana B. Virginis Domus, in Illyricum transfertur. Hoc anno piè creditur B. Virginis Nazarethana domus ex Palæstinâ in collem inter Tersactam & Flumen, oppida Dalmatiæ, esse Translata Angelorum manibus. Quod mirum est à nullo æui huius scriptore commemoratum; & citantur dumtaxat Acta quædam Illyriorum, quæ certam apud omnes fidem non faciant: addunt etiam quidam Hodæporicon pij viri, qui eam se postea vidisse asserit apud Henricum Canisium, & Syrorum Epistolam, quâ queruntur postea locorum desolationem circa sanctam hanc domum in Palæstinâ: denique etiamnum hodie peregrinis in Syriâ saltem pars domus huius ostenditur, vt multi testantur. Vnde enata est inter eruditos controuersia; quam non est huius laboris nostri multis de causis, dirimere.

MVNDI. CHRISTI.
5345. 1292.

Adolphus Nassouius succedit Rodolpho. Electus est in locum Rodolphi, Romanorum Rex Adolphus Nassouiæ Comes, operâ Gerardi Moguntini Præsulis consanguinei sui; quam dignitatem ferunt Vvenceslaüm Bohæmiæ Regem oblatam sibi repudiasse; sapienter minori, sed certiori ditione contentum.

S. Kunegundis & S. Alberti Carm. obitus. Moritur Nicolaus IV. Hoc anno, quo è viuis abiere S. Kunegundis in Poloniâ 9. Kal. August. S. Albertus Carmelita Siculus 7. Idus, miraculis ambo illustres, mortuus est Nicolaus IV. prid. Non. April. Romæ, cùm sedisset annos 4. mensem vnum, dies 14. de cuius studio in Minoritis suis ad Pontificatum promouendis quædam scripta sunt, quæ

non

non est opus commemorare, refutare multò minùs. Post huius obitum certè diutiùs vacauit Sedes, quàm Christiana Respublica, tum satis turbata, flagitabat.

Creatus est hoc anno Archiepiscopus Genuensis Ioannes *de Varagine* (ab oppido maritimo Liguriæ sic dictus est) vulgò *de Voragine*, ob crebra nimis S. Scripturæ in suis operibus testimonia, assumptus ex Ordine S. Dominici; qui primus sacram Scripturam Italico sermone loquentem induxit. Edidit & Chronicon Genuense, & Legendam Auream, vulgò Speculum Sanctorum; in quibus tamen aliqua non satis concocta reperiuntur. *Ioannes de Varagine.*

MVNDI 5346. CHRISTI 1293.

Bellum graue ex leuissimâ causâ, & propter homicidiones duos Normannum & Anglum, inter duos Reges exarsit: hoc primùm excursionibus terrâ marique gestum, deinde aperto marte; quam ob causam damnatus est à Franciæ Paribus Eduardus, mulctatusque Aquitaniâ. Quare Robertus de Nellâ Stabuli Francici Comes annò sequenti Burdegalam occupauit. Scriptores vtrumque Principem damnant, Anglum contumaciæ, Francum cupiditatis; sed ambo excusantur à suis: quibus vindicibus nunquam Principes, quantumuis nocentes, indigebunt. *Bellum inter Francos, & Anglos.*

Nouum fœdus initum est inter Iacobum, & Carolum; hic Perusium venit, vt dissidentes inter se de eligendo Pontifice Cardinales conciliaret; verùm dum eos vrget acriùs, disjunxit magis, animis nondum satis ad concordiam paratis. *Concordia noua inter Iacobum, & Carolum.*

Obiit hoc anno 3. Kal. Iul. Henricus Gandauensis, Archidiaconus Tornacensis, qui Parisiis tantâ doctrinæ laude floruit, vt *Doctor solemnis* vocaretur; magnum certè lumen, ac decus Academiæ Parisiensis. *Henricus de Gandauo.*

MVNDI 5347. CHRISTI 1294.

Cassanus Tartarus miraculo fit Christianus.

Hoc anno, quo turbata est Armenia, fratribus inter se regni causâ pietatis & religionis jura violantibus, Cassanus Tartarorum Rex mirabiliter in castra Christi transiit. Cùm enim filiam Regis Armeniæ duxisset vxorem, & ex eâ natus esset deformissimus filius, eam cum prole Rex adiudicauit neci; cùmque hanc priùs baptizari Regina impetrasset, statim atque sacris intinctus est aquis, pulcherrimus euasit, quare pater factus Christianus, & acerrimus hostis Mahumetanorum.

Creatur Pontifex Petrus de Murrhone dictus Cælestinus V.

Electus est hoc anno Romanus Pontifex 3. Non. Iul. Petrus de Murrhone, sic dictus quia montem 2. millibus passuum distantem à Sulmone Eremitâ incoluisset. Is patriâ Esserniensis fuit, & conditor Congregationis S. Damiani, quæ postea Ordo Cælestinorum ab eo dicta est. Is vitæ sanctitate illustris, selectus omnium consensu, dum fugam arripere cogitat, à populo detentus ornamenta Pontificalia prope per vim recepit 4. Kal. Septemb. in vrbe Aprutij Aquilâ, dictusque Cælestinus V. vir verè pius & humilis, qui nunquam equo vehi voluit, sed equitauit in Asino ad exemplum Christi, quem repræsentabat in terris. Sed is statim se minùs aptum ad hanc dignitatem agnouit. Eum ergo jam paratum ad illam deponendam etiam impulit Benedictus Cardinalis Caietanus, huic moribus dissimillimus, vir sagax, & rerum gerendarum gnarus, & quem interrogabat sæpe Pontifex post obitum Cardinalis Latini, quo familiariter vtebatur, & quasi pædagogo. Quæ autem sparsa sunt de vocibus per tubum Papam deterrentibus, adeo inconcinnè ficta sunt, vt ab omnibus peritis irrideantur. Tandem, nequicquam Carolo, & vniuerso Populo reclamante, Idib. Decemb. Pontificatus sui mense 5. cum diebus 8. exuit Pontificis ornamenta, editoque publico instrumento, fecit quod

Deserit Pontificatum eique sufficitur Bonifacius VIII.

omnis

omnis ætas mirabitur, nulla imitabitur, etiam miraculo firmatum, cùm sequenti die Cœlestinus sanauerit claudum. Potestate igitur Cardinalibus factâ 9. kal. Ianuar. ei substitutus est Benedictus Cardinalis Caietanus; dictus Bonifacius VIII cùm VI. appellandus esset, ob duos illegitimos intrusos; vir dignissimus Pontificatu, nisi sordidior, & durior, ac nummorum atque sententiæ suæ retinentior extitisset.

Hoc anno Domus B. Virginis Nazarethæna ex Illirico in agrum Recinetensem translata fertur 4 Id. Decemb. in Syluam, quæ erat diuitis viduæ Lauretæ, & paucis pòst mensibus in locum tutiorem translata (ob grassatores peregrinos insultantes) & in agrum duorum fratrum: inter quos tamen cùm esset exorta de donariis controuersia, diuinitus transiit in hunc locũ vbi hodie visitur, & colitur magno peregrinorum concursu. Plerique in eâ pietatem se singularem sentire aiunt, quam tamen Cardinalis sanctissimus Baronius, eique comes P. Iacobus Sirmondus Societatis Iesu non sunt experti. Verùm tum obseruauit Cardinalis, eam esse confectam ex iisdem lapidibus, quibus regionis huius cæteræ domus conflatæ sun. Quæ tamen, aliaque ab eruditis obijci solita, minuere sancti huius loci religionem non debent: & in hâc causâ multorum pietas, paucorum doctrinæ, ac criticæ cedere debet. *Domus B. Virginis deportatur in Agrum Recinetensẽ.*

Eduardus impar Philippo auxilia vndecumque quærit: Adolphum ingenti pecuniâ in suas partes trahit; qui petens à Philippo Pulchro Arelatense regnum, & ab eo irrisus, maluit Thuringiam & Misnia emptas Anglicanâ pecuniâ inuadere, quàm Franciam. Philippus quoque Flander abalienatus est à Philippo; verùm mox huic pœnas dedit, quas subire solent qui aduersus dominos suos potentiores rebellarunt; neque sibineque Anglo vtilis. *Eduardus vndique auxilia quærit.*

Enituit hoc anno Alphonsi Peresij Gusmani virtus in vrbis Tarissæ sibi concreditę propugnatio- *Alphonsi Peresi Gusmani virtus.*

tione: filium enim suum ab obsidentibus captum vidit ab hostibus jugulari, quibus etiam gladium suum ad id operis proiecerat; & immutato vultu ad mensam, vnde euocatus erat, & ad vxorem rediit. Quæ constantia plùs Mauros retudit, quàm vrbis situs firmitasque murorum.

MVNDI 5343. CHRISTI 1295.

S. Petrus Cælestinus includitur, & moritur.

Bonifacij legitimum Pontificatum cùm nonnulli reuocarent in dubium: ne quis Petri Murrhonis simplicitate abuteretur, hunc latitantem perquiri jussit, & inuentum in Castello Hernicorum munitissimo custodiri. Tum ei vir sanctus prænunciasse dicitur, moriturum vt canem, qui ascendisset vt vulpes, vt Leo regnaret. In hoc carcere ex grauitate aëris, & loci situ, contracto apostemate obiit Cælestinus (quidam suadente Pontificis nepote clauâ mactatum volunt) 14. Kal. Iunij, ætatis anno 81. vel 87. à Clemente V. inter Sanctos relatus sub nomine S. Petri Confessoris, ne coleretur vt Martyr, cum magnâ sui successoris ignominiâ. Quæ quidem mors viro sanctissimo gloriosa, huic multæ patientiæ, autori multarum calumniarum vberrima seges extitit.

Sanctius Rex moritur, ei succedit Ferdin. IV. S. Ludou. Franciscanus, & Andreas Anagninus.

Mortuus est hoc anno Sanctius Castellæ Rex, felicfo successore Ferdinando IV. sexcenni. Tum quoque initum est fœdus inter Francos & Arragonios, cuius sequester fuit Bonifacius, multisque reddita libertas, inter reliquos S. Ludouico, qui tum emisit votum subeundi Ordinis S. Francisci. Nec minor virtus Andreæ Anagnini Minoritæ, cui tum purpuram vti consanguineo Bonifacius offerebat: ideò in vita & post obitum miraculis claruit, magnum spretæ humanæ felicitatis exemplar.

Otho Vicecomes Archiep. Mediol.

Denique obiit hoc anno Otho Vicecomes Archiepiscopus Mediolanensis, qui in familiâ suâ Principatum vrbis huius reliquit, Matthæo nepote non tantùm creato Duce, sed & ab Adolpho Romanorum Rege confirmato, in præmium

diu-

diuturnæ patientiæ, atque vrbis sapienter inter varios grauesque tumultus administratæ.

MVNDI 5349. CHRISTI 1296.

Bonifacius Siculos modis omnibus ad sanam mentem reducere conatur, atque vt id perficiat per Iacobum Arragonem, eum vexilliferum Ecclesiæ creat. Verùm cùm hic redditus esset suspectus Pontifici, hic euocat Carolum Valesium, quem Imperatorem constituere cogitat, ac Siculis opponere. Id autem vt præstaret commodiùs, imperat inducias Regibus Franciæ & Angliæ: reclamat Philippus, atque in his superiorem habere se Pontificem negat, paratus alioqui de more se huic in spiritualibus obsequi: Sed dum vterque agit ardentiùs, nec ille se patrem, nec hic se filium satis exhibuit. *Initium discordiæ inter Bonifacium & Philippum.*

Bene vsus induciis Francicis Eduardus Angliæ Rex, Scotiam subigit, etiam Ioanne captiuo abducto, atque exportato lapide in quo Scotiæ Rex inaugurabatur. Huic autem pecuniæ indigo sufficere quidquam denegauit Clerus, Bonifacij prætexens Constitutionem, ex lib. VI. Decretalium, hoc tempore valdè necessariam, quo Principes à rebus sacris non facilè temperabant manus. *Scoti victi ab Eduard.*

Facti sunt hoc anno Minoritæ Guido Monfeltrij Gomes, hostis olim Pontificum acerbissimus, & Ludouicus Caroli Claudi filius, electus à Bonifacio Episcopus Tholosanus anno ætatis 20. Tum autem jus suum in Siciliæ regnum transtulit in fratrem Robertum; cùm eius primogenitus jam Rex esset Hungariæ, neque duo regna adeò disjuncta possent sine periculo ab vno Principe administrari. *Facti Minoritæ Guido Monfeltrius, & Ludouicus Caroli Calui filius.*

Prodiit hoc anno Bonifacij in Columnenses Gebellinos odium, quos à quoquam recipi non est passus, cui non denunciaret inimicitias: pro- *Bonifacij odium in Columnenses.*

jectis

jectus etiam, parum piè, in Episcopi Genuensis faciem cineribus, in principio Quadragesimæ, qui eos hospitio suscepisse credebatur.

MVNDI 5350. CHRISTI. 1297.

Columnenses in Frãciam confugiunt. Bonifacius in Columnenses Crucem prædicari jubet; hi primùm se generosè defendunt in munitione Prænestinâ; sed tandem fugere compelluntur in Galliam, vbi perhumaniter excepti à Philippo. Redemptus quoque Sarra seu Sciara, frater Cardinalis, multa passus est ne Pontifici venderetur, qui mox huic rependit vicem cum fœnore, quamquam impiè atque irreligiosè.

S. Ludouici Reg. Apotheosis. Bonifacius S. Ludouicum Regem Francorum inter Sanctos retulit 3. Idus August. apud Vrbem-veterem, habuitque orationes, & laudante, & laudato dignissimas.

Robertus Siciliæ Rex. Robertus Siciliæ Rex Iolantem Iacobi Arragonij ex Constantiâ filiam ducit vxorem: huic quoque reconciliati sunt Ioannes Procida, autor Sicularum Vesperarum, & Rogerius Lauria Archithalassus, qui mox arma in Fridericum expedierunt; quare hic Iacobum Lauriam capite minui jussit. Constantia obiit pientissimè Barcinone, si non animo, saltem corpore Monialis S. Francisci, in cuius veste sepulta est.

Fratricelli hæretici. Sed funestarunt hunc annum, atque hæc tempora hæretici Fratricelli, seu Bizochi, authore Hermanno quodam Pongilupo Ferrariensi, fœdum hominum genus exortum ex Fratribus de Paupere vitâ siue Beguinis, sensim in omnem turpitudinem effusis. His affines fuerunt Pseudo-Apostoli; quorum parens Segarellus Parmensis viuus exustus, sociorum audaciam nonnihil repressit.

Flandriã Philippus Eduardus in Flandriam trajicere parabat auxiliaturus Guidoni Comiti, quem auctum licèt

cèt Adolphi copiis Philippus ad Furnas per Robertum Atrebatensem euocatum ex Aquitaniâ profligarat: verùm veritus suorum rebellionem, & territus Adolphi casu, qui depositus fuerat, in eius locum Alberto Austriæ duce suffecto, timuit ne dum miseros juuare parat, eorum aduersâ fortunâ implicaretur.

MVNDI 5351. — CHRISTI 1298.

Adolphus hoc anno, imprudenter sine peditatu commisso certamine cum Alberto in agro Spirensi, victus & interfectus est. Albertus, deposito Imperio, iterum electus legitimè ab Electoribus; quem tamen ægrè probauit Bonifacius, & nonnisi in odium Philippi Pulchri, in quem odium præualuit Albertino. *Cæditur Adolphus ab Alberto.*

Veneti à Genuensibus, Duce Lambâ Auriâ, ad Corcyram Nigram seu Curzolam victi; quando Dandulus dux illorum captus, ne triumpharetur impactum sibi caput in triremem effregit, non satis Christianè. Superati quoque iidem anno sequenti ad Hellespontum; nihilominus mox ab vtroque populo pax inita est, victis atque victoribus attritis necessaria. *Veneti victi à Genuensibus.*

Hoc anno, quo S. Ludouicus Tholosanus Præsul obiit anno ætatis 23. Liber VI. Decretalium à tribus viris doctissimis compilatus jussu Bonifacij promulgatus est, authoris odio non receptus in Franciâ, & odio quod annis prope quadringentis nondum deferbuit. *Liber VI. Decretalium.*

MVNDI 5352. — CRISTI 1299.

Philippus Pulcher & Bonifacius VIII. inter se committuntur; &, hoc reclamante, ille immittit in Flandriam Robertum Atrebatensem; capitur Comes Flandriæ, qui & cum filiis conjicitur *Philippus & Bonifacius inter se commissi.*

tur in custodiam contra promissa Roberti; vnde magnam sibi Philippus conflauit inuidiam. Tum quoque Eduardus emisit è carcere Scotiæ Regem, rogante Bonifacio, eâ lege vt nunquam rediret in Scotiam; quare Balioli in Normanniâ consenuit. Scotia tamen magnis motibus deinceps turbata multas accepit ab Anglis clades, multas reposuit, donec tandem ab Eduardo tota subjugata est; nihil non omissum vt Scotia esse desineret.

Scoticum bellum.

Bellum Siculum atrox.

Bellum Siculum hoc anno gestum est atrocissimè: prælio nauali victus Fridericus à Rogerio Lauriâ; itemque terrestri, quo captus est Philippus Princeps Tarentinus filius Caroli. Captus quoque Ioannes Lauria Rogeri nepos, Messanæ ex Iuris formulâ capite mulctatus est: ideo patruus eius acerbissimè in captiuos sæuiit, multorumque sanguine eius manibus litauit. Tum autem Bonifacius prohibuit excoqui Christianorum cadauera, vt eorum ossa deportarentur in patriam; cui Constitutioni dicitur occasionem præbuisse Montanerij cuiusdam sordidissimi ductoris auaritia; vera causa fuit, quòd ea consuetudo Christianæ pietati repugnare videretur.

Vetita Christ. cadauera excoqui.

Carobertus Hungariæ Rex.

Coronatus est hoc anno Hungariæ Rex Carobertus, seu Carolus Robertus, cognomento Strabo, filius Caroli Martelli, item Hungariæ Regis, expetitus à quibusdam proceribus aduersus Andream Regem. Ille tamen nonnisi post decennium regno potiri potuit, patris sui conditionem, ac turbas expertus.

MVNDI	CHRISTI
5353.	1300.

Cassanus Saracenos Syriæ inuadit.

Cassanus Tartarus Christianus in Saracenos Syriæ ducit ducenta equitum peditumque millia, vt ex eorum manibus Terram Sanctam vindicaret. Et verò occurrentem sibi ad Eme-

sam seu Haman Sultanum Ægypti, tum etiam imperantem Syriæ Melechnazerum cum centum millibus equitum, & peditum innumerabili multitudine profligauit, & in suam retrusit Ægyptum. Sic vniuersâ Syriâ potitus est, quam nullo negotio Occidentales Christianis recuperare potuissent, nisi mentem consiliumque perdidissent; quare in eam jam aliqui ex Cypro venire cœperant. At redire compulsus est in Persidem Cassanus, ob rebellionem Baydonis consanguinei sui: tradidit itaque Damascum Sultano transfugæ Capcaco, eâ tamen lege, vt hanc redderet Occidentalibus, cùm in Syriam copias suas adducerent: at illi dum tergiuersantur, occasionem caluam esse cognouerunt.

Pertinet ad hunc annum Turcorum Ottomanorum exordium, hoc est, autore Ottomano (Græcis Osmane;) cui inter duces Turcos sortitione diuidentes Asiam, quam Minorem dicimus, seu Natoliam, obuenit Bithynia. Hic, animo & corpore præcellens, Prusæ longâ obsidione captæ regiam sedem defixit, & fauore Aladini, seu Azatinis Sultani Iconij, ex paruis initiis magni Imperij fundamenta iecit, quod Græcis fuerat antè prænunciatum. Adoptatus porrò ab Aladino, liberis carente, ei non successit, sed Vizirus Sahibus; quo sublato, Osmanes dictus est Chanes, qui Turcis est Rex vel summus Princeps; atque ab anno decurrunt anni huius Imperij, tantoperè Christianis ob ignauiam suam, atque simultates metuendi. *Ottomanorum initio.*

Celebris est hic annus IVBILEO, quod nomen verè vsurpauit Clemens VI. cùm ex anno centesimo, in quinquagesimum transtulit solemnem illam pœnarum remissionem, & publicam Indulgentiam. Neque verò Bonifacius VIII. hoc primùm proposuit, sed duntaxat *IVBILEVM Bonifacij*

taxat renouauit, ac majori pompâ celebrandum indixit. Et verò id acciuit in Vrbem supra ducenta hominum millia, adeo vt per vias; ac plateas, vix esset transeundi locus. Tantæ tamen hominum multitudini nihil ad victum defuit, & pretio satis commodo; adeò vt huic operi manum ipse Deus admouisse videretur, atque prouidisse Christianorum corporibus, dum hi animorum suorum saluti consulerent.

LIBER

LIBER XIV.

Ab anno Christi 1300. *ad* 1400.

CAPVT PRIMVM.

DECAS PRIMA.

Ab Anno Christi 1300. *ad* 1310.

MVNDI 5354. CHRISTI 1301.

IOannes Patriarcha Constantinopolitanus abdicat se dignitate, eique Sedi restituitur Athanasius, quasi Prophetes, quòd terræ motum præcinuisse visus esset. Viuebat tum Nicephorus Callistus, qui Andronico Imperatori suam nuncupauit historiam quorum prostant libri 18. à Christo nato ad 625; reliqui putantur intercidisse. Vulgò parum accuratus creditur in Historiis seligendis, & ea scripsit quæ apud eruditos viros, & emunctæ naris, plerumque non inueniunt fidem. *Nicephorus Callistus.*

Carolus Valesius vocatus à Bonifacio hoc anno venit Anagniam, multis honoribus cumulatus, ac dictus Imperij Vicarius. Hic jussus ire Florentiam, nihil profecit; præualuere enim Guelphi seu *Carolus Valesius Imperii Vicarius.*

seu Nigri, & Albos seu Gibellinos eiecere; inter quos Dantes Aligerius Poëta ille atque Philosophus excelluit, cui exilium ad eruditionem mire profuit. Abiit tum quoque Petrarchæ pater, qui eum exul genuit Aretij anno 1304. 13. Kal. August virum singularis ingenij, atque peramœni.

Dantes Aligerius, Petrarcha.

Contigit hoc anno fatalis causa diffidij Philippum inter & Bonifacium, ex audaciâ Bernardi Episcopi Apamiensis, quem in Franciam Legatum miserat, vt Regem ad Expeditionem Hierosolymitanam excitaret. Hic dum loquitur impotentiùs de Summi Pontificis authoritate in temporalibus, ac Philippo tergiuersanti minas depositionis intentat, aliunde huic inuisus, quod ad Episcopatum per Bonifacium eo inuito promotus esset, eiusdem Philippi jussu in carcerem Archiepiscopi Narbonensis Metropolitani sui detrusus est, vt ab eo, & comprouincialibus Episcopis de crimine perduellionis judicaretur, prolatis capitibus septem, ex quibus accusatio eius coalesceret. Quæ causa Regi multas ærumnas attulit, Pontifici immaturam necem, ac pæne famæ & existimationis jacturam.

Diffidium inter Bonif. VIII. & Philippum Bellum.

His auditis Bonifacius, vt erat ardentioris ingenij, eum eximi carcere jussit, additis etiam minis Anathematis, ac depositionis; quæ jam nutantem & iratum Philippum in furorem impulerunt. Inde scriptæ vtrimque Epistolæ, quæ si veræ sunt, nec Regem Christianissimum, nec Pontificem sanos satis sapiunt. Ferunt & Petrum Flottam nobilem Aruernum vnguem vtrique fuisse in vlcere, meliorem militem quàm Legatum.

Bonif. & Philippus ad se inuicem acerbius scribunt.

Philippus ergo pecunias ex Galliis Romam inferri vetat; Bonifacius gratias Francicis Regibus à Pontificibus factas suspendit; inuenti vtrobique qui facta suorum Principum defenderent, & accusarent aduersarios, cùm nunquam defuturi sint viri docti, qui Principes defendant suos, ac poten-

Philippus & Bonif. sese falsis ariitant.

potentibus adstipulentur, etiam cum religionis discrimine atque pietatis.

Eodem tempore in odium Philippi matrimonium incœstum Sanctij, hactenus à Pontificibus repudiatum, habuit ratum Bonifacius, & ex eo nati liberi legitimi declarantur; omnia permissa quibus Hispani attollerentur, Philippo fieret injuria. *Probatur Matrimonium Sanctij.*

Excitatæ sunt denique in Hungariâ turbæ, mortuis Andreâ & Carolo Martello Regibus, dum Caroberto oppositus est Vvenceslaüs Bohæmiæ Rex. At is cùm recusasset regnum, electus est à nonnullis filius eius Ladislaüs 13. annorum puer: quare hi sunt à Bonifacio excommunicati: quem vice versâ quidam Presbyteri non excommunicarunt modò; sed ei aquâ, & igni interdixerunt, vsque ad insaniam audaces, & postea grauibus pœnis coërcendi. *Turbæ in Hungaria.*

MVNDI 5355. CHRISTI 1302.

Pertinet ad hunc annum *Societas Catalanica* dicta, seu *Romaniæ*, orta, vt creditur, ex pace Siculâ, quæ hoc tempore contigit. Nempe Catalani, Genuenses, alijque Itali, quorum plerique erant Templarij, allatis secum ex Syriâ pecunijs instruxere classem 20. Triremium, quâ vsque ad Constantinopolin omnia diripuerunt, ac Piraticam exercuere primò, deinde multis sibi Latinis adjunctis Macedoniam vastauerunt. Certè Comitem Brennæ Athenis imperantem occidêre, eiusque ditionem cum Peloponneso occupauere, atque hîc ductis cæsorum indigenarum vxoribus consêdere. Verum de hâc Societate varia varij; satis est eam indicasse nimis cognitam Latinis & Græcis, atque fatalem vtrisque, hoc est, inferentibus, & accipientibus injuriam. *Societas Catalanica, seu Romaniæ.*

Hoc anno inuenta est Pyxis nautica à Flauio quodam Amalphitano: non desunt tamen qui antea *Pyxis nautica.*

antea excogitatam tradant, à Ioanne Goia, item Amalphitano; cuius beneficio Nouum Orbem detectum habebus, & Veterem accuratiùs.

Ischia Insulæ incendia.

Hoc item anno Ænaria, seu Inarime vulgò *Ischia*, tantùm sulphurei ignis euomuit, vt incolas omnes suos, cum animantibus, & arboribus cunctis exterminarit, mare pumicibus impleuerit, ad 200. millia passuum cineres effuderit. Id etiam antea contigerat; sed exciderat ex hominum memoriâ, quos tantùm mala præsentia percellunt.

Carolus Valesius Siciliam vexat.

Carolus Valesius inuadit Siciliam cum magnâ classe, quâ Fridericus in munita loca retrusus. Lue tamen in castris Francorum sæuiente, inter vtrùmque pax inita, & Constantinopolis vtiliùs eorum armis proposita est.

Clades Francorum ad Curtracum.

Contigit hoc anno ad Curtracum horrenda Gallorum clades 5. Idus Iulij, quam eorum præceps insanusque furor induxit, dum cœco impetu, & amenti, ruerunt in Incile, idque suis cadaueribus impleuere, per quæ transeuntes Flandri opifices, & vulgus inerme, vicies mille pedites, & equites pauci, octo ferè Equitum millia, peditum quadraginta deleuerunt. Cæsa sunt Francorum equitum sex millia, innumeri pedites, cum multis proceribus, ac ductoribus; tanta cædes, & tam inexpectata fuit, vt meritò non ab hominibus, sed à Deo curata videretur.

Perseuerat discordia Philip. inter & Bonif.

Et verò perseuerabat acerba illa Philippum inter ac Pontificem discordia; quanquam hic faterettur nihil se habere in illum iuris in temporalibus, sed tantùm ratione peccati. Verùm facile non est concitatum ignem restinguere, nec Regis furorem. Philippus reparato exercitu Flandriam ingressus, ob pluuias redire compulsus est, nullo alio opere pretio, quàm vt vltionem spirasse videretur. Aliunde in eum Bonifacius Anglos Flandrosque concitauit; ac pater eius esse desijt, quem filium rebellem, & ingratum, vt aiebat, experiebatur.

Albertus Romanorum Rex jura persequitur Imperij aduersus Principes & præsules, qui ea sibi arrogarant. Quo tempore Matthæus, aliter Maphæus, Vicecomes Mediolanensis, Principatu exclusus, Guidoni Turriano locum dedit, donec crimina Guidonis eius criminibus maiora Deus arbitraretur. *Maphæus, & Guido de Duc. Mediol. discepta nt.*

MVNDI 5356. CHRISTI 1303.

Bonifacius VIII. vt haberet quem opponeret Philippo Pulchro, confirmat electionem Alberti Romanorum Regis, quam antè rejecerat; & antequam descenderent ad vltima remedia, mittit in Franciam Legatum Ioannem Monachum Cardinalem Picardum, qui Regem induceret vt amicè S. Sedi de 13. capitibus satisfaceret. Verùm cùm Philippi responsiones Pontifici viderentur inanes, hic in illum Anathema fulminat, & aduersùs Episcopos, & Doctores omnes qui Romam vocati venire recusassent, aut certè non tentassent. Qui hæc deferebat Nicolaus Benefractus Archidiaconus Constantiensis in Normanniâ, captus Trecis jussu Regis in custodiam detrusus est. Parisijs insuper habitus est Conuentus Præsulum, Doctorum, Procerum, in quo accusatus est Bonifacius a Plessiano nobili viro de nece Cælestini, intrusione illegitimâ in Petri Sedem, de simoniâ, luxuriâ etiam abominandâ, gulâ, crudelitate, sacrilegijs, magiâ, contemptu rerum sacrarum, & Ecclesiasticarum, & alijs eiuscemodi, quorum prolati testes, & actus Iuridici, quæ omnia Parisijs parum religiosè nuper excusa, tantâ auiditate ab Heterodoxis recepta sunt, quantâ detestatione à bonis perlecta. Quibus auditis, ex eorum judicio qui Conuentui intererant, prouocatum ad Concilium Generale, & Apostolicam Sedem, cùm nacta esset legitimum caput, neque simile Bonifacio. Quæ cùm Pontifex Romæ didicisset, ac se coram Cardinalibus purgasset de obiectis criminibus, censuras *Bonifacius Parisijs damnatus.*

in Philippum latas confirmauit, iterum anathemate perculit, Regnum sacris interdixit, Academias docere vetuit, Francos sacramento fidei exsoluit, Franciam addixit Alberto, eundemque cum Flandris & Anglis in eam immisit; denique omnia præstitit quæ irati Pontifices aut possunt, aut audent.

Bonifacius Anagniæ captus à Francis.

Mittitur itaque in Italiam Guillelmus Nogaretus de S. Felice, nobilis Aquitanus, consilio manuque bonus, cum Plessiano accusatore viro forti, & acerbo, vt denunciarent Pontifici quæ acta essent, & decreta in Conuentu Parisiensi. Hi, communicatis consilijs cum Columnensibus, acerrimis inimicis Bonifacij, & adhibito sibi adiutore eorum audacissimo & infelicissimo Sarrâ, seu Schiarâ, veniunt in Etruriam; vbi trecentos Equites expeditissimos, & pedites paucos, sed alacres, scribunt, quibuscum Philippi nomen inclamantes Anagniam irrumpunt, mussante Ciuitate, & Cardinalibus aut conniuentibus, aut fugâ dilapsis. Bonifacius mori paratus cum ornamentis Pontificijs in Cathedrâ sedit, vbi cùm eum audaciùs Nogaretus alloqueretur, Patarenum hunc vocauit, quòd eius auus ob Hæresin combustus esse viuus ferebatur. At audacior, & efferatior Sciarra, colaphum ei inflixisse armatâ manu, atque ad terram fertur afflixisse; quod aliqui perperam affinxere Nogareto, qui Pontificem tantùm in custodiâ retinendum putauit. Tribus autem diebus elapsis, intra quos thesaurus Pontificis direptus est, Anagnini, resumptis animis, irruerunt in Francos, atque ex ijs aliquot interemerunt, vexillum Philippi affixum Pontificijs ædibus discerpserunt, & cum Romanis accurrentibus liberum eum perduxerunt Romam; quod tamen aliqui ab ijsdem Francis præstitum volunt, eum captiuum semper detinentibus, ac vinctum deducentibus Romam. Vtut se res habuerit, statim in febrim ardentissimam incidit Bonifacius, in quâ dimotus mente, impiè

Malè habitus à Sciarra.

Moritur ex ardenti febri.

impiè multa atque sacrilegè traditur effutijsse, quæ fuerant à Catholicis premenda silentio, non Typis euulganda, vt ætate nostrâ parum religiosè factum est, cum magno gaudio Hæreticorum, qui in his equuleis triumphare, atque in his quisquilijs conciones ad popellum suum adornare solent. Sic mortuus est Romæ Bonifacius 5. Idus Oct. cùm sedisset annis 8. mense vno, diebus duodeviginti; vir acerrimi ingenij, & qui Pontificum potentiam eò perducere conatus est, quò magis non posset assurgere: verùm dum consilia persequitur ardentiùs, defecit in medijs conatibus, & injecit secuturis Pontificibus metum, ne quod vellent, aut possent, auderent.

Audito Bonifacij casu, accurrit Carolus Siciliæ Rex cum mille quingentis equitibus, & octo millibus peditum in auxilium S. Sedis: statimque eius fauore nixi Cardinales elegere F. Nicolaum Bocasinum Dominicanum, qui nunquam Bonifacium deseruerat, patre Opilione natum in agro Taruisino, virum eruditum & industrium. Is 6. Kal. Nouemb. coronatus, in gratiam Bonifacij, qui antea sic vocabatur, dictus est Benedictus XI. cùm vulgò IX. dicendus esset. Ad eum autem cùm paupercula mater accessisset, splendidis ornata vestibus, eam negauit esse suam, vilibus autem pannis amictam, amplexatus agnouit matrem, & in honore habuit, verus humilis piscatoris successor. Ad eum statim Legatos Philippus misit, atque inter cæteros Petrum de Bella-Pertica Iurisconsultum magni nominis; quorum operâ Pontifex Regem atque regnum in integrum restituit, Columnensibus pepercit, Nogaretum tamen & Sciarram diro anathemate perculit; atque ita se gessit, vt parens bonus, & fortis judex esse videretur. *Bonifacio succedit Benedictus XI. ad quem Philippus Legatos mittit.*

Obijt hoc anno in Armoricâ S. Yuo Trecorensis Presbyter, Iurisconsultus; dictus aduocatus pupillorum, atque viduarum, miraculis clarus, & à Clemente VI. inter Sanctos relatus; ne *Moritur S. Yuo.*

gens vlla, aut conditio à Sanctitate, & maximis honoribus Ecclesiæ seclusa videretur.

MVNDI 5357. CHRISTI 1304.

Cassanus Tartarus obijt. Cassanus Rex Tartarorum obijt hoc anno; cui successit frater Carbanda, in sacro fonte dictus Nicolaus, à matre Christianâ, quâ mortuâ ipse defecit ad Mahumetum; alij tamen hunc filium Cassani putant, omnes sub eo Christianitatem inter Tartaros concidisse. Erat Cassanus pumilio, ac deformissimus: sed quem animus ingens & eximius, ætatis suæ Principibus omnibus anteposuerat.

Moritur Benedictus XI. Mortuus est hoc anno Benedictus XI. sublatus à Columnensibus vel Florentinis, per ficus veneno illitas, Perusij prid. Nonas, aut ipsis Nonis Iulij, cùm sedisset menses 8. dies 17. Eo mortuo scissi sunt Cardinales, alijs optantibus amicum Bonifacij, alijs Regis Francorum; sicque prauis eorum motibus tum Ecclesia seruijt.

Philippus Flandros vincit terra atque mari. Philippus Pulcher Flandros duplici attriuit clade; nauali, quâ captus Guido Iunior, submersæ aut captæ naues 80. cum decem armatorum millibus, à Rainerio Grimaldo Genuensi Philippi Archithalasso. Terrestri etiam superior fuit ad Montem Populeti inter Duacum, & Insulas; quo Rex ipse cum 22. Equitum ac peditum 60. millibus eos aggressus, & plures, & bene animatos in suis castris deleuit, cæsis sex millibus fortissimorum militum. In eo certamine nihil propiùs factum est quàm vt Rex à desperatis interimeretur: ipse tamen victoriæ præcipua causa fuit, & consilio manuque sapienter juxta & fortiter pugnauit. Cùm autem postea idem Philippus Insulas obsedisset, & desperati Flandri, aut mori, aut obsidionem soluere decreuissent, Philippus rebelles domuisse contentus pacem cum ijs inijt, tam honestam victori, quàm victis vtilem, ac necessariam.

Ho

MVNDI CHRISTI
5358. 1305.

Hoc anno, quo frigus atrocissimum sæuiit, obiit Vvenceslaüs piissimus Bohæmiæ Rex, Alberto priùs sibi reconciliato: Successit ei cognominis filius vix annos 16. natus; sed corroboratæ jam nequitiæ adolescens, propter quam & Bohæmiæ regnum perdidit, & Polonicum non seruauit, Vvladislao Loctico magnam suæ ditionis partem recuperante. Tum quoque Cruciferi Teutonici, & Liuonici, sese potiùs ad perniciem harum regionum factos, quàm Ecclesiæ tutores ostenderunt. *Vvenceslao Bohæmo succedit Vvenceslaus.*

Electus est Non. Iunij Romanus Pontifex Bertrandus de Argutis Archiepiscopus Burdegalensis, amicus Bonifacij, olim inimicus Philippi, sed spe injectâ Pontificatus ei reconciliatus occultè, eique pollicitus 5. conditiones, sextam etiam suo tempore exponendam. Dictus est Clemens V. coronatus Lugduni. 3. Id. Nou. at dum per vrbem veheretur, muri ruinâ multi interiere, atque inter cæteros Ioannes Brabantiæ Dux, dum frænum Pontificis tenet, cum Caroli Regis fratre; qui & grauiter læsus est. Tum translata in Galliam Pontificis Sedes; ibidem annis 70. defixa est; ideoque ab Italis dicta captiuitas Babylonica. Philippus autem præsens huic inaugurationi plenissimè absolutus est, restituti Columnenses, Pontifex sic pacta seruauit, vt neutrum promisisse, aut acceptasse pœniteret. *Eligitur Papa Clemens V.* *Ro. Sedes Auenionem translata.*

MVNDI CHRISTI
5359. 1306.

Clemens V. Constitutiones Bonifacij VIII. in Philippum reuocat, & alias pro Regno, & Ecclesiâ Gallicanâ conficit: Turbatur magnis motibus Scotia, & multis afficitur cladibus: Olemutij Vvenceslaüs Bohæmiæ Rex interimitur, & de eius successore turbatur regnum; quæ percurrendo satis est indicasse. *Clem. V. fauet Philippo.* *Turba Parisina.*

In Galliâ xi. Kal. Augu. Iudæi expelluntur è

Galliâ, bona eorum addicuntur Fisco. Rebellant Parisini ob mutatam monetam, ipse Rex obsidetur: at seditiosi per nobiles conglobatos aut sublati ferro, aut per tortorem laqueo pœnas dedere.

S. Nicolaus Tolentinas. Obiit hoc anno S. Nicolaus Tolentinas Eremita Augustinianus natus in Castro S. Angeli; non tantùm Ordinis sui, sed & Ecclesiæ totius ornamentum.

MVNDI 5360. CHRISTI 1307.

Clement. præclarè facta. Clemens in Andronicum. Græcorum Imper. librat Anathema vt Schismatis & hæreseos fautorem, quem mox Carolus Valesius bello appetiturus erat: induxit & F. Haythonem vt de Armenis rebus scriberet; quod cumulatè præstitit. Promouit & sanctos conatus Ioann. de Monte Coruino, quem & Legatum in Oriente constituit, vt eius operâ Fides inter Tartaros, Persas, Indos, Æthiopas promoueretur; quas pietate suâ vir Orbe major complectebatur.

Clemens Philippi petitionem de Bonif. eludit. Philippus Pulcher Clementem vrget vt Bonifacij nomen, sicut erat pollicitus, expungeret è sacris diptychis, eius ossa sicut hæretici flammis absumeret: negauit id fieri posse sine consensu Cardinalium, à quibus tam ipse quàm Bonifacius legitimè electus esset; quare satiùs esse Concilium Oecumenicum expectare, vt res tanti momenti decideretur: quo responso Philippi petitionem sapienter elusit.

Extinctio Templariorum. Supererat sexta conditio, sed tacita, seu extinctio Ordinis Templariorum, quos non tantùm Philippus oderat, sed & alij Principes Christiani, fortè bonis eorum inhiantes. Verùm vt Ordo tanti nominis aboleretur, ea proxima causa fuit. Prior Montis Falconis in pago Tholosano, cum Noffo quodam Florentino, per Magistrum conjectus in carcerem detexit crimina & sacrilegia quæ Templariorum domibus continebantur; quare multi eorum exusti sunt viui, inter

ter cæteros Ioannes Mola Magister Ordinis; quorum tamen ossa quidam, vti Martyrum collegerunt, atque coluerunt. Eos tamen qui interrogandos curarat de 14. capitibus Clemens Apostatas, Idolatras, & hæreticos professus est. Itaque eorum ruinæ vera causa fuit rerum omnium abundantia, deliciarum vitiorumque mater, quibus irretitos & inuolutos qui negauerit, ille profectò cæcutire cupit.

Ludouicus cognomento Hutinus, Philippi primogenitus, Pampelone coronatus est Rex Nauarræ, ex matre quæ ante biennium Parisiis obierat, cum magno terrore Arragoniorum, quem tamen Ludouici regressus in Franciam mox astulit. *Lud. Hutinus Rex Nauarræ.*

Mortuus est tum Eduardus Angliæ Rex ex dissenteriâ, cùm regnasset anni 34. mensibus 7. diebus 21. ætatis 68. Vetuit autem sepeliri se nisi subjugatâ Scotiâ; & crudelitati immortuus est, suspendi iussis 55. Nobilibus Scotorum liberis impuberibus; quare de eius salute multi desperarunt. Successit ei Eduardus primogenitus, dictus à natali loco *de Cauerna*, dissimillimus patri, & ex prouerbio πατρὸς ἀπ' ὤων κακός. *Eduardus Rex Angliæ moritur.*

Cadit in hunc annum primum Hèlueticum fœdus ab Vriis Suitiis, & Vnderualdis aduersus Austriacos non præfectos, sed Tyrannos. Dicti autem sunt deinceps vno nomine Suitij, *les Suisses*, quòd apud eos primùm pro libertate pugnatum esset; qui se linguâ patriâ *Eidgenossem* nominauere, id est, *Confœderatos*, Συνωμότας diceres, eorumque conuentum συνωμοσίαν: de quorum constantiâ, virtute, concordiâ multus deinceps occurret dicendi locus. *Primum fœdus Heluetic.*

MVNDI 5361. CHRISTI 1308.

Michaël Palæologus filius Andronici Imperatoris ad Apros Thraciæ magnam accepit cladem â Roccafortio duce Catalanicæ Societatis; quando & Palæologi in Montisferrati ditionem *Palæologi Montisferratenses.*

inserti, nouam hîc familiam ope Genuensium condidere, in Italiâ quàm Græciâ minus protentes, sed feliciores.

Eduardi noui Regis initia. Eduardus Anglus Elizabetham Philippi filiam ducit vxorem; odiosus initio regni sui, ob reuocatum ab exilio Petrum Gauerstonium; qui dum nimis potest, incurrit in Anglorum odium, à quibus tandem interfectus ostendit, hos Regios s'ralpus satis modestos esse non posse.

Cæsus Albertus. Cæsus est hoc anno Albertus Ro. Rex à Ioanne Sueuiæ Duce, filio Rodolphi, nepote suo, ob denegatum sibi patrimonium, cùm regnasset annis 9. mensibus 10. Ioannes pœnitens Pisis obiit. Alberti vxor, fundato monasterio Clarissimum, vbi obierat *Kingsfeld*, id est, *Campo Nigro*, cum Agnete relictâ Andreæ Regis Hungariæ, in eo obiit, ambæ viduæ, ambæ virtutibus illustres.

Succedit ei Henr. Lucemburgius, Successor ei datus Henricus Lucemburgius 5. Id. Decem. curante Pontifice, vt priùs eligeretur, quàm eam dignitatem fratri suo Carolo Valesio Philippus prensaret. Dictus autem Henricus VII. vocandus VIII. eorum qui coronati sunt VI. luscus sed fortis, & Imperio, si corporis dotes excipias, dignissimus.

Curia Ro. translata Auenionem. Clemens eximit Archiepiscopum Burdegalensem à ditione Bituricensis, cui subiectus erat vt Primati. Transtulit & Pontificalem Curiam Auenionem, vt hic Pontifex in ditione Caroli Siculi liberior esset, neque Philippi petitionibus omnibus acquiescere cogeretur.

S. Clara de Monte Falcone. Obiit denique hoc anno S. Clara de Monte Falcone moniali S. Augustini, in cuius corde impressa crux; in vesicâ Fellis, tres globi, Sanctæ Trinitatis imagines, quorum vnus non erat duobus alijs ponderosior. Tum quoque viuebat B. Agnes Politiana, ex Ordine S. Dominici, & B. Angela Fulginas Franciscana vidua, totos annos 12. solâ Eucharistiâ nutrita, eiusque socia B. Paschalina; omnes sanctimoniâ, & miraculis illustres.

B. Agnes Politiana, & B. Angela Fulginas.

Atha-

MVNDI CHRISTI
5362. 1309.

Athanasius Patriarcha Constantinop. cùm annis 8. iterum suæ præfuisset sedi, ab inuidis passus calumniam, cùm accusatores suos non mulctaret satis grauiter Imperator, ex indignatione renunciauit sedi sui, neque dignus titulo Præsulis, neque Christiani.

Athanas. Patriarch. deserit

Henricus VII. Rom. Rex coronatus Aquisgrani, sepelit honorificè antecessores suos Adolphum, & Albertum: Quem & confirmauit Clemens, lato in Venetos Anathemate qui Ferrariam occupassent, mortuo Azone Estensi. Cùm tamen iidem mox victi essent à Legato Pontificio, soluti sunt hoc Sacramento, & quia Florentini Pontifici egregiam nauarant operam, interdicto suo leuati sunt, simulque fortitudinis, & pietatis præmium recepere.

Veneti à Clemente mulctati, soluti Florentini.

Mortuus est hoc anno Carolus II. cognomento Claudus, Siciliæ Rex, ætatis 61. regni 25. vir pace, quàm bello melior, non quia minus fortis, sed infortunatus. Successit ei filius Robertus coronatus Auenione 6. Id. Sept. reiectâ postulatione Caroberti Hungariæ Regis, nati ex Carolo Martello, primogenito Roberti; sed iudicium Pontificis, & necessitas fortissimi Regis ac prudentissimi, æquitati, & communi iuri præualuere.

Carolo Claudo succedit Robertus.

MVNDI CHRISTI
5363. 1310.

Hospitalarij equites S. Ioannis in Insulâ Cypro malè habiti à Rege, & impetratâ ab Imperatore Andronico Rhodo insulâ, eam anno præcedente aggressi, hoc eâ potiti sunt 18. Kal. Sept. in festo Virginis Assumptæ Turcis ex eâ eiectis, qui inde Saracenos expulerant, hi Græcos. Hanc expeditionem suscepit & confecit sapienter juxta ac fortiter Falco de Villareto nobilis Gallus, qui deinceps dominus maris interni Barbaris terribilis extitit. Et vt semel

Hospitalarij Rhodo potiuntur.

huc omnia congerantur, cùm eam post alterum annum recuperare conati sunt Turci, grandi coacto exercitu, antequam eam munirent Equites, magnâ clade affecti, recedere coacti sunt operâ Amedæi IV. Sabaudiæ Comitis, vnde & dictus est *Magnus*, & Crucem Albam in suo stemate retulit cum his litteris F.E.R.T. hoc est, *Fortitudo eius Rhodum tenuit*, vt vulgò explicantur, quanquam aliud alij suggerant. Certè in huius rei memoriam Amedæus V. post annos 70. instituit Ordinem Equitum Annunciationis Angelicæ; illustre pietatis, & fortitudinis auitæ monimentum.

Amedæus IV. Rhodo auxiliatur

Philippus Pulcher hoc tempore damnationem Bonifacij vrgebat apud Clementem, & accusationem suam renouabant Nogaretus & Guillelmus Plessianus, cum magnâ comitum turbâ; quibus obsistebat Franciscus Cardinalis Caietanus Bonifacij ex fratre Nepos, vir acer, ac probè stipatus armatis, adeò vt pugna timeretur. Itaque postulantibus Christianis Principibus aliis, ne sic laceraretur Pontificis demortui fama, orauit Philippum Clemens vt hæc causa reijceretur ad Concilium Oecumenicum, intermitteretur actio, in quâ plus odio, quàm ratione certabatur. Absoluti interim Nogaretus, Schiarra, & ciues Anagnini, quibus iniunctæ peregrinationes: quas vel ipsi, vel eorum hæredes obirent. Tum vocatis Doctoribus atque Theologis plerisque Gallis, causâ vtrimque ventilatâ, atque discussâ, declaratus est Bonifacius Catholicus, & legitimus Pontifex, sicque in eum calumniæ quieuerunt, quas mirum est hac ætate nostrâ, tam parum piè, quàm prudenter renouatas esse, maximè cùm Deus miraculo sub initium huius sæculi eum videretur absoluisse. Nam corpus eius anno 1605. repertum est integrum præter nasum, & labra nonnihil corrupta, vestibus item Pontificiis illæsis, & integris, vt ad annum Christi 1303. tradit Henricus Spondanus, testis αὐτόπτης, cum

Causa Bonifacij extinguitur, & hic absolutus.

Bonifacij cadaver integrum repertum.

vniuersâ Romanâ ciuitate, quibus qui fidem denegat, facilè loquenti Deo derogabit fidem.

Franciscus Dandulus, injecta in collum catenâ ferreâ, tandiu jacuit ad Clementis pedes, donec eius iram flecteret, & Venetias eximeret anathemate; quare à suis cognominatus est *Canis*. quod προσκυνήσας ad Pontificis vestigia diu jacuisset, quibusdam ridentibus plerisque laudantibus factum. *Dandulus flectit Clementem.*

Henricus Ro. Rex cum exercitu subit Italiam, relicto Ioanne Bohæmiæ Rege Imperii Vicario: ac primò ad Mediolanum coronam accepit ferream restituitque Matthæum, vel Maphæum Vicecomitem, expulso Guidone. Sed malum! Gibellinorum, & Guelphorum partes intermortuas suscitauit, pari Italiæ, atque Ecclesiæ detrimento. *Henricus venit in Italiam.*

CAPVT II.

DECAS SECVNDA.

Ab anno Christi 1310. ad 1320.

MVNDI	CHRISTI
5364.	1311.

HEnricus Ro. Rex vrbes Italicas quâ minis, quâ vi sibi vindicat, iisque dat præfectos, quos & constituit dominos, sic pecuniis ingentibus confectis. Huic tamen restitêre Florentini, ac Bononienses, & subnixi Roberti Siculi potentiâ, Germanos cis montes non posse omnia docuerunt. *Henricus vendit vrbes Italiæ.*

Celebratum est hoc anno à Clemente V. præsentibus Patriarchis Alexandrino, & Antiocheno Latini ritus, & 114. Episcopis, cum aliorum procuratoribus, Rege Franciæ Philippo

Pulchro; eiusque fratribus ac liberis.

CONCILIVM OECVMENICVM VIENNENSE,

Concilium Viennense. Tribus sessionibus terminatum; in quo actum *Prima* de recuperandâ Palæstinâ: *Secunda* de extinguendo Templariorum Ordine, eorumque bonis: *Tertia* damnati Beguardi, & Beguinæ; & de Vrbe Lugdunensi. Caue tamen ne Beguardos, & Beguinas innocentes, confundas cum Hæreticis; sed vnde illæ traxerint nomen, non facilè dixerim; quidam sic appellatas volunt à S. Beghâ Pipini Landensis Ducis Brabantiæ filiâ, & sorore S. Gertrudis; alii aliunde; quæ nos prætermittimus, sicut improborum, & improbarum errores, in hac Synodo damnatos, quos aliunde petere possis; aut sine dispendio eruditionis ignorare.

MVNDI 5365. CHRISTI 1312.

Catalana Societas turbatur. Andronicus Imperator auxilium implorat Occidentalium, victo filio suo à Turcis in Chersoneso; vnde excursionibus sic vexabant Thraciam, vt Vrbe nemo posset exire. Tum quoque distracta erat Catalana Societas domestico bello inter Entenzam, & Roccafortium, in quo ille occubuit; hic à præfecto Eubææ interceptus in Siciliam deductus est, vbi in carcere obiit. Quomodo autem ab eo Roccafortio vastatæ sint Macedonia & Thessalia, occupatæ Athenæ, atque Achaia seu Neopatris, & quomodo harum Ducatus cesserit Arragoniis, aliunde repetes; sicut & hic occupatam à Reinerio Acciaiolo Florentino Tyrannidem; neque enim omnia commemorare possumus; illustria quæque saltem debemus attingere.

Henricus Romam venit, ibique coronatur. Romæ certatum acriter à Roberto Siciliæ Rege, & Henricianis, ex quibus multi cæsi. Recepit tandem Henricus hîc coronam in æde Latera-

teranensi, non in Basilicâ S. Petri, à destinatis per Clementem Cardinalibus ; ac Paulò post Vrbem deserere coactus est : Frustra quoque Florentiam obsedit : at dum dubitari cupit de Sacramento fidelitatis Clementi atque Ecclesiæ præstito, neque se pium, neque felicem in suis consiliis præbuit.

Mortuus est hoc anno Giennii morte subitâ Ferdinandus Castellæ Rex, prouocatus ad Dei Tribunal intra 38. diem à Caruaialis fratribus; quos suspectos homicidii, neque conuictos è rupe præcipitarat; ideo dictus *In Ius vocatus*; terriculum Principipibus non facilè de cuiusquam capite pronunciandi. *Ferdinandus dictus in ius vocatus.*

MVNDI 5366. CHRISTI 1313.

Henricus aduersus Robertum Siculum suscitat Fridericum æmulum, quem Imperij Archithalassum constituit; repugnat suo diplomate Clemens, fortiùs etiam armis Robertus cum Florentinis, & Guelphis; sed hos motus abrupit Henrici mors apud Bonconuentum 12. millibus passuum à Senis. Obiit is 9. Kal Sept. ætatis anno 51. Imperii primo; cum diebus 56. Errant autem qui id contigisse volunt venenatâ hostiâ, aut ablutione toxicatâ ei oblatâ per F. Bernardum; aut Ioannem Politianum Dominicanos; calumniâ in Sanctum Ordinem turpiter à malitiosis, & inimicis confictâ. *Henricus Imperat. moritur.*

Morte Henrici consilia Friderici, Pisanorum, Ludouici Sabaudi dissipata sunt; Pisani sibi præficiunt ducem Hugnitionem Fagiolanum ciuem Aretinum, qui suâ fortitudine eorum res tutaretur. Dictus quoque à Clemente Vicarius Imperii; & Senator Vrbis constitutus Siciliæ Rex Robertus, etiam fulminibus Ecclesiæ munitus aduersus eos qui regnum Siciliæ cis Pharum attentarent, quibus tamen ipse sapienter arma permiscuit. *Robertus Imperij Vicarius.*

In Franciâ Rex Philippus, & Eduardus Anglus

Expeditio in Syriam suscepta.

glus cum multis proceribus suscepere crucem immo & vxores. Tum multæ sunt auditæ querelæ aduersùs Engeranum Marinium, Regii Fisci præfectum, ob exactiones, & imminutionem monetæ. Tres quoque Regis nurus impudicitiæ accusatæ sunt, duæ etiam conuictæ; adulteris abscissa verenda, viuis adempta cutis, vncoque tracti, ac demum suspensi, libidinis atroces pœnas persoluere.

B. Virgo Guadalupensis.

Inuenta denique hoc anno apud Guadalupam in Hispaniâ imago B. Virginis missa à S. Gregorio Papa, ad S. Leandrum præsulem Hispalensem, & hîc Saracenorum metu abscondita; quæ multis clara miraculis vndequâque peregrinos acciuit, & magnum huic regioni attulit ornamentum.

MVNDI 5367. CHRISTI 1314.

Philes Palæologus restituit animos Græcis.

Andronici cognatus Philes Palæologus, vir eximiæ pietatis, bellicę licèt artis parum gnarus, impulsus à Deo, impetratis ab Imperatore modicis copis, Turcos superat, redditque Græcis animos, quos tot casibus aduersis perdiderant; simulque eos edocuit vnde rebus afflictis, atque deploratis petendum esset remedium.

Moritur Clemens V.

Mortuus est apud Montem Mauram super Rhodanum Diœcesis Nemausensis, dum pergit Burdegalam Clemens V. 12. kal. Maias, cùm sedisset ferè annis nouem. Quæ autem de eo circumlata sunt citato ad Dei tribunal intra 40. dies à Magistro Templariorum dum viuus exureretur, sicut & eiusdem libidines, & sacrorum nundinationes, & alia atrociora, sapiunt Dantis exulis Florentini maledicentissimam officinam, cui tantum fidei tribues quantùm calumniatori professo dari solet. Hoc mortuo conuenere Carpentoractum Cardinales, sed in duas factiones diuisi, Vasconum, & aliorum Gallorum cum Italis Pontificem è suis deposcentium; quando multæ turbæ concitatæ

Dantes in eum maledicus.

sunt,

sunt, conclaue etiam à Vasconibus incensum, dissipati omnes, non nisi post duos annos in vnum locum, & concordiam reuocati sunt. *Distracti Cardinales.*

Electores quoque Imperij in duas factiones secti sunt, quarum vna Ludouicum Bauarum, altera Fridericum Austrium cognomento Pulchrum delegit: de quorum electione tam incerta scripta sunt, vt de historiæ veritate omnes dubitare queant, de eâ nemo statuere, nisi imprudentissimè. *Vt & Electores.*

Obiit hoc anno apud Fontem Blaudi, vel Bellaqueum, Philippus Pulcher ex morbo diuturno, sed medicis ignoto, non autem, vt aliqui scribunt, raptatus ab equo ferociente cùm pes excussi hæsisset stapedo, multò minùs ex leprâ quæ sunt à Scriptoribus Flandris, & Italis in eum malitiosè conficta. Obiit au em ætatis anno 46. regni 30. 3. Kal. Dec. cor eius delatum Passiacum in Monasterium magnificentissimum & Basilicam auo suo S. Ludouico consecratam, & monialibus Dominicanis addictam. Eius opus est Palatium Parisinum in insulâ Sequanæ, vbi eo viuente constituta Parlamenti Sedes; Ioannæ verò coniugis eius Collegium Nauarræum, aliaque opera quæ hunc Principem & magnificum, & diuitem arguunt, neque tantùm corpore, sed animo decorum. *Moritur Philippus Bellus.*

Successit Patri Ludouicus jam Nauarræ Rex, huius nominis X. vel vt alij XIII. cognomento *Hutinus*, hoc est, *Rixosus*, coronatus tantùm 3. Non. Aug. dum Proceres expectantur, & sedantur turbæ ob Engerranum Marinium Normannum ærarij Regii præfectum, factumque Comitem Longauillæum. Hic eo anno accusatus peculatus, proditionis, & magiæ, anno sequenti ex patibulo pependit innocens, odio Caroli Valesii Regis Patrui, vt plerique meritò putauere. Tum autem exhausto ærario reuocati sunt Iudæi eiecti à Philippo, cùm ingentem vim auri appendissent, eam mox vsuris suis, ex *Succedit Patri Ludou. Hutinus.* *Engerrani Marini supplicium.*

sub-

ſubditis Regis perfidioſè recuperaturi.

Robertus Siciliam inuadit. Robertus hoc anno Siciliam inuaſit, nullo alio opere pretio, quàm vt magna tentaſſe videretur; vno tantùm oppido capto; & pactis in triennium induciis, quibus ſe pæne victum fateretur.

Egregia Scotorum de Anglis victoria. Hoc denique anno Scoti de Anglis nobilem retulere victoriam, cùm hi in exercitu 300. armatorum millia numerarent, Scoti vix 30. millia eduxiſſent; ſed milites induratos; & ritè Sacramentis ante pugnam munitos. Cæſi Anglorum 50. millia, ægrè nauiculâ fugit Eduardus. Robertus Scotorum Dux huius victoriæ præmium firmatum ſibi retulit Scotiæ regnum. Anglorum inſuper retuſa ſuperbia; atque ferocia; quas innata gentis indoles; & crebræ victoriæ vltra modum promouerant.

MVNDI 5368. CHRISTI 1315.

Niphon, & Glyſſis Patriarchæ Conſtantin. Niphon Patriarcha Conſtantinop. ob ſacrilegia & ſordes eiectus, ſucceſſorem habuit Ioannem XII. cognomento *Glycin*; prohibitum fieri monachum, quòd à carnibus non poſſet abſtinere ob articulorum dolores. Hic Attici imum reparare conatus eſt; & eo doctore vſus eſt Nicephorus Gregoras: quo etiam tempore florebat Theodorus Metochites eruditus ille; ſed qui neglecto veterum ſtylo, plus acuminibus, & verbis, quàm ſententiis dedit.

Bellum Etruſcum. Bellum Etruſcum infeliciter geſſit hoc anno Philippus Tarentinus Roberti Siculi frater victus à Heguitione Piſarum præfecto; ſed Florentinis; & Piſanis cruentâ victoriâ. Hâc elatus Heguitio mutatus eſt in Tyrannum, ſicut & eius filius Nerius Lucæ. Huic dum fert ſuppetias Piſis eiectus; nec admiſſus à Lucenſibus, vtramque perdidit vrbem imprudentiâ, quam acquiſierat fortitudine, ludibrium proſperæ aduerſæque fortunæ.

Lu-

Ludouicus Hutinus in Robertum Flandriæ Comitem non feliciùs administrauit bellum, pluuiis intempestiuis, & defectu pabuli citiùs redire compulsus quàm fortitudo Francica postulabat. *Hutinus in Flandrum mouet.*

Franciscus Mayronius Minorita hoc anno introduxit in Sorbonam totius diei Actum illum, ad quem plus valetudinis & corporis, quàm ingenii, & scientiæ requiritur. Cognominatus est *de Digna*; & *Doctor Illuminatus*; sed aliquarum sententiarum author; quæ plus eius fratribus laboris, quàm huic honoris peperere. *Actus Sorbonicus Franc. Mayroni Minoritæ*

MVNDI 5369. CHRISTI 1316.

Ludouicus Hutinus vrget Cardinales vt Pontificem eligant, eorumque 23. Philippus eius frater Comes Pictauiensis includit Lugduni; eis interminatus custodiam, donec caput Ecclesiæ dedissent. Tandem electus est Iacobus de Ossâ Cardinalis Portuensis 7. Id. Aug. cùm vacasset sedes annos 2. menses 3. dies 17. ibidemque Non. Sep. coronatus dictus est vulgò Ioannes XXII. aliis XXI. verè XX. patriâ Cadurcensis; ignobili patre natus Sutore Veteramentario, paruo corpore; sed magno animo; ac septuagenario maior; quæ autem iactantur de compromisso à Cardinalibus facto vt eum salutarent Papam, quem ipse Ioannes diceret, quòd ipse se nominarit, sicut & de promissione factâ se non conscensurum equum, aut mulum; nisi vidisset Romam, fabulas olent, & otiosorum hominum, vel maleuolorum figmenta. *Ioannes XXII. creatur Papa.*

Obiit subitâ morte; &; vt creditum est; ex veneno in Castro Vicennarum Ludouicus Hutinus; annos natus 27. cùm regnasset annum 1. menses 6. & totidem dies. Reliquit filiam Ioannam ex priori vxore, & Clementiam grauidam. Quare Philippus Parisios redux statim suscepit administrationem regni; dum illa pepetisset, & si masculum pareret; donec adoleuisset. *Moritur Lud. Hutinus.*

Ioannes, I. filius eius moritur, Regnat Philippus Longus.

leuisset. Edidit illa laborans ex quartanâ febre filium Ioannem I. dictum: verùm eo post 7. aut 20. dies mortuo, Rex agnitus est Philippus: à proceritate corporis cognomento Longus, anno ætatis 25. exclusâ decreto Ordinum Ioannâ. & Salicâ lege de masculis conseruatâ.

De Ludouico Bauaro, & Friderico sententiam suspendit Pontifex.

Ludouicus Bauarus statim electionis suæ confirmationem petit à Ioanne XXII. quam hic negauit, causâ Friderici Austriaci nondum perspectâ satis, & quia mora neutri nocitura, nec Imperio putabatur.

MVNDI 5370. CHRISTI 1317.

Mutatio nes Episc. in Gallia a Ioan. XXII.

Ioannes XXII. Tholosanum Episcopatum mutat in Archiepiscopatum, subiunctis ei 7. Episcopatibus, Apamiensi quem detraxit Narbonensi; Montalbanensi & Cadurcensi decurtatis, adiectisque nouis Episcopatibus Mirapicensi, Vaurensi, Sampapulensi, Lomberiensi, Riuensi, quos ex Abbatijs creauit. Alios quoque nouos Episcopos edidit in Galliâ, nouosque militares in Hispaniâ, vt Montesiæ in Arragoniâ, Christi in Lusitaniâ, attributis ei Templariorum bonis, sicut & Hospitalarijs; quæ sine difficultate confecit. Sed à ceruicosis quibusdam Minoritis maior ei labor fuit, neque vnius anni, cùm hi de paupertate suâ ambitiosiùs, quàm religiosiùs disceptarent.

Minoritæ de sua paupertate cum Io. disceptant.

Robertus Siciliam vastat.

Robertus Siciliam pænè totam desolat, Friderico ei non auso resistere: eâque totâ potitus esset, nisi Pontifex impedijsset, qui vti dominus hanc insulam dari non occupari peroptabat.

Britannicæ insulæ ardent bello.

Conatus est quoque Ioannes Pontifex res Anglicas, & Scoticas componere; sed pax Scotis visa est perniciosa: quare ex Scotiâ exclusi Legati Pontificij, Anglia excursionibus vastata. Nec Hiberniæ melior conditio fuit, in

quâ

quâ tamen Angli feliciores extitere, quibus fauebant indigenæ; vnde Scoti non semel male accepti, in eâ se tantùm per vim regnare intellexerunt.

MVNDI 5371. CHRISTI 1318.

Agit Ioannes Pontifex aduersùs Minoritas rebelles, qui secedentes in Siciliam sibi Generalem Henricum de Ceuâ Apostatam præfecere, multaque erronea docuere de Regulâ S. Francisci quam æquabant Euangelio; ideoque eorum 4. ab Inquisitore Minoritâ Massiliæ flammis exusti sunt; vsque ad furorem, & amentiam, suæ paupertatis amantes. *Minoritæ rebelles exusti.*

Matthæus, seu Maphæus Vicecomes Dux Mediolanensis rebellat in Pontificem, aliosque sibi Principes Longobardos adjungit, ac per filium suum Genuam obsidet: verùm hæc liberata est à Roberto Siciliæ Rege. Ciuitatesque quoque Status Ecclesiastici ab obsequio S. Sedis recessere, vnde multa sunt enata mala, quæ Ioannes suâ præsentiâ discussisset: ideo commoratio Gallica tam Francis vtilis fuit, quàm Ecclesiæ perniciosa. *Turbæ Italicæ in Pontificis absentia.*

Renouatum est hoc anno inter Francos & Scotos fœdus, cui addita conditio de horum regnorum hæredibus, & quâ vtrique regno sapienter preuisum est.

MVNDI 5372. CHRISTI 1319.

In Italiâ tantum sæuiit frigus, vt plaustris Eridanus peruius esset, stantes plerique riguerint inopes, & in lecto, aut ante focum, & panem mandere conantes interierint, & alia eiusdemmodi frigoris miracula contigere. *Frigus ingens in Italia.*

Procuratores regni Castellæ, Petrus & Ioannes, in vnum coactis copiis grandem exercitum ad Granatam deduxere. In eum erumpens Dux Osminius cum quinque millibus equitum & paucis peditibus, vt nouissimum agmen carperet, die *Expeditio Castellanorum infelix in Mauros.*

S. Ioan-

S. Ioannis Baptistæ calidissimo, vbi eum turbatum vidit, occasione bene vsus inuasit: Petrus ex calore mortuus concidit; Ioannes alienatus à sensibus corruit, & sub vesperam quoque obiit; nocte se subduxit exercitus, sine impedimentis, & perditis aliquot vicinis vrbibus, quas eodem impetu cepere Mauri, feliciores quàm fortiores.

Iacobus Arragonius cedit. Iacobus Arragonius Iacobi filius in publico Conuentu Tarracone regnum abdicauit, quod paulò seueriùs administrarat assumpto militiæ Calatrauensis ornatu, & quem postea in Montesinum commutauit. Sed id ex inertiâ potiùs, quàm ex pietate visus est agere, in deliciis, & otio turpiter delitescens; atque majori regni sui fructu, quàm suo, negotium tam difficile perfecit.

Turba Lusitanica. In Lusitaniâ inter patrem Dionysium, & Alphonsum filium certatum est; neque procurata pax nisi precibus S. Elizabethæ matris Alphonsi, & singulari prudentiâ patris, cum filio patientiùs, quàm ferro disceptantis.

Friderici Regis Trinacriæ perfidia. In Africâ quoque certatum inter Reges duos de regno Tunetano, missus à Rege Tinacriæ Friderico auxiliis, ingenti pecuniâ emptis, & majori summâ ab aduersario reuocatis, perfidiâ quæ plus Maurum, quàm Christianum Principem sapiebat.

Ordo montis Oliueti. Conditus est hoc anno Ordo Montis Olivueti à Bernardo Ptolemæo Senensi nobili Iurisconsulto, qui cùm ope B. Virginis cæcus recepisset visum, in montem Oliueti secessit, cum duobus sociis, ex voto; cui deinceps multi sunt adjuncti. Reus factus superstitionis Auenione apud Pontificem absolutus est, & eius Ordo confirmatus; ipse, sæuiente pestilentiâ, dum suis adest fratribus, propè Martyr occubuit.

MVNDI 5373. CHRISTI 1320.

Gerasimus Patriarcha Constantinop. Constantinopoli deposito Ioanni Glycy Patriarchæ, morbis afflicto, successit Gerasimus mona-

monachus ignarus, & præ senio surdaster: hos enim volebat Imperator præsules suos, qui neque auribus, nec intelligentiâ vterentur.

Vt componeret Italicas dissentiones trajecit Alpes Philippus Franciæ Rex: sed cùm deludi se passus esset à Matthæo Vicecomite, re infectâ cum suis copiis, iis securum reditum, sibi libertatem gratulatus est. *Philippi vana in Italiã expeditio.*

Coronatus est hoc anno Cracouiæ Vladislaüs, cum vxore Floduige, ab Archiepiscopo Cracouiensi; vnde jus consecrandi Reges deinceps translatum Cracouiam. Cruciferi quoque damnati sunt reddere Regi Prussiam, & ex eâ perceptos fructus cum litis sumptibus: cùmque non acquiescerent, Anathemate perculsi pluris pecuniam, quàm salutem suam fecere; viri si Deo placet Religiosi. *Cracouiẽses Episc. coronat Polon. Reges.*

Turbata Flandria, ob accusatum Ludouicum Comitem Niuernensem sponsum filiæ Philippi, de parato veneno patri suo Roberto, à Roberto fratre juniori. Et verò miser necatus esset parentis jussu, nisi præfectus sapienter eius supplicium distulisset. Tortus quoque sceleratè Ludouici Confessarius, qui tamen nihil protulit, quod pœnitenti suo noceret. Tandem emissus est è custodiâ, vt nunquam Flandriam subiret viuo patre, sicque Roberto cederet; tumque calumnia præualuit innocentiæ, improbitas pietati. *Pater in filium durus.*

CA

CAPVT III.

DECAS TERTIA.

Ab anno Christi 1320. *ad* 1330.

MVNDI 5374. CHRISTI 1321.

Turcæ in Græcia, & rebellio nepotis in auum.

TVrbatum est grauiter Imperium Orientale rebellione Andronici nepotis filij Michaëlis in Auum Andronicum, quòd hic ferret in oculis Michaëlem Catharum nothum Constantini Despotæ filij sui, optimum juuenem, atque pulcherrimum, & in quo forma cum sapientiâ contendebant. Igitur nepos specie motuum Turcicorum copias legit; quod tardiùs agnouit Auus, nec nisi prodigio monitus, quo equus S. Georgij depictus in pariete adhinniit, vti fecerat quando Balduinus Vrbe depulsus est. Statuit ergo nepotem in vincula conjicere: quod cùm vni Gerasimo communicasset, hic infidus fuit, admonitusque Andronicus Iunior ad castra sua fugit Hadrianopolin, vnde Constantinopolin accedens cum exercitu coëgit Auum huic partem Imperij relinquere. Gerasimus nocte inuentus est mortuus: Turcæ paratâ classe hac occasione bene vsi res suas promouere. Florebant autem hoc tempore Ioannes Cantacuzenus illustri familiâ ortus, & charissimus Andronico Iuniori sicut & Nicephorus Gregoras familiaris Theodoro Metochitæ, & acceptissimus Seniori; ambo viri magni, & scriptis illustres, ambo diuersarum partium.

Ioan. Cantacuzenus, & Niceph. Gregoras.

Lud. & Frid. disceptant de Imperio.

Ludouicus Bauarus, & Fridericus Austrius, ambo electi, de Imperio disceptabant; & in hujus partes magis propendebat Pontifex; vnde enatæ magnæ turbæ in Germaniâ, nec in Italiâ minores,

minores, dissidentibus à Ioanne Principibus, & in eum efferato Friderico Trinacriæ Rege, ob libratum Anathema; nec ei Antistites regni sui assentiebantur. Itaque filium suum inaugurandum curauit, vt his & Ioanni moueret stomachum: sed his Comitijs non interfuere Præsules, quo essent in eum animo, & sanctam Sedem contestati.

Damnatus est hoc anno à Ioanne XXII. Ioannes de Poliaco Theologus Parisiensis, quòd asseruisset confessiones Religiosis factas iterandas esse Parocho, neque Pontificem dare posse ijs facultatem, vt tempore Paschali alteri quàm Ecclesiæ suæ proprio Parocho confiterentur. Damnatus est homo temerarius, & reuocare coactus errores suos; quod mirum est aut ignorari, aut contemni à quibusdam; qui se plus cæteris sapere profitentur, nec huius exemplo, atque multâ fieri sapientiores. *Ioan. de Poliaco damnatus.*

Anglia tum non tantùm vexabatur Scotico tumultu, sed & domestico, propter Hugones Spenserios patrem, & filium, tam gratiosos Regi, quàm proceribus exosos. Rex autem Angliæ Scotiam ingressus, deficiente commeatu turpiter redire compulsus est, vix hostium vitatis manibus, malus suorum vindex, peior Scotorum impugnator. *Angliæ turbæ, & exped. in Scotiam vana.*

MVNDI 5375. CHRISTI 1322.

Mortuus est hoc anno ex febri quartanâ, adjunctâ Dysenteriæ, apud Campum Longum juxta Parisios 3. Non. Ianuar. ætatis anno 31. regni 4. Philippus Longus, vir bonus, & lenis, sed amantior pecuniæ; excusatus tamen quòd id faceret, vt mensuras omnes, monetasque ad vnam reuocaret, & multis opibus esset opus, vt Baronibus, & proceribus jus habentibus fieret satis. Sed & eius Quæstor Gerardus Gueta, Aruernus Claromontanus; peculatûs conuictus obijt in carcere *Moritur Philippus longus.*

publico, morbo ex mœrore contracto, qui mortem ei probrosam ademit.

Succedit ei Carolus Belius.

Suffectus est Philippo Carolus frater Marchiæ Comes, *Pulcher* cognominatus, Rhemis inauguratus mense Februario, cuius vxor Blancha filia Othonis, conuicta adulterij, inclusa fuerat, matrimonium eius irritum judicatum, non propter eius crimen, sed affinitatem spiritualem; quoniam Mathildis Blanchæ mater Carolum ex sacro fonte suscepisset; nec impetrata esset huius vinculi dissolutio. Duxit ergo Carolus Mariam Imperatoris Henrici filiàm, eâque mortuâ Ioannam filiam Ludouici Comitis Ebroicensis patrui sui, impetratâ à Pontifice dispensatione. Eas autem ad nuptias Hollandiæ Comes Guillelmus Bonus adduxit Gygantem fœminam, Selandam, quæ ambabus manibus ferret dolia duo quadringentarum librarum, & transportaret trabem, quam vix octo homines deferre potuissent, dignum hoc conuentu spectaculum.

Eius nuptiæ.

Eduardus appetitur bello a Carolo.

Eduardum Anglum appetijt bello Carolus Pulcher, quòd sibi subijci recusaret; eique per Carolum Valesium totam abstulit Aquitaniam, præter Burdegalam, Baionam, & S. Seuerum. Repugnauit Edmundus frater Eduardi, cò missus cum exercitu: sed adeò pressus est in vrbe Regulâ, vt susciperet iter in Angliam, impetraturus satisfactionem Regi, si non posset, sponte rediturus, magnâ inuadentis gloriâ, magno dedecore repugnantis.

Matthæi Vicecomitis solertia.

Matthæum Vicecomitem eiusque filio perculsos Anathemate inuadit Fridericus Austrius, spe confirmationis à Ioanne, per Henricum fratrem, & copias Cruce signatorum; verùm Matthæus non modò reddidit fraudibus irritam expeditionem, sed Fridericum à partibus Pontificijs auertit. Sic abijt in ventos negotium, quo Guelphi & Pontifex restitui poterant, Gibellini & Vicecomites exterminari; tantùm industria viribus præualet.

Atenim

Atenim qui homines fefellerat, incidit in Dei manus Vicecomes, nonagenario maior, mortuus a. d. rid. Kal. Iulias prope Mediolanum. Mors eius celata diebus 10. corpore clam sepulto, ne abijceretur insepultum, & filij rebus suis prouiderent. Truculentior fuit mors Friderici Comitis Monfeltrij, hostis Pontificij, qui cùm se dedidisset Vrbinatibus, fune ad collum religato, vt eos flecteret, ab ijs nihilominus cum tribus filijs necatus est, corpus excommunicati in sterquilinium abiectum, eodem anno magni duo Sanctæ Sedis hostes cecidere.

Mors Matthæi Vicecomitis. Et Friderici Monfeltrij.

Fridericus, copijs imparibus cum Ludouico Bauaro congressus, in Bauariâ victus & captus est cum fratre Henrico: hic paulò pôst dimissus à Rege Bohæmiæ Ludouici auxiliatore; ille nonnisi post triennium solutus, licet Leopoldus eius frater lapidem moueret omnem vt eum eriperet, etiam Acheronte sollicitato, & adhibito Dæmone, qui sub Scholastici formâ eum liberaturus erat; quem tamen sanctè Fridericus reiecit, humanamque captiuitatem Stygiæ sapienter prætulit.

Fridericus Austrius victus, & captus.

Ioannem XXII. mendicantes exercuere, de paupertate suâ, atque Christi, quem nihil possedisse contendebant, & à se bonorum dominium amoliebantur, atque reijciebant in Sanctam Sedem, vsum sibi tantùm reseruabant. Cùmque Pontifex ab ijs definita in Congregatione Generali, sub ministro Michaële de Cæsenâ, repudiasset, & consultis Academijs Decretalem Nicolai III. *Exiit* abrogasset, magni inde concitati sunt motus, qui sanctum hunc Ordinem tantùm non euertêre certè ex eo plures transierunt ad sequiores partes, contumaci magis quam religioso spiritu paupertatis.

Ioannem XXII. mendicantes de sua paupertate, & Christi, exercent.

MVNDI 5376. CHRISTI 1323.

Initum hoc anno fœdus inter Francos, Venetos, atque Pontificem aduersùs Turcas Ægæum mare

Bellum Turcis infertur.

exitu parum funesto.

mare deprædantes. Defuere Franci; Legatus Pontificis cum Venetis paratâ ingenti classe traiecit in Asiam, Smyrnam Barbaris eripuit multaque fortiter gessit, donec omnes Turcorum insidijs intercepti, pro fide fortiter interiere, morte suâ quàm victorijs fortunatiores.

Ioannes Lud. Bauar. damnat, ille appellat ad Conc.

Contra Ludouicum Bauarum vt inuasorem Imperij Ioannes XXII. insurgit; ille appellat ad Papam meliùs edoctum, & ex eo, de more, ad Generale Concilium. Eo tempore Genuenses exercebant in Oriente piraticam, tandem à Turcis socijs suis proditi, spoliati, necati in diriores grassatores incidere. Alphonsus quoque Arragonius occupabat Sardiniam; in quâ copias ex cœli grauitate perdidit, ipse tantùm non vitam.

S. Elzearij obitus. Eius vxor Dalphina.

Obijt hoc anno Parisijs S. Elzearius, vel Eleazarus de Sabrano, Ariani in Prouinciâ Comes, 5. kal. Octob. consecratus Deo à matre suâ pientissimâ fœminâ, quæ *Bona Comitissa* dicebatur. Hic ductâ vxore nobili virgine Dalphinâ, cùm eâ virgo permansit, Siciliæ Regibus charissimus, sed & acceptior Deo; & propter miracula inter Sanctos ab Vrbano V. relatus, vitæ suæ sanctimoniâ, etiam quàm claritate generis illustrior extitit.

MVNDI 5377. CHRISTI 1324.

Iandunus, & Marsilius in Ioann. XXII. scribunt, vt & Ochamus.

Ioannes XXII. declarat Ludouicum Bauarum omni suo jure excidisse; quare in illum hic debacchatur scriptionibus per Ioan. Iandunum Perusinum, & Marsilium de Menandrio Patauinum doctores hæreticos, quorum calami vt animus venales erant. His quoque impliciti quidam Minoritæ, igne consumpti quòd hæreses fouerent multis erroribus permixtas. Adjunxit se quoque Ianduno, & Marsilio Franciscanus Ochamus vir acerrimi ingenij; sed his omnibus Deus opposuit Alexandrum de S. Elpidio Rauennatem Archiepiscopum Augustinianum, Pelagium Aluarum Minoritam Hispanum, Petrum Paludanum Domini-

Quinam ijs obstiterunt, Alex. Pelagius, Paludanus.

minicanum, magnos Ecclesiæ & Pontificis propugnatores.

Pontifex in Tyrannos Longobardos egit non tantùm anathemate, sed & armis; quibus tamen fortuna visa est iniquior. Nam ad pontem Vaprij Henricus Flander, & Raymundus Cardonius, à Galeatio & Marco Vicecomitibus victi, captique sunt: Modoetia post iteratam, & diuturnam obsidionem dedita est. Henricus tamen mox redemptus est, Cardonius etiam redditus sine pretio, à quo tractata pax coalescere non potuit. Feliciùs hæc percussa Alphonsum inter & Pisanos de Sardiniâ, his tantùm relictâ Calari: maturabat enim ille reditum in Hispaniam, ne frater eius Petrus, regno liberos eius excluderet, si quid ei humanitus extra patriam contingeret, maluitque minùs posse, vt certam suis relinqueret hæreditatem. *Arma Ioan. malè cedunt.* *Alphonsus Arrag. pacem facit cum Pisanis.*

MVNDI 5378. CHRISTI 1325.

Renouatis inter auum & nepotem Andronicos dissidijs, desperans senex hunc inungi jubet, eique dat vxorem Beatricem Sabaudam, quam Græci vocant Annam, odio in amorem ex necessitate conuerso. *Nepoti reconciliatus Andronicus.*

Siciliam hoc anno inuadit Robertus, eâque totâ desolatâ potitur, præter Panormum; victi Siculi magnâ clade, fugit in Liparam Fridericus. Duobus annis sequentibus tempore messis etiam à Roberto vexata Sicilia est, & donec eum ad sua tuenda ab alienis inuadendis Ludouicus Bauarus auertit. *Sicilia vexatur à Roberto.*

Dum bellum vigeret in Italiâ Guelphos inter & Gibellinos, pax Francos inter & Anglos inita est, per Isabellam sororem Caroli, vxorem Eduardi. Hæc tamen prudentior, quàm castior visa est: ne enim rediret ad maritum, moras nexuit, vt adhæreret Rogerio de Mortuo-Mari, ex Londinensi turre fugitiuo, quem illa deperibat, prætexens tamẽ Spenserios tam sibi graues, quàm *Isabella intemperans recedit à marito.*

marito charos. Cùm itaque eam Rex iratus cùm filio exclusisset Angliâ secessit illa in Pontiuum Comitatum dotalem, datura pœnas vel contumaciæ, vel intemperantiæ.

Carolus Valesius de morte Engerrani grauiter dolet.

Obijt hoc anno Carolus Valesius, Regis patruus, ex Apoplexiâ, pœnitens de morte illatâ Engerrano Marinio innocenti, cui & funus honorificum fieri iussit, & preces pro vtroque ab inopibus fundi, etiam præmisso mortui nomine: sic Principes, viri que magni aliter viui, aliter morituri, de rebus suis, ac salute sentiunt. Dictus est ab Italis Carolus *Sine terra*, à Francis frater & pater Regum (videlicet Philippi Audacis, Philippi Pulchri, & Philippi Valesij) item patruus trium Regum (scilicet Ludouici Hutini, Philippi Longi, & Caroli Pulchri) nec tamen ipse Rex; verùm pœnitentia suâ, & pietate saltem in morte, quàm tot titulis illustrior fuit.

Fœdus Lud. Bauari & Frid. Austrij.

Conueniunt inter se Ludouicus Bauarus & Fridericus Austrius vt huic Germania, illi cederet Italia, sicque liber est emissus Fridericus. Hoc tamen fœdus Electores atque Pontifex improbauere, rescissa Friderici & Leopoldi juramenta, ex ijs pactis vnus liber Austrius profecit.

Postilla Ioan. de Serignano.

Postillæ Ioannis de Serignano Minoritæ, contra Romanam Ecclesiam, & pro S. Francisco delirantis, jussu Pontificis combustæ sunt, & quæ non tantùm eius scriptis, sed & corpori flammas accersebant.

Dionys. Lusit. succedit Alphonsus Ferox. S. Elizabetha eius vxor.

Obijt hoc anno Dionysius Lusitaniæ Rex, cùm præfuisset annis propè 46. charissimus suis. Successit ei filius Alphonsus, cognomento *Ferox*. S. Elizabetha eius vxor annis XI. Conimbricæ propè Clarissas vixit mortua 1336. 4 Non. Iulij, tantùm inter Sanctas relata, ætate nostrâ ab Vrbano VIII. licèt antea multis miraculis illustrem populus inuocaret.

Roma-

MVNDI 5379. CHRISTI 1326.

Romani vocant in Vrbem Pontificem, eoque reditum excusante propter senium, Ludouicum Bauarum. Misit tamen Ioannes Romam Legatum suum, & Carolum Calabriæ Ducem cum copiis, quos Castrucius Castracanis Lucensis Tyrannus delusit, perculsus à Legato anathemate, sed quod irridebat, ipse iampridem vile Dæmonis mancipium. *Reuocatus in Vrbem Io: venire recusat.*

Agitata est hoc anno magnis motibus Anglia, Isabellâ cum filio in eam cum exercitu trajiciente, cui se proceres, & populus adjunxere. Rex ipse captus, Spenserii atroci supplicio sublati: nec Vvalterum Stapletonium infula Oxoniensis texit, à populo Londinensi discerptum. Adhæc in Comitiis depositus Eduardus, ei filius cognominis substitutus annorum 15. quibus acquieuit Pater, id sibi propter peccata contingere confitens; Isabellâ interim ejulante, atque lacrymante, cuius tamen fictos dolores, & questus, plerique deridebant. Denique à custodibus suis Eduardus senior necatus est, immissâ in podicem corneâ fistulâ, & per eam ignito veru in intestina, nec vulneris vestigia conspicerentur. Horum omnium autor creditus est Rogerius de Mortuo Mari, Isabellæ putatus adulter, atque ex æquo crudelis & libidinosus; quæ ferè vitia cognata sunt. *Turbæ Anglicæ atroces, quibus Eduardus sublatus, filius Eduardus rex creatus est.*

MVNDI 5380. CHRISTI. 1327.

Ludouicus Bauarus ingreditur Italiam, ad quem confluunt omnes rebelles, Apostatæ, Schismatici, Hæretici, excommunicati; quibus præcellebat Magister Ordinis Teutonicorum. Mediolanum peruenit. 3. Id. Maij, hicque coronatus à Schismaticis, & excommunicatis Præsulibus, coronâ ferreâ, in carcerem coniecit Vicecomites Galeatium & fratres, falsi criminis, paratique veneni in ipsum accusatos. Inde versus Romam *Lud. Bauarus turbat Ital.*

intendit iter, petiitque à Ioanne coronam Imperii, quam hic fortiter recusauit, sed potiùs eum deposuit, & sacro anathemate ferit cum suis, Ianduno atque Marsilio. Nectamen illi resistere potuerunt Robertus Siculus, nec Carolus dux Calabriæ: ille enim Ludouicum Româ prohibere non potuit, Romanis denegantibus opem quam erant polliciti; hic Florentinos, quos opibus spoliarat, flagitiosè deseruit, relicto tantùm iis Astrologo suo Francisco Cecco Asculano, qui viuus flammis exustus imminentem sibi perniciem, nec præuidere potuit, neque declinare.

Eduardus victo simil. lis compo-nit pacem cum Scotis. Eduardus cum grandi exercitu in Scotos mouit, Angliæ limitem depopulantes; sed ob suorum ignauiam redire compulsus est, cùm magnum adiisset à Iacobo Duglassio Scoto periculum, qui ad eius tentorium cum ducentis equitibus penetrauit, ministros aliquot eius cecîdit, demumque sibi viam per exercitum Anglicum aperuit. Inde composita pax, quam Angli *turpem* vocant, & meritò, cùm per eam Scoti facti sint sui iuris, limitibus vtriusque Regni constitutis: Scoti pecuniam, Angli vxorem filio Regis obtulere vt se muliebriter pugnasse demonstrarent.

Iacobo Arag. suc-cessit Alph. IV. 4. Non. Nouembr. obiit anno ætatis *66.* Regni *36.* Barcinone, Iacobus Arragoniæ Rex, Princeps religiosus: cui successit annorum duodetriginta filius Alphonsus IV. à quo vindicata Sardinia; haud multùm dissimilis patri, sed & adhuc generosior.

Moritur S. Rochus. Mortuus denique creditur hoc anno S. Rochus, ex patre Ioanne, matre Liberâ dominus Montis-Pessulani, qui natus est rubrâ insignitus cruce, & duodennis orbatus vtroque parente, pecunias omnes, & mobilia bona in pauperes effudit. Principatumquè suum patruo suo commendauit. Inde perrexit in Italiam, quam percurrens multas vrbes signo crucis à peste liberauit, multos afflatos lue sanauit: ipse sæuo anthra-

thrace affectus in crure cum ardentissimâ febre vtrumque patientissimè tulit, in syluam secedens, vbi à cane venatico cuiusdam Gothardi nutritus est, qui ei denegarat eleemosynam; quod cùm id agnouisset, se Rocho discipulum obtulit, ac multum in sanctitate ex eius conuictu profecit. Postea Montem-Pessulanum rediit, vbi pro exploratore habitus, toto quadriennio vixit in carcere, ac moriens pro afflictis peste orauit, nomenque suum atque progeniem in tabellâ reliquit: quare honorificentissimè sepultus multis miraculis claruit, maximè erga afflictos lue pestiferâ: cuius opem præsentissimam experti sunt Patrès Concilii Constantiensis, anno 1414. quorum iussu eius imago in supplicatione circumlata multis profuit, non aliter in Sanctorum numerum relatus est. Corpus eius furtim subreptum, Venetias delatum est, vbi religiosissimè colitur; magnâ Dei prouidentiâ, ne ab hæreticis, hâc vrbe aliquando potituris, vt aliorum Sanctorum lipsana impiè tractarentur.

Quomodo inter Sanctos relatus.

Venetijs colitur.

MVNDI 5381. CHRISTI 1328.

Exautoratus est hoc anno à nepote Andronico auus Andronicus Imp. suasione Ioannis Cantacuzeni magni Domestici. Nepos Vrbe potitus est artibus Esaiæ Patriarchæ, quem Auus paulò antè deposuerat. Confugit senex ad Virginis imaginem, & benignè acceptus à Nepote etiam Imperii partem obtinuisset, nisi coniurati obstitissent. Restitutus statim Esaias fautores Andronici aui malè mulctauit; senex autem retinuit ornamenta Imperij, tantum prohibitus exire Palatio, vbi cæcus effectus, suis custodibus ludibrium fuit, qui erat fortunæ.

Exautoratur Andronicus auus à nepote, & fit cæcus.

Mortuus est hoc anno Prusæ in Bithyniâ anno ætatis vndeseptuagesimo, regni duodetrigesimo Osmanes, seu Othomanus Turcorum Princeps, & Sultanus. Successit ei natorum minimus Orchanes, seu Vrchanes, qui recedens in Olympum

Moritur Osmanes seu Othomanus, cui succedit Orchanes.

pum montem, dum fratres inter se depugnant, collectâ militum manu, vtriusque castra singulatim inuasit, vtrumque occidit, ac rerum potitus est. Turcæ tamen volunt hunc fuisse primogenitum, & huic fratrem Aladinem, seu Alim, omnia cessisse, vt is priuatam duceret vitam, ex consuetudine Turcorum vsque ad Bajazethem. Tum autem nouus Princeps, vt se dignum ostenderet Imperio, Nicæam obsedit, ac cepit, fugato Iuniore Andronico, occupauit & Nicomediam, multasque alias vrbes, quibus se verum Ottomani successorem docuit.

Orchani initia.

Lud. Bauarus Romæ coronatur.

Ludouicus Bauarus ingreditur Romam, corruptis auro multis ciuibus à Castrucio Castracane eius improbo comite, coronatus à 52. eiusdem secum furfuris apostatis, atque sceleratis, inter quos eminebat Sciara seu Sara Columna Bonifacii percussor; qui ob id intulisse dicitur in Columnarum Gentilitium Stemma coronam, potiùs impietatis notam, quàm insigne nobilitatis.

Moritur Galeatius Vicecomes.

Item & Castrucius Castracanus.

Creatur Pseudo-p. Nicolaus V.

Ludouicus Romæ inter tumultus degens, ac cædes, emittit è carcere, rogante Castrucio, Galeatium, mox in obsidione Pistorii mortuum, extorremque non tantùm patriâ, sed & cœlo; nec ita multò pòst anno ætatis 47. Castrucius obiit, munitus quidem Sacramentis in speciem, nè impiè, vti reuerâ contigit, expirasse videretur. Idem quoque Ludouicus latâ lege de futuris Pontificibus, constituit Papam F. Petrum Rainalutium de Corbariâ Minoritam excommunicatum, & Apostatam, eumque dixit Nicolaum V. qui mox 7. Pseudo Cardinales creauit, aliis hanc dignitatem seu potiùs ignominiam refugientibus, Ioannem damnauit, huic adhærentes spoliauit Ecclesiasticis bonis, ipse pompâ, & cultu, Regi quàm Pontifici similior. Mox tamen idem Nicolaus diris deuotus est à Romanis, & cum Ludouico lapidibus appetitus: acclamatusq;. Papa Ioannes XXII. quia per Bauarum suscepta expe-

expeditio in Robertum Siculum malè cessisset, & quâ se tantùm laruam Imperatoris ostenderat, plusque habere malitiæ quam potestatis.

Fugit Aucnione Minorum Generalis Michaël de Cesenâ; atque ad Ludouicum Pisas venit: venit quoque Guillelmus Ochamus ita Bauarum interpellans, *Tu me gladio à Papæ iniuriis defende; ego te verbis, ac scriptis defendam*; vir magni ingenii ac doctrinæ, sed superbiæ, fastusque maioris. Tum autem Ioannes XXII. de extinguendo Minoritarum Ordine cogitauit; sed apud præsulem optimum, multorum innocentia paucorum sceleri & contumaciæ præualuit. *Michael de Cesena & Ochamus veniunt ad Lud. Bauarum.*

Mortuus est 5. Id. Nouembr. ex febri Carolus Dux Calabriæ, filius Roberti Siciliæ Regis, annos natus vnum & triginta, quem pater, & subditi amarè luxerunt, & *cum eo cecidisse coronam capitis sui* meritò *doluerunt*; sub quo videlicet vtrumque Siciliæ regnum florere, & terrori Græcis esse, atque Saracenis potuerat. *Moritur Carolus Dux Calabr.*

Kal. Febr. obiit in Castro Vicennarum Carolus Pulcher, ex morbo, ætatis 34. regni 7. vir liberalis, ac prudens, suisque charissimus. Grauidam reliquit vxorem, sed quæ mox filiam peperit: sicque defecit Philippi Pulchri tanta familia, ob vexatum Bonifacium, sicut ei vir sanctissimus Mauriacensis Episcopus præcinuerat, quem falsum non fuisse vatem, hic annus docuit. Disceptauere tum de regno Eduardus Anglus & Philippus Valesius; sed huic Parium judicio lis adjudicáta est, dictusque *Benè fortunatus*, ob tres regessine prole masculâ continenter mortuos; appellatus item *Valesius* à Valesiâ regiunculâ Carolo eius Patri attributâ, atque in hâc familiâ, regnum ducentis sexaginta annis & vsque ad obitum Henrici III. constitit, quâ nulla fuit litterarum amantior, eruditorum virorum in scriptis atque monimentis nunquam moritura. *Carolus Bel us moritur, ei succedit Philippus Valesius.*

Statim Philippus Nauarræ regnum restituit

Nauarræ regnum restitutum Ioannæ filiæ Hutini.

Ioannæ Hutini filiæ quæ nupserat Philippo Comiti Ebroicensi, Anglo præterito, qui hoc sibi deberi vociferabatur; sed auditi sunt potiùs Nauarræi, & Franci aliud exoptantes. Inde mouit in Flandros rebelles in Comitem suum, quem etiam in carcerem coniecerant. Hi adorti Francos ad Caselum perfidiosè, tantùm non cepere Regem: sed tandem repulsi magnâ clade, duodecim millia suorum perdiderunt (alij 40. alii 46 millia numerant) Francis vix 17. desideratis. Sic Flandrorum retusa est audacia, Philippus armatus ingressus est Basilicam S. Virginis, eique obtulit equum, & arma: atque etiamnum eius imago lapidea coram altari B. Mariæ visitur monimentum simul huius victoriæ, & regiæ pietatis. Mox Iudicium de Petro Remio ærarij præfecto conflatum, qui cùm Furcas patibulares, Montis falconis dictas, extruxisset, peculatûs conuictus, ex iis primus pependit manu carnificis, insuper proditionis confessus crimen, de quo non accusabatur; quia ferè semper inter peculatum atque proditionem connexio.

Phil. Valesius Flandros retundit.

Petrus Remius suspensus ex suis furcis.

MVNDI CHRISTI

5382. 1329.

Andro. Iunior sanatur, annus eius fit monachus.

Andronicus Iunior, sanatus ex vulnere quem in bello Persico receperat, ope S. Demetrij Martyris, incidit in grauissimum morbum, ex quo jam moriturus, haustâ aquâ ex B. Virginis sacro fonte, repente conualuit. Postulauit tum habitùm Monachi; sed hunc eius auus induere compulsus est, ne in teterrimum carcerem compingeretur, Græcis morbo nepotis, Aui imbecillitate, & cœcitate abutentibus.

Nicol V. Anti Papa furit in Io XXII.

Petrus Corbarius, Nicolaus V. imaginem Ioannis XXII. Pisis comburi jubet; quando grando ingens cecidit, frigus magnum sæuiit: Mareschallus Ludouici, dum aquâ viuâ foueri cupit exustus est viuus, Deo veri Pontificis causam suscipiente; cum magna pernicie aduersariorum.

Lu-

Friderici Austrij obitus.

Ludouicus ignominiosè redire cogitur in suam Germaniam: prætexuit tamen Friderici Pulchri Austrii obitum: hic enim cùm regnasset annis 15. ex veneno, aut amatorio poculo mortuus est, vermibus seu pediculis ex toto eius corpore erumpentibus. Huius autem vxor Isabella, Regis Arragonum soror, dum maritus in carcere detineretur, in squalore, & luctu sic vixit, vt cœca fieret; lacrymis, & oculis in huius calamitate malè collocatis.

Moritur Can. Scaliger seu Mastinus.

Mortuus est & hoc anno Tyrannus Veronæ, Patauii, aliarumque ciuitatum, Canis Scaliger, obsidione capto Taruisio. Huic successit Mastinus nepos, quæ vox *Canem* quoque sonat, sed *Villicum*; vnde autem hæc nomina traxerint, sicut & Scaligeri, & vtrum ex illâ familiâ natus sit homo doctissimus, sed vanissimus, Iosephus, tu ex Scioppio aliisque repetes.

Strangulatur Marcus Vicecomes

Obiit & Marcus Vicecomes, qui potissimùm Ludouicum Bauarum in Italiam accersierat, à suis fratribus, & Azone nepote, Mediolani strangulatus, quòd nouas res moliri videretur. Florentiæ priùs eiurarat Schisma, & Ioannis & Ecclesiæ partes complexus erat; quæ si fecit ex animo, morte suâ, quàm vitâ felicior extitit.

Damnati rebelles Minoritæ ad concordiam reuocantur. Constitutiones Nicolai III & Ioann. XXII.

Hoc anno excommunicatus est, cum suis fautoribus Ochamo, Francisco de Esculo, aliisque contumacibus Minoritis, Michaël de Cesenâ olim eorum Minister Generalis; & reddita pax Ordini sanctissimo, reductis ad concordiam Decretalibus Nicolai III. & Ioannis XXII. Rursum turbare conati sunt Michaël artibus suis, & scriptis Ochamus; sed retusi sunt ambo, & pertinaciores se, quàm doctiores demonstrarunt. Sapientior fuit Corbarius Anti-Papa: cùm enim nonnihil latuisset apud Bonifacium Comitem, culpam agnouit suam, & Ioanni reconciliatus cum Pisanis ostendit, se huius Schismatis instrumentum, Ludouicum Bauarum primariam causam fuisse.

Mor-

Robertus Scotiæ Rex moritur, succedit ei Dauid filius.

Mortuus est etiam hoc anno Robertus Scotiæ Rex, vir magnus in vtrâque fortunâ, & Scotici restitutor Imperii; cui successit Dauid filius octennis, datusque procurator Thomas Ranulphus, vir illius institutione, & regni administratione dignissimus. Cor autem suum committi iusserat Iacobo Duglassio Hierosolymam deportandum; qui vel in itu, vel reditu, audito Saracenorum in Hispaniâ bello, eò profectus, sanguinem consecrauit Christo, quem in patriâ toties periculis obiecerat.

Ludouicus Claromontius fit Dux Borbonius. De iuribus Ecclesiæ disceptatur coram Philippo Valesio.

Hoc anno renunciatus est Borbônij Dux Ludouicus Claromontij & Marchiæ Comes, ortus è Sancto Ludouico, vnde propagata est familia Borbonia, quæ iam ab Henrico IV. rerum potitur in Franciâ, pietatis tantæ, vt perpetuam successionem sibi meritò queat polliceri.

Eodem autem anno docuit quàm addictus esset Ecclesiæ Philippus Valesius, sedatâ controuersiâ, quæ de Iuribus Ecclesiæ & Regiorum Prætorum erat exorta. Horum causam tuebatur Petrus de Cuneriis, illorum Petrus Bertrandi Episcopus Eduensis, & Petrus Rogerius designatus Archiepiscopus Senonensis, postea Rothomagensis. Rex optimus ab Ecclesiasticis pronunciauit, atque his verbis sententiam clausit suam. *Iura Ecclesiarum aucta se potiùs, quàm imminuta velle*; dignam plane quæ ex Christianissimi Regis ore prodiret. Petrus autem Bertrandi Reginæ Ioannæ Nauarræ factus Cancellarius, administratis sanctè Episcopatibus Niuernensi atque Heduensi, factus est S. R. E. Cardinalis sub titulo Presbyteri S. Clementis: Petrus autem Rogerii dictus Clemens VI. eò processit, quò altiùs non poterat promoueri: Philippus Rex cumulatissimè laudatus ab Episcopis, Cleroque Gallicano, vbique felicissimus extitit. Contrà verò Petrus ille de Cuneriis ad perpetuam infamiam Icunculam meruit

Petrus de Cuneriis.

ruit

fuit in templo S. Mariæ Parisinæ sub nomine *de Maistre Pierre du Coignet*, ad quem funalia basilicæ huius extinguntur, Ecclesiasticis turpem huic nidorem in præmium suæ dicacitatis exoptantibus.

MVNDI 5383. CHRISTI 1330.

Ludouicus Bauarus idem erat, qui hactenus extiterat, hoc est veterator, atque fraudulentus; cuius ideo tractatus fallaces Pontifex rejecit. Corbarius autem Auenione singulatim bis confessus est errores suos, ne coactus id præstitisse rideretur; & ne quis eius Pseudo Pontificatu abuteretur, cum libris ac sociis inclusus in Palatio, ibidem post triennium obiit; sepultus in habitu Minoritæ, morte vtique, quam vitâ meliori.

Corbarius Pseudop. submittens se Ioanni XXII. includitur.

Rex Hungariæ Carolus, dum in pace justissimè regnum administrat, à Feliciano quodam nobili, cum Reginâ, ac totâ prole fermè cæsus est, ægrè discussum est periculum; percussor membratim conscissus à satellitibus regiis; in eius familiam sæuitum acerbiùs, quam æquitas postulare, plusque amori in Regem, quàm justitiæ indultum. Dum autem idem Carolus Vvayvodam Bazardum injusto appetit bello, à Vvalachis primùm pacem petere compulsus, mox eâdem ab iisdem perfidiosè violatâ totum amisit exercitum; ipse mutato habitu, vix seruauit vitam, qui aliena bona sibi per nefas vindicare voluisset.

Carolus Hung. Rex ferè cæditur.

Eodem anno Alphonsus Castellæ Rex feliciter, suis tantùm copiis, pugnauit in Mauros, turpiter à Lusitanis paulò ante prælium desertus. Felicius Ioannes Bohæmiæ Rex, dum occasione nuptiarum filii sui, cum filiâ Henrici Carinthiæ Ducis, Brixiam Bergomum, aliasque ciuitates, ab iis euocatus sibi vindicauit, supra spem hominis, quantumuis ambitiosi.

Alphonsus Castellæ & Ioan. Bohemiæ Reges felices.

In

Turbæ Angliæ, Isabella exautorata.

In Angliâ concitati motus ab Episcopo Londinensi in causâ Eduardi Senioris, quem adhuc viuere audax Monachulus; & Magus mentiebatur. Ob id rescissum caput Edmundo Cantij Comiti, Regis fratri, & regnantis patruo, curantibus eius supplicium Isabellâ & Mortuo mario, summo tum in Angliâ rerum arbitro. Sed hic mox captus in cubiculo Reginæ, pependit ex furcâ publicâ; illa exautorata, acceptis tantùm mille libris annui census inops viuere coacta, vt se Reginam esse dedisceret.

CAPVT IV.

DECAS QVARTA.

Ab anno Christi 1330. ad 1340.

MVNDI	CHRISTI
5384.	1331.

In Io. Bohæmum con. uerunt Italici Principes.

IOanni Bohæmiæ sese dedere pergunt Italicæ ciuitates Crema, Cremona, Papia, Parma, Reggium, Mutina, aliaque loca; quare in eum societatem ineunt Florentini, Robertus Siculus, & Principes Mediolani, Veronæ, Mantuæ, Ferrariæ, sollicitato etiam Carolo Hungariæ Rege, & Ludouico Bauaro. Quare Ioannes sibi metuens, rebusque Germanicis, ad sua tutanda rediit, relicto filio suo Carolo in Italiâ, sub cura Ludouici fratris Comitis Sabaudiæ. Compositis autem in Germaniâ rebus transiuit in Galliam, vbi filiam suam Iuditham dedit primogenito Philippi Regis, atque hàc affinitate credidit se longè, quàm reliquis fœderibus suis tutiorem.

Vvladislai de Cruciferis ingens victoria.

Vvladislaus hoc anno Cruciferorum 20. aut vt alii scribunt 40. millia, cecidit, cùm ex Polonis

lonis vix 30. milites occubuissent, pro iis depugnante B. Stanislao Martyre, cuius patrocinio tecti Poloni pii, tam multos impios jugulauere. *Philippus cogitat de Maurica expeditione.*

Philippus Francus de Maricâ in Hispaniam expeditione cogitat; sed tam multa postulat à Pontifice, & tam absurda, vt quidam non insipienter credant, eum materiam repulsæ quæsiuisse, vt eam expeditionem eiuraret. *Robertus Atrebatensis fugit in Angliam.*

Robertus Atrebatensis Comes Bellomontanus, à quo maximè Philippus promotus erat ad regnum, ab eodem abalienatus est, quòd ab eo premeretur, ob tabulas à nobili quâdam fœminâ, vti creditum est, adulteratas. Hic citatus à Rege, cùm vadimonio defuisset, proscriptus, post adita diuersa loca fugit in Angliam, vndè *quem evexerat Philippum Valesium tantum non depressit*.

MVNDI 5385 — CHRISTI 1332.

Mortuus est hoc anno Andronicus Senior, cùm Imperasset annis 50. vixisset 74. ex nimio conchiliorum esu, & potu aquæ frigidæ, qui cùm Christi Corpus recipere non posset, sacram B. Virginis imaginem, quam semper gestabat sinu, salutatam cum multis lacrymis, sibi in os indidit, quæ forsitan ei profuisset nisi Schismati esset immortuus, & extra Petri cymbam, in quâ tantùm salus, extra quam naufragium. Successit nepos Andronicus, qui mox Bulgaros aggressus, fugatus est, & tantùm Alexandri Regis eorum gratiâ liber abire permissus. Eodem tempore Turcæ Constantinopolitanam oram vexabant, Vrbem occupaturi, nisi huic auxilio Veneti, atque Genuenses adfuissent. Abduxere tamen Barbari captiuorum Græcorum 10. millia, & Eubœam sibi fecere vectigalem. Paulò pòst tamen idem Andronicus cum

Moritur Senior Andronicus.

Andronicus Iunior infeliciter regnare cœpit.

cum iisdem Turcis fœdus iniit, ad Phocæam atque Mitylenem à Genuensibus repetendam, & alios deficientes Christianos in officio continendos, maiori curâ Imperii, quàm religionis.

Tentatur reconciliat[i]o inter Ioan. & Ludou.

Ioannes Bohemiæ Rex Ludouicum Bauarum cum Ioanne Papâ conatus est recõcillare; frustra: cum ille hac concordiã postularet Imperiũ, quod nec dare hic poterat, nec patiebatur Ecclesia.

MVNDI 5386. CHRISTI 1333.

Catalani, & Genuenses sese atterunt.

Catalanica Societas & Genuenses de maris Imperio disputant, & sese grauissimis cladibus atterunt; qui si vires suas coniunxissent, ipsi Græcis, atque Turcis poterant esse formidini: nunc suis odiis intempestiuis rem Christianam in Oriente perdiderunt, tàm fortes & industrii, quàm pertinaces & obstinati.

Ioannis XXII sent. de animabus defunctorum.

Ioannes XXII. suam profert sententiam de defunctorum animabus, quas beatitudine (ex iudicio multorum è S. S. patribus) non putabat perfectè frui, sed expectare corporum suorum resurrectionem, vt cum iis plenam, & absolutam felicitatem consequerentur. Hanc opinionem cùm proposuisset viris doctis, à plerisque reiecta est, probata tantùm ab iis qui placere Ioanni, magis quam Deo, peroptarent; Parisiis autem potissimùm impugnata fuit, à Doctoribus; quibus & Philippus Rex ipse fauit. Verùm in eo eluxit diuina prouidentia, quòd Ioannem paratum eam ex cathedrâ, vt aiunt, malè decidere, mors interceperit: quod semper continget quoties Pontifices ex affectu, non ratione, nec a flatu Spiritu Sancto pronunciare volent.

Ioan. Bohæmus recedit ex Italia.

Ioannes Bohemiæ Rex Italiam deserit, exosus ex æquo Italorum nobilitatem, atque perfidiam; prætexuit suppetias Guidonis Delphini aduersus Amedæum Sabaudiæ Comitem: sed hoc quoque onere leuatus est, mortuo in cuiusdam vrbis oppugnatione Delphino; quæ mors prænunciata Carolo Bohæmi filio, in agro Parmensi

B.Vir-

B. Virgini ædem cum vectigalibus erexit. Abiit tum quoque ex Italiâ, & arce Bononiensi Bertrandus Legatus, Ioannis Pontificis nepos, ereptus neci à Florentinis, dum obsideretur à ciuibus, qui cùm legitimos dominos ferre non possent, Tyrannos videbantur exigere.

Robertus Siciliæ Rex differt ingredi Ordinẽ Minoritarum.

Hoc anno, quo inundatio Florentiam, aliasque multas vrbes in Etruriâ & Romandiolâ deleuit, Robertus Siciliæ Rex Ioannam, primogenitam filij sui Ducis Calabriæ defuncti, dedit Andreæ (Itali vocant Andreassum) secundogenito Caroberti, filij Caroli Martelli, omissis aliis Principibus familiæ suæ, quò æquitati & conscientiæ suæ faceret satis. Sed cùm ambo juniores essent, induere distulit habitum Minoritarum, & sapientiùs subditorum incolumitati, quàm teneris sensibus pietatis indulsit.

Heraclea à Mauris capta.

Heraclea, nunc *Giltratar*, ad montem Calpem, capta est à Mauris, qui cum 7. equitum millibus traiecerant Fretum; tantaque Christianorum multitudo capta, vt singula capita nummo aureo vænirent: nec ea vrbs recuperari potuit ab Hispanis, re frumentariâ impeditis. Philippus Valesius de expeditione sacrâ in Hispaniam visus est cogitare; sed ea tantùm sacra erat, quia in Ecclesiasticorum pecunias magis, quàm infidelium clades collineare videbatur.

Scotorum ad Baruicum clades.

Eduardus Anglorum Rex ad Baruicum, quod obsidebat, magnam Scotis intulit cladem, deletis eorum saltem 30. millibus cum vniuersâ nobilitate, ipse ex suis equitem vnum & 10. aut 12. pedites perdidit. In huius vrbis propugnatione enituit virtus vxoris Thomæ Setonij, qui cùm filium suum Anglis dedisset obsidem, vt vrbem redderet certo die, & Angli hunc præuenire vellent, interminati huic necem, & fratri Thomæ in eruptione capto, animum illa nutantem mariti confirmauit, vt vtrumque potiùs suspendi pateretur; miserabili tamen virtute, quæ nec vrbi mox captæ, nec eius propugnatori profuit.

Mor-

MVNDI 5387. CHRISTI 1334.

Moritur Ioan XXII. magno relicto thesauro.

Mortuus eſt hoc anno 3. Non. Decemb. Ioannes XXII. cùm ſediſſet annis 18. & ferè 4. menſibus, nonagenario major, ex profluuio ventris, cuius corpus ſtatim reſolutum eſt; vnde magicis carminibus mors eius adſcripta, eiuſque ſucceſſor aliquos vti magos flammis abſumpſit. Paulò antequàm obiret, retractauit quæ de animarum felicitate dixerat, & Papa dicta eſſe noluit, quæ priuatus minùs concocta protuliſſet: Pontifex verè maximus rebus geſtis, eruditione, & theſauro parato ad bellum ſacrum, quem (vt vulgò loquimur) 20. millionum fuiſſe volunt. Coluit homines litteratos, inter quos Auguſtinum Triumphum Eremitam S. Auguſtini, & Petrarcham, hunc amœniſſimi, illum firmiſſimi ingenij virum. Quòd autem Benedictini jactant eum collegiſſe ex libris Anteceſſorum ſuorum Pontifices, Cardinales, Archiepiſcopos, Epiſcopos, Abbates in ſacra diptycha relatos incredibili numero, de iis ſtatuant huius Ordinis Patres, & videant ne ſibi ex vanis, & confictis hominibus vanos honores accerſant. Poſt dies 10. ab eius obitu Cardinales in duas partes ſecti, conueniebant in Ioannem Raymundum Portuenſem Epiſcopum, ſed hic conſtanter hanc dignitatem recuſauit; cùmque propoſitus eſſet, quaſi per jocum, Ioan. Fornerius ſeu de Furno, olim Monachus Ciſtercienſis, patre molitore natus, ab vtrâque parte ſtatim receptus eſt, ipſo etiam admirante, & Cardinales irridente, qui ſibi Aſellum præfeciſſent. Electus ergo 13. Kal. Ianuar. ipſe Kal. coronatus dictus eſt Benedictus XII. qui ſtatim ſe alium eſſe oſtendit, pius, conſtans, liberalis, profuſis ſanctè pecuniis, quas Ioannes accuratiùs, & ſordidiùs aſſeruaſſet: dicere ſolitus erat iſtud Dauidicum, ***Si mei non fuerint dominati, tunc immaculatus ero***; quare è ſuis promouit neminem niſi nepotem ad Archiepiſcopatum

Succedit Ioanni Benedictus XII.

eius virtutes.

Arc.

Arelatensem, alioqui dignissimum, & orantibus Cardinalibus; hunc tamen vt referret in purpuratorum Patrum Senatum, adduci non potuit. Neptem suam mercatori Tholosano dedit vxorem, cum dote quæ conditionem deceret, reiectis nobilibus procis qui nuptias eius ambiebant & ad se venientibus tantùm dedit viaticum, negans Papam parentes & affines habere: cui in eo similes optauit deinceps Ecclesia, nonnunquam per affines & parentes Pontificum dilapidata.

MVNDI 5388. CHRISTI 1335.

Græci refugiunt disputationem cum Latinis, adeò ignari, vt his opponere coacti sint Nicephorum Gregoram laicum, qui eam quoque solerter vitauit, tempore longâ oratione contrito; sed quâ non tantùm tempus, sed & suos, & aduersarios fallere conatus est. *Græci admodum ignari.*

Benedictus XII. admonet Ludouicum Bauarum, vt resipiscat, & monitus aspernantem fulminat. Mox ad ordinandas res Italicas admouet animum, quantùm Pontificis, & Imperatoria absentia defectusque patiebantur. Principes porrò eam miserè discerpebant dum suasque quisque molitur extendere; Gibellini & Guelphi plusquam mortalibus odiis inter se depugnabant. Quare terra ipsa ruinam iis vltimam intentare visa est, motibus inusitatis concussa in Etruriâ; quando indidem quoque magna vis serpentum egesta, quorum duo instar canum 4. pedum fuere; vt ea aduersus filios suos adeò discordes decertare videretur. *Italia miserè discerpitur.*

In Poloniâ tanta vis locustarum grassata est, vt ipsæ volantes mortalium oculis Solem eriperent, stratæ humi superarent equorum vngulas; quæ omnia depastæ famem atrocem induxere. Sequentibus annis per Europam sparsa lues, fruges omnes, & arborum folia absumpta, præterquàm vitium; denique ab auibus consumptæ, aut niue obrutæ disparuerunt, quibusdam in *In Polonia clades locustarũ.*

locis

locis priùs Ecclesiæ orationibus exterminatæ.

Cruciferi côtumaces excommunicati. Controuersia inter Polonos, & Cruciferos, nec à Ioanne Bohæmiæ, & Carolo Bohæmiæ, nec à Pontifice sedari potuit, huius sententia Polonis fauebat, illorum Cruciferis, neutri tamen acquieuere, ideo anathemate perculsi, vt religiosi jam laicis peiores, & contumaciores.

MVNDI 5889. CHRISTI 1336.

Franciscani curãt S. Sepulchrum. Babyloniæ Sultanus hoc anno Minoritis Patribus curam sancti Sepulchri commisit; quam illi, assentiente Benedicto, suscepere, & adhuc retinent pari prudentiâ, & pietate.

Quæstio de animabus extra corpus definitur. Benedictus Pontifex Constitutione suâ definiit quæstionem de visione animarum extra corpus, quà & purgauit Antecessorem suum Fraterculorum calumniis impetitum; ac partis vtriusque rationibus diligenter excussis per viros omni exceptione majores, petitoque Numinis auxilio, quid de eâ credendum esset indixit, cùm de vtràque parte aiente, & negante, antè legitimè, ac sine crimine dubitaretur.

Lud. Bauarus pacem petit. Præstare visus est hoc anno Ludouicus Bauarus duplici Legatione, quæ requirebantur vt anathemate, quo vinctus erat, solueretur: confessus est enim crimina quæ in Pontificem, & Ecclesiam perpetrarat, & admiserat pœnitentiam Expeditionis in Palestinam, & in eâ commorationis quandiu Benedictus judicaret. Sed hanc abrupit bellum sequens, quo ipse implicitus stare nec pactis potuit, nec absolui.

Robertus Atrebatẽsis bellum Anglicum excitat. Enimuerò tum exortum est atrocissimum inter Francos & Anglos bellum, atque vtrique genti funestum, ac prope fatale, cuius præcipua tuba fuit, & incentor, Robertus Atrebatensis Philippi Valesij sororius, receptus ab Eduardo; neque defuerunt ambobus Regibus causæ, quas gentis vtriusque scriptores accuratiùs exponunt. Tum ergo Ludouicus infensus Philippo, adhæsit Eduardo, sicque euanuit Syriacæ expeditionis cogi-

cogitatio, quâ fine dubio exterminati essent in Oriente Saraceni, si quod in Europâ sanguinis impensum est, in Palestinâ defluxisset. Itaque Christiani in Cyprum sunt compacti, reliqui in Oriente duriùs habiti quasi hanc expeditionem procurassent. Ideo Italus quidam monachus Andreas de Antiochiâ Auenione Philippo grauia mala interminatus est, & falsum hunc non fuisse vatem, sed κακῶν μάντιν exitus demonstrauit.

Obiit hoc anno Alphonsus Arragoniæ Rex, dictus *Benignus* ob facilitatem morum; cui successit Petrus IV. cognomento *Ceremoniosus*, quòd in ceremoniis obeundis pænè putidus esset; vir inhumanus, ac sæuus, ac toto cœlo diuersus patri.

Alphonsus Arrag. moritur, cui Petrus succedit.

MVNDI	CHRISTI
5390.	1337.

Exorta est hoc anno inter Græcos controuersia de lumine gloriæ in monte Thabor, an esset increata lux, quod asserebant Monachi Hisychistæ seu Quiescentes Montis Atho, quorum præcipuus & doctissimus erat Gregorius Palamas, posteà Archiepiscopus Thessalonicensis. Huic obstitit constanter Barlahamus, cui & fauère Nicephorus Gregoras, & Acyndinus Monachus, obstitit Ioannes Cantacuzenus, multique Episcopi Græci, sed ferè ignari; nec quæstio facilè terminata est, sortita judices simul & indoctos, & pertinaces.

Lis inter Græcos de lumine gloriæ in monte Thabor.

Hoc anno, quo geminus cometes apparuit, mortuus est Fridericus Trinacriæ Rex. ætatis 65. regni 42. cui successit jam regni consors Petrus filius, quem nonnulli parum mentis compotem fuisse scribunt. Mater eius Eleonora, Roberti soror facta Clarissa meliùs deposuit sceptrum, quam gessit.

Moritur Fridericus Rex Trinacriæ succedit ei filius Petrus.

Inchoatum est Anglicanum bellum in Galliâ, Francis Aquitaniam, Anglis Xantonas depopulantibus; his fauit Ludouicus Bauarus, illis Flan-

Bellum atrox inter Francos & Anglos.

Iacobus Artauellus Flandriæ Comes ; huius subditi in Anglorum partes transierunt, impulsore Iacobo Artauello, Zythi confectore. Is Anglicâ pecuniâ corruptus, populariter eloquens, & audacissimus, Flandros suos in Philippum armauit. Pontifex modis omnibus hoc bellum abrumpere conatus est, & Philippus ad pacem inclinabat ; sed Eduardus ex innatâ genti ferociâ vsque ad Benedicti contemptum repugnauit. Rex autem vterque per nefas pecunias quæsiit, Anglus etiam per sacrilegium, neutri de more profuturas.

Lud. Saxo Carthus. Simon de Cassia. Petrus Aureolus. Guido Carmelita. Florebant hoc tempore in Occidente Ludouicus Saxo, ex Dominicano factus post annos 30. Carthusianus Argentinæ : item Simon de Cassiâ Hernicus, Eremita S. Augustini, ambo vitâ Christi piissimè descriptâ celebres : ad hæc Petrus Aureolus Minorita, alter Esaü, cunctis oppositus, factus Aquensis Archiepiscopus ; denique Guido Carmelita Catalanus, sui Ordinis Generalis, ac postea Majorjcensis Episcopus ; omnes magni nominis, omnes Ordinem suum, adeoque sæculum suum illustrarunt.

MVNDI 5391. CHRISTI 1338.

Lud. Bauarus à Pontifice omnino deficit. Ludouicus Bauarus hoc anno à Pontifice disjunctus est omnino ; missi vtrimque Legati, re infectâ, & pace desperatâ, redierunt ; itaque Constitutionem ille edidit contra Pontificem de Electione Imperatoris ; cui plerique Electorum, ac Procerum subscripserunt : restitit tamen huic Ioannes Bohæmus ; vnde magni in Germaniâ motus, quibusdam Pontifici, pluribus Ludouico fauentibus, sed metu potiùs quàm voluntate compulsis.

Eduardus appellit in Flandriâ. Appellit in Flandriam cum classe 300. nauium Eduardus, vnde & Ludouicum conuenit, à quo creatus est Vicarius Imperii. Inde tentatum ab eo Cameracum, relictum tamen adueniente cum ingenti exercitu Philippo, in quo Ioannes Bohæmiæ, Philippus Nauarræ, Dauid adole-

adolescentulus, Scotiæ Reges cum multis Ducibus & Comitibus. Cùmque essent in procinctu acies, Oesiâ tantùm fluuio separatæ, pugnatum tamen non est, Philippo declinante certamen, suasione Roberti Siciliæ Regis eum admonentis per litteras sapienter, ne committeret Regnum suum vnius prælij periculo; aut certè Mathematici cuiusdam minis, magnam Franco ab Anglis cladem prænunciantis. Cùm itaque ambo exercitus abijssent, Eduardus titulum Franciæ Regis accepit, ex consilio Artauelli, moxque recessit in suam Angliam, relictâ tamen conjuge suâ Antuerpiæ, ad spem breuis certique reditus. Quod vbi resciuit Pontifex vtrumque Regem adhuc reconciliare conatus est; frustra tamen, quòd spem vterque nimis bonam de expeditionis suæ fortunato exitu concepisset.

MVNDI	CHRISTI
5392.	1339.

Venit ad Pontificem Barlahamus ab Andronico Imperatore missus Auenionem cum Stephano Dandulo pollicitus Ecclesiæ Latinæ concordiam, si 4. vrbes à Turcis occupatæ, armis Occidentalium redderentur Græcis, & celebraretur Generale Concilium, cui adessent 4. Orientis Patriarchæ, saltèm per Legatos suos. Verùm hæc Legatio in ventos abijt, cùm in eâ Græci commodum suum, non pietatem spirarent; consueti vociferari concordiam, cùm eorum res attritæ, aut defluentes, auxilium Latinorum exigerent. *Legatio Græcorum in Occidentem inanis.*

Mauri in Hispaniâ ad Arcobrigam grandi clade prostrati sunt à Gonsaluo Martinio Alcantaræ Ordinis magistro cum paucis copijs: fugiens pedes Abomelicus, vt miles gregarius obijt, magno dolore patris Regis Marochij, & quem tantùm spes vltionis consolabatur. Martinius autem non ita multò pòst de magnis criminibus, aut veris, aut falsis, accusatus, viuus exu- *Victoria de Mauris.*

ſtus, haud feſtos tantæ victoriæ ignes expertus eſt.

Ioannes Bohæmiæ Rex excæcatur à medicis. Ioannes Bohæmiæ Rex vno priuatus oculo in expeditione Lithuanicâ pro millitibus Pruſſis, Montem Peſſulanum venit ad Medicos, vti curaretur: ſed ab ijs alterum amiſit oculum. Cæcus nihilominus multa bella geſſit, multas inijt pugnas, docuitque duces non corpore, ſed animo pugnare.

Diploma Othonis III. Hoc anno Aſſiſij inuentum eſt Diploma Othonis III. quod tantâ contentione reiecit Baronius Cardinalis; id tamen admiſiſſet vir æquiſſimi, & acerrimi judicij, ſi pro eo ſcripta perlegiſſet; quia veritas nonnuquam temporis filia dicitur.

Mutatum Genuæ regimen Reip. Mutatus eſt hoc anno Genuæ ſtatus, ex Ariſtocratico in Democraticum, primuſque de populo Præfectus Simon de Buccâ Nigrâ, diſſipatis domeſticis ſeditionibus, ac retuſis hoſtibus, hoc munere digniſſimus: Genuæ quoque Sauona præluxit, vt ſunt non tantùm corpora, ſed & animorum contagia.

Camiolæ liberalitas & fortitudo. Denique Robertus Siciliæ Rex Aſtam vrbem ſubalpinam perdidit; ſed Liparam deuictis Siculis recuperauit, captis aliquot eorum ducibus, & maximè Rolando ſpurio fratre Petri Regis. Hic redemptus à locuplete fœminâ Mamertinâ Camiolâ Turringâ bis mille vncijs auri ſpe nuptiarum, cùm hic negligeretur à fratre, conjugium ipſe liber eiurauit. Sed ab eâ vocatus in judicium damnatus eſt: at illa vt ingratum reſpuit, ſeque conſecrauit Chriſto, ex æquo fortis atque religioſa.

MVNDI 5393. CHRISTI 1340.

Simonis à Quarto res geſta in Turcas. Simon quidam à Quarto, cum paucis triremibus in Orientem nauigans, Turcos in Euxino mari diuagantes magnis cladibus affecit, peruenitque Caffam, olim Theodoſiam, Genuenſium Emporium, vnde Minoritas inter Tartaros degentes

gentes juuit; vir bello & pace magnus, nec tantùm fortis, sed & religiosus.

Benedictus XII. multos Imperij constituit Vicarios, ne Italia ab externis hostibus inuaderetur; Luchinum Vicecomitem, Mediolani, Scaligeros Veronæ, Guillelmum, Gonzagam Mantuæ, & Reggij, etiam ijs imperato pecuniarum censu; quod consilium non fuisse inutile Imperio, & Ecclesiæ, ostendit euentus. *Vicarij multi Imperij.*

Contigit hoc anno turpe diuortium inter Ioannem filium minorem Ioannis Regis Bohæmiæ, & Margaritam filiam Henrici Ducis Carinthiæ, procuratum à Ludouico Bauaro, vt nuberet eius filio Marchioni Brandeburgensi; sed impudica mulier etiam hoc conjuge non contenta, se nobili viro prostituit, & maritum, vt impunè magis peccaret, necauit, filiumque ex eo susceptum veneno sustulit. Quare Comitatu suo Tyrolensi priuata, inclusaque monasterio miserè perijt: mulier quâ libidinosiorem, & nequiorem Germania, ne dum Europa, vnquam agnouerat. *Turpe diuortium à Lud. Bauaro procuratum.*

Eduardus ad Clusas nobilem de Philippo victoriam naualem retulit, cæsis Francorum decem millibus, ducentis & triginta Genuensium nauibus depressis aut captis, biduò durante prælio, æstuque maris & vento fauentibus Anglo. Hic tamen quatuor suorum millia perdidit, ac multos nobiles, ipso etiam Eduardo in femore vulnerato. Cùm tamen mox adfuisset Philippus cum 10. millibus equitum, & innumerabili peditum numero, & Ducem Brabantiæ auertisset ab Eduardo, Tornacum insuper à B. Virgine defensum esset, factæ sunt induciæ inter vtrumque Regem, comprehensis etiam auxiliatoribus, operâ Ioannæ Valesiæ sororis Philippi & socrûs Eduardi, post obitum viri sui Guillelmi Boni Comitis Hannoniæ, Sanctimonialis; cuius tum pietas & magna, & felix extitit. *Victoria naualis Eduardi de Francis.*

S. Gertrudis de Oësten, religiosa in oppido Delfensi, quinque stigmata recepit in corpore, ex *S. Gertrudis de Oësten.*

quibus septies in die, ad singulas horas canonicas, sanguis effluebat; compressit hæc oratione suâ fluxum istum cruoris, sed cum quinque plagijs obijt imago viuens & moriens Christi de cruce pendentis.

CAPVT V.

DECAS QVINTA.

Ab anno Christi 1340. *ad* 1350.

MVNDI	CHRISTI
5394.	1341.

Disputatio Balahami, & Palamæ. Constantinopoli & in Templo S. Sophiæ disceptauere coram Populo Balahamus, & Palama; sed huic propè succumbenti metuens Andronicus Imperator, disputationem abrupit, & quominus veritas præualaret, impedijt. Quare Balahamus in Italiam redijt, neque diutiùs inter eos viuere voluit, quos jam & schismaticos, & in suo schismate videret obfirmatos.

Moritur Andronicus Iunior. Mortuus est hoc anno Andronicus ex lethargo, vti creditum est, ex quo quasi euigilans sexto pòst die, elatus est ætatis 45. Imperij occupati 13. ab obitu Aui 9. quem Cantacuzenus laudat, vituperat Nicephorus Gregoras, & illud meritò quòd venationi nimis indulgeret, aleret 1500. canes, accipitres mille, quibus sapeintiùs bonos milites antepofuisset. Reliquit filios impuberes duos, Ioannem & Michaëlem, (cùm ille tantùm nouennis esset) ex Annâ Sabaudâ, quorum tutelam reliquit Ioanni Cantacuzeno, Annâ assentiente, immo & Ioanne Patriarchâ, qui hanc sibi debitam curam arbitrabatur. In Cantacuzenum cùm esset exorta seditio ab Apocauco sacri cubiculi Præfecto; Ille hâc occasione vsus, effeçit

(quum

(quum id se recusare fingeret) vt diceretur Augustus, & exornaretur Tyarâ in oppido Didymoticho ad Hebrum, cùm Ioannes nondum coronatus esset :. itaque ille excommunicatus est à Ioanne Patriarchâ. Sic eodem tempore duo Augusti fuere, tutor, & legitimus hæres Ioannes seu Caloioannes; vnde enatum ciuile bellum, quo Orientale Imperium jam concussum, prope euersum est: quid enim aliud ex Græcorum perfidiâ ignaniæ conjunctâ expectaretur?

Cantacuzenus fit Augustus. & tutor Ioannis

Ludouicus Bauarus relicto Eduardo, cui Vicariatum abrogarat, reconciliatur Philippo; quando & opera Benedicti continuatæ sunt inter vtrumque Regem induciæ; sed orta disceptatio de Ducatu Minoris Britanniæ iterum vtrumque commisit. Eduardus enim eò nauigans post obitum Ioannis Ducis tuebatur jus Ioannis Comitis Monfortij, fratris tertio-geniti Ioannis, qui Reges Angliæ affinitate contingebat: Philippus cõtrà defendebat partes filiæ Guidonis secundogeniti, quam duxerat Carolus Blesensis Comes, filius sororis eiusdem Philippi, cui etiam à Paribus Franciæ Ducatus erat assignatus. Ex eâ controuersiâ consecutum est atrox bellum, & multæ vtrimque clades, quales à potentissimis Principibus aliquando paratis, nonnumquam imparatis solent expectari.

Redintegratur bellum inter Anglos & Francos.

Donatus est hoc anno Romæ laureâ in Capitolio Franciscus Petrarcha Florentinus anno ætatis 37. curante Roberto Siciliæ Rege, viro & erudito, & eruditorum amatore. Petrarchæ autem tanta fama fuit, vt non tantùm Principibus acceptissimus esset, sed ad eum videndum multi ex varijs nationibus confluerent; sic Tito Liuio, atque S. Hieronymo vt ingenio & doctrinâ, sic gloriâ & honore suppar.

Fr. Petrarcha donatus Laureâ.

MVNDI CHRISTI
5295. 1342.

Benedicto XII. succedit Clemens VI.

Mortuus est hoc anno Benedictus XII. cum sedisset annis 7. mens. 4. diebus 6. Auenione 7. Kal. Maias, ex tibiarum Epiphorâ, quam ineptè medici prohibuere. Vir fuit liberalis, pius, & cultor eruditorum, inter quos dilexit impensiùs Gregorium Ariminensem, & Thomam Argentinensem Eremitas S. Augustini. Successit illi Petrus Rogerij Benedictinus olim Casæ-Dei vir litteratissimus, & memoriæ singularis, ex vulnere recepto in capite. Prænunciatus illi fuerat Pontificatus per jocum à Presbytero Stephano Aldebrando, quem posteà suum cubicularium fecit, & Archiepiscopum Tholosanum; item & à Carolo IV. Imperatore inter confabulandum; vt ostenderetur etiam viris magnis ludentibus excidere vaticinia. Dictus est Clemens VI. 14. kal. Iun. coronatus ipso die Pentecostes coram multis Principibus, statimque nomen impleuit suum; identidem dictitans, à Principe neminem haud contentum abire oportere.

Clemens in Italiam venire nequit.

Romani Clementem Legatione accersunt, qui tamen eorum votis obsecundare non potuit; quòd Ludouicus Bauarus in vrbes juris Pontificij Vicarios suos intrudere moliretur, atque ex Comitatu Tirolensi, quem occupare nitebatur pro Margaritâ filij sui vxore, imminere videretur Italiæ. Hunc tamen, eiusque fautores anathemate perculit, multisque factis egregijs se dignissimum Petri successorem præstitit.

Mors Caroli Hungariæ & Petri Reg. Trinac.

Obiere hoc anno Carolus Hungariæ Rex in castro Vissigradensi, multùm, sed non satis citò amatus à subditis; & Petrus Trinacriæ Rex in oppido Calataxibettâ, frustrà conatus liberare Mylas obsessas, quæ statim Roberto deditæ sunt. Huic successit filius Ludouicus quinquennis sub tutelâ Ioannis Randatij auunculi, quo ægrotante Messana rebellauit, sanato ad sanam redijt mentem: Illi Ludouicus, etiam parente Carolo

Petro succedit Ludouicus.

ma-

maior, successor Regni Polonici jam declaratus à Casimiro avunculo suo ἀπ' ἄκρ, optimè ille affectus in S. Ludouicum Minoritam Episcopum Tholosanum Patruum suum, cuius ex precibus, voto ei facto, susceptus credebatur, verè Adeodatus atque Demaratus.

Tantæ hoc anno contigere inundationes, vt vrbes omnes in humilioribus locis conditæ nauigarentur, pluuiis creberrimis è cœlo cadentibus, & campis omnibus, atque montibus aquas reddentibus; quibus potiùs, quàm pluuiis, ac niuibus, magnæ eluuiones à peritioribus Physicis solent assignari. *Inundationes huius anni graues.*

MVNDI 5396. CHRISTI 1343.

Clemens hoc anno contra Turcas Crucem attolli jussit, Thraciam & insulas Maris Ægæi depopulantes; primi armati sunt Rex Cypri, Veneti, & Hospitalarii, vt accusationes diluerent factis, & reliquos Christianos accenderent. Et verò Calo-Ioannes, & Ioanna seu Anna petebant auxilium contra eosdem Barbaros, & Cantacuzenum Tyrannum, per litteras, quas tamen Cantacuzenus ab Apocauco scriptas tradit: sed in suâ causâ quæ fides adhiberi debet, qui hanc suo Principi non seruasset? *Excitantur Christiani in Turcos.*

Clemens 6. Kal. Febr. Iubilæum reuocat ad annum 50. & verè Iubilæum facit; mox contra Lud. Bauarum agit, & eius fautorem Arch. Moguntinum; ille adductus in vltimam desperationem dubitat vtrum retineat, an abjiciat Imperium, neque bonus Imperator, neque bonus Christianus. *Iubilæum à Clemente verum institutum.*

Obiit hoc anno pœnitens Michaël Cesenas; cuius exemplo permotus, Auenionem venit Franc. Esculanus, planè reconciliatus Pontifici; aliter in vitâ, aliter in morte viri magni judicant. *Mors Michaelis de Cesena.*

Mortuus est item Neapoli Robertus Siciliæ Rex, iam ab obitu patris annis 34. vir prudens *Robertus Siciliæ Rex moritur.*

 & Sa-

& Salomoni comparandus si Baldo I. C. fides, qui tanti litteras fecit, vt eas anteponeret regno. Obiit in veste Minoritarum, & nuncupatis huius Ordinis votis, cui cũ coniuge addictissimus erat; quare his curam S. Sepulchri à Soldano obtinuerat, & monasterium Hierosolymis extruxerat. Reliquit hæredem Ioannam, ex Carolo filio, desponsatam Andreæ Hungaro seu Andreasso, adiunctis ei proceribus regni; Sed dum Hungari ad se omnia trahere volunt, hoc regnum propè labefactarunt; quod impediit Pontifex, quantùm in se fuit, & vt communis pater, & vt summus Dominus, qui pati non debuit filiæ suæ, atque subditæ ditionem labefactari.

Tempestas horribilis. Contigit hoc anno horribilis tempestas Neapoli, qualis ab Orbe condito visa non erat; quâ conquassatæ omnes in portu naues, præter vnicam, quæ 400. latrones vehebat. Peruasit & Venetias vsque, à SS. Marco atque Nicolao discussa, demonibus expulsis, eius authoribus. Instituta à Duce Gradonico (qui hoc anno mortuus successorem habuit Andream Dandulum) nauigatio in Ægyptum & Syriam, assentiente Pontifice, Christianis necessaria, Venetis vtili, & quæ eorum vrbem reddidit locupletem.

Petrus Arrag. Iacobum Balearicum inuadit. Petrus Arragonius hoc anno Iacobum Balearidum Regem propinquum & affinem suum appetiit bello atrocissimo, & vtramque insulam Maiorem, & Minorem occupauit, eumque demum ad pacem turpissimam compulit. Quâ ille actus in desperationem venit ad Philippum Valesium, cui ciuitatem Montempessulanam, immò & Comitatum Ruscinonensem vendidit, cum Perpiniano. His pecuniis fretus reparauit bellum, in quo tandem anno 1349 interiit. Petrus in eius familiam, immo & suam sæuiit, Saraceno quàm Christiano propior.

Robertus Atrebatensis obit. Hoc denique anno Robertus Atrebatensis, præcipuus incentor belli Anglicani, & tum fautor Monfortianæ partis in Armoriâ, ictus sagittâ in-

interiit, magno gaudio Francorum, Anglorum mœrore; qui tamen plus eius proditionem, & desperationem, quàm illum proditorem, & desperatum diligebant.

MVNDI CHRISTI

5397. 1344.

Christiani hoc anno satis feliciter initio pugnarunt in Asiâ, & Smyrnam occuparunt, deletâ Turcorum classe: postea tamen aliquas accepere clades; ac demum occupatis aliquot locis recessere, quæ tamen inter eos belli materies fuit, magno eorum damno, maiore Christianitatis. *Christiani feliciter pugnant in Asia.*

Irrisus est hoc quoque anno à Ludouico Bauaro Clemens Papa, propositis ei conditionibus pacis quas Germani, eo adnitente, reiiciebant; quare de eo euertendo seriò cogitat, atque à Francorum Rege, aliisque eius inimicis flagittat auxilium: ratus veteratoris huius Principis euersionem, Ecclesiæ stabilitatem esse. *Lud. Bauarus Papam irridet.*

Algezira, ad Fretum Gaditanum munitissima ciuitas, hoc anno Mauris erepta est auxilio Francorum, Nauarræorum, atque Pontificis. Certè ab eâ expeditione dum redit Rex Nauarræ obiit, relicto successore Carolo filio. Tum excogitatum est ab Hispanis, huius belli causâ, vectigal dictum Mauricâ voce *Alcauala*, quod respondet vigesimæ, *le sol pour liure*. Mauri autem perhibentur in hâc expeditione, igne ac puluere tormentario emisisse globos in obsidentes Hispanos, quibus vsi esse in prælio Cressiaco Angli aduersùs Francos scribuntur. Quare qui huius inuenti tartarei autor traditur, Bertoldus *Schuuarts*, seu Niger, Monachus, cùm tantùm in annum Christi 1355. aut etiam 1380. rejiciatur, hoc perfecisse potiùs, quàm inuenisse credendus est, maximè cùm ante multa sæcula Sinas eodem vsos esse didicerimus ex testibus omni exceptione maioribus. *Algezira Mauris erepta.*

Philippus Valesius vectigal Salinarum instituit, prohibens ne quis sal emeret, nisi ex Fisco, *Phil. Valesius Salinator.*

vnde cum Salinatorem Eduardus appellabat, ille vicissim hunc lanarum Mercatorem, conuitio subditis quàm Principibus acerbiori, atque duriori.

Lud. de Hisp. Rex Canariarum.

Ludouicus de Hispaniâ, vir nobilis ex mixto sanguine Regum Franciæ, & Hispaniæ, hoc anno creatus est à Clemente Rex Insularum Fortunatarum, & in habitu Regio per vrbem Aueniotem circumductus, pluuiâ probè madidus rediit domum. Turbauit ea Regis electio Anglos quasi de suis insulis ageretur, adeò tum ignaris harum insularum, quæ postea ab vnâ earum dictæ sunt Canariæ; tunc autem Genuensium nauibus lustratæ sunt. His tamen, comparatâ licèt classe, Ludouicus potiri non potuit, prohibitus Cressiacâ clade, non Francis modò, sed & sociis Principibus fatali.

MVNDI	CRISTI
5398.	1345.

Imbertus seu Humbertus Delphinus.

Promulgatur iterum Crux in Turcos; & huic expeditioni, omnium votis, præficitur Imbertus seu Humbertus Delphinus Viennensis: sub cuius auspiciis incensæ sunt Turcorum naues, nihil insuper memorabile gestum. Hoc certè illustrius, quòd ille ante duos annos Philippo ditionem suam eâ lege dedit, vt eius filius aut nepos cui hæc prouincia assignaretur, Delphinus vocaretur, & Delphinos ferret pro stemmate. Factus est is postea Dominicanus, & Alexandrinus Patriarcha, aliisque beneficiis Ecclesiasticis auctus obiit Claromontij in Aruerniâ 1355. maior Principatu relicto quàm administrato, & sibi relicto successore, qui semper Christianissimi Regis primogenitus esset.

Io: Cantacuzenus res suas firmat.

Ioannes Cantacuzenus à Patriarchâ Hierosolymitano Lazaro coronari voluit, & filiam suam Theodoram dedit Orchani Turcarum Principi, vnde factum vt Turci antea vagi, firmam in Thraciâ sedem defigerent, non jam grassatores,

sed

sed incolæ, & mox tanti huius Imperii euersores.

Declaratus est hoc anno à Pontifice Rex Neapolitanus Andreas Ioannæ maritus, reclamante licèt Carolo Dyrrhachino Ioannæ patruelli: sed idem Andreas Atellæ (nunc *Auersa* dicitur) strangulatus est; cuius necis causam alii in Ioannæ libidinem, quam hic explere non poterat; alii in regni proceres inuidos verisimiliùs reiecerunt. Certè de hac morte dira quæstio exercita est, multi viri ac fœminæ illustres damnati. Edidit paulò pòst Ioanna postumum Andream Carobertum, & cum eo factiones in regno multas, quibus prouidit Clemens quantùm in Christianos, & sibi subditos, amor patiebatur.

Andreas Rex Neapol necatur.

Renouatum inter Anglos, & Francos bellum; Vasconiæ ab his occupatæ vrbes plurimæ, Eduardi pater & filius in Flandriam appulere Clusas, quibus statim junctus est Artauellus; hic mox in tumultu cum fratre & nepote cæsus dum Eduardum vti Franciæ Regem agnoscendum curat à Gandauensibus; negarunt Flandri se Eduardum Franciæ Principem salutaturos, nisi eam occupasset; sapientiùs profectò quàm rebellium amentia postularet.

Bellum inter Anglos, & Francos renouatur.

In Armoricâ obiit tum Comes Monfortius, æmulus Caroli Blesensis, cuius in obitu tam multos coruos apparuisse ferunt, vt ex totâ Galliâ eo corui omnes aduolasse viderentur. Quidam Dæmones putauere; vt eius animam raperent, hominis scelerati, & pauperum oppressoris; quoniam hoc genus hominum emoriens præda Diaboli solet esse.

Comes Monfortius moritur.

MVNDI 5399. CHRISTI 1346.

Insula Chios occupatur à Genuensibus, cum magno dolore Venetorum, per Simonem Vognosium iustissimum Imperatorem: certè æquitatem eius ostenderunt filii in tergo vibices, quem ob raptos racemos è Chiensi prædio tota

Chios insula occupatur à Genuensibus.

vrbe verberari jussit, vuis è collo pendulis, nequicquam deprecantibus Chiis. Idem moriens, vt quibusdam deprædationibus faceret satis, quingentos nummos aureos ad dotandas virgines Chienses reliquit, melior præfectus, quàm pater.

Adeodatus Magister Rhodius olim Draconis interfector.

Adeodatus Gozonis creatus est Magister Hospitalariorum, defuncto Ebione de Villanouâ, qui eum conieccerat in carcerem, atque ordine deposuerat, quia iniussus Draconem ingentem agressus erat equo, & duobus canibus condoce iactis in insulâ Rhodo, sed cum magno vitæ periculo. Mox tamen restitutus, & laudatus fuerat, ob insulam hoc monstro liberatam, quo nullum tetrius hæc viderat, vt militem nullum Adeodato magis industrium, atque fortiorem.

Sufficitur Lud. Bau. Carolus IV.

Exautoratus est hoc anno, iubente Clemente VI. Lud. Bauarus, eiusque loco electus Carolus IV. filius Ioannis Bohæmiæ Regis, natus annos 30. coronatus Bonæ, quòd Aquisgranum Ludouico tenaciùs adhæreret, & periculum esset in morâ.

Eduardus Norman. vexat, Cadomum capit.

Irrupere hoc anno in Normanniam Angli, cum vtroque Eduardo; & classe sexcentarum nauium; ac primo impetu Cadomum tumultuosè capit pater cum Comite Stabuli Rudolpho Augensi. Inde Rothomagum proficiscitur, omnia vastans, atque comburens; excluditur tamen ab hac vrbe Philippi diligentiâ; sed aduerso flumine Sequanâ Pisciacum vsque progreditur. Cursum hinc reflectere cogitur, & per Bellouacorum fines transire, cùm vt exercitum enectum fame reficeret, tum vt suis copiis 30. millia Flandrorum adiungeret. Peruenit ego in agrum Pontiuensem, & ad Cressiacum vicum supra Abbauillam in modico colle consedit. Cùm autem Angli omnium rerum inopiâ pressi, sine sanguine debellari possent, eos in castris probè munitis inuasit Philippus imprudentissimè 7. Kal. Sept. pugnatum acriter ad concubiam noctem. Victus Philippus acceptis duobus vulneribus fugit a m-

Pugna ad Cressiacum.

bianum : cæsus tum Ioannes Bohæmiæ Rex cæcus fortiter, & cum Anglorum stupore, depugnans, filius eius Carolus IV. Cæsar acceptis tribus vulneribus subduxit sese. Cecidere quoque Carolus Comes Alenconii Philippi frater, Ludouicus Flandriæ Comes, Ludouicus item Comes Blesensis, Grimoaldus & Auria Genuensium duces, iniustè cum suis initio certaminis ab equitatu Gallico, quasi proditores obtriti, quod eorum sagittarii vti non possent ballistis, nimio humore eorum neruis emollitis. Periit denique sequenti die Rodolphus Lotharingiæ Dux dum venit Francis allaturus auxilium: vno verbo cæsi supra viginti equitum peditumque millia, magnaque pars nobilitatis, Gallia est in vltimam deducta discrimen. Exinde Eduardus frustra tentatis Monstreriolo, atque Bononiâ, Calesium obsidet: sed vrbs ista toto anno restitit, ciuibus tantùm fame sese dedere compulsis. Hos omnes cùm perdere decreuisset Eduardus, exemit tandem eos morte, compulsus precibus matris, vxoris, & duorum Cardinalium Legatorum; sex tantùm ex iis postulauit ad laqueum. Ciuibus de sex illis consultantibus obtulit se sponte Eustachius à S. Paulo, cuius exemplum secuti alii primarii quinque ciues, sese pro suis popularibus fortiter deuouere, quibus etiam vitam obtinuit Philippa vxor Eduardi, patrui vicinà, ad mariti prouoluta pedes. Ita periit Francis nobilissima & fortissima ciuitas, cui nunquam Philippus victus potuit opitulari; ac tota Francia sic turbata est hoc casu, aliunde vectigalibus, & portoriis attrita, vt ruinam ipsa expectare, & quodammodo optare videretur: tantum interest hanc gentem à suis Principibus non opprimi, cui plerumque animus, & pugnandi voluntas cum bonis eripitur.

Calesium Eduardo fortiter restitit.

Francia tum vectigalibus attrita.

MVNDI 5400. CHRISTI 1347.

Ioannes Cantacuzenus, perfosso muro, à suis fau-

Cantacuzenus capit Constantinopolim, & Calo-Ioannem Imp.

fautoribus receptus est Constantinopoli, captis Annâ Augustâ, & filio eius Calo-Ioanne: hos tamen amicissimè tractauit, datâ etiam filiâ suâ Helenâ Calo Ioanni, quem salem nomine tenus secum voluit Imperare, tantâ nihilominus ipse elatus superbiâ vt digito se cœlum attingere cogitaret.

Gabrinus Romæ tyrannus.

Turbata est Roma à nebulone quodam Nicolao Gabrino filio propolæ, vel molitoris, & lotricis, qui Tyrannus in eâ constitus à plebe, sic intumuit vt se 7. coronis exornaret. Sed mensibus dumtaxat 7. insaniit, tandem oppressus modicis Apuliæ Palatini, & præfecti Patrimonii copiis, ac fugere compulsus, ac sæpe mutare latebras, tandem missus est Aueniones, vbi sic seruatus est in carcere, vt intelligeret sibi non esse licitum liberè insanire.

Mors Lud. Bauari.

Suffecti ei multi.

Obiit hoc anno Ludouicus Bauarus, hostis Pontificum maximus, & Ecclesiæ, veneno potatus à Ioannâ Ducissa Austriæ, & conatus id deiicere agitatione dum Aprum insequitur; itaque Apoplexiâ correptus, ex equo decidit, & interiit impœnitens. Eum tamen Sanctis adscripsit Auentinus, eique affinxit miracula, vt se non mendacem tantùm, sed & sacrilegum exhiberet. Huic mortuo suffecti Eduardus Anglus, Fridericus Marchio Misnensis, abnepos Friderici quodam Imperatoris, & Guntherus Comes Schuuartzemburgensis, qui etiam electionem suam armis tutari conatus est; sed duobus cedentibus jure suo, Guntherus à Medico suo veneno sublatus est: quare vnus Carolus IV. Romanorum Rex agnitus est, cuius inauguratione omnes turbæ quieuerunt. Henricus Moguntinus, qui tumultum ciere poterat, morte subitâ elatus, Deo pœnas criminum dependit, quæ non tantùm in Imperium, sed & in Ecclesiam admisisset.

Carolus IV vnus præualuit.

Ioanna Regina Ludouico nubit, & fugit ad Papam.

Ioanna Regina Siciliæ cis Pharum nubit Ludouico filio Philippi Principis Tarentini: at cùm

vide-

videret accedere cum copiis Hungariæ Regem Ludouicum, mortis Andreanæ vindicem, pactis illa induciis cum Ludouico Rege Trinacriæ fugit ad Pontificem. Rex autem Hungariæ descendit in Italiam, contemptoque Legato Pontificio, benignè susceptus ab omnibus Auersam venit; tumque desertus ab omnibus Ioannæ maritus, collectas copias relinquere, & fugere cogitur regno simul & vxore priuatus, factus ex Rege fugitiuus, & erro.

MVNDI 5401. CHRISTI 1348.

Ludouicus Rex Hungariæ Carolum Dyrrhachinum eodem in loco cædi jubet, negato ei Sacerdote, quòd Andream jugulandum curarat, absque pœnitentiâ, & insepultum abiici. eius fratres, aliosque Principes vinculis constrictos mittit in Hungariam. Neopolin inde armatus ingreditur, & spirans cædes: quâ vrbe ordinatâ fugit ob pestem, & recedit ad sua contemptus à Neapolitanis, quibus plus terroris intulerat, quàm damni. *Ludov. Hungariæ Rex vlciscitur Andreæ necē.*

Ioanna Neapolitana Auenionem venit, vbi maritum suum inuenit, vbi se ista purgat de nece Andreæ, vt eius recens matrimonium à Clemente probaretur. Reuocata est statim à suis post Hungari discessum, & deficiente pecuniâ oppignerauit Ecclesiæ, & Clementi, Auenionensem Comitatum octoginta millibus Florenorum auri Florentini. Nugantur enim qui hîc donationem admittunt, aut simulatam venditionem. Recuperauit ergo statim magnam regni sui partem; acceptis tamen aliquot cladibus à Conrado Lupo cum suis Hungaris atque Germanis, à quibus etiam aliquot direptæ vrbes, sed tandem amor subditorum in veros Principes, externæ potentiæ præualuit. *Ioanna Neapolitana recipit ditionem suam.*

Sæuiit per totum Orbem pestilentia, qualis hactenus visa non erat, exorta (vt creditur) *Pestis ingens, & alia clades ac mortis.*

in

in Magnâ Tartariâ anno 1346. ex igneo vapore è cœlo delabente, vel erumpente de terrâ, cum serpentibus, & horrendo fœtore: inde vniuersam Asiam, Africam, Europam lues illa peruasit, tantâ atrocitate, vt solo visu aut halitu eâ afflati, alios enecarent. Certè Florentiæ tum elata sunt ferè centum hominum millia; inter quos Ioannes Vilanus historicus. Ob eam pestem cœperunt Religiosi Ordines tepescere, plusque hæc animis quàm corporibus obfuit. Contigerunt & horribiles terræ motus in Germaniâ, & Italiâ, quibus emotæ sunt Alpes. Accessit & profluuium sanguinis, & ignis sacer, morbi genus carnem ad ossa exedens celeriter; quibus malis Deus emendari vitia voluit, vel eorum authores exterminari.

Bellum Moschouiticum. Ciuilia bella hoc anno Siciliam, Sardiniam, Arragoniam concussere: sicut & Sueciam Moschouiticum bellum; ex quo Magnus Sueciæ Rex, spernens consilia Israëlis fratris S. Birgittæ (qui hoc anno mortuus est) magnam accepit cladem; tum quia sanctum virum non audierat, tum quia milites impios in suis castris retinebat; per quos nihil vnquam feliciter geretur.

Ioann. Andreas Iurisconsultus. Denique obiit hoc anno Bohemiæ Io: Andreas I. C. author Glossarum in Decretales, & Clementinas, dictus vulgò *Tuba iuris Canonici*, & *fons Canonum*; qui licèt natus patre Presbytero, & matre scorto Mugellano, obscuritatem tamen, & turpitudinem natalium scriptis obruit, & sanctimoniâ vitæ; vir magnæ abstinentiæ simul, & eruditionis.

MVNDI 5402. CHRISTI 1349.

Turci in Thracia sedes figunt. Cantacuzenus Imperator Turcos fouet, & vrbes in Thraciâ eos occupare sinit, Græcis in suo damno etiam facetis. Andronicus quoque & Anna primæ fortè huius mali fuere causæ, &

sine

ſine dubio Genuenſes, omnes ſui & Chriſtianitatis inimici.

In Septentrione ſæuitum eſt in Iudæos, quorum multi cremati, multi per vim ſacris aquis eluti. Hoc quoque anno, & ſequenti, Flagellantes in ſe acriter ſæuierunt, crucem ferentes præ manibus, omnia reponentes in ſanguine, contemptis etiam Sacramentis, multiſque deliriis imponentes plebeculæ. His malis vt prouideret Clemens VI. Iubilæum jam reuocatum ad annum quinquageſimum publicauit, vt ſæpiùs hâc liberalitate publicâ frueretur Eccleſia.

Iudæi exagitati.

Flagellantium ſecta.

Carolus IV. opponit Ludouico Marchioni Brandeburgico, à quo turbabatur, fictitium Vvaldemarum Marchionem Brandeburgicum, ruſticum dictum Mullerum; qui tam bellè ſuſtinuit perſonam ſuam, vt hæc fabula longiùs quàm vellet author progrederetur. Hanc ergò retexuit Carolus, & cum Ludouico pacem iniit, itemque cum æmulo ſuo Guthero, quos auro deliniuit, perfecitque pecuniis facilè, quod ferro ægerrimè præſtitiſſet.

Fictitius Vvaldemarus turbat Brandeburgenſem Marchionem.

Caſimirus Polonus Ruſſiam inuaſit, & occupauit, mox tamen libidine perdidit in turpes amores effuſus, inter quos nullus vnquam Principum ſapiens, & generoſus fuit.

Caſimirus Polonus libidinoſus.

Mortuus eſt denique hoc anno Guillelmus Ochamus Minorita, vir ardentiſſimi ingenii, & qui pluris aulam, quàm clauſtrum fecerat. Doctiſſimus fuit, & magni nominis Theologus, & vtilis futurus Eccleſiæ niſi ſe diſſidiis Pontificum, & Ludouici Bauari permiſcuiſſet. Obiiſſe tamen creditur pœnitens, & ſecutus Michaëlem de Cæſenâ Generalem ſuum, cuius maximè causâ in Chriſti Vicarium inſurrexerat, pluriſque ordinem ſuum, quàm Eccleſiam fecerat, & ſalutem.

Ochami mors.

Re-

MVNDI 5403. CHRISTI 1350.

Renouata lis inter Græcos de lumine gloriæ.

Renouata est hoc anno in Synodo Constantinopolitanâ lis inter Palamam Archiepisc. Thessalonicensem, & Acyndianos Barlahami mortui fautores Episcopos, quibus adstipulabatur Nicephorus Gregoras, vnus par omnibus; qui ob id in Monasterio Christi in solitudine clausus est; vnde tamen per otium sibi confecit arma, quò petitiones quantumuis callidi declinare nequaquam potuerunt.

Romanorum in peregrinos sæuitia, & auaritia.

Tanta hominum multitudo Romam ad Iubilæum confluxit, vt quotidie à Natalitiis ad Pascha hominum decies, aut duodecies centena millia numerarentur, imminuto deinceps ob calores numero, & vix decimo quoque ad sua regresso. Tunc autem sæuiit Romanorum in peregrinos sæuitia, quum dum reprimere conatus est Legatus, primùm sagittis appetitus, deinde etiam veneno sublatus est: adeo vt Roma sancta, absente Pontifice, grassatorum & veneficorum receptaculum dicenda videretur.

Redit in Italiam Lud. Hungarus.

Turbata est quoque hoc anno Italia reditu Ludouici Hungariæ Regis, qui totum prope Regnum Neapolitanum recepit, bis tamen cum magno vitæ periculo. Mox tamen imminuto suo exercitu pepigit cum Legato Guidone, de Bononiâ per Ioannem Mediolanensem Archiepisc. occupatâ, de Ioannâ reâ vel innocente; sicque Romam ad Iubilæum perrexit, magnificus vltor, sed qui pœnas magno suorum damno ab Andreanæ cædis authoribus exegisset.

Alphonso succedit Petrus crudelis.

Obiit hoc anno Alphonsus Castellæ Rex cognomento Vindex dum obsidet Heracleam, sicque soluta obsidio; successit ei filius Petrus cognomento *Crudelis*, auspicatus regnum à sæuitiâ, cum pollicem Patris Eleonoram Gusmaniam, egregiam corporis & animi dotibus fœminam, interemit; sic vltus matri factam à patre injuriam; neque pius sine crudelitate.

Abo-

Abolita eſt tum à Petro Arragonum Rege Æra Hiſpanica, ac deinceps anni à Chriſti Natalitiis hîc inchoati ſunt, more Romanæ Eccleſiæ; quod in Caſtellâ tantùm factum anno 1383. ſicut in Luſitaniâ 1415. in Galliâ tardiſſimè 1564. cum magnâ vbique Chronologiæ perturbatione. *Æra Hiſpanica abolita.*

Obiit hoc anno Philippus Valeſius Rex Francorum, ætatis anno 57. regni 23. ex nimio venerit vſu, cùm mortuâ vxore Annâ Burgundâ, Blancham ſororem Caroli Regis Nauarræ octodecim annorum pulcherrimam virginem duxiſſet. Bonus alioqui Princeps, ſed infelix, neque ſatis charus ſuis ob crebram pecuniæ mutationem, & impoſita vectigalia, quibus magna bella prætexebat. Succeſſit ei filius Ioannes II. dux Normanniæ, cognomento *Bonus*, vir excelſi animi, ſed adhuc infelicior patre. Atenim hic ſtatim regnum à ſeueritate auſpicatus eſt, dum Rudophum Augenſem Stabuli Comitem, reducem Pariſios ex Anglicanâ captiuitate, quaſi proditionis reum in carcerem compingi, ac triduò pòſt trucidari juſſit. Moxque Clemente adnitente, cum Eduardo inducias biennales pepigit, vt regnum faciliùs componeret, ſat paternis bellis concuſſum, quod ipſe propemodùm euerſurus erat. *Philippo Valeſio ſuccedit Ioannes.*

Tum Eduardus Ordinem Periſcelidis, *de la Iartiere*, inſtituit in Angliâ, cum hac inſcriptione Francicâ *Hony ſoit quimal y penſe*, occaſione ortâ ex Periſcelide defluenti Comitiſſæ Sariſberienſis, quam ipſe deperibat, & quam ei amatoriè reddidit, ac ridentibus Aulicis illuſtrem reddere voluit. Attamen neque de origine hujus Ordinis, neque de tempore conueniunt ſcriptores, ſatis eſt nobis tritam magis ſententiam appellaſſe. *Ordo Periſcelidis inſtitutus.*

Carolus IV. Romanorum Rex, philtro ab vxore Annâ, vel Agnete accepto, omnino depilatus perductus eſt ad extrema. Cùm ob id, vitæ diſcrimen adirent Aulici duo, illa crimen con- *Caroli IV Rom. Regis periculum.*

fessa obtinuit sibi & sceleris consortibus vitam, sibi ad piè viuendum maritoque salutarem.

Genuenses parum fideles. Celebris denique est hic annus victoriis Anglorum de Hispanis, Venetorum de Genuensibus, & vice versâ, bellis hisce tantùm ob mercimonia concitatis. Tum etiam Genuenses pacti cum Ioannâ Neapolitanâ, de mittendis huic 12. triremibus contra Ludouicum Hungarum, si Ingaunum Intemilium, *Vintemille*, acciperent; recepere quidem vrbem, sed auxilia denegarunt; vnde locum dedere prouerbio, ac potentiores habiti sunt, sed deteriores.

CAPVT VI.

DECAS SEXTA.

Ab anno Christi 1350. ad 1360.

MVNDI	CHRISTI
5404.	1351.

Damasci Christianorum persecutio infamis. Dira est hoc anno Damasci excitata persecutio in Christianos, ab huius vrbis Præfecto, qui excitato incendio, eius illos fecit autores, & tandiu torsit, donec falsum admitterent crimen; & cùm omnibus proposuisset, aut Crucem, aut Mahumeti cultum, elegere duntaxat Crucis opprobrium 22. cæteri ad ritum infamem transierunt, magno dedecore Christianitatis. Cùm tamen id resciisset Sultanus Ægypti, eius dominus, hominem medium discindi jussit, sicque fecit vtcumque satis Christianis. Idem Lazarum Patriarcham Hierosolymis sedere passus est Patriarcham, multâ pro fide passum, sed extra fidem; quia nullo sanguine Schisma potest obliterari.

Hoc

Hoc anno Cometes ingens apparuit, multarum in Occidente calamitatum prænuncius, ventorum, sterilitatis, aliorumque malorum. Sed tum Ioanna innocens declarata recepit regnum, & pactam ab Hungaro pecuniam: quoniam Ludouicus hoc bellum Andreanæ vltionis gratiâ, non regni, aut ambitionis causâ susceperat. *Ioanna Neap. innocens declarata.*

Bellum inter Anglos & Francos renouatum est, cùm illi Guinas oppidum permunitum arte, aut proditione intercepissent. Clemens frustra vtrosque reconciliare molitus est, prævaluit noua Anglorum de Francis victoria, quam illi majorum triumphorum segetem existimabant. *Bellum inter Anglos & Francos innouatũ.*

In Franciâ Ordo Stellæ aut institutus, aut renouatus, jam sub Hugone Capetio, & filio eius Roberto excogitatus, dictique eius Equites B. Virginis de nobili domo S. Audoëni. Ferebant illi Stellam ex torque pendulam cum hoc lemmate *Monstrant Regibus astra viam*. Verùm in eum Ordinem, occasione bellorum, tam multi irrepserunt, vt cesserit tandem excubiarum Præfecto eiusque satellitibus jam à tempore Caroli V. aut VII, vsque adeò egregia & magna paucorum debent esse, quæ pluribus vulgata vilescunt. *Ordo Stellæ in Franciæ.*

Bellum atrox hoc anno enatum est in Belgio, quia plusquam ciuile inter matrem, & filium. Margaritæ enim Ludouici relictæ fauit factio dicta *Cabellion*, hoc est, Asellorum piscium; filio eius Guillelmo phrenetico, pars dicta *Houc*, id est, Hamatorum: cùm vario marte acriter certatum esset, modo hoc, modo illâ victoribus, pax demum inita est: Matri cessit Hannouia, filio Hollandia; quibus neuter diu frui potuit, cùm filius fanaticus in custodiâ honestâ consenuerit, mater obierit post quinquennium, ambo infelices, & digni qui Ludouicum Bauarum affinitate contingerent *Bellũ Ciuile in Belgio Cabellion, & Houc.*

Poloni Lithuanos vincunt, illos vicissim vastant Tartari; quibus malis permotus Casimirus ad sanam rediit mentem, sed eius scelera miseri subditi fuerunt. *Poloni vastãtur à Tartaris.*

Vulgata est denique hoc anno, nomine Satanæ, ad Clementem & Cardinales Epistola, cuius author fuisse creditur perculsus anathemate Ioãnes Archiepiscopus Mediolanensis, vile Dæmonis mancipium, & dignus qui Dæmoni à secretis esset, eiusque tabellarius.

MVNDI 5405. CHRISTI 1352.

Cãtacuzenus, & Calo-Ioannes depugnãt. Calo-Ioannes cum matre fugit Thessalonicam, veritus insidias Cantacuzeni: huic ferunt auxilium Veneti, Catalani, Arragonij; illi Genuenses, magnâ vtrimque paratâ classe, sed horum majori. Concurritur ad Bosphorum; vicere Genuenses, sed multis suorum desideratis, & cum Turcis obsidere Constantinopolin parabant; quare cum iis pacem iniit Cantacuzenus, collegæ suo imbecillitate par & ignauiâ, calliditate, fastuque superior.

Clementi VI. succedit Innocẽtius VI. Pace initâ cum Ioanne Archiepiscopo Mediolanensi, quæ valdè displicuit Florentinis, obiit Clemens VI. 8. Id. Decemb. cùm sedisset annis x. mensibus ferè 7. vir magnus, & nulli Pontificum cessurus si agnatis caruisset, in quos profusior fuit quàm sua dignitas postulabat. Ante Pontificatum litteris addictissimus fuit; postea compendia quæsiit; ideo huic charus Bartholomæus Vrbinas, à quo congestum Milleloquium S. Augustini, jussus idem de S. Ambrosio præstare. Ab eo Francis Regibus indultum, vt quandocumque vellent sub vtrâque specie sacra mysteria susciperent; quo tamen priuilegio non vtuntur nisi in suâ inauguratione, & articulo mortis, vt id se posse significent. Successit Clementi Stephanus Alberti Lemouix 15. Kal. Ianu. coronatus prid. Kal. dictusque Innocentius VI. cui antepositum volunt à multis Ioannem Birellium Carthusianorum Priorem Generalem, sed hunc rejectum operâ Cardinalis Petricoriensis, ne is Cardinales redigeret in Ordinem, majori rejicientium, quàm rejecti dedecore.

Can-

MVNDI 5406. CHRISTI 1353.

Cantacuzenus pressus à Calo-Ioanne, & Philadelphienses à Turcis confugiunt ad Innocentium: hi se etiam in temporalibus submittere parant, ille concordiam inter Græcos & Latinos pollicetur: omnibus injungit Innocentius vt spiritualia curent, pollicitus eis sapientibus auxilia nequaquam à Latinis defutura. *Implorant Græci Pōtificis auxilium.*

Reformatâ Curiâ Romanâ & Cardinalibus mittit in Italiam Innocentius Cardinalem Albornium Archiepiscopum Toletanum, virum peritum rei militaris, qui intra quinquennium eam reuocauit in obsequium Pontificis, aut armis, aut armorum metu. Turbata quoque hoc anno fuit Roma à Francisco Faroncello Tribuno plebis primùm mox Tyranno; in quem emissus Auenione vinctus Gabrinus, qui eo non melior, tandem captus, suspensus, & combustus est Hunc autem fuisse magum, & Dæmonis vsum consuetudine, sine temeritatis notâ pronunciabis. *Card. Albonius Italiā asserit Innocētio.*

Vexata fuit hoc anno Italia *Societate magna Italica*, cuius caput erat Frater Morialis Hospitalarius, coactis in vnum militibus exautoratis, quem Gabrinus proditoriè minui capite Romæ vocatum, & judicatum curauit. Sed magis quoque turbata Sicilia factionibus Paliciorum, & Catalanorum, in quibus Rex fugere compulsus, dum vltionem quærit immaturam, se ac Siciliam totam in magnum discrimen adduxit, imprudentissimus vindex suæ authoritatis. *Societas magna Italica.* *Vexata Sicilia factionibus.*

Renouatum est bellum inter Genuenses, & Venetos, cùm his auxiliarentur Arragonij; & vtrimque pugnatum acriter in Sinu Calaritano. Victi Genuenses tantam accepere cladem, vt se submittere Archiepiscopo Mediolanensi coacti sint; & verò tum octo ciuium suorum millia feruntur perdidisse. Rejecere quidam cladis hujus causam in eorum Ducem Grimaldum, qui *Genuenses victi dedunt se Duci Mediolanēsi.*

calen.

calente prælio cum duodeuiginti triremibus fingens ſtratagema diffugit; quam meliùs in eorum ſuperbiam referes, hac clade, atque jacturâ comprimendam.

Petrus Rex Blācam reiicit. Petrus Caſtilliæ Rex Blancham Borboniam ſponſam ſuam ſpernit, Mariæ Padillæ pulcherrimi ſcorti complexibus irretitus; cogitur tamen à matre, & Alburquercio nuptias cum Blanchâ contrahere; quam tamen poſt biduum deſeruit, vt ad ſuam meretricem rediret. Ferunt à quodam Iudæo hunc faſcinatum eſſe, ſicut & Blancham, quæ ei in complexu conjugali apparebat vt Draco: ſed verum faſcinum, intemperantiſſimi, & ſceleratiſſimi Principis libido fuit.

MVNDI 5407. CHRISTI 1354.

Turci multas vrbes Græcorum occupant. Suleimanes Turcarum Princeps, audiens in ſe venire Triballos & Myſos, cum Græcis paciſcitur ſexaginta millibus dragmarum, vt iis oppida quæ poſſidebat in Europâ relinqueret, & cum ſuis recederet in Aſiam. Verùm cùm magno terræ motu tum multarum vrbium mœnia corruiſſent, reſiliit à fœdere, multis inſuper vrbibus occupatis. Tunc autem Cantacuzenus vehementiùs preſſus à Calo-Ioanne Matthæum filium Imperatorem creauit, jam ſe publicè Tyrannum profeſſus, non tutorem.

Raſciæ Regis perfidia. Raſciæ Rex agit ſimulatè cum Pontifice, vt imminens ſibi à Ludouico Hungaro bellum repelleret: & verò hic illum aggreſſus & vicit & cepit, moxque dimiſit liberum; expertus tamen eum ſæpe rebellem, ſæpeque vincendum, & in homines perfidum, qui in Deū perdiderat fidem.

Petrus in dies magis efferatur. Petrus Rex Caſtellæ ſæuit in multos, tollitque veneno alumnum ſuum Alburquercium ægrum per ſuos medicos; hinc facta in illum conjuratio, cui mater ejus præfuit; ad eam cùm veniſſet, retentus eſt in oppido Tauro, quod ſe rebel-

rebellibus dederat mater ; sed ex eo Segobiam proripuit, ex injuriâ factus efferatior.

Tum Veneti ad Insulam Sapientiam, magnam accepere cladem à Pagano Auriâ Genuensis classis duce, qui absente Pisano Sinum Hadriaticum ingressus, ibidem grassatus cum magna Venetiarum trepidatione in Orientem vela fecit, inuentamque classem Venetam ad Peloponnesum pæne sine certamine totam cepit cum suo duce Pisano, & hominum quinque millibus, vnâ tantum triremi elapsâ. Tum actum erat de Republicâ Venetâ si Auria vti victoriâ nouisset, aut voluisset : verùm vano honore contentus Genuam rediit multis triumphis excipiendus. Neque de hac victoriâ lætatus est dominus Genuæ Archiepiscopus Mediolanensis, paulò ante repentinâ morte sublatus, relictis hæredibus fratris sui Stephani filijs; ad quos tum accessit Carolus IV. accepitque coronam ferream Modoëtiæ propè Mediolanum, sed hanc pecuniâ redimere visus est, neque satis ex Cæsareâ maiestate.

Victi Veneti ad Sapientiam Insul.

Moritur Arch. & Dux Mediolanensis.

Plena hoc anno fuerant omnia calamitatibus; cæsus ad Aquilam Normanniæ, conjuratione Caroli Nauarræ Regis, per Harcurianos proceres Carolus Hispanus Stabuli Francici Comes, & cædes ea relicta est impunita, ob Caroli potentiam & obsidem datum filium Regis : Siciliam quoque, pæne totam distractam ciuili tumultu, centum equitibus & quadringentis peditibus Ioanna sibi vindicauit: sæuierunt vbique bella, fames, pestilentiæ, incendia, terræ motus, grandines; vt à sceleribus auocarentur mortales; quos tamen tot clades perdere potuerunt, non emendare.

Plenus perturbationis, & cladium annus.

MVNDI	CHRISTI
5408.	1355.

Calo-Ioannes Palæologus hoc anno, Genuensium operâ, & maximè Francisci Catalusij,

rerum potitus est, redacto in ordinem Ioanne Cantacuzeno; ideo Imperator huic Catalusio sororem suam dedit vxorem cum Insulâ Lesbo. Cantacuzenus autem sponte, vt ipse scribit, vt alij, inuitus, purpuram posuit, factus Monachus sub nomine Ioasaphi, vt vxor Irene monialis dicta Eugenia; Callistus autem Patriarcha fugiente Philotheo restitutus est. Matthæus autem Cantacuzeni filius armis appetitus, tantisper restitit, euocatis in auxilium Turcis; sed tandem latitans in palude captus à Principe Triballorum, venditus est Palæologo, ac benignè habitus, ex malo Imperatore factus est Senator & Scriptor bonus; clade suâ, quàm Imperio fortunatior.

Cantacuzenus deponit Imperium.

Florebat tum Nicolaus Cabasilas, postea Archiepiscopus Thessalonicensis, & Demetrius Cydonius qui contra hunc pro S. Thoma scripsit. Vtrum autem Cabasilas ille dictus sit Nilus, & eius scripta sint Nili aduersus Pontificem, non est operis huius statuere. Hos habuit socios duos habitu, & professione, Cantacuzenus, dum Calo-Ioannes mira polliceretur Pontifici, sed fide Græcâ, viro sapienti suspectâ.

Nic. Cabasilas, & Demetrius Cydonius.

Carolus IV. Romam venit coronatus à delectis Cardinalibus die Paschatis cum Annâ conjuge; mox suam repetijt Germaniam pace vbique factâ, quoniam reformidabat bellum; quare contemptus ab Italis, quibus rarò Princeps facilis, & pacificus placuit.

Carolus IV. ab Italis spretus.

Respublica Veneta jam turbata Genuensi clade, à Duce suo Marino Falerio penè in exitium ruit. Is electus in locum Danduli demortui, Tyrannus volebat esse, destinatâ ad necem nobilitate. Sed patefactâ conjuratione, pridie quam perageretur cædes, ipse cum præcipuis factionis suæ securi percussus; atque in eius locum suffectus Ioan. Grandonicus, non tantum à ciuibus, sed & à Genuensibus necessariam obtinuit pacem.

Turbæ Venetæ à Marino Falerio.

Mortui sunt hoc anno Matthæus Vicecomes, & Ludouicus Rex Trinacriæ. Hic obijt ætatis suæ anno

Moriuntur Matthæus Vicecomes

anno 17. relicto hærede fratre Friderico annorum 13. vecordi adolescente, & molliore nomine dicto *Simplice*, cui soror sapiens Euphemia adjuncta est: ille suffocatus a fratribus, quòd vitæ suæ genere Mediolanenses ad rebellionem inuitaret; homo impudentissimæ libidinis, & dignus, qui fratres carnifices sortiretur.

& Lud. Trinacrius.

Ventum ad arma à Francis, & Anglis: hi ducibus Eduardo filio Aquitaniam, Lanclastrio Principe Armoricæ vicina loca, Eduardo patre Picardiam depopulati sunt. Obuiam huic occurrit cum exercitu Ioannes Rex, eique obtulit generale, aut singulare certamen; neutrum accepit Eduardus, neque copijs, neque fortitudine par Regi Francorum.

Vastatur ab Anglis Gallia.

In Castellâ, more suo, sæuijt Rex Petrus, hoc est atrociter, recepto Toleto, & occupatâ Tauro: in hac necatis in conspectu matris primarijs viris; in illo, filio annorum 18. pro patre octuagenario sese deuouente; Episcopis etiam & vxore Blanchâ in custodiam amandatis, & Henrico fratre sibi fugâ consulente, ne quis exsors esset eius crudelitatis.

Petrus sæuit in suos.

Statuitur hoc anno Ioannis Tauleri Dominicani Theologi Coloniensis obitus; ab alijs tamen 1361. 16 Kal. Iunij. Hic vir pius, & eruditus, per homuncionem laicum, & inopem, ad perfectiorem vitam translatus est: eius Apologiam scripsit Ludouicus Blesensis aduersus obtrectatores, quibus eximij viri nunquam caruêre.

Ioann. Taulerus moritur.

Obijt & hoc anno Bartholus de Saxo-ferrato, omnium sui temporis Iurisconsultorum facilè Princeps, vendibilis Mathematicus, & aliarum disciplinarum non ignarus, de cuius obitu, sicut & vitæ annis variæ opiniones; quia neque satis citò nasci, neque satis tardè mori debuit.

& Bartholus de Saxo-Ferrato.

M 2 Ca-

MVNDI 5409. CHRISTI 1355.

Bulla Carolina.

Carolus IV. Imperator hoc anno Bullam Carolinam edidit de Electione Regis Romanorum, & multis ad regimen Imperij pertinentibus; dum Angliæ & Franciæ Reges Clerum exactionibus attererent, quæ huic multùm peperere damni, illi nihil fructus attulere. Tum autem Eduardus recepto Baruico, quod occuparant Scoti, tulit ab Eduardo Baliolo coronam, & Regnum Scotiæ, qui tum dedit quod tueri non poterat. Aliunde Ioannes Franciæ Rex Regem Nauarræ cepit, & conjecit in carcerem, Haricurium extremo supplicio affecit; quam ob caussam à Philippo Nauarræi fratre Eduardus Rex excitatus Normanniam depopulatus est, quem tamen Ioannes aut debellasset, aut in vltimas conjecisset angustias, nisi direptionibus Eduardi filij reuocatus partem copiarum in eum emittere coactus esset: vterque tamen coërcitus animos Ioannis extulit; mox tamen grauiùs affligendos.

Eduardo fortiter resistit Ioannes.

Ad Pictauiam Ioannes victus & captus.

Et verò dum Eduardum filium Principem Valliæ Rex Ioannes persequitur, eum haud procul ab vrbe Pictauio assequitur, cum paucis copijs, ipse grandi septus exercitu equitum, atque peditum. Munijt ergo castra diligenter Eduardus memor Cressiaci prælij, inter vineta, fossas rusticanas, & sepes, vbi tamen se dedere compulsus esset sine cæde, si hunc Ioannes obsidere voluisset, eique subtrahere cibaria. Inuaditur tamen a Francis imprudenter Eduardus, rejectis eius quantumuis honestis conditionibus, 13. Kal. Octob. qui se loci iniquitate ita defendit, vt nobilissimam retulerit victoriam, cæsis quinque vel sex Francorum millibus, atque inter cæteros Petro Borbonio, alijsque proceribus, & octingentis equitibus primariæ nobilitatis. Rex ipse supra hominem depugnauit, acriter defensus à Philippo filio, natu minimo; sed tandem captus, cum

cum eodem raptim Burdegalam perductus est, postea per otium in Angliam traducendus, cùm tamen nullo negotio Anglis eripi posset; sed Francis tum, vt antè Regi suo, mens læua fuit.

Ludouicus Hungariæ Rex hoc anno Venetos retudit, qui tandem huic Dalmatiam, & Iaderam multorum bellorum causam relinquere compulsi sunt, damnatâ omni mentione belli, vt deinceps vtiliter mercibus, non bellis perniciosè Respub. illa vacaret. *Venetorum cum Lud. Hungari pax.*

In Italiâ vario marte certatum est, Ægidio Cardinali Legato hîc bellum administrante, qui Manfredos, Ordelassum, & Barnabam, vel Bernabourm fortiter retudit, homines impios, & ferro atque crudelitate in S. Sedem armatos: quando & contra Tyrannos Italicos fœdus initum est à ciuitatibus, & Vicario Caroli IV. Genuenses etiam recuperauere libertatem suam, autore Duce suo Simone Bucca-nigrâ, qui postea Dux veneno sublatus est, vir majoris, quàm bonæ existimationis cupidior. *Italicæ variæ turbæ, ac bella.*

Res Siculæ varios exitus hoc anno sortitæ sunt, vbi primùm Ioannæ, & Ludouici negotia Messanæ floruerunt, mox concidêre, Catanensi obsidione minùs benè procedente: sic pars Friderici surrexit, Arragonijs nihil opitulantibus, cùm eorum Rex pressus graui bello, de se potiùs, quàm de alienis cogitaret. *Sicilia quoque turbatur.*

Grauis terræ motus vrbes ad Rhenum concussit, in primis Basileam, quàm cùm aggredi cogitaret Albertus Austriæ Dux, auditâ eius clade, distulit expeditionem, ne jam miseros ciues affligere videretur. *Basilea terræ motu afflicta.*

MVNDI 5410. CHRISTI 1357.

Ioannes Rex Franciæ abducitur in Angliam, delusis Aquitanis, qui eum deportari nolebant. Quibus auditis magna est Parisijs seditio concitata, autore Marcello Præposito Mercatorum, in *Turbæ Parisinæ, capto Ioanne sub Delphino.*

 quâ

quâ tres proceres ad Caroli Delphini pedes confossi interierunt, ipse coactus est ferre tegmen capitis rubrum & cæruleum, seditiosorum insigne. Laxatus quoque ex carcere Carolus Rex Nauarræ turbas auxit, quas sopiturus credebatur: quibus auditis, Eduardus fastu tumens postulauit, quæ Francorum didicit nemo sine stomacho. Itaque reuocatus est Parisios Delphinus, Marcellus cæsus: Francia nihilominus distracta arte Nauarræi, & copijs rusticulorum, qui Iacobum Bonum hominem sibi præfecerunt. Accesserunt & milites solutæ disciplinæ, quorum dux fuit Arnaldus de Seruolâ Vasco, vulgò dictus Presbyter de Vernijs; & ab ijs omnibus Francia lacerata, & agitata, nauis instar nauclero suo destitutæ, id est, adducta in discrimen, vt salus eius deposita crederetur.

Philippus vnde dictus Audax.

Agebat interea in Angliâ Ioannes captiuus cum filio Philippo: hic cùm nobilis Anglus poculum priùs Eduardo quàm Ioanni obtulisset, ei fortis Adolescens colaphum impegit; quare huic Eduardus; *Monfils vous estes bien Hardy*; vnde Audax vel Imperterritus dictus est, huicque illa Regis increpatio gloriosum id agnomen peperit.

Reges Castellæ, & Arragoniæ inter se depugnant.

Reges Castellæ, & Arragoniæ, suis copijs & sociorum auxilijs inter se pugnabant. Petrus Castellæ crudeliter, de more; Petrus Arragoniæ fortiter, etiam prouocato Castellano, qui exercitu ac furore superior aduersarium irrisit. Quo tempore obijt Alphonsus Lusitaniæ Rex anno ætatis 77. regni 32. relicto hærede filio Petro annorum 37. vt regni sic etiam libidinis ac crudelitatis hærede.

Ioann. Bussclarius Religiosus arma gerit, & multa tentat. Ioann. Bussclarius Religiosus arma gerit, & multatus fuit.

In Italiâ bellum ab Ecclesiasticis gestum initio parum feliciter ab Androino Legato; quare remittendus eò fuit Legatus Ægidius. Illi quoque geminus Iacobus Bussclarius Eremita Sancti Augustini verbo potens, qui Vicecomitibus initio Papiam ademit; sed paulò post

cum

cum eâdem vrbe captus, atque à suis superioribus Vercellis in caueam ferream coniectus, ostendit preces, non gladios arma esse Religiosorum.

Auenione agitata causa Ricardi Archiepiscopi Armacani in Hiberniâ aduersùs Mendicantes: hic ediderat *Defensorium Curatorum*, atque in Britannicis insulis fratres illos exagitarat; ideò euocatus erat à Pontifice; verùm lite pendente obiit post mortem miraculis clarus; quæ excutienda Bonifacius IX. curauit. Sed periculosum viris, quantumuis magnis, plures aggredi coniunctissimos, & qui multis calamis, & linguis resistant. *Defensorum Curatorum Ricardi Armacani.*

MVNDI 5411. CHRISTI 1358.

Passus est hoc anno Cayri Nicolaus de Monte Coruino cum duobus sociis, ob Thomam Hungarum Mammaluchum ab iis ad Fidem conuersum, & cum iis Martyrem. Mortem eorum Deo placuisse ostendit lux, etiam ante supplicium eorum corporibus imminens, & futuræ eorum gloriæ index certissimus. *Nicolai de Monte Coruino Martyrium.*

Eduardus Angliæ Rex immunitates Ecclesiæ hoc anno turpissimè violauit, jam oblitus Dei, à quo elatus erat. Societas quoque Landina à rusticulis Apennini pæne tota deleta, capto etiam duce Lando; vnde ille efferatus in Florentinos sæuiit, quos damni putabat autores: at hi restitere fortiter, duce Pandulfo Malatestâ, magnâ huius gloriâ, illorum dedecore. *Eduardus sacrilegus. Societas Landina deleta.*

MVNDI 5412. CHRISTI. 1359.

Obiere hoc anno Orchanes Turcorum Rex, & filius eius Suleimanes; hic lapsus ex equo in venatione, ille naturali morte sublatus anno ætatis octuagesimo. Successit patri Murates, seu Amurathes, cognomento *Gazis* id est Heros, qui mox Didymoticum cepit fraude, deinde quà vi, quà dolo Hadrianopolin, quam & re- *Orchani succedit Amurathes.*

regni sui constituit sedem. Huius inuentum sunt Iannizzari, seu Genitzari, hoc est *Noui Milites*, seu *Tirones*, quod tamen aliqui tribuunt Osmani, eius auo; robur Imperii Turcii, &, Deo dante, quondam eius futura pernicies.

Iannizzari militia Turcica.

Petrus Rex Arragonum tumultuum pertæsus, Minoritarum induit habitum, sicut in Franciâ Carolus Comes Alenconius Dominicanorum, postea factus Lugdunensis Archiepiscopus; & vterque in suo Ordine sanctissimè vixit, nec tantùm sibi, sed aliis profuit.

Eduardi infelix in Franciam expeditio.

Eduardus quasi Franciâ turbatam à Nauarræo occupaturus Calesium appellit eum 100 millibus armatorum, & vndecies centenis nauibus; sed frustra tentatis Rhemis (vbi sperauerat inaugurationem) Catalauno & Trecis fortiter à Delphino propugnatis, victo similis Angliam suam repetiit, quam eo absente Normanni fœdè depopulati sunt, incensisque nauibus plurimis, & neglectis insultibus vanis insulanorum, prædâ diuites in suam Neustriam redierunt, nequicquam in eos fremente vtroque Eduardo.

Poloni à Vvalachis victi.

Hoc anno Ordelaffus Foroliuii Tyrannus sese Legato Ægidio dedidit, actâque pœnitentiâ absolutus, duabus vrbibus à Pontifice donatus cuius feudatarius esset. Casamirus quoque Poloniæ Rex Vvalachiam ingressus, ab indigenis perdidit exercitum, in eum impulsis arboribus, antè succisis, & aptè sustentatis, quas postea in eius copias impulerunt; capti pænè omnes aut cæsi, præter eos qui erant in extremo agmine; bellum contra Vvalachos Polonis, eorumque Regibus fatale semper fuit.

MVNDI 5413. CHRISTI 1360.

Hugoni Lusinianio Regi Cypri succedit Petrus.

Obiit hoc anno Romæ Lusinianus Rex Cypri, Senator Romanus factus ab Innocentio; successit ei filius Petrus, vir strenuissimus, & maiori, atque meliori regno dignissimus.

Eduardus malè mulctatus fulmine atque grandine

dine in agro Carnotensi, cum Francis pacem iniit ad Britiniacum, *Bretigni*; juxta Carnutum Non. Maij. Hoc fœdere Anglo cessit Aquitania (ægrè tamen populis ei acquiescentibus) quam filio suo dedit Eduardus, vnde nata bella, quæ semper bellicosorum vicinitas parit. Datus quoque Pontiuus ager, cum Calesio & Guinis. Redemptus Ioannes tricies centum aureorum millibus, hoc est, vt loquimur, tribus auri millionibus in regnum suâ temeritate labefactatum receptus tamen vti lapsus è cœlo genius; tantus est Francorum in Principes suos licet, indignos, amor, nullis vnquam damnis, vel casibus debilitatus. *Pax ad Britiniacum.* *Ioannes, 3 auri millionibus redemptus.*

Ioannes vt faceret satis Eduardo, filiosque suos, & fratrem obsides redimeret, filiam suam Ioanni Galeatio Vicecomiti dedit, cum Comitatu Virtutum in Campaniâ, acceptis ab eo sexcentis florenorum aureorum millibus. Celebratæ sunt eæ nuptiæ magnâ pompâ, euocatis Mediolanum omnibus Italiæ Principibus, pari Italorum gaudio, & pudore Francorum. *Ioann. filiam suam vxorem dat Galeatio.*

Crescebat interea, & ætate, sic crudelitate, Petrus Rex Castellæ, jam parcens nemini, feræque quàm homini similior. *Petrus furere pergit.*

Societates quoque militum exautoratorum, & grassatorum, fœdè vastabant Galliam, vt Albæ, Capelli, Stellæ, Bonorum hominum, Tarde-Venientium, Malandrinorum; & quoniam turmæ erant exercitatissimæ, & sub peritis ducibus, non facilè poterant, nec nisi magnis exercitibus debellari; quod Francica res viris & pecuniis exausta non patiebatur. *Societ. Galliam vexant.*

CAPVT VII.

DECAS SEPTIMA.

Ab anno Christi 1360. ad 1370.

MVNDI 5414. CHRISTI 1361.

Petr. Cyprius Mahumetanos retundit.

PEtrus Rex Cypri, paratâ classe, cum Hospitalariis centum triremium, Sataliam, olim Attaliam vrbem Pamphyliæ, triplici licèt vallatam muro, impetu capit, & præsidio firmat. Candáloram quoque, aliàs Sidam, ad deditionem compellit, eiusque Sultanum sibi vectigalem facit; sicque retudit Turcorum audaciam, & quid Christiani possent junctis viribus ostendit.

Vnde Dux Venetus fert in pileo crucem.

DelphinusVenetiarum Dux post diuturnum morbum luminibus captus obiit; suffectus ei Laurentius Celsus ânnorum 46. ex falso victoriæ reportatæ nuncio, qui cùm haberet patrem, crucem auream affixit pileo Ducali, vt pater coram eo stans in ceremoniis non filium, sed crucem honorare videretur. Ineptus, qui dignitatem à personâ non distingueret, & ad Fabium Maximum, & Romam Veterem, vt erudiretur, ablegandus.

Petrus Rex Saracenis nequior.

Petrus Castellæ Rex sibi à Francis malè metuens, ad quos frater Henricus confugerat, Blancham, vt malorum horum causam, veneno necat; huic se adjunxit Carolus Nauarræus, iisdem cum eo moribus, vt est facilis inter improbos, in bonorum perniciem societas. Idem quoque Petrus Regem Maurum ad se cum thesauris confugientem obtruncauit, misso ad eius æmulum capite, vt se Saraceno nequiorem præberet.

Con-

Contigerunt hoc anno multa prodigia; Mediolanum, hactenus intactum ob soli cœlique salubritatem, pestis exhausit; Romæ Basilica Lateranensis exusta; aër in multis locis ardere visus: vulpes viuos homines deuorarunt. Visæ in Francia & Anglia vrbes, ex quibus acies erumperent, mox victæ, mox victrices. Nec eorum vltimum Venceslaüs Caroli IV. filius, aquas Baptismi sui lotio inquinans, & post duos annos altare in quo coronabatur precacans, in signum turpitudinis, quæ eo rerum potiente, erat a Bohæmis expectanda.

Prodigij hic annus celebris.

MVNDI 5415. CHRISTI 1362.

Hoc anno, quo visus est Cometes duplex, & horribilis Ecclipsis Solis, tumultibus Roma turbata est, electo a plebe sibi moderatore Lælio Bonadota sutore. Mox tamen rediit ad se populus, & Pontificem dominum agnouit suum: tantùm optauit ne Ægidio Legato subderetur, cuius tamen iustitia, & fortitudine regendus erat.

Roma turbatur, & resipiscit.

Obiit Neapoli Ludouicus Rex ætatis 42 præscius mortis suæ, ideoque obitis aliquot peregrinationibus; cùmque nullam reliquisset ex Ioanna prolem, actum est de tertio eius marito, quo eam carere nec ipsi, nec regno expediebat.

Tertius quæritur Ioannæ maritus.

Mortuus est pariter Auenione prid. Id. Sept. cùm sedisset annis 9. mensibus 8. diebus 26. Innocentius VI. vir omni exceptione maior, nisi sanguini suo, & propinquis nimiùm indulsisset. Hic Petrarcham ab Epistolis habere conatus est, sed recusauit ille, causatus senectam, viridem tamen, nempe tantùm annorum duode sexaginta; quod obtenderat quoque Imperatori, & Francorum Regi, idem exoptantibus. Postquam diu disceptarunt Cardinales, 4. Kal. Maias electus est Guil. Grimoaldi nobilis militis filius, olim Benedictinus, vir innocentissimæ vitæ, eumque absens, & tantùm coronatus 8. Kal. Octobr. dictus Vrbanus V. Hic statim emenda-

Innocentio VI. succedit Vrbanus V.

tâ Curiâ suâ, in Bernabouem Comitem improbum hominem fulmina distrinxit. Conatus est insuper reconciliare Comites Fuxensem, & Armaniacum; pugnarunt illi ad Insulam prope Tolosam, cæsis vtrimque tribus equitum millibus; victor Fuxensis, captus Armaniacus, lis multâ cæde, multo sanguine finita est.

Casimirus tempore famis munit suas vrbes.

Celebrauit hoc anno Iubilæum suum 50. annorum Eduardus, magnâ liberalitate vinctis omnibus solutis, ac reuocatis exulibus: tumque statuit vt deinceps jus Anglicè, non Francicè vt antea, suis diceretur. Quo tempore ortâ graui in Poloniâ fame Casimirus frumento, quo abundabat, sapienter vsus est ad alendam plebeculam, cuius enutritæ laboribus vsus est ad vrbes, arcesque muniendas, eodemque facto à suis & otium, & penuriam depulit.

MVNDI 5416. CHRISTI 1363.

Iacobus Arragonius ducit Ioannam Neap.

Hoc anno Ioanna Neapolitana nouum accepit maritum Iacobum Arragonium filium Regis Maioricæ, qui ruptis Barcinone vinculis fugiens, dum minùs cogitat, ex carcere conscendit ad solium.

Conuentus Aueniensis de sacra Expeditione.

Bernabos Vicecomes, afflatus fulmine Pontificio, dum armis se tuetur, cladem accepit ad Mutinam. Conuenere Auenionem Reges Franciæ, Cypri, & Daniæ, acturi de bello sacro in Turcos; quod Cyprius solerter curabat; tumque composita lis inter Carolum Imperatorem, & Ludouicum Hungarum in bellum eruptura, ob verbum à Carolo in Ludouici matrem coniectum; sed facta verbo injuria, verbo quoque sanata est.

Pax per... ...iorum

Feruebat interim bellum in Hispaniâ inter Castellanum, & Arragonium; tandem inter vtrumque Regem fœdus initum est, cuius victima fuit Fridericus Petri Arragonii frater. Idem quoque contigisset Henrico Petri fratri, nisi præfecti Vndecastellani constantia obstitisset, negantis se pas-

passurum in castro suo interfeci hominem, quem ipse ad colloquium Arragonii, & Nauarræi euocasset. Quidam Fridericum arte huius Henrici necatum scribunt, sed maleuoli, atque ex malitiâ suâ aliorum metientes facta, & improbitatem.

Sæuiit hoc anno frigus ingens tribus mensibus, etiam Rhodano plaustris peruio, sæuiit & ingens locustarum ingentium vis in Italiam, & Dalmatiam proiecta; erat eis porrò venenum innatum: quare eas gustantibus animalibus inferebant necem; quæ eas edebant Gallinæ, oua toxicata pariebant. Tandem reiectæ vento in mare Hadrianum morte suâ magis nocuere, excitatâ ex earum odore pestilentiâ, quâ sublatus est Matthæus Villanius Ioannis frater, quibus fatale fuit & bene scribere, & ex peste interire. *Ingens frigus, & locustæ.* *Matth. Villanius ex peste moritur.*

MVNDI 5417. CHRISTI 1364.

Mortuus est hoc anno Neapoli 15. Kal. Octob. Robertus Princeps Tarentinus, dictus Imperator Constantinopolitanus, redux ab expeditione quâ occuparat Corcyram, Cephaleniam, Zacynthum aliasque insulas Ionij maris cum Leucade, cuius se dixerat Ducem. Successit ei Philippus eius frater coniux Mariæ, sororis Ioannæ; quâ de re excitatos motus Ægydius Legatus sopiit, non minùs pace, quàm bello bonus. *Robertus Tarentinus moritur.*

Rebellantes à Venetis Cretenses, Genuenses sapienter rejiciunt, & pacem certam leuitati Græculæ anteferunt. Sic Creta dominos agnouit suos, frustraque jugum excutere conata, semper grauius fecit, ac rejici difficilius. *Cretenses rebellant & reprimuntur.*

Ioannes Rex Francus trajicit in Angliam, non amore ductus mulieris Anglicanæ, vt quidam ineptè fabulati sunt, sed vt excusaret fugam Ludouici Andium Ducis obsidis, ac redire obstinatiùs recusantis; insuper vt pacem regno suo necessariam accuratè firmaret. In eâ Londini mortuus est, eique funus magnificè ab Eduardo *Ioanni succedit Carolus V. seu Sapiens.*

factû.

paratum, corpusque remissum in Franciam. Successit patri Carolus Delphinus Normanniæ Dux huius nominis V. & *Sapiens* cognominatus; quòd bella gessisset cunctando, sicque patris, & aui temeritatem emendasset Coronatus est Rhemis 14. kal. Iun. cum Ioannâ Borboniâ coniuge; statimque recepto Turonum Comitatu; dedit fratri suo Philippo Audaci, vel Intrepido, Ducatum Burgundiæ; morte Philippi alterius 'χι'χιs ad se deuolutum; nequicquam reclamante Carolo Nauarræo; cuius tum neque clamores, nec maleuolentia, nec arma timebantur.

Blesensis cæsus à Monfortio Duce Britanniæ.

Hoc anno prælium commissum est ad Dariænem in Armoricâ inter Carolum Blesensem, & Ioannem Monfortium, de Ducatu contendentes. In eo cæsus Blesensis, vir piissimus, & post obitum miraculis clarus, terras permutauit cœlo. Sic Armorica se tota Ioanni dedidit, & Carolus V. composuit litem inter liberos ac viduam Blesensis atque Monfortium; ita tamen vt eam potentiori, atque feliciori adjudicaret; de quâ æquitate Deus statuet, cùm de eâ non conuenerint homines.

Guesclinus purgat Franciam grassatoribus.

Societatibus prædonum hoc annò Gallia liberata est, Carolo Regi atque Pontifici metuendis; quæ ad auxilium Henrici Castellani aduersus fratrem Petrum Crudelem, datis etiam ab vtroque pecuniis, in Hispaniam prudenter reiectæ sunt. Dux Expeditionis huius fuit Ioannes Borbonius, vlturus necem sororis suæ Blanchæ, cui vt juniori adjunctus Bertrandus Guesclinus Armoricus rei militaris scientissimus, qui fortitudine suâ atque consilio grassatores illos retraxit ex Galliâ, atque in Hispaniam deductos ex malis prædonibus bonos milites effecit, magno suæ existimationis argumento, quam tanti faciebant viri isti militares.

Arragonius tantùm non est perculsus Anathemate per Pontificem propter sacrilegia sua; sed im-

impediit sapientiâ suâ patruus eius Minorita. Tum quoque Bernabos mitior effectus cladibus suis, Bononiâ cessit, acceptâ à Pontifice pecuniâ, & solutus coram hominibus anathemate, aliunde omnium scelerum reus, quæ in Tyrannum cadere possunt, quoniam improbissimi illi homines Deum vltorem, atque æternas pœnas expectant; suis tantùm criminibus pares. *Bernabos Tyrannus.*

MVNDI 5418. CHRISTI 1365.

Petrus Rex Cypri cum auxiliis Francorum & Hispanorum paratâ classe nauigat in Ægyptum, ibique mirabili felicitate Alexandriam occupat, ac diripit: verùm eam incensam relinquere cogitur, militibus suis cum ingenti prædâ in Occidentem redire volentibus, & Mammaluchis in eum grandem exercitum parantibus. Itaque illa expeditio plus terroris attulit Barbaris, quàm Christianis emolumenti. *Petrus Cypri Rex Alexandriam capit & incendit.*

Societas grassatorum Anglorum fere ad 100. millia armatorum irrupit in Sabaudiam, vbi maximè contra nobiles sæuiit. Tandem cùm penetrasset in Alsatiam, à Carolo Imperatore, & Germanis debellata est. Iacobo Homobono eius duci, & Archipresbytero Petracoriensi, viuis detracta cutis, reliqui à rusticis mactati, aut vorati à feris, magno Europam terrore liberarunt. *Societas grassatorum Anglorum exterminata.*

Carolus IV. Imperator Auenione Rex Arelatensis coronatus est, vt contra Barnabonem moueret, cùm Arelatense regnum contineret Prouinciam, Pedemontium, Ducatum Mediolanensem, & magnam Longobardiæ partem. Tum etiam recusauit Vrbanus Eduardo Anglo dispensationem de matrimonio cum Margaritâ Flandricâ contrahendo, quam tamen concessit Philippo Burgundiæ Duci; quoniam Flandria in Anglorum manu perpetuum erat belli seminarium: sic Pontifex sapienter noluit priuilegium S. Sedis esse tantis Regibus & Fran- *Carolus IV. coronatur Rex Arelatensis.* *Vrbani sapientia in dandis priuilegiis.*

& Franciæ Angliæque perniciosum.

MVNDI CHRISTI

5419. 1366.

Expeditio Christianorum in Thraciā, & Africam. Amedeus Sabaudiæ Dux cum copiis Crucigerorum excitatis ab Vrbano V. appellit in Thraciam, ac Turcis ereptam Callipolin Caloĩoanni Palæologo consanguineo suo restituit, quam tamen paulò pòst, inertiâ Græcorum, Turci recuperauere. Aliunde Petrus Rex Cypri Tripolin Turcis eripuit, multasque ciuitates, adeoque Sultanum Ægypti terruit, vt mitteret Legatos Venetias, quibus Venetos auerteret à Sacrâ Expeditione. Christianos nihilominus ob direptam ab Occidentalibus Alexandriam malè accepit, & compegit in carceres, vnde tamen liberati sunt Arragonij, & Catalani, precibus Petri Regis Arrogonum; cui & concessit S. Barbaræ corpus, in solitudine à Christianis occultatum, & cultum religiose. Itaque illa tantæ celebritatis expeditio tota demùm in Christianorum perniciem recidit.

Franci, & Angli inter se in Castella commissi. Felicior saltem initio res Hispanica fuit. Capta enim per Guesclinum Calagurri, coronatus Henricus Toleti, cui se tota Castella dedidit. Fugit Petrus in Lusitaniam primùm cum suis thesauris, vnde reiectus Baionam ad Eduardum appulit, vbi pacem cum eo iniit, sicut & cum Carolo Nauarræo: sed mox hic ab illo resiliit, veritus ne præda esset Francorum, & Castellanorum. Sic bellum gestum est inter Francos & Anglos extra ditiones suas, sed de gloriâ potiùs, & bellicâ laude, quàm de prædâ, & emolumentis.

Carolus V emendat Frãcorum vestes. Corruptissimas Francorum vestes cum moribus Carolus V. emendare conatus est, vt antè fecerat Auenione Vrbanus. Hanc autem corruptelam inuexerant bella, & gentis indoles, in suis potissimùm vestibus amantissima nouitatis.

MVNDI CHRISTI
5426. 1367.

Græci agunt de concordiâ cum Latinis, & cum Paulô Patriarchâ Latini ritus, atque Amedeo Sabaudo venere à Calo-Ioanne Legati præsules, Archimandritæ, Callogeri, Viterbij perhumaniter accepti ab Vrbano: vnde & litteris vltrocitroque datis vtrique Ecclesiæ tandiu optatam pacem ostentarunt. *Græci agunt de pace cum Latinis.*

Enimuerò hoc anno venit in Italiam Vrbanus V. reluctantibus plurimùm Cardinalibus, quorum etiam quinque, sed sine authoritate, substiterunt Auenione; ac primùm Genuam appulit, inde Cornetum naue prætoriâ Hospitalariorum, vbi obuium habuit Ægidium Legatum, à quo Viterbium deductus. Hîc autem obiit idem Ægidius Aluarus 9. kal. Sept. vir bello, paceque bonus, qui reddens rationem rerum gestarum Pontifici, currum ei plenum obtulit clauibus vrbium, & arcium receptarum; cuius & mortem amarissimo animo defleuit Vrbanus, & huic similem Cardinalem postea frustra optauit Ecclesia. *Vrbanus X. redit in Italiã.* *Ægidius Aluarus Card moritur.*

Iesuatarum Ordo fundatus Senis à S. Ioanne Columbano, hoc anno confirmatus est: vsi sunt Regulâ S. Augustini, & eorum 60. Pontificem Corneto Viterbium vsque comitati sunt, benignè ab eo suscepti, prout eorum religio, pietasque postulabant. *Ordo Iesuatarum à S. Columbano.*

Obiit hoc anno Petrus Lusitaniæ Rex, seuerus in primis aduersus reos; cui successit filius Ferdinandus irretitus amoribus Eleonoræ Menesiæ, quam viro suo Laurentio Acuno abstulerat; hic autem ex metu potentis riualis fugerat in Castellam, gestans in pileo suo cornua argentea, etiam in suo dedecore facetus. *Petro Lusit. succedit Ferdinandus.*

Petrum Crudelem Castellæ Regem reduxit cum exercitu ipse Princeps Vualliæ Eduardus, cum magno Anglorum exercitu: in eum dum pugnat Henricus copiis imparibus, & repugnante Guesclino, victus profugit in Galliam. Captus *Eduardus Petrum reducit in Castellã.*

cum

cum multis Guesclinus; in quos sæuiisset Petrus, nisi ab Eduardo prohibitus esset. Idem Petrus ob cæsos Ecclesiasticos anathemate perculsus ab Vrbano, denunciata ei excommunicatio callidè ex triremi, ad quam quasi nunciorum causâ euocatus erat ab Archidiacono. Interea exercitum reparauit in Galliâ Henricus, & recedente Eduardo irato in Petrum ob perfidiam, regnum recepit, vrbibus pæne omnibus ad eum deficientibus has pœnas sæuitiæ suæ Petrus dedit, hæc præmia suæ comitatis Henricus accepit.

Guesclinus captus, fugit Henricus, post recipit regnum.

MVNDI 5421. — CHRISTI 1398.

Induciæ inter Anglos & Francos abruptæ, quod Aquitani ab illis oppressi, ad hos & Carolum V. confugissent, multis vrbibus in Aquitaniâ, & Pontiuensi Comitatu huic sese dedentibus, quibus Francicum jugum longè mitiùs, quàm Anglicum videbatur.

Franci, & Angli iterum commisci.

Sedata hoc anno inter Dominicanos, & Cistercienses, de corpore S. Thomæ Aquinatis controuersia, furtim ab illis ex Monasterio Fossæ Nouæ sublato, vbi obierat. Adjudicatum Eliæ Raymundo Generali Prædicatorum, à quo delatum Tolosam, etiamnum religiosè hîc, & pacificè colitur.

Controversia sedata de corpore S. Thomæ Aquinat.

Carolus IV. Imperator inuitatus à Pontifice Viterbium venit, pace cum Vicecomitibus vtcumque compositâ Imperio parum gloriosa, vbi & Stratoris officio functus est; hic coronatâ Imperatrice, Carolus in Etruriam rediit, vbi Senis fermè oppressus, multos è suis Germanis perdidit, populo pro libertate depugnante; sicque redit in suam Bohæmiam, contemptus ab Italis, qui tantùm potentes Principes non tam colere, quàm reformidare solent.

Carol. IV Imp. ad Pontificē venit.

MVNDI 5422. — CHRISTI 1369.

Ioannes Imperator Græcus nauigat Romam, benignè acceptus à Pontifice, ab eo sæpe vocatus ad mensā: inde Venetias venit auxilia petiturus,

Callo. Ioann. Imp. venit in Occidentem.

vbi

vbi tantùm à fœneratoribus pecuniam accepit. Transit igitur in Galliam, quam statim reliquit implicitam bello Anglico: rediens ergo Venetias, à fœneratoribus detentus scripsit ad filium Andronicum vt ad se pecunias mitteret; quod hic contempsit; sed aliquas attulit Emmanuel secundogenitus, & se obsidem pro parente obtulit, vnde in hunc Ioannis amor, in illum odium, causa magnorum in Oriente tumultuum.

Petrus Crudelis, pridie Id. Martias victus ab Henrico & Francis, duce Guesclino, ad Montielem, & in vrbe obsessus, fugiensque captus, & deductus ad Henricum, ab eodem cæsus est 10. Kal April. omnibus mortem eius approbantibus, licèt inflictam à fratre. Successit ei spurius frater Henricus, cognomento *Magnificus*, multis virtutibus illustris, quibus vitauit necem, & sibi regnum minùs debitum peperit; quanquam à Lusitaniæ Rege, & Ioanne Duce Lanclastriæ, ductâ Petri filiâ prensaretur: sed Henricus partum virtute regnum, prudentiâ seruauit, multisque auctum muneribus remisit Guesclinum; quem Rex Arragonum ad se inuitauit, jam pæne Regum, & Regnorum arbitrum, & cui victoria videbatur esse vectigalis. *Henricus Petrum fratrem captum interimit, & regnat.* *Guesclini gloria.*

Exortum est bellum Anglicanum ob Legatos Francos in custodiam datos; reuocatus ab expeditione Sardoâ Guesclinus; factus Militum magister, & Comes, Longauillæus. Hoc duce retusi Anglorum conatus, receptæ vrbes, reparata Francorum gloria, quæ pugnis Cressiacâ, & Pictauâ ceciderat. Tandem post multa prælia Anglus Aquitaniam perdidit, sicut & Britanniam Ioannes Dux, qui contra Sacramentum Anglis adhæserat; maximè ex quo Eduardus Princeps Vvalliæ, postquam Lemouicum, cæsis omnibus ciuibus, exscidisset, repetiisset Angliam ægrotus corpore, æger animo, vbi & ante patrem immaturâ morte sublatus est. Nauarræus quoq; se Carolo submittere coactus est, ne perderet regnum, & Fran- *Guesclinus Anglos fundit, & victorem Carolum efficit.*

& Francius ità contudit eius ingenium ferox, vt rectè *Sapiens*, & fatui rector potuerit appellari.

MVNDI 5423. CHRISTI 1370.

Ordo S. Birgittæ seu S. Saluatoris. Vrbanus V. confirmauit Ordinem S. Birgittæ sub nomine S. Saluatoris, jam paulò antè statutum. Hæc mulier origine Sueca, ex nobili prosapiâ, & clara miraculis, etiam antequam nascere-tur, Principi Neritiæ nupsit, cui octo filios genuit. Post multas amborum peregrinationes, vir factus monachus Cistertiensis sanctè obijt. Hæc *S. Birgitta Sueca.* regulam accepit à Christo, quam viris simul & fœminis dedit, quibus omnibus præerat mulier. Illa tamen cum regulis S. Basilij & Augustini habebat multa communia. Huius autem Ordinis monasteria, maximè per Septentrionem sparsa, magnâ ex parte cum religione Catholicâ conciderunt, aut Lutheranis adjudicata sunt.

Vrbano V. succedit Gregorius XI. Vrbanus V. Auenionem repetit, neglectis monitionibus, & prophetijs F. Petri Arragonij, & Birgittæ, exceptus classibus Regum Franciæ, Arragonum, & Siciliæ. Nec ita multò pòst in habitu monachi, quem nunquam deseruerat, obijt 14. Kal. Ianuar. anno ætatis 61. cùm sedisset annos 8. fere menses duos, post obitum miraculis clarus. Hic primus triplicem coronam gestauit (Regnum hanc vocant) cùm Bonifacius VIII. tantùm adhibuisset duas, non ad pompam, sed ad pietatem. Successit ei Petrus Rogerij Lemouix, Comes Belfortij de valle in Andino pago, ac die Epiphaniæ coronatus sub nomine Gregorij XI. cui Ludouicus, frater Caroli Sapientis, functus est pedes stratoris & equisonis officio, nequaquam vili, quia Christi Vicario deferebatur.

Moriuntur David Scotiæ & Casimirus Poloniæ Reges. Obiere hoc anno Dauid Scotiæ Rex, & Casimirus Poloniæ: hic nomine Magnus, lapsus ex equo, totoque corpore conquassatus, à medicis sanatus, vti cibo intemperantiùs voluit, factus sui parricida; Princeps alioqui bonus, si gulam, & lu-

& luxuriem excipias; cui successit Ludouicus sororis filius Rex Hungariæ, parùm Polonis acceptus: Ille Edimburgi mortuus est ætatis 47. regni ferè 39. cui fortuna magis ad res magnas quam fortitudo defuit; huic item successit sororis filius Robertus Stuartus, nequicquam reclamante Guil. Duglassio, ex propinquitate Balliolí: Sed obstitit ei nobilitas; dataque Stuartij filio, a Dauidis, vt si dubitaretur de eius socero, hæc marito suo, eius filio, regnum dotale pertulisse judicaretur.

CAPVT VIII.

DECAS OCTAVA.

Ab anno Christi 1370. ad 1380.

MVNDI 5424. CHRISTI 1371.

GRegorius XI. Principes Christianos, missis Legatis, reconciliare conatus est; sed id ne fieret, inimicitiæ Regum, & Legatorum imprudentia obstiterunt. Item prædicari vetuit Christum deserere Eucharistiam dum cadit in lutum, aut voratur à mure, &c. quòd tum à multis viris doctis jactabatur. Neç id vt Hæreticum damnauit Pontifex, sed populo prudenter vetuit enunciari. *Gregori XI. res gestæ.*

Lithuani, auditâ morte Cazimiri, Poloniam depopulantur, atque inter cæteras prædas partem crucis exportant; sed currus quo hæc deferebatur nunquam loco moueri potuit; Itaque à prædonibus restituta est, Ethnicis licèt, tanto miraculo attoritis neque tamen inde factis melioribus. *Polonia per Lithuanos vexata.*

MVNDI 5425. CHRISTI 1372.

Carolus V præualet Eduardo.

Gregorius res Hispanas & Siculas componit, Carolum Nauarræum cum suis inimicis reconciliat, perfidum hominem, & qui veneno duos tentauit Reges, alterum etiam perdidit. At Francus Anglo reconciliari non potuit, qui tum Rupellam perdidit, prohibitus tempestate ferre suppetias; quare tum id dixisse fertur Eduardus *Carolo V. minùs arma induisse, neminem sibi plus negotij exhibuisse*; adeo in Rege, Francorum potissimùm, prudentia fortitudini præualet, qui nunquam viris carebit fortibus & inuictis, si suos sapienter rexerit.

Discordia Venetorũ, & Genuẽsiũ disturbat Expeditionem Orientalẽ.

Gregorius XI. potissimùm inuitatus S. Birgittæ reuelationibus cogitat Romam, ac Lateranensem Ecclesiam primam Ecclesiarum pronunciat. Excitat & Occidentales Principes ad auxilium Palæologi, & Armenorum, quos Turcæ vexabant: sed hanc expeditionem disturbauit Genuensium & Venetorum discordia, in coronatione Petri seu Petrini Hierosolymorum Regis, antea Cyprij, enata: In quâ horum Baylus, illorum Baiulo antepositus erat; quâ de causâ cùm hic vindictam quæreret, passim Famagustæ trucidati Genuenses. Ita hi grandi classe comparatâ totam Insulam peruagati sunt, cepere Famagustam, eâque centum annis potiti sunt, leui honoris injuriâ, grauibus damnis vindicata.

Minoritarum quorundam errores.

Damnati hoc anno quidam Minoritæ; inter quos Montaneirius, negans damnari quemquam qui S. Francisci ferret habitum; Sanctum hunc semel quotannis in Purgatorium delabi, vnde suos extraheret; Ordinem istum perpetuò duraturum; & alias eiusdemmodi, quibus se parùm sapere demonstrauit. Tum quoque sunt excusi

De Raymundo Lullo.

Libri Raymundi Lulli, Gregorij XI. jussu, quos ab eodem Põtifice proscriptos esse alij aiunt, alij negant; Sed eâ lite sub Gregorio XIII. & Sixto V. diligenter expensâ, nihil pronunciatum est;

licèt Emericus dicat in his libris plusquam 300. errores detectos esse, & Bernardus de Lutzemburgo cum hæreticis accenseat: contrà Arragonenses eum vt Martyrem colant, & *Doctorem Illuminatum* eum dici velint. Certè Liber in eius defensionem scriptus, à sanctâ Sede proscriptus non est; quare de Lullo eruditi prudentiùs suspendunt judicium, quàm pronunciant. Id tamen obseruabis, malè Lullo affingi scripta Raymundi de Tartagnâ Ordinis Prædicatorum, hæretici, atque damnati, & toto cœlo à Raymundo Lullo disjuncti.

Enata est eodem anno in Franciâ, & Sabaudiâ, sodalitas paupertatis, aliter dicti Turlupini, renouantes errores Beguardorum; quibus multas turpitudines adjungebant, in propatulo belluarum more coëuntes; quare multi flammis exusti, in plurimis impudicos ignes extinxêre. *Turlipini Hæretici.*

MVNDI 5426. CHRISTI 1373.

Gregorius hoc anno confirmauit Ordinem Eremitarum S. Hieronymi, à quibusdam sanctis viris Italis institutum in monasterio S. Bartholomæi de Lupinianâ, non procul à Toleto, quod jam Sedes Generalis huius Ordinis est. Iam in Hispaniâ hi religiosi magni nominis sunt, & S. Laurentij Escurialis inquilini & custodes, atque Bibliothecarij; qui tamen libros accuratiùs, quàm doctiùs seruare perhibentur. *Ordo Eremitarum S. Hieronymi.*

Poloniam hoc anno turbauit Monachus excucullatus Vvladislaüs, cognomento Albus, filius Cazimiri, nepos Vvladislai Locrici. Hic Diuione factus monachus, ex leuitate ingenij, abjectâ veste sacrâ, reclamante licèt Pontifice, à Polonis Hungaros detestantibus Rex agnitus est; armisque correptis, multa intulit, plura recepit damna, donec rebus cum Ludouico Hungariæ, & Poloniæ Rege compositis hic Diuionem ad Monasterium S. Benigni rediit, ac demùm obiit *Turba in Polonia per Vvladislaum Monachũ.*

Argen-

Argentini, 1388. animo Rex, corpore Monachus, & neque Princeps, neque Religiosus.

Moriuntur B. Andreas Corsinus, & S. Birgitta. Obiere hoc anno B. Andreas Corsinus Florentinus, & S. Birgitta: hæc Romæ mortua est, eiusque corpus translatum est in Sueciam à S. Catharinâ eius filiâ, vnâ ex eius liberis. octo, qui Sancti omnes extitisse perhibentur. Hæc Catharina nupta Eghardo viro prænobili, huic castitatem suasit, ipsa facta est Abbatissa monasterij Vvasthanensis; *S. Catharina Sueca.* sub cuius curâ vixit filia Principis Tartarorum, captiua Neapolin deducta, & huic Sanctæ oblata, atque ab eâ sanctimoniam hausit, vt ab eâ nemo videretur alienus.

MVNDI 5427. CHRISTI 1374.

Bernabonis crudelitas. Sæuiebat tum in suos Bernabos Vicecomes venationi deditus vsque ad insaniam. Alebat canum 5. millia, quos alendos distribuebat inter subditos, quolibet mense repræsentandos; qui si strigosiores viderentur, mulctabantur Alumni grandi pecuniâ; si morerentur, omnibus bonis exuebantur. Duos Minoritas ausos eum admonere, vt hæreticos, comburi iussit. Dignus profectò Actæonis supplicio, nisi hunc Deus stygijs canibus lacerandum destinasset.

Quartus coniux Ioannæ Otho Brunsuicensis. Obijt hoc anno Iacobus Balearicus Ioannæ maritus, dum bellum gerit aduersùs Arragonium pro Comitatu Ruscinonensi: Itaque datur illi quartus conjux Otho Brunsvicensis, ex stirpe Imperatoriâ Germanus Princeps; vnde natum in eam odium Carolj Ducis Dyrrhachini consobrini sui, quem tamen hæc destinabat regno: verùm præualuit inuidia beneficio.

Sethi cadauer inuentum. Tum inuentum fuisse dicitur cadauer Sethi filij Adami, quæ profitebatur se in Christum credere, & hunc atque B. Virginem ex lumbis eius processuros; quod plerique sine temeritate fabulosum putauere.

Petrar. Mortuus est denique hoc anno Franciscus Petrarcha Florentinus, magni vir ingenij, atque pera-

peramœni, charus Principibus, atque Pontificibus omnibus, sed potissimùm amicus Ioan. Bocacio de Çertaldo populari suo. Cùm lusisset ineptos amores seu veros, seu fictitios, cum suâ Laurâ, eos postea religiosè defleuit, ac tempus deinceps melioribus curis impendit: cuius opera in quatuor distributa Tomos, sunt autoris certissimæ, atque indubitatæ laudes.

MVNDI 5428. CHRISTI. 1375.

Gratulatus est hoc anno Gregorius X I. Ioan. Cantacuzeno Eximperatori, & Monacho, suam cum Ecclesiâ concordiam, ad quam adductus erat à PP. Dominicanis. Andronicus, exautorato Andronico majori filio, ob duritiem, in Emmanuelem eius fratrem propendebat, quem Pontifex suis litteris salutauit. Tum autem Impèrator Græcus Amurathi vectigal pendere, huicque in expeditionibus adesse cogebatur, argumento certissimo Imperij jam in vltimam perniciem incumbentis. *Græci Imp. iam Turcis seruiunt.*

Ex prædictionibus S. Birgittæ, atque minis, Italici populi in S. Sedem rebellant, Florentinis authoribus, à quibus sunt hoc anno multa crudeliter, & sacrilegè perpetrata. Hinc vrbibus multis impositæ arces, vt armorum metu continerentur in officio, quos non poterat religio, pietasque coërcere. *In Italia rebellant populi in S. Sedem.*

Carolus V. Parisijs 12. Kal. Iunij in magno conuentu Prælatorum, ac procerum, & in Parlamento, legem vtilissimam sapienter tulit, vt deinceps Regum filij Franciæ anno ætatis 14. Majores declararentur; cùm antea annus 25 expectandus esset; ne diuturnitate tutelæ seditiosis turbarum relinqueretur occasio; quos vna Regis authoritas inhibere solet, atque comprimere. *Caroli V. lex de Majoritate Regum.*

Creatus est denique hoc anno à Gregorio X I. Cardinalis Petrus de Lunâ Arragonius, quem monuisse dicitur Pontifex vt caueret, ne sua Luna *Petrus de Luna fit Cardinalis.*

paratum, corpusque remissum in Franciam. Successit patri Carolus Delphinus Normanniæ Dux huius nominis V. & *Sapiens* cognominatus; quòd bella gessisset cunctando, sicque patris, & aui temeritatem emendasset. Coronatus est Rhemis 14. kal. Iun. cum Ioannâ Borboniâ coniuge; statimque recepto Turonum Comitatu, dedit fratri suo Philippo Audaci, vel Intrepido, Ducatum Burgundiæ, morte Philippi alterius ἀτέκνου ad se deuolutum; nequicquam reclamante Carolo Nauarræo, cuius tum neque clamores, nec maleuolentia, nec arma timebantur.

Blesensis cæsus à Monfortio Duce Britanniæ.

Hoc anno prælium commissum est ad Dariénem in Armoricâ inter Carolum Blesensem, & Ioannem Monfortium, de Ducatu contendentes. In eo cæsus Blesensis, vir piissimus, & post obitum miraculis clarus, terras permutauit cœlo. Sic Armorica se tota Ioanni dedidit, & Carolus V. composuit litem inter liberos ac viduam Blesensis atque Monfortium; ita tamen vt eam potentiori, atque feliciori adjudicaret; de quâ æquitate Deus statuet, cùm de eâ non conuenerint homines.

Guesclinus purgat Fråciam grassatoribus.

Societatibus prædonum hoc anno Gallia liberata est, Carolo Regi atque Pontifici metuendis; quæ ad auxilium Henrici Castellani aduersus fratrem Petrum Crudelem, datis etiam ab vtroque pecuniis, in Hispaniam prudenter reiectæ sunt. Dux Expeditionis huius fuit Ioannes Borbonius, vlturus necem sororis suæ Blanchæ, cui vt juniori adjunctus Bertrandus Guesclinus Armoricus rei militaris scientissimus, qui fortitudine suâ atque consilio grassatores illos retraxit ex Galliâ, atque in Hispaniam deductos ex malis prædonibus bonos milites effecit, magno suæ existimationis argumento, quam tanti faciebant viri isti militares.

Arragonius tantum non est perculsus Anathemate per Pontificem propter sacrilegia sua; sed im-

impediit sapientiâ suâ patruus eius Minorita. Tum quoque Bernabos mitior effectus cladibus suis, Bononiâ cessit, acceptâ à Pontifice pecuniâ, & solutus coram hominibus anathemate, aliunde omnium scelerum reus, quæ in Tyrannum cadere possunt, quoniam improbissimi illi homines Deum vltorem, atque æternas pœnas expectant; suis tantùm criminibus pares. *Bernabos Tyrannus.*

MVNDI 5418. CHRISTI 1365.

Petrus Rex Cypri cum auxiliis Francorum & Hispanorum paratâ classe nauigat in Ægyptum, ibique mirabili felicitate Alexandriam occupat, ac diripit: verùm eam incensam relinquere cogitur, militibus suis cum ingenti prædâ in Occidentem redire volentibus, & Mammaluchis in eum grandem exercitum parantibus. Itaque illa expeditio plus terroris attulit Barbaris, quàm Christianis emolumenti. *Petrus Cypri Rex Alexandriam capit & incendit.*

Societas grassatorum Anglorum ferè ad 100. millia armatorum irrupit in Sabaudiam, vbi maximè contra nobiles sæuiit. Tandem cùm penetrasset in Alsatiam, à Carolo Imperatore, & Germanis debellata est. Iacobo Homobono eius duci, & Archipresbytero Petracoriensi, viuis detracta cutis, reliqui à rusticis mactati, aut vorati à feris, magno Europam terrore liberarunt. *Societas grassatorum Anglorum exterminata.*

Carolus IV. Imperator Auenione Rex Arelatensis corouatus est, vt contra Barnabonem moueret, cùm Arelatense regnum contineret Prouinciam, Pedemontium, Ducatum Mediolanensem, & magnam Longobardiæ partem. Tum etiam recusauit Vrbanus Eduardo Anglo dispensationem de matrimonio cum Margaritâ Flandricâ contrahendo, quam tamen concessit Philippo Burgundiæ Duci; quoniam Flandria in Anglorum manu perpetuum erat belli seminarium: sic Pontifex sapienter noluit priuilegium S. Sedis esse tantis Regibus *Carolus IV. coronatur Rex Arelatensis. Vrbani sapientia in dandis priuilegiis.*

& Fran-

& Franciæ Angliæque perniciosum.

MVNDI CHRISTI
5419. 1366.

Expeditio Christianorum in Thraciã, & Africam.

Amedeus Sabaudiæ Dux cum copiis Crucigerorum excitatis ab Vrbano V. appellit in Thraciam, ac Turcis ereptam Callipolin Caloioanni Palæologo consanguineo suo restituit, quam tamen paulò pòst, inertiâ Græcorum, Turci recuperauere. Aliunde Petrus Rex Cypri Tripolin Turcis eripuit, multasque ciuitates, adeoque Sultanum Ægypti terruit, vt mitteret Legatos Venetias, quibus Venetos auerteret à Sacrâ Expeditione. Christianos nihilominus ob direptam ab Occidentalibus Alexandriam malè accepit, & compegit in carceres, vnde tamen liberati sunt Arragonij, & Catalani, precibus Petri Regis Arrogonum; cui & concessit S. Barbaræ corpus, in solitudine à Christianis occultatum, & cultum religiose. Itaque illa tantæ celebritatis expeditio tota demùm in Christianorum perniciem recidit.

Franci, & Angli inter se in Castella commissi.

Felicior saltem initio res Hispanica fuit. Capta enim per Guesclinum Calagurri, coronatus Henricus Toleti, cui se tota Castella dedidit. Fugit Petrus in Lusitaniam primùm cum suis thesauris, vnde reiectus Baionam ad Eduardum appulit, vbi pacem cum eo iniit, sicut & cum Carolo Nauarræo: sed mox hic ab illo resiliit, veritus ne præda esset Francorum, & Castellanorum. Sic bellum gestum est inter Francos & Anglos extra ditiones suas, sed de gloriâ potiùs, & bellicâ laude, quàm de prædâ, & emolumentis.

Carolus V. emendat Frãcorum vestes.

Corruptissimas Francorum vestes cum moribus Carolus V. emendare conatus est, vt antè fecerat Auenione Vrbanus. Hanc autem corruptelam inuexerant bella, & gentis indoles, in suis potissimùm vestibus amantissima nouitatis.

Gra-

MVNDI 5426. CHRISTI 1357.

Græci agunt de concordiâ cum Latinis, & cum Paulô Patriarchâ Latini ritus, atque Amedeo Sabaudo venere à Calo-Ioanne Legati præsules, Archimandritæ, Callogeri, Viterbij perhumaniter accepti ab Vrbano: vnde & litteris vltrocitroque datis vtrique Ecclesiæ tandiu optatam pacem ostentarunt. *Græci agunt de pace cum Latinis.*

Enimuero hoc anno venit in Italiam Vrbanus V. reluctantibus plurimùm Cardinalibus, quorum etiam quinque, sed sine authoritate, substiterunt Auenione; ac primùm Genuam appulit, inde Cornetum naue prætoriâ Hospitalariorum, vbi obuium habuit Ægidium Legatum, à quo Viterbium deductus. Hîc autem obiit idem Ægidius Aluarus 9. kal. Sept. vir bello, paceque bonus, qui reddens rationem rerum gestarum Pontifici, currum ei plenum obtulit clauibus vrbium, & arcium receptarum; cuius & mortem amarissimo animo defleuit Vrbanus, & huic similem Cardinalem postea frustra optauit Ecclesia. *Vrbanus X. redit in Italiā.* *Ægidius Aluarus Card moritur.*

Iesuatarum Ordo fundatus Senis à S. Ioanne Columbano, hoc anno confirmatus est: vsi sunt Regulâ S. Augustini, & eorum 60. Pontificem Corneto Viterbium vsque comitati sunt, benignè ab eo suscepti, prout eorum religio, pietasque postulabant. *Ordo Iesuatarum à S. Columbano.*

Obiit hoc anno Petrus Lusitaniæ Rex, seuerus in primis aduersus reos; cui successit filius Ferdinandus irretitus amoribus Eleonoræ Menesiæ, quam viro suo Laurentio Acuno abstulerat; hic autem ex metu potentis riualis fugerat in Castellam, gestans in pileo suo cornua argentea, etiam in suo dedecore facetus. *Petro Lus. fit. succedit Ferdinandus*

Petrum Crudelem Castellæ Regem reduxit cum exercitu ipse Princeps Vualliæ Eduardus, cum magno Anglorum exercitu: in eum dum pugnat Henricus copiis imparibus, & repugnante Guesclino, victus profugit in Galliam. Captus *Eduardo Petrum reducit in Castellā.*

cum

vbi tantùm à fœneratoribus pecuniam accepit. Transit igitur in Galliam, quam statim reliquit implicitam bello Anglico: rediens ergo Venetias, à fœneratoribus detentus scripsit ad filium Andronicum vt ad se pecunias mitteret; quod hic contempsit; sed aliquas attulit Emmanuel secundogenitus, & se obsidem pro parente obtulit, vnde in hunc Ioannis amor, in illum odium, causa magnorum in Oriente tumultuum.

Henricus Petrum fratrem captum interimit, & regnat.

Petrus Crudelis, pridie Id. Martias victus ab Henrico & Francis, duce Guesclino, ad Montielem, & in vrbe obsessus, fugiensque captus, & deductus ad Henricum, ab eodem cæsus est 10. Kal April. omnibus mortem eius approbantibus, licèt inflictam à fratre. Successit ei spurius frater Henricus, cognomento *Magnificus*, multis virtutibus illustris, quibus vitauit necem, & sibi regnum minùs debitum peperit; quanquam à Lusitaniæ Rege, & Ioanne Duce Lanclastriæ, ductâ Petri filiâ prensaretur: sed Henricus partum virtute regnum, prudentiâ seruauit, multisque auctum muneribus remisit Guesclinum; quem Rex Arragonum ad se inuitauit, jam pæne Regum, & Regnorum arbitrum, & cui victoria videbatur esse vectigalis.

Guesclini gloria.

Guesclino Anglos fundit, & victorem Carolum efficit.

Exortum est bellum Anglicanum ob Legatos Francos in custodiam datos; reuocatus ab expeditione Sardoâ Guesclinus; factus Militum magister, & Comes, Longauillæus. Hoc duce retusi Anglorum conatus, receptæ vrbes, reparata Francorum gloria, quæ pugnis Cressiacâ, & Pictauâ ceciderat. Tandem post multa prælia Anglus Aquitaniam perdidit, sicut & Britanniam Ioannes Dux, qui contra Sacramentum Anglis adhæserat; maximè ex quo Eduardus Princeps Vualliæ, postquàm Lemouicum, cæsis omnibus ciuibus, exscidisset, repetiisset Angliam ægrotus corpore, æger animo, vbi & ante patrem immaturâ morte sublatus est. Nauarræus quoq; se Carolo submittere coactus est, ne perderet regnum, & Fran-

& Francius itá contudit eius ingenium ferox, vt rectè *Sapiens*, & fatui rector potuerit appellari.

MVNDI 5423. CHRISTI 1370.

Ordo S. Birgittæ seu S. Saluatoris.

Vrbanus V. confirmauit Ordinem S. Birgittæ sub nomine S. Saluatoris, jam paulò antè statutum. Hæc mulier origine Sueca, ex nobili prosapiâ, & clara miraculis, etiam antequam nascere-tur, Principi Neritiæ nupsit, cui octo filios genuit. Post multas amborum peregrinationes, vir factus monachus Cisterciensis sanctè obijt. Hæc regulam accepit à Christo, quam viris simul & fœminis dedit, quibus omnibus præerat mulier. Illa tamen cum regulis S. Basilij & Augustini habebat multa communia. Huius autem Ordinis monasteria, maximè per Septentrionem sparsa, magnâ ex parte cum religione Catholicâ conciderunt, aut Lutheranis adjudicata sunt.

S. Birgitta Sueca.

Vrbano V. succedit Gregorius XI.

Vrbanus V. Auenionem repetit, neglectis monitionibus, & prophetijs F. Petri Arragonij, & Birgittæ, exceptus classibus Regum Franciæ, Arragonum, & Siciliæ. Nec ita multò pòst in habitu monachi, quem nunquam deseruerat, obijt 14. Kal. Ianuar. anno ætatis 61. cùm sedisset annos 8. fere menses duos, post obitum miraculis clarus. Hic primus triplicem coronam gestauit (Regnum hanc vocant) cùm Bonifacius VIII. tantùm adhibuisset duas, non ad pompam, sed ad pietatem. Successit ei Petrus Rogerij Lemouix, Comes Belfortij de valle in Andino pago, ac die Epiphaniæ coronatus sub nomine Gregorij XI. cui Ludouicus, frater Caroli Sapientis, functus est pedes stratoris & equisonis officio, nequaquam vili, quia Christi Vicario deferebatur.

Moriuntur Dauid Scotiæ & Casimirus Poloniæ Reges.

Obiere hoc anno Dauid Scotiæ Rex, & Casimirus Poloniæ: hic nomine Magnus, lapsus ex equo, totoque corpore conquassatus, à medicis sanatus, vti cibo intemperantiùs voluit, factus sui parricida; Princeps alioqui bonus, si gulam,

& lu-

& luxuriem excipias ; cui successit Ludouicus sororis filius Rex Hungariæ, parùm Polonis acceptus: Ille Edimburgi mortuus est ætatis 47. regni ferè 39. cui fortuna magis ad res magnas quam fortitudo defuit ; huic item successit sororis filius Robertus Stuartus, nequicquam reclamante Guil. Duglassio, ex propinquitate Ballioli: Sed obstitit ei nobilitas; dataque Stuartij filio, a Dauidis, vt si dubitaretur de eius socero, hæc marito suo, eius filio, regnum dotale pertulisse judicaretur.

CAPVT VIII.

DECAS OCTAVA.

Ab anno Christi 1370. *ad* 1380.

MVNDI	CHRISTI
5424.	1371.

GRegorius XI. Principes Christianos, missis Legatis, reconciliare conatus est; sed id ne fieret, inimicitiæ Regum, & Legatorum imprudentia obstiterunt. Item prædicari vetuit Christum deserere Eucharistiam dum cadit in lutum, aut voratur à mure, &c. quòd tum à multis viris doctis jactabatur. Neç id vt Hæreticum damnauit Pontifex, sed populo prudenter vetuit enunciari.

Gregori X I. re, gestæ.

Lithuani, auditâ morte Cazimiri, Poloniam depopulantur, atque inter cæteras prædas partem crucis exportant ; sed currus quo hæc deferebatur nunquam loco moueri potuit ; Itaque à prædonibus restituta est, Ethnicis licèt, tanto miraculo atteritis neque tamen inde factis melioribus.

Polonia per Lithuanos vexata.

Gre-

MVNDI 5425. CHRISTI 1372.

Carolus V præualet Eduardo. Gregorius res Hiſpanas & Siculas componit, Carolum Nauarræum cum ſuis inimicis reconciliat, perfidum hominem, & qui veneno duos tentauit Reges, alterum etiam perdidit. At Francus Anglo reconciliari non potuit, qui tum Rupellam perdidit, prohibitus tempeſtate ferre ſuppetias; quare tum id dixiſſe fertur Eduardus *Carolo V. minùs arma induiſſe, neminem ſibi plus negotij exhibuiſſe*; adeo in Rege, Francorum potiſſimùm, prudentia fortitudini præualet, qui nunquam viris carebit fortibus & inuictis, ſi ſuos ſapienter rexerit.

Diſcordia Venetorū & Genuēſiū diſturbat Expeditionem Orientalē. Gregorius XI. potiſſimùm inuitatus S. Birgittæ reuelationibus cogitat Romam, ac Lateranenſem Eccleſiam primam Eccleſiarum pronunciat. Excitat & Occidentales Principes ad auxilium Palæologi, & Armenorum, quos Turcæ vexabant: ſed hanc expeditionem diſturbauit Genuenſium & Venetorum diſcordia, in coronatione Petri ſeu Petrini Hieroſolymorum Regis, antea Cyprij, enata: In quâ horum Baylus, illorum Baiulo antepoſitus erat; quâ de causâ cùm hic vindictam quæreret, paſſim Famaguſtæ trucidati Genuenſes. Ita hi grandi claſſe comparatâ totam Inſulam peruagati ſunt, cepere Famaguſtam, eâque centum annis potiti ſunt, leui honoris injuriâ, grauibus damnis vindicata.

Minoritarum quorundam errores. Damnati hoc anno quidam Minoritæ; inter quos Montaneirius, negans damnari quemquam qui S. Franciſci ferret habitum; Sanctum hunc ſemel quotannis in Purgatorium delabi, vnde ſuos extraheret; Ordinem iſtum perpetuò duraturum; & alias eiuſdemmodi, quibus ſe parùm ſapere demonſtrauit. Tum quoque ſunt excuſi

De Raymundo Lullo. Libri Raymundi Lulli, Gregorij XI. juſſu, quos ab eodem Pōtifice proſcriptos eſſe alij aiunt, alij negant; Sed eâ lite ſub Gregorio XIII. & Sixto V. diligenter expensâ, nihil pronunciatum eſt;

licèt

licèt Emericus dicat in his libris plusquam 300. errores detectos esse, & Bernardus de Lutzemburgo eum hæreticis accenseat: contrà Arragonenses eum vt Martyrem colant, & *Doctorem Illuminatum* eum dici velint. Certè Liber in eius defensionem scriptus, à sanctâ Sede proscriptus non est; quare de Lullo eruditi prudentiùs suspendunt judicium, quàm pronunciant. Id tamen obseruabis, malè Lullo affingi scripta Raymundi de Tartagnâ Ordinis Prædicatorum, hæretici, atque damnati, & toto cœlo à Raymundo Lullo disjuncti.

Enata est eodem anno in Franciâ, & Sabaudiâ, sodalitas paupertatis, aliter dicti Turlupini, renouantes errores Beguardorum; quibus multas turpitudines adjungebant, in propatulo belluarum more coëuntes; quare multi flammis exusti, in plurimis impudicos ignes extinxere. *Turlipini Hæretici.*

MVNDI 5426. CHRISTI 1373.

Gregorius hoc anno confirmauit Ordinem Eremitarum S. Hieronymi, à quibusdam sanctis viris Italis institutum in monasterio S. Bartholomæi de Lupinianâ, non procul à Toleto, quod jam Sedes Generalis huius Ordinis est. Iam in Hispaniâ hi religiosi magni nominis sunt, & S. Laurentij Escurialis inquilini & custodes, atque Bibliothecarij; qui tamen libros accuratiùs, quàm doctiùs seruare perhibentur. *Ordo Eremitarum S. Hieronymi.*

Poloniam hoc anno turbauit Monachus excucullatus Vvladislaüs, cognomento Albus, filius Cazimiri, nepos Vvladislai Loctici. Hic Diuione factus monachus, ex leuitate ingenij, abjectâ veste sacrâ, reclamante licèt Pontifice, à Polonis Hungaros detestantibus Rex agnitus est; armisque correptis, multa intulit, plura recepit damna, donec rebus cum Ludouico Hungariæ, & Poloniæ Rege compositis hic Diuionem ad Monasterium S. Benigni rediit, ac demùm obiit *Turbæ in Polonia per Vvladislaum Monachū.*

Argen-

Argentini, 1388. animo Rex, corpore Monachus, & neque Princeps, neque Religiosus.

Moriuntur B. Andreas Corsinus, & S. Birgitta. Obiere hoc anno B. Andreas Corsinus Florentinus, & S. Birgitta: hæc Romæ mortua est, eiusque corpus translatum est in Sueciam à S. Catharinâ eius filiâ, vnâ ex eius liberis octo, qui Sancti omnes extitisse perhibentur. Hæc Catharina nupta Eghardo viro prænobili, huic castitatem suasit, ipsa facta est Abbatissa monasterij Vvasthanensis; *S. Catharina Sueca.* sub cuius curâ vixit filia Principis Tartarorum, captiua Neapolin deducta, & huic Sanctæ oblata, atque ab eâ sanctimoniam hausit, vt ab eâ nemo videretur alienus.

MVNDI 5427. CHRISTI 1374.

Bernabonis crudelitas. Sæuiebat tum in suos Bernabos Vicecomes venationi deditus vsque ad insaniam. Alebat canum 5. millia, quos alendos distribuebat inter subditos, quolibet mense repræsentandos; qui si strigosiores viderentur, mulctabantur Alumni grandi pecuniâ; si morerentur, omnibus bonis exuebantur. Duos Minoritas ausos eum admonere, vt hæreticos, comburi iussit. Dignus profectò Actæonis supplicio, nisi hunc Deus stygijs canibus lacerandum destinasset.

Quartus conux Ioannæ Otho Brunsuicensis. Obijt hoc anno Iacobus Balearicus Ioannæ maritus, dum bellum gerit aduersùs Arragonium pro Comitatu Ruscinonensi: Itaque datur illi quartus conjux Otho Brunsvicensis, ex stirpe Imperatoriâ Germanus Princeps; vnde natum in eam odium Carolj Ducis Dyrrhachini consobrini sui, quem tamen hæc destinabat regno: verùm præualuit inuidia beneficio.

Sethi cadauer inuentum. Tum inuentum fuisse dicitur cadauer Sethi filij Adami, quæ profitebatur se in Christum credere, & hunc atque B. Virginem ex lumbis eius processuros; quod plerique sine temeritate fabulosum putauere.

Petrar- Mortuus est denique hoc anno Franciscus Petrarcha Florentinus, magni vir ingenij, atque

pera-

peramœni, charus Principibus, atque Pontificibus omnibus, sed potissimùm amicus Ioan. Bocacio de Çertaldo populari suo. Cùm lusisset ineptos amores seu veros, seu fictitios, cum suâ Laurâ, eos postea religiosè defleuit, ac tempus deinceps melioribus curis impendit: cuius opera in quatuor distributa Tomos, sunt autoris certissimæ, atque indubitatæ laudes.

MVNDI 5428. CHRISTI. 1375.

Gratulatus est hoc anno Gregorius X I. Ioan. Cantacuzeno Eximperatori, & Monacho, suam cum Ecclesiâ concordiam, ad quam adductus erat à PP. Dominicanis. Andronicus, exautorato Andronico majori filio, ob duritiem, in Emmanuelem eius fratrem propendebat, quem Pontifex suis litteris salutauit. Tum autem Imperator Græcus Amurathi vectigal pendere, huicque in expeditionibus adesse cogebatur, argumento certissimo Imperij jam in vltimam perniciem incumbentis. *Græci Imp. jam Turcis seruiunt.*

Ex prædictionibus S. Birgittæ, atque minis, Italici populi in S. Sedem rebellant, Florentinis authoribus, à quibus sunt hoc anno multa crudeliter, & sacrilegè perpetrata. Hinc vrbibus multis impositæ arces, vt armorum metu continerentur in officio, quos non poterat religio, pietasque coërcere. *In Italia rebellant populi in S. Sedem.*

Carolus V. Parisijs 12. Kal. Iunij in magno conuentu Prælatorum, ac procerum, & in Parlamento, legem vtilissimam sapienter tulit, vt deinceps Regum filij Franciæ anno ætatis 14. Majores declararentur; cùm antea annus 25 expectandus esset; ne diuturnitate tutelæ seditiosis turbarum relinqueretur occasio; quos vna Regis authoritas inhibere solet, atque comprimere. *Caroli V. lex de Majoritate Regum.*

Creatus est denique hoc anno à Gregorio X I. Cardinalis Petrus de Lunâ Arragonius, quem monuisse dicitur Pontifex vt caueret, ne sua Luna Ec- *Petrus de Luna fit Cardinalis.*

Ecclipsin pateretur; & verò ea Ecclesiæ magnas tenebras offudit.

MVNDI 5429. CHRISTI 1376.

Florentini excommunicati. Gregorius expertus Florentinos non tantùm rebelles, sed & contumaces, anathemati subijcit, omnibusque pœnis quæ in ciuitatem Christianam à Pontificibus constitui possunt; proscripti per totum Orbem Catholicum; eorumque bona Principibus, in quorum ditionibus viuerent, addicta. His malis edomiti, mittunt S. Catharinam Senensem ad Pontificem, vt eum demulceret, quod & præstitit. Sed per octo sceleratos quos sibi Florentini præfecerant, pax turbata est. Missæ ergo in eos copiæ Pontificiæ. Verùm & Gregorius in Italiam decreuit iter, ex reuelationibus S. Birgittæ, & monitis S. Catharinæ Senensis, quæ tum eximiâ sanctitate inter moniales S. Dominici florebat, Christi 5. stigmatis notata, & vtilissima Gregorio, & Vrbano, quorum Legationibus perfuncta est; quoniam eam supra fœminæ conditionem singularis pietas euexerat. *S. Catharina Senensis floret.*

Gregorius Auenionem relinquit, ac venit in Italiam. Antequam recederet Auenione Pontifex passus est nominari ab Electoribus Regem Rom. Vvenceslaüm, filium Caroli IV. annorum 15. adolescentem, corpore distorto, & animo turpiore, sed eum multis nummis pater inaurarat; coronatus tamen non est, morte Pontificis interueniente. Enimuero hoc anno Gregorius, toto Cardinalium Senatu reclamante; Genuam, inde Cornetum nauigauit, inter tempestates contemptis precibus parentis sui tum superstitis, ac duorum fratrum suorum, vt scribit Theodorus à Niem eius comes; Deo videlicet vno fretus, quem vt itineris eius autorem, sic etiam sperabat ducem.

MVNDI 5430. CHRISTI 1377.

Belli Clodiani inter Venetos, & Genuenses causæ. Restituere Veneti Callo-Ioannem Palæologum depulsum à filio Andronico operâ Genuensium. Andronicus autem dederat Tenedon, Insulam merci-

mercimonijs opportunam, Genuensibus in præmium præstiti auxilij; at illam occupauere Veneti, Callo-Ioanne adstipulante, vnde exortum est bellum illud graue inter duos istos Populos, dictum Clodianum, quo nullum grauius, & atrocius ætas illa vidit.

Apellit Romam Gregorius per Ostia Tiberina, & in eam vrbem retulit sedem Pontificiam post annos 70. & duos menses, cum diebus decem, aut, vt alij volunt, post 71. menses duos, ac dies quinque; quod *exilium Pontificium* dicitur, ab Italis tot querelis, verbisque deflетum. Statim autem intellexit Pontifex se delusum à Romanis; contemptum à Florentinis, qui apud se Pseudominoritam & Pseudo-prophetam Thormasuccium retinebant, de quo varia varij scribunt. Quare secessit Anagniam, prælatâ ante se sacrâ Eucharistiâ; quod quando fieri cœptum nemo facilè statuat. Sed antequam Româ discederet, rescripsit contra errores Ioan. Vvicleffi Angli Theologiæ magistri, & Rectoris Ecclesiæ *de Luttleuorth* Diœcesis Lincolniensis. Hic dejectus præfecturâ Collegij, & Episcopatu Vvigorniensi, in Pontificem & Ecclesiam virus euomuit, contra quem multi scripsere; sed tandem præualuit, ob negligentiam Eduardi Senioris, & pueritiam Ricardi, & Henrici Perceij Marescalli fautoris, Vvicleffi potentia; per quem, facibus accensis, Lutherus & Caluinus Occidentem & Septentrionem inflammauere.

Gregorius Romam venit, & secedit Anagniam.

Pontifex ante se præfert Eucharistiam.

Vvicleffi errores.

Mortuus est hoc anno XI. kal. Iul. anno ætatis 65. regni 50. Eduardus Angliæ Rex, implicitus amoribus Aliciæ Peresiæ nobilis scorti, quam Comitia regni huic eripere voluerunt: verùm statim eam reuocauit, & penè in ejus complexu immortuus est turpissimus senex, sine Sacramentis; dicitur tantùm Crucem, à Sacerdote oblatam sibi, cum lacrymis osculatus esse. Alicia videns eum depositum, detractis etiam ex eius digitis annulis, effugit: sed postea in jus

Eduardus Angliæ Rex moritur, ei succedit nepos Ricardus II.

vocata, omnibus bonis spoliata est, quæ amanti, seni emunxerat Successit auo, ex Eduardo Principe Vvalliæ, Ricardus II. vndennis, dictus *de Burdegala*; de cuius natalibus meritò liceret ambigere, nisi huic additum regnum, spectante Lanclastriæ Duce filio Eduardi, quæcumque objici possunt abundè dilueret.

Carolus Imperat. venit in Franciam.

Renouatum est bellum inter Francos, & Anglos; his ferè vbique ac semper victis, illis victoribus; quo etiam tempore Carolus Nauarræus à Francis in Normanniâ, à Castellanis in Hispaniâ in vltimas angustias redigebatur. Pacem ergo suadebat Pontifex Christi anitati necessariam; quoniam Turcæ Italiæ, immo & Galliæ Narbonensi imminebant; eam quoque, quantùm in se situm erat, promouebat Carolus; qui ob eam causam in Franciam venit, ac Cameraci Natalitia celebrauit, ac septimam lectionem de more, in habitu Imperiali occinuit; non autem, vti statuerat, in vrbe S. Quintini Veromanduorum; quia Franciæ Rex eum in regno suo non agnoscebat Imperatorem, sed amicum.

Gregorius cum Florentinis pacem inire statuit.

Proditus hoc anno ab Ancuto Anglo, duce Grassatorum Societatis Italicæ, & Britonibus S. Sedis auxiliatoribus, emptis auro Florentinorum Gregorius cum his depascisci decreuit. Multa quoque vtilia Ecclesiæ præstitit, vt cùm recusauit Franciæ Regi Parisiensem Episcopum eximere à Iurisdictione Archiepiscopi Senonensis, ne tantæ Vrbis Præsul suo tempore ipsi Regi atque Pontifici metuendus esset, ad exemplum Patriarchæ Constantinopolitani, qui quondam Heracleæ seu Perinthi Præsuli subditus, postea Romano Pontifici parere recusauit, & suis Imperatoribus fretus obstitit, magno vtriusque Ecclesiæ damno.

Recusat Parisiensis dare Archiepiscopum.

Moritur Fridericus Trinacrius.

Hoc anno, quo Belgium magnis inundationibus & ventis exagitatum est, mortuus est Messanæ 6. kal. August. Fridericus Trinacriæ Rex ætatis 35. Regni 22. relictâ hærede Regni Mariâ

filiâ,

filiâ; vnde postea enati tumultus, neque Siciliæ, nec Ecclesiæ salutares.

MVNDI 5431. CHRISTI 1378.

Celebratus est hoc anno Conuentus Sarazanæ de pace ineundâ Gregorium X I. inter, & Florentinos; sed illa huius morte disturbata est. Obijt enim Romæ 6. kal. April. cùm sedisset annis 7. ac ferè mensibus 3. Paulò ante mortem doluit se reuelationibus adhibuisse fidem, & ea præstitisse, quæ moriens non esse facienda cognoscebat; vir sine dubio magnus, & eò desideratus magis, quòd huic similem diu non vidit Ecclesia. *Moritur Gregorius X I.*

Tum Romani vt apud se Pontificem retinerent modis omnibus effecere, vt Romanus aut certè Italicus eligeretur, Cardinalibus intentato graui metu, & quem cecidisse in constantes viros affirmarunt nonnulli, quidam negauerunt. Cùm igitur irrupissent in Conclaue Romani, sæpe mortem, sæpe incendium electoribus interminati, fauente, & eos, vti creditum est, incitante Bartholomæo Butillo Archiepiscopo Barensi, à Cardinalibus mortem expectantibus idem Butillus Pontifex electus est; dictusque Vrbanus VI. qui si mitiùs, & prudentiùs egisset cum suis electoribus, sibi laboris minùs, Ecclesiæ minùs damni accersiuisset. Verùm ab ijs approbatus (ex metu tamen vt ipsi postea liberi sunt professi) dum in eos agit seueriùs, dum interminatur, dum asper & inexorabilis videri cupit, commouit Camarinam, cuius odor non facilè dissipatus est. Duodecim ergo Cardinales Vltramontani, Galli omnes (nam 13. Ambianensis aberat) præter Petrum de Lunâ, Anagniæ; dum Tiburi cum tribus tantùm Cardinalibus ageret Vrbanus, de vi protestati sunt coram Petro de Craf- *Vrbanus VI Pontifex eligitur.*

ſo Archiepiſcopo Arelatenſi S. R. E. Camerario, & Iudicæ, monueruntque Vrbanum vt Pontificiam dignitatem & ornamenta deponerent; eoque negante; recedentes Fundos Robertum Gebennenſem fratrem Petri Comitis Gebennenſis Cardinalem pridie kal. Nouemb. sub nomine Clementis V I I. Pontificem Romanum creant. Sic conflatum teterrimum quod hactenus contigerat Eccleſiæ ſchiſma, cùm ſtarent ab vtrâque parte viri ſancti, & miraculis clari, Principes, & Academiæ, eſſetque difficile pronunciare quam in partem veritas & juſtitia vergerent. Certè Illuſtriſſimus Cæſar Cardinalis Baronius ſignificauit ſuo Iacobo Sirmondo, nihil ſe æquè reformidaſſe, quam peruenire ad hoc tempus, de quo quid ſtatuendum, non eſſet liberè pronunciaturus. Statim vterque Pontifex ad partes ſuas trahere conatus eſt Academiam Pariſienſem, quæ primùm in Vrbanum inclinare viſa, Clementi acquieuit; an ſui Principis ſecuta partes, an veritatis, ipſa viderit. Tunc autem terribilis extitit ditionis Pontificiæ facies Britonibus & Vaſconibus, Romanis quibuſdam Clementi, cæteris Romanis, & Ioannâ Neapolitanâ Vrbano fauentibus, cum magnâ diuinarum, humanarumque rerum perturbatione.

Clemens VII. ei opponitur à Cardinalibus liberis.

Magnum in Dei Eccleſia ſchiſma Vrbanum VI. & Clementis VI.

Vvenceslaus ſuccedit Carolo IV.

Confirmarunt ambo Pontifices electionem Vvenceslai; obijt eius pater Carolus IV. Pragæ 3. kal. Decemb. ætatis 63. regni 35. cum menſ. 5. Imperij ferè 24. qui cùm ſanctiſſimis monitis filium inſtruxiſſet; audijt ille potiùs prauos animi ſui motus; ac gulæ, inertiæ, omnique turpitudini deditus, deponi meruit, ne ſub eo Imperium corrueret, Eccleſia labefactaretur.

Diſtracti Principes inter duos Pontif.

Tum diſtracti ſunt Principes; Arragonius Clementi ſic fauit, vt fructus ſeponi juberet reddendos approbato Pontifici; Venceslaüs & Ludo-

Ludouicus Hungarus Vrbani rogatu Legatos ad Clementem miserunt; quos hic cùm malè fundis accepisset, & nonnullos Clericos torsisset equuleo, causam suam euertit. Aliunde Angli in odium Francorum adhæsere Vrbano, rejecerunt ignominiosè Clementis Epistolas; odio suo fortunatiores, quàm meliores.

MVNDI 5431. CHRISTI 1379.

Clemens amissis copiis, quas in Vrbanum immiserat, Neapolin venit, benignè exceptus à Ioannâ Reginâ; veritus tamen Neapolitanos fauentes Vrbano populari, fugit in Galliam, & Auenionem, huc à relictis Cardinalibus magnificè susceptus. Vrbanus autem Ludouicum Hungarum concitat in Ioannam, ac bene vtitur fautrice suâ S. Catharinâ Senensi, quæ suis Epistolis partes eius egregiè promouit, virgo omnium judicio acceptissima Deo. Ludouicus mox dat Vrbano Carolum Dyrrhachinum opponendum Ioannæ, cum suis Hungaricis copiis, quæ Genuensibus contra Venetos militabant: sine quo tamen, & istis auxiliis, Genuenses de suis hostibus superiores extitere. *Clem. VII venit Neapolin, inde fugit in Galliam.*

Enimuerò hoc anno Veneti ad Clodiam vrbem munitissimam, atque Venetiarum instar præcinctam, tantam à Genuensibus accepere cladem, vt his sese dedere cogitarent. Sed cùm victores nimis iniquas proposuissent conditiones, victi, reparata classe, animisque resumptis, anno sequenti Clodiam captam recepere, atque ita se gessere, vt tandem vterque populus æquatis damnis, & conditionibus inierit pacem: vsque adeò periculosum est viris fortibus, ac miseris injicere desperationem. *Victi Veneti à Genuensibus ad Clodiam.*

Obiit hoc anno Castellæ Rex Henricus Nothus, ex neruorum dolore, contracto, vti creditum est, ex ocreis veneno illitis, sibi oblatis à quo- *Henr. Notho succedit Ioan.*

dam Mauro. Mortuus est porrò religiosissimè in habitu S. Dominici, relicto hærede filio Ioanne omnibus animi & corporis dotibus ornato, qui de materno genere procedebat ex Blanchâ S Ludouici matre; in quo visa quondam illata Francis injuria quodamodo reparari.

Scoti Angliam vastant.

Scoti Angliam vastatam peste fœdè hoc anno incursarunt, atque ab hâc mirabiliter immunes cum multâ prædâ rediere. Turbata quoque Flandria motibus intestinis; quibus occasionem dedit Ludouicus Princeps subditos suos inanibus sumptibus atterrens, quibus hic sibi multùm laboris, illis damni plurimùm intulit.

MVNDI 5433. CHRISTI 1380.

Lud. Andegauensis designatur hæres Regni Neapol.

Vrbanus Ioannam Neapolitanam regno deponit, vbi audiit adesse cum copiis Carolum Dyrrhachinum: illa confectis tabulis sibi hæredem renunciat Ludouicum Andegauensem Caroli Sapientis fratrem, quem tum Calabriæ creauit Ducem, innitente potissimùm Clemente, vt hic partes suas in Italiâ tueretur. Sicque jus iterum recepit in vtriusque Siciliæ Regnum Andegauensis domus, multo postea sanguine vindicandum.

Carolo Quinto seu Sapienti succedit Carolus Sex. seu Beneamatus.

Mortuus est 16. Kal. Oct. Carolus V. seu Sapiens, ætatis 42. regni 17. ex veneno sibi olim à Carolo Nauarræo propinato; vir magnus, & cui se restitutam Francia debet: quam etiam diuitem reliquit, inuentis in eius ærario duodeuigesies centies millibus aureorum; tantùm Franciæ prodest Regem sapientem sortiri. Successit patri duodennis Carolus VI. cognomento *Beneamatus*, statim inauguratus administratione commissâ Duci Andegauensi patruorum maximo, curâ educationis Philippo Burgundo relictâ cum Duce Borbonio auunculo Regis, Ioanni Bituricensi item patruo Occitaniâ & Aquitaniâ demandatis. Tumque Francia experiri cœpit quan-

quantum sibi Rex puer, & semper puer, regendusque necuisset.

Secutus est mox dominum suum Bertrandus Guesclinus Franciæ Stabuli Comes dum in agro Gabalitano Castrum Nouum munitissimum obsidet; etiam in morte victor, vt potè cuius ad feretrum delatæ capti oppidi claues. Sepultus est ad pedes Caroli V. vir cui paucos pares Gallia vidit, sine dubio hoc tempore vbique terrarum neminem. Quare dignitatem Comitis Stabuli recusarunt omnes, suis viribus imparem; quæ tandem delata est Oliuario Clissonio nobili quoque Armorico, multùm repugnanti, viro fortiori, quàm fortunatiori. *Moritur Guesclinus ad Castrum Nouum.* *Succedit ei Oliuarius Clissonius.*

Obiit hoc eodem anno S. Catharina Senensis, Vrbani Pontificis magna propugnatrix, annos nata 33. 3. Kal. Maias, multis in vitâ miraculis, & post obitum clara: quando & natus eius popularis S. Bernardinus, & in Picardiâ Corbeiæ S. Coletta Clarissarum reformatrix; vt gemina Sanctorum vitâ, vnius Sanctæ morsfarciretur. *Moritur S. Cath. Senensis.* *Nascuntur S. Bernar. & S. Coleta.*

Institutus est denique hoc anno Ordo Eremitarum S. Hieronymi à B. Petro Gambacurtâ nobili Pisano; qui captus à prædonibus, iis sanctam inspirauit vitam, & construxit Monasterium; ne à religiosâ vitâ atque sanctitate quisquam esclusus esse videatur. *Ordo Eremitarum S. Hieronymi.*

CAPVT IX.

DECAS NONA.

Ab anno Christi 1380. *ad* 1390.

MVNDI 5434. CHRISTI 1381.

Russi & Tartari depugnant

RVssi & Tartari atrociter inter se depugnarunt, cæsis vtrimque ducentis millibus, Russi victores dum redeunt diuites prædâ, à Lithuanis simul, & Tartaris oppressi, prædam omnes, plerique etiam vitam perdiderunt.

Mergolus Genuensis vltor egregius.

Mergolus Lercarius nobilis Genuensis à Catamito Imperatoris Trapezuntini colapho cæsus, nec acceptâ satisfactione, paratis Genuæ duabus triremibus, oram Trapezuntinam adeo grauiter afflixit, vt huic Pæderastes Imperator delicias suas dedere cogeretur. Remisit tamen illum ad dominum suum illæsum, fœminam appellare contentus: neque destitit, donec Genuensibus Trapezunti statutum est diuersotium cum multis priuilegiis; perpetuum virtutis suæ, & luxuriæ, atque ignauiæ Imperatoriæ monimentum.

Clemens in Francia malè habetur ab Academia

Tum Legationibus Vrbanus & Clemens in suas partes nitebantur trahere Principes: quando & in Academiâ Parisiensi concitatæ sunt turbæ ob Clementinorum rapinas, datis in custodiam Rectore, & doctore magni nominis, qui ambo ad Vrbanum confugere: ideo Andegauensem beneficiis omnibus prosecutus est Clemens, quòd partes suas animosè tueretur, tam verè seruorum seruus, & Principum vile mancipium.

Turba in Francia.

In Franciâ magni quoque concitati sunt motus, oppressis per hirudines populis, & regios patruos vti præsenti potestate cupientes, Parisiis Aubriotus Burgundus præfectus vrbis, ob multa cri-

crimina ab Episcopo conjectus in perpetuum carcerem, & raptus à seditiosis, vt ijs præesset, fugere quàm perduellionis caput esse maluit.

Neque minores in Angliâ motus ob tributa, & grauissimum seruitutis genus, cùm 60. seditiosorum millia conuenere, & rapinis ac cædibus omnia miscuere: cæso etiam inter sacra Archiepisc. Cantuariensi regni Cancellario. Quieuere tandem, sublato duce suo Tillerio, alijsque aliquot extremo supplicio mulctatis; qui fassi sunt se de Rege, Episcopis, Cleroque perdendo cogitasse. Quid mirum? infecti erant Vvicleffi veneno, & hæresi quæ cò homunciones solet impellere. *Tumultus graues in Anglia.*

Carolus Dyrrhachinus, dicendus huius nominis 1. aliter *Paruus & de Pace*, ob eam Venetos inter atque Genuenses conciliatam, coronatus est ab Vrbano Rex vtriusque Siciliæ, & Hierosolymorum. Hic susceptus à Neapolitanis Ioannam in Castro nouo obsedit, & compulit ad deditionem, inclusitque in munitionibus Lucaniæ, & Apuliæ; Othonem quoque maritum eius fugauit primùm, deinde cepit. Denique Cardinales & Ecclesiasticos partis Clementinæ dirissimè habuit, & non aliter, quam ab Hungaris religione, ac furore animatis expectabatur. *Carolus Dyrrachinus Rex vtriusque Siciliæ.*

Pax denique inter Genuenses & Venetos coaluit, bellandi potiùs tædio vtriusque populi, quàm amicorum Principum curâ. Relictâ his ab illis causâ belli Tenedos; pax vtrique, vel certè alterutri perniciosa fuit. *Pax inter Venetos & Genuenses.*

MVNDI 5435. CHRISTI 1382.

Seditione Romæ constantiâ suâ, & sibi prælatâ cruce sedauit Vrbanus: quando Carolus Dyrrhachynus Ioannam Reginam Neapolitanam aut strangulari, aut necari jussit anno ætatis 56. Regni 39. jussu Ludouici Hungari. Eius necem Deus vlcisci visus est peste, quæ Neapoli 27. hominum millia abstulit. Tum *Ioanna Regina interimitur.*

Equestris Ordo de Naue. etiam Carolus instituit Ordinem de Naue, vt rem maritimam, quâ multùm indigebat, in regno suo promoueret.

A nece Ioannæ 8. die 3. kal Iunij, Clemens coronauit Ludouicum Andegauensem, qui statim in Italiam 30. Equitum millia, innumerosque pedites cum Amedæo Sabaudiæ Comite pertraxit. Sed hic exercitus operâ Magi cuiusdam dissipatus est, quem detectum Ludouicus flammis incendi iussit, vt his ignibus, æternis præluderet. *Lud. Andegauensis Rex coronatur.*

Tum Carolus Rex Nauarræ, vetus ille veneficus, per Anglum quemdam, Carolum VI. eiusque patruos tollere conatus est; item & Fuxi Comitem, per filium suum, specie vt matrem philtro reconciliaret Patri. Deprehensus Iuuenis, in carcerem coniectus est, vel serui publici manu, vel spontaneâ inediâ, accedente vulnere, quod minitans pater huic inginginâ, inter minas inflixerat, obijt: morte ei qui procurarat luctuosâ, & theatris dignissimâ. *Fuxi Comes fili um suum necat.*

Obijt hoc anno Ludouicus Hungariæ Rex ætatis 56. Regni 40. relicto subditis magno sui desiderio. Successit patri Maria, non Regina, sed Rex salutata, sub tutelà matris Elizabethæ, quæ turbata est Procerum odijs in Nicolaum Garam, ob rem benè gestam creatum Palatinum; quando & vocatus est ab Hungaris Carolus Paruus. Sigismundus quoque electus Poloniæ Rex, ab illis explosus, vtraque regio in magnos tumultus exarsit, plebe, potentiorum luente deliria. *Lud. Hungaro succedit filia Maria, Rex dicta.*

Bellum Flandricum recruduit, cùm seditiosi Iacobum Artauellum Philippi filium sibi præfecissent patronum. Rex Francus Philippo patruo tulit auxilium, explicatâ etiam in rebelles Auriflammâ: Flandri ad Rosebècam victi 40. suorum millia desiderarunt, cùm è Francis tantùm 43. cecidissent. Artauellus inter mortuos inuentus curari noluit, itaque quasi grassator suspensus est ex arbore: Curtracum, in odium cladis *Flandri victi ad Rosebecam, & Artauellus suspenditur.*

ac-

acceptæ hîc ante annos 80. exſciſum eſt; cæteræ vrbes ſeſe Philippo Duci dediderunt. Carolus IV. cum exercitu Pariſios rediit, portiſque effractis ingreſſus, multos ſeditioſos ſuſtulit: iis permixtus eſt Ioannes Mareſius Regius Aduocatus, aliis Regibus percharus, nunc turbulentis adnumeratus, cùm iis acriter reſtitiſſet, ſicut & Patruis Regis, Burgundo atque Biturico, quæ vera cauſa mortis eius fuit; ſecuri percuſſus ob egregiè nauatam operam imbecillo Principi pœnas dependit; rebus tum ita confuſis, vt bonos ſupplicia, malos præmia manerent. *Io. Mareſius capite truncatus.*

Vvicleffus hoc anno turbauit Angliam, primò ſententiis vtilibus regno, mox aliis huic & Eccleſiæ pernicioſiſſimis, quæ ſtatim damnatæ ſunt ab Archiepiſcopo Cantuarienſi. Ibidem quoque terræ motus multùm Britannos terruit, cui hæ inſulæ non ſolent eſſe obnoxiæ, damno vtique maiori, quia inexpectato. *Vvicleffus turbat Angliam.*

MVNDI 5436. CHRISTI 1383.

Vrbanus Neapolin venit, vbi captiuus detentus facere compulſus eſt, quod ei à ſuis renitentibus prænunciatum erat. Inde crucem contra Francos promulgari iubet; in quos Anglum incitat: ſed inepti illi Cruciferi Ypram dum obſident, adueniente Carolo Rege non tam recedere, quàm fugere viſi ſunt. Paulò poſt obiit ex morbo Ludouicus Flandriæ Comes, non cæſus à Biturige, vt mentitus eſt Meyerus impudenter, cuius Principatum, & bellum hereditarium Philippus Audax accepit, Regis tantùm Franci autoritate finiendum. *Ludou. Flandriæ Comes moritur, ſuccedit Philippus Audax.*

Mortuo Petro ſeu Petrino Cypri Regi ſucceſſit Iacobus eius patruus, captiuus, Genuæ, à tempore captæ Famaguſtæ, remiſſuſque cum 10. triremibus: relictâ tamen Genuenſibus Famaguſtâ. Coronatus eſt, Hieroſolymorum Rex Nicoſiæ, & poſt obitum Leonis ſui Rex Armeniæ ibidem; verùm vtriuſque regni titulum ina- *Petro Cypri Regi ſuccedit Iacobus.* *Leo Armeniæ Rex errare cogitur.*

inanem gessit ; Syriâ & Armeniâ per infideles occupatis . Venit autem tum Leo Armenus , liberatus ex carcere Sultani precibus Regum Franciæ , Castellæ , & Arragoniæ ad Vrbanum , petiturus auxilia , quibus Principatum recuperaret ; inde missus ad Principes Christianos ; à Rege Franciæ , forte & Hispaniæ , accepit vnde regio more viueret ; miserum solatium amissæ dignitatis .

Ferdinãdus, Lusit. Rex moritur. Obiit denique hoc anno Ferdinandus Lusitaniæ Rex 13. kal. Nou. ætatis 43. regni 17. iurisdicundi , quàm bellandi peritior . De eius successore bellum atrox enatum est inter Castellanos ob Beatricem Ferdinandi filiam , conjugem Ioannis Castellæ Regis : & Lusitanos , qui ad Ferdinandi fratres confugerunt . Ioannes dicebantur ambo , legitimus vnus , alter spurius Ordinis Auisij magister ; & ad hunc , ex odio incredibili Lusitanorum , tandem peruenit regnum Lusitanicum , editis huius odii multis sacrilegis argumentis.

MVNDI 5437. CHRISTI 1384.

Turba in Græcia inter Turcas, & Græcos. Conjurant in parentes suos duo filii, Suazes Amurathis , & Andronicus Ioannis Imp. Constantinop. fide inter se datâ dum eorum patres bello Asiatico contra rebelles Turcas quosdam distinerentur . Conuenerunt victores , vt reduces in Europam hos filios excæcarent : quod & præstitere . Cessisse etiam videtur hoc anno Imperium suum Calo-Ioannes Emmanueli , seu Manueli . Sed adeo confusa sunt , & tam variè hæc scripta , vt iis expetitam afferre lucem desperemus .

Lud. Andegauensis & Amedaus moriuntur. Vrbanus in Ludouicum Andegauensem crucem publicari jubet : hic tamen fortiter se tuetur , & calliditate tantùm eius victorias Carolus inhibet . Verùm , magno eius gaudio , mortuus est Ludouicus , morbo ex labore contracto dum vrbis Biseliæ direptionem impediret , aut

potâ

potâ aquâ ex fonte venenato ; vnde etiam obiisse scribunt Amedæum Viridem Sabaudiæ Comitem, authorem Ordinis Annunciatæ, virum fortem & industrium, neque tantùm de Francis, sed & de totâ Ecclesiâ optimè meritum.

Liberatus tam graui æmulo Carolus, superbiùs agit in Pontificem, moxque agit de suo itinere in Hungariam, quò à Proceribus inuitabatur. Angliæ quoque tum Rex appetitus est insidiis Patrui sui Ducis Lanclastriæ, quæ cum detectæ essent à religioso Carmelitâ, morte crudelissimâ huic indicium stetit : verùm eius innocentia miraculo comprobata est, reflorescente crate in quâ corpus eius per vrbem tractum erat : adeo periculosa est potentium, quantumuis sceleratorum, accusatio. *Index sceleris malè mulctatus.*

Ludouicus Borbonius vsus sapienter induciis inter Angliam & Franciam, cum multis proceribus & fortibus viris trajecit in Africam contra Saracenos, vbi eos egregiè contudit, inde tantùm ciborum penuriâ, & cœli grauitate, redire compulsus ; meritis tamen, quàm prædis auctior. *Lud. Borbonius Africam vexat.*

Mortuus est hoc anno Dauenteriæ Gerardus Magnus, Parisiensis doctor Sorbonicus, author *Fratrum vitæ communis*, seu Congregationis Vindesimensis, à primo eius monasterio. Hi pueros non tantùm litteras, sed & probos docebant mores, viuebantque communiter, nihil sibi quidquam quasi proprium vindicantes. non tamen Mendici ; contra quos actum in Concilio Constantiensi. Inter eos Fratres vixit Thomas à Kempis, hoc anno quartum vitæ annum decurrens, qui & de his fratribus aliqua scripsit ; à quo viro laudari laus non exigua fuit. *Gerardus Magnus author Clericorum vitæ communis.* *Thomas à Kempis puer.*

Obiit & hoc anno Ioannes Vvicleffus pridie kal. Iunias, desperatus, die S. Thomæ Cantuariensis, percussus paralysi, cùm in eum multa blas- *Io. Vvicleffus moritur : eius postea cadauer exustum.*

blaſphema dicere paraſſet, humatus in parœciâ ſuâ *Luttleuora*, donec juſſu Conſtantienſis Synodi exhumatus, & exuſtus eſt, eiuſque cineres in profluentem abiecti; quod viuenti vtiliùs contigiſſet.

MVNDI 5438. CHRISTI 1385.

Vrbanus ſæuit in Cardinales conſpiratores.

Cardinalis Reatinus cæteros Cardinales in Vrbanum commouet Luceriæ; qui de eo deponendo cogitant. Conſpirationem ei aperit Thomas Vrſinus Cardinalis; quare capti ſex aut 7. ferreis compedibus vincti, in diriſſimis carceribus, equuleo torti, fame, ſiti, frigore ſic vexati, quaſi Calypham non Pontificem Chriſtique Vicarium offendiſſe viderentur. Carolus ab eo perculſus anathemate, fautores eius cuſtodiis includit; immo eum Luceriæ obſidet, capto eius nepote Butillo; nec ſatis, vrbem occupat, & incendit. Reſiſtit tamen ex arce Vrbanus, vnde quotidie bruta fulmina anathematum conjicit. Tandem corruptis aliquot Ludouici Aurelianenſis ducibus, cum ſuis & captiuis Cardinalibus in Apuliæ littus deductus, triremibus Genuenſium, quas in hunc locum euocarat, Genuam deportatus eſt, aliquot in itinere editis ſæuitiæ exemplis aduerſus inimicos; quæ ſi vera ſunt, non ſatis Pontificem redolebant.

Obſidetur, & fugit Genuam.

Carolus Rex in Hungaria coronatur.

Carolus Paruus in Hungariam proficiſcitur; quo audito, mater & filia, pactas olim à parentibus nuptias accelerant, & Caroli conſilia turbant. Recedit tamen in ſuam Bohæmiam huic impar Sigiſmundus. Carolus ergo, proceribus ſibi conciliatis, & populo ſpe ac promiſſis illecto, aſſentientibus etiam Reginis ab Archiep. Strigonienſi coronatus eſt. Secuta tamen mox eſt Hungarorum pœnitentia, adeò vt ſi dux adfuiſſet, Carolus in templo cæſus eſſet; certè ve-

vexillum S. Stephani, nouo Regi præferri solitum, laceratum est; & coruorum ingens multitudo regiis tectis insedit: quibus ostentis Rex permotus, non sine timore regnum auspicatus est.

Bellum inter Fräcos, & Anglos renouatur.

Bellum inter Anglos & Frances renouatum est; hi mittunt Scotis suppetias, quæ plus terroris Anglo, quàm damnorum intulere, Scotis etiam in auxiliatores suos aliquid odii. Statuerat Carolus VI. in Angliam transire; sed bello Flandrico impeditus est, & post aliquas illatas acceptasque clades, cedentibus Gandauensibus, pax inter Philippum Audacem, & eius subditos inita est, tam his vtilis, quàm illi gloriosa.

Io Nothus Lusitaniæ Rex.

Ioannes Nothus Auisii Ordinis magister, Rex Lusitaniæ creatus cùm insignem de Castellanis victoriam retulisset; his fauere Galli, illi Angli, à quibus magnis vtrimque odiis decertatum est, nullo alio operæ prætio, quàm vt multùm sanguinis effunderetur.

Barnabos interimitur succedit ei Ioannes Galeatius.

Denique hoc anno Barnabos Tyrannus Mediolanensis, dum perdere cupit Ioannem Galeatium Comitem Virtutum nepotem suum, ab eo quasi simpliciore, atque Ecclesiasticum Ordinem cogitante deceptus, in carcerem cum liberis suis detrusus est, vbi veneno necatus est. Ioannes exinde factus est terribilis vicinis Principibus, maximè cùm Scaligeros Veronâ & Vicentiâ exuisset: in quorum familiam se intrudere conati Iulius & Cæsar Scaligeri, viri docti, sed ambitiosi, eruditorum se jocis & contumeliis objecere.

Scaligeri exuti Ver. Principatu.

MVNDI	CHRISTI
5439.	1386.

Carolus Dyrrhachinus cæditur.

Carolus Paruus, Siciliæ simul & Hungariæ Rex, authore Nicolao Garo Palatino, à Blasio quodam Forgacho grauiter ictus in capite, tra-

tus

tus est in carcerem; ibique admoto plagæ veneno, & faucibus insuper constrictis, interiit 8. Id. Feb. Mors eius Neapolin delata est, cùm de eius coronatione hic ludi celebrarentur. Statim ergo in eius locum suffectus Ladislaüs, dictus à Francis Lancilotus, decennali maior Sed Thomas Sanseuerinas, dux partis Andegauensis; cum Othone Brunsuicensi, filium Ludouici Andegauensis Regem, simulque Clementem acclamarunt. Mater Ladislai cum liberis Caietam fugit; nec ei fauere aut suppetias mittere voluit Vrbanus, quamquam illa huic nepotem suum Butillum remisisset, irâ nondum deferuescente, quam in Carolum paruum conceperat. Tum autem ea extincta est, cùm auxilia Duce Raymundo Vrsino Caroli partibus essent inutilia. Neque tamen meliùs res Ludouici processerunt, adu niente Monioiâ Clementis nepote cum titulo Proregis; Thomas enim & Otho se contemptos rati, hic rediit in suam Germaniam; ille de mutandis partibus cogitauit, consilio nullis salutari.

Sufficiuntur ei Ladislaus, & filius Lud. Andegauensis.

Post hæc Elizabetha mater, cum Mariâ filiâ & Nicolao Garo, omnia credentes tuta, dum inuisunt inferiores regni partes sine militũ præsidio, ab Horuato Croatiæ præfecto, olim Caroli duce, captæ sunt: Garus Forgachusque, repugnantes fortiter; interfecti sunt; Elizabetha ore obstructo missa est in fluuium, Maria in carcerem, comites omnes constupratæ. Verùm statim adfuit cum lectissimis copiis Sigismundus; quo conspecto Horuatus, spondens sibi veniam præteritorum; Mariam remisit. Ac coronatus Sigismundus statim in Horuatum expeditionem suscepit; eum cum præcipuis perduellionis authoribus cepit; ac per vrbes vicosque circumductum candentibus forficibus minutatim concidit; ac denique equis quatuor decussatis discerpsit, magno quidem; sed tanto crimine digno supplicio.

Sigismundus Horuatum per duellem enecat.

Hoc

Hoc item anno Iagello Lithuaniæ dux, pollicitus Christianam Fidem, Heduigin missam ab Elizabethâ matre, & coronatam Poloniæ Reginam duxit vxorem; Polonis Guillelmum Leopoldi Austriæ Ducis filium, vt iuniorem, & remotiorem ad ferendam sibi opem sapienter repudiantibus. Iagello cum fratribus baptizatus ita se gessit, vt eum, atque eius familiam, in quâ regnum consisteret, nunquam Polonos elegisse pœniteret.

Iagellô Lithuanus fit Poloniæ Rex.

Apparatus ingens Francorum aduersus Anglos bis mille ducentarum nauium, cunctatione Ioannis ducis Biturigum, discussus est; ei Angliâ subjici tota potuerat, Duce Lanclastriæ cum ingenti classe in Lusitaniam profecto, Anglisque de fugâ potius, & deditione, quàm de bello cogitantibus: ideoque decretæ fuerant totâ Angliâ supplicationes; & abruptâ expeditione Deo publicæ sunt actæ gratiæ, priuatæ Duci Biturigum, quotum operâ tam certa regni pernicies euanuisset.

Expeditio in Angliam defecit.

Cæsus est hoc anno victus ab Heluetiis Dux Austrius Leopoldus, dictus *militiæ decus, & gloria Auratorum Equitum*, & cæsus à vili, strumosoque homuncione; cui stratus humi ex armorum pondere nomen aperuerat suum. Victus autem à mille sexcentis Vriis, Suitiis, & Vnderualliis peditibus, ad propugnationem Sempachij oppidi aduolantibus; aduersùs quos cùm Leopoldus eiusque nobilitas fecissent impetum dimissis equis, propterea quòd illi in locum asperum recessissent, armorum pondere degrauati, æstuque exanimes, & longiùs ab equis suis abstracti, trucidati sunt ad duo millia cum ipso duce. Percussor tamen postea interceptus grauissimo supplicio tortus interiit. Filius cognominis patri, dictus *Ambitiosus*, seu *Superbus*, dum necem patris vlcisci parat; ab iisdem Heluetiis superatus est; ac vilis antea populus, Austriacis subditus, & seruiliter habitus, ad tantam dignitatem excreuit, atque potentiam, vt eius affinitatem

Leopoldus Austrius ab Heluetiis victus, ac cæsus.

Succedit ei Leopoldus filius.

Heluetiorum initia

tem & amicitiam Principes Christiani omnes ambiant, & magno sibi pretio redimendam putent.

Vrbanus Genuæ recedit Lucam.

Vrbanus VI. Genuæ appetitus insidiis & veneno ab inimicis Cardinalium, quos habebat in vinculis, eos in culeum insutos demersit in mare, aut strangulatos, vel cæsos, cum calce viuâ in equili sepeliit, cum aliquot prælatis. Quibus visis, duo eius Cardinales ad Clementem confugere Galeatius & Pileus; quorum hic dictus Cardinalis trium Pileorum, æternam nomini suo inussit ironiam. Cùm autem idem Vrbanus non satis à Genuensibus coleretur, secessit Lucam; de cuius factis cùm duo scripserint, Theodorus Niemus *de Niem* inimicus, & Gobellinus amicus, neutri satis est adhibenda fides, de hoc schismate, eiusque fautoribus, sæpe potiùs ex affectu, quàm æquitate judicanti.

Theodorus Niem, & Gobelinus de hoc schismate scripsere.

MVNDI 5440. CHRISTI 1387.

Tetra mors Caroli Nauarræ.

Contigit hoc anno tetra mors improbi Caroli Regis Nauarræ, qui dum aquæ viuæ fomentis reficitur, adhibitâ insuper æneâ pilâ, ignibus plenâ, scintillâ in lintea saliente viuus exustus est, & diebus 15. dirè tortus interiit supplicio tot eius criminibus dignissimo, nisi quòd magis igneminiosâ manu debuerat admoueri. Cùm autem impiissimè vixisset, fertur religiosè obiisse ætatis 55. Successit ei filius Carolus III. cognomento *Nobilis*, multùm dissimilis patri, à suis compositus Salomoni, qui statim Clementem agnouit Pontificem, cùm eius pater, quasi parum curans judicium vtrumque, suspendisset.

Succedit ei Carolus III.

Petro Aragonio succedit filius Ioannes.

Obiit eodem tempore Barcinone Petrus Arragoniæ Rex, annos natus 74. Astrologiæ & Chimiæ deditus, & ardentioris ingenij, quàm eius regnum pateretur. Successit ei filius Ioannes, ægrotans dum pater obiit; ideoque male habita eius Nouerca cum suis fautoribus, quorum etiam aliqui in quæstionem dati sunt. Statim Ioannes adni-

adnitente Petro de Lunâ, in partes Clementis transiit; sicque tota Hispania, si Lusitaniam eximas, facta est Clementina.

Mortuus etiam tum Auenione B. Petrus de Lucemburgo Cardinalis, adolescens annorum duodeuiginti, ex Imperatorio, & regio sanguine, magnæ eruditionis & sanctimoniæ, & post obitum multis miraculis clarus; quem ex Sanctorum albo vnum exclusit schisma, & Cardinalatus à Clemente receptus: inter Beatos tamen à Clem. verè VII. relatus, & inter Sanctos Patronos ab Auenionensibus receptus. Clemens autem præsens agnitus à tam multis Concilium petiit, in quo jus suum, Vrbanique, decideretur, æqua postulare visus offerre; sed obstitit Vrbani VI. pervicacia; qui insuper crucem contra hostes suos Thomam & Othonem publicauit, nullo alio operæ-pretio, quàm vt suum in eos odium, & expetitam vltionem testatus esse videretur. *B. Petrus de Lucemb. moritur.* *Clemens & Vrban. jus suum tuentur.*

Clissonius jussus parare classem, & Angliam ingredi, tum motibus intestinis turbatam ex malâ regni administratione, per homines charissimos regi; vnde & ciuile bellum exarsit. Sed expeditionem Francicam disjecit Britanniæ Dux, siue ex odio Clissonij, qui partes Caroli Blesensis reparare velle videbatur, siue ex amore Anglorum. Igitur Dux Clissonium Venetiæ distinuit in carcere; immo eum interemisset, nisi præfectum Arcis se sapientiorem nactus esset. Hic enim imperatam Clissonij mortem distulit sapienter, donec sui Principis ira deferbuisset; quare huic actæ gratiæ, & iis semper agentur, qui Principum animi motibus præposteris injicient moram. *Clissonius à suo Duce constringitur.*

Patres Dominicani exagitati sunt Parisiis ob Conceptionem B. Virginis, & propositiones de eâdem Ioannis Montesmi: neque minùs Rothomagi, vbi ineptus eorum concionator iis Huetorum nomen accersiit. Vnde credidere quidam institutum morem de condendis versibus in hono- *Conceptio B.V. cur præcipuè colitur Rothomagi.*

honorem B. Virginis Conceptæ Rothomagi, mutatum postea in poëticum certamen magnæ celebritatis.

MVNDI 5441. CHRISTI 1388.

Vrbanus ex mulo decidit. Nouis tumultibus exagitatum est regnum Neapolitanum; eò dum properat Vrbanus, cespitante mulo decidens, toto corpore debilitatus est, Tiburque delatus, inde Romam venit rogatus ab huius vrbis Ciuibus. Tum autem ab eo defecere ad Clementem Bononienses; quibus fuere sapientiores Florentini, rati expectandum Concilium, vt de negotio tanti momenti statueretur

Carolus VI. excutit jugum Patruorum. Rex Franciæ Carolus VI, monetur ab Eremitâ nescio quo deminuendis populi sui vectigalibus, minis adiectis, quas non fuisse vanas paulò pòst sensit. Excussit autem hoc anno patruorum suorum jugum, sumpsitq; ipse, cum magno Francorum gaudio, regni sui administrationem, laceratæ ditioni suæ atque populatæ pernecessariam.

Nuptiæ Principū Francorū. Carolus paulò antè duxerat Isabellam Bauaram: hoc quoque anno Ludouicus Turonensis eius frater accepit vxorem Valentinam Ioannis Galeatij Mediolanensis Principis filiam. Verùm omnes hæ nuptiæ fuerunt Francis fatales, plus maritis pecuniæ, quam laudis attulere.

Victi Angli à Scotis. Scoti hoc anno de Anglis ad Otterburnum Northumbriæ celebrem retulere victoriam; & Francicis Anglicisq; induciis comprehendi noluerunt, plusque sperauerunt, quàm eorum regnum, atque diuitiæ postulabant.

MVNDI 5442. CHRISTI 1389.

Festum Visitation. B. V. Vrbanus VI, instituit Festum Visitationis B. Virginis, & Iubilæum reducit ad annum 33. in gratiam annorum Christi; quibus aliisque gestis moritur Romæ 3. Id. Octob. cùm sedisset annis XI, mensibus 6. & diebus aliquot, ex veneno, vti cre-

creditum est; à quo vt sibi caueret, cum S. Catharina Senensis admonuerat. Extincta quoque mox eius familia, nepote eius priùs spoliato castris suis, & post sex annos dum Venetias nauigat, cum matre ac liberis naufragium passo, cujus causa tantùm, & inutiliter Vrbanus laborarat. Successit ei electus à 14. Cardinalibus Petrus, seu Petrinus Thomacellus, 3. Id. Nouemb. coronatus & dictus Bonifacius IX. vir Pontificatu dignissimus, annos tantùm natos 45. sed in quo nemo plures annos ad Pontificatum, & prudentiam desideraret. *Vrban. VI. succedit Bonifac. IX.*

Clementem inuisit Carolus Francorum Rex; quando ille Ludouicum Iuniorem Andegauensem patruelem Regis, filium Ludouici Andegauensis Senioris Neapolitanum Regem, Siciliæ, & Hierosolymorum inaugurauit. Hic Ludouicus mox in Arragoniam proficiscens, Yolandam filiam Regis Arragonum duxit vxorem, magna de se, majora de vxore suâ pollicitus. *Carolus VI. inuisit Clementē.*

Carolus Rex Occitaniam inuisit, euocatus querelis populi de rapacitate Bituricensis eius prouinciæ Præfecti, quæ ideo huic magno omnium gaudio detracta fuerat. Tum autem vidit Gastonem Phœbum Fuxi Comitem, Principem magnificum, fortem, prudentem, & cuius præstantiæ corporis (propter quam dicebatur Phœbus) animus egregius respondebat. Hic Gasto post vnum, aut alterum annum, Kal. August. tempore calidissimo rediens ex venatione, dum manus abluit, annos natus 72. in terram repentè concidit, ac paulò pòst expirauit: in quo nihil desideratum est præter iram repressam, quæ huic filium eripuit, sed majori dolore mortem infligentis, quàm subeuntis. *Gasto Phœbus Fuxi Comes.* *eius obitus.*

MVNDI	CHRISTI
5443.	1390.

Bellum hoc anno gestum est atrox inter Triballum seu Zirsos, atque Turcas. Zirsorum Rex erat

erat Lazarus; seu Eleazarus, coactus pacem ferire cum Amurathe, quicum sæpe bellauerat. Sed cum Zirsi in Turcarum auxilium missi, malè ab iis habiti essent, Lazarus in Amurathem rebellauit, adscitis in societatem Bosniis, Bulgaris, Vvalachis, Hungaris, ac nonnullis Italis. Pugnatum pridie Id. Iunij in campis Cosouanis, victi Christiani: cæsus Lazarus: sed dum Amurathes vel fugitiuos insequitur, vel mortuos recognoscit, à Triballo semortuo sicâ confossus interiit. Vir fortissimus, & 37. præliis confectis, semper victor, venationi aut aucupio, dum à bello quiesceret, indulgens, ideoque 40. millia canum alebat, & Falcones plurimos, in subditos comis, in peccantes seuerus, promissi tenax, liberalis; vno verbo cui similem, præter superstitionem, vix Principem Christianum optare possimus. Nondum vulgatâ mortis paternæ famâ renunciatus est Rex filius Baiazethes, qui euocatum quasi à patre Iacupem fratrem strangulandum curauit. Dicebatur autem Baiazethes *Gilderun*, hoc est, fulmen; quod statim Triballi seu Zirsi, & Bulgari sunt experti, quorum multas vrbes, inter cæteras Nicopolin, tantâ socordiâ defensam, vt pudor sit de eius oppugnatione loqui. Tandem Baiazetes cogitans Asiam; duxit filiam Lazari, Regis Zirsorum, quem Græci Stephanum vocant, filij eius qui in prælio Cosouano ceciderat, & hæres paterni Regni relictus erat, sicut & infelicitatis.

Amurath. de Triballis victor ceditur.

Succedit ei Baiazethes, Gilderun.

Pertinent ad hunc annum præter propter initia Tamerlanis, seu Themiris, qui à Turcis dictus est *Temir Cham*, idest *Rex*, & *Temirlanc*, idest *Claudus*, à Turcis *Temir Cuthlu*, hoc est *Fortunatus Gladius*. Is fuit natione Scytha, seu Tartarus, in montibus Sogdianæ patre opilione nâtus; bellando in Persas fortissimus, & rei militaris peritissimus euasit, sed crudelis. Cùm vrbem aliquam oppugnabat, primâ die tentorium album, secundâ coccineum, tertia nigrum exten-

Initia Tamerlani Tartar.

extendebat, quibus gratiam, paucorum cædem, omnium viuentium interitum denunciabat. Vocabat ipse se *Iram, & flagellum Dei*: erat militaris disciplinæ obseruantissimus, quare castra eius rebus omnibus abundabant. Quidam aliter eius natales referunt, eumque Principem Samarcandæ faciunt: hoc tamen certum, fortitudinem eius, quàm nobilitatem illustriorem extitisse.

Franci Africanos Saraceno. reprimunt

Genuēses ab Afris Africanis vexati Caroli VI. implorant opem: Is Borbonium Ducem auunculum suum, cum lectissimis copijs ad illorum auxilium mittit, cui se multi nobiles Angli, atque Franci sponte conjunxere; obtulere quoque auxilium Vèneti, quibus Tunetum vrbs obsessa, tam grauiter pressa est, vt honestis conditionibus, & vtilissimis Christianitati, cum Ludouico Rex Saracenus depacisci cogeretur: rediere igitur Cruce-signati ad sua cum magnâ gloria, perfecto sine sanguine bello, quod vix inchoandum sine grandi cæde nequaquam sperabatur.

Ioan. Castellæ Regi succedit filius.

Ioannes Castellæ Rex cum frustrâ filium suum Lusitanis præficere molitus esset, repentina morte obijt 7. Id. Octobr. excussus equo vel in spectaculo, vel in venatione, dum leporem sequitur. Huic successit filius cognomento *Valetudinarius* annorum vndecim, cui dati administratores regnum in vltimam ferè perniciem impulerunt, & ostenderunt quàm periculosum sit πολυκοιρανίην.

Roberto Scoto succedit Ioan. dictus Robertus III.

Obijt & hoc anno 14. Kal. Maij Robertus Rex Scotorum, cùm vixisset annos 74. regnasset vndeuiginti, Princeps optimus, & in quo nihil desideratum est, siquidem fortitudinem eius prudentia suppleuit, longè vtilior regibus quàm generositas. Successit ei filius Ioannes, cui mutatum est nomen in Robertum III. siue ob superiores duos optimos Scotiæ reges, siue ob calamitates Ioannis Franci, & Ioannis Angli. Cæterùm hic Robertus vir melior, quàm Princeps fuit, & quietis amantior: ideoque se atque regnum fratri

administrandum permisit, qui jam sub patre rudimenta imperandi posuisse visus erat.

Regiones Boreales lustratæ. Denique detectas antea versus Boream Islandiam, Frislandiam, Groenlandiam, & Estotilandiam à Piscatoribus, tempestate ad eas delatis, lustrauere hoc anno Nicolaus & Marcus Zenus, nobiles Veneti, sub auspicijs Zichini Daniæ Regis; quorum relationes legi possunt, & cum singulari voluptate eorum pericula considerari.

CAPVT X.

DECAS VLTIMA.

Ab anno Christi 1390. *ad* 1400.

MVNDI 5444. CHRISTI 1391.

Armaniacensis Comes cæditur. Armaniacensis Comes euocatus à Florentinis aduersùs Galeatium Mediolani Dominum, dum in obsidione Alexandriæ fortiùs agit, Francorum more, quàm prudentiùs, interemptus, & se & copias perdidit, quæ in eo viuere videbantur. Eius metu Bonifacius Pontifex exarauit Epistolam de Schismate, in quâ sic agit de Rege Franciæ, vt de eo plus cogitare, quàm scribere videatur. Concitauit autem in eum Angliæ Regem, quasi Carolus terris omnibus Ecclesiæ imminerer, & Ducem Turonensem creare Regem Longobardiæ & Tusciæ cogitaret, simulque Ducem Andegauensem in vtroque regno Siciliæ Principem confirmare, quâ nulla fuit aptior machina ad stimulos inuidiæ in Anglis concitandos. *Angli in Francos concitati*

Sicilia grauiter attrita. Clemens aliunde Auenione probauit nuptias Mariæ hæredis Trinacriæ cum Martino Exericæ Comi-

Comite, Regis Arragonum nepote. Et cùm non admitteretur in Siciliam Martinus pater, filius in eam exscensione factâ magnam eius partem occupauit; ac tandem ea tota jugum Arragonicum subire compulsa est, seditionibus tamen, atque tumultibus sic exagitata, vt mirum sit inuentos esse homines, qui adeo turbatam incolerent insulam.

MVNDI 5445. CHRISTI 1392.

Bonifacius IX. hoc anno errabat per varias vrbes Romam, Perusiam, Assisium, Spoletum, nusquam tutus, vrbibus Italiæ cunctis tumultuantibus; quando & probare coactus est diuortium inter Ladislaüm & Constantiam, per Margaritam ingratissimam fœminam procuratum. Nec tantùm a Ladislao separata Constantia, sed data vxor Andreæ Capuano; filio Comitis Altauillæi, quem illa beatum exclamauit, quòd vxorem Domini sui possideret; mulier re adhuc quàm nomine constantior. *Bonifacius errat per vrbes Italiæ.*

Turbata est hoc anno plurimùm Francia, Clissonij Comitis Stabuli vulneribus, qui pro mortuo relictus est à Petro Craonio Lutetiæ; & hic statim ad Ducem Armoricæ confugit. Sanato Clissonio cùm repeteretur Craonius, Duxque tergiuersaretur, ipse Rex Carolus in eum duxit exercitum. Sed cùm peruenisset Cenomanos, & egressus vrbe æstuosissimo tempore, aliunde ipse æstuans vindictæ cupiditate, incidit in amentiam, ex quâ tamen, arte medici cuiusdam Laudunensis, visus est respirare. Interea fuit agitata magnis motibus Gallia, multis administrationem regni prensantibus; expulsus Clissonius, qui nihilominus de se satis potens tam difficili aggressus est bello Ducem suum, & Armoricæ, vir aliunde fortissimus, & scientissimus rei militaris, vt eum parum honestis conditionibus ad pacem indecoram compulerit. De causâ porrò amentiæ Caroli VI. multi multa scripsere Physici, *Clissonius vulneratus à Craonio.* *Carolus VI incidit in amentiam.*

fici, Theologi, Historici, qui conciliari potuissent, si singuli soli sapere noluissent.

Schisma continuatum.

Bonifacius mouet omnem lapidem, vt Schisma tolleretur, quod à Rege Franciæ foueri querebatur; sed quod antè præstiterat Vrbanus, tum agebat Clemens, Deo nondum conciliato, atque hisce discordijs Ecclesiam suam grauiter castigante.

Erefordiensis Academia.

Academia Erefordiensis hoc anno constituta est, permittente Bonifacio hîc doceri Theologiam; mirantibus Germanis apud se tandiu publicos hosce fontes eruditionis apertos non esse.

MVNDI 5446. CHRISTI 1393.

Baiazetes vincit Sigismundum.

Baiazetes, Valachiâ & Bulgariâ deuastatis, in Hungariam adjicit animum, quâ de re admonitus est ab Emmanuele Sigismundus. Huius litteras cùm intercepisset Turca, Constantinopolin terrâ, marique obsidet. Verùm cùm audiuisset Sigismundum jam accessisse ad Nicopolin, & jam eâ parte potitum esse, quæ Valachiam spectat, interfluente inter duas eius partes Danubio, eò profectus est, acrique commisso prælio Hungaros deuicit, vt suis litteris fatetur Sigismundus à Francorum Rege postulans auxilium, quidquid Hungari Historici reclament, & hîc suum Principem victorem confingant. His gestis Baiazetes ad Constantinopolin redijt, quem tamen placauit Emmanuel, & cum eo pacem inijt eâ lege, vt vicus vnus cum suo Præfecto, atque Mesquitâ, Turcis assignaretur in Vrbe; quæ tamen omnia victoria Tamerlanis euertit, & imminentem Græcorum ruinam distulit.

Emmanueli Baiazethes reconciliatur.

Carolus VI. recedit in amentiam.

Carolus Franciæ Rex graue periculum adijt, dum repræsentat Syluestres homines, tantùm non igne combustus, dum Dux Aurelianensis admotâ face, vt saltatorum aliquem internosceret, vni eorum vilis lineis admouit ignem, qui pice eorum corporibus adhærebant; hinc ferale incen-

cendium, quo quatuor ex ijs ludionibus absumpti sunt, quintus seruatus, ægrè Rex ipse, qui paulò pôst in pristinam recidit amentiam, & regnum pristinis calamitatibus obiecit. Præstigiator quidam eum sanare conatus est; sed eius sanitas debebatur Deo; quæ anno sequenti contigit; eâ tamen quæ neque regni sedaret turbas, nec huius clades amoliretur.

Parisijs Leo Rex Armeniæ moritur.

Obijt hoc anno Parisijs Leo Rex Armeniæ, sepultus in albis, more patrio, in æde Cælestinorum, facultatibus suis ita distributis, vt neque filius eius nothus, nec pauperes, & mendicantes, nec eius domestici, neque domus præfecti quererentur, quibus diuitiæ ex multis Regnis collectæ fecere satis.

Initia Ioan. Hus.

Iudæi Parisijs exagitati sunt, quorum plerique virgis publicè cæsi. Grauiùs in Germaniâ mulctati Vvicleffistæ, qui eò irrepserant, ex Angliâ, & Bohæmiâ, dum Vvenceslaüs Bohæmiæ & Germaniæ Rex se totum delicijs daret, ganeis ac stupris turpiter immersus. Huc porrò errores ex Oxoniensi Academiâ cũ libris Vvicleffi in Bohæmiam primùm transierunt, quorum lectione delectati Magistri Pragenses, ijs inditum virus auidè hauserunt, & sparserunt. Inter eos autem primas tenebat Ioannes, à tenui villa *Huss* cognominatus (quæ vox Anserem sonat) vir disertus, neque in speciem malus, & ad propagandam hæresin, vel etiam procudendam aptissimus.

Vvenceslaus sæpe detentus in carcere.

Cum ergo Vvenceslaüs Rex, non jam vt Princeps, sed ne quidem vt priuatus viueret, in tantũ suorum odium, contemptumque venit, vt Pragæ in publicum carcerem cum facinorosis conijceretur; ex quo cùm euasisset, nec mutaret mores, iterum varijs carceribus detentus, ex quibus semper effugit, demum Pragam rediens Principatum suum recuperauit; sæpe potatus veneno, quod sẽper euomuit illæsus, firmâ eius valetudine miseri js omnibus, adeoq; venenis iteratis, præualẽte. Ferunt hunc sobrium satis honestum fuisse, sed

cùm ferè semper maderet vino, vitia tandem eius indoli non malæ, ac diligenti culturæ præualuerunt.

MVNDI CHRISTI

5447. 1394.

Ladislaus venit ad Bonifacium. Bonifacius IX. Romæ tantùm non cæditur, ægrè subductus à Ladislao Rege, qui tum in Vrbem venerat vt de ratione belli consultaret: falsum enim quod aliqui scribunt, tum venisse ad Pontificem vt potestatem obtineret ineundi fœderis cum Baiazete, à quo sollicitabatur, filiã suã ei in vxorem oblatã; cùm hæc posteriùs contigerint. Ladislaüs autem, Bonifacio autore, duxit Mariam Cyprij Regis sororem, nuptijs ipsi & Ecclesiæ perutilibus.

Nic. Clamengij Epistola de Schismate tollendo. Academia Parisiensis abolendi Schismatis tres proposuit vias, cessionis, compromissionis, & Concilij Generalis, contentas Epistola Nicolai de Clamengijs, quæ primùm Regi, bonisque omnibus placuere. Verùm spem omnem concordiæ euertit Petrus de Luna, operâ Ducis Bituricensis Clementi addictissimi. Clemens autem acceptâ hac Epistolâ Parisiensi furore ardens, accedente leui morbo, interijt Auenione ex Apoplexiâ cùm vixisset annos 52. sedisset 16. vir pecuniæ, quàm religionis sollicitior, qui in tantâ egestate suâ, reliquit nihilominus in Camerâ Apostolicâ trecenta aureorum millia, eius successori quàm sibi vtiliora. Statim rogati sunt à Rege Franciæ, Cardinales Auenionenses, ne eligerent Pontificem, sed priùs vias extinguendi Schismatis quærerent: sed ijs contemptis precibus, mox delegere Petrum de Luna Cardinalem, causati id se coactos facere, vt resisterent Raymundo Comiti Turenio, ijs atque Ecclesiæ bonis insultanti. Coronatus est igitur Auenione 5. Id. Octob. dictus Benedictus XIII. addito juramento de abolendo Schismate; cuius desiderium tulit initio sui Pontificatus præ se tantùm, sed verbo tenus, vt exitus demonstrauit.

Clementi VII. succedit Petrus de Luna dictus Benedictus XIII.

Mar-

Martinus Barbuda Alcantaræ Magister, sollicitatus à quodam Ioanne Sago, homine amenti, & diuinas illustrationes confingenti, vt Mauros aggrederetur, Regi Granatæ obtulit singulare certamen, aut turmæ Christianorum, duplicato etiam Maurorum numero; verùm cùm hæc irrisisset Maurus, Martinus versus Granatam mouit cum 300. equitibus, & quinque millibus peditum, in quos Rex immisit quinque equitum, & centum millia peditum, quibus Christianos fortiter pugnantes obtriuit. Dimitigati sunt tamen Saraceni, & clade Martini, & Alphonsi Castellæ Regis precibus, ac prohibitione Christianis reponerent vicem, ipsis modestiores, & sapientiores. *Expeditio Barbudæ infortunata.*

Rex Angliæ Arundeliani Comitis sanguine funus conjugis suæ Annæ sororis Vvenceslai funestauit, leuissimâ de causâ, videlicet, quòd vltimus accessisset, primus abire parasset; sed misero Comiti plus odium Regis, quàm crimen obfuit. *Comes Arundelianus necatur.*

MVNDI 5448. CHRISTI 1395.

Disceptant inter se Academiæ de modis abolendi schismatis, cùmque à pluribus cessio probaretur hanc Benedictus tergiuersationibus primùm, deinde minis, & furore rejecit. Alij duo modi, compromissionis atque Concilii, tum à multis probati auxere potiùs schisma, quàm sustulerunt. *De modis abolendi Schismatis disceptatur.*

Morte repentinâ tollitur Ioannes Arragonum Rex, cùm post prandium incidisset in lupum magnitudinis inusitatæ, cuius aspectu territus decidit ex equo, ex immoderato, vt creditum est, cibo, quo se ingurgitare solebat, vir mensæ aptior, quam solio. Successor ei datus est, contra leges frater Dux Momblanci, tum in Sicilia degens, vt filio suo hoc vindicaret regnum, repulsusque Comes Fuxensis Matthæus hæres legitimus propter vxorem suam Ioannis filiam. Atque hic *Ioan. Arragonio succedit Dux Momblanci.*

quidem sibi debitum regnum armis obtinere conatus est, sed depopulatâ regione, & exercitum, & amorem suorum, & spem opimæ hæreditatis recuperandæ perdidit. Dux autem Momblanci, compositis Siciliæ rebus, atque ex itinere Sardiniæ post biennium ad Benedictum Auenionem, inde in Arragoniam, & ad certum pacatumque Principatum rediit.

Io: Galeatius emit à Vvenceslao Ro. Rege Ducatum Mediolan.

Io: Galeatius Comes Virtutum à Vvenceslao Ro. Reg. centum quinquaginta millibus florenorum redimit Ducatum Mediolanensem, deinceps Dux appellatus: quâ nundinatione sibi Rex multum pecuniæ, simul & doloris accersit, ob eam maximè causam depositus, quòd rem tanti momenti inconsultis Electoribus peregisset.

Carolus II I cadit in amentiam.

Rex Franciæ Carolus recidit in amentiam, quo morbo tum plerique tacti sunt tam nobiles, quàm plebei. Repentè enim furebant quasi compuncti acubus, vnde quidam magicas artes suspicati sunt; de quibus accusata Valentina filia Galeatii, vxor Ducis Bituricensis, aula deiecta est, quod & creditum magis, cùm solæ præces huic morbo remedium adhibuissent, in quas tum effusi sunt noctu & interdiu Franci; fortè potiùs hæc lues sublata ob expulsos quartùm & vltimùm Iudæos, & in Christianissimam regionem deinceps nunquam redituros.

Expulsi Iudæi.

MVNDI 5449. CHRISTI 1396.

Pugna ad Nicopolin & clades.

Sigismundus Hungariæ Rex obtinet copias à Rege Francorum aduersus Baiazetem, Ducibus Ioanne Niuernensi Philippi Burgundiæ Ducis filio, Philippo Artesiensi Comite Stabuli, Ioanne de Austriâ Admiralio, & Ioanne Bussicaldo Marescalo cum multis nobilibus, & lectissimo equitatu. His maximè fretus Sigismundus centum millia armatorum eduxit, multa oppida cepit, Turcis vbique inturnecione cæsis; tandem dum Nicopolin obsident, adfuit cum 200. suorum millibus Baiazethes. Placebat sapienter Sigismundo

vt

vt Hungari pugnarum Turcicarum gnari certamen inchoarent, sed obstitit huic optimo consilio Stabuli Comes Philippus ex inuidiâ in Cussiacum nobilem virum, & multarum palmarum, qui Sigismundi opinionem vehementer probabat. Ille ergo 3. Kal. Oct. indignum vociferans hanc Francis iniuriam fieri, ex furore potiùs quam arte, raptim eos trahit ad prælium, Hungarorum copiis nondum explicatis, paratisque: & grandem illi quidem Turcarum ediderunt stragem, certaque erat victoria si Hungari superuenissent: verùm dum equis defluunt Franci, quorum plerosque Barbari sagittis confixerant, & equi sine sessoribus in castra redeunt, fugernnt Hungari omnes, atque inter cæteros Sigismundus, Francis tam animosè certantibus, quam flagitiosè desertis. Tandem hi circumfusi omnes ferè cæsi sunt, præter trecentos, qui jussu Baiazetis mox trucidati sunt, reseruatis tantùm octo, quorum plerique in carcere vt comes Stabuli, & Cussiacus, aut ex carceris incommodis, periere. Seruatus potissimùm Comes Niuernensis Ioannes, afferente Turco quodam Physiognomo ab eo Christianis plus imminere damni, quàm ex simul conjunctis omnibus Saracenis, & redemptus ille postea cum sociis aureorum millibus ducentis. Cæsa Christianorum dumtaxat viginti millia tam in prælio, quàm in fugâ, Turcorum sexaginta millia: illorum relicta corpora voranda feris diu intacta & incorrupta remanserunt; vt ostenderet Deus placuisse sibi eorum mortem, quorum tamen vita ob multa scelera displicuisset. Sigismundus ægrè euasit, & non ausus ad suos redire duodeuiginti mensibus latuit, tam ob præsentem cladem, quàm ob præterita crimina. Cladis quoque huius suspicio cecidit in Ioannem Galeatium, quasi omnia is indicasset Baiazethi: verùm si ritè pendamus omnia, sola cladis tantæ causa Francorum stolida ferocia, & consueta temeritas extitit.

Ioannes Burgundus seruatur, quasi nociturus Christian.

Genuenses se dedant Regi Frãciæ. Genuenses domesticis seditionibus attriti, atque insuper vexati assiduis insidiis Galeatij, Francorum Regi sese dediderunt: neque tamen apud eos cessauere dissentiones, inter eos furentibus Guelphis, atque Gibellinis iisque nominibus ronouatis, Italiæ tandiu, & toties fatalibus.

Conueniunt Frãciæ, & Angliæ Reges de Schismate. Conuenerunt, conciliato per nuptias nouo fœdere inter Ardram & Calesium Carolus Franciæ, & Ricardus Angliæ Reges, probataque est ab vtroque via Cessionis ad extinguendum Schisma; huic quoque assensus est Vvenceslaüs; sed repugnauere variis ludificationibus contendentes, honoris sui quàm diuini sollicitiores.

MVNDI CHRISTI
5450. 1397.

Græci petunt auxilia contra Turcos. Emmanuel Imperator Constantinopol. misit fratrem suum Theodorum Palæologum, Despotam Peloponnesi, in Franciam vt auxilia peteret contra Turcos quibus jam Græci erant penitus impares. Ei promissa sunt, & eorum ducem obtulit se Dux Aurelianensis Regis frater. Ioannem quoque filium Andronici misit in Italiam, vt Genuenses sollicitaret, à quibus, eodem assentiente, retentus est diutiùs. Venerat cum illo Emmanuel Chrysolarus qui primus Græcas litteras *Emmanuel Chrysoloras, & Caleca.* docuit in Italiâ, cuius discipulus fuit Guarinus Veronensis. Viuebat & tum Caleca, qui Græcus licèt, pro Latinis aduersus suos scripsit, minus amans patriæ, quam religionis.

Eremitæ medici mulctati. Impostores duo Eremitæ S. Augustini Petrus & Lancelotus medici circumforanei, & Magi, Carolum sanare adorti, in vitæ discrimen eum adduxerunt, ideo capite mulctati, quòd in pretiosâ animâ rudimentum artis suæ ponere voluissent. Erat autem tum miserrimus Franciæ status, sub infirmo capite languenti, omni nobilitate inter Principes distractâ, quibus Rex prouidere voluit legibus suis, sed eas expertus est telis aranearum similes, quas potentiores impune perfringebant.

Co-

Conati sunt Reges Franciæ, Castellæ, & Aragoniæ, Schisma tollere per Pontifices ipsos inter se conuenientes, sed non fuit mali remedium, sed incrementum. Et verò missæ sunt ab vtroque vanæ Legationes, nullo alio operæ-pretio, quàm vt concordia deplorata videretur. *Augetur remediis Schisma.*

Rex Angliæ Ricardus Thomam Glorestriæ Ducem patruum suum, infensissimum Francis, & hoc odium in nepotem quoque suum deriuantem, dolo captum abduci Calesium curauit, ibidemque suffocari. Gladio quoque in Comitem Arundelii animaduersum, aliique complures perduellionis rei, aut carcere aut exilio mulctati sunt; quibus tamen Rex sibi subditorum odium priùs, deinde & sibi perniciem accersiit. *Ricardus suos proceres sauit.*

In Italiâ vario exitu certatum est. Dum enim Io: Galeatius Mantuam obsidet, à Carolo Malatesta duce fœderatorum magnâ clade fusus est. Ludouicus Neapoli dum magis intendit deliciis quam regno, res abjecit suas, extulit Ladislai: accessit & procerum perfidia, à quibus delusus, impar competitori suo tandem, in exitium ruit, certum semper & paratum Principibus otiosis. *Lud Andeg. res suas perdit otio suo.*

MVNDI 5451. CHRISTI 1398.

Conueniunt Rhemos Vvenceslaüs Ro. Rex, & Carolus VI. Franciæ Rex, frustra renitente Bonifacio. Cùm igitur his Regibus, adeoque Christiano illuderent Benedictus, & Bonifacius, conuentum inter Reges, vt qui his repugnaret, deponeretur, eique negaretur obsequium. Misit ergo Carolus Auenionem Petrum de Alliaco & Bussicaldum, vt Cessionem Benedicto suaderent, vel extorquerent. Cum vtrumque respueret homo pertinax, obsessa vrbs à Bussicaldo, cui à ciuibus dedita est: quare munitissimo palatio se continens Benedictus, jurare compulsus est, se non exiturum donec esset Ecclesiæ reddita pax. Benedictum quidem juuare conatus est adductâ classe Rex Arragonius; verùm, etiam *Benedict. obsessus Auenione*

hyeme Rhodanum fluuium adeo imminutum expertus est, vt re infectâ multisque suorum perditis adire compelleretur. Certè si Benedicto per Francos ad pacem compulso Vvenceslaüs quoque Bonifacium adegisset, profligatum erat schisma: verùm cùm vna pars eaque vegetior & animosior depressa esset, aliâ integrâ, intactâque, non extinctum malum, sed propagatum. Franci igitur vtrique Pontifici parere recusarunt; quam substractionem defendit Simon Cremaudus Patriarcha Alexandrinus, eique subscripsere Auenionenses Cardinales; impugnauit Nicolaüs de Clamengiis inescatus promissis Benedicti, sicut & Academia Tholôsana; sicque non tantùm Christianus Orbis, sed & ipsa Francia distracta est, à quâ tamen potissimùm Ecclesiæ concordia sperabatur.

Auctum schisma imprudentia Vvenceslai.

MVNDI 5452. CHRISTI 1399.

Mittuntur suppetiæ Emmanueli, duce Bussicaldo; cùm eò congredi non sunt ausi Turcæ, sicque tanti viri aduentus eorum excursiones repressit. Tum quoque Hospitalarii Equites in Cariâ construxere Castellum S. Petri, in quo solebant excubare canes, distinguentes Turcam à Christiano, huic addulantes, illum morsibus lacerantes. Horum etiam canum vnus, Christianum fugitiuum a Turcis, quotidie in syluâ diu panis sibi oblati parte pauit, nec detectus nisi ab alumno, quod strigosior in dies fieret; qui & Christianum abduxit, & canem omnium spectaculo, & laudibus exposuit.

Bussicaldus Græcis auxiliatur.

Castellum S. Petri in Caria.

Bonifacius IX. hoc anno Annatas Beneficiorum instituisse fertur, specie quidem in sustentationem Pontificis, & Cardinalium, re vt Pontificis parentes & affines ditarentur: admissæ sunt ab omnibus piè, præterquam ab Anglis sapienter, nisi pro Episcopatibus. Quamquam easdem extitisse jam tempore Ioannis XXII. quidam putent, dictasque *Annalia*, & *Vacantias*, prin-

Annatæ quando natæ.

principio quidem tenues & modicas: sed tempore, ac sordibus quorumdam Pontificum sic creuere, vt nonnullis intolerabiles visæ sint; iustæ nihilominus, si in pios vsus (quod à bonis Pontificibus semper factitatum est) vtiliter impendantur, atque religiosè.

Bonifacius hoc anno à Romanis ritè receptus est Romæ sublatis Baneresiis, hoc èst Regionum præfectis, hominibus semper ad seditionem paratis. Præfectus igitur Vrbi Malatesta Pisauriensis, vir prouidus, & sapiens, à quo munita moles Hadriani seu Castrum S. Angeli, Capitolium, & pontes, vt si maximè vellent Romani non possent in Pontificem rebellare; acceptissimâ bonis omnibus necessitate *Baneresij Romæ sublati.*

Henricus filius Ioannis Ducis Lanclastriæ à Ricardo Anglorum Rege actus in exilium, hoc absente à Londinensibus ex Franciâ reuocatus est, spe Regni etiam iniectâ. Accepit conditionem vir fortis, & miser, collectisque copiis occurrit redeunti ex Hibernia Ricardo, eumque ad turpissimam deditionem compulit, adduxitque in Turrim Londinensem, vbi specie coniurationis extinctus est annos natus 33. regni sui vigesimo secundo. Fabulati sunt Scoti ad se Ricardum, veste muliebri fugisse, sed irrisi sunt ab Anglis, quibus non facilè Scoticæ pultes imposuerunt. Henricus autem potitus regno jure belli, atque cessionis, non autem hæreditatis, coronatus est & inunctus, Phialâ (vt quidam autumant) S. Thomæ Cantuariensi diuinitus traditâ, & quam impie Meierus Sanctissimi huius viri imposturam vocare non erubuit, vt Rhemensem Ampullam S. Rhemigii refutaret. Neque tamen regno scelere parto, Henricus quietè vsus est; etenim vt sileam Anglicanos motus, nihil propiùs fuit, quàm vt acerrimo bello eoque justissimo impeteretur à Francis ob Ricardi vxorem, eiusque dotem: verùm, vtrâque gente faciente sibi inuicem & accipiente timorem, induciæ de- *Henricus Ricardū necat.* *De phiala S. Thomæ Cantuar.*

demum seruatæ sunt, quantùm is timor consisteret duraturæ.

MVNDI 5453. CHRISTI 1400.

Emmanuel Imp. Parisiis magnificè receptus. Emmanuel Imperator Constantinopolitanus magnificentissimè Parisiis susceptus est, & longè splendidiùs quàm antea Carolus IV. Occidentis Imperator; quia ab hoc sibi aliquid Francia, ab illo nihil reformidabat. Perrexit & in Angliam vtrobique petiturus auxilium in Turcos, sed irrito conatu, vtroque Regno turbato, hoc noui Regis intrusione, illo sui Principis aduersâ valetudine. Cùm ergo & tempus, & multas pecunias absumpsisset, redire ad sua coactus est per Hungariam, Turcis Constantinopolin ita prementibus, vt eius obsidio per Tamerlanem, quasi Deum è machinâ, soluta esse videatur.

Iubilæum Romæ celebratum. Iubilæum Romæ celebrandum curauit Bonifacius IX. quando infinita Francorum multitudo (quamquam id Rex edicto suo prohibuisset) Romam confluxit, sicut & alii populi; licèt Vvicleffistæ indulgentias, vt furiosi canes lunam, allatrarent.

Vvenceslaus exautoratur ab Electoribus. Vvenceslaüs tandem hoc anno ab Electoribus exautoratus est ob turpissimos mores, Imperium neglectum atque dissipatum, crudelitatem, libidinem, omnia vitia. Huic statim substitutus est *Fridericus IV. ei substituitur.* Fridericus IV. Dux Brunsuicensis, vir fortis, & industrius, qui labans Imperium firmare posset. Verùm hic rediens ex Comitiis interemptus est à Vvalechiano Comite. Itaque ei sublectus est Rupertus, seu Robertus, cognomento *Paruus*, vir *Huic Rupertus Bauarus.* belloac pace clarus Bauariæ Dux, & Comes Palatinus, quem tamen Franci diu negarunt esse Regem Romanorum: sed approbatus est à Romano Pontifice; quamobrem de eo grauiter questus est Sigismundus. Contempsit verò depositionem suam Vvenceslaüs Bohæmiâ contentus; immo vt aliquo Iure magni momenti cederet, auro repudiato, tantùm aliquot vini plaustra exegit,

git, quo facto docuit se pluris facere conuiuium, quàm Imperium.

Adeptus est denique Regnum Neapolitanum Ladislaüs recedente Ludouico cum dedecore, cum deditâ per Sanseuerinates Neapoli, magnam nihilominus Regni partem haberet in suâ potestate. Recessit ergo in Prouinciam suàm, & conuenit Benedictum, eique vt Ecclesiæ subditus se submisit: dum Ladislaüs in multos proceres, qui fauerent æmulo suo, acerbè desæuiret, atque etiam in ipsos Sanseuerinates; ab illo qui ex eorum proditione, & perfidiâ profecerat, meritò justèque castigatos. *Ladislaus regnum Neapol. occupat.*

LIBER XV.

Ab anno Christi 1400. *ad* 1500.

CAPVT PRIMVM.

DECAS PRIMA.

Ab Anno Christi 1400. *ad* 1410.

MVNDI 5454. CHRISTI 1401.

Tamerlanes inuadit Bajazetem.

TAmerlanes in Bajazetem mouet, sollicitatus á Regulis quos hic spoliarat; non autem ab Emmanuele cum promissione Vrbis, vt quidam fabulati sunt. Ac primùm inter se Legationibus egerunt, deinde nimis: tandem Tartarus Sebastiam obsedit, cuniculis cepit, ad duodecim hominum myriadas in eâ interemit, pueris ac mulieribus vngulis equorum conculcatis, quo spectaculo Tamerlanes oblectari solebat. Hic quoque cæsus charissimus Bajazetis filius Asiæ prefectus, contumeliosè priùs circumductus. Quibus auditis Turca furoris, mœrorisque plenus transit in Asiam, majorem quæsiturus calamitatem. Tamerlanes exinde deflexit in Syriam, vbi Sultanum Ægyptium deuicit, & retudit intra suam Ægyptum: quidam tentasse Hierosolymam

Tamerlanes retundit Ægypti Sultanum.

mam volunt, sed exercitum eius muscis atque bruchis vexatum esse; relictis tamen in Syriâ suæ pietatis & æquitatis exemplis.

Rupertus Ro. Rex euocatur à Pontifice & Florentinis in Italiam aduersus Galeatium; sed ab hoc rupulsus ignominiosè coactus est suam repetere Germaniam. Interim Sigismundus à suis capitur, & detruditur in custodiam, euocato Ladislao Rege Neapolitano; qui Iaderam venit, quò res vergerent opperiens: & sapienter quidem; Sigismundus enim vinculis solutus à matre Garorum, cui traditus fuerat custodiendus, in Bohæmiam fugit, vnde rediens cum exercitu, regnum Hungaricum recuperauit. Ladislaüs autem Iaderâ Venetis vendita Neapolin rediit, reconciliato sibi Sigismundo, eique commendatâ perfidorum Hungarorum vltione, ad quem ipse non erat impellendus, & quam suo tempore cumulatissimè perfecit.

Sigismundus datur in carcerem.

Ladislaus euocatus cedit.

Fridericus seu Petrus, Martini & Mariæ filius, annos tantùm septem natus in ludicro certamine ærata cuspide interfectus regnum reliquit suo Patri Martino, illumque statim Mària mater ex dolore secuta est. Pater autem duxit Blancham Regis Nauarræ filiam anno sequenti, vt ex eâ tot bonorum legitimum hæredem susciperet.

Petro puero succedit Martinus pater.

MVNDI 5455. CHRISTI 1402.

Tamerlanes octingenta armatorum millia, ducentis millibus Baiazetis opposuit, vt quidam scribunt; certè constat minimùm Tartaros duplo plures Turcis fuisse, atque vtraque acies ad Ancyram, & ad eam partem Tauri montis, cui nomen, Stella in ea planicie in quâ Põpeius vicerat Mitridatem, peritissimè explicata est. Ac primo impetu victi ab Europæis, Turcæ militantibus maximè Christianis, Tartari, sed Asiaticis

Tamerlanes vincit & capit Baiazetem.

vix

vix Tamerlanis impressionem sustinentibus, & fugientibus effusè, distractus à suis Ianizaris captus Bajazetes. Fugere tamen filii eius duo, Suleimanes atque Mahometes, tertius Mustapha periit in acie: cecidere Tartarorum ducenta millia, Turcarum centum quadraginta millia; multi eorum Proceres capti, spoliati duntaxat remissi sunt. Bajazetes primo benignè habitus; sed cùm se victum nam satis agnosceret, spretus est à victore, atque inclusus in caueâ ferreâ, vinctusque compedibus aureis circumductus est. In hoc carcere obiit aut ex mœrore, aut impacto in ferreâ clathrâ capite, anno regni sui 14. Filii eius quatuor de regno patris duodecim annis disceptarunt, id fœdè lacerantes, quibus tamen præualuit Mahometes anno Christi 1415. Proponitur à quibusdam & quintus Iesus seu Iosephus factus Christianus, aliter Demetrius dictus, cui Mahometes omnia ad vitam liberaliter suffecit, quietem in terris non illiberalem, æternam in cœlo consecutus.

Et superbum inclu dit ferrea cauea.

Mahometes ceteris fratribus præualet.

Circa hoc tempus videtur Smyrna à Tamerlane deleta penitus, quòd Hospitalarius Catalanus vrbis præfectus eius vexillum erigere recusasset, quod vnum postulabat victor, Christianis haud infensus. Cùmque id fecissent Genuenses in sua vrbe Perâ, & hanc & Constantinopolin ab excidio vindicarunt. Tamerlane de gloriâ magis, quàm de prædâ sollicito.

Smyrna deleta seruata Pera.

Cæterùm mox rediit ad suà Tamerlanes, quòd Rex Indorum fines eius popularetur, quem & deuicit, & ad pacem admisit ac Sarmacandam olim, olim Marcandam Imperii sui sedem variis deuictarum gentium spoliis exornauit. Quid exinde præstiterit, latet: hoc certum, filios eius à paternâ virtute defecisse, nec hæreditatem à patre relictam satis fortiter, & sapienter conseruasse; quoniam malè parta, semper malè dilabuntur.

Redit ad sua Tamerlanus, & Sarmacandã exornat.

Em-

Emmanuel cũ Mahomete paciscitur.

Emmanuel redit in suam Vrbem auditâ clade Baiazetis, & tum poterat Imperium Orientale stabiliri, immo recuperari Syria, si coaluissent Christiani; sed Ecclesiâ schismate diuisâ, rectè nihil confici potuit. Emmanuel ergo cum Mahomete victore depacisci coactus, res suas vtcumque seruauit; hoc tantùm ex clade Turcicâ profecit, vt sibi non eriperetur Imperium.

Dauid filius Roberti Scoti tollitur.

Dauid filius Roberti Scotiæ Regis, traditus à patre fratri suo regni administro, vt adolescentia eius libidinosa domaretur, inediâ sublatus est, voratis sibi crudeliter membris. Huic vitam tantisper prorogarunt mulieres, vna lacte suo, altera pane velo capitis occultato, quæ ideo cæsæ sunt ambæ, quia misericordes. Miraculis adolescens post obitum claruit; quæ tamen cessarunt, cùm frater eius Iacobus eius gratiâ corripuisset arma; adeò etiam pij Christiani etiam mortui refugiunt vltionem.

Nic de Clamẽgiis Epistola lacerata.

De sustractione à Benedicto acriter in Franciâ disceptatum est, ac Nicolai de Clamengiis Epistola proscripta, atque lacerata: sed ei mox restituta obedientia Ducis Aurelianensis operâ; inter quem & Burgundum jacta sunt magni odij semina, cùm hic aptior gerendis rebus visus esset Regi; vnde excitatum incendium, quo pæne Francia tota deflagrauit.

Moritur ex peste Ioan. Galeatius.

Ioannes Galeatius fugato Ruperto, cæsisque Florentinis, Bononiam capit: cùmque de regni Italici assumendis insignibus cogitaret, obiit 3. Non. Septemb. ex pestilenti febre ætatis 54. vir nefarius, & cui religio sua fortuna fuit; Reliquit filios duos Ioan. Mariam, & Philippum Mariam, illum Ducem, hunc aliquot Ciuitatum dominum: Verùm mox exortis inter adolescentes dissentionibus, dissipatus est Principatus, qui tot sceleribus coaluerat.

Bussicaldus Genuã ordinat.

Bussicaldus Marescallus Genuensibus à Rege Fràciæ præpositus eos in omnia crimina pro lapsos, & ruentes in perniciem suam, autoritate suâ, & for-

& fortitudine reuocauit ad officium ; inimicorum etiam judicio virtutibus omnibus instructus & verum optimi, atque sapientis Gubernatoris exemplar.

MVNDI 5456. CHRISTI 1403.

Rhodi Equites à Sultano Ægypti pacem extorquent. Hospitalarij Rhodij Equites S. Ioannis tam atrociter vexauere Ægyptios, vt horum Sultanus Saladinus, turpem cum iis ferire pacem compulsus sit; videlicet vt peregrinos Hierosolymam ducerent, atque reducerent, reciperent loca sibi in Syriâ & Ægypto erepta, aliaque eiusdemmodi quibus se Saracenis metuendos ostenderent.

Bussicaldi in Orientem altera expeditio. Bellum inter Genuenses ac Venetos renouatum est, cùm Bussicaldus illorum Præfectus, missus ad liberandam Famagustam à Ioanne Cyprio obsessam, omnia composuisset, Berytum in Syriâ diripuisset, & fermè Alexandriam. At in reditu malè acceptus à Venetis legitimam eos inuadendi nactus est occasionem, duobus hisce populis semper, saltem voluntate, distractis.

Benedictus XIII fugit ex Auenione. Benedictus XIII. seu Petrus de Luna fugit ex Palatio suo Auenionensi operâ Francorum simul & Arragoniorum, statim receptus à Cardinalibus, qui ab eo defecerant. Restituta huic quoque fuit à Francis obedientia, quam tamen mox ferociâ suâ perdidit, dum confirmationem electionum tempore subtracti obsequij denegat. Quando

Ioan. Gerson. & missus est ad eum Massiliam Ioannes Charlerius, à pago agri Rhemensis dictus Gersonius, vir magnus, & quantùm hæc ferebant tempora magnæ eruditionis.

S. Vincentius Ferreriensis. Florebat hoc tempore S. Vincentius Ferreriensis Dominicanus Hispanus, vir concionibus ac miraculis clarus, & qui tum vbique magnos pietatis sensus accendebat. Hic à Confessionibus Benedicto XIII. fuit, & ab eo Magister Sacri Palatij constitutus. Verùm tamdiu huic adhæsit, quamdiu dubitare potuit eum legitimum esse Pontificem, vbi pertinacem vidit, eum deseruit, immo

immo & oppugnauit, sicque se fortem pariter atque sapientem Ecclesiæ Dei athletam probauit.

Impostores duo Magi Parisiis cremati.

Cremati sunt Parisiis Impostores duo Magi Carolo VI. Regi remedium afferre periculosè conati. Henricus quoque Angliæ Rex periculum vitæ adiit dum bellum gerit in Percios proceres, & Comitem Duglassium, à quibus sine dubio cæsus esset, nisi plures iisdem secum armis adornasset, quo stratagemate & incolumitatem, & victoriam de hoc prælio retulit. Pepercit tamen capto Duglassio ob singularem eius fortitudinem. Nihilominus perseuerauere motus in Angliâ, fingentibus eius aduersarijs Ricardum viuere, quæ fabula diù fuit Henrico, & perniciosa, & periculosa.

Henricus Anglus adit periculum.

Sirena Harlemẽsis.

Capta est hoc anno ad Edanum Hollandiæ Sirena, quæ ornata veste Harlemum deducta nere etiam didicit, pane & lacte victitans, semper muta, & crucem adorans, ideoque post mortem ritu Christiano sepulta; habita tum grande miraculum sine omni periculo fictionis, atque imposturæ, & probata per testes omni exceptione majores.

MVNDI 5457. CHRISTI 1404.

Venceslaus negligit Imperium.

Principes Hungariæ finitimi aduersus Turcos fortiter pugnant, & de iis aliquas victorias referunt, Sigismundo hi sopitulante qui tum Vicarium agebat Imperij, in quem Vvenceslaüs autoritatem omnem suam refuderat; dum ei plus otium & libido placerent, quàm Reip. cura, & administratio.

Moritur Philippus Burgũdus.

Obiit hoc anno Philippus Burgundiæ Dux, cognomento *Intrepidus*, septuagenarius, in stabulo seu taberna diuersoria Hallis in oppido Hãnoniæ, tam pauper vt eius vxor Margarita bonis eius mobilibus ex juris formula nuncium remiserit, impositis sepulchro viri sui zonâ, crumenâ, & clauibus. Successit ei Ioannes filius cognomento *Audax*, at filia Margarita nupsit Ludouico

Succedit ei filius Ioannes.

Del-

Delij hino Duci Aquitaniæ Caroli VI. primogenito, impubes impuberi: tantus fuit Regis amor in hanc familiam, tum Franciæ delicias, ob egregias in Philippo corporis animique dotes.

Thomæ Arundelij Archiep. Constātia

Angliæ Regem Ecclesias spoliare cogitantem Thomas Arundelius Archiepiscopus Cantuariensis inhibuit, fortitudine suâ apud populum, demissione apud Henricum; quibus vtrumque sic inflexit, vt negarent viro tam pio, & tam forti vim inferendam esse, & qui Thomam Martyrem, re magis, quam nomine repræsentaret.

Bonifac. IX succedit Innoc. VII.

Benedictus mittit Legatos Romam ad Bonifacium de pace: sed hic iis receptis mortuus est ex calculo Kal. Octobr. Defuncti Nepos in Arce S Angeli Legatos inclusit, nec nisi persolutis quinque millibus florenorum aureis dimisit. Rogarunt hi ne nouus eligeretur Pontifex, nisi admonito Benedicto, verùm audi- ti non sunt, atque reiecti. Castè obiisse Bonifacium ferunt, & admonitum sanari posse, si mulierem cognosceret, cohorruisse, ac mori, quàm fœdari maluisse. Sedit annos 15. minùs diebus 34. vixit sexaginta, auaritiæ insimulatus, & aliorum criminum, quæ tamen videntur aduersarij confinxisse. Datus ei Successor post dies 15. Cosmas Melioratus Sulmonensis, 4. Non. Nouemb. coronatus sub nomine Innocentij VII. vir bonus & integer, etiam ex aduersariorum consensu, quæ res eo tempore quàm virtus ipsa rarior visa est.

Roma turbatur aduentu Ladislai.

Sub initium eius Pontificatus turbata Roma, accedente Ladislao Rege Siciliæ cum exercitu. Et vero tum electi VII. Viri, qui Vrbem administrarent, omnes Gibellini, Guelphis vtcumque sese tuentibus, cùm vtraque factio potentes familias sibi addictas numeraret. Sicque discordia ex Vrbe per Bonifacium fugata in eam illo demortuo rediit.

Inno-

MVNDI 5458. CHRISTI 1405.

Innocentius Romam relinquere cogitur, ex quo nepos eius captos seditiosos vndecim necasset: fugit ergo Viterbium, statimque palatium eius à Romanis diripitur. Vocatus à nonnullis Ladislaüs cum copiis à Romanis pro libertate paratis mori reiectus est: mutatusq; Reip. status, ac Triumuiris, quos *Bonos viros* vocarunt, commissus. Indixit autem Pontifex Generale Concilium, scripsit ad Academiam Parisiensem, excusans vt potuit factum in Legatos Benedicti, ac præ se tulit omnes concordiæ vias, tam ei profugo, quàm Ecclesiæ turbatæ necessarias. *Innocent. Vrbem relinquit turbatam.*

Benedictus appellit Genuam euocatus à Bussicaldo, & Archiepiscopo Pileo Marino, viro sanctissimo, vbique magnificè exceptus primò, sed mox copiæ quibuscum venerat exclusæ. Hinc agere conatus cum Innocentio cùm hic recusasset, ille triumphauit. Quæsiti tamen concordiæ modi à Cardinalibus vtriusque partis, irrito tamen conatu, vtroque Pontifice in suo gradu consistere paratissimo, nec aduersario cedere. *Benedictus Genuã venit.*

Laborauere discordiis domesticis, & externis Francia, & Anglia; Francis, Anglis, Flandris maritimas oras vtriusque partis infestantibus, ac sæpe factâ exscensione vicinos agros expilantibus. In continenti quoque & Aquitaniâ intercepta oppida, quamquam non esset bellum inter duos Reges denunciatum. Sed grauior in Franciâ ab intestinis discordiis labes, inter Aurelianensem Regis Fratrem, & Ioannem Burgundiæ Ducem. Aurelianensis enim post obitũ Philippi Burgundi omnia trahebat ad se, ac Reginæ junctus conabatur ab Aulâ trahere Ludouicum Delphinum, vt summa rerum potiretur. Rex enim in dies ægrotabat magis, pediculis victitãs, nec patiens nisi per vim, & à personatis hominibus sibi vestes eripi, cum ipse sibi ad latus ferrum admouisset, *Anglia & Francia vexatæ.* *Aurelianensis & Burgundi dissidia.*

uiſſet, ex quo caro jam periculosè computruerat. Burgundus contrà Populi Regniquè commoda tantùm præ ſe ferens, in omnium oculis erat, adeoque Regis cùm ad ſe rediret. Expilato interea regno, ſæpe Regi eiuſque liberis neceſſaria

Miſer Regis, & Franciæ ſtatus.

deerant. Cùm ergo Burgundus ſocer Delphinum generum extortum ductoribus ſuis Lutetiam reduxiſſet, vtrimque paratæ ſunt copiæ; quæ tamen à Rege saniore dimiſſæ ſunt; verùm ad breue tempus, cùm valetudo Regis non eſſet diuturna. In Angliâ contra Henricum Regem conſ-

Turbæ domeſticæ in Anglia.

pirarunt Ricardus Scropus Archiepiſcopus Eboracenſis, & Thomas Mombraius Mareſcallus; ſed ambo proditi à Comite Vveſtmerlandiæ, ad ſupplicium ignominiosè rapti ſunt; Præſul miraculis poſt obitum claruiſſe dicitur, Thomæ caput diu expoſitum nunquam computruiſſe. Ferunt & ab eo tempore malè omnia Henrico ceſſiſſe, infectum leprâ, ex quâ ſanari nunquam potuit, in expeditione Vvallorum infelici theſauros adeoque coronam perdidiſſe. Certè Innocentius authores necis Scropianæ perculit anathemate; &

Scropus Archiep. caſus.

mittenti Henrico Sagum militare Præſulis ad Innocentium cum his verbis, *agnoſce an ſit tunica filij, an non?* Scitè hic reſpondit *Fera deuorauit filium*; quibus verbis innocentem Scropum, percuſſorem eius Tyrannum indicauit.

MVNDI	CHRISTI
5459.	1406.

Innocentio VII ſuccedit Gregorius XII.

Innocentius VII. vocatus in Vrbem, in eâ magno gaudio, vti legitimus dominus receptus eſt: Statimque librauit anathema in Ladiſlaüm, etiamnum occupantem Hadriani molem; at hic mox Oratores ad Pontificem miſit, arcem reſtituit, compoſuit pacem, neutri tamen nec Eccleſiæ profuturam. Enimuerò paulò poſt mortuus eſt, ſeptuagenarius Innocentius ex Apoplexiâ 8. Id. Nouemb. cùm ſediſſet annos duos, dies 22. Tum dubitauere Cardinales an electioni Pontificis

ſuper-

ſuperſederent, maximè cùm Galli ſuum adegiſſent Benedictum polliceri ſe abdicaturum, vt Collegio Cardinalium vtriuſque partis conueniente legitimum Caput Eccleſiæ ſeligeretur, & extra Schiſma. Nihilominus ex metu ne diutiùs vacaret Sedes ſtatuerunt Romam Pontificem eligere, ſed cum eâ cautione, vti promitteret abdicationem, ſi competitor deponeret dignitatem. Sic electus eſt 9. Kal. Decemb. Angelus Corarius vir doctus & eximiæ pietatis, coronatus 4. Non. Decemb. dictuſque Gregorius XII. in quo nihil deſideratum eſt præter nimiam retinendæ ſanctæ Sedis cupiditatem, quam accendiſſe volunt nimium in promouendis affinibus ſtudium, virtutis Pontificiæ certum, & vulgare naufragium. Atenim ſenſim corruptum eſſe liquet, cùm initio ſui Pontificatus nihil præter Eccleſiæ concordiam ſpectare videretur: ſed aliud eius litteræ, aliud facta docuere.

Robertus Scotus moritur, occupat eius regnum Robertus frater.

Dauid Rex captus, ab Anglis, ac bene inſtitutus.

Obijt hoc anno Robertus Scotiæ Rex kal. April. cùm regnaſſet annos 16. ex mœrore capti ſui Dauidis per Anglos, dum eum in Franciam mitteret, vt tutus hîc aduerſus patrui ſui Roberti inſidias viueret. At dum ex iactatione maris æger attingit littus Anglicum, ibidem captus eſt, ac detentus annis duodeuiginti; omnibus tamen corporis exercitijs ac diſciplinis eruditus, ex captiuitate, quàm libertate melior euaſit. Regni adminiſtrationem captiui loco ſuſcepit patruus, digniſſimus regno, niſi hoc ſibi ſceleribus arrogare voluiſſet.

Henrico Caſtellæ ſuccedit Ioannes puer.

Mortuus eſt eodem anno 8. kal. Ianuar. Henricus Caſtellę Rex ætatis 27. regni 17. ſepultus in veſte S. Franciſci. Huius digna Principe vox fuit, ſe plus ſubditorum diras, & maledicta, quàm hoſtium arma reformidare: ipſeque neceſſarijs nonnumquā egens, pecuniæ publicæ adminiſtratores ſeuerè coërcuit, vitâ ijs ægrè relictâ, coactiſque in fiſcum reuomere, quæcumque rapuiſſent; Rex acceptiſſimus bonis, Sanguiſugis me-

metuendus, & sancti Principis magnum exemplar. Successit ei filius Ioannes, 22. mensium puer, cuius curam, atque regni suscepit Patruus Ferdinandus: qui inuitatus & dictis & exemplis, ad occupandum regnum, maluit id nepoti suo, sibi gloriam immortalem reseruare. Pueri autem moribus formandis adhibitus est Paulus S. à Mariâ origine Iudæus, sed conuersus ad Fidem lectis S. Thomæ Aquinatis operibus, ac primùm Carthaginiensis, deinde Burgensis Episcopus, à quâ sede & nomen traxit, vulgò dictus Paulus Burgensis, celebris additionibus ad postilla Lyrani. Huius familia etiamnum restat in Hispaniâ inter Magnates sola ex Iudaicis adnumerata, ob periculum quod ipse Paulus aperuit, & docuit Christianos.

Paulus à S. Maria sen Burgensis.

MVNDI 5460. CHRISTI 1407.

Vergebant omnia ad concordiam inter Benedictum, & Bonifacium operâ Cardinalium vtriusque partis, & Regis Francorum, selectâ jam vrbe Saonâ ad Conuentum, & acceptatis vtrimque capitibus tribus ac viginti. Verùm hæc euanuit tergiuersationibus Gregorij sibi à Ladislao, & vrbe Francis addictâ metuentis, Benedicto in speciem ad id parato; quod ipse homo versipellis horrebat: nec à Cardinalibus vtriusque partis dimoueri potuit Gregorius, propositis licèt honestissimis conditionibus: quibus etiam confirmatus Benedictus, lætatus est in ventos abijsse concordiam, quam deinceps plenis buccis increpuit, & omnibus contra se prolatis objecit.

Concordia inter Benedictum, & Bonifacium disjicitur.

Cæsus est hoc anno Dux Aurelianensis frater Caroli VI. jussu Ioannis Burgundiæ Principis cognomento Audacis, capti in Nicopolitanâ clade per sicarios, quorum præcipuus Rauletus Octonuillæus Normannus Aurelianensis euocatus Regis nomine ab vno è Cubicularijs Regijs, consilij huius conscio, dum pergit ad Palatium insidens

Dux Aurelianensis cæditur jussu Ioan. Burgundi.

mulo cum famulo præferente facem, præscissa dextrâ, effusoque cerebro multis ictibus trucidatus est. Adjunctum homicidio sacrilegium; ambo enim pridie amicitiam coram Bituricensi sibi jurauerant. Cùm autem de hoc crimine mota esset quæstio, fassus est scelus coram Patruis Bituricensi, & Andegauensi, Ioannes, moxque conscensis equis fugit in suam Burgundiam, sed expectaturus talionem, cum regni pæne vltimâ pernicie.

MVNDI 5461. CHRISTI, 1408.

Carolus VI. metu majoris mali cædem Aurelianensis dissimulare cogitur, euocato Burgundo, cui & dedit veniæ diploma, cùm eius causam Ioannes Paruus Normannus Parisiensis Theologus defendisset. Quare idem postea Ioannes judicio quàm corpore ac nomine minor damnatus est ab Academiâ suâ, & Synodo Constantiensi. Repulsam quoque mox passa est vidua Aurelianensis, licèt æqua postularet; sed Burgundus & armis & Parisinorum fauore potentior, supra leges, & jus assurrexerat. Itaque quasi per mimum, pax infida, curante & cogente Rege, inter duas illas domos coaluit, tandiu duratura, quandiu vltionis negaretur facultas, & occasio. *Ioanni datur diploma veniæ, Ioanne Paruo causam eius defendente.*

Vtrique parti á Francis obedientia subtrahitur: Gregorius nouos Cardinales creat; eius nihilominus fautores Pisas secedunt, atque excommunicati atque depositi ab eo appellant ad legitimum Pontificem, & Concilium Generale. Quo tempore præposterè Ladislaüs conueniens Gregorium discordiam auxit, & occasione vsus occupat Romam, quam tamen mox ob fastum & imprudentiam amittit; quid enim aliud ab amenti Principe expectaretur; Benedictus interea vir præferocis ingenij, in Regem, Francosque furebat litteris, quæ publicè tortoris manu crematæ *Gregorius nouos Cardinales creat.*

 sunt

sunt eiusque fautores duo ignominiosè traducti, vt id in Pseudopontificis rabidi dedecus redundaret. Insuper Bussicaldo mandatum, vt huic *Benedictus fugit in suam Cataloniam.* injiceret manus, nec eum abire fineret: quod ille subodoratus fugit è portu Veneris, in Illiberitanum portum ad radices montis Pyrenæi, vt saltèm esset Pontifex in patriâ suâ, qui non poterat esse Orbis terrarum.

Nec ita multò post Benedictus Perpiniani, *Tria ... Concilia celebrata.* Gregorius Aquileiæ Concilium indicunt: at Cardinales eorum, repudiatis recenter creatis suum indicunt Pisis, dum Senis precariò Gregorius moraretur. Ad hoc Concilium vterque Pontifex cuocatur: sed suum celebrat Perpiniani Benedictus, cuius hæc summa fuit, vt idem rogaretur cedere Pontificatu, & omnia præstare, quæ schisma præscinderent; longè sapientiùs, atque prudentiùs quàm ab eo cœtu expectaretur.

Damnatus est hoc anno ab Academiâ Pra- *Ioannes Hux venenum suum spargit.* gensi Ioannes Huz, vir ingenio peracri, & eloquens Sacerdos; maximè adnitentibus Teutonicis: quos tamen idem Ioannes callidè depressit; ita constitutâ Academiâ Pragensi, vt pars Bohæmica tribus cæteris simul junctis æquipararetur, sic jubente Vvenceslao stolido, & quò hæc vergerent nihili curante. Quare hæc deserta à Teutonicis Academia, Lipsiensis instituta, aucta Erefordiensis, Teutonibus & Bohæmis plaudentibus; hi quòd soli in patria sua regnarent, lusci inter cæcos; illi se ab impijs separatos Germaniæ Catholicæ gratularentur. Itaque Ioannes Huz, non jam occultè, vt antea, sed publicè virus euomuit. Verùm statim huic eiusque fauto- *Hieronymus Pragensis.* ribus Hieronymo Pragensi Artium Magistro acutissimo, & Iacobetto Misensi, ex vrbe Missâ Bohæmiæ, alijsque Vvicleffistis opposuit se Stinco seu Subinco cognomine Lepus, Archiepiscopus Pragensis, qui Vvicleffistarum supra ducenta volumina pulcherrimè descripta, atque deaurata

com-

comburi jussit; quare ex Husso pago latrauit impotentissimè Ioannes, quem compescere coactus est edicto Rex VVenceslaüs, minùs Deum, quàm homines reformidantem.

MVNDI 5462. CHRISTI 1409.

Hoc anno celebratum est Concilium PISANVM in causâ Schismatis; cui 3. Patriarchæ interfuere, Alexandrinus, Antiochenus, Hierosolymitanus, cum 180. Archiepiscopis, Episcopis; & Abbatibus 300. Doctoribus 282. Perfectum est porrò Sessionibus XXII. atque in eo depositi Benedictus, & Gregorius, data facultas Cardinalibus creandi noui Pontificis. Quare illi 6. Kal. Iunias elegere Petrum Philargi, seu Philaretum Græcum Cretensem Minoritam Theologum Cardinalem, qui dictus est Alexander V. vir dignissimus eo nomine, eâque Sede, ob animi magnitudinem, sed magno Ecclesiæ damno non satis diuturnam. *Concilium Pisanum de Schismate.* *Alexander V in eo creatur Pontifex.*

Interea suum celebrauit Concilium Aquileiæ Gregorius, ad pristinas artes, dolosque confugiens. Sed cùm videret insidiari sibi Antonium Patriarcham, fugit dissimulato habitu in equo, cum solis duobus peditibus; eius autem Confessarius in veste Pontificiâ & apparatu subsequens, captus, & malè habitus est. Gregorius autem triremibus Ladislai exceptus, in Aprutium primò, deinde Caietam delatus, exinde Ariminum repetijt, pænè desertus ab omnibus. Benedictus autem Barcinonem fugit, vbi tantisper hæsit, donec Peninsulâ, (vulgò *Paniscola*) in regno Valentiæ Diœcesis Dertusensis se inclusit, neque Pontificatum nisi cum vitâ, etiam in morte pertinax, deposuit. *Fugiunt Greg. & Benedictus.*

Alexandri V. Constitutio Pisis edita pro Minoritis Academiam Parisiensem turbauit; ideò ab eius successore reuocanda: vtilius Ecclesiæ contra Ioannem Hussum decretum emisit; quod hic recepit, vt hæretici solent, hoc est cũ magno *Alexandri V. duæ Constitutiones.*

furore, atque conuicijs, quæ nunquam illiusmodi homuncionibus damnatis deffuere.

Martinus Trinacriæ Rex moritur.

Martinus Trinacriæ Rex in Sardiniâ, de rebellibus relatâ ingenti victoriâ obijt Carali ex morbo quem contraxerat, ex complexibus pulcherrimæ virginis, nondum recuperatâ valetudine, Asmodei victimâ turpior. Regnum Patri, administrationem Blanchæ, subditis suis & Aragonijs magnum sui desiderium reliquit.

Bussicaldus eiicitur Genua.

Bussicaldus jam odiosus Genuensibus ob seueritatem licet legitimam, interfecto Gabriele Galeatij notho perduellionis reo, penitùs ab eis abalienatus est. Euocatus ergo Mediolanum à Galeatio vt vrbem hanc seditiosam regeret, expulsus est Genuâ, quæ se Marchioni Montisferrati dedidit; atque tamen admissus Mediolani, vtriusque vrbis administrationem perdidit, & redire in Franciam priuatus compulsus est, vir meliori fortunâ dignior. Mox tamen etiam Marchio ejectus est Genuâ, leuissimo populo optante semper alium rectorem, nec ferente præsentem.

Ioannes de Monte Acuto perdit caput.

Ioannes de Monte-Acuto magnus Regiæ domus Magister, vir potens, ideoque multis inuisus, falsò iusimulatus peculatûs, factione Ducis Burgundi perdidit caput. Mox tamen ei redditus honor à Delphino, eiusque cadauer honorificè delatum Marcusiem ad Cœnobium Cælestinorum, quod fundârat, ostendit damnatos extraordinarijs judicijs reos non esse semper ex æquitate, legibusque mulctatos.

MVNDI 5463. CHRISTI 1410.

Alexander V. moritur.

Hoc anno 5. Id. Maij Bononiæ, mense sui Pontificatus duodeuigesimo, ætatis 71, obijt Alexander V. diues Episcopus, pauper Cardinalis, mendicus Papa, vt ipse dicere solebat, à quo primùm mutati Tituli Cardinalium. Suffectus est ei pridie Id. Maij Baltazar Cossa, seu Coxa, Neapolitanus, coro-

coronatus 8. Kal. Iun. dictusque Ioannes XXIII. vir belli, quàm pacis artibus melior, & parum aptus ad Pontificatum, eòque indignior, quò eius appetentior fuit; quem & vi creatum, & nummis in pauperes Cardinales effusis, & Ludouici cum classe vicini, eumque exoptantis, metu. Petiit autem statim exordio suæ Sedis à Francis subsidia pro decimis, vacantiis beneficiorum, & aliis eiusdemmodi, quæ deberi Cameræ Apostolicæ contendebat; his tamen acriter obstitit Academia Parisiensis: nihilominus aliquid aspersum, non quia id jus, sed id miseratio, & amor in egentem Pontificem exigebant. *Succedit ei Ioan. XXIII.*

Obiit hoc anno 15. Kal Iun. Rupertus Rom. Rex, anno regni su 9. mense 5. sepultus Hildebergæ vbi Academiam erexerat. Optauit ei successorem dari Pontifex Sigismundum Hungariæ Regem; sed huic prælatus est Iodecus Marchio Morauiæ cognomento Barbatus; verùm ei mox demortuo suffectus est idem Sigismundus, qui vt Marchio Brandeburgicus sibi ipse suffragium dedit, asserens se sibi notum esse, non autem alios; quod mirati Electores, huicquoque adstipulati sunt calculis suis, vir pace, quàm bello melior, atque felicior: non est coronatus tamen nisi post annos quatuor, quia sibi aduersantem expertus est Vvenceslaüm, in hoc tantùm fortem, vt fratrem, qui hanc dignitatem tantùm susceperat vt prouideret Ecclesiæ, frustra turbaret. *Ruperto Ro Reg. succedit Iodocus, huic Sigismundus.*

Mortuus est quoque Martinus Arragonum Rex, dum nouâ vxore ductâ, saginâ grauis, & valetudinarius, se medicamentis ad prolem gignendam incitat. Multis eius hæreditatem prensantibus selecti sunt ex Arragoniæ, Valentiæ, & Catalaniæ singulis prouinciis tres homines, quorum fuit vnus S. Vincentius Ferrerius; hi coram Petro de Lunâ regnum adiudicarant Ferdinando patruo Regis Castellæ, nato ex Eleonorâ sorore Martini defuncti Regis, quæ tamen sententia, *Martino Regi Arragoni succedit Ferdinandus.*

non nisi post biennium prolata est. Is autem hoc anno Antequeram obsidens Mauros ad eius auxilium venientes vicit, & iterum Anchidonam expugnauit, potitusque his duabus vrbibus, suis victoriis prolusit ad suam inaugurationem: vir magnus, & exquisitæ moderationis, qui Castellæ regnum sibi oblatum nepoti seruare maluit, quo facto quod minùs expectabat, obtinuit.

Iagelon's de Prussis & Cruciferis victoria.

Hoc anno Vvladislaüs Iagello Poloniæ Rex, cum patruelle suo Vvitondo, siue Alexandro Lithuaniæ duce, inuitus aduersus Cruciferos Prussos bellare coactus, Polonorum maximè virtute de iis insignem victoriam retulit ad Gruneualdum cæsis 50. hostium millibus, vnà cum Magistro, & commendatariis omnibus. Sic horum religiosorum militum contúdenda superbia fuit, qui ex fautoribus Christianitatis in illis partibus, dum bonis omnibus circunfluunt, effecti Tyranni sic castigari meruerunt. Postea suffecto Planenio redintegratum bellum, iterumque ad Lancicum pagum obstinatissimè pugnatum. Tertiò post aliquam quietem commisso prælio (quo Poloni victores Prussorum octo millia conciderunt, plures ceperunt) cum iis nihilominus anno sequenti pax inita est, sed victoribus quàm victis iniquior.

Factiones duæ, Burg. & Aurelian.

Franciæ regnum vniuersum hoc anno in duas factiones abiit, Burgundi & Aurelianensis Burgundus Rege, Delphino, Parisiensi vrbe potiebatur, & ab hac parte Angli quidam stabant: Aurelianensibus fratribus fauebant Duces Biturigum, Britanniæ, Borbonij, Comites Alenconii & Armanjaci, aliique omnes vno nomine dicti Armaniaci, quòd cæteris arte bellandi præstarent; hanc quoque tuebantur Angli, prædarum vtrimque cupidi, cùm excursionibus militum, & deprædationibus lacerata Francia pateret. Neque tantùm ferro, sed & calamis pugnatum, & in partes Mars & Apollo transiere. Vtrimque etiam anathematis, & fulminibus

Ec-

Ecclesiæ, at sine dubio brutis, quia non Dei & Ecclesiæ, sed odii, & vltionis causâ librabantur.

Theodoricus Niemus.

Florebat hoc tempore scribebatque Theodoricus Niemus, malè creditus Episcopus Verdensis aut Cameracensis; fuit enim tantùm Clericus, & nullius dignitatis, sed magnæ in Romanos Pontifices maleuolentiæ.

CAPVT II.

DECAS SECVNDA.

Ab anno Christi 1410. *ad* 1420.

MVNDI 5464. CHRISTI 1411.

Ladislaus victus Ludouicum victorem reiicit.

IOannes XXIII. Romam venit, & Ludouicum Siciliæ Regem immittit in Ladislaüm, adjuncto illi Paulo Vrsino copiarum Pontificiarum duce, & Sfortiâ viro bellicis artibus clarissimo. Hi aggressi Ladislaüm, eum ad S. Germanum magnâ strage fuderunt, sed vti victoriâ sua nescierunt, aut veriùs Paulus Vrsinus noluit atteri penitus Ladislaüm, sed Pontificem inter hunc & Ludouicum semper interjici medium, & se vtrique ostentare. Itaque resumpsit animos Ladislaüs, dicere solitus se primo die capi potuisse, altero regnum, tertio neque se, neque regnum. Statim autem Ludouicus Italorum exosus leuitatem; & proditiones, vir quietioris ingenii ad sua in Galliam rediit, non satis fortis, & prudens vt cum Neapolitanis ferro simul, ac fraude pugnaret

Lanii tum Parisiis, & Bononiæ dominantur

Lanii duo, Cossulinus & Mongiolinus, Bononiæ Tyrannidem occupant, & nobiles plurimos, loco bouum & pecudum mactant ac jugulant. Excitati sunt exemplo Laniorum Parisiensium,

qui hoc tempore in gratiam Ducis Burgundi contra Regem & Delphinum incitati rexere Lutetiam: verùm vtrobique retusi ab honestis ciuibus, sed cum vincentium dedecore, quibus populi fæx negotij tantùm exhibuisset

MVNDI 5465. CHRISTI 1412.

Io: Papa inis pacem cum Ladislao. Ioannes Papa crucem aduersus Ladislaüm Siciliæ Regem promulgari jubet: mox tamen abjicit hoc consilium, quòd Paulo Vrsino parum confideret, & à Sfortiâ sibi vereretur, qui injuriarum prætextu ab Vrsino, Ladislaüm respectabat, ipseque Ladislaüs submittere sese videretur. Itaque inter eos initum fœdus, cuius victima Gregorius fuit; qui se recepit Ariminum ad Carolum Malatestam, amicum suum, ibique restitit, donec Constantiæ deposuit Pontificatum, meliori tempore diu & frustra expectato.

Ioan. Huz aduersus indulgentias furit. Tum occasione sacri huius belli Ioannes *Huz* debacchatus est aduersùs Indulgentias sub Albico Archiepiscopo Pragensi, quem in Stinconis locum ipse Vvenceslaüs suffecerat, homine sordibus ipsis sordidiore, atque auaritiæ vix credendæ. Hic enim claues cellæ vinariæ seruabat ipse, oblata sibi edulia vendebat, non alebat equos, quoniam noctu comederent, & alia eiusdemmodi sordium παράδοξα. Tum ergo indormiente *Albici Arch. Prag. sordes.* tali præsule missi ab Husso qui publicè reclamarent indulgentiis, Papam Antichristum esse dicerent, iique mulctati iussu Vvenceslai Martyrum loco habiti sunt. Quæ cùm accepisset Ioannes, Concilium in Vvicleffistas, & Hussitas decernit, Husso interim furente, qui demum à Vvenceslao eiectus est Pragâ, cuius tamen sectatores grauius tumultuati sunt, audaciores facti, heterodoxorum more, qui facilitate, & blanditiis efferantur.

S Vincen. mult. Iudæos conuertit. Hoc anno per Vincentium Ferrerium multi Iudæi in Hispania conuersi sunt, cùm eo con-

cio-

cionante coram iis, in palliis virorum, & peplis fœminarum apparuissent cruces. Eodem tempore lucidâ cruce in cœlo fulgente Castellanis ad concionem Minoritæ, centum viginti duo eorum millia Christum agnouerunt, celeberrimâ vtrobique Crucis de impietate triumphantis victoriâ.

Ioannes Maria, filius Ioannis Galeatij Vicecomitis, Dux Mediolani, sensim perdito dominatu, & vix seruato Mediolano, dum crudeliter in suos desæuit, eosque molossis suis vorandos objicit, à coniuratis interfectus, ac vulneribus deformatus in templum delatus est, quem ex commiseratione triobolare Scortum rosis obtexit. Successit ei Philippus Maria, qui non modò victus est fratrem, sed & ditionem paternam omnem recuperauit, fratris exemplo, atque damno factus sapientior. *Io. Galea. tio succed. dit Phil. Maria.*

MVNDI 5466. CHRISTI 1413.

Obiit hoc anno, Regni occupati 13. cum sex mensibus, Henricus IV. Angliæ Rex ex Elephantiasi, cogitans expeditionem Hierosolymitanam, quia fatalem sibi Hierosolymam audierat. Cùm autem ægrotaret in ædibus Abbatis Vvestmonasteriensis Londini, atque audiuisset cubiculum in quo jacebat Hierusalem appellari, vltimum sibi vitæ terminum didicit imminere. Successit ei filius Henricus V. viginti sex annorum strenuus, & fortis, atque vir melior, quàm fuerat adolescens, coronatus 5 Id. Aprilis, sub quo floruit Vvalfinghamus, artibus ariolandi, sicut ipse Rex, paulò addictior. Rex autem tantum non est oppressus a Ioanne Olcastellio Vvicleffistâ, qui fugitiuus ex turri Londinensi multos fautores ad Londinum adduxerat, oppressurus Henricum: sed consilium eius detectum, mulctati conjurati; fugit tamen Olcastellius, & ita latuit frustra perquisitus, vt non nisi post biennium geminatæ perduellionis & audaciæ pœnas lueret. *Henr. IV. Anglus moritur.* *Succedit ei filius Henr. V.* *Vvalfinghamus.*

Ladislaus Romam occupat.

Ladislaüs, adjuuantibus fautoribus suis, per fracta mœnia subit Romam, eamque turpiter expilat. Vix manus eius vitat Pontifex, atque Cardinales versus Sutrium fugientes; inde Viterbium, postea Florentiam, denique Bononiam veniunt jam factam Pontificii juris. Moliebatur maiora Ladislaüs, ac totius Italiæ dominatum, quem mox cum breui loculo commutauit.

Imper. & Papa periclitantur Cremonæ à Gabrino.

Ioannes XXIII. atque Sigismundus eligunt Constantiam, vt in hac vrbe Generale Concilium celebraretur, & indiceretur. Sed ambo Cremonæ magnum adiere vitæ periculum à Cabrino, seu Gabrino Fundulo, vrbis domino, qui vtrumque ex turre, in quà eos exceperat conuiuio, præcipitare decreuerat. Verùm hunc pudor, & hospitii jus impediit, aut veriùs Deus, qui in eum potuit, in quem nulla jura valebant.

Samogitia & Lithuania addita Christo.

Samogitia hoc anno afferta est Christo operà Ladislai, seu Iagellonis Poloniæ Regis, viri pientissimi, ac verè Christiani. Quo tempore & Hieronymus quidam Pragensis (diuersus ab Hæretico) vir sanctus, & doctus, multos Lithuanos, Vvitoldi eorum Ducis fauore, conuertit ad Christum: vt cultores huic assereret, dum populares eius in Bohæmiâ perirent.

MVNDI 5467. CHRISTI 1414.

Communio sub vtraque specie à Petro Desdrensi, & Iacobello.

Vvicleffistæ, & Hussitæ in Bohæmiâ insanire pergunt ob ignauiam Regis Vvenceslai: aduersus eos scripsit Ioannes Gerson, & in iis comprimendis Pontifex Ioannes se sollicitum ostendit. Addidit & nouum errorem Petrus Desdrensis exul ob hæresin, & Communionem sub vtrâque speciẹ necessariam ad salutem asseruit, nactus comitem exilii, & erroris, Iacobellum; quod magnos tumultus excitauit inter populos amantiores vini, quàm religionis.

Ladislaus veneno necatur, ei succedit Ioanna II.

Obiit hoc anno Ladislaüs toti jam Italiæ terribilis, veneno sublatus, vti creditur, à medico Iudæo, cuius filiâ Rex abutebatur; sed

tum

tum sceleratus pater nummos filiæ prætulit ; cui suasit oblinere pudenda sua quodã medicamine, ad excitandam in Ladislao libidinem ; quod cùm illa præstitisset, & Iudæa, & Rex periere. Alii malunt ex nimio coitu extinctum, alii igne sacro correptis virilibus. Periit autem 8. Id. Aug. ætatis anno 40. regni 29. cum ingenti omnium, nisi aliquot sceleratorum, voluptate. Antequam moreretur Paulum Vrsinum perdere voluit; sed hic arte Ducis Atriæ seruatus est. Successit Ladislao Ioanna II. eius soror, vidua Guillelmi Austrii, quæ nupsit Iacobo Marchiæ Comiti ex familiâ Borboniâ. Verùm cùm is ingratus eam vnàque Sfortiam Comitem Stabuli inclusisset, multosque sustulisset; illis liberatis, hic in custodiam datus est; Ioanna verò Caracciolo turpiter se substrauit, libidine vlta mariti sui animum ingratum; & crimine scelus.

Ioannes XXIII. metu Ladislai solutus Constantiam venit, ad Concilium, hic magnificè susceptus 5. kal. Nouembr. inchoata Synodus Kal. eiusdem mensis, seu veriùs eius præambula. Nam Sigismundus coronatus est tantùm Rex Romanorum 8. Id. Nouembr. nec ante peruigilium Natiuitatis ingressus est Constantiam, vbi legit Euangelium de more, *Exiit edictum à Cæsare Augusto* &c. in habitu Imperiali, præcipuus conuentûs huius promotor, ac vindex. *CONCILIVM CONSTANTIENSE.*

Qui venerat ad Concilium Ioannes *Huz*, deprehensus est in hospitio suo disseminare hæresin: quare ad Pontificem Ioannem deductus, commissus est custodiæ Episcopi Lausanensis, eique quatuor assignati Cardinales qui eius causam excuterent. Porrò venerat is Constantiam triumphantis instar, magno stipatus amicorum globo, tribus diebus antequam litteras securitatis, seu *Saluum conductum*, ei Sigismundus expediendum curaret. Hic nihilominus amicè susceptus est, & liberè agere permissus, donec detectus *Ioannes Huz hic disseminat suam hæresin.*

est

Fugiens reducitur in carcerem. est suos, & Vvicleffi errores disseminare; immo cum cogitaret de fugâ, deprehensus in curru stramine pleno, quo ex vrbe deportandus erat; quare reductus in carcerem meritò compactus est, jam desperatus; vt pote qui in medio Concilio, & inter judices suos insaniret.

MVNDI 5468. CHRISTI 1415.

B. Birgitta Sãctis ac censetur. Ioannes XXIII. B. Birgittam Suecam in Sanctarum numerum retulit 4. Non. Febr. aut potiùs confirmauit factam eius Apotheosin ab Bonifacio IX. sicut iterum eadem sancita est à Martino V. exauctorato Ioanne Pontifice, vt nemini de sanctitate eius toties excussâ scrupulus relinqueretur. Paulò post accessere ad Concilium Cardinales Bonifacii, atque Benedicti, benignè habiti, ne speratæ concordiæ moram injicerent.

Ioannes XXIII fugit. Sexto igitur kal. Martii habita est secunda Sessio, in quâ promisit Ioannes, addito iuramento & omnibus formulis, se cessurum Pontificatui, si huic quoque Gregorius, atque Benedictus renunciarent. Verùm Paulò pôst dissimulato habitu, operâ Friderici Ducis Austriæ, fugit Scaffusam in oppidum eiusdem Friderici, 4. milliaribus à Constantiâ disiunctum; quæ fuga cùm omnes terruisset, fecit iis animos Sigismundus, pollicitus auxilium, & operam, donec Ecclesiæ pax certa redderetur. Confirmarunt etiam Patres litteræ à Ioanne redditæ, omnia fausta pollicentes; quæ tamen non seruauit. Sed primùm Leffemburgum duobus diebus à Constantiâ dissitum abiit, indeque Friburgum ditionis Austriacæ, vt hinc ad Ioannem Burgundum euolaret: vnde constat hunc parricidam, non Franciæ modò, sed & Ecclesiæ bustum, & perturbatorem extitisse.

Io: causa agitatur in Concilio. Vbi res suas in tuto collocatas Ioannes vidit, litteras in Sigismundum, & Concilium dedit; ab hoc vicissim redditæ. Verùm recessus eius ab om-

omnibus improbatus est, vt maioris discordiæ seminarium; maximè ab Academiâ Parisiensi, cuius tum erat summa in Orbe Christiano authoritas. Tum quæstio de criminibus Ioannis proposita, quæ licet à Concilio rejecta esset emolliuit hunc tamen, & ad abdicandum Pontificatum reddidit paratiorem; & quod mox præstitit cum singulari Patrum voluptate. Neque verò Fridericus temeritatis suæ pœnâ caruit: damnatus est enim a Sigismundo quòd turbare Concilium conatus esset, eiusque subditi Sacramento fidelitatis absoluti; vnde factum vt tum Heluetii res agerent suas, & occuparent eius ditionem, quam pace cum Sigismundo initâ reddere noluerunt. Certè si tum fortiter Friderico & Ioanni Sigismundus non se opposuisset cum exercitu, Concilium sine dubio in ventos abiisset.

Heluetii res suas promouent.

Hieronymus Pragensis, acceptâ fide publicâ, venit Constantiam, & ex eâ fugit, sed mox retractus est. Ioannes quoque a Friderico reconciliato deditus est Sigismondo; exautoratur publicâ Concilii sententiâ, atque deponitur Celiæ. Gregorius quoque per Malatestam deponit Pontificatum cum eius insignibus, idque ipse confirmat Arimini; denique decernitur Legatio ad Benedictum plena minarum: ex quibus spes certa Ecclesiasticæ pacis affulgebat.

Hieron. Pragensis venit Constantiam.

Deponuntur Io. & Gregor.

Eiusdem Concilii Sessione XV. inductus est in Concilium Ioannes Huz, & pertinax addicitur flammis, atque comburitur, interminatus Cygnum pro Ansere nasciturum (*Huz* enim Bohæmis Anser est) Lutherum significans, cultus à suis vt Prophetes, & omnium Martyrum primus. Eius autem securitatis, litteræ ab Heterodoxis adeo jactatæ, nullius momenti sunt; quas ipse fugâ suâ reddiderat irritas, & cuius supplicium qui eas dederat, exegit Sigismundus. Tum quoque damnata octo Ioannis Parui capita, de cædendis Tyrannis, omisso tamen Parui

Ioannes Huz comburitur.

Damnata Io. Parui capita de Tyrannis.

nomine, quòdquidam hæc à Gersonio conficta quererentur.

Benedictus XIII fugit Paniscolam.

Sessione XVII. Sigismundus destinatus à Concilio ad Petrum de Lunâ, & Regem Arragoniæ cum Comitibus, & Patrum benedictione pergit Perpinianum; cùm negaret Pseudo-Pontifex ille, se Nicæam adire posse. Ibi ludificatus & Sigismundum & Arragoniæ Regem, ne caperetur fugit Panis-colam, munitissimum in rupe oppidum, quò se ad obitum vsque continuit, homo ex æquo contumax, & perniciosus.

Hieron. Pragen. s fugiens retrahitur.

Denique hoc anno Sessione XIX. Hieronymus Pragensis Artium Magister Laicus damnat hæresin suam, sed mox fugit; cùmque jam ad fines Bohæmiæ peruenisset, à Ioanne Duce Bauariæ captus, reductus est Constantiam, inclusus carceri, donec palinodiam recineret, verùm quæ frustra ab hæretico pertinaci expectabatur.

Pugna ad Azincurtium.

Henricus Angliæ Rex occasionem belli in Carolum quærit, petitis quæ sibi dari non putabat, Aquitaniâ & Pontiuo, sine jure clientelæ. Anglus ergo cum mille quingētis nauibus appellit Auriflorium *Harfleur*, quam vrbem & capit: verùm statim eius exercitum inuadit lues, & in velitationibus multos è suis amisit. Dum ergo recedit victo similis versus Calisium, ad vicum Blangium prope Azincurtium, à Francis inuaditur, 8. kal Nou. licèt honestis conditionibus pacem peteret, & liberum ad sua reditum. Pugna ergo committitur; in quâ victi Franci, cùm ex imprudentiâ suâ, tum Anglorum fortitudine, ac iniquitate loci, vel etiam aliquorum Francorum proditione. Mortui vtrimque multi Principes & proceres; ex Francis Duces Alenconius, Barensis, Brabantius, Comites Niuernensis, & Marlæ, cum Comite Stabuli & Admiralio: Ex Anglis Dux Eboracensis Regis patruus, & Suffolciæ Comes, aliique. Capti ex Gallis Duces Aurelianensis & Borbonius, Comites Vindocinus, & Augi, Richemontius, & Bussicaldus, qui

Bussicaldus moritur.

qui fauciüs in Angliam ductus obiit. Henricus victoriâ suâ vsus non est; quam si secutus esset, & se conjunxisset Burgundo, Francia perierat.

Lud. Delphinus, & Io. eius frater obeunt, succedit Carolus postea VII

Sed publicæ calamitati priuata quoque adjuncta est. Mortuus est enim tum Ludouicus Delphinus Burgundi gener; cui successit frater Ioannes gener Comitis Hannouiæ, qui anno sequenti fato functus est ex immodico pilæ exercitio, huius locum occupauit vltimus filiorum Caroli VI. Carolus Comes Pontiuensis, annorum tum 14. ductâ vxore filiâ Ludouici Siciliæ Regis, ac Ducis Andegauensis, hostis Ioannis Burgundi capitalissimus.

Mahometes Calebinus Hadrianopoli sedem regni statuit.

Clades aliquot hoc anno à Turcis acceptæ, quos Sigismundi Regis absentia, & Principum aliquot proditio ad audendum excitarat: abduxere post varias clades impositas, & receptas, captiuorum 30. millia. Imperabat tum Turcis Bajazetis filius Mahometes, dictus *Ciritzes*, corruptè *Christes*, seu *Cyris-Celebes*, Latinè Calebinus, & Calepinus. Statuerat ille inuadere Constantinopolin, morte tantùm ab eâ occupandâ prohibitus. Certè ex vrbe Prusâ Bithyniæ regni sedem transtulit Hadrianopolin, vt ex Europâ faciliùs Europam aggrederetur.

Septa capta à Lusitanis.

Capta quoque in Africâ à Lusitanis vrbs Septa *Ceute*, multis millibus Maurorum interemptis, propter quam diuturnum bellum inter vtramque gentem concitatum est, & inimicitiæ propè immortales.

Chrisoloras obit.

Obiit denique hoc anno Constantiæ Michaël Chrysoloras anno ætatis 47. cuius Epitaphium scripsit Æneas Siluius postea Pius II. dignum laudantis, & laudati monimentum.

MVNDI	CHRISTI
5469.	1416.

Ferdinando succedit Alphonsus.

Ferdinandus sentiens sibi mortem imminere subtrahit se ab obedientiâ Benedicti, authore S. Vincentio Ferrerio, qui tum eum reluctantem deseruit, & decretum Regis aduersum illum

in

in concione recitauit: omnes Benedictus excommunicauit; jam ex Lunatico factus Fanaticus. Obiit autem Ferdinandus 4 Non. April. regni 4. vitæ 43. vir eximiis animi & corporis dotibus exornatus, dignusque vitâ diuturniori, vsurpari solitus sæpe; *Satiùs esse Regem diligi, quàm timeri.* Successit ei filius Alphonsus cognomento *Magnanimus*, sui sæculi magnum ornamentum, propter eruditionem fortitudini copulatam.

Sigismundus Parisios venit.

Sigismundus Lutetiam venit Kal. Mart. vt componeret dissidentes Franciæ & Angliæ Reges, vbi magnificè susceptus, non est tamen permissus obire munera Imperatoria; immo nec Comitem Sabaudiæ Amedæum, postea Felicem V. Ducem creare Lugduni; quare id mox præstitit in arce Monluetanâ. Transiit & Imperator in Angliam, hîc quoque perhonorificè habitus: vbi cùm regem reperisset non alienum à concordiâ, eam turbauit clades Anglis per Francos illata; sed statim eam victoribus Francis Angli reposuere, adjunctis etiam victoriæ suæ magnis populationibus. Accessit & bellis externis domestica conjuratio in Regem, Reginam, & regiam familiam, quæ detecta perduellium sanguine diluta est, Hordeomontius Canonicus in perpetuum carcerem cum pane & aquâ detrusus, pœnâ multatus est omni cruento supplicio grauiori, adjuncta est etiam carceri contumelia, priùs per vrbem ignominiosè traductus.

Coniuratio in domum Regiam.

Constantiæ Sessione XXI. damnatus est Hieronymus Pragensis, ac viuus exustus, habitus est à suis vt Martyr, festo peculiari honoratus in terris, dum in inferis flammis tortus æternis, suorum & alienorum scelerum pœnas lueret sempiternas.

Hieronymus Pragensis viuus exustus.

MVNDI 5470. CHRISTI 1417.

Cùm relata esset ad Concilium Petri de Lunâ pervicacia, actum de eo multis Sessionibus

tandem depositus est: nec ita multò pòst Electores ingressi conclaue in festo S. Martini Odonem seu Othonem de Columnâ Pontificem nominarunt; qui se ideo Martinum V. nominari voluit. Is omnium suffragio hâc Sede dignissimus judicatus est, ideoque actæ à Sigismundo, & aliis Patribus gratiæ. Antequam autem eligeretur, Concilia decreta fuerant deinceps primum post quinquennium, secundum post septennium, reliqua post decennium, quibus Ecclesia in capite, & membris reformaretur. Statutum postea de Ioanne seruando, qui & per biennium in Germaniâ seruatus est; corruptis tamen auro custodibus effugit, ex captiuo futurus erro, majori Ecclesiæ metu, quàm damno. *Io. serua. tus fugit.*

Bohæmi, suppliciis Hussi & Hieronymi efferati, calicem retinent, damnatum in Concilio, Ecclesias diruunt, & ad 30. millia conuenientes, erectis in patenti campo 300. mensis sub vtrâque specie communicant. Tunc autem nihil propius factum est, quam vt ab iis Vvenceslaüs cæderetur: tantùm deterriti sunt oratione Conradi cuiusdam Sacerdotis viri eloquentis, & industrii, qui probauit ferendum esse regem inertem, sed benignum, eumque forti, & seuero anteferendum: sic miserando Principi tum sua profuit inertia. *Bohæmi retinent Calicem, & tantũ non Regẽ cædunt.*

Ioannes Betancurtius nobilis Normannus sub auspiciis Castellæ Regis quinque Fortunatas Insulas subegit, earumque se Regem dixit. Successit ei mortuo propinquus Menautes, à quo Canaria occupata est. Verùm hæ insulæ Gallis nequaquam fuerunt Fortunatæ. *Io. Betancurtius Rex Canariarum.*

Apparuit hoc anno in Germaniâ hominum subfuscum genus, deditum latrociniis: dicti sunt vulgò Ægyptij, vel Bohæmi, vel etiam Tartari, de quibus agemus in Geographicis; sunt autem hi nobis furtis suis, quàm nomine notiores. *Bohæmi Latrones tum primũ visi.*

Marti-

MVNDI 5471. CHRISTI 1418.

Benedictus Legatos Martini rejicit. Martinus V. ex autoritate Concilij mittit Legatum ad Petrum de Luna, cui tantùm callidè respondetur: ab hoc deficiunt aliqui ad illum Cardinales: sed induratur in dies magis; maximè cùm videt Martinum aliquid denegasse Regi suo, & hunc ab ipso alienatum: ita nonnunquam Politicæ res Ecclesiæ grauiter nocuerunt.

Finis Concilij Constantiensis. Hoc anno finis imponitur Concilio Constantiensi post XLV. Sessiones; quod probauit Martinus in omnibus quæ spectarent ad Fidem, de reliquis prudenter suspendit judicium suum; & in fine sapienter quid sentiret aperuit; ita tamen vt multos tumultus defugeret, dum plura pollicetur, quàm perficit. Sic absolutum Concilium quod tribus annis, & sex ferè mensibus tenuit, de quo Sigismundus gloriam etiam in terris retulit immortalem, Hercule felicior, excisâ Pontificum Hydrâ, cui noua capita in dies adnascebantur.

Martinus V. ad suũ munus intentus. Martinus relinquit Constantiam, transit Alpes, Mantuam venit; vbi varias Legationes excipit, intentus in Orbem Christianum, maximè in Franciam, cuius erat tum misera facies, & digna boni Pontificis ac patris curâ, & sollicitudine.

Burgundi Armaniacos cædũt Parisiis. Enimuerò hoc anno Parisios ingressi per proditionem fautores Ioannis Burgundi magnam edidere stragem, Comitem Armaniacum, Comitem Stabuli, Henricum Morleum Cancellarium, cum aliquot Episcopis, Abbatibus, Senatoribus Parlamenti aduersantibus aut suspectis Burgundo, sustulerunt. Eorum cadauera feris objecta & auibus, aut in fluuium projecta, aut è furcis publicis pependerunt; Rex per vrbem circumductus equo, hæc probare coactus; Delphinus, qui deposcebatur ad necem, vix nudus subductus est, à Taneguido nobili Britone,

harum-

harumque cædium vltore. Inter hæc Burgundus Parisiis est exceptus magnificè: tumque excitata est per Capelucham vrbis publicum seruum iterum seditio in Armaniacos, quo nomine tum Regiæ partis, & Delphini fautores appellabantur, mox tamen tortor iste, jubente Burgundo, cæsus est, quòd plus præstaret, quàm eum emittentis res postularent. *Capelucha tortor sublatus*

MVNDI 5472. CHRISTI 1419.

Ioannes primogenitus filius Emmanuelis vxorem duxit Sophiam Marchionis Montisferrati filiam, & coronatus est Imperator: neque tamen tum obiit Emmanuel, sed tantùm post annos sex, cuius filius quoque fuit Constantinus, sub quo capta est Constantinopolis, aliique liberi quinque, inter quos stolidè partitus est Imperium, jam satis infirmum, atque ea diuisione in vltimam ruinam præcipitaturum. *Emmanuel Imperium inter filios suos diuidit.*

Martinus V. omissâ Bononiâ, quæ defecerat à Pontifice, autore Antonio Bentiuolio, Florentiâ venit vbi splendidè exceptus est. Neque tam cito Romam venire potuit, quia Vrbis vicina loca tenebat Ioanna Sicula, & Braccius Perusinus rei militaris scientissimus maximam Patrimonii Ecclesiastici partem occupasset. Hic Martinum oderat, & Ionnem XXIII. restituere moliebatur; quare Romam occupauit, cujus se primò Dominum, deinde tantum Defensorem dixit. Verùm per Sfortiam Comitem Stabuli Ioannæ Reginæ, eius æmulum depulsus est. Librauit etiam in eum anathemata Pontifex; sed tandem huic per Florentinos reconciliatus, vrbes aliquas Martino reddidit, alias quasi Vicarius Ecclesiæ retinuit, pace tamen cum homine turbulento, & inquieto semper infidâ. *Braccius Io. XXIII. conatur restituere.*

Ioanna submittit se Martino V. & ab eo coronam impetrat Regni Neapolitani, misso ad hunc suo Seneschallo, & admissario, eâ tamen lege vt Iacobus maritus eius emitteretur ex carcere *Iacobus Rex Neap. fit Minorita.*

quo

quo jampridem detinebatur. Hic mox molitus bellum in uxorem suam, atque huic impar secessit in Galliam, ubi ex tædio vitæ tot casibus exercitæ primò dedit nomen suum tertio Ordini S. Francisci, deinde uxore demortuâ factus est humilis Minorita, adhortationibus B. Coletæ Clarissarum reformatricis, atque in eo habitu sanctè obiit, forte melior religiosus, quàm Princeps, & sine dubio longè fortunatior.

Martinus V Cardinales Benedicti recipit, & Ioannem.

Martinus hoc anno suscepit Cardinales Benedicti, immo & Ioannem XXIII. qui corruptis auro custodibus fugerat ex carcere; vir aliunde magni animi, & quia à multis deposcebatur ad nouos tumultus. Verùm Deus m[i]seratus Ecclesiæ suæ, eius permouit animum, effecitque vt sine conditionibus, absque cautione offerret se Martino, eumque verè ac legitimè electum agnosceret, atque veneraretur Florentiæ. Statim autem creatus est Episcopus Tusculanus, & Cardinalium Decanus, magno in honore apud Martinum obiit XI. Kal. Ianuar. vel ex mœrore, vel ex veneno, cùm vixisset post insignia Pontificatus deposita annos 4. menses ferè 7. Curauit magnificè funus eius Cosmus Mediceus ciuis Florentinus, huic conjunctissimus, cuius etiam pecuniâ ditatus fuisse perhibetur. Ex familiâ Cossæâ putant quidam prognatam esse nobilem Andegauensem; alij negant, & hanc illâ credunt antiquiorem; de quo non est facile statuere, magnis sæpe familiis in origine suâ mentientibus, & nobilitatem suam non ex tempore, sed ex nummis atque recenti dignitate metientibus.

An Ioannes iste ex familia Cossæa.

S. Bernardinus Senensis eximius cultor nominis Iesu.

Hoc tempore S. Bernardinus Senensis concionabatur, eximius cultor sancti Nominis Iesu, prohibitus tamen id depictum deferre in supplicationibus, sed potiùs Crucem, quanquam hoc nomen miro splendore supra caput eius apparuisset: alij rationem picturæ huius aliò transferunt, & ob pictorem chartarum lusoriarum ab iis pingendis deterritum à sancto viro, & huic

nomi-

nomini pingendo addictum, ideoque ditatum. Hic parens fuit Minoritarum Obseruantiorum, qui tum à Conuentualibus distincti sunt, vir eximiæ pietatis, & dignus quem hic sanctissimus Ordo conditorem alterum, ac propè parentem agnosceret.

In Bohæmiâ magnos conciauit motus Ioannes quidam Præmonstratensis Apostata; cuius auditâ impudentiâ Vvenceslaüs sic excanduit, vt ex Apoplexiâ intra decem dies interierit 17. Kal. Septemb. sepultus clam, & sine pompâ, Hussitarum metu. Horum porrò res multùm promouit Ioannes Zisca, hoc est μονόφθαλμος, quòd oculum ludens perdidisset, nobilis, sed inops, militiæque peritissimus, qui multa oppida redegit in suam potestatem. Cùm autem eum opprimere facilè potuisset Sigismundus, & sibi vindicare Bohæmiam, maluit in Turcos arma conuertere, pietate non satis prudenti. Sic nec detendit Hungariam, & Bohæmiam perdidit; immo præposteris suppliciis multas vrbes ad rebellionem impulit, ad res Ecclesiæ, quàm Regni componendas aptior. *Ioannes Zisca promouet res Hussitarum.*

Turbata est hoc anno maximè Francia Ioannis Burgundi nece, cuius crimina hoc anno Delphinus, aut veriùs Deus ipse vindicauit. Cùm enim de pace inuicem stabiliendâ cum decem Comitibus ex vtraque parte Delphinus & Ioannes conuenissent, constructo, in Ponte Monasterioli, vbi Ycauna fluuius cadit in Sequanam, ligneo tabernaculo, hîc clauâ impactâ in caput cæsus est Ioannes, à Taneguido Castello Britone; atque sublatus morte, quam promeruerat quidem, sed ab omnibus sapientibus improbatâ. Delphinus ab eâ se purgare conatus est, sed ab eâ suos nunquam potuit eximere, fautores quondam Ducis Aurelianensis; quanquam hi intentatam à Ioanne mortem Delphino, etiam admotâ capulo manu, prætexerent, facto tamen vt quidam putant innocenti, & in quo plus temeritatis erat, & auda- *Ioannes Burgundus cæditur iussu Delphini.*

ciæ,

ciæ, quàm malitiæ, & voluntatis nocendi. Sic periit percussor injustus à percussore, impleuitque Christi dictum, qui percuteret gladio, gladio quoque periturum. Philippus Ioannis filius statim bonorum & odij paterni hæres extitit futurus quoque vindex criminis, sed perduellione. Hic fœdere cum Anglis inito, tam vtili sibi quàm Franciæ pernicioso, omnes amicos & hostes in Delphinum annorum 17. adolescentem armauit; patrem etiam eius, & matrem; illum quidem innocentem, sed hanc nouercâ peiorem, quæ illicò in partes Burgundi, atque Angli transiit, vt legitimum filium perderet, & regnum sapienti Principe, se filio optimo priuaret; mulier insano marito, etiam cùm sapere putaretur, insanior.

Philippus succedit Ioanni.

Omnes in Carolum Delphinũ armãtur.

Obiit hoc anno Non. April. S. Vincentius Ferrerius Venetiæ in Armoricâ, tot miraculis in vitâ, & post obitum clarus, vt tempore S. Antonini Florentini, jam 38. mortui ab eo excitati dicerentur. Is quanquam spiritu prophetico afflatus esset, scripsisse tamen perhibetur suo tempore jam natum esse Antichristum. Vnde liquet Prophetas, vbique & semper Prophetas non esse, & in iis nonnunquam humanum Spiritum Diuino copulari.

Moritur S. Vincẽtius Ferrerius.

MVNDI 5473. — CHRISTI 1420.

Ioannes Ziska dux Hussitarum fortissimus vrbem Thabor munitissimam inter duo flumina statuit, atque in Catholicos crudelem exercet carnificinam. Fauent Hussitis Iudæi missâ pecuniâ, quos ideo Fridericus Austrius bonis omnibus exuit, ne deinceps iis nocerent fautoribus Ecclesiæ. Sigismundus Pragam obsidens, compulsus est à Ziska soluere obsidionem, vocatus ab hæreticis Draco Rufus Apocalypseos, & quia infelix erat contemptus Eodem tempore Pikardus quidam nomine, natione Belga, infamem Adamitarum hæresin, atque nuditatem in

Multi Hæretici Bohemiã vexant.

Bohæ-

Bohæmiam inuexit. Sæuierunt quoque ibidem Orebitæ, vrbe Oreb constitutâ, instar Thaboris, & Mons Sion vrbs extructa à quodam Ioanne Roratio, vnde in Catholicos fanatici homines eruperunt, Bohæmiæ non minùs, quàm Ecclesiæ perniciosi.

Sigismundus aduersùs Hussitas, Cruce publicatâ, grandem conficit exercitum, quo tam infeliciter pugnauit, vt quinquies tentatâ Bohæmiâ, quinquies victus, omnibus amissis, nonnunquam hoste etiam non viso turpiter recesserit. Repugnabat ei videlicet Ioannes Ziska, de monoculo, dum vrbem obsidet factus cœcus, qui cùm à puero regeretur, scientissimè nihilominus regebat exercitum, disponebat aciem ex relatione situs hostilis exercitus. Sic docuit prudentiam oculis præualere; pluris esse sapere, quàm videre.

Ziska cæcus licet optimè dirigit aciem.

Philippus Burgundus Catharinam Caroli VI. filiam ab Anglo toties expetitam, eidem tradit vxorem, simulque Franciæ regnum dotale, assentientibus Rege fatuo, eiusque vxore dementiore. Rex Anglus Parisijs recipitur cum multis acclamationibus ab imperitâ plebeculâ; Delphinus autem absens postulatus in judicium de nece Burgundi, accusatus ab Aduocato Regio Burgundi, & Doctore Theologo Academico, indignusque judicatus, qui succederet in regnum, & omni spe regnandi deiectus. Sed injustè condemnatus ab inimicis præualentibus, prouocauit ad Deum, quem expertus est auxiliatorem, & eo fretus tot hominibus in eum conspirantibus par, immo & superior extitit.

Catharina Caroli VI. filia datur vxor Angliæ Regi cum Francia dotali.

Martinus V. recuperatâ Bononiâ, placatisque Florentinis per Leonardum Aretinum, eisque dato Archiepiscopo, cui Fesulanum, & Pistoriensem subiecit Episcopos, Romam venit; sed desertum magnum, non magnam vrbem subijt, ædibus omnibus tam sacris quàm prophanis pæne deiectis, aut ruinam minantibus. Quæ breui

Martinus V. Romam restituit.

tempore sic curauit restituenda, vt à Romanis non modò summus Pontifex, sed & Romulus alter diceretur.

Braccius Martinum spernit. Malè tamen habitus est inter tot honores à Braccio Perusino, qui & cladibus addebat contumeliam, minitans se Martinum effecturum egentem Sacrificulum, & qui Missam suam sex denarijs Turonicis licitaretur, dum ipse sibi totius Italiæ sponderet Imperium: verùm post aliquot annos in prælio cæsus, nequidem Italiæ sex pedes habuit ad sepulchrum.

Lud. Andeg. filius opponitur Vladislao. Sfortia iratus Caracciolo Ioannæ adultero, vt eum perderet, Ludouicum III. Andegauensem, filium huius Ludouici qui cum Ladislao de regno contenderat, euocat ex Galliâ, etiam annuente Pontifice factus Ecclesiæ Vexillifer, & Stabuli Comes in regno Neapolitano. His cùm videret imparem Ioannam suam Caracciolus, ei suadet euocare in auxilium suum Alphonsum Regem Arragoniæ, qui tum depugnabat in Corsicâ contra Genuenses, eumque adoptare in filium; sicque commissi inter se Alphonsus atque Ludouicus. *Genuenses Duci Mediolani subditi.* Genuenses autem qui Corsicam tanto ardore sibi vendicabant, eam amisere, simulque libertatem suam, mox Philippo Duci Mediolanensi subditi; & liberi atque serui semper rerum nouarum amantes, marique suo mobiliores, & perfidiores.

Materia Insula detecta. Detecta est hoc anno sub auspicijs Henrici Ducis Visecensis & Magistri militiæ Iesu Christi, filij Ioannis Regis, Astrologi doctissimi, inter Fretum Gaditanum & Fortunatas, Insula Materia *Madere*, sic dicta ab arboribus quibus tota obducebatur. Hanc autem præcipuæ bonitatis experti sunt Lusitani cùm Syluas eius incendissent, periculosè tamen, coacti diutiùs in aquis latere ore tenus, vt excitatos per incendia lignorum calores vitarent. Hanc postea, vino suo & saccaro famosam, mirati sunt cupediarum amatores tandiu latuisse.

C A-

CAPVT III.

DECAS TERTIA,

Ab anno Christi 1420. *ad* 1430.

MVNDI 5474. CHRISTI 1421.

HVssitæ de Sigismundo victores, vt ostenderent se non tantùm armis & ferro, sed jure ac ratione pugnare, Synodum coëgerunt Pragæ; mox tamen diuisi, quibusdam vsum calicis tantùm retinentibus (vnde dicti *Calixtini*) alijs errores Vvicleffi, & Hussi propugnantibus. Tunc autem Pragæ Apostata iste Præmonstratensis cæsus est ab vrbis Consulibus, verùm horum sanguine manibus eius litatum est; caput aromatis conditum, inter reliquias à mulierculis seruatum est, fœmineæ superstitionis illustre monimentum. *Hussitæ diuisi in Calistinos, & veros Hussitas.*

Victi sunt hoc anno Angli, & magnâ clade in suam Normanniam retusi in Andegauensi pago ad oppidum Balgium, per copias Delphini quibus præerat Ioannes Stuartus Dux Buchaniæ Comes Stabuli constitutus à Delphino, Regente; (sic Franci Regni Administrum vocant) cæsusque Dux Clarentiæ Henrici Regis frater, cum aliquot proceribus Anglis, ac duobus fortissimorum virorum millibus: multi capti, reliqui sumptis Francorum insignibus ægrè in suam Normanniam rediere. Hanc cladem cùm accepisset Henricus Angliæ Rex, vt fratris sui necem vlcisceretur, cum ingentibus copijs venit in Franciam: sed eas pestis, fames, rustici messuerunt, belloque crudeliùs, quàm fortiùs gesto, Luteti m repetijt. Minuit tamēn dolorem vtriusque cladis *Angli victi ad Balgium. Henricus irrumpit in Franciam.*

huic genitus ex Catharinâ filius Henricus, designatus hæres regni Francici, verùm quod non esset suum pater intellexit.

Nascitur ei filius ex Catharina.

Regio Dordracena aquis obruta.

In Hollandiam, Zelandiam, Flandriam æstus maritimi juncti tempestatibus sæuierunt, quibus inter Montem S. Gertrudis, & Dordracum, regio fertilissima cum 72. magnis pagis perijt. Dordracum magnum quoque discrimen adijt, agnouitque vicinitatem maris plerumque minùs commodam esse quàm periculosam, & momento temporis perdere, quod pluribus annis congessit.

MVNDI 5475. CHRISTI 1422.

Moritur Mahometes Turcus.

Mortuus est hoc anno Hadrianopoli Mahometes Turcorum Sultanus anno regni sui octauo. Hunc per Constantinopolin, petitâ veniâ, transeuntem, capere potuerat Imperator Græcus, sed ausus non est, causatus datam perfido fidem & in reditu ex Asia Vrbem occupare paranti. Reliquit superstites quatuor filios legitimos; quibus præfecit natu maximum Amurathem; jussitque celari mortem suam diebus 4. dum is rediret ex Asiâ.

Amurathes ei succeßit.

Verùm huic oppositus est à Græcis Mustapha, filius Baiazetis, verus aut fictitius, qui eis pollicitus est Callipolin, at quam Turcæ reddere noluerunt. Hoc victo atque strangulato, substituêre alium Mustapham Amurathi fratrem, ab eo quoque suffocatum. Sic Amurathes rerum potitus, & expeditus Constantinopolin obsedit aliquot mensibus, frustra quidem tunc, sed ita firmato Imperio, vt certam ab eo Græci ruinam expectarent.

Sigismundus hostes suos amare cogitur.

Oblatum sibi ab Hussitis Bohæmicum regnum sanctè recusarunt Vvladislaüs, seu Iagello Poloniæ Rex, & Vitondus Dux Lithuaniæ, hostes quamuis Sigismundi, nec cum eo sceleribus certare voluerunt: vnde nata est vera sinceràque inter eos cum Sigismundo concordia, dolente à Principibus tam bonis se beneuolentiâ esse superatum.

Obijt

Obijt hoc anno Angliæ, ac pænè totius Franciæ Rex Henricus in Castro Vicennarum ex Epilepsiâ, aut morbo pediculari, vel Eresipelade, vitæ 36. regni 9. cum sex mensibus. Moriens vouit expeditionem Hierosolymitanam, sed cùm votum non posset implere, vtrumque Regnum administrandum reliquit fratribus suis, dum Henricus filius vnius anni puer adolesceret. Dedit prudentes monitus de Delphino, Burgundo, & ineundâ pace; verùm hæc consilia Delphini fortitudo, & sapientia, seu veriùs Dei in Francos prouidentia disjecit. *Henricus Rex Angliæ moritur.*

Secutus est mox generum socer Carolus VI. anno ætatis ferè 52. regni 43. populo suo acceptissimus, vnde & dictus *Beneamatus*, sed voluntate, quàm re melior, Rex sine mente atque regno, exposito quandiu vixit Principibus suis & hostibus; quod tamen filius eius ita restituit, vt nunquam concussum, immo potiùs stabilitum esse videretur. *Moritur & Carolus VI. cui succedit Carolus VII.*

Is Carolus VII. eius nominis fuit, cognomento *Victor*, per jocum ab hostibus *Rex Biturigum* dictus, coronatus Pictauis anno ætatis 20. cum Rhemos accedendi potestas huic non esset. Aliunde acclamatus Rex Angliæ, & Franciæ Henricus pupilus, verùm huic regendo, multò magis vindicando impar. *Rex Biturigum dictus.*

MVNDI 5476. CHRISTI. 1423.

Martinus V. reductum Iubilæum ab Vrbano VI. ad annos 33. deduxit in opus: verùm id factum minori celebritate, bellis in Italiâ, Franciâ, Germaniâ sæuientibus, cum magnâ non tantùm bonorum jacturâ, sed & pietatis. *Iubilæum ad annum 33. reuocatum.*

Coacta fuit hoc anno, vti fuerat in Constantiensi Concilio definitum, Synodus Papiensis, paucis tamen Patribus ad eam conuenientibus, quæ peste Ticini grassante, translata est Pisas, ibidemq; magno apparatu inchoata. Verum eam abrupit Pontifex, vt Ecclesiæ fatalem, & in qua *Concilium abrumpit Martinus.*

possetSchisma renouari. Alphonsus enim Rex Arragonum in ea causam Benedicti volebat retractari, iratus Martino, quòd ei negatum Regis Siciliæ titulum, Ludouico III. Andegauensi concessisset. Conquestus est autem grauiter Alphonsus de Martino, cùm ob eam causam, tum quòd ab eo Ioannam abalienasse videretur, quæ eum abdicarat, & Sfortiam huic opposuerat, propterea quòd ingratus Reginam de se bene meritam sperneret. Substitutus est igitur in eius locum Ludouicus Andegauensis, ille coactus est suam repetere Hispaniam: at ex itinere Massiliam occupauit atque diripuit, & ossa S. Ludouici Episcopi Tolosani Valentiam Hispaniæ detulit, perdito quàm adepto regno felicior, & locupletior.

Alphonsus cum iratus Martino.

In Galliâ vario exitu ab Anglis Francisque certatum: at hi sæpius victi, & bis magnâ clade, quarum vnâ Stuartum Scotum Comitem Stabuli perdidere, cum plerisque Scotis, cruentis tamen, & Anglo victor, Cadmæis victorijs. His nihilominus, & sequentibus cladibus valdè attritus est Carolus, & sine dubio regnum amisisset, nisi huic adfuisset Deus, & restitutam Franciam deberi potiùs cœlo, quàm humanis auxilijs maluisset.

Franci malè vexantur ab Anglis.

MVNDI 5477. CHRISTI 1424.

Mors Sfortiæ.

Obijt hoc anno Dux egregius Sfortia, dum obsidionem vrbis Aquilæ soluere conatur, & expellere Bracceium eam oppugnantem, submersus equo cespitante in Æterno flumine, qui licèt multùm diuque quæsitus, nunquam comparuit. Dicebatur antea Mutius, sed vocatus Sfortia ab Alberico Balbiano Cunij Comite magno duce sub quo militabat, ob repulsam fortiter sibi factam injuriam. Duos reliquit filios nothos Franciscum & Alexandrum, hunc Pisauri, illum Mediolani postea Principem. Et Franciscus paterni dux factus exercitus vltus est Patrem, Braccio

eius

eius æmulo, & mortis causâ; sublatoq; pius simul in Patrem atque Pontificem.

Enimuerò auditâ Sfortiæ morte Braccius ingemuit, ac sibi statim moriendum intellexit, vti didicerat à fatidico quodam: nec eum fefellit opinio. Nam commisso paulò pòst prælio victus à Francisco Sfortia, dum fugit vulnus accepit in capite, ex quo non ita multò pòst obiit, eiusque cadauer delatum Romam abjectum est in sterquilinium. Verùm inde postmodum occupatâ Româ, & ejecto Pontifice delatum est Perusium patriam suam à Nicolao Fortebracciò nepote suo ac nobili pompâ sepultum est. Extinctus est autem, & Sfortia, anno ætatis 54. ambo sub Balbiano positis belli rudimentis, primùm amici, deinde hostes, ambo sepulturâ, licèt diuersimodè, caruerunt. *Et Braccij.*

Mortuus est eodem anno Benedictus XIII. seu Petrus de Luna Pontificatus adeò retinens, vt sub æternæ maledictionis pœnâ præscripserit Cardinalibus suis qui aderant, vt nouum Pontificem eligerent, & cùm ampliùs loqui non posset, id propriâ manu scripserit. Triginta annos expleuit in suo Pontificatu, annosque Petri vidit, & superauit. Ferunt ei venenum à quodam Monacho Thomâ propinatum, authore Cardinali Pisano, qui ad capiendum eum venerat, & statim auditâ eius morte fugit: tradunt & de hoc monacho sumptum supplicium; quæ sunt parum certa. Neque certius, corpus ejus post sex annos refossum suauem odorem afflasse, & Illuccæ in oppido nepotis quondam sui incorruptum seruari. Hoc certissimum, primò eum funere tralatitio tumulatum esse, deinde prophano sepulchro inclusum, vtpote in quem Ecclesiæ sacra fulmina, vel nunquam, librata sunt. *Petrus de Luna seu Benedict. XIII. moritur.*

Eo vitâ functo duo reliqui eius Cardinales, Iulianus de Loba, & F. Dominicus Bonæ Spei Carthusianus, Pseudo-Papam elegere Ægidium Sancij Munotij Canonicum Barcinonensem, *Ei sufficitur Cleme. VIII.*

quem refugientem hanc dignitatem Alphonſus iratus Martino V. coronandum curauit, dixitque: Clementem VIII. à quo mox Cardinales creati, vt ſchiſma, odiumque Arragonicum ſtabiliretur.

Iagello fidem Polono ſeruat.

Iagello Poloniæ Rex, Sigiſmundo planè reconciliato, & qui inaugurationi Sophiæ Polonorum Reginæ interfuerat cum Errico Sueciæ, & Noruegiæ Rege, mittit promiſſa equitum 5. millia ad bellum Bohæmicum, & Coributhum à Bohæmis poſtulatum regem negauit; qui cùm ad illos confugiſſet latronum ſtipatus manu, bona eius Iagello addixit Fiſco, atque ex Iuris formula exulem renunciauit, vt exul, & reus operam Hæreticis nauaſſe Polonus diceretur.

Moritur Ioannes Ziſka.

Bellum Huſſiticum magnâ vtrimque atrocitate geſtum vrbibus deuaſtatis combuſtiſque: quo tempore Ioannes Ziſka dux Huſſitarum obijſſe ſcribitur ab eruditis, dum pergit ad Sigiſmundum ab eo inuitatus magnis muneribus, & adminiſtratione regni, immo & ipſo regno, vt ab eius partibus ſtaret. Verùm dum eò pergit peſte abſumptus interijt, nec Dei manus vitauit, qui hominum effugerat. Interrogatus paulò ante obitum vbi ſepeliri vellet, iuſſit cadaueri ſuo detrahi pellem ex quo tympanum fieret, hoſtium terriculum, reliquum corpus feris & volucribus obijceretur, videlicet vt eo guſtato crudeliores euaderent. Eo mortuo Huſſitæ in duas factiones ſecti ſunt, vnam quæ ſibi præfecit Procopium cognomento *Raſum*, vel, ob res geſtas, *Magnum*, retento nomine Thaboritarum; alteram Orphanorum dictam, cuius dux fuit alter Procopius cognomine *Minor*. Orebitæ etiam ſibi Presbyterum Bedricum ſacerdotem coniugatum præpoſuerunt, inimici inter ſe omnes, niſi cùm Teutones inuadendi erant, vèl repellendi, quos ἀλλοφύλλους appellabant, Philiſtæos, Moabitas Idumæos, ſe verò Iſraëlitas, & Bohæmiam Promiſſionis terram atque Palæſtinam, & varijs

Tympanum è pelle ſua fieri curat.

Huſſitæ vel Orphani, vel Thaboritæ.

hiſce

hisce nominibus copiis suis animos faciebant.

Iacobus I. Scotiæ Rex ex carcere Anglico solutus est in quo anuis 18. vixerat, datusque suorum precibus, & numeratis à gubernatore Scotiæ Duci Glocestriæ centum millibus Marcharum argenti. Erat ille gubernator mollior, nec suis liberis contumacibus retundendis par. Rediens autem Iacobus statim coronatus est Sconæ, moxque ordinando regno manum admouit, tribus millibus sceleratorum sublatis, inter quos Gubernator, & filii eius patruelles Regis, & Principes, ac proceres; sic Scotia eius ingenio, & fortitudine nunquam floruit magis: adeo exoptandum est regnis Principes eruditos, ac bene institutos obtinere, etiam cum dispendio eorum libertatis. *Soluitur Iacobus II Rex Scotiæ, & coronatur.*

MVNDI 5478. CHRISTI 1425.

Mortuus est hoc anno 12. Kal. Aug. Constantinopoli Emmanuel, seu Manuel Græcorum Imperator, ex reliquiis Apoplexiæ veteris, indutus habitum monachi sub nomine Matthæi anno ætatis 77. Vir creditus fuit, vt testantur eius opera, laudatus in funere per Bessarionem tunc adolescentem: Monodia quam in manibus habemus hujus ingenij, illius virtutis monimentum est. Successit ei filiorum natu maximus Ioannes VII. cui antè mandarat Imperium. Hic statim diruere conatus est Hexamilon in aditu Peloponnesi, à Patre Manuele tanto labore, tot sumptibus communitum: sed non aliter ab Amurathe pax obtineri potuit. Sophia eius vxor videns à marito se contemni propter inelegantiam vultus fugit ad Patrem Marchionem Montisferrati; itaque Ioannes duxit Mariam Comnenam Imperatoris Trapezuntini filiam, alij tamen eius loco filiam Principis Sarmatiæ substituunt, alij restituunt Sophiam procerum votis ac precibus reconciliatam, nuptiis eius cum Imperio fluctuantibus. *Moritur Emmanuel Imperat.* *Succedit ei Ioann. VII.* *Qui vxorem suam spernit.*

Car. Rex Nauarræ obit.

Alphonsus Aragonius recusat accipere Legatum Martini V. nisi conditionibus duris, quæ rejiciuntur. Idem carcere soluit Castedana fratrem suum, operâ Caroli Nauarræ Regis cognomento *Nobilis*, qui & hoc anno obiit, relictâ filiâ Blancha nupta Ioanni Alphonsi Arragonum Regis fratri. Tunc autem florebat B. Colcta Clarissarum reformatrix, cui à confessionibus fuit Henricus de Palmâ Minorita, quam vt inuiseret S. Vincentius Ferrerius ex reuelatione diuinâ venit in Galliam. Obiit hæc Gandaui annos nata 66. Christi 447. miraculis clara, à Minoritis culta Clemente VIII & Paulo V. annuentibus, magnum Picardiæ, adeòque totius Ecclesiæ lumen.

B. Colcta florebat.

Petrus de Alliaco moritur, eius error.

Mortuus est hoc anno Præceptor Ioannis Gersonis Petrus de Alliaco Cardinalis, in hoc vituperandus quod Christi natale Astrologis obseruationibus cognosci posse putauerit, eòque ineptè retulerit Magorum stellam; vir aliunde magnus, & magnæ prudentiæ, & eruditionis hoc tempore non vulgaris.

MVNDI	CHRISTI
5479.	1426.

Cyprus ab Ægyptiis vastata.

Cyprus hoc anno ingenti clade affecta à Soldano Ægypti Sagittarâ, Rex Ioannes victus, atque captus, postea redemptus à suis & ciue Genuensi 120. aut 200. aureorum millibus, vrbes omnes occupatæ, & incensæ cum Ecclesiis præter Famagustam à Genuensibus defensam armis, pensitatione annui tributi quinque millium aureorum; populus vniuersus, aut cæsus, aut abductus. Venerat ad hunc Regem auxilium ex Europâ, sed capto jam Rege: itaque veriti Cruciferi ne Rex, vti minitabatur Sultanus, interimeretur, re infectâ rediit. Idem quoque Sagittara Domini Sepulchro Christianos prohibuit, verùm damno admonitus suo, eis licentiam reddidit: & verò hoc anno Palæstinam adiit præter alios Ludouicus Palatinus Rheni, & Ba-

Sagittara Sultanus Ægypti.

uariæ Dux, indeque ex morbo in mari cæcus rediit, & cum ingenti barba, quam deinceps non deposuit, vnde & nomina retulit *Ducis Barbati, & Ducis Cæci*, simulque laudem magnæ pietatis.

Insanire pergit in Martinum V Alphonsus Arragonius, excluso Cardinali Fuxensi, & prohibito suorum omni cum Pontifice commertio; Quare in eum Martinus seuerissimam sententiam dixit, quam anno sequenti petiit Rex ex Apostolicis tabulis expungi, vbi tempore furor eius, & insania deferbuissent. *Alphonsus damatur anathemate.*

Pax quoque infida hoc anno coaluit inter Philippum Mediolanensem & Venetos, Florentinos, aliosque Principes fœderatos, à quibus magnas clades acceperat per eorum ducem Franciscum Carmaniolam, quem imprudenter & ingratè à se alienarat. Cùm autem ea pax illi esset grauis, hanc paulò pòst rescidit, multis aliis insuper acceptis damnis, ac tandem viribus reparatis certiorem iniit, atque meliorem; ostenditque Principi nunquam esse in aduersis casibus desperandum. *Carmaniola Dux egregius.* *Phil. Mediol. res suas restituit.*

MVNDI CHRISTI
5480. 1427.

Hussitico flagrante bello missus est ad Anglos suppetiarum causâ Legatus Cardinalis Henricus Anglus, vnde multo labore copias aliquas elicuit ad retundendos Bohæmos Germaniam fœdè populantes, omnesque Ecclesias diruentes. Cùmque tantus esse coactus exercitus, vt toti subigendæ Bohæmiæ par videretur, fugit ille flagitiosè, hoste non viso, tantâ infamiâ Teutonum, & gloriâ Bohæmorum, vt illi fugere non desinerent, nisi hi persequi cessassent. *Henr. Angli Card. turpis expeditio.*

Tandem receptus est Petrus Fuxensis Legatus, sopitis aliquot turbis; ideoque hic in Vrbem rediens susceptus est perhonorificè, vt qui patientiâ suâ, & sapientiâ, durum & contumacem Regis animum emolliisset, atque in perniciem suam, & Ecclesiæ, ruere prohibuisset *Petrus Fuxensis Legatus Alphonsum domat patientia.*

In Castel la turba ob Aluarum de Luna.

In Castellâ turbas domesticas Ioannis Regis adolescentia iners, atque imprudens peperit, quòd se Aluaro de Lunâ ita permitteret, vt hic omnia posset in regno. Hunc ergo à se depellere, compulsus, paulò pòst reuocauit, quasi eo carere non posset; vnde multæ seditiones exortæ, atque bella. Fuit autem hic Aluarus Benedicti XIII. nepos, fortunæ filiolus, quem tamen amauit, mox auersata est, donec eum majora cogitantem penitùs destituit, ac depressit; quod ferè semper, nisi morte præueniantur, Regum, & Principum illi ἑταῖροι debent expectare.

MVNDI 5481. CHRISTI 1428.

Bononienses interdicto suppositi.

Celebris est hic annus hyeme in Italiâ florifera, quam secuta est lues, & in Pontificem rebellio Bononiensium: quare vrbs eorum interdicto supposita; quod eis Dominicanus quidam indixit grandibus litteris, ex perticâ ostentatis, absque vllo mortis metu, cùm ille ad hanc accipiendam, quàm Bononienses ad inferendam paratiores existerent.

Sigismundus in bello infortunatus.

Sigismundus hoc anno expeditionem suscepit in Turcas, vt excusaret se Pontifici de bello Bohæmico. Verùm in hac nequaquam felicior fuit; certè vituperandus magis. Transito enim lembis aliquot Danubio, partem copiarum Barbaro concidendam objecit Cecidit inter reliquos Zuuisius Niger Sepusiensis vir fortissimus, ad quem recipiendum cum Sigismundus misisset lintrem, vt se subduceret, maluit cum sociis fortiter mori, quàm turpe factum inertissimi Principis imitari. Cum ergo videret idem Sigismundus se bellicis rebus parum idoneum esse, præfectum adsciuit sibi feliciorem ac belli peritiorem Pipum quemdam, seu Philippum Florentinum, virum gnauiter fortem à quo variis præliis cæsa sunt 40 Turcarum millia; sicque docuit verè dictum à Vegetio milites è Septen-

Pipus Dux.

tentrione, duces ex Australibus plagis accersendos.

MVNDI 5482. CHRISTI 1429.

Petrus Fuxensis Cardinalis redit in Arragoniam, & tergiuersantem Alphonsum expetitur; sed tandem hic diuinitùs immutatus conditionibus acceptis, ac datis acquieuit. Igitur 7. Kal. Aug. Ægidius Pseudo Pontifex qui se Clementem VIII. appellabat deposuit ornamenta Pontificalia, rogatis Cardinalibus suis, vt alium Papam eligerent: hi statim Odonem de Columnâ Martinum V. Legitimum Pontificem dixerunt: abdicarunt item Schismatici Cardinales, etiam duo pertinaces in carcerem detrusi, veniam petierunt, sicque reddita pax est Ecclesiæ, Paniscola oppidum Arragonio, Dertusensi Concilio etiam sua facies Arragonensi Ecclesiæ procurata. *Clemens VIII Pseudo Papa Martinum V. agnoscit Pontificem.*

Radactus erat hoc tempore ad vltimas angustias Francorum Rex Carolus VII. obsessâ, & grauiter pressâ Aureliâ, victis in pugnâ quæ Pelamidum dicta est *des Harencs*, ad Roboretum in Belsia grandi clade Francis & Scotis, quibus confidebat. Statim ad Deum, ejusque matrem conuersus ex animo, eorum expertus est opem. Vt verò fastus Anglicanus turpiter contunderetur, ad id operis adhibita est rusticana virgo Lotharinga ex pago Damremigij ad Mosam Diœcesis Tullensis, annos duodeuiginti nata, sed sanctis visionibus illustris. Vt multa prætermittam, equo, & virili veste à Roberto Brandicurtio Vallis-coloris oppidi præfecto instructa, per medios hostes ad Regem venit Cainonem, & latentem sub vulgari habitu detexit; elatoque ense crucibus notato ex æde S. Catharinæ de Ferâ Syluâ, *de Fierbois*, in agro Turonensi, vexillum præferens candidum, nominibus Iesu ac Mariæ inscriptum, dissipat obsidionem Aurelianensem, Anglos omnibus suis munitio- *Carolum VII ad extrema redactum Deus erigit.* *Puella Aurelianensis.*

nitionibus exuit, & plenos ignominiæ, atque plagarum remittit. Inde dicta est Puella Aurelianensis, magnum Historiæ, & Regni Francici decus ac ornamentum. Multò minùs hîc explicare licet præclara eius alia facinora. Lutetiam acri certamine tentatam, Regem Carolum deductum Rhemos ad inaugurationem, sicuti illa promiserat; sunt enim bellica ejus facta libri materies, non Breuiarii Historici argumentum.

Praeclara eius facta.

Bohemi Catholicis terribiles.

Perseuerarunt hoc anno grassationes Hussitarum, qui tripartito agmine Hungariam, Poloniam, Austriam desolarunt, Catholicis, vbique terribiles; cunctante, aut nihil agente Sigismundo, immo discordias inter Iagellonem, & Vvitondum disseminante, quibus Ecclesia jam attrita, magis abjiciebatur.

Obitus Pauli Veneti, & Gersonis.

Obiit hoc anno Paulus Venetus, seu Cretensis, S. Augustini Eremita, Philosophorum & Theologorum sui temporis facilè Princeps. Mortuus quoque ætatis anno 66. Lugduni, quò secesserat in voluntarium exilium, propter odium Philippi Burgundi; de excussis in Synodo Constantiensi Ioannis Parui articulis, Ioannes Gerson magnum Academiæ Parisiensis lumen, ejus quondam Cancellarius. Eò autem secesserat, vt Ioannis Fratris sui Cælestini consuetudine vteretur; quod nonnullos induxit in fraudem, qui eum fuisse Cælestinum putauerunt. Post obitum fertur miraculis claruisse, & Beatis accensendus fuisse nisi se Pontificibus, à quibus hanc gratiam accipere debuerat, paulò se iniquiorem præbuisset, & Academicis suis Parisiensibus, vt idem præstarent, prælucere visus.

MVNDI 5483. CHRISTI 1430.

Ordo Velleris Aurei.

Philippus Dux Burgundiæ, fato functis duabus vxoribus sterilibus, tertiam duxit Elizabetham, filiam Ioannis Lusitaniæ Regis; quando Brugis in honorem S. Andreæ instituit Ordinem

nem Velleris aurei, à vellere Gedeonis, vt pij volunt, vel ab aureâ pelle Argonautarum, & Iasonis, vt scribunt eruditi: & perseuerat adduc in Hispaniâ virtutis simul & nobilitatis insigne.

Cinxit paulò pòst obsidione idem Philippus Compendium; cui vt succurreret aduolat Aurelianensis Puella. In Vrbem ingressa, & postridie dum facit eruptionem, vulnerata, & equo dejecta, vel a feroci quadrupede, vel à Ioanne Lucemburgio robusto equite, capta est; atque ingenti pretio vendita Anglis, Rothomagum perducta est, ibique viua combusta quasi Maga; cor tamen ejus nunquam vri, consumique potuit. Sententiam tulit in eam Cauchonius Episcopus Bellouacensis, patriæ, religionis, & æquitatis proditor. Accusata est damnataque Magiæ, hæresis, luxuriæ; sed à calumniatoribus Anglis, & Anglorum turpissimis assentatoribus; postea innocens declarata a Callisto III. anno 1456 causâ ejus recognitâ, & diligenter causâ. Cauchonius paulò pòst repentinâ morte sublatus est, Iudices alij duo viui exusti, duorum jam demortuorum ossa cremata. Immo & à Puellæ supplicio Anglorum res in præceps ruêre, adeo vt morte suâ atque flammis, plus eis quàm vitâ & armis, Sampsonis æmula, nocuisse videretur.

Cap'd p ella Aurelianensis viua comburitur.

Innocens à Pontifice declaratur.

Dux Venetiarum Franciscus Contarenus tantùm non est cæsus à sicario, & amente Andreâ Contareno, repulsam præfecturæ maritimæ passo; auertit ictum Senensium Legatus; percussor præscisâ manu necatus est, plus habita læsi ratio, quàm percutientis, cui vitam seruare debuerat amentia, nisi Reip. caput appetiisset.

Fr. Contarenus Dux Venet ferè cæsus.

C A.

CAPVT IV.

DECAS QVARTA.

Ab anno Christi 1430. *ad* 1440.

MVNDI 5484. CHRISTI 1431.

Capta per Turcos Thessalonica. CApta est hoc anno à Turcis Thessalonica, quam ex desperatione Græci vendiderant Venetis; incolæ cæsi omnes, aut venditi, Veneti suis nauibus effugêre, qui deinde satis feliciter cum Turcis pugnauere; nunquam tamen vicem iis reponere potuerunt, vrbe tam nobili deperditâ. Inde Amurathes victorias suas per vniuersam Græciam sparsit; cui tum Ioannes Castriotus Rex Epiri, vt pacem redimeret atque libertatem, vrbem suam præcipuam Croiam, & filium suum Georgium dare coactus est. *Georg. Scanderbegi institutio.* Institutus est à Turcis Georgius magnâ curâ propter, egregiam eius indolem dictus Scanderbegus: & verò ijdem postea cum Alexandrum esse damno suo sunt experti.

Paratur expeditio in Hussitas. Paratur grandis exercitus à Sigismundo, ex Comitiis generalibus aduersùs Hussitas, qui hoc tempore Silesiam, & Austriam crudeliter diuexabant. Martinus etiam Pontifex aduersùs eosdem arma spiritualia expediit, Concilium scilicet Basileense, cui præsideret Iulianus Cæsarinus Legatus à latere contra Hussitas missus in Germaniam. Sed obiit eodem tempore Martinus V. Romæ 10 Kal. Martij, ætatis anno 63. sedis 13. cum 3. mensibus, & diebus 12. vir sine dubio magnus, cuius prudentiâ extinctum est Schisma, quod videbatur immortale, vituperatus tantùm ab heterodoxis, quorum probra, & conuicia sunt laudes, ac decora Catholicorum. *Martino V. succedit Eugenius IV.* Huic suf-

ſuffectus eſt 5. Nonas Martij Gabriel Conde lmerius, Venetus, dictus Eugenius IV. 5. Id. Martij, annos natus duodequinquaginta, corpore magno, & cui animus reſpondebat, ad res illuſtres gerendas idoneus, cujus ingenio plurimùm Summus Pontificatus tum nutans indigebat.

Expeditio in Huſſitas felix, & infelix.

Interea jubetur Cæſarinus promouere Germanicam expeditionem; ſed ea partim infelix, partim ſecunda fuit. Fridericus enim Brandeburgenſis Marchio immiſſus in Huſſitas cum 40. millibus equitum, primùm rem bene geſſit populationibus, cæde, incendiis; ſed audito eorum aduentu, panico terrore correptus diffluere copias ſuas paſſus eſt. Albertus Auſtriæ Dux rem meliùs geſſit in Auſtriâ, compulit hæreticos ſe ſubmittere; & definitionibus futuri Concilij Baſileenſis acquieſcere. Quæ cùm vidiſſet, & audiuiſſet Legatus Iulianus Baſileam ſe contulit, Concilium nõ eo quo ſperabat ſucceſſu celebraturus.

BASILEEN. SECONCILIVM

Hoc igitur anno inchoatum eſt BASILEENSE Concilium, quod propemodum annorum duodeuiginti fuit. Iacta ſunt ejus fundamenta 4. Non. Martij, apertum 14. Kal. Auguſti, quando ad id Bohæmi inuitati ſunt. Verùm ſtatim id Eugenius dirimere conatus eſt, prætexens arma inter Burgundum, & Auſtrium, & multos in hac vrbe Huſſitas; ſed acquieuit tandem, reueritus Dominicum Caprauicam, à Martino Cardinalem creatum, ſibi inuiſum, hominem excellentis ingenij, atque prudentiæ, cui erat à ſecretis Æneas Syluius, poſteà Pius II. & cum eo Concilio interfuit. Prima erga Seſſione 19. Kal. Ian. Concilium, cui renitebatur Eugenius, ſtabilitum eſt, quod nihilominus hic reuocauit, & Auenioni indixit, inuitauitque Sigiſmundum. Verùm hic in Italiam venit, & coronam ferream accepit Mediolani, ſeu Modoëtiæ, excluſuſque arce Medio'anenſi, Parmæ atque Placentiæ hyemauit, magis jam memor dignitatis ſuæ, quàm Eccleſiæ.

Eugenius nititur Conciliũ diſſipare.

Eodem

Miser Franciæ status. Eodem anno Parisios à suis euocatus Angliæ Rex annum agens 12. coronatus est. Erat tum misera Franciæ facies, agris ferè omnibus incultis, & bellicoso populo tot cladibus efferato. Religiosiùs in Hispaniâ certatum est à Rege Castellæ, Mauris deuictis grandi clade, & tum Granata capi poterat, sed impediit Aluarus de Lunâ auro Saracenico corruptus, & suo Regi, quàm Deo charior. *Castellæ, & Scotiæ melior.* Scotia quoque legibus optimis temperata est, resectus in eam inuectus ab Anglis luxus & cum eo multa materies vitiorum.

MVNDI 5485. CHRISTI 1432.

Principes Concilium haberi volunt. Inuitati sunt Bohæmi ad Concilium, iisque litteræ securitatis datæ, quas *Salui conductus* vocant. Sigismundus Eugenium grauiter increpuit, quòd Concilium dissoluere niteretur; ded it & vehemẽtiores adhuc litteras Iulianus Legatus: Angliæ Rex, sicut & Franciæ, habito conuentu Bituricensi petiere modestiùs ne Synodus abrumperetur. Itaque habita est II. Sessio, in quâ actum de autoritate Concilij cui se submittere Pontifex obstringeretur; Sequentibus quoque Sessionibus decreta sunt quibus Eugenij authoritas infringeretur; sed & sigillum Concilij insculptum est, in quo Spiritus Sanctus appictus erat cum hâc Epigraphe. *Sacro sancta Synodus Generalis Basileensis*; professus denique se fautorem eius Sigismundus, atque Patronum; quibus Concilium perturbabatur potiùs, quàm peragebatur, membris à capite diuulsis, atque recedentibus. *Dissident à Pontifice Patres.*

Io: Caracciolus cæsus. Ioannes Caracciolus, admissarius & adulter Ioannæ, magnus Regni Neapolitani Mareschallus, injuriosus Reginæ vsque ad contumelias, & fortè colaphum, hoc anno cæsus est, e imperante; cùmque Ludouicus ex hâc morte omnia expectaret, Ioanna in Alphonsum Atragonem conuersa est, leuitate fœmineâ, & semper noua cogitante, cum præsentium rerum fastidio. Recc-

MVNDI 5486. CHRISTI 1433.

Recepti sunt 300. Hussitæ in Concilio, quorum duces erant Guil. Cosca, Procopius Razus, Ioan. Rochysana, aliique, patienter auditi à Patribus; & cum vinci nollent, remissi Pragam cum Legatione eruditorum virorum. Mox suscipitur & colitur Sigismundus vt protector Concilij, eiusque defensio probata aduersus Eugeniũ. Interea Roman. Rex agebat Senis, & coronam auream à Pontifice conabatur accipere; assensus est Eugenius, immo & confirmauit Concilium, aliqua tamen postulauit quæ sunt à Patribus improbata; immo & idem vocatus ad Synodum, & Legati eius remissi, quamquam moneret Patres Sigismundus sapienter, vt moderatè agerent cum Eugenio, neque pacem turbarent Ecclesiæ, dum eam meliorem reddere volunt. *Sigismundus sapiẽter monet PP. Basilẽses.*

Circa hoc tempus Franciscus Carmaniola Dux inclytus, humili loco natus, Patre rusticulo, cujus ipse subulcus fuit, primùm Dux copiarum Philippi Mediolanensis, deinde eius hostium Venetorum, quibus multas pepererat victorias, ab iisdem Venetis proditionis suspectus, jussu Senatus in carcerem conjectus, & cæsus est; cùm tamen 200. Senatores, plerique eius amici huic consultationi interfuissent, & octo mensibus supplicium eius dilatum esset, dum versaretur in castris: in quo dubium est, an mirere magis Venetorum taciturnitatem, an seueritatem. *Fr Carmaniola Dux Venetorum jussu Senatus cæsus.*

Interea Sigismundus Romæ ab Eugenio susceptus est magnificè, qui illum die Festo Pentecostes prid. Kal. Iunij, in Basilicâ Vaticanâ creauit Imperatorem. Tum functus, de more, Stratoris officio, creauit equites multos Italos, & Germanos, ac per Mantuam rediens instituit Franciscum Gonzagam huius ditionis Marchionem; Venetos, aliàs inimicos sibi, reliquit amicos, *Sigismũdus creatur Impera.*

gra-

gratiis tantùm & beneficiis se professus Imperatorem.

Compactata Hussitarum. Legati à Concilio missi, retulere ab Hussitis 4. articulos qui leuiter immutati recepti sunt, factâ eis potestate sub vtrâque specie communicandi, eâ lege, vt aliter agentes non damnarent, aliosque deponerent errores: sic confecta pax, editumque publicum instrumentum, dictum *Compactata.* Taboritæ tamen & Orphani recusauere fœdus, & Pilznam obsedere; itaque fuerunt exterminandi ferro, qui ratione sapere noluerant.

Eugenius adhæret Concilio Basileensi inuitus. Basileenses Patres, & Eugenius, in se se inuicem paulò duriùs agunt; hic etiam irritat omnia quæ contra se acta fuerant Sessione XII. Interim venit Basileam Sigismundus, qui & Sessioni XIV. interfuit. Tunc autem Eugenius permotus Legationibus Sigismundi, Caroli Franci, & Philippi Burgundi, aliunde veritus Principes Italos, &, quod eum pungebat magis, Ecclesiæ Schisma, tandem adhæsit Concilio, eâ conditione vt Patres contra se decreta abolerent, ipse ab iis facta probaret; quò ex necessitate descendisse Pontificem nemo sapiens potest ambigere, & metu damni sibi, totique Ecclesiæ grauioris.

Sigismundus à Turcis honoratur. Tum quoque Turcarum Rex non tantùm inducias, sed & perpetuam pacem pepigit in magnâ Basileæ Ecclesiâ, dona ab eo missa magnificè recepta, huic inuicem reposita: hoc Sigismundo coronam recepisse ab Eugenio Romæ profuit, vt ab hoste tam potenti aut timeretur, aut coleretur.

Ioan. Lusitaniæ Regi succedit Eduardus. Obiit hoc anno Ioannes Lusitaniæ Rex *Bonæ memoriæ* cognominatus, cùm regnasset supra annos 40. vixisset supra 76. Successit Patri Eduardus annorum 40. cui filius maximus natu Alphonsus cognomento Princeps, felix numerosâ prole, sed longè magis pietate.

Hostia Diuionensis. Hostia Diuionensis mirabilis, hoc anno Philippo Burgundo à Pontifice missa est, quæ in eius Sacrario seruabatur, tincta sanguine, & cum

vul-

vulneribus à quodam, fortè Iudæo, receptis, magnæ etiamnum in Franciâ venerationis.

MVNDI 5487. CHRISTI 1434.

Turbæ Romanæ & Italicæ.

In Concilio Basileensi receptæ sunt amicè litteræ Eugenij, eiusque Legati; promulgatum tamen (sed absente Imperatore) decretum Concilij Constantiensis de authoritate Concilij supra Pontificem. At verò Eugenius id temporis sui, quàm Concilij sollicitior erat; nam Româ fugere compulsus est, & ne per vim retineretur, secundo Tiberi descendere; quando & ferè cæsus est, nihilominus incolumis Florentiam venit. At nepos eius datus est in vinculà, mox commutatus cum captiuis, qui spe proditionis in Castrum S. Angeli fuerant introducti, retentique. Res tamen Pontificiæ restitutæ sunt, Sfortiâ in Eugenij partes pertracto, & cæso Fortebraccio per gregarium militem. Nihilominus missi à Concilio Legati Cardinales duo magni viri, qui hasce turbas, & alias Italicas componerent.

Græci recepti, linguæ Orientales commendatæ.

Basileæ Sessione XIX. recepti sunt Legati Græcorum cum litteris Ioannis Palæologi Imper & Iosephi Patriarchæ Constantinopolitani. Actum quoque de Iudæis, qui vt faciliùs reuocarentur ad fidem commendatæ sunt Orientales linguæ, Hebraica, Chaldaica, Arabica, & Græca, multaque agitata sunt de eorum conuersione, quàm vel subdolè, vel verè præ se ferre videbantur.

Sigismundus Rex Bohemiæ ab omnibus agnoscitur

Eodem anno soluta est à Catholicis, & auxiliis Concilij, obsidio vrbis Pilznensis: cæsi quoq; in cruento prælio Thaboritæ, & Orphani à Mainardo & Alscione ducibus, per quos etiam plerique horum hæreticorum combusti sunt in horreis, quibus mox militaturi se incluserant. Vnde factum vt mox Sigismundus Bohæmiæ Rex acclamaretur à Catholicis & Hussitis, à victoribus, & victis, in Conuentu Ratisponensi, vbi tum idem

idem Imperator versabatur; vbi & disceptatum de vsu Calicis. Conquestus quoque de Concilio Sigismundus, à quo se contemptum putabat in recuperatione patrimonij Ecclesiastici, litteris non ad illum, sed Philippum Mediolanensem datis: suscepit tamen excusationes, cùm id factum esse ex animo non iniquo, sed pio cognouit.

Prelatæ in Concil. S. Birgittæ Reuelationes. Erricus Sueciæ, Daniæ, & Nouergiæ Rex scripsit Basileam de Regulâ, & Reuelationibus S. Birgittæ, quæ à nonnullis carpebantur; excussæ sunt à Theologis in annum sequentem, per quos à Deo profectæ iudicatæ sunt; verùm de iis nihil in Actis Concilij; & vni Blosio, ob pietatem, fides adhiberi solet. *Engelbertus Suecus cæsus.* Quo tempore Engelbertus quidam videns Suecos suos vectigalibus oppressos, in Regem Erricum insurrexit, Danosque omnes expulit Sueciâ; vir fortis & bonus; qui postea à nescio quo cæsus, patriæ suæ, cuius se amantissimum præbuerat, magnum sui desiderium, mœroremque reliquit.

Amedæus Ripalliã secedit. Amedæus primus Sabaudiæ Dux, alter sui temporis Salomon, cum antiquo omnia vana in hâc vitâ esse deprehendit, factusque Eremita Ripalliæ ad Lemani Lacus ripam iuxta Thononium cum proceribus sodalibus secessit, vbi & magnificas struxit ædes, & vixit aliter quàm inopes Eremitæ atque Ægyptij; vnde quidam natum putant Francicum Prouerbium, *faire Ripaille*. Instituit & tum Ordinem S. Mauritij Sabaudiæ patroni; &, si verum est quod iactatur à multis, irridetur ab eruditis, secessus eius plus habuit pompæ, quàm pietatis; quæ tamen cessio Pontificatus sibi per vim obtrusi, abundè refutauit.

Iagelloni succedit Vladislaus. Obiit hoc anno octuagenarius Vvladislaüs Iagello Poloniæ Rex cùm annis vndequinquaginta regnasset, vir vsque ad profusionem pænè liberalis, hospitalis, & pius. Successit patri Vvladislaüs adhuc impubes, operâ Sbignei Episcopi Cra-

Cracouiensis viri fortissimi, qui exortum hic bellum dissipauit, & regnum ei quietum conciliauit. *Sbigneus Cardinalis.*

Mortuus est eodem anno Ludouicus Andegauensis III. adoptatus à Ioannâ Reginâ, ex nimiâ defatigatione, & æstu, quem hæc luxit impensiùs, tum experta filium optimum, & amantem, cùm eum perdidit. Nouam quoque spem adeundi Regni concepit Arragonius, nullumque non mouit lapidem, vt eâ gloriosâ prædâ vir ambitiosus, & cupidus, potiretur. *Lud. Andeg. III. moritur.*

MVNDI 5488. CHRISTI 1435

Defuncta est hoc anno Ioanna vtriusque Regni Siculi Regina annos nata 65. die B. Virginis Purificatæ, cuius se filiam dicebat; atque vt huic faceret satis, & vitæ luxuriosæ à se pœnas exigeret, ignobili tumulo condi voluit. Reliquit hæredem testamento suo Renatum Andegauensem, Ludouici III. fratrem, constitutis proceribus 16. qui regnum ad eius vsque aduentum administrarent. Sed Reginæ in hunc prolixum animum, calamitas eius, & æmuli Alphonsi felicitas obruêre. *Obit Ioãna Neapolitana Regina. Renatum Andegau. scribit heredem.*

Tum enim tenebatur in vinculis Philippi Ducis Burgundiæ Ludouicus, nec datâ fide ad Regnum adeundum exire poterat. Vxor tamen eius Isabella, virilis animi fœmina, cum duobus liberis Ludouico, & Ioanne, eò perrexit, vbique magnificè, & vti Regina suscepta. Alphonsus autem ex Siciliâ huic regno incubans, euocatus à quibusdam seditiosis Capuam occupauit; sed dum Caietam tentat, victus est ad Pontiam insulam nauali prælio à Genuensibus, duce Blasio Assereto Scribâ, & captus cum fratre Rege Nauarræ, multisque proceribus, perductusque Mediolanum ad Philippum Ducem, à quo prope vt victor exceptus est: immo & statim dimissus est liber, conspiratione cum eo aduersus Francos initâ. Ad hanc dum idem Philippus vocare vellet *Renatus tenetur in vinculis. Alphonsus victus & captus, fortunatissimus.*

vellet Genuenses, hi rebellarunt, præcipuo authore Francisco Spinolâ, & Præfectum suum occiderunt. Paulò pôst à Petro Alphonsi fratre intercepta est Caieta; sic fortuna fauit Alphonso, vt victus esse, quò faciliùs vinceret, ab omnibus judicaretur.

Conspiratio in Eugeniũ. Interim Florentiæ tantùm non est captus Pontifex, conspiratione in eum initâ per Episcopum Nouariensem; dedit tamen huic vitam Pontifex in gratiam Cardinalis S Crucis, cui Eugenius magna debebat, à quo majora etiam expectabat.

Philippus Burgũdus reconciliatur Carolo VII. Philippus Burgundus jam iratus Anglis, agit cum Carolo Rege Franciæ, atque Atrebati fit celeberrimus vtriusque partis Conuentus, immo & Anglorum, & Legatorum Consilij Basileensis. In eo cùm honestas conditiones offerret Anglis Carolus, illi postularent iniquas, res tantùm inter Carolum & Philippum transacta, cui Rex multa sapienter indulsit; inde in illum Anglorum furor. Hoc autem audito fœdere obiit ex gaudio Isabella Caroli VI. vxor, in filium nouerca, quam Angli ad infimam conditionem redegerant, & dum appellarent eius filium nothum, illam adulterij insimulabant. Sepulta est sine pompâ, quia se & Reginam, & Regis vxorem, ac matrem pænè oblita fuisse videbatur.

Contra Turcos Gregarius miles victoriæ causa. Dum Sigismundus reformare conatur Imperium, gener eius Albertus Austrius cum Hungaris aduersùs Turcos feliciter pugnat. Collatâ semel acie cùm jam disjectis signis Hungari fugerent, fecit iis animos gregarius miles, vir fortis, qui securi per Turcos sibi fecit viam ad signa repetenda, sicque nobilem suis parauit victoriam, cæsis Barbarorum octodecim millibus. Factus est postmodum eques à Sigismundo, donatusque multi prædiis, vt se verè nobilem, & virtute ac diuitiis ostenderet.

Basileæ Sessione XXI. actum est de Beneficiis, & Ordinibus, ac modestiâ, precibusque Clericorum,

corum; quæ tamen parum Eugenio placuere, cùm huic confirmanda proposita sunt: maximè cùm ageretur de Annatis, quas inductas esse in bellum Sacrum contendebat Synodus, & abolendas, Pontificij retinendas esse volebant vt inopibus, & Ecclesiæ necessitatibus subueniretur. Sollicitabantur interea Græci, hinc à Concilio, inde ab Eugenio; tandem illi acquiere, modò vt assignaretur aliqua maritima Ciuitas Italiæ ad quam Imperator cum Patriarchâ, & Romano Pontifice conuenire possent; omniaque ad iter & viaticum parata sunt, & expedita. Sessione XXII. damnatus liber Augustini de Româ, Episcopi Nazarethani, Ordinis Eremitarum S. Augustini: Rejecere quoque Veneti sententiam Patrum de Patriarchâ Aquileiensi, ideòque excommunicati sunt, ac suppositi interdicto: neque tamen restitutus Patriarcha, quia huic Concilio præualuit Eugenius, in cuius partes Veneti transierunt, quibus nihil ideo negatum est.

Græci cum Latinis conuenire volunt.

MUNDI	CHRISTI
5489.	1436.

Alphonsus Arragonius exclusus regno Neapolitano ab Eugenio, totum se Patribus Basileensibus dedidit: hi Sessione XXIII Pontificis authoritatem coërcere conati sunt editâ Constitutione, quâ modus viuendi præscribebatur Pontifici, & administrationis tam Spiritualis, quàm Temporalis: Videlicet ne consanguineos aut affines vsque ad tertium gradum Duces, Marchiones, Comites, copiarum ductores faceret: dimidia pars prouentuum quorumlibet cederent Cardinalibus, qui tantùm 24. crearentur ex omnibus nationibus Christianitatis, viri graues, docti, rerum gerendarum gnari, ætate maturi, præuio priùs accurato reliquorum Cardinalium examine, quorum nullus affinis esset eligentium, aut Pontificis. Deinde actum de liberâ Papæ electione; quæ probata ab omnibus Christianis, exoptanda potiùs, quàm ad exitum per-

Basileenses Pontificis authoritatem coercere volunt.

Constitutæ de affinibus Cardinalium & Pontificum.

perducenda Sapientes cuncti iudicauere.

Omnia vergunt ad discordiam inter Eugen. & Basileenses.

Sessione XXIV. confirmata sunt quæ Græcis promissa fuerant, & litteræ securitatis expeditæ, dataeq; Indulgentiæ omnibus qui largirentur aliquid ad concordiam Græcorum promouendam. Verùm huic sacræ liberalitati Pōtificij Legati reclamarunt, & de hac grauiter, sicut & de Annatis, electionibus, & confirmationibus conquestus est Eugenius; qui & ipse agere cœpit de loco quo Græci commode reciperentur; quando & Cardinales 60. aureorum millia in Viaticum obtulerunt; frustra tamen, cùm inter Pontificem & Patres Basileenses omnia ad discordiam vergerent.

Vitelescus Alphonsum retundit.

Alphonsus Arragonius penè occupauit Romam; multas certè sibi ciuitates asseruit, & longè pluribus potitus esset, nisi Ioannes Vitellius, seu Vitelescus, Archiepiscopus Florentinus, & Patriarcha Alexandrinus, vir militiæ laude clarus, huic obstitisset. Qui si voluisset vti victorijs suis, Alphonsum exegisset regno Neapolitano, idque Pontifici, vel Renato peperisset; sed fortior quàm prudentior extitit; Romanis certè acceptissimus, cui statuam hi posuere in Capitolio, atque in eius gratiam Cornetanos omnes populares eius Romanâ Ciuitate donauerunt. Hunc profectò mox Eugenius Cardinalem creauit, multa huic se debere professus.

Bohemi S. Sedi reconciliantur.

Iglauiæ in Morauiâ celebratus est Consessus, cui interfuere Sigismundus Imperator, Albertus Austriæ Dux, cum Alcione Regni Bohæmici gubernatore, alijsque proceribus: In eo Rockysana præcipuus Pragensium doctor, cum alijs 4. Presbyteris, nomine totius Cleri obedientiam Sedi Romanæ professi sunt, omnesque Bohæmi soluti anathemate, pax inita est diu exoptata, licèt eam vnius Oratorum præposterus zelus fermè abrupisset; qui licèt a se stare rationem ostenderet, datum est tamen tum plus communi bono, quàm priuati hominis rationi.

Calesium hoc anno Anglis eripere conatus est Philip-

Philippus Burgundo, irrito periculosoque conatu. Felicius cessit Carolo VII. tentata Lutetia, quàm Regi suo reddidit, qui pro Anglis ceperat Ioannes Villarius. Obijt eodem anno Catharina vxor Henrici V. Caroli VII. soror, quæ Ouino famulo suo iuueni formosissimo sed notho Propolæ ceruisiario duos genuerat liberos: huic etiam postea nupsit, vt filios hosce legitimos redderet; sed procerum sententiâ securi percussus est iste admissarius, quòd Regium sanguinem plebeio miscuisset. Verùm hi duo spurij, Edmundus & Gaspar, ab Henrico VI. Rege fratre vterino creati sunt, hic Penbrochij, ille Richemondiæ Comites; atque ex Edmundo & vxore ex Lanclastriæ domo natus est Henricus VII. Angliæ Rex, sicque regius sanguis ignobili turpique præualuit. *Catharinæ Regi. næ nuptiæ turpes.*

Occisus est hoc anno Iacobus I. Scotiæ Rex perfidiosâ coniuratione Vvalteri Comitis Atholiæ, anno 12. ab inauguratione suâ. In hâc cæde enituit fortitudo Catharinæ Duglassiæ, quæ Reginæ ministrabat: hæc enim tum inseruit brachium in foramen pessuli quod coniurati subduxerant, & id sibi frangi passa est, vt eos ingressu prohiberet: Regina sui corporis interpositione vindicans Regem, duabus plagis affecta est; Rex 28. vulneribus confossus interijt. Coniurati diligenter quæsiti sunt, captique puniti sunt atrociter, & interfecti; Comes author coniurationis triduo toto crudeliter tortus, & coronâ ferreâ candente impositâ capiti Rex proditorum inauguratus, didicit homines semper ab Dæmonibus irrideri, qui huic magnam coronam polliciti fuerant, sed quam sibi fatalem miser expertus est. Successit Patri Iacobus II. septennis puer, cui dimidia facies sanguineo colore inferta erat, expertus grassationes, & seditiones, quibus Regum pupillorum & infantium ætas semper obnoxia fuit. *Iacobus I. Scotus cæditur.* *Catharinæ Duglassiæ fortitudo.* *Succedit ei Iacobus II.*

Rex Erricus Arctoorum regnorum cæso Engelberto recipit Sueciæ Regnum, quod vt & alia duo *In regnis A. Ctois motus.*

conatus eſt relinquere Bogislao Pomeraniæ Duci, patrui ſui filio. Sed hic non ſeruauit illa diu, ſponte cum theſauris, & pellice chariſſimâ ſecedens in Gotlandiam Inſulam; vnde pariter expulſus à Carolo Rege, in Pomeraniam natale ſolum abijt, magno humanæ infelicitatis exemplo, cùm huic ne minima quidem Inſula relicta ſit ad vitam priuatam, qui tria quondam magna regna poſſediſſet.

MVNDI 5490. CHRISTI 1437.

Græcis præponitur ab Eugenio Florentia, eique refertur.

Baſileæ Seſſione xxv. deliberatum eſt de Concilij loco in quem Græci conueniunt, & cæteris anteponitur Auenio, quæ vrbs obtulerat 70. millia florenorum auri, mutua, eique oppigneratæ Indulgentiæ, donec ſumma iſta conficeretur. Sed de eâ iterum grauis exorta controuerſia Patres in duas partes diuiſit; factioſi Auenionem, aut Sabaudiam obtulere; qui ſtabant à Pontifice cum Legatis, Vtinum, vel Florentiam; & hanc probauit Eugenius: itaque ab vtrâque parte miſſæ ſunt in Græciam Legationes: at Græci ſapienter adhæſere ſaniori parti, atque Eugenio; in Baſileenſes factioſos etiam ſcripſit Epiſtolam Georgius Trapezuntinus. Imperator ergo Ioannes VII. ſe ad iter Occidentale accinxit, quod vehementer Turcus diſſuaſit, veritus ne Oriens, ſimul & Occidens aduerſus ſe conſpirarent.

Ferrariæ aſſignatur locus Concilii ab Eugenio.

Seſſione XXVIII. Factioſi Eugenium contumacem declararunt, quando & multi ex Patribus reliquere Baſileam: quod cùm didiciſſet Eugenius, & res Græcas belle procedere, emittit litteras publicas de translatione Concilij Vtinum, vel Florentiam; ſeditioſi contra Baſileenſes, fauentes Pontifici malè mulctant, & ita ſe gerunt, vt omnia ab illis reformidanda viderentur. Quare Sigiſmundus eos vehementer increpuit; ſed eius & monitus, & minas contempſere. Itaque nihil iam veritus eos Eugenius Ferrariam locum Oecumenici

nici Concilij assignat, acceptissimum Græcis, ab omnibus bonis approbatum. At Basileenses mox eam Concilij translationem irritam declararunt, maximè prouocati ab Arragonum Rege, qui plurisregnum Siciliæ, quam Ecclesiam faciebat. Huius spiritu animati factiosi Patres isti nihil deinceps egerunt, nisi quod in Ecclesiæ detrimentum vergeret, jam odij sui, quàm Religionis sollicitiores.

Sigismundus moritur.

Sigismundus aliquot Bohæmos hæreticos mulctat, plures immittit in Turcos cum Hungaris, qui illis magnas intulere clades, multis tamen vtrimque cadentibus, & victorijs sæpè Cadmæis, quod exoptabat ipse, ex victoriâ simul & funere suorum proficiens. Inter hæc obijt ipse in vrbe Znoymâ Morauiæ 6. Id. Decembr. ex paralysi, annos natus 70. anno regni Hungarici 51. Romanorum 27. Bohæmici 17. Imperij 5. vir pace, quàm bello melior, & in Ecclesiam optime affectus, sed parum pudicus: vnde adulter, vxori suæ sæpè pepercit adulteræ, non ausus mulctare crimen, cuius ipse reus erat. Hanc tamen detruserat in carcerem paulò antè mortem, quia de nouis nuptijs agebat, cum Rege Polonorum, in damnum filiæ suæ Elizabethæ. Imperatrix autem libidinosa, mortuo marito, se in omnem luxuriem effudit; vitamque inter famosos concubinos egit, sine pudore, sine pietate, irridens famulas suas Christianè viuentes, cùm ea nullius esset religionis, & cui Dea vna Vnus erat.

Imperator & Imperatrix in libidinem effusi.

Albertus Austrius succedit Sigismundo.

Successit Sigismundo Albertus Austrius in regna Bohæmiæ, & Hungariæ, gener eius, maritus Elizabethæ; vir multis virtutibus illustris, & quem Imperio parem putabat socer, sæpe dictitans regna fore beata, cui talis Princeps imperaret; & in morte illum vaticinatum esse euentus docuit.

Ferdinandi imprudens in Africam expeditio.

Cùm Lusitania quinque fratribus continendis esset angustior, Ferdinandus Auisij Ordinis Magister in Africam transijt, cum sex tantùm milli-

bus armatorum, omnibus expeditionem eius damnantibus. Obsedit ergo Tingin; sed accurrere in vrbis huius auxilium sexcenta peditum, & equitum 70. millia Maurorum Post acre prælium, obrutus multitudine hostium, in suis castris obsessus est; itaque rebus suis deploratis, vt sui abirent incolumes, Septam Barbaris reddere pollicitus, huius fœderis obsidem se, cum præcipuis exercitus sui ductoribus obtulit. Verùm Rex eius frater hoc fœdus improbauit: itaque in carcere miser ille captiuus multis opprobrijs vexatus occubuit, anno 1444. post mortem, vti creditum est, miraculis clarus: eius reliquiæ postea furto sublatæ à Mauro quodam, in Lusitaniam relatæ sunt; cùm ipse factus esset calamitate suâ patientissimè toleratâ felicissimus.

MVNDI 5491. CHRISTI 1438.

Basilienses P. P. administrationem Pontificatus adimunt Eugenio.

Basileenses Concilij sui Sessione XXXI. Eugenium suspendere ab administratione sui Pontificatus, quam ad Concilium deuolutam declararunt, ac Fideles prohibiti eum deinceps audire. Institutum insuper Collegium virorum duodecim, trium videlicet ex singulis quatuor nationibus, qui Ecclesiæ Romanæ patrimonium administrarent, à quibus missi Legati à latere, qui ditiones, & vrbes regerent: sed eorum plerique defugêre munus, tantaque inducta est perturbatio, vt eâ permotus Iulianus, alijque Cardinales, sibi discedendum esse putarent. Vnus remansit Basileæ Cardinalis Arelatensis Ludouicus Alemanus, vir magnæ eruditionis, & pietatis, majorisque austeritatis, qui factus est huius Synagogæ caput; statimque citati qui Eugenij nomine ad Græcos Legationes obijssent; sed hi judices illegitimos sapienter irrisere.

Concilij Basil. magna perturbatio.

CONCILIVM FERRARIENSE.

Interea 6. Idus Ianuarij inchoatum Concilium FERRARIENSE, Eugenio jubente; cui præfuit eius nomine Nicolaus Albergatus Cardinalis S. Crucis ex Ordine Carthusianorum, cum Archie-

chiepiscopis quinque, Episcopis duodeuiginti, Abbatibus decem, aliquot Ordinum Generalibus; ac primâ Sessione post duos dies confirmata Concilij translatio; secundâ verò, præsente ipsomet Eugenio cum 72. Episcopis, damnata Concilij Basileensis decreta, pœnaque in eos constituta qui Basileæ remanerent, & in hoc pestilenti Consessu sederent. Inter hæc Venetias appulit 6. Idus Febr. Ioannes Imperator Græcus cum fratre suo Demetrio, Iosepho Patriarchâ Constantinop. multisque Antistitibus, ferè ad septingentos; qui omnes excepti sunt magnificè Bucentauro, moxque honorati Pontificis Legatione. Nec ita multò pòst Imperator Ferrariam venit splendidè quoque receptus à Pontifice, & ad eius pedes aduolui prohibitus, sed tantùm eius osculatâ manu; quem mox sequutus est Patriarcha naue deauratâ, alijque Antistites omnes, magnâ amoris significatione suscepti: hi statim rogauere Pontificem, vt reliqui Principes Christiani vocarentur ad Concilium, & sic eos ad auxilium inuitarent, atque permouerent, non minùs Imperio suo, quàm Ecclesiæ prouidentes.

Io. Imp. Græcus cum suis appellit Venetias.

Recipitur Ferrariæ magnificè.

Dum autem Basileenses factiosi damnarent quæcumque Ferrariæ facta essent, aut fierent, ibidem disponebantur Græcorum atque Latinorum sedes sic, vt in medio statuerentur capita SS. Petri, & Pauli, cum Euangelio, sederent ad Dextram Pontifex cum Latinis præsulibus, ad læuam Imperator Ioannes cum Patriarchâ, suisque Græcis. Hanc autem Synodum Orientales quidam *Octauam* dici voluerunt, qui Octauam Constantinopoli habitam rejecerant; & quamquam id aliqui Græci negarent, præualuit tamen error: atque hæc Ferrariensis in plerisque eorum Codicibus Octaua legitur, quæ tamen est Græcorum nona, decima sexta totius Ecclesiæ. Dum autem tempus abiret Basileensibus absentibus præfinitum, ne idem inutiliter tereretur, disceptatum in-

Disponuntur in Concilio Latinorum & Græcorum sedes.

Expectantur P P. Basileenses.

ter Græcos & Latinos de Processione Spiritus Sancti, de Purgatorio, de Primatu Ro. Ecclesiæ, delectis ex vtrâque parte disceptatoribus, qui causas jam exagitatas, probè discussas, ac prope confectas deferrent ad Synodum, in quâ, sublatâ omni lite, deciderentur.

Albertus Austrius Rex Hung. Bohæmiæ, Romanorum.

Albertus Austrius Kal. Ian. Albæ-Regali coronatus est Rex Hungariæ; 3. kal. Iulij Pragæ, Rex Bohæmiæ; Francofordiæ 13. kal. April. ab Electoribus Rex Romanorum denunciatus. Bohæmorum tamen obstitere quidam qui Cazimirum fratrem Regis Poloniæ annorum 13. adolescentem euocarant, & auxilia Polonorum: inter eos tamen pactæ induciæ curâ Basileensium, & Eugenij, vt Turci Hungariam depopulantes submouerentur. Tum autem contigit inter Germanos suspensio Iudicij, quæ *Neutralitas Germanica* dicta est, ad annos octo producta, ab Eugenio, & Basileensibus damnata; cùm tamen vtrique parti fauere Albertus videretur, jussis Basileæ hærere Legatis, quos Sigismundus miserat: quare ijdem Patres assignauere pecunias in Austriâ collectas ex Indulgentijs pro viatico Græcorum, sic delusâ, atque detortâ Fidelium liberalitate.

Neutralitas Germanica.

Basileenses Formatas conficiunt quas vocant *Veritates Fidei*, multasque aduersùs Eugenium criminationes proferunt. Quas cùm recepisset Carolus VII. Franciæ Rex, edixit primò ne quis Francorum Præsulum Ferrariam se transferret (cui tamen aliqui minùs paruerunt) deinde per Legatos suos egit Basileæ, ne quid aduersùs Eugenium decerneretur. Incertus itaque Rex Christianissimus quid agendum esset, collectis multis Antistitibus regni sui, atque Proceribus, virisque doctis, in ciuitatem Bituricensem Nonis Iulij PRAGMATICAM SANCTIONEM edidit: hæc porrò sic vocata est à voce Græcâ in Iure receptâ, in quo dicuntur decreta Πραγματικὰ à Principibus in Concilio procerum

Pragmatica Sanctio in Francia.

edita

edita pro bono Communi. Per eam autem non est receptum in Franciâ Concilium Basileense, vt quidam ineptè garriunt, sed aliqua decreta oblata Regi ex hoc Concilio integra, alia emollita, & modificata: vnde nihil autoritatis addidit Concilio, Conuentus iste, vtpotè qui illud examini suo, judicioque submisit. Verùm enimuerò tam Concilium, quàm Conuentus Bituricensis, Pontificiis ac Regiis decretis rejecta sunt; & in Ecclesiasticâ, politicâque administratione debent semper priora decreta, posteribus præualere. Tum nihilominus Pragmatica Sanctio per totum regnum promulgata est, ipso etiam Clero adnitenre, qui dum sibi libertatem vindicare studet, submisit se judicibus sæcularibus, & Pastoris sui dum reformidat pedem, in ora Lupi nonnunquam præcipitauit.

An probatum in Francia Concilium Basileense.

Ferrariæ autem cùm Latini atque Græci de Sessionibus conuenissent, & vt disputationes fierent non Rhetorico, sed Philosophico more, Græcis, vt elegerant ipsi, oppugnantibus, Latinis defendentibus, Sessiones XV. vel XVII. celebratæ sunt (earum enim numerus variè initur, cùm aliqui duas primas, quibus non interfuere Græci, admittant, alij rejiciant) & in iis acerrimè disputatum de processione Spiritus Sancti, & an ea vox in Symbolum inserenda esset, *Filioque*, aientibus Latinis, negantibus Græcis. Ex his disputarunt Marcus Ephesius, Andreas Rhodius, vulgò Colossius dictus, atque Bessarion; ex illis Iulianus Cardinalis, & Ioannes Dominicanus Longobardiæ Prouincialis; sed paruo fructu, cùm Græcis constitutum esset hanc vocem, *Filioque* non admittere, quamquam à Latinis conuicti viderentur: itaque illi de reditu suo cogitare cœperunt; sed hunc inhibuere Imperator atque Patriarcha; & quoniam Ferrariæ, grassabatur pestis, Synodum transferri Florentiam probauerunt, sed plus Imperij sui, quàm Ecclesiæ solliciti, huius concordiam parum

Disceptatum acerrimè de quibusdam inter Græcos, & Latinos.

aut nihil, illius auxilia modis omnibus procurare conati.

Card. Vitelescus suam pit pbrm expeditionem flagitiose.

Inter hæc Cardinalis Vitelescus, qui tam egregiam operam Renato Andegauensi & Ecclesiæ aduersus Arragonium Alphonsum nauarat (quâ ex causâ, ignoratum est) expeditionem suã flagitiosè deseruit: sed & addidit flagitio proditionem: nam induciarum tempore, Alphonsum tantùm non intercepit, facinore quod Christianum, multò magis Patrem purpuratum dedeceret.

Renatus liber venit in Ital.

Renatus autem emptâ libertate grandi pretio à Philippo Burgundo, venit in Italiam, & mouit in Alphonsum, qui tamen ei fraudibus ac dolo superior extitit. Dum autem Renatus in aliis versaretur locis, ipse Neapolin regni caput obsedit: verùm cùm in eâ obsidione Petrum fratrem amisisset, & copiosi de cœlo imbres ruerent, abire re infectâ compulsus est. Hic autem Petrus Tormentum bellicum displodi jusserat in Basilicam Carmelitanorum: cuius pila cùm elisura esset caput imaginis Christi de Cruce pendentis, demisit caput Imago vt globus irrito ictu superuolaret: at die sequenti emissa ex eodem loco Tormenti pila, eundem Petrum interemit. Seruatur etiamnum hæc Imago Neapoli ad perpetuam miraculi, pœnæque memoriam.

Imago Crucifixi demisit caput.

Naues itinere terrestri trãslatæ.

Bellum Philippus Mediolanensis, duce Picinnino, contra Venetos & Florentinos Imperatore Stortiâ gessit: quando in subsidium Brixiæ Serbolus Cretensis in lacum Bennacum per 200. millia passum, per montes, & aspera loca 2. triremes, 4 celoces, 25. scaphas, deficiente hic ligno, pollicitus est, & quod promiserat (quod majus miraculum fuit) non Græcâ præstitit fide.

Picinninus Dux.

Eduardo Lusit. succedit Alphonsus V.

Obiit denique Tomari Eduardus Lusitaniæ Rex, cum eò vitandæ pestis causâ secessisset; quâ nihilominus afflatus est acceptâ Epistolâ, anno regni 9. vitæ 47. Reliquit regnum Alphon-

ſo V. filio ſuo ſexcenni, ſub tutelâ matris; ſed Luſitani, fœminæ Imperium exoſi, abrogato Eduardi teſtamento huic ſubſtituêre Petrum Conimbricæ ducem, Alphonſi Patruum: quod indigne ferens Mater implorauit auxilium fratrum Arragoniorum, & Regis Caſtellæ, ſed fruſtra; itaque ſe deſperatis rebus in Caſtellam recepit, vbi miſerè periit. Petrum autem, ſocerum licèt, poſtea Alphonſus ejecit regno, & armis repugnantem cecidit, ejusque cadauer diu inſepultum jacere ſinit, crudeli pietate in matris vltionem.

MVNDI 5492. CHRISTI 1439.

Aduenere Patres hoc anno diuerſis itineribus, diuerſiſque Februarij diebus, Florentiam, quò, & Pontifex acceſſit, declinatis ſapienter inſidiis; quæ huic à Philippo, vel Alphonſo ſuis hoſtibus parabantur. Habita eſt igitur 4. Kal. Mart *Prima* Seſſio SYNODI FLORENTINÆ, quæ erit XVII. vel XIX. ſi Ferrarienſes computentur; in eâ & ſequentibus, vſque ad VII. actum de his vocibus *Filioque*, vel *per Filium*; ac tandem, vno reclamante Marco Epheſio, decretum, vt Latini dicerent, *Filioque*, Græci *per Filium*; itatamen vt omnes idem ſignificarent, nec quidquam Filio, & Spiritui Sancto detraherent; immo plerique Græcorum huic voci *Filioque* ſubſcripſerunt. Reſtabant capita de Purgatorio, de Primatu Ro. Eccleſiæ, de fermentato, & Azymo, deque Miſsæ Sacrificio; dum ad ea excutienda ſe Patres parant, obiit Ioſephus Patriarcha è cœnâ in ædem rediens, relictâ tamen ſchedulâ ſuo nomine ſubſcriptâ cum nomine Oecumenici, quâ Purgatorium, & Primatum Ro. Sedis admittebat; ipſe ſepultus Græco funere, ſed magnifico. Quibus celebratis exequiis, agitatæ ſunt quæſtiones: Purgatorio acquieuere Græci, eâ lege vt non decideretur, vtrum in eo eſſet ignis, aut caligo, aut turbo, aut aliquid

CONCILIVM FLORENTINVM.

Conueniunt Græci & Latini de proceſſione Spir. S. & aliis capitibus.

aliud: Azymo item, vt hoc Latini ipsi Fermentato facerent. De Primatu major difficultas extitit, & quæ pœne concordiam discussit; sed ea tandem coaluit, & hic quoque Primatus receptus Græcâ insertâ voce, quæ non satis Latinæ responderet, vt obseruauit Marcasius. Denique definitio Concilij pronunciatâ est ab Eugenio, Bullâ quæ incipit *Eugenius*, hoc anno datâ Nonis Iunij, Pontificatus sui anno 9. ex computo Græcorum 6947. indictione 2. cui Patres omnes tam Latini, quam Græci subscripsere, præter Marcum Ephesium, aliumque Græcum, quem Spondanus suspicatur esse Scholarium, Marci discipulum, κακοῦ κόρακος κακὸν ᾠόν. Actum postea de aliis controuersiis, de Sacrificio Missæ, de Chrismate à Sacerdotibus confecto, de confirmatione, vtrum esset Sacramentum, quod negabant Græci; sed nihil æquè partem vtramque torsit, ac Patriarchæ Constantinopolitani in hoc Concilio electio. Et id maximè optabat Eugenius, atque electo amplum viaticum pollicebatur, cum Patriarchatus Latini apud Græcos abolitione, vt ipse vtriusque priuilegiis vteretur: verùm restitit pertinaciter Ioannes Imperator, nec vllis artibus, aut promissis, ab hâc mente reuocari potuit, quasi in eo Imperij; & Ecclesiæ Græcæ cardo verteretur.

Patriar. cha Const. moritur Florent.

Dum autem esset Imperator in procinctu sui reditus, adfuere Armeni Apocrysarij, seu Legati Catholici Armenorum, quærentes à Concilio dirigi, atque doceri. Sed paulò pòst idem Ioannes abiit, acceptis ab Eugenio multis beneficiis, cum luculento auxilio, & majoribus promissis; sicque Venetias primùm hoc anno, sequenti Constantinopolin appulit, auctior muneribus, & diuitiis, quàm fide, ac religione. Tum autem edita est Professio Fidei ab Eugenio pro Armenis, hoc est Symbolum Constantinopolitanum cum hac voce *Filioque*, recepta ab iisdem Concilia Chalcedonensis, & alia iis ignota, aut hæretica judi-

Armeni Florent. veniunt.

Professio Fidei edita Armenis.

judicata, aliaque ejusdemmodi quæ aliunde repetes. Neque tamen abscedentibus Græcis cessauit Concilium, sed adhuc tribus annis tenuit, actumque variis Sessionibus de Occidentalibus rebus, quas hoc loco prætermittimus; sicut & aliquas in Germaniâ turbas, quia omittere cogimus multa, ne multitudine lectorem obruamus, quem sine tædio suscepimus erudiendum. *Continuatur Concilium.*

Interea Basileæ Eugenij Pontificis excutiebatur causa, & rationes ob quas hæreticus diceretur, contrà nitente Panormitano Abbate S. Benedicti Nicolao Tudesco, Catanensi, & Burgensi Episcopo, Regis Arragonum Eleemosynario, cum Legatis multorum Principum; ex quâ dissentione natæ fraudes & odia, quæ inter viros magnos numquam parua sunt. Sessione ergo XXX. cui pauci interfuerunt, mirabili artificio, præsulum loco portatæ sunt SS. Reliquiæ, tandem sequenti Sessione missis ab Amedæo Sabaudo omnibus ditionis suæ Episcopis, & Abbatibus, depositus est Eugenius. Et quoniam Basileæ grassabatur pestis, existimabat Cardinalis Arelatensis differendam esse electionem Pontificis; sed aliorum zelus præualuit, qui dicerent satiùs esse mori, quàm Ecclesiæ deesse; missi ergo Legati ad varios Conuentus Francofordiensem, Moguntinum, Bituricensem, vt eos ad partes suas traherent; aliunde contra se inuicem rescripsere Eugenius & Basileenses, has accurratè refutauit Ioannes à Turre Cremata, vir vegeti, accuratique judicij, cui tamen ipsi responderunt, quoniam viris eruditis nunquam responsiones desunt. *Deponitur Basileæ Eugenius.* *Eugenius & Basileenses se mutuis conuiciis impetunt.*

Sessiones XXXVI. Basileæ editum decretum de Conceptione Immaculatâ B. Virginis, & Festiuitas ejus renouata 6. Id. Dec. jampridem in Occidente, & Oriente recepta; quo facto quæ in vrbe grassabatur lues extincta est; idque etiam gratiæ B. Virgo seditiosis ac rebellibus indulsit. *Decretum de Immaculata B. Virg. Conceptione.*

Ses-

Amedæus creatur Pontifex dictus Felix V.

Sessione XXXVII. præscriptæ Regulæ de Pontificis electione; delectique quatuor viri, qui reliquos 28. deligerent quatuor ex nationibus singulis, Italicâ, Gallicâ, Germanicâ, Hispanicâ, à quibus sequenti die creatus Pontifex Amedæus Sabaudus, Eremita Ripalliensis, dictus Felix V. qui primâ Constitutione suâ, Concilium suo nomini anteposuit. Hunc certè negat S. Antoninus sedisse in Petri Cathedrâ, sed Luciferi, & Basileam peperisse Basiliscum; innocens nihilominus extitit, sicut & plerique alij fautores ejus, vt Æneas Syluius, postea Pius II. quos deceptos esse, quis feret molestiùs, qui eos homines fuisse fateatur.

Eugenius Cardinales creat.

Hac auditâ Pseudo-Pontificis electione Eugenius in Concilio Florentino 17. Cardinales creauit, & inter Græcos Isidorum Thessalonicensem, & Bessarionem Trapezuntinum, monachos ambos, itemque Archiepiscopum Nicænum; item Ioannem de Turrecrematâ, aliosque magni nominis viros, Ecclesiæ tum laboranti Schismate pernecessarios.

MVNDI 5498. CHRISTI 1440

Gregorius Melissenus creatur Patriarcha Constantinop.

Sufficere parabat Ioannes Imperator in Orientem redux in locum Iosephi Patriarchæ demortui Bessarionem; sed hic redire in patriam suam noluit, sed hæsit in Italiâ cum Georgio Trapezuntino, Gemistio Plethone, aliisque viris doctis, magno rei litterariæ Latinæ commodo. Igitur ejus loco creatus Patriarcha Gregorius Mammen, siue Melissenus, dono Prophetiæ illustris, Hieromacus Protosyncellus, & p ter Spiritualis Imperatoris, qui in Synodo Florentinâ locum tenuerat Patriarchæ Alexandrini. Hic postea ob turbas Græciæ Romam venit, retento tamen titulo suo, vsque ad captam Constantinopolin, quo tempore in eâ nullum fuisse Antistitem liquet. Marcus autem Ephesius cum discipulo suo Scholario in Græciam reduces

om-

omnia turbarunt; cui restitit Bartholomæus de Florentia Coronensis Episcopus. Cùm autem idem Marcus librum edidisset in Synodum Florentinam, eum egregiè refutauit Iosephus Methonensis, ex quo dicimus Marcum morbo comitiali laborasse, nonnunquam insania, se ridiculum in Synodo, & extra Synodum exhibuisse, sæpeque ab Antistitibus pedum strepitu explosum esse, atque exsibilatum ob ineptias. Sed & eidem responderunt scientissimè Gregorius Protosyncellus, & Georgius Scholarius, seu Gennadius, aliique Græci; neque est cur hominem fanaticum, & mentis impotem moremur.

Marcus Ephesius & Scholarius omnia turbāt in Græcia

Inter se Græci ipsi pugnant.

Rutheni Græcis addictissimi tum habebant Archiepiscopum Isidorum virum optimum, qui cùm eos Ecclesiæ Romanæ conatus esset adjungere, bonis omnibus spoliatus in carcerem conjectus est; vnde fugiens Romam venit, vt inde ad nouos labores, & majora pericula mitteretur.

Isidorus Archiep. Ruthenorum.

Alberto vitâ functo 5. Kal. Nou. anni superioris Francofordiæ, hoc anno electus est Fridericus III. aut fortè etiam IV. si Pulchrum æmulum Bauari Friderici annumeraueris. Erat is Austriæ Dux, filius Ernesti, & Alberti Ro. Regis Patruelis, annos 26. natus, magnæ indolis, & peregrinatione in Terram Sanctam illustris, dictus *Pacificus*. De die autem quo electus, & coronatus est, non liquet; hoc certissimum, eum ampliùs 53. annis Imperium tenuisse, atque in familiam suam Austriacam, magno Ecclesiæ bono, id transtulisse, pietatis sine dubio præmium & Religionis, quæ huic familiæ semper innatæ fuerunt.

Alberto succedit Fridericus III.

Alberto Rege Hungariæ & Bohæmiæ mortuo, hæc duo regna turbata sunt imprudentiâ Elizabethæ Reginæ, quæ relicta cum duabus filiabus, & prægnans, parere timens fœminam, passa est Hungaros sibi præficere Vvladislaüm Poloniæ Regem. Sed cùm postea filium peperisset, regnum seruare noluit, vnde magnæ con-

Turbata Bohæmia & Hungaria Alberti morte.

concitatæ sunt turbæ, Hungaris inter Vvenceslaüm & Ladislaüm diuisis, inter quas Elizabetha cum filio ad Austrium confugere coacta est. Oblatum autem sibi regnum à Bohæmis Albertus & Fridericus recusarunt; sed hic passus est administrari regnum per Gubernatores duos, vnum Catholicum, alterum heterodoxum, donec Ladislaüs adolesceret, exemplo nobilissimæ magnanimitatis.

Eugenius, & Basileenses sese anathematis deuouent.

Sessione XL. Basileenses Patres fecere potestatem Felici suos Cardinales creandi: verùm autoritatem ejus modis omnibus infregerunt, eumque verè *Seruum Seruorum Dei* constituerunt.

Eugenius Florentiæ Sessione XXVIII. 10. Kal. April. Amedæum, electores ejus, fautores, nisi intra 50. dies ad sanam redirent mentem, vt hæreticos, & Schismaticos anathemati subjecit: cui è contra Basileenses Sessione XLI. anathemate responderunt, damnantes Gabrielem (sic vocabant Eugenium) ejusque sententiam Hæreticam, & scandalum parientem declarantes. Interea venit Basileam Felix V. vbi & coronatus est, Episcopis Cardinalium vices explentibus, nihilominus eâ pompâ, quæ Principem Sabaudum deceret: vt autem ei ad dignitatem tuendam reditus sufficerent, qui in Eugenio Annatas damnarant quintum ei denarium beneficiorum assignarunt, & in aliud quinquennium decimum denarium: quod tamen ita decreuerunt, vt Principes, aut nationes non offenderentur, in miserum Pontificem omnis deriuaretur inuidia.

Coronatur Basileæ Felix V.

Principes Christiani inter Eugenium, & Felicem diuisi.

In Franciâ habito Biturigibus Conuentu præsulum, atque procerum, cui etiam interfuere Legati vtriusque partis, pro Basileensibus Thomas de Curcellis, pro Eugenio Ioannes de Turrecrematâ Hispanus. Hic Rex, omnibus auditis, adhæsit Eugenio, cumque vti legitimum Pontificem à suis agnosci jussit, & Pragmaticam accuratè obseruari Sanctionem, vt sic Ecclesiæ Regnique commodis consuleretur. Reliqui Prin-

cipes

cipes abierunt in partes, prout eorum res non religio, exigebant. Felici autem plurimùm sua parcitas obfuit, qui si collectos effundere thesauros tum voluisset, multos sibi conciliasset, à quibus periculum imminebat Eugenio: sed passus est Deus virum alioqui liberalem, in hoc casu sordidum esse, vt Ecclesiæ rebus parsimoniâ suâ imprudens adlaboraret.

Hoc anno Cardinalis Vitelescus copiarum Põtificiarum Dux egregius, vocatus in suspicionem affectati Principatus, in Ponte S. Angeli à Præfecto vi bis captus, vulneratusque, ex mœrore aut veneno in plagam indito periit, tum honore tumuli priuatus, quem postea propinqui ejus marmoreum Corneti curarunt; vir alio genere mortis propter egregia facinora dignior. Huic suffectus Ludouicus Mediarota, siue Scaramus, ex medico factus Archiepiscopus Florentinus, & Patriarcha Aquileiensis, æmulus Vitelesci: qui mox Picinninum Etruriam inuadentem magnâ repulit cladè, sed victoriâ quæ SS. Apostolis Petro & Paulò potius quàm ejus armis & industriæ fuit adscribenda.

Vitelesci Card. interitus.

Lud. Mediarota ei sufficitur.

Bellum inter Anglos, & Francos hoc anno recruduit, dum illi Aquitaniam, & Normanniam repetunt, hi præscisè negant. Conuenere quoque tum Grassatores ex militibus exautoratis vulgò dicti *Excoriatores*, & *Armaniaci*, qui Galliam fœdè vastarunt, & Basileam vsque procurrerunt, Eugenij (si Deo placet) vindices. Sed retusi à Germanis cum multis vulneribus atque dedecore redierunt, ac disparuerunt.

Bellum inter Frãcos & Anglos recrudescit.

Est hic quoque annus celebris concordiâ Philippi Burgundi, cognomento Boni, cum Aurelianensi familia: quando ille Carolum Aurelianensem captiuum in Angliâ à tempore cladis Azincurtianæ per 25. annos redemit quadringentis millibus aureorum, eique dedit vxorem, neptem suam Mariam Cliuensem. Accepit Ordinem Velleris Aurei Carolus, Philippus Histricis, quẽ

Burgũdia familia cũ Aurelianensi reconciliatur.

Ludo-

Ludouicus Caroli Pater condiderat, sublatæque simultates Francico nomini pæne fatales.

Typographica ars hoc anno inuenta dicitur.

Quidam ad hunc annum Typographicam artem referunt, ex litterulis simul junctis, & illitis atramento, papyro desuper appressâ; quam tamen alij maturiùs, alij tardiùs excogitatam volunt; opus mirabile, & quod non satis citò in rei litterariæ commodum debuerat excogitari; de quo iterum agemus ad annum 1460. quo perfectum fuisse putamus; quando & de ejus inuentoribus agemus, qui tam egregij facti gloriâ carere nequaquam debent.

CAPVT V.

DECAS QVINTA.

Ab anno Christi 1440. ad 1450.

MVNDI	CHRISTI
5494.	1441.

Iacobitæ reconciliantur Ecclesiæ.

Iacobitæ Orientales hoc anno ad Concilium Florentinum admissi sunt, quorum Patriarcha Ioannes Andream Abbatem Monasterij S. Antonij in Ægypto Legatum miserat: data his fuit Expositio Fidei, quâ eorum confutantur errores; sicque cum Græcis & Orientalibus confecta pax, præcipuis earum partibus illustratis, ac deuinctis. Basileæ quoque Sessione XLIII. institutus est festus dies Visitationis B. Virginis 6. Non. Iulij, ad impetrandam Ecclesiæ concordiam, dum eam ipsi destruerent; & Pontifice suo, tanquam stipite adornato ad prauos animi sui motus abuterentur. Tum autem huic concessere in Sabaudiâ Ecclesiam vnam, vnum Monasterium, vnumque beneficium, quibus eum sibi deuincirent, dum ipsi majoribus, & pluribus, & melioribus inhiarent,

Festus dies Visitationis B. Virginis.

Mogun-

Moguntinus Conuētus de Schismate.

Moguntinus Conuentus in causâ Schismatis multos Legatos audiit; in eo tamen Legati Concilij Basileensis Cardinales Purpuram deponere coacti sunt, nec aliter auditi. In Amedæum perorarunt acriter, & Basileenses Ioannes Caruaialius, & Nicolaus de Cusa. Decretum est tandem hic nouum Concilium, & aliud á Basileensi, atque Florentino, quo duorum Pontificum controuersia dirimeretur; vtraque pars scriptis defendit suum, & iis Apologiis duntaxat, quantùm essent à verâ concordiâ disjuncti, demonstrarunt.

MVNDI 5495. CHRISTI 1442.

Legati Æthiopes ad Concilium veniunt.

Hoc anno quo contigit intensissimum in Longobardiâ frigus, ac niues copiosissimæ defluxere, nunciatum Sessioni xxx. Florentinæ adesse Legatos Regis Æthiopiæ Zara Iacob, hoc est *Semen Iacob*, quem vulgò Presbyterum Ioannem, vel Preste-Iannem vocant. Quis autem fuerit ille Princeps, & quibus nominibus dictus, repetes ex Nicolao Godingo, quem te legisse nequaquam pœnitebit. Tum etiam Concilium Florentiâ in Basilicam Lateranensem translatum, vt ex loco plus authoritatis haberet; quod vehementer improbauere Basileenses, & inuitati ab Eugenio per Legatos, quo essent in eū animo demonstrarunt.

Concil. Florentia transfertur Romā.

Francofordiensis Cōuentus.

Francofordiæ coram Friderico alter Conuentus habitus est, ad quem vtriusque partis quoque Legati conuenere; quem tamen Cæsar tantisper deseruit, vt Aquisgrani Rex Roman. coronaretur. In eo statutum est nouum in Germaniâ Concilium, in quo de vero Pontifice statueretur. Et huic acquieuere Basileenses, cùm Fridericus ingredi Basileam recusasset, nisi hoc sibi promitterent. Congressi sunt igitur Basileæ, Fridericus & Felix, nec habitus hic ab illo Pontifex, oblatâ tamen priùs excusatione, vt ipse ad concordiam sanciendam aptior videretur.

Euge-

Sfortia turbat Eugenium. Eugenius respondet Legatis Francofordiensibus mirari se peti Concilium, cùm legitimum celebraretur; se tamen consultaturum de hoc negotio cum Patribus. Erexit tum animos Basileensibus Sfortia, iis offerens arma, in odium Eugenij; sed huic nihil præter metum attulit, vt illos spe inani lactauit.

Alphonsus Neapolin occupat. Alphonsus hoc anno Neapolin occupauit, immisso per cuniculum aquæductus milite, quem ipsi Faber Cæmentarius indicarat, ex vrbe fame pressâ diffugiens. Renatus Andegauensis functus officio boni Ducis, ac militis, in arcem se recepit vnde conscendit naues Genuenses, quæ hic stabant in Ancoris, & commeatum attulerant; quæ si pridie suos in terram exposuissent, dubiã reddidissent victoriam. *Renatus fugit in Galliam.* Pisas ergo deuectus Renatus, inde Florentiam venit, exinde in Gallias; Alphonsus ingressus vrbem, de Francis, Neapolitanis, Pontificiis magnificè triumphauit.

Belgrade obsidio soluitur, & Turcus malè afficitur ab Huniade. Amurathes post septimestrem Belgradi, seu Albæ Græcæ, obsidionem, infectâ re abire compulsus est, tribus insuper magnis cladibus affectus à Ioanne Huniade Vvaiuodâ Transyluaniæ, quem Turci Iancum, alij Coruinum vocabant, à vico in quo natus erat. Eo autem duce Turcus acerbiorem hostem nullum expertus est, & sub quo fortitudo Christiana magis enituerit.

MVNDI 5496. CHRISTI 1443.

Motus fratrum Græcorũ. Nic. Allegatus. Principes Constantinopolitani inter se dissentiunt, & Demetrius junior rebellans in fratrem, Turcorum auxilio Vrbem, ac Ioannem fratrem obsedit: pacem tamen cum eo statim iniit, & tamen nondum satis citò.

Card. moritur. Mortuus est hoc anno Cardinalis S. Crucis Nicolaus Albergatus Carthusianus, quem ægrotantem, noctu sæpe inuisit Eugenius. Obiit ex calculo bilibri in eius vesica reperto; quem reliquiarum loco seruauit Pontifex, quò eius sanctitatem Orbi testaretur; quod fuit propemodùm

hunc

hunc virum Beatis adscribere.

Interea Alphonsus deludebat Eugenium, & Felicem, certus ei adhærere, qui pinguiores conditiones offerret. At demum dum inconcessa postulat de industriâ à Felice, ab eo recedit, & se dat Eugenio, qui etiam huic non concedenda dedit, indigna Rom. Pontifice, & quibus Monarchia Sicula visa est confirmari Quare statim Alphonsus reuocat Legatos suos ex Concilio Basileensi, omnesque sibi subditos Prælatos Basileã deserere jubet. Tum rediit in Italiam Panormitanus, positâ purpurâ, obiitque post duos annos Panormi; in cuius tumulo Musa cecinit ingeniosè, cum eo Canonés, & jura, & leges cecidisse. *Alphonsus Eugenium agnoscit Papam legitimũ.*

Basileenses Sessione vltimâ, & XLV. statuunt Concilium post triennium in vrbe Lugduno celebrandum esse; quod si fieri non posset, assignata Lausana, in quâ tum, vel Geuenæ morabatur Felix, nec inuitatus licèt redire volebat Basileã. Tum autem, factâ sibi à Concilio potestate, creauit Cardinales quinque, sed duos tantùm publicauit. Sic terminatum est Basileense Concilium multiforme, initio Ecclesiæ commodum, tandem perniciosum, atque ita - *turpem desiit in piscem mulier formosa supernè*. *Concilrũ Basileense terminatur.*

Accusatus est apud Eugenium hoc anno Alphonsus Tostatus Hispanus, qui Madrigalæ in Vaccæis natus, volumina nobis editionis Venetæ 26. reliquit, pollicitus aut veriùs minatus centum. Impugnata sunt eius dicta aliquot à Ioanne de Turrecrematâ Dominicano, cui idem Tostatus opposuit suum *Defensorium*: id autem submisit arbitrio Summi Pontificis, sicque se non eruditum modò, sed & verè Catholicum ostendit; quod est omni doctrinâ illustrius, & optabilius. *Accusatur apud Pontificẽ Tostatus.*

Eugenius Senis, vbi nonnihil hæserat, profectus, Romæ magnificè suscipitur, vnde toto decennio abfuerat, sublato priùs vectigali quod fuerat impositum; quare Populus cum magnis acclamatio- *Eugenius Ecclesiæ paci, & bonis prouidẽ.*

mationibus profecutus eft. Hic Concilium ad Lateranum indixit; mox omnem curam adhibuit, vt Picenum eriperet Sfortiæ, vfus Alphonfo Arragonio, & Picinnino Duce Philippi Mediolanenfis; ne raptor bonorum Ecclefiæ diutiùs in fuo hæreret facrilegio.

Huniades Turcos sæpe vincit. Vvladiflaüs Rex imperat Huniadi, vt Turcos ad Morauum fluuium caftra collocantes inuadat; hic nocte concubiâ cum decem millibus equitum Barbaros aggreffus, eorum triginta millia cecîdit, quatuor millia cum nouem fignis cepit, cæteris fugâ dilapfis ad centum millia. Hinc proceffit ad fines Thraciæ, & Macedoniæ, vbi objectum fibi Carambeium Præfectum Afiæ cepit, eiufque copias grandi cæde deleuit; & nifi Chriftianis patientia defuiffet, periclitabantur res Turcarum in Græciâ: Pugna ad fluuium Morauum Georgius Caftriotus interfuit, qui fponte, vel coactus cedens Huniadi, Secretarium Baffæ fcribere compulit litteras ad præfectos Croiẽfes, & Epirotas, vt ei vrbes redderentur: quare mox Croiæ receptus eft, vnde ex Epiro Turcos fubmouit; cuius viri jacturam pluris fecit Amurathes, quàm omnes acceptas clades, in hoc homine fe copiarum neruos ratus amififfe. *Scanderbegus ab Amurathe deficit.*

MVNDI CHRISTI
5497. 1444.

Rhodus fortiter refiftit Ægyptiis Sultanus Ægypti Rhodum obfidet; fed adeò fortiter Hofpitalarij reftitere, vt inde fugeret cum ignominiâ, & difceret vrbem expugnari non poffe, cui Equites effent pro muro viuo, atque fpiranti.

Bellum in Turcos Chriftiani parant. Chriftiani in Turcos hoc anno magnum bellum parant, magnoque apparatu naualium & terreftrium copiarum, etiam Sultano Carmaniæ follicitato, vt Amurathes ejiceretur ex Europâ. His territus Turca, pacem honeftis conditionibus offert; & verò fœdus initum eft inter eos, fed cuius mox Chriftianos puduit. Itaque fuadente Iuliano Cardinali pax abrumpitur flagitiosè,

tiosè, & mouetur in Turcos, cùm Amurathes delusus in Carmaniam traiecisset. Sed mox recurrit in Europam; trajectoque Genuensium operâ Bosphoro, Christianis ad Varnam occurrit 4. Id. Nouembr. Pugnatur vtrimque acerrimè, & diu anceps fluctuauit victoria: sed demum Vvladislaüs fortissimè pugnans cæditur; eius resectum caput impositum pilo, Turcorum erexit animos, Christianorum abjecit; fugit Huniades ipse, sed detentus est à Draculâ Vvaiuodâ, qui eius capite filij sui caput redimere decreuerat. Cæsus & Iulianus Cardinalis Legatus à nauiculario, vti creditur, vt eius auro frueretur; Christiani magnâ affecti clade; Amurathes, de more, elatus non est, verùm vltorem se violati fęderis à Deo putauit electum; qui & tum Cadmæam victoriam se retulisse professus est, & similem victoriam hostibus suis exoptauit. Verùm & paulò pòst grãde periculum adiit: cùm enim ex captiuis Polonis juuenes formosissimos nobiles duodecim selegisset ad nefariam libidinem, ac Circumcisionem, hi de interficiendo Principe turpi cogitarunt, eumque jugulassent, nisi perfidioso captiuo meditatum facinus indicassent: ab eo igitur proditi, & capiendi clausis cubiculi foribus, mutuis sese vulneribus confecere, & mori fortiter & pudicè, quàm impiè & luxuriosè viuere, Christi (vti piè credi potest) martyres maluere.

PVGNA VARNENSIS infelix.

Induciis inter Francos & Anglos initis, susceptæ sunt expeditiones duæ, vna à Ludouico Delphino, alia ab eius patre Carolo VII. Hic Metas vrbem obsedit in gratiam Renati Siciliæ Regis, quæ se liberam dicebat esse: quinque autem mensibus expugnata, tandem libertatem suam redemit ducentis millibus aureorum Carolo persolutis, & centum millibus sibi debitis, quæ remisit Renato; quod profectò fuit potius cauponari bellum, quàm belligerare. Ludouicus verò Suitios aggressus cum collectitiis militibus exauctoratis, eos sæpe vici, Montempelgardum cepit,

Amurathes adit periculum à iuuenibus Polonis.

Bas-

Basileenses semel, & iterum retudit, vbique victor: donec amisso duce sibi à Friderico dato, regionis ignarus, & à Germanis, & Heluetiis, quos depopulatus erat, valdè pressus rediit in Franciam, quam millitibus teterrimis cum hostium pernicie repurgauerat.

Synodi Florentinæ Sessio XXXI.

Celebrata Romæ Sessio XXXI Synodi Florentinæ, Romam translatæ, in quâ data professio Fidei Syris, & eorum Archiepiscopo Abdalæ; gratiis actis Deo, quòd tam multi Populi, in Ecclesiæ concordiam rediissent.

Obiit S. Bernardinus Senensis.

Hoc anno S. Bernardinus Senensis Franciscanus, vir eloquentissimus, atque piissimus, obiit Aquilæ in Vestinis; vbi etiamnum corpus eius integrum visitur, multisque miraculis inclarescit, quibus & corporibus, & pius quoque animis profuit.

MVNDI 5498. CHRISTI 1445.

Ioan. Palæologo succedit Constantinus frater.

Mortuus est hoc anno Ioannes Palæologus Imperator Constantinopolitanus, cùm imperasset annis 24. vel 27. secundùm varia Imperij eius initia: vixit annis 57. decem mensibus, & diebus aliquot. Successit ei Constantinus frater, ex superstitibus natu major, nominis huius XV. aduersùs quem Demetrius frater turbulentus insurrexit, quia Porphyrogenetus erat, hoc est Imperatore patre natus: verùm huic antepositus est, & à Græcis, & ab Amurathe Turcâ, Constantinus: eò enim redacti erant Græci, vt id absque eius consensu præstare non possent. Porrò hic dictus est Dracoses, seu Draco, ob bellicam fortitudinem, quando Peloponnesum, & Hexamilon defendit, generosior vtique quàm fortunatior.

Fratres Græci sibi inuicem oppositi.

Ladislai Regis Tutor Huniades.

Ladislaus tum renunciatus est Hungariæ Rex sub tutelâ Ioannis Huniadis, qui interim Gubernator regno cum summâ potestate præesset; vt autem illum redderet Hungaris Fridericus adduci non potuit, quamquam huius Huniades prouincias aliquas desolasset. In Poloniâ verò

electus

electus est Casimirus Vvladislai frater, qui tamen nonnihil tergiuersatus est, atque ea cunctatione ferè perdidit regnum, jam plerisque in Boleslaũm Mazouiæ ducem inclinantibus; quia semper huiusmodi beneficium periculosè reijcitur.

Casimirus Polonus succedit fratri Vvladislao.

Missus hoc anno à Friderico ad Eugenium Æneas Syluius, ab eo non tantùm veniam, sed & amicitiam obtinuit, factus ei à secretis; nequaquam tamen deserto Cæsare; quia tum duobus Dominis seruire, nec erat jubentibus, neć obsequenti perniciosum.

Æneas Syluius à secretis Pontifici, ac Cæsari.

Romæ decretum est factum de Chaldæis, & Maronitis recipiendis; qui tum Ecclesiæ restituti sunt cum magnâ Eugenij voluptate, exteris & Orientalibus ad eum accedentibus, cùm domestici, & Occidentales ab eo flagitiosè deficerent.

Orientales reconciliantur Eugenio.

MVNDI 5499. CHRISTI 1446.

Hoc anno Germania Eugenio planè reconciliata est fauore Friderici, industriâ Æneæ Syluij, concessis sapienter nonnullis quæ à Germaniæ Proceribus optabantur, alijs dilatis, aut elusis: re itaque tractatâ *Neutralitas* illa famosa Germaniæ sublata est; Eugenius Germanos Ecclesiæ filios, illi Pontificem agnouere Patrem, cum omnium vtilitate.

Neutralitas Germaniæ.

Tum Basileenses, rebus suis planè deploratis, verè atque ex animo petiere Concilium adtollendum schisma; depositis jam tumentibus animis, quibus etiam Reges, & Imperatorem audire recusabant; sic eos sapere malus officij magister timor adegit.

Basileenses jam dimittunt animum.

Genua hoc anno fœdissimis tumultibus agitata est, ob Ducatum Reip. & administrationem ab Adornijs, Fulgosis, & Fliscis prensatam. Vtrùm autem ab ijsdem euocati sint Franci, non liquet, cùm id hi asserant, Genuenses negent: hoc certum eos amisisse Finale oppidum, quod hoc

Genuenses turbæ.

anno Carolus VII. occupauit, dum illi suorum odio mutuis sese discordijs lacerarent.

Tumultus in Anglia. Nec turbæ minores in Angliâ contigere: Margarita enim vxor Henrici VI. mulier ingeniosa, & fortis quantùm fœmina patitur, maritum suum impulit, vt regni susciperet administrationem, cuius curam omnem in Humfredum Glocestriæ Ducem transfuderat, vt ipse quietus viueret, aut potiùs otiosus. Submoto igitur à Regni negotijs Humfredo, multæ huic sunt intentatæ accusationes, potissimùm crudelitatis, quas ille dum contemnit, quasi nihil metuens, & nullius culpæ sibi conscius, Procerum jussu (ne tumultus fieret) noctu strangulatus est, cùm ab obitu Henrici V. annis viginti quinque regnum administrasset, & apud plerosque magnâ laude integritatis; sed tum æmulorum vis, & Reginæ crudelis æmulatio præualuit, iratæ quod nuptias suas prohibere conatus esset, vt Regem cum Armaniaci Comitis filia copularet; *Humfredus Anglus cæditur.* quod connubium impedijsse potiùs Carolum Francum, quàm Humfredum certum est; sed metuendæ sunt in primis ab hac parte mulierum potentium etiam suspiciones.

Dordracena eluuies. Dominicâ Palmarum Dordracum ruptis aggeribus inundatum centum hominum millia perdidit cum pecoribus, & armentis, ac rebus omnibus, quâ clade vix quidquam legitur in historiâ tristius, atque truculentius.

MVNDI 5500. CHRISTI 1447.

Eugenio IV. succedit Nicolaus V. Confectâ Germanorum pace cum Eugenio, post sex & decem dies inter gratulationes idem Eugenius IV. obijt 7. Kal. Mart. annos natus 64. cùm sedisset annis 16. minùs diebus octo, vir sine exceptione maximus, ac perniciosis hisce temporibus dignissimus; quibus non modò peritè rexit Petri nauiculam, verùm & ca multos naufragos

ex-

excepit. Huic datus successor prid. Non. Martij Thomas Sarzanensis tenui genere ortus, patre medico, matre Gallinarum, ouorumque propolâ; vir doctissimus, & omnibus corporibus animique dotibus illustris; omnique operâ Pontificatum amolitus à se, & quem tandem nonnisi inuitus, ac prope coactus suscepit. Porrò in memoriam Nicolai Albergati, cuius domesticus fuerat, dictus est Nicolaus V. coronatus 14. kal August. cuius primum opus fuit tentata pax cum Philippo, Venetis, Alphonso, atque Florentinis, vt se pacis Angelum ostenderet.

Tentatur de pace Felix V.

Habitum est paulò pòst Concilium, seu veriùs Colloquium Lugdunense, in causâ Schismatis; ad quod multi confluxere. Hic statutum conueniendum Felicem V. Geneuam; vbi cum compositi aliquot articuli, quibus si Nicolaus assentiretur, idem Felix Pontificatum deponeret; sicque magna patuit ad plenam, optatamque concordiam janua.

Philippus Dux Mediolan. moritur.

Obijt hoc anno Philippus Dux Mediolanensis annos natus 57. Idib. August. vti vixerat impiè, sine Sacramentis, & verè moriens oblitus sui, qui viuens oblitus erat Dei. Eius autem vitia quis recenseat? aut quis in eo virtutes inueniat? De eius successione, cùm mortuus esset sine prole, multi disceptarunt; Fridericus Cæsar, Alphonsus Arragonius, & Carolus Dux Aurelianensis, vt pote natus ex Valentinâ Philippi sorore, & filiâ Ioannis Galeatij primi Ducis Mediolanensis, cuius jus certius, atque exploratius videbatur. Cùm autem Mediolanenses se in libertatem vindicare voluissent, huic impares operi, pressi à Venetis, & Sfortiâ, huic se dedere compulsi sunt; vnde magna sunt enata bella, nec aggredientibus ipsis vtilia, multò minùs appetitis.

Eius hæreditatem multi prensant.

Poloniæ Rex coronatur Casimirus.

Hoc anno Poloniæ Rex coronatus est Casimirus, qui in publico consessu Nicolaum, non Felicem Papam agnouit; ideo aliqua obtinuit ab illo

in bellum Turcicum, non tamen omnia, vt id fecisse liberè Poloni viderentur.

Laurentius Valla mulctatus. Laurentius Valla Romanus, Latinitatis purioris, quam vitæ, Neapoli dixit aliqua quæ saperent hæresin; & detrusus in carcerem igne combustus esset, nisi huic vitam Alphonsus impetrasset; eius tamen scripta flammis absumpta sunt; ipse priuatim virgis, post terga manibus reuinctis, per claustrum Cœnobij Dominicanorum egregiè vapulauit, vt meliùs deinceps loqui disceret, ac sentire. Fuit enim vir elegantis sed & atrocis styli, qui & Augustinum, Hieronymum, Boëtium pupugit, ausus etiam impiè iactare sibi aduersùs Christum, spicula in promptu esse, ne cuiquam parere videretur, vt ab eo sibi omnes metuerent.

MVNDI 5501.	CHRISTI 1448.

Caruaialius Rockysanam Hussitam confundit. Misit hoc anno Pontifex in Bohæmiam Ioannem Caruaialium Legatum, qui magnum discrimen adijt ab Hussitis, quoniam recusabat consecrare Rockysanam Archiepiscopum Pragensem, & lupum ouili Christi præficere. Tum autem Rockysanam in disputatione, quàm hic toties postularat elinguem reddidit, vltra hæc tria verba nihil proferre valentem *Æternum Patris Verbum*, iisdem ex interuallo sæpe repetitis; at Caruaialius orationem eius memoriâ mirabili, spirituque confecit; quamobrem multi ad fidem rediere, diuinum credentes opus, seu magistri suitacentis stuporem, sed æmuli gratiam, orationem eius proprio marte conficientis, & absoluentis. Recessit tamen paulò pòst indidem Legatus; quando & Hussitæ in Maynardum Gubernatorem rebellantes Pragam Podiebraccio tradere

Hussitæ Pragæ potiuntur. statuerunt. Et verò hunc apertâ portâ, ignéque admoto nonnullis domibus admiserunt in Vrbem, Maynardumque in carcerem veneno dato

peca-

necauerunt, sic hæretici præualuere, resistentibus tamen vtcumque Catholicis; sed fide, quàm armis potentioribus.

Ioannes Huniades dum ignominiam acceptam in pugnâ Varnensi parat abolere, majorem à Turcis accepit cladem. Proditum enim à Georgio Despotâ præuenit Amurathes, diligentiâ sua Scanderbegum eludente, qui eodem tempore Turcos aggredi promiserat. Certamen non detrectauit Huniades, licèt imparibus copijs, in planitie Rigomezouiæ, seu Cossouæ, in quâ totis pænè diebus tribus decertatum est; tandemque cæso Zechele Huniadis sororis filio Vvalachiæ præfecto, magnâque parte Procerum, & nobilitatis, victi sunt Christiani; fugit Huniades, ita tamen vt magnum Ducem suis reseruaret. Neque enim hic audiendi Turcæ dum eum ignauiæ, ac timiditatis arguunt, quorum calumnias ipse ferro sæpe refutauit. Fugit ergo Huniades equo pernicissimo, quem deserere cum armis coactus est, triduò impastus ac per auia decurrens. Quarto die incidit in latrones duos, qui dum de eius Cruce aureâ disputant, vnius arripuit gladium, quo percussit vnum, alterum fugauit; & deductus est per rusticulum Senderouiam, cùm in aliud castrum ire cogitaret, vbi Georgij Despotæ jussu retentus, dimissus non est nisi dato obside juniori filio Ladislao, quem tamen armis idem mox recepit. Cæsa in hoc prælio Christianorum 8. millia, Turcorum triginta quatuor millia; post victoriam lixæ omnes, calonesque qui se animosè defenderant, & donec ijs arma deessent, cum omnibus saucijs, & captiuis trucidati sunt; qui fugerant rerum omnium egeni Hungariam repetierunt. Amurathes in loco certaminis suum celebrauit Pascha, vbi & octo millia Vvalachorum qui deserto Huniade, se illi dederant, circumfusos concidit, vltus magnificè proditionem, & impietatem Christianorum.

PRÆLIVM COSSOVENSE.

Huniades ægrè elabitur.

Actum hoc anno de reuocando Felice, à

Carolo eiusque filio Delphino, & Friderico; sed fortiùs longè à Ludouico Sabaudiæ Duce, Felicis filio; qui & Bolomerium pacem dissuadentem, multorum aliunde criminum reum, lapide ad collum appenso præcipitauit in lacum Lemanum, vt hic discordiæ, quâ flagrabat, sitim extingueret.

Felicem V. multi reuocare nituntur à Schismate.

Carolus Canuti filius, ex antiquis Gothorum regibus exortus, mortuo Christophoro Rege, trium regnorum Princeps electus est. Dani quoque & Noruegi elegere Christianum, seu Christiernum; inter quos Principes de Gotlandiâ Insulâ disceptatum, quæ tandem Danis cessit, Errico antiquo Rege in suam Pomeraniam abscedente, ne nidulo quidem vnius paruæ Insulæ huic de tribus regnis reseruato.

In Septentrione noui Reges.

Creatus est hoc anno Cardinalis Nicolaus de Cusâ, sic dictus à villâ ad Mosellam, vir omnium disciplinarum laude clarus, antea Basileensis Concilij defensor, mox cum Iuliano Cardinali Cæsarino quem secutus erat, desertor, & magnus oppugnator, cuius laudes eius scripta meliùs, quàm aliena collaudabunt.

Nicol. de Cusa fit Cardinalis.

MVNDI 5502. CHRISTI. 1449.

Felix V. hoc anno, potissimùm adnitente Carolo VII. Francorum rege, magno Ecclesiæ bono Pontificatum abdicauit, magnis ei reseruatis honoribus, videlicet vt perpetuus esset Legatus in Sabaudiâ, ei venienti Pontifex assurgeret, ille tantùm osculum oris redderet, reseruaret ornamenta Papalia præter delationem Corporis Christi, Annulum Piscatoris, Crucem in pedibus, & vmbellam, nec vnquam cogi posset venire Romam. Id factum Lauzanæ in Synodo, vbi à Legatis impensè laudatus est Amedeus, & dictus egisse quæcumque fecerat in bonum Ecclesiæ, vt huic laboranti liberalitate suâ, industriâ, & diligentiâ subueniret: quare

Felix V. Pontificatum abdicat.

can-

cantatus vbique ineptus ille versiculus *Fulsit lux mundo, cessit Felix Nicolao*. Recepti quoque à Nicolao Cardinales Felicis, & veris atque legitimis adnumerati, omniaque constitutionibus, ac diplomatis firmata. Amedeus autem secessum suum Ripalliam repetiit, vt Deo, sibique deinceps vacaret, deposito Pontificatu gloriosior, & sanctior, quàm recepto.

Hoc anno, quo promulgatum est Iubileum, Sfortia potitus est Mediolano, fame presso, repulsisque Venetis auxiliatoribus, cuius ipse Dux creatus 8. Kal. April. omnibus eum agnoscentibus præter Carolum Francum, & Fridericum; vnde magni belli seminarium. *Sfortia potitur Mediol.*

In Hispaniâ Aluarus de Lunâ belli ciuilis author fuit Proceribus in hunc cum filio Regis armatis. Sæuitum vti solet in tumultibus plusquam ciuilibus, meritò subditis inter se distractis, cum Pater & Filius dissiderent. *Bellum ciuile in Hispan.*

Renouatum est hoc anno bellum inter Francos & Anglos, captis Fugeriis, atque direptis; quâ de re cùm non fieret satis, Francisco primo Duci Armoricę bellum & Anglis indictum, authoribus belli. Hoc perdidêre Rothomagum aliasque vrbes, quibus iugum Anglicum propter arrogantiam videbatur, Francis omnibus, intolerandum. Neque tantùm Angli foris, sed & domi fuerunt infelices; seditiones Londini excitatæ, in quibus cæsus Episcopus Glocestrensis. Dux Suffoltius conjectus in carcerem, & postea interfectus; Regi prope illata vis coacto dedere sibi gratiosos à populo tum trucidatos; Deo & hominibus Anglorum perfidiam vlciscentibus. *Bellum inter Anglos & Francos renouatũ.*

Bellum in Germaniâ concitatum ab Alberto Marchione Brandeburgensi in Nureburgenses, quibus Bauari fauebant. Octies ille vicit, vno tantùm prælio victus, cæsis exercitibus, omnibus metuendus; captis aliquot vrbibus, nunquam detrectato singulari certamine, nunquam vulneratus; ideoque dictus Achilles Teutonicus, *Albertus Brandeburgicus Achilles Germaniæ.*

ex veritate non ex adulatione.

MVNDI CHRISTI
5503. 1450.

Obsidetur Croia.

Amurathes obsidet Croiam vrbem, cujus erat ingens propugnaculum Scanderbegus. Itaque Nicolaus egit de mittendis aduersus Turcos auxiliis, vt hi agnoscerent, quid Christiani possent nisi diffiderent.

Iubilaum Romæ magno cõcursu celebratum.

Celebratum est hoc anno Iubileum Romæ tanto Christianorum concursu ob redditam Ecclesiæ pacem, vt multi eliderentur, aut in fluuium caderent. Eò quoque venere Proceres, inter quos Comes Duglassius ex Scotiâ, ex itinere reuocatus à Rege, atque cæsus: Comes item Ciliæ in Styriâ, vir nequam, & qui deterior ex vrbe sanctâ rediit, alter Sardanapalus, & cui simile Epitapium moriens omnibus criminibus coopertus exoptauit.

Io. Capistranus, & B. Didacus.

Inter Sanctos relatus est S. Bernardinus, maximè adnitente ejus discipulo Ioanne Capistrano Vicario Ordinis sui Generali, qui huic celebritati cum 3800. fratribus adfuit. Eorum vnus fuit B. Didacus ex Insulis Canarinis, præfectus conuentus sui, licet laicus multis miraculis tum, ac postea clarus, ideoque mox Sancto, quem venerabatur adnumerandus.

Angli victi ejecti ex Normannia.

Franci hoc anno nobilem de Anglis retulere victoriam ad vicum Forminiacum inter Carentanum, & Bajocasses de quâ actæ Deo Parisiis gratiæ ab Episcopo supplicatione 12 millium puerorum. Secutæ sunt multarum vrbium deditiones Bajocassium, Falesiæ, Cæsaroburgi; denique ejecti ex Normanniâ Angli Aquitaniæ consulere decreuerunt, cui inuadendæ Carolus paratus erat actis vbique gratiis, vt noua sibi beneficia de cœlo accerseret.

Ægidius Ducis Armoricæ frater strangulatus.

Strangulatus est hoc anno in Armoricâ Ægidius frater Ducis Francisci, falsò accusatus ab Arturio Montalbano Nobili Britone, ejusque custodiæ traditus toto quadriennio, ac frustra tentatus

tatus

tatus veneno, ab ejusdem Arturij satellitibus sublatus est. Ægidius autem, paulò antequam moreretur, Minoritæ, cui detexit peccata sua, iniunxit vt audita morte suâ fratrem adiret, eique vadimonium intra dies 40. diceret coram Christo; & verò intra hoc tempus Franciscus Dux diem clausit extremum. Parricidæ variis tormentis, & acerbis necati. Arturus Parisiis factus Cælestinus vitauit mortem, postea in gratiam Ioannis de Montalbano Præfecti maris, à Ludouico XI. factus Archiepiscopus Burdegalensis, auunculus Ludouici Crauilij item Archithalassi. Porrò Franciscus ille Primus Armoricæ Dux in memoriam aui sui Ioannis cognomento *Conquestoris*, equestrem Ordinem instituerat Spicæ, seu Muris Pontici *de l'hermine*, ob torquem ex spicis intextis ex quo pendebat mus Ponticus cum hac Epigraphe, *A ma vie*, quoniam hoc animal mori mauult, quàm fædari.

Francisc. Dux Britanniæ moritur.

Ordo Muris Pontici.

Obiit hoc anno Henricus Landshutensis Bauariæ Dux cognomento *Diues*, cui successit filius Ludouicus ejusdem cognominis, celebratissimæ in Patrem durissimum obseruantiæ. Fridericus & Guillemus Saxoniæ duces hoc anno se veros fratres ostendere: hic enim euocatus ab illo, & admonitus à Consiliariis vt sibi caueret, monitores contempsit, fratrique ac sanguini magis confidens didicit Consultores Principum, rebus suis potiùs quàm dominorum consulere, atque prouidere.

Amor fratris in fratrem.

CAPVT VI.

DECAS SEXTA.

Ab anno Christi 1450. *ad* 1460.

MVNDI 5504. CHRISTI 1451.

Amurathi successit Mahometes II.

AMurathes Turcorum Imperator coactus turpiter obsidionem Croiæ soluere, quia Scanderbegus supra hominem defendebat vrbem, ex mœrore, & Apoplexiâ diem clausit extremum, cùm in conuiuio nimium hausisset vini. Hic Ianizaros ad Phalangem Macedonicam reduxit, pedites militare jussit, vxores ducere vetuit, eosque statariæ pugnæ columen, & robur esse voluit. Successit ei filius primogenitus Mahometes II. viginti & vnius anni juuenis, adeò Christianos exosus, vt si in eos incidisset, statim sibi oculos elueret aquâ. Statim hic se totum militiæ dedidit, omissis omnibus aliis vitæ oblectamentis. Quibus auditis Nicolaus V. Græcos ad concordiam inuitauit, eisque intentauit minas, quas à viro sanctissimo pronunciatas intellexere. Et vero seu sponte, seu ab aliis actus in transuersum Constantinus VIII. Imperator Ecclesiam Latinam oderat. Quominus autem per Isidorum Cardinalem cum Senatu suo reuocaretur ad sanam mentem, ingruens Vrbi tempestas impediit, & à Deo repulsi sunt, qui toties monentem Deum rejecerant.

Ladislaus cum Friderico in Italiam pergit.

Fridericus Ladislaûm puerum jam duodennem secum in Italiam ducere parat, eumque subditis suis nisi virum, & aptum regno redditurum negat. Probauere tandem factum ejus Bohæmi flexi per Æneam Syluium, immo huic egre-

egregium Comitatum obtulerunt; tantùm viri sapientis oratio potest.

Ioannes Capistranus Minorita in Germaniam missus mira concionando præstitit, & in debili, exsuccoque corpusculo magnum sæpe animum, vegetumque latere docuit. Hunc illusoriè ad disputationem prouocauit Rockysana Præsul Hussitarum, cùm eum litteris suis inuitaret, armis Gyrgischonis Gubernatoris Hussitæ repelleret; aduersùs quem cùm egisset, conuiciis & probris bonus cœnobita facilè superatus est, cùm hæc hæreticis minùs, quàm Paunuciæ Baucidi deesse soleant. *Ioan. Capistranus mira in Germania perficit.*

Angli per Dunensem Comitem totâ sunt depulsi Aquitaniâ, etiam deperditâ metropoli Burdegalâ, quæ se dedidit, & redditâ Baionâ post grauissimam oppugnationem. Sic Anglus deinceps in Franciâ nihil præter Calesium habuit: & huic confectæ victoriæ Deus cruce de cælo præluxit: Francorum insignibus in aëre Cruce lucidâ candidâque mirabiliter appictis, & victis ad terrorem, victoribus ad lætitiam ostentatis. *Angli pelluntur ex Franci.*

Nauarra hoc anno filium Carolum Vianæ Principem, contra patrem suum Ioannem Arragoniam in armis vidit, huic Agramontiis, illi Belmontiis fauentibus. Carolus se totum litteris addixerat, & sapienti otio Patris ditionem expectabat: sed cum Patrem nouis nuptiis implicitum vidit, in eum, Belmontiis impellentibus, rebellauit. Verùm victus à Parente, paucis, at veteranis militibus depugnante, biennio detentus est in custodia, nullis gustatis cibis, ex timore veneni, nisi quos frater Alphonsus, cui se dediderat, ante prælibasset; iuuenis meliori fortunâ, patreque dignior. *Nauarri. conturba.*

MVNDI 5505. CHRISTI 1452.

Fridericus Ro. Rex in Italiam cum Ladislao Rege Hungariæ, & Bohæmiæ, suoque fratre Alberto, ac magno nobilium comitatu descendit *Fridericus in Italiam venit.*

A Venetis magnificè susceptus, eorum munera vitrea per morionem suum frangenda curauit, vt reciperet aurea. Bononiæ quoque splendidè susceptus à Bessarione Legato & Nicolao Perotto laudatus est, quem ille laureâ coronâ donauit: vt ad Sfortiam inuitatus accederet, induci nunquam potuit, plusque veteribus odiis, quàm amori præsenti credidit indulgendum. Nec minori apparatu subiit Romam; vbi Pontificis pedes exosculatus audiit orationem Æneæ Syluij, & Panegyricum Ladislai pueri de laudibus primæ Sedis. Coronatus est autem Romæ coronâ simul ferreâ, & Aureâ, cum suâ conjuge idibus Martij, peractisque omnibus ceremonijs Neapolin ad Alphonsium venit, vxoris suæ auunculum, vbi quoque nihil splendoris omissum. Venetias demum rediens Ferrariæ Borsium Marchionem Estensem, virum eximium Ducem Mutinæ, ac Rhegii creauit: ibidemque Galeatium Francisci Sfortiæ Ducis Mediolanensis filium Equitem fecit, multis ab eo receptis muneribus. Sic recessit in suam Germaniam ferè contemptus ab Italis, qui bellicosos Principes, quàm splendidos pluris facere solent.

Coronatur ib

Marchio Estensis Dux Mutinæ.

Fridericus reddere cogitur Ladislaum.

In Austriam cùm rediisset Fridericus, nec reddere vellet Ladislaüm, à suis obsessus, eum reddere compulsus est ignominiosè, Hungariâ Huniadi, Bohæmiâ Podiebraccio, Austriâ Vlrico Ciliæ Comiti commendatis. Quibus tamen non meliùs habuerunt se hæc regna, in quibus & ipse Fridericus Imperator, & Nicolaus V. Pontifex contempti sunt, rejectusque Nicolaus de Cusâ Legatus: quæ contingere semper ferè solent Ecclesiæ damna, dum Iuniores Principes adeunt regna, per tutores administranda.

Talbotus Anglus cum filio cæsus.

Talbotus Anglus dux fortissimus, & experientissimus, cum exercitu à Burdegalensibus receptus est; vnde & multa oppida vicina, cacastellaque cepit. Sed eodem tempore per varios fortesque Francos duces Angli impediti sunt:

ita-

itaque Talbotus pater ad Castellionem in Petracoriensi agro cæsus est cum filio, qui mori cum patre, quàm fugere maluit: vnde dedere se compulsi sunt Burdegalenses, grauioribus quàm ante conditionibus, & duabus arcibus deinceps in officio continendi. Angli verò liberi dimissi sunt ex Aquitaniâ, cui ferè annis 300. insederant; eorum Imperio in Franciâ propter arrogantiam semper odioso.

Obiit denique hoc anno Geneuæ prid. kal. Martias annos natus 67. cum 4. mensibus Amedeus (antea Felix V.) Ludouico filio Sabaudiæ Duce successore relicto, post mortem, vt à nonnullis jactatum est, miraculis clarus; vir sine dubio magnus, dum se demittere potuit, atque ex Pontifice fieri Legatus Pontificis, & ornamenta Papalia ferre contentus; non titulum atque dignitatem, vt quid potuisset esse, saltem recordaretur. *Moritur Amedeus seu Felix V.*

Nec vlteriùs nos progredi hujus operis granditas, & vbertas materiæ finit; itaque hîc hærendum monet, & sequentem partem, atque vltimam, ab Orientis, & Nouæ Romæ casu, ac lacrymis, auspicari.

Finis Partis III. Tomi II.

I N-

INDEX
TERTIÆ PARTIS
TOMI SECVNDI.

Ca

Con-

Ga-

Felicem V. multi reuocare nituntur à Schismate.

Carolo eiusque filio Delphino, & Friderico; sed fortiùs longè à Ludouico Sabaudiæ Duce, Felicis filio; qui & Bolomerium pacem dissuadentem, multorum aliunde criminum reum, lapide ad collum appenso præcipitauit in lacum Lemanum, vt hic discordiæ, quâ flagrabat, sitim extingueret.

In Septentrione noui Reges.

Carolus Canuti filius, ex antiquis Gothorum regibus exortus, mortuo Christophoro Rege, trium regnorum Princeps electus est. Dani quoque & Noruegi elegere Christianum, seu Christiernum; inter quos Principes de Gotlandiâ Insulâ disceptatum, quæ tandem Danis cessit, Errico antiquo Rege in suam Pomeraniam abscedente, ne nidulo quidem vnius paruæ Insulæ huic de tribus regnis reseruato.

Nicol. de Cusa fit Cardinalis.

Creatus est hoc anno Cardinalis Nicolaus de Cusâ, sic dictus à villâ ad Mosellam, vir omnium disciplinarum laude clarus, antea Basileensis Concilij defensor, mox cum Iuliano Cardinali Cæsarino quem secutus erat, desertor, & magnus oppugnator, cuius laudes eius scripta meliùs, quàm aliena collaudabunt.

MVNDI 5502. CHRISTI. 1449.

Felix V. Pontificatum abdicat.

Felix V. hoc anno, potissimùm adnitente Carolo VII. Francorum rege, magno Ecclesiæ bono Pontificatum abdicauit, magnis ei reseruatis honoribus, videlicet vt perpetuus esset Legatus in Sabaudiâ, ei venienti Pontifex assurgeret, ille tantùm osculum oris redderet, reseruaret ornamenta Papalia præter delationem Corporis Christi, Annulum Piscatoris, Crucem in pedibus, & vmbellam, nec vnquam cogi posset venire Romam. Id factum Lauzanæ in Synodo, vbi à Legatis impensè laudatus est Amedeus, & dictus egisse quæcumque fecerat in bonum Ecclesiæ, vt huic laboranti liberalitate suâ, industriâ, & diligentiâ subueniret: quare can-

cantatus vbique ineptus ille versiculus *Fulsit lux mundo, cessit Felix Nicolao*. Recepti quoque à Nicolao Cardinales Felicis, & veris atque legitimis adnumerati, omniaque constitutionibus, ac diplomatis firmata. Amedeus autem secessum suum Ripalliam repetiit, vt Deo, sibique deinceps vacaret, deposito Pontificatu gloriosior, & sanctior, quàm recepto.

Hoc anno, quo promulgatum est Iubileum, Sfortia potitus est Mediolano, fame presso, repulsisque Venetis auxiliatoribus, cuius ipse Dux creatus 8. Kal. April. omnibus eum agnoscentibus præter Carolum Francum, & Fridericum; vnde magni belli seminarium. *Sfortia potitur Mediol.*

In Hispaniâ Aluarus de Lunâ belli ciuilis author fuit Proceribus in hunc cum filio Regis armatis. Sæuitum vti solet in tumultibus plusquam ciuilibus, meritò subditis inter se distractis, cum Pater & Filius diffiderent. *Bellum ciuile in Hispan.*

Renouatum est hoc anno bellum inter Francos & Anglos, captis Fugeriis, atque direptis; quâ de re cùm non fieret satis, Francisco primo Duci Armoricæ bellum & Anglis indictum, authoribus belli. Hoc perdidêre Rothomagum aliasque vrbes, quibus iugum Anglicum propter arrogantiam videbatur, Francis omnibus, intolerandum. Neque tantùm Angli foris, sed & domi fuerunt infelices; seditiones Londini excitatæ, in quibus cæsus Episcopus Glocestrensis. Dux Suffoltius coniectus in carcerem, & postea interfectus; Regi prope illata vis coacto dedere sibi gratiosos à populo tum trucidatos; Deo & hominibus Anglorum perfidiam vlciscentibus. *Bellum inter Anglos & Francos renouatū.*

Bellum in Germaniâ concitatum ab Alberto Marchione Brandeburgensi in Nureburgenses, quibus Bauari fauebant. Octies ille vicit, vno tantùm prælio victus, cæsis exercitibus, omnibus metuendus; captis aliquot vrbibus, nunquam detrectato singulari certamine, nunquam vulneratus; ideoque dictus Achilles Teutonicus, *Albertus Brandeburgicus Achilles Germaniæ.*

ex veritate non ex adulatione.

MVNDI 5503. CHRISTI 1450.

Obsidetur Croia.

Amurathes obsidet Croiam vrbem, cujus erat ingens propugnaculum Scanderbegus. Itaque Nicolaus egit de mittendis aduersus Turcos auxiliis, vt hi agnoscerent, quid Christiani possent nisi diffiderent.

Iubilæum Romæ magno cõcursu celebratum.

Celebratum est hoc anno Iubileum Romæ tanto Christianorum concursu ob redditam Ecclesiæ pacem, vt multi eliderentur, aut in fluuium caderent. Eò quoque venere Proceres, inter quos Comes Duglassius ex Scotiâ, ex itinere reuocatus à Rege, atque cæsus: Comes item Ciliæ in Styriâ, vir nequam, & qui deterior ex vrbe sanctâ rediit, alter Sardanapalus, & cui simile Epitapium moriens omnibus criminibus coopertus exoptauit.

Io. Capistranus, & B. Didacus.

Inter Sanctos relatus est S. Bernardinus, maximè adnitente ejus discipulo Ioanne Capistrano Vicario Ordinis sui Generali, qui huic celebritati cum 3800. fratribus adfuit. Eorum vnus fuit B. Didacus ex Insulis Canarinis, præfectus conuentus sui, licet laicus multis miraculis tum, ac postea clarus, ideoque mox Sancto, quem venerabatur adnumerandus.

Angli victi ejecti ex Normannia.

Franci hoc anno nobilem de Anglis retulere victoriam ad vicum Forminiacum inter Carentanum, & Bajocasses de quâ actæ Deo Parisiis gratiæ ab Episcopo supplicatione 12 millium puerorum. Secutæ sunt multarum vrbium deditiones Bajocassium, Falesiæ, Cæsaroburgi; denique ejecti ex Normanniâ Angli Aquitaniæ consulere decreuerunt, cui inuadendæ Carolus paratus erat actis vbique gratiis, vt noua sibi beneficia de cœlo accerseret.

Ægidius Ducis Armoricæ frater strangulatus.

Strangulatus est hoc anno in Armoricâ Ægidius frater Ducis Francisci, falsò accusatus ab Arturio Montalbano Nobili Britone, ejusque custodiæ traditus toto quadriennio, ac frustra tentatus

tatus

tatus veneno, ab ejusdem Arturij satellitibus sublatus est. Ægidius autem, paulò antequam moreretur, Minoritæ, cui detexit peccata sua, iniunxit vt audita morte suâ fratrem adiret, eique vadimonium intra dies 40. diceret coram Christo; & verò intra hoc tempus Franciscus Dux diem clausit extremum. Parricidæ variis tormentis, & acerbis necati. Arturus Parisiis factus Cælestinus vitauit mortem, postea in gratiam Ioannis de Montalbano Præfecti maris, à Ludouico XI. factus Archiepiscopus Burdegalensis, auunculus Ludouici Crauilij item Archithalassi. Porrò Franciscus ille Primus Armoricæ Dux in memoriam aui sui Ioannis cognomento *Conquestoris*, equestrem Ordinem instituerat Spicæ, seu Muris Pontici *de l'hermine*, ob torquem ex spicis intextis ex quo pendebat mus Ponticus cum hac Epigraphe, *A ma vie*, quoniam hoc animal mori mauult, quàm fœdari.

Francisc. Dux Britanniæ moritur.

Ordo Muris Pontici.

Obiit hoc anno Henricus Landshutensis Bauariæ Dux cognomento *Diues*, cui successit filius Ludouicus ejusdem cognominis, celebratissimæ in Patrem durissimum obseruantiæ. Fridericus & Guillemus Saxoniæ duces hoc anno se veros fratres ostendere: hic enim euocatus ab illo, & admonitus à Consiliariis vt sibi caueret, monitores contempsit, fratrique ac sanguini magis confidens didicit Consultores Principum, rebus suis potiùs quàm dominorum consulere, atque prouidere.

Amor fratris in fratrem.

CAPVT VI.

DECAS SEXTA.

Ab anno Christi 1450. *ad* 1460.

MVNDI 5504. CHRISTI 1451.

Amurathi successit Mahometes II.

AMurathes Turcorum Imperator coactus turpiter obsidionem Croiæ soluere, quia Scanderbegus supra hominem defendebat vrbem, ex mœrore, & Apoplexiâ diem clausit extremum, cùm in conuiuio nimium hausisset vini. Hic Ianizaros ad Phalangem Macedonicam reduxit, pedites militare jussit, vxores ducere vetuit, eosque statariæ pugnæ columen, & robur esse voluit. Successit ei filius primogenitus Mahometes II. viginti & vnius anni juuenis, adeò Christianos exosus, vt si in eos incidisset, statim sibi oculos elueret aquâ. Statim hic se totum militiæ dedidit, omissis omnibus aliis vitæ oblectamentis. Quibus auditis Nicolaus V. Græcos ad concordiam inuitauit, eisque intentauit minas, quas à viro sanctissimo pronunciatas intellexere. Et vero seu sponte, seu ab aliis actus in transuersum Constantinus VIII. Imperator Ecclesiam Latinam oderat. Quominus autem per Isidorum Cardinalem cum Senatu suo reuocaretur ad sanam mentem, ingruens Vrbi tempestas impediit, & à Deo repulsi sunt, qui toties monentem Deum rejecerant.

Ladislaus cum Friderico in Italiam pergit.

Fridericus Ladislaüm puerum jam duodennem secum in Italiam ducere parat, eumque subditis suis nisi virum, & aptum regno redditurum negat. Probauere tandem factum ejus Bohæmi flexi per Æneam Syluium, immo huic egre-

egregium Comitatum obtulerunt; tantùm viri sapientis oratio poteſt.

Ioannes Capiſtranus Minorita in Germaniam miſſus mira concionando præſtitit, & in debili, exſuccoque corpuſculo magnum ſæpe animum, vegetumque latere docuit. Hunc illuſoriè ad diſputationem prouocauit Rockyſana Præſul Huſſitarum, cùm eum litteris ſuis inuitaret, armis Gyrgiſchonis Gubernatoris Huſſitæ repelleret; aduersùs quem cùm egiſſet, conuiciis & probris bonus cœnobita facilè ſuperatus eſt, cùm hæc hæreticis minùs, quàm Pannuciæ Baucidi deeſſe ſoleant. *Ioan. Capiſtranus mira in Germania perficit.*

Angli per Dunenſem Comitem totâ ſunt depulſi Aquitaniâ, etiam deperditâ metropoli Burdegalâ, quæ ſe dedidit, & redditâ Baionâ poſt grauiſſimam oppugnationem. Sic Anglus deinceps in Franciâ nihil præter Caleſium habuit: & huic confectæ victoriæ Deus cruce de cælo præluxit: Francorum inſignibus in aëre Cruce lucidâ candidâque mirabiliter appictis, & victis ad terrorem, victoribus ad lætitiam oſtentatis. *Angli pelluntur ex Franci.*

Nauarra hoc anno filium Carolum Vianæ Principem, contra patrem ſuum Ioannem Arragoniam in armis vidit, huic Agramontiis, illi Belmontiis fauentibus. Carolus ſe totum litteris addixerat, & ſapienti otio Patris ditionem expectabat: ſed cum Patrem nouis nuptiis implicitum vidit, in eum, Belmontiis impellentibus, rebellauit. Verùm victus à Parente, paucis, at veteranis militibus depugnante, biennio detentus eſt in cuſtodia, nullis guſtatis cibis, ex timore veneni, niſi quos frater Alphonſus, cui ſe dediderat, ante prælibaſſet; juuenis meliori fortunâ, patreque dignior. *Nauarri. ca turba.*

MVNDI 5505. CHRISTI 1452.

Fridericus Ro. Rex in Italiam cum Ladislao Rege Hungariæ, & Bohæmiæ, ſuoque fratre Alberto, ac magno nobilium comitatu deſcendit *Friderícus in Italiam venit.*

A Venetis magnificè susceptus, eorum munera vitrea per morionem suum frangenda curauit, vt reciperet aurea. Bononiæ quoque splendidè susceptus à Bessarione Legato & Nicolao Perotto laudatus est, quem ille laureâ coronâ donauit: vt ad Sfortiam inuitatus accederet, induci nunquam potuit, plusque veteribus odiis, quàm amori præsenti credidit indulgendum. Nec minori apparatu subiit Romam; vbi Pontificis pedes exosculatus audiit orationem Æneæ Syluij, & Panegyricum Ladislai pueri de laudibus primæ Sedis. Coronatus est autem Romæ coronâ simul ferreâ, & Aureâ, cum suâ conjuge idibus Martij, peractisque omnibus ceremonijs Neapolin ad Alphonsium venit, vxoris suæ auunculum, vbi quoque nihil splendoris omissum. Venetias demum rediens Ferrariæ Borsium Marchionem Estensem, virum eximium Ducem Mutinæ, ac Rhegii creauit: ibidemque Galeatium Francisci Sfortiæ Ducis Mediolanensis filium Equitem fecit, multis ab eo receptis muneribus. Sic recessit in suam Germaniam ferè contemptus ab Italis, qui bellicosos Principes, quàm splendidos pluris facere solent.

Coronatur ib. *Marchio Estensis Dux Mutinæ.*

In Austriam cùm rediisset Fridericus, nec reddere vellet Ladislaüm, à suis obsessus, eum reddere compulsus est ignominiosè, Hungariâ Huniadi, Bohæmiâ Podiebraccio, Austriâ Vlrico Ciliæ Comiti commendatis. Quibus tamen non meliùs habuerunt se hæc regna, in quibus & ipse Fridericus Imperator, & Nicolaus V. Pontifex contempti sunt, rejectusque Nicolaus de Cusâ Legatus: quæ contingere semper ferè solent Ecclesiæ damna, dum Iuniores Principes adeunt regna, per tutores administranda.

Fridericus reddere cogitur Ladislaum.

Talbotus Anglus dux fortissimus, & experientissimus, cum exercitu à Burdegalensibus receptus est; vnde & multa oppida vicina, castellaque cepit. Sed eodem tempore per varios fortesque Francos duces Angli impediti sunt:

Talbotus Anglus cum filio cæsus.

ita-

itaque Talbotus pater ad Castellionem in Petracoriensi agro cæsus est cum filio, qui mori cum patre, quàm fugere maluit: vnde dedere se compulsi sunt Burdegalenses, grauioribus quàm ante conditionibus, & duabus arcibus deinceps in officio continendi. Angli verò liberi dimissi sunt ex Aquitaniâ, cui ferè annis 300. insederant; eorum Imperio in Franciâ propter arrogantiam semper odioso.

Obiit denique hoc anno Geneuæ prid. kal. Martias annos natus 67. cum 4. mensibus Amedeus (antea Felix V.) Ludouico filio Sabaudiæ Duce successore relicto, post mortem, vt à nonnullis jactatum est, miraculis clarus; vir sine dubio magnus, dum se demittere potuit, atque ex Pontifice fieri Legatus Pontificis, & ornamenta Papalia ferre contentus; non titulum atque dignitatem, vt quid potuisset esse, saltem recordaretur. *Moritur Amedeus seu Felix V.*

Nec vlteriùs nos progredi hujus operis granditas, & vbertas materiæ finit; itaque hîc hærendum monet, & sequentem partem, atque vltimam, ab Orientis, & Nouæ Romæ casu, ac lacrymis, auspicari.

Finis Partis III. Tomi II.

INDEX
TERTIÆ PARTIS
TOMI SECVNDI.

A

Con.

Lau-

Rober-

FINIS INDICIS PARTIS TERTIÆ TOMI II.